

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

Број 42

16 февруари 2020, недела

година LXXVI

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
807. Закон за неевидентирани лица во матична книга на родени.....	2	813. Закон за заштита на личните податоци (*)......	95
808. Закон за изменување и дополнување на Изборниот законик.....	9	814. Закон за изменување на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.....	172
809. Закон за јавното обвинителство.....	32	815. Закон за изменување и дополнување на Законот за Инспекторат за употреба на јазиците.....	172
810. Закон за изменување и дополнување на Законот за Советот на јавните обвинители на Република Македонија...	71	816. Закон за изменување и дополнување на Законот за урбано зеленило.....	174
811. Закон за изменување и дополнување на Законот за одбрана.....	79		
812. Закон за управување со движењето на предметите во судовите.....	89		

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

807.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НЕЕВИДЕНТИРАНИ ЛИЦА ВО МАТИЧНА КНИГА НА РОДЕНИ

Се прогласува Законот за неевидентирани лица во матична книга на родени,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 15 февруари 2020 година.

Бр. 08-1406/1
15 февруари 2020 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател на Собранието на Република Северна Македонија, м-р **Talat Xhaferi**, с.р.

ЗАКОН ЗА НЕЕВИДЕНТИРАНИ ЛИЦА ВО МАТИЧНА КНИГА НА РОДЕНИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на Законот

Член 1

Со овој закон се уредува постапката за прибирање и евиденција на личните податоци за лицата кои не се евидентирани во матична книга на родени, видот на податоците што се евидентираат, условите за запишување во посебна матична книга на родени, условите за запишување во посебна матична книга на умрени, издавањето на извод од посебната матична книга на родени, издавањето на извод од посебната матична книга на умрени, идентификациона исправа и дополнителниот упис на овие лица во матичната книга на родените, согласно со закон.

Цел на законот

Член 2

Целта на овој закон е лицата неевидентирани во матична книга на родени да се евидентираат во посебна матична книга на родени, заради добивање на извод од посебната матична книга на родени и идентификациона исправа заради остварување на право на образование, здравствена заштита, социјална заштита и вработување со задолжително социјално осигурување согласно со закон, до дополнителен упис во матична книга на родените и добивање на прв извод од матичната книга на родени, согласно со закон.

Значење на изразите

Член 3

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. „**Лице неевидентирани во матична книга на родени**” е лице кое живее на територија на Република Северна Македонија и/или е родено на територијата на Република Северна Македонија, не е запишано во матична книга на родени и нема својство на странец со регулиран престој, согласно со закон;

2. „**Евиденција на лица неевидентирани во матична книга на родени**” е евиденција која се води во електронска форма за запишување на податоци на лица неевидентирани во матична книга на родени, согласно со закон;

3. „**Посебна матична книга на родените**” е книга на родените во која се внесуваат податоци за лицата неевидентирани во матична книга на родени, врз основа на што се издава извод од посебната матична книга на родените со времен карактер, односно до дополнителен упис во матична книга на родени;

4. „**Извод од посебната матична книга на родени**” е документ кој содржи име и презиме, час, ден, месец, година и место на раѓање, пол, адреса на живеалиште за лице кое е евидентирано во посебна матична книга на родени и евиденционен број, согласно со овој закон;

5. „**Лице запишано во посебната матична книга на родените**” е лице кое врз основа на овој закон му се издава извод од посебната матична книга на родени и може да оствари право на образование, здравствена заштита, социјална заштита и вработување со задолжително социјално осигурување, до завршување на постапката за дополнителен упис во матична книга на родените, согласно со закон;

6. „**Посебна матична книга на умрениите**” е книга на умрениите во која се внесуваат име и презиме, ден, месец и година на раѓање, податоци за времето и местото на смртта и евиденционен број согласно со овој закон, на лицата запишани во посебната матична книга на родени и

7. „**Извод од посебната матична книга на умрени**” е документ кој содржи име и презиме, час, ден, месец, година и место на раѓање, час, ден, месец, година и место на смртта, пол, адреса на живеалиште за лице запишано во посебна матична книга на умрениите и евиденционен број, согласно со овој закон.

Примена на законот

Член 4

(1) Овој закон се применува на лица кои живеат и/или се родени на територијата на Република Северна Македонија, а не се запишани во матична книга на родени и немаат својство на странец со регулиран престој согласно со закон, а се евидентирани согласно со јавниот повик објавен на интернет страницата на Министерството за правда - Управата за водење на матичните книги и на интернет страната на Министерството за труд и социјална политика од 1 април 2018 година до 1 ноември 2018 година (во натамошниот текст: јавниот повик).

(2) Овој закон се применува и на лицата за кои е во тек постапка за дополнителен упис во матична книга на родени започната пред објавувањето на јавниот повик и на децата кои се родени по завршувањето на јавниот повик, а не исполнуваат услови за запишување во матична книга на родените согласно со закон.

II. ПОСТАПКА ЗА ПРИБИРАЊЕ НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ ЗА ЛИЦА НЕЕВИДЕНТИРАНИ ВО МАТИЧНА КНИГА НА РОДЕНИ

Податоци за лица неевидентирани во матична книга на родени

Член 5

(1) Податоците за лица неевидентирани во матична книга на родени се прибрани со пополнување на прашалник и тоа:

- врз основа на спроведениот јавен повик или
- по претходно спроведена непосредна посета на лицата во местото на нивното престојувалиште/живеалиште.

(2) Непосредната посета од ставот (1) алинеја 2 на овој член е спроведена од службени лица на Министерството за правда - Управата за водење на матичните книги (во натамошниот текст: Управата), Министерството за внатрешни работи, центарот за социјална работа и здруженијата кои работат на проблематиката на неевидентирани лица во матична книга на родени, заради собирање на податоци за овие лица и пополнување на прашалникот.

(3) Во прашалникот од ставот (1) на овој член се прибрани податоци за:

1. лицето неевидентирани во матична книга на родени: име и презиме, час, ден, месец, година и место на раѓање, пол и адреса на живеалиште;

2. детето/цата на лице неевидентирани во матична книга на родени: час, ден, месец, година и место на раѓањето, име и презиме, пол и адреса на живеалиште;

3. родителот на лице/дете неевидентирани во матична книга на родени: име и презиме за таткото, мајката (и моминското презиме), час, ден, месец, година и место на раѓањето, име и презиме, пол и адреса на живеалиште и

4. евиденционен број кој содржи 13 цифри групирани во три групи и тоа:

- I група: ден, месец и година на пополнување на прашалникот (7 цифри),

- II група: број на општина во која е пополнет прашалникот (3 цифри),

- III група: реден број на прашалник што се пополнува (3 цифри).

(4) Адресата на лицето неевидентирани во матична книга на родени се определува согласно со дадената изјава на лицето и е внесена во евиденцијата на лицата неевидентирани во матична книга на родени, согласно со овој закон.

(5) Доколку лицето нема пријавено адреса на живеење согласно со ставот (4) на овој член, се евидентира на адресата на центарот за социјална работа во местото на неговото живеење.

III. ЕВИДЕНЦИЈА НА ПОДАТОЦИ

Член 6

(1) Податоците од прашалникот од членот 5 став (3) од овој закон се внесуваат во Евиденцијата за лица неевидентирани во матична книга на родени (во натамошниот текст: Евиденцијата), во рок од 30 дена од денот на воспоставување на Евиденцијата.

(2) Евиденцијата ја води Управата.

(3) Директорот на Управата овластува службено лице за внесување на податоци од ставот (1) на овој член во Евиденцијата (во натамошниот текст: овластеното лице).

(4) Содржината и начинот на водење на Евиденцијата ги пропишува министерот за правда.

IV. ПОСЕБНА МАТИЧНА КНИГА НА РОДЕНИ, ИЗВОД ОД ПОСЕБНАТА МАТИЧНА КНИГА НА РОДЕНИ, ПОСЕБНА МАТИЧНА КНИГА НА УМРЕНИ, ИЗВОД ОД ПОСЕБНАТА МАТИЧНА КНИГА НА УМРЕНИ И ИДЕНТИФИКАЦИОНА ИСПРАВА

Посебна матична книга на родени

Член 7

(1) Лице неевидентирани во матична книга на родени чии податоци се внесени во Евиденцијата, поднесува барање до Управата во рок од шест месеци од денот на донесување на овој закон за упис во посебната матична книга на родени.

(2) Овластеното лице по поднесеното барање од ставот (1) на овој член, а врз основа на податоците внесени во Евиденцијата согласно со членот 6 став (1) од овој закон, донесува решение за упис на лицето во посебна матична книга на родените.

(3) Уписот во посебната матична книга на родените трае до дополнителниот упис во матичната книга на родените, согласно со Законот за матичната евиденција.

(4) Решението од ставот (2) на овој член се донесува во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето за упис во посебната матична книга на родени.

(5) Против решението од ставот (2) на овој член, може да се изјави жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(6) Трошоците за спроведување на одредбите од овој закон се на товар на Буџетот на Република Северна Македонија.

(7) Формата и содржината на барањето за упис во посебната матична книга на родени ја пропишува министерот за правда.

Извод од посебната матична книга на родени

Член 8

(1) Овластеното лице врз основа на решението од членот 7 став (2) од овој закон, врши упис на лицата неевидентирани во матична книга на родени во посебна матична книга на родените.

(2) На лицето неевидентирани во матична книга на родени му се издава извод од посебната матична книга на родените, во рок од десет дена од денот на донесувањето на решението од членот 7 став (2) од овој закон.

(3) Изводот од посебната матична книга на родени од ставот (2) на овој член содржи:

- фотографија од лицето, со димензија 3 x 3,5 см со бела позадина не постара од шест месеци,

- евиденционен број за лицата неевидентирани во матична книга на родени и

- лични податоци од членот 5 ставови (3) и (4) од овој закон.

(4) Извод од посебната матична книга на родени важи до дополнителниот упис во матичната книга на родени, согласно со Законот за матичната евиденција.

(5) Евиденционен број во изводот од посебната матична книга на родените за лицата неевидентирани во матична книга на родени, согласно со овој закон го има истото значење како матичниот број на граѓанинот при остварување на правото за образование, здравствена заштита, социјална заштита и вработување со задолжително социјално осигурување, согласно со закон.

(6) Формата, содржината и начинот на водење на посебната матична книга на родените и формата и содржината на изводот од посебната матична книга на родени ги пропишува министерот за правда.

(7) Службеното лице од Управата го известува Министерството за внатрешни работи за издадениот извод од посебната матична книга на родени во рок од 15 дена од денот на издавањето, заради издавање на идентификациона исправа.

Посебна матична книга на умрените и извод од посебната матична книга на умрените

Член 9

(1) Лицата запишани во посебната матична книга на родените за кои не е завршена постапката за дополнителен упис во матичната книга на родените согласно со Законот за матичната евиденција, во случај на нивна смрт се запишуваат во посебна матична книга на умрените.

(2) За лицата од ставот (1) на овој член, во случај на смрт се врз основа на барање од семејството, Управата им издава извод од посебната матична книга на умрените.

(3) Формата и содржината на изводот од посебната матична книга на умрените, начинот на издавањето на изводот и формата и содржината на барањето од ставот (2) на овој член ги пропишува министерот за правда.

Идентификациона исправа

Член 10

(1) Министерството за внатрешни работи, врз основа на барање на лицето запишано во посебната матична книга на родени и доставен извод од посебната матична книга на родени од членот 8 став (2) од овој закон, на лицето му издава идентификациона исправа, која не е во биометриска форма, најдоцна во рок од 15 дена од денот на доставувањето на барањето и изводот од посебната матична книга на родените.

(2) Идентификационата исправа од ставот (1) на овој член го содржи посебниот евиденционен број за лицето неевидентирани во матична книга на родени и се издава со рок на важење од пет години, со можност за продолжување до дополнителниот упис во матична книга на родените согласно со закон.

(3) Со дополнителниот упис во матична книга на родените согласно со Законот за матичната евиденција, се поништува идентификационата исправа од ставот (1) на овој член.

(4) За издадената идентификациона исправа, службеното лице од Министерството за внатрешни работи ја известува Управата, најдоцна во рок од 30 дена од денот на издавањето на исправата.

(5) Со идентификациона исправа лицата запишани во посебната матична книга на родени пред надлежните институции и органи го докажуваат идентитетот во однос на остварување на правата, согласно со овој закон.

(6) Формата, содржината и начинот на издавање на идентификационата исправа и формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за внатрешни работи.

V. ПРАВА НА ЛИЦАТА ЗАПИШАНИ ВО ПОСЕБНАТА МАТИЧНА КНИГА НА РОДЕНИ

Член 11

Лице запишано во посебната матична книга на родени согласно со овој закон, по добивањето на извод од посебната матична книга на родени и идентификациона исправа согласно со овој закон, може да оствари право на образование, здравствена заштита, социјална заштита, вработување со задолжително социјално осигурување, согласно со закон, под исти услови како и државјаните на Република Северна Македонија.

VI. ДОПОЛНИТЕЛЕН УПИС НА ЛИЦЕ НЕЕВИДЕНТИРАНО ВО МАТИЧНА КНИГА НА РОДЕНИ

Член 12

(1) Овластеното лице по службена должност во рок од 30 дена по добиеното известување од членот 10 став (4) од овој закон, за лицата запишани во посебната матична книга на родени согласно со овој закон, поведува постапка за дополнителен упис на лицата, согласно со Законот за матичната евиденција.

(2) Постапката од ставот (1) на овој член, трае до донесување на решение за дополнителен упис во матичната книга на родените согласно со Законот за матичната евиденција.

(3) Во постапката од ставот (1) на овој член, овластеното лице може да користи и изјава од двајца сведоци заверена на нотар, документи и потврди од надлежни институции за докажување на местото и времето на раѓањето.

(4) Во постапката од ставот (1) на овој член, овластеното лице од Управата соработува со државни органи, организации и здруженија кои работат на проблематиката на неевидентирани лица во матична книга на родени.

(5) По донесувањето на решението од ставот (2) на овој член, овластеното службено лице од Управата го известува Министерството за внатрешни работи за поништување на идентификационата исправа.

VII. ЗАШТИТА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Член 13

(1) Управата собира, обработува, користи, чува и брише лични податоци и податоци под услови и во постапка утврдени со овој закон и прописите за заштита на лични податоци и води евиденција за лица неевидентирани во матична книга на родени и посебна матична книга на родени и посебна матична книга на умрените за кои е овластена со закон, исклучиво за целиите предвидени со овој закон.

(2) Личните податоци за лицата неевидентирани во матична книга на родени, внесени во Евиденцијата, во посебната матична книга на родените и посебната матична книга на умрените, се бришат без одлагање во случаите кога ќе се утврди дека не се точни или престанале причините, односно условите заради кои личниот податок е внесен во евиденцијата.

(3) Податоците од ставот (2) на овој член, се бришат согласно со одредбите од Законот за заштита на личните податоци.

(4) Податоците содржани во Евиденцијата, во посебната матична книга на родените и посебната матична книга на умрените, од нивното внесување, сè до нивното бришење смеат да се даваат под услови предвидени со овој закон.

(5) Правото на субјектот на лични податоци на пристап и исправка на неговите лични податоци со кои располага Управата, како и обврската за заштита на личните податоци се обезбедуваат под услови утврдени со Законот за заштита на личните податоци.

(6) Управата е должна да обезбеди тајност и заштита на обработката на личните податоци на субјектот на лични податоци, при што мора да примени соодветни технички и организациски мерки за заштита од случајно или незаконско уништување на личните податоци или нивно случајно губење, преправање, неовластено откривање или пристап, особено кога обработката вклучува пренос на податоци преку мрежа и заштита од какви било незаконски облици на обработка.

(7) Списите што се употребени во постапката за запишување во Евиденцијата, во посебната матична книга на родените и посебната матична книга на умрените (пријави за запишување, записници, одлуки и други списи) се од трајна вредност.

(8) Евиденцијата, посебната матична книга на родените, посебната матична книга на умрените и списите, Управата ги чува согласно со закон и истите се од трајна вредност.

VIII. НАДЗОР НАД СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОВОЈ ЗАКОН

Член 14

Надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон врши Министерство за правда, освен за членот 10 од овој закон, за кој надзорот го врши Министерството за внатрешни работи.

IX. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 15

Глоба во износ од 100 до 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице доколку:

- податоци од јавниот повик не ги внесе во Евиденцијата во рокот предвиден со овој закон (член 6 став 1),
- не донесе решение за упис на лицето во посебна матична книга на родените (член 7 став 4),
- на лицето не му издаде извод од посебната матична книга на родените (член 8 став 2),
- не издаде идентификациона исправа согласно со овој закон (член 10 став 1),
- не поведе постапка за дополнителен упис, согласно со Законот за матичната евиденција (член 12).

Член 16

За прекршоците утврдени со овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

Прекршочен платен налог

Член 17

(1) За прекршоците од членот 15 од овој закон, надлежниот инспекциски орган, на сторителот на прекршокот му издава прекршочен платен налог согласно со Законот за прекршоците.

(2) Формата и содржината на прекршочниот платен налог ги пропишува министерот за правда.

X. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 18

Подзаконските акти предвидени во овој закон ќе се донесат во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 19

Евиденцијата ќе ја воспостави Управата во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 20

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J

PËR PERSONA TË PAEVIDENTUAR NË LIBRIN E AMZËS TË TË LINDURVE

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Lënda e Ligjit

Neni 1

Me këtë ligj rregullohen procedura e mbledhjes dhe evidentimit të të dhënave personale për personat të cilët nuk janë evidentuar në librin e amzës të të lindurve, lloji i të dhënave që evidentohen, kushtet e regjistrimit në libër të

veçantë të amzës të të lindurve, kushtet e regjistrimit në librin e veçantë të amzës të të vdekurve, lëshimi i certifikatës nga libri i veçantë i të lindurve, lëshimi i certifikatës nga libri i veçantë i amzës i të vdekurve, dokumenti i identifikimit dhe regjistrimi shtesë i këtyre personave në librin e amzës të të lindurve, në pajtim me ligjin.

Qëllimi i ligjit

Neni 2

Qëllimi i këtij ligji është që personat e paevidentuar në librin e amzës të të lindurve të evidentohen në libër të amzës të veçantë të të lindurve, për shkak të marrjes së certifikatës nga libri i veçantë i amzës i të lindurve dhe dokumentit të identifikimit me qëllim të realizimit të së drejtës për arsim, mbrojtje shëndetësore, mbrojtje sociale dhe punësim me sigurim të detyrueshëm social në përputhje me ligjin, deri në regjistrimin shtesë në librin e amzës të të lindurve dhe marrjen e certifikatës së parë nga libri i amzës i të lindurve, në përputhje me ligjin.

Domethënia e shprehjeve

Neni 3

Shprehjet e caktuara të përdorura në këtë ligj e kanë këtë domethënie:

1. **"Personi i paevidentuar në librin e amzës të të lindurve"** është person i cili jeton në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe/ose ka lindur në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, nuk është i regjistruar në librin e amzës të të lindurve dhe nuk ka cilësi të të huajit me vendbanim të rregulluar, në përputhje me ligjin;

2. **"Evidenca e personave të paevidentuar në librin e amzës të të lindurve"** është evidencë që mbahet në formë elektronike për regjistrimin e të dhënave të personave të paevidentuar në librin e amzës të të lindurve, në përputhje me ligjin;

3. **"Libri i veçantë i amzës i të lindurve"** është libër i të lindurve ku regjistrohen të dhëna për personat që nuk janë evidentuar në librin e amzës të të lindurve, në bazë të së cilit lëshohet ekstrakt nga libri i veçantë i të lindurve me karakter të përkohshëm respektivisht deri në regjistrimin shtesë në librin e amzës të të lindurve;

4. **"Certifikata nga libri i veçantë i amzës i të lindurve"** është dokument që përmban emrin dhe mbiemrin, orën, ditën, muajin, vitin dhe vendin e lindjes, gjininë, adresën e vendbanimit për personin e evidentuar në librin e veçantë të të lindurve dhe numrin evidentues, në pajtim me ligjin;

5. **"Personi i regjistruar në librin e veçantë të amzës të të lindurve"** është person të cilit në bazë të këtij ligji i lëshohet certifikatë nga libri i veçantë i amzës i të lindurve dhe mund ta realizojë të drejtën e arsimit, mbrojtjes shëndetësore, mbrojtjes sociale dhe punësimit me sigurim të detyrueshëm social, deri në përfundimin e procedurës për regjistrim shtesë në librin e amzës të të lindurve, në përputhje me ligjin;

6. **"Libri i veçantë i amzës i të vdekurve"** është libër i të vdekurve ku regjistrohen emri dhe mbiemri, dita, muaji dhe viti i lindjes, të dhënat për kohën dhe vendin e vdekjes dhe numri evidentues në pajtim me këtë ligj, të personave të regjistruar në librin e veçantë të amzës të të lindurve dhe

7. **"Certifikata nga libri i veçantë i amzës i të vdekurve"** është dokument që përmban emrin dhe mbiemrin, orën, ditën, muajin, vitin dhe vendin e lindjes, orën, ditën, muajin, vitin dhe vendin e vdekjes, gjininë, adresën e vendbanimit për personin e evidentuar në librin e veçantë të të vdekurve dhe numrin evidentues, në pajtim me ligjin.

Zbatimi i Ligjit

Neni 4

(1) Ky ligj zbatohet për personat që jetojnë dhe/ose kanë lindur në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, e nuk janë të regjistruar në librin e amzës të të lindurve dhe nuk kanë cilësinë e të huajit me qëndrim të rregulluar në përputhje me ligjin, e janë evidentuar në pajtim me thirrjen publike të publikuar faqen e internetit të Ministrisë së Drejtësisë - Drejtoria për Mbajtjen e Librave të Amzës dhe në faqen e internetit të Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale, nga 1 prilli 2018 deri më 1 nëntor 2018 (teksti në vijim: thirrje publike).

(2) Ky ligj zbatohet edhe për personat për të cilët është në rrjedhë procedura e regjistrimit shtesë në librin e amzës të të lindurve e filluar para publikimit të thirrjes publike dhe fëmijëve të lindur pas përfundimit të thirrjes publike, e nuk i plotësojnë kushtet për regjistrim në librin e amzës të të lindurve, në pajtim me ligjin.

II. PROCEDURA PËR GRUMBULLIMIN E TË DHËNAVE PERSONALE PËR PERSONAT E PAEVIDENTUAR NË LIBRIN E AMZËS TË TË LINDURVE

Të dhëna për persona të paevidentuar në librin e amzës të të lindurve

Neni 5

(1) Të dhënat për personat e paevidentuar në librin e amzës të të lindurve janë grumbulluar me plotësimin e pyetësorit, si vijon:

- në bazë të zbatimit të thirrjes publike ose
- me vizitë paraprake të kryer drejtpërdrejt të personave në vendin e qëndrimit/banimit të tyre.

(2) Vizita e drejtpërdrejtë nga paragrafi (1) alineja 2 e këtij neni, është zbatuar nga personat zyrtarë të Ministrisë së Drejtësisë - Drejtoria për Mbajtjen e Librave të Amzës (në tekstin e mëtejshëm: Drejtoria), Ministria e Punëve të Brendshme, Qendra për Punë Sociale dhe shoqatat që punojnë për problematikën e personave të paevidentuar në librin e amzës të të lindurve, për shkak të grumbullimit të të dhënave për këta persona dhe plotësimin e pyetësorit.

(3) Në pyetësor nga paragrafi (1) i këtij neni janë grumbulluar të dhëna për:

1. personin e paevidentuar në librin e amzës të të lindurve: emri dhe mbiemri, ora, dita, muaji, viti dhe vendi i lindjes, gjinia dhe adresa e vendbanimit;

2. fëmija/jët e personit të paevidentuar në librin e amzës të të lindurve: ora, dita, muaji, viti dhe vendi i lindjes, emri dhe mbiemri, gjinia dhe adresa e vendbanimit;

3. prindi i personit/fëmijë të paevidentuar në librin e amzës të të lindurve: emri dhe mbiemri i babait, nënës (edhe mbiemri i vajzërisë), ora, dita, muaji, viti dhe vendi i lindjes, emri dhe mbiemri, gjinia dhe adresa e vendbanimit dhe

4. numri evidentues i cili përmban 13 shifra të grupuara në tri grupe, si vijon:

- grupi I: dita, muaji dhe viti i plotësimit të pyetësorit (7 shifra),
- grupi II: numri i komunës në të cilën është plotësuar pyetësori (3 shifra),
- grupi III: numri rendor i pyetësorit që plotësohet (3 shifra).

(4) Adresa e personit të paevidentuar në librin e amzës të të lindurve përcaktohet në përputhje me deklaratën e dhënë nga personi dhe regjistrohet në evidencën e personave që nuk janë evidentuar në librin e amzës të të lindurve, në përputhje me këtë ligj.

(5) Nëse personi nuk e ka paraqitur adresën ku jeton, në përputhje me paragrafin (4) të këtij neni, evidentohet në adresën e Qendrës për Punë Sociale në vendin e vendbanimit të tij.

III. EVIDENCA E TË DHËNAVE

Neni 6

(1) Të dhënat e pyetësorit nga neni 5 paragrafi (3) i këtij ligji, shënohen në Evidencën e personave të paevidentuar në librin e amzës të të lindurve (në tekstin në vijim: Evidenca), në afat prej 30 ditësh nga dita e vendosjes së Evidencës.

(2) Evidencën e mban Drejtoria.

(3) Drejtori i Drejtorisë autorizon person zyrtar për futjen e të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni në Evidencë (në tekstin në vijim: personi i autorizuar).

(4) Përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së Evidencës, i përcakton ministri i Drejtësisë.

IV. LIBRI I VEÇANTË I AMZËS I TË LINDURVE, CERTIFIKATA NGA LIBRI I VEÇANTË I AMZËS I TË LINDURVE, LIBRI I VEÇANTË I AMZËS I TË VDEKURVE, CERTIFIKATA NGA LIBRI I VEÇANTË I AMZËS I TË VDEKURVE DHE DOKUMENTI I IDENTIFIKIMIT

Libri i veçantë i amzës i të lindurve

Neni 7

(1) Personi i paevidentuar në librin e amzës të të lindurve të dhënat e të cilit janë futur në Evidencë, parashtron kërkesë në Drejtori në afat prej gjashtë muajvsh nga dita e miratimit të këtij ligji për regjistrim në librin e veçantë të amzës të të lindurve.

(2) Personi i autorizuar me kërkesën e parashtruar nga paragrafi (1) i këtij neni, dhe në bazë të të dhënave të regjistruara në Evidencë në pajtim me nenin 6 paragrafi (1) të këtij ligji, miraton vendim për regjistrimin e personit në librin e veçantë të amzës të të lindurve.

(3) Regjistrimi në librin e veçantë të amzës të të lindurve zgjat deri në regjistrimin shtesë në librin e amzës të të lindurve, në përputhje me Ligjin për evidencën e amzës.

(4) Aktvendimi nga paragrafi (2) i këtij neni miratohet në afat prej 30 ditësh nga dita e paraqitjes së kërkesës për regjistrim në librin e veçantë të amzës të të lindurve.

(5) Kundër aktvendimit nga paragrafi (2) i këtij neni mund të paraqitet ankesë në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së vendimit në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë.

(6) Shpenzimet për zbatimin e dispozitave të këtij ligji janë në ngarkim të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(7) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës për regjistrim në librin e veçantë të amzës të të lindurve, e përcakton ministri i Drejtësisë.

Certifikata nga libri i veçantë i amzës i të lindurve

Neni 8

(1) Personi i autorizuar, në bazë të vendimit nga neni 7 paragrafi (2) të këtij ligji, bën regjistrimin e personave të paevidentuar në librin e amzës të të lindurve në librin e veçantë të amzës të të lindurve.

(2) Personit të paevidentuar në librin e amzës të të lindurve i jepet certifikatë nga libri i veçantë i amzës i të lindurve, në afat prej 10 ditësh nga dita e miratimit të aktvendimit nga neni 7 paragrafi (2) të këtij ligji.

(3) Certifikata nga libri i veçantë i amzës i të lindurve nga paragrafi (2) i këtij neni përmban:

- fotografinë e personit, me dimension 3x3.5 cm me prapavijë të bardhë jo më të vjetër se gjashtë muaj,
- numër evidentues për personat e paevidentuar në librin e amzës të të lindurve dhe
- të dhëna personale nga neni 5 paragrafët (3) dhe (4) të këtij ligji.

(4) Certifikata nga libri i veçantë i amzës i të lindurve vlen deri në regjistrimin shtesë në librin e amzës të të lindurve, në përputhje me Ligjin për evidencën e amzës.

(5) Numri evidentues në certifikatën nga libri i veçantë i amzës i të lindurve për personat e paevidentuar në librin e amzës të të lindurve, në përputhje me këtë ligj ka të njëjtin kuptim si numri i amzës i qytetarit gjatë realizimit të së drejtës për arsim, mbrojtje shëndetësore, mbrojtje sociale dhe punësim me sigurim të detyrueshëm social, në pajtim me ligjin.

(6) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së librit të veçantë të amzës të të lindurve dhe formën dhe përmbajtjen e certifikatës nga libri i veçantë i amzës të të lindurve, i përcakton ministri i Drejtësisë.

(7) Personi zyrtar nga Drejtoria e njofton Ministrinë e Punëve të Brendshme për certifikatën e dhënë nga libri i veçantë i amzës i të lindurve në afat prej 15 ditësh nga dita e lëshimit, për shkak të lëshimit të dokumentit identifikues.

Libri i veçantë i amzës i të vdekurve dhe certifikata nga libri i veçantë i amzës i të vdekurve

Neni 9

(1) Personat e regjistruar në librin e veçantë të amzës të të lindurve për të cilët nuk ka përfunduar procedura për regjistrim plotësues në librin e amzës të të lindurve në pajtim me Ligjin për evidencën e amzës, me rastin e vdekjes së tyre regjistrohen në librin e veçantë të amzës të të vdekurve.

(2) Për personat nga paragrafi (1) i këtij neni, në rast vdekjeje, në bazë të kërkesës nga familja, Drejtoria u lëshon certifikatë nga libri i veçantë i amzës i të vdekurve.

(3) Formën dhe përmbajtjen e certifikatës nga libri i veçantë i amzës i të vdekurve, mënyrën e lëshimit të certifikatës dhe formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni, i përcakton ministri i Drejtësisë.

Dokumenti i identifikimit

Neni 10

(1) Ministria e Punëve të Brendshme, në bazë të kërkesës së personit të regjistruar në librin e veçantë të amzës të të lindurve dhe certifikatës së lëshuar nga libri i veçantë i amzës i të lindurve nga neni 8 paragrafi (2) i këtij ligji, personit i lëshon dokument identifikimi, i cili nuk është në formë biometrike, më së voni në afat prej 15 ditësh nga dita e dorëzimit të kërkesës dhe certifikatës nga libri i veçantë i amzës i të lindurve.

(2) Dokumenti i identifikimit nga paragrafi (1) i këtij neni, i përmban numrin e veçantë evidentues për personin që nuk është evidentuar në librin e amzës të të lindurve dhe lëshohet në afat prej pesë vitesh, me mundësi zgjatjeje deri në regjistrimin plotësues në librin e amzës të të lindurve, në përputhje me ligjin.

(3) Me regjistrimin shtesë në librin e amzës të të lindurve në përputhje me Ligjin për evidencën e amzës, asgjësohet dokumenti i identifikimit nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Për dokumentin e lëshuar të identifikimit, personi zyrtar nga Ministria e Punëve të Brendshme e njofton Drejtorinë, më së voni në afat prej 30 ditësh nga dita e lëshimit të dokumentit.

(5) Me dokumentin e identifikimit, personat e regjistruar në librin e veçantë të amzës të të lindurve para institucioneve dhe organeve kompetente e dëshmon identitetin lidhur me realizimin e të drejtave, në përputhje me këtë ligj.

(6) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit të dokumentit të identifikimit dhe formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni, i përcakton Ministri i Punëve të Brendshme.

V. TË DREJTAT E PERSONAVE TË REGJISTRUAR NË LIBRIN E VEÇANTË TË AMZËS TË TË LINDURVE

Neni 11

Personi i regjistruar në librin e veçantë të amzës të të lindurve në pajtim me këtë ligj, pas marrjes së certifikatës nga libri i veçantë i amzës i të lindurve dhe dokumentit të identifikimit në pajtim me këtë ligj, mund ta realizojë të drejtën e arsimit, mbrojtjes shëndetësore, mbrojtjes sociale, punësimit me sigurim të detyrueshëm social, në përputhje me ligjin, në të njëjtat kushte si edhe shtetasit e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

VI. REGJISTRIMI SHITESË I PERSONIT TË PAEVIDENTUAR NË LIBRIN E AMZËS TË TË LINDURVE

Neni 12

(1) Personi i autorizuar me detyrë zyrtare në afat prej 30 ditësh nga marrja e njoftimit nga neni 10 paragrafi (4) i këtij ligji, për personat e regjistruar në librin e veçantë të

amzës të të lindurve në pajtim me këtë ligj, fillon procedurë për regjistrim shtesë të personave, në përputhje me Ligjin për evidencën e amzës.

(2) Procedura nga paragrafi (1) i këtij neni, zgjat deri në miratimin e aktvendimit për regjistrimin shtesë në librin e amzës të të lindurve në përputhje me Ligjin për evidencën e amzës.

(3) Në procedurën nga paragrafi (1) i këtij neni, personi i autorizuar mund të shfrytëzojë edhe deklaratën e dy dëshmitarëve të vërtetuar te noteri, dokumente dhe vërtetime nga institucionet kompetente për të dëshmuar vendin dhe kohën e lindjes.

(4) Në procedurën nga paragrafi (1) i këtij neni, personi i autorizuar i Drejtorisë bashkëpunon me organet shtetërore, organizatat dhe shoqatat që punojnë për problematikën e personave të paevidentuar më librin e amzës të të lindurve.

(5) Pas miratimit të aktvendimit nga paragrafi (2) i këtij neni, personi i autorizuar zyrtar nga Drejtoria e njofton Ministrinë e Punëve të Brendshme për asgjësimin e dokumentit të identifikimit.

VII. MBROJTJA E TË DHËNAVE PERSONALE

Neni 13

(1) Drejtoria mbledh, përpunon, përdor, ruan dhe fshin të dhëna personale dhe të dhëna në kushte dhe në procedurë të përcaktuar me këtë ligj dhe rregullat për mbrojtjen e të dhënave personale dhe mban evidencë për personat e paevidentuar në librin e amzës të të lindurve dhe në librin e veçantë të amzës të të lindurve dhe librin e veçantë të amzës të të vdekurve për të cilët është e autorizuar me ligj, vetëm për qëllimet e parashikuara me këtë ligj.

(2) Të dhënat personale të personave të paevidentuar në librin e amzës të të lindurve, të futura në evidencë, në librin e veçantë të amzës të të lindurve dhe në librin e veçantë të amzës të të vdekurve, fshihen pa vonesë në rastet kur konstatohet se nuk janë të sakta ose kanë pushuar shkaqet, respektivisht kushtet për të cilat informata personale është futur në evidencë.

(3) Të dhënat nga paragrafi (2) i këtij neni, shlyhen në pajtim me dispozitat e Ligjit për mbrojtjen e të dhënave personale.

(4) Të dhënat e përfshira në evidencë, në librin e veçantë të amzës të të lindurve dhe librin e veçantë të amzës të të vdekurve, nga regjistrimi i tyre, deri në shlyerjen e tyre mund të jepen në kushtet e parashikuara në këtë ligj.

(5) E drejta e subjektit të të dhënave personale e qasjes dhe korigjimit të të dhënave personale të tij me të cilat disponon Drejtoria, si dhe obligimi për mbrojtjen e të dhënave personale, sigurohen në kushte të përcaktuara me Ligjin për mbrojtjen e të dhënave personale.

(6) Drejtoria është e obliguar të sigurojë fshehtësi dhe mbrojtjen e përpunimit të të dhënave personale të subjektit të të dhënave personale, me ç'rast doemos duhet të zbatojë teknika adekuate dhe organizative për mbrojtje nga shkatërrimi i rastësishëm ose i paligjshëm i të dhënave personale, ose humbja, përmirësimi, zbulimit i paautorizuar ose qasja e tyre e rastësishme, veçanërisht kur përpunimi përfshin bartjen e të dhënave përmes rrjetit dhe mbrojtje nga çdo formë e paligjshme e përpunimit.

(7) Shkresat e përdorura për regjistrim në evidencë, në librin e veçantë të amzës të lindurve dhe në librin e veçantë të amzës të vdekurve (fletëparaqitje për regjistrim, procesverbale, vendime dhe shkresa tjera) janë me vlerë të përhershme.

(8) Evidenca, libri i veçantë i amzës i lindurve, libri i veçantë i amzës i vdekurve dhe shkresat, Drejtoria i ruan në pajtim me ligjin dhe të njëjtat janë me vlerë të përhershme.

VIII. MBIKËQYRJA MBI ZBATIMIN E KËTIJ LIGJI

Neni 14

Mbikëqyrje mbi zbatimin e dispozitave të këtij ligji kryen Ministria e Drejtësisë, përveç nenit 10 të këtij ligji, për të cilin mbikëqyrje e kryen Ministria e Punëve të Brendshme.

IX. DISPOZITA KUNDËRVAJTËSE

Neni 15

Gjobë në shumë prej 100 deri 150 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit të autorizuar zyrtar, nëse:

- të dhënat nga thirrja publike nuk i fut në Evidencë në afatin e parashikuar me këtë ligj (neni 6 paragrafi 1),
- nuk miraton aktvendim për regjistrimin e personit në librin e veçantë të amzës të lindurve (neni 7 paragrafi 4),
- personit nuk i lëshon certifikatë nga libri i veçantë i amzës i lindurve (neni 8 paragrafi 2),
- nuk lëshon dokument identifikimi në pajtim me këtë ligj (neni 10 paragrafi 1),
- nuk ngre procedurë për regjistrim shtesë, në pajtim me Ligjin për evidencën e amzës (neni 12).

Neni 16

Për kundërvajtjet e përcaktuara me këtë ligj procedurë për kundërvajtje mban dhe sanksion për kundërvajtje shqipton gjykata kompetente.

Urdhërpagesa kundërvajtëse

Neni 17

(1) Për kundërvajtje nga neni 15 i këtij ligji, organi kompetent i inspektimit kryerësit të kundërvajtjes i lëshon urdhërpagesë kundërvajtëse në përputhje me Ligjin për kundërvajtje.

(2) Formën dhe përmbajtjen e urdhërpagesës kundërvajtëse, i përcakton ministri i Drejtësisë.

X. DISPOZITAT KALIMATARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 18

Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej 30 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 19

Evidencën do ta vendosë Drejtoria në afat prej 15 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 20

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

808.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ИЗБОРНИОТ ЗАКОНИК

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик, што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 15 февруари 2020 година.

Бр. 08-1407/1
15 февруари 2020 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ИЗБОРНИОТ ЗАКОНИК

Член 1

Во Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 40/2006, 136/2008, 148/2008, 155/2008, 163/2008, 44/11, 51/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16, 136/16, 142/16, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 98/19), во член 2 по точката 28 се додава нова точка 29, која гласи:

„29. „Случаи на итни и неодложни работи“ се вработувањата на определно време заради: замена на отсутен работник поради подолго боледување или отсуство, смрт на вработен, изведување сезонски работи за кои однапред е утврден потребниот број на лица и се обезбедени средства со годишните програми, како и вработување на определно време на наставен кадар за непречено одвивање на образовниот процес.“.

Член 2

Во член 25 став (1) по зборовите: „Министерството за внатрешни работи“ се додаваат зборовите: „Министерство за информатичко општество и администрација, Министерство за труд и социјална политика“.

Член 3

Во член 31 став (2) по точката 4) се додава нова точка 4-а), која гласи:

„4-а) Бара податоци од надлежните институции заради проверка дали кандидатите ги исполнуваат условите утврдени со Уставот и со овој законик;“.

Во точка 6) по зборот „задолжителна“ се додава зборот „континуирана“.

По точката 19) се додава нова точка 19-а), која гласи:

„19-а) Дава податоци за одзивот на гласачите за време на гласањето, во временски интервал не подолг од два часа.“.

По точката 34-з) се додава нова точка 34-с), која гласи:

„34-с) Членот на Државната изборна комисија што гласал против одлуката од точка 34-а) или што смета дека таа треба да се заснова на други правни и фактички основи, може да го издвои своето мислење и писмено да го образложи. Издвоеното мислење е прилог на одлуката на Државната изборна комисија.“.

Член 4

Во член 37 став (2) по точката 3) се додава нова точка 3-а), која гласи:

„3-а) Бара податоци од надлежните институции заради проверка дали кандидатите на кандидатските листи за локални избори ги исполнуваат условите утврдени со Уставот и со овој законик.“.

Член 5

Во член 41 став (2) по зборовите: „Регистарот на државјаните“ се додаваат зборовите: „и Централниот регистар на население“.

Ставот (4) се менува и гласи:

„(4) Во Избирачкиот список се запишуваат сите граѓани со наполнети 18 години живот заклучно со денот на гласањето (за прв и втор круг) кои имаат живеалиште на територијата на Република Македонија, а кои имаат важечка лична карта или патна исправа.“.

По ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) Во избирачкиот список се запишуваат сите граѓани со наполнети 18 години живот чиј рок на важност на лична карта или патна исправа истекува во периодот од распишување на изборите до денот на нивното одржување.“.

Ставовите (5), (6), (7), (8), (9), (10) и (11) стануваат ставови (6), (7), (8), (9), (10), (11) и (12).

Член 6

Членот 43 се менува и гласи:

(1) Министерството за внатрешни работи до Државната изборна комисија доставува податоци и фотографии за граѓаните:

- со наполнети 18 години живот заклучно со денот на изборите (за прв и втор круг) кои имаат важечка лична карта или патна исправа,

- со наполнети 18 години живот чиј рок на важност на лична карта или патна исправа истекува во периодот од распишување на изборите до денот на нивното одржување,

- со наполнети 18 години живот кои се доселиле или отселиле од определена општина или ја промениле адресата на живеење во општината,

- со наполнети 18 години живот кои го промениле името или презимето,

- со наполнети 18 години живот кои стекнале или го изгубиле државјанството на Република Македонија и

- со наполнети 18 години живот кои се на привремена работа или престој во странство.

(2) Основните судови до Државната изборна комисија доставуваат податоци за лицата на кои со правосилна судска одлука им е одземена деловната способност и податоци за лицата на кои им е изречена мерката притвор.

(3) Управата за водење на матичните книги до Државната изборна комисија доставува податоци за граѓаните со наполнети 18 години живот кои починале.

(4) Податоците од ставовите (1) и (2) на овој член се доставуваат четирипати годишно од 1 до 10 февруари, од 1 до 10 мај, од 1 до 10 септември и од 1 до 10 декември. Во случаите кога се распишани избори, односно референдум податоците се доставуваат наредниот ден од денот на распишувањето на изборите, односно референдум на магнетен медиум и задолжително го содржат единствениот матичен број на граѓанинот (ЕМБГ).

(5) Согласно со ставот (4) на овој член, Министерството за внатрешни работи, исто така, доставува до Државната изборна комисија четирипати годишно извештај за новоиздадените биометриски лични карти и патни исправи, основот за издадените лични карти и патни исправи, систематизирани по име и презиме и општини.

(6) Министерството за внатрешни работи во рок од еден ден од завршувањето на јавниот увид доставува листа на државјани кои поднеле барање за издавање нова лична карта или патна исправа по кој било основ и истите ги подигнале од денот на распишување на изборите до денот на завршување на јавниот увид и листа на лица кои ќе наполнат 18 години до денот на изборите. ДИК податоците за овие лица ги впишува во избирачкиот список по службена должност.“.

Член 7

Членот 44 се менува и гласи:

„Член 44

(1) Органот надлежен за извршување на санкциите, најдоцна 30 дена пред денот определен за избори, односно референдум на државно ниво доставува податоци за лицата кои се во притвор или се наоѓаат на издржување казна затвор врз основа на евиденцијата што ја води овој орган до Државната изборна комисија.

(2) Министерството за труд и социјална политика, најдоцна 30 дена пред денот определен за избори, односно референдум на државно ниво, врз основа на сопствена евиденција и врз основа на доставените податоци од одговорните лица во установите за вонсемејно згрижување, до Државната изборна комисија доставуваат податоци за лицата кои се пријавиле за гласање во установи за вонсемејно згрижување.

(3) Податоците од ставовите (1) и (2) се доставуваат во електронска форма и задолжително го содржат единствениот матичен број на граѓанинот (ЕМБГ).

(4) Органот надлежен за извршување на санкциите по распишување на изборите ги повикува и им овозможува на лицата кои се во притвор или се наоѓаат на извршување казна затвор да ги обноват своите лични документи.“

Член 8

Членот 45 се менува и гласи:

„Член 45

(1) Избирачкиот список ги содржи следниве податоци: единствен матичен број на граѓаните (ЕМБГ), презиме, име на еден од родителите и име, пол, лична фотографија (во формат како на лична карта или патна исправа), адреса на живеење (општина, населено место, улица, куќен број, влез и стан), датум на запишување и бришење и датум и вид на дополнување на податоците.

(2) Отпечатените изводи од Избирачкиот список и посебните изводи од Избирачкиот список, се водат по азбучен ред на презимето на граѓанинот и ги содржат следниве рубрики, односно податоци: реден број, презиме, име, пол, датум на раѓање, лична фотографија (во формат како на лична карта или патна исправа) и адреса на живеење (населено место, улица, куќен број, влез и стан), потпис или отпечаток за избирачот.

(3) Електронските списоци се во форма и начин на кој може да се превземат претходно во техничката опрема која врши утврдување на идентитетот на гласачот преку отпечаток од прст (во натамошниот текст: како техничка опрема) и содржи:

- презиме, име, документ за идентификација на гласачот,
- редниот број на гласачот во избирачкиот список,
- реден број на гласачот во електронскиот извод од избирачкиот список од избирачкото место каде што гласа,
- датум на раѓање на избирачот,
- адреса на живеење,
- број на лична карта и патна исправа доколку гласачот има само еден од овие документи стои само бројот од тој документ,
- фотографијата достапна во дигиталната база на податоци.

(4) Граѓаните кои за време на изборите се наоѓаат на привремена работа или престој во странство, а доставиле пријава за гласање во ДКП, односно конзуларните канцеларии не се запишуваат во изводите од Избирачкиот список на кои се гласа во Република Македонија.

(5) Граѓаните кои за време на изборите се наоѓаат на привремена работа или престој во странство, а кои не доставиле пријава за гласање во ДКП, односно конзуларните канцеларии се запишуваат во посебни изводи на Избирачкиот список за гласање во Република Македонија.“

Член 9

Членот 46 се менува и гласи:

„Член 46

За спроведување на гласањето во ДКП, односно конзуларните канцеларии, во казнено-поправните установи, установи за вонсемејна грижа и во Државната изборна комисија се изготвуваат посебни изводи од Избирачкиот список и тоа:

- за гласање на граѓаните кои за време на изборите се наоѓаат на привремена работа или престој во странство, а врз основа на пријава за гласање,
- за гласање на граѓаните кои за време на изборите се наоѓаат во притвор или издржување казна затвор,
- за гласање на граѓаните кои за време на изборите се згрижени во установи за вонсемејна грижа, а врз основа на пријава за гласање,
- за гласање на членовите на избирачките одбори за гласање во ДКП, односно конзуларните канцеларии.“

Член 10

Во член 47 став 1 по алинејата 3 се додава нова алинеја 4, која гласи:

„ - за избирачите кои на денот на изборите се згрижени во посебни установи за вонсемејна грижа едниот примерок е систематизиран според избирачкото место или општината и во забелешката стои општината во која се наоѓа установата, а вториот примерок е систематизиран според установата и општината каде што се наоѓа и во забелешката стои бројот на избирачкото место и општината на која припаѓа тоа избирачко место.“

Член 11

Во член 49 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Државната изборна комисија ги доставува до органот надлежен за извршување на санкциите посебните изводи од Избирачкиот список за лицата кои се во притвор или се наоѓаат на извршување казна затвор, за ставање на јавен увид.“

Ставовите (3), (4) и (5) стануваат ставови (4), (5) и (6).

Член 12

Во член 50 ставот (2) се менува и гласи:

„(2) Барањето за запишување, дополнување или бришење на податоците од ставот (1) на овој член се поднесува писмено до подрачното одделение на Државната изборна комисија или месната канцеларија на подрачјето на живеење или по електронска пошта до Државната изборна комисија.“

Член 13

Во член 50-а ставот (6) се менува и гласи:

„(6) Барањето за запишување, дополнување или бришење на податоците во посебните изводи од Избирачкиот список за време на јавниот увид, државјаните на Република Македонија кои се на привремена работа или престој во странство го поднесуваат преку апликацијата со лична електронска пошта до Државната изборна комисија.“

Ставот (8) се менува и гласи:

„(8) Од денот на распишувањето на изборите до завршувањето на јавниот увид државјаните на Република Македонија од ставот (7) на овој член можат да достават пријава своерачно потпишана или испратена преку апликацијата со лична електронска пошта со која се пријавуваат за гласање на претстојните избори.“.

Член 14

По членот 50-а се додава нов наслов и нов член 50-б, кои гласат:

„Увид во казнено-поправни установи

Член 50-б

(1) Управите на казнено - поправните установи за време на јавниот увид им овозможуваат на лицата кои се во притвор или се наоѓаат на извршување казна затвор да извршат увид во избирачкиот список.

(2) Барањето за запишување, дополнување или бришење на податоците во посебните изводи од Избирачкиот список за време на јавниот увид, државјаните на Република Македонија кои се во притвор или се наоѓаат на извршување казна затвор го поднесуваат преку Органот надлежен за извршување на санкциите до Државната изборна комисија.“.

Член 15

Членот 60 се менува и гласи:

„Член 60

(1) Право да поднесат листа на кандидати за пратеници, листа на кандидати за членови на совет, односно листа на кандидат за градоначалник имаат регистрираните политички партии самостојно, коалиции, како и група избирачи (во натамошниот текст: подносител на листа).

(2) Во коалицијата која учествува на изборите може да учествуваат само регистрирани политички партии.

(3) Државната изборна комисија го утврдува субјективитетот на подносителот на листата на кандидати за избор на пратеници врз основа на договор на политичките партии кои настапуваат како коалиција на изборите.

(4) Општинската изборна комисија и Изборната комисија на град Скопје го утврдува субјективитетот на подносителот на листата на кандидати за избор на членови на совет и градоначалници врз основа на договор на политичките партии кои настапуваат како коалиција на изборите за избор на членови на совет и градоначалници.

(5) Договорот за коализирање од ставовите (3) и (4) на овој член не може да го склучат граѓански организации и фондации и коалицијата не може да користи име и симбол на граѓанска организација или фондација.

(6) Договорот за коализирање од ставовите (3) и (4) на овој член го склучуваат претставниците на политичките партии кои настапуваат заедно и тој го содржи името на коалицијата, симболот, општината/те, односно изборната/те единица/и во која настапуваат заедно.

(7) Листата на кандидати ја потпишува лично овластен претставник на подносителот на листата.

(8) Називот на листата се означува според името на подносителот на листата.

(9) Ако подносител на листата на кандидати е група избирачи, називот на листата се означува со „група избирачи“ и името и презимето на кандидатот.“.

Член 16

Членот 63 се менува и гласи:

„Член 63

(1) Потписите на избирачите во постапката на кандидирање се собираат пред службените лица на Државната изборна комисија и пред надлежен нотар на образец утврден од Државната изборна комисија, кој содржи име и презиме, постојано живеалиште, единствен матичен број на предложените кандидати, како и име и презиме и единствен матичен број на избирачот кој го потпишува предлогот. Подносителот на листа определува пред кои нотари ќе се собираат потписи и за тоа ја известува Државната изборна комисија. Државната изборна комисија на својата интернет страна објавува листа на нотари пред кои подносителите на листа собираат потписи.

(2) Државната изборна комисија со правилник ќе ја регулира постапката за собирање на потписи и начинот на определување на нотарите.

(3) Собирањето потписи согласно со одредбите на ставот 1 на овој член започнува десеттиот ден од денот на распишувањето на изборите и трае 15 дена. Трошоците за собирање на потписи пред нотар ги сноси подносителот на листата.

(4) Секој избирач својот потпис може да го даде за повеќе листи на кандидати за претседател на Републиката, кандидати за пратеници, за членови на совет и кандидат за градоначалник.

(5) Избирачите кои ја поднесуваат листата треба да имаат избирачко право и постојано живеалиште на подрачјето на изборната единица, општината, односно градот Скопје.“.

Член 17

Во член 66 став (4) бројот „30“ се заменува со бројот „35“.

Член 18

Во член 67 став (2) зборот „листите“ се заменува со зборовите: „известувањето на комисијата за неправилностите“.

По ставот (2) се додаваат два нови става (3) и (4), кои гласат:

„(3) Државната, односно општинската изборна комисија, односно Изборната комисија на градот Скопје проверува дали кандидатите за претседател на Републиката, пратеник, член на совет и градоначалник ги исполнуваат условите предвидени со Уставот и во членот 7 ставови 2, 3 и 4 од овој законик преку проверка на податоците во соодветните регистри и евиденции на надлежните институции. Институциите кои ги поседуваат податоците за исполнетост на условите се должни истите да ги достават во електронска форма на комисијата во рок од 24 часа од приемот на барањето без никаков надомест.“.

(4) Во случај на неправилности од ставот (2) на овој член подносителот на листа, може да го замени предложениот кандидат што не ги исполнува условите со нов кандидат во истиот рок од 48 часа и за истиот е должен самиот да ги обезбеди доказите за исполнување на условите предвидени во член 7 став (2), (3) и (4) од овој закон.“.

Ставовите (3), (4), (5), (6), (7), (8) и (9) стануваат ставови (5), (6), (7), (8), (9), (10) и (11).

Член 19

Членот 69-а се менува и гласи:

„Член 69-а

(1) За изборна кампања се смета јавно собирање и други јавни настани организирани од страна на учесникот во изборната кампања, јавно истакнување на плакати, видео презентации на јавни места, изборно медиумско и интернет претставување, дистрибуирање на печатени материјали и јавно претставување на потврдените кандидати од надлежните изборни органи и нивните програми.

(2) Изборната кампања започнува 20 дена пред денот на изборите и во првиот и вториот круг на гласање не смее да трае 24 часа пред денот на изборите и на денот на изборите.

(3) Подносител на листа, односно кандидат може да поднесе приговор за непочитување на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член.

(4) Државната изборна комисија е должна да ги испита наводите, да постапи по поднесениот приговор и да ја образложи својата одлука во рок од 72 часа од денот на поднесувањето на приговорот.

(5) Против одлуката на Државната изборна комисија од ставот 1 на овој член подносителот на приговорот има право на тужба до Управниот суд во рок од 48 часа од приемот на одлуката.

(6) Управниот суд е должен да донесе одлука во рок од 72 часа по приемот на тужбата.“.

Член 20

Во член 71 зборот „трансакциона“ се заменува со зборот „трансакциска“, а зборот „трансакционата“ со зборот „трансакциската“.

Ставот (6) се менува и гласи:

„(6) На трансакциската сметка од ставот (1) на овој член, ќе се депонираат сите средства добиени од правни или физички лица за финансирање на изборната кампања. Донациите во пари и паричните средства од ставот 7 на овој член за финансирање на изборната кампања се уплатуваат на трансакциската сметка од ставот (1) на овој член, најдоцна до денот на затворање на истата.“.

Ставот (7) се менува и гласи:

„(7) На трансакциската сметка од ставот 1 на овој член можат да се пренесуваат и парични средства од основната трансакциска сметка на политичката партија, како и од трансакциска сметка за парични средства обезбедени преку кредит за изборна кампања. Политичката партија може да врши пренос од трансакциската сметка од ставот 1 на овој член на основната трансакциска сметка на политичката партија.“.

Во ставот (11) зборовите: „три месеци“ се заменуваат со зборовите: „60 дена“ и по зборовите: „Собрание на Република Македонија“ се додаваат зборовите: „и за избори за членови на советите на општините и Советот на градот Скопје, избор за градоначалник на општина-та и градоначалник на градот Скопје“.

Ставот (12) се менува и гласи:

„Со затворање на трансакциската сметка од ставот (1) на овој член, се брише ЕДБ на субјектот регистриран пред надлежен орган.“.

По ставот (12) се додава нов став (13), кој гласи:

„(13) Во рок од два дена од денот на отворање на трансакциската сметка, па се до нејзиното затворање носителите на платен промет каде трансакциската сметка е отворена, се должни на Државната комисија за спречување на корупција и Државниот завод за ревизија да им обезбедат бесплатен електронски пристап до сите промени на сметката.“.

Член 21

Членот 74-а се менува и гласи:

„(1) Во случај на поднесен приговор за непочитување на одредбите за финансирање на изборната кампања од овој законик, Државната комисија за спречување на корупција е должна да ги испита наводите и да одлучи по поднесениот приговор во рок од пет дена по поднесување на приговорот.

(2) Државната комисија за спречување на корупција приговорот од ставот (1) на овој член го доставува до лицето против кое е поднесен, во рок од 24 часа од приемот на приговорот.

(3) Против одлуката на Државната комисија за спречување на корупција од ставот (1) на овој член, дозволена е тужба до Управниот суд во рок од 24 часа од приемот на одлуката.

(4) Управниот суд е должен да донесе одлука во рок од 48 часа по приемот на тужбата.“.

Член 22

Во член 75 ставот (1) се менува и гласи:

„(1) Радиодифузерите, односно Јавниот радиодифузен сервис, трговските радиодифузни друштва и електронските медиуми (интернет порталите) што одлучиле да го покриваат изборниот процес, се должни тоа да го прават на правичен, на избалансиран и на непристрасен начин во својата вкупна програма. Јавниот радиодифузен сервис и националните радиодифузери се должни тоа да го прават на пристапен и достапен формат и јазик како и на знаковен јазик.“.

Во ставот (5) по зборовите: „политичките партии“ се додаваат зборовите: „и на независните кандидати.“.

Член 23

Во член 75-а став (1) воведната реченица се менува и гласи:

„Радиодифузерите ќе обезбедат избалансирано покривање на изборниот процес во сите облици на изборно медиумско претставување, а националните радиодифузери ќе обезбедат избалансирано покривање на изборните во сите облици на изборно медиумско претставување на пристапен и достапен јазик и формат, како и на знаковен јазик на следниов начин.“.

Во ставот (2) зборот „изборите“ се заменува со зборовите: „изборниот процес“.

Член 24

Во член 75-в став (1) по зборовите: „изборна кампања“ се додаваат зборовите: „за време на изборниот процес.“

Член 25

Во член 75-г став (2) зборовите: „покривање на изборите“ се заменуваат со зборовите: „известување за изборниот процес.“

Член 26

Во член 75-д став (2) зборовите: „јавни овластувања“ се додаваат зборовите: „освен рекламите кои се финансираат од буџетот на Република Македонија согласно со овој закон.“

По ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) Од денот на распишување на изборите се до денот на завршување на гласањето, радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) чии финансиски средства за платено политичко рекламирање се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, задолжително емитуваат, односно објавуваат без надоместок информативни и едукативни кампањи на ДИК за граѓаните поврзани со изборниот процес користејќи пристапен и достапен формат и јазик како и на знаковен јазик во траење од 30 секунди на секои три часа.“

Член 27

Во член 75-ѓ ставот (1) се менува и гласи:

„За време на изборната кампања и во првиот и во вториот круг на гласање, радиодифузерите кои ги покриваат изборите можат да емитуваат вкупно девет минути дополнително време за рекламирање на реален час емитувана програма исклучиво наменети за платено политичко рекламирање, од кои за двете најголеми политички партии од позицијата кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови можат да одвојат најмногу четири минути, за двете најголеми политички партии во опозиција кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови можат да одвојат најмногу четири минути, за политичките партии во Собранието на Република Македонија кои на последните избори за пратеници не освоиле доволно пратеници да формираат пратеничка група и за политичките партии кои не се застапени во Собранието на Република Македонија или кандидати можат да одвојат една минута.“

Ставот (6) се менува и гласи:

„(6) Радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите), доколку обезбедуваат платено политичко рекламирање за учесниците во изборната кампања, се должни во рок од три дена од денот на распишување на изборите, да се регистрираат во Државната изборна комисија. Радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) што нема да се регистрираат во Државната изборна комисија, нема да имаат право

да користат финансиски средства за платено политичко рекламирање, обезбедени од Буџетот на Република Македонија.“

Ставот (7) се менува и гласи:

„(7) Регистарот на радиодифузери, печатени медиуми и електронски медиуми (интернет портали) се води врз основа на поднесено барање за упис до Државната изборна комисија, со прилог тековна состојба издадена од Централен регистар на Република Македонија, не постара од 30 дена.“

Ставот (8) се менува и гласи:

„(8) Ценовниците не смеат да се менуваат до конечно завршување на изборниот процес.“

Ставот (9) се менува и гласи:

„(9) Радиодифузерите и печатените медиуми се должни ценовниците за платено политичко рекламирање да ги применуваат и за време на изборната кампања и притоа цената по секунда за платено политичко рекламирање и цената за закуп на рекламен простор во печатениот медиум да не ја надминува просечната цена на рекламирање пресметана во последните пет изминати изборни циклуси, а за електронските медиуми (интернет порталите) цената за закуп на рекламен простор на интернет порталот за платено политичко рекламирање да не ја надминува просечната цена за рекламирање пресметана, за последните пет изминати изборни циклуси.“

По ставот (9) се додаваат три нови ставови (10), (11) и (12), кои гласат:

„(10) За Радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) кои не учествувале на сите изминати пет изборни циклуси цената за платено политичко рекламирање не може да ја надминува просечната цена на рекламирање пресметана во последните пет изминати изборни циклуси.

(11) Државната изборна комисија е должна да ја објави на нејзината веб-страницата просечно постигнатата цена и најниската цена за платено политичко рекламирање од страна на радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) во последните пет изборни циклуси, најдоцна до денот на распишување на изборите.

(12) Рекламниот простор на електронските медиуми (интернет портали) и печатените медиуми наменет за платено политичко рекламирање, се распределува по следниве критериуми:

- најмногу 45% од рекламниот простор може да се даде на двете најголеми политички партии од позицијата кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови,

- најмногу 45% од рекламниот простор може да се даде на двете најголеми политички партии во опозиција кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови,

- најмногу 10% од рекламниот простор може да се даде на политичките партии во Собранието на Република Македонија кои на последните избори за пратеници не освоиле доволно пратеници да формираат пратеничка група и за политичките партии кои не се застапени во Собранието на Република Македонија или кандидати.“

Ставот (10) станува став (13).

По ставот (11) кој станува став (14) се додава нов став (15), кој гласи:

„(15) Учесникот во изборната кампања не може да нарача платено политичко рекламирање од радиодифузерите, печатените медиуми и електронски медиуми (интернет портали) кои не се регистрирани во Регистарот на радиодифузери, печатени медиуми и електронски медиуми (интернет портали) и да ги исплати од средства на трансакциската сметка за изборна кампања.“.

Член 28

Во член 76 ставот (7) се менува и гласи:

„(7) Кампањите на Државната изборна комисија за едукација на гласачите за остварување на избирачкото право и за фер и демократски избори не се сметаат за платено политичко рекламирање. Од денот на распишување на изборите се до денот на завршување на гласањето, радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) чии финансиски средства за платено политичко рекламирање се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, задолжително емитираат односно објавуваат без надоместок информативни и едукативни кампањи на ДИК за граѓаните поврзани со изборниот процес користејќи пристапен и достапен формат и јазик како и на знаковен јазик во траење од 30 секунди на секои три часа. Тие треба да бидат издвоени од другиот дел од програмата како бесплатно емитирање и нивниот нарачател да биде јасно означен.“.

Член 29

Во член 76-а став (1) по зборовите: „изборен процес“ се додаваат зборовите: „како и да обезбеди непристрасно информирање.“.

Во ставот (2) по зборот „Македонија“ се додаваат зборовите: „и за независните кандидати.“.

Ставот (4) се менува и гласи:

„(4) Јавниот радио дифузен сервис е должен да обезбеди редовно информирање едукација за изборниот процес на пристапен и достапен јазик и формат како и на знаковен јазик.“.

Член 30

Во член 76-в ставот (8) се менува и гласи:

„(8) Учесниците во изборната кампања и радиодифузерите, електронските медиуми (интернет порталите) и печатените медиуми склучуваат договор за платено политичко рекламирање.“.

По ставот (8) се додаваат два нови става (9) и (10), кои гласат:

„(9) Договорот содржи јасни податоци за периодот на рекламирање, цена на рекламирањето и вредност на договорот.

(10) Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги е должна да воспостави целосен мониторинг над радиодифузерите учесници во изборната кампања.“.

Член 31

Во член 76-д ставот (3) се менува и гласи:

„(3) Државната изборна комисија ги исплаќа трошоците за објавеното платено политичко рекламирање врз основа на доставена фактура од страна на радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет портали) во рок од 30 дена од настапување на предизборниот молк за прв изборен круг и 30 дена од настапување на предизборниот молк за втор изборен круг доколку се одржува. Прилог на доставената фактура е Договорот, медиумски план од учесникот во изборната кампања и Извештај за реализирани услуги изготвен од радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет портали).“.

Ставовите (4), (5) и (6) се менуваат и гласат:

„(4) Финансиските средства за платено политичко рекламирање обезбедени од Буџетот на Република Македонија во текот на изборниот процес, не смеат да ја надминат сумата од 2 (две) евра во денарска противвредност без пресметан ДДВ, по запишан избирач од вкупно запишани избирачи на територијата на Република Македонија. Овие средства се распределуваат на следниов начин:

- најмногу 45% од средствата може да искористат двете најголеми политички партии од позицијата кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови,

- најмногу 45% од средствата може да искористат двете најголеми политички партии во опозиција кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови,

- најмногу 10% од средствата може да искористат политичките партии во Собранието на Република Македонија кои на последните избори за пратеници не освоиле доволно пратеници да формираат пратеничка група и за политичките партии кои не се застапени во Собранието на Република Македонија или кандидати.

(5) Сумата која може да се исплати на еден електронски медиум (интернет портал) и печатени медиуми од еден учесник во изборниот процес, не може да биде поголема од 15,000 (петнаесет) илјади евра во денарска противвредност без вклучен ДДВ.

(6) Вкупната сума која еден учесник може да ја потроши за медиумско претставување на сите електронски медиуми (интернет портали) и печатени медиуми, не може да опфаќа повеќе од 25% од распределените финансиските средства за платено политичко рекламирање согласно со ставот (4) на овој член.“.

Ставот (4) кој станува став (7) се менува и гласи:

„(7) Пред исплатата на трошоците за објавеното платено политичко рекламирање, согласно со ставот 3 на овој член, Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги е должна да достави Извештај за платено политичко рекламирање на радиодифузерите до Државната изборна комисија на 20 ден од настапувањето на предизборниот молк за прв круг и втор круг доколку се одржува.“.

По ставот (7) се додаваат два нови става (8) и (9), кои гласат:

„(8) Радиодифузерите се должни Извештајот за реализирани услуги да го достават до Агенција за аудио и аудиовизуелни услуги во рок од пет дена од настапува-

ње на предизборниот молк за прв круг и втор круг доколку се одржува. Извештајот за реализирани услуги на радиодифузерите треба да биде потврден од Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги во рок од пет дена од денот на доставување на извештајот од страна на радиодифузерите. Радиодифузерите, се должни да го достават потврдениот извештај до учесникот во изборната кампања, а потоа целосната документација до Државната изборна комисија во рок од пет дена од денот на потврдување на Извештајот.

(9) Печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите), Извештајот за реализирани услуги во прилог на фактурата кој треба да содржи и примерок од објави во печатениот медиум и електронскиот медиум (интернет портал) се должни да го достават до учесникот во изборната кампања, а потоа целосната документација до Државната изборна комисија во рок од пет дена од настапување на предизборниот молк за првиот изборен круг и вториот изборен круг доколку се одржува.“.

Член 32

Членот 78-а се менува и гласи:

„(1) Дозволено е политичко рекламирање на рекламните паноа и билборди.

(2) Максималниот број на рекламни паноа и билборди од ставот (1) на овој член кои може да се користат за политичко рекламирање изнесува 50% од вкупниот број на територијата на определена општина, градот Скопје, односно на територијата на кое определено правно лице стопанисува со истите.

(3) Општините во Република Македонија, градот Скопје и правните лица кои стопанисуваат со рекламните паноа и билборди се должни во рок од пет дена од денот на распишување на изборите јавно да ги објават локациите и цените за закуп на рекламните паноа и билборди. Цената не смее да се менува за време на изборниот процес и истата не смее да биде поголема од просечната цена за закуп пресметана во последните пет изминати изборни циклуси.

(4) Политичките партии имаат право на закуп за политичко рекламирање на рекламните паноа и билборди на транспарентен и недискриминаторски начин согласно со следните критериуми:

- 40% од вкупниот број се достапни на двете најголеми политички партии од позицијата кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови;

- 40% од вкупниот број се достапни на двете најголеми политички партии во опозиција кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови;

- 10% од вкупниот број се достапни на парламентарните партии кои немаат пратенички групи во Собранието на Република Македонија и

- 10% од вкупниот број се достапни на вонпарламентарните партии и независни кандидати во Република Македонија.

(5) Општините во Република Македонија, градот Скопје и правните лица кои стопанисуваат со рекламните паноа и билборди се должни локациите кои се ну-

дат за политичко рекламирање да ги распоредат согласно со критериумите од ставот (4) на овој член по пат на ждрепка.

(6) Ждрепката од ставот (5) на овој член ја спроведува Државната изборна комисија на Република Македонија.

(7) Доколку некоја политичка партија, коалиција или независен кандидат не го искористи вкупниот процент за закуп на рекламни паноа и билборди или извлечените локации, останатите политички партии и независни кандидати имаат право на закуп на истите.

(8) Правните лица кои стопанисуваат со рекламните паноа и билборди се должни да поднесат извештај за доделените локации за секој учесник во изборната кампања, средствата кои се побаруваат од секој учесник како и средствата кои се наплатени.

(9) Извештајот од ставот (8) на овој член се поднесува најдоцна 15 дена по денот на завршување на изборната кампања.

(10) Извештајот од ставот (8) на овој член се поднесува до Државната изборна комисија, Државниот завод за ревизија и до Државната комисија за спречување на корупцијата, кои се должни да го објават на своите интернет страници.

(11) Извештајот од ставот (8) на овој член се поднесува на образец пропишан од министерот за финансии.“.

Член 33

Во член 83 ставот (1) се менува и гласи:

„(1) Изборната кампања не смее да се финансира од:

- средства од буџетите на општините и градот Скопје, освен ако со овој закон не е поинаку определено,

- средства од јавни претпријатија и јавни установи,

- средства од здружение на граѓани, верски заедници, религиозни групи и фондации,

- средства од странски влади, меѓународни институции, органи и организации на странски држави и други странски лица,

- средства од претпријатија со мешовит капитал каде што е доминантен странскиот капитал,

- средства од неидентификувани извори.“.

Ставот (2) се менува и гласи:

„(2) Изборната кампања може да се финансира од:

- средства од редовната сметка на политичката партија,

- членарина на политичката партија,

- донации на политичка партија,

- физички лица во висина од 3.000 евра во денарска противвредност,

- правни лица во висина од 30.000 евра во денарска противвредност,

- кредити на политичката партија наменети за изборна кампања.“.

Член 34

Во член 84-б ставот (1) се менува и гласи:

„(1) Учесникот во изборната кампања е должен во рок од 20 дена од денот на настапување на предизборниот молк за првиот круг и вториот круг на гласање

доколку се одржува, да поднесе извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите на трансакциската сметка за изборна кампања од денот на нејзиното отворање до завршувањето на првиот изборен круг.“.

Ставовите (2) и (3) се менуваат и гласат:

„(2) Учесникот во изборната кампања е должен на 11 ден од денот на изборната кампања, да поднесе Извештај со образец за примените донации на трансакциската сметка од членот 71 став (1) за финансирање на изборната кампања.“.

(3) Учесникот во изборната кампања е должен еден ден по завршување на изборната кампања да достави Извештај со образец за примените донации на трансакциската сметка од член 71 став (1) за финансирање на изборната кампања.“.

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

„(4) Учесникот во изборната кампања е должен еден ден пред одржување на вториот круг на гласање, да достави Извештај со образец за примените донации на трансакциската сметка од член 71, став(1) за финансирање на изборната кампања.“.

Ставовите (4), (5) и (6) стануваат ставови (5) и (6) и (7).

По ставот (7) се додава нов став (8), кој гласи:

„(8) Финансиските извештаи на учесникот во изборната кампања е должен да ги изготви според одредбите на Законот за сметководството за непрофитни организации.“.

Член 35

Во членот 85 став (1) зборовите: „финансиски извештај за изборната кампања“ се заменуваат со зборовите: „финансиски извештај со спецификација за трошоците за приходите и расходите во изборната кампања (во натамошниот текст: финансиски извештај за изборната кампања)“.

Во ставот (2) зборовите: „84-б став (3)“ се заменуваат со зборовите: „84-б став (4)“.

Член 36

Членот 85-б се менува и гласи:

„(1) Државниот завод за ревизија по службена должност врши ревизија на вкупниот финансиски извештај за изборната кампања од членот 85 став (1) од овој законик, согласно со ревизорските стандарди на Меѓународната организација на врховните ревизорски институции (ИНТОСАИ) и правилата утврдени со Кодексот на етика на ИНТОСАИ, кои ги објавува министерот за финансии во „Службен весник на Република Македонија“.“.

(2) Учесниците во изборната кампања се должни на барање на ДЗР да достават дополнителни податоци и известувања за финансирање на изборната кампања.

(3) Носителите на платен промет кај кои е отворена трансакциската сметка за финансирање на изборната кампања се должни на писмено барање од ДЗР да му ги достават сите барани податоци за таа сметка и трансакциите на истата.

(4) Субјектите кои обезбедуваат услуги за медиумско огласување се должни на барање на ДЗР да ги достават сите договори, фактури и други финансиски документи за финансирање на изборната кампања.

(5) ДЗР има право да бара податоци за платеното политичко информирање на учесниците во изборната кампања од Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.

(6) ДЗР има право да бара од трети лица податоци и финансиски документи во врска со финансирањето на изборната кампања на учесниците.

(7) Ревизорските извештаи од извршената ревизија на финансиските извештаи на учесниците, Државниот завод за ревизија ги доставува веднаш до ДИК и ДКСК.

(8) Ревизорските извештаи од извршената ревизија на финансиските извештаи на учесниците во изборната кампања Државниот завод за ревизија, ДИК, ДКСК, ги објавуваат на својата веб страница во рокот утврден со закон.

(9) Државниот завод за ревизија доколку утврди неправилности во финансиските извештаи на учесникот во изборната кампања од членот 84-б кои се спротивни на одредбите на овој законик поднесува барање за поведување на прекршочна постапка или пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од три дена од денот на утврдувањето на неправилностите.“.

Член 37

Во член 89 став 1 по алинејата 5 се додава нова алинеја 6, која гласи:

„- техничка опрема.“.

Член 38

Во член 107 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Доколу поради кои било причини на избирач не му е дозволено да го оствари своето право на глас избирачкиот одбор, на барање на гласачот, ќе пополни образец во два примерока, претходно усвоен од Државната изборна комисија, во кој ќе ги наведе и образложи причините и еден примерок ќе му даде на избирачот.“.

Член 39

Во член 108 ставот (4) се менува и гласи:

„(4) Личниот идентитет избирачот го докажува со важечка лична карта или важечка патна исправа. Доколку избирачот нема важечка лична карта или важечка патна исправа нема да може да гласа, иако истиот го има во Избирачкиот список.“.

Член 40

По членот 108 се додава нов наслов и нов член 108-а, кој гласи:

„Гласање со примена на техничка опрема за идентификација на гласачите

Член 108-а

1) Избирачите пристапуваат да гласаат еден по еден;

2) Кога избирачот пристапува да гласа избирачкиот одбор го проверува неговиот личен идентитет;

3) Личниот идентитет избирачот го докажува со важечка лична карта или важечка патна исправа. Доколку избирачот нема важечка лична карта или важечка патна исправа нема да може да гласа, иако истиот го има во Избирачкиот список;

4) Избирачкиот одбор го потврдува идентитетот на избирачот преку сликата во доставениот документ и го вметнува доставениот документ во техничката опрема;

Доколку техничката опрема не може да го прочита документот за лична идентификација, а гласачот се наоѓа во избирачкиот список, избирачкиот одбор ќе го вметне, преку тастатура, во техничката опрема бројот на документот за идентификација на избирачот;

5) Кога избирачот е запишан во избирачкиот список и достави документ за идентификација и нема претходно гласано до тој момент со кој било документ за идентификација, на екранот на мониторот ќе се појави сликата на тој избирач, редниот број во избирачкиот список на тој избирач на екранот;

6) Кога избирачот не е запишан во изводот од избирачкиот список за конкретно избирачко место, а се наоѓа во избирачкиот список, но гласа на друго избирачко место, во техничката опрема ќе се појави бројот на избирачкото место во чиј извод под избирачкиот список се наоѓа избирачот;

7) Доколку избирачот претходно има гласано, техничката опрема известува за истото;

8) Во случај кога техничката опрема ќе потврди дека гласачот може да гласа, гласачот вметнува отпечаток од прст. Од гласачот се зема отпечаток од показалецот од десната рака. Доколку нема десен показалец се зема отпечаток од показалецот од левата рака. Доколку му недостасуваат овие два прста се зема отпечаток од наредниот прст и истото се евидентира во дневникот за евиденција. Доколку лицето нема две раце избирачкиот одбор ја констатира состојбата со евидентирање во дневникот за евиденција на настани. Во случај на невозможно вметнување на отпечаток од прстот, чекорот за вметнување отпечаток од прст се изоставува;

9) Избирачкиот одбор, потврдување на идентитет на избирачот, го заокружува неговиот реден број во изводот од избирачкиот список и избирачот го става својот потпис, а ако е неписмен става отпечаток од десниот показалец. Ако избирачот нема десен показалец се зема отпечаток од показалецот од левата рака, а доколку нема ни лев показалец не се става отпечаток;

10) Утврдување на идентитетот на гласачот се врши без техничка опрема во следниве случаи:

- за гласање на избирачи кои гласаат дома согласно со членот 111 од овој закон,

- за гласање на граѓаните кои за време на изборите се наоѓаат во установи за вонсемејна грижа согласно со членот 111-а,

- за гласање на граѓаните кои за време на изборите се на издржување казна затвор или се во притвор, односно куќен притвор согласно член 113,

- за гласање на граѓаните кои за време на изборите се наоѓаат на привремена работа или престој во странство, врз основа на пријава за гласање,

- за гласање на членовите на избирачките одбори за гласање во ДКП, односно конзуларните канцеларии;

11) По идентификацијата и потпишувањето во изводот од Избирачкиот список, избирачот добива гласачко ливче;

12) ДИК донесува детално упатство за начинот и постапката на идентификација на гласачите каде што го појаснува овој член, во зависност од карактеристиките на техничката опрема.

Член 41

По членот 111 се додава нов наслов и нов член 111-а кои гласат:

„Гласање во установи за вонсемејна грижа

Член 111-а

(1) Избирачите кои на денот на гласањето се згрижени во посебни установи за вонсемејна грижа, имаат право да гласаат во установата каде што се каде што се згрижени, по претходна пријава до одговорното лице на установата каде се згрижени.

(2) Одговорните лица во установите за вонсемејно згрижување, најдоцна до завршувањето на јавниот увид, ќе достават известување до Министерството за труд и социјална политика со податоци за избирачите кои сакаат да гласаат во установата.

(3) Даденото известување од ставот 2 на овој член се однесува и на првиот и на вториот круг на гласање.

(4) За избирачите од ставот (1) на овој член изборите ги спроведува избирачкиот одбор од најблиското избирачко место или посебен избирачки одбор согласно со овој законик и упатството на Државната изборна комисија, еден ден пред денот определен за гласање, а за гласањето се известуваат и претставниците на подносителите на листите заради нивно присуство на гласањето.

(5) Избирачкиот одбор за избирачите од ставот 1 на овој член ќе им се овозможи да гласаат во установата во која се згрижени еден ден пред одржувањето на изборите на начин кој се обезбедува тајноста на гласањето.

(6) Избирачкиот одбор за гласањето од ставот 4 на овој член обезбедува посебна кутија за гласање која се носи празна во установата каде што е згрижен избирачот.

(7) За гласањето од ставот 4 на овој член избирачкиот одбор составува посебни записници.

(8) Записниците и изборниот материјал по завршувањето на гласањето се доставуваат до соодветните општински изборни комисији.“

Член 42

Во член 116 ставот (3) се менува и гласи:

„(3) Во записникот се внесуваат и забелешки дадени од членовите на избирачкиот одбор или овластените претставници на подносителите на листи во однос на евентуални конкретни неправилности во текот на гласањето и утврдување на резултатите, кои треба да бидат конкретно опишани.“

Член 43

Во член 117 став (6) зборовите: „тие забелешки“ се заменуваат со зборовите: „забелешките согласно со одредбите од членот 116 став 3“.

Член 44

Членот 147 се менува и гласи:

„(1) Постапката за заштита на избирачкото право е итна.

(2) Поднесоците (приговорите и жалбите) за заштита на избирачкото право се доставуваат до надлежните органи преку органите кои претходно одлучувале.

(3) Приговорите се поднесуваат во писмена форма и содржат:

- место, време, опис на направената повреда, сториелот и доказите на кои подносителот се повикува,
- име, презиме и потпис на подносителот на приговорот, односно на овластениот претставник и
- електронско сандаче за прием на писмена.

(4) Доставувањето на приговор и тужба по пошта не е дозволено.

(5) Доставувањето на одлуките на Државната изборна комисија донесени по приговорите за заштита на избирачки права се врши со јавна објава преку интернет страната на Државната изборна комисија. Објавата ги содржи: времето на објавата, називот на јавниот орган, името/називот на странката, адреса на живеалиштето/седиште на подносителот на листа, бројот на предметот, краток приказ на основата на предметот и поука за правен лек. Доколку поинаку не е уредено со овој законик, одлуката се смета доставена во рок од пет часа по објавувањето на интернет страната на Државната изборна комисија. Објавата содржи поука за странката и сите други лица кои имаат правен интерес, дека таквиот начин на доставување се смета за уредна достава и дека негативните последици сами ги сносат.

(6) Приговорите можат да се поднесуваат и на посебни обрасци, пропишани од страна на Државната изборна комисија, објавени во „Службен весник на Република Македонија“ и на интернет страницата на Државната изборна комисија.

(7) Доставувањето на приговори и тужби за гласање во странство не е дозволено да се врши по редовна пошта, а се врши преку електронска пошта, лично или преку овластен претставник.

(8) Доколку во постапката за одлучување по приговор се утврди или дознае за друга повреда на избирачко право на избирач или повреда на избирачко право на подносител на листа, Државната изборна комисија може да поведе постапка за заштита на избирачко право по службена должност.

(9) Државната изборна комисија донесува одлука за поведување постапка за заштита на избирачко право по службена должност на предлог на член на Државната изборна комисија, во кој дава образложение на основот и наводите за водење на постапката.

(10) Одлуките на Управниот суд се правосилни и против нив не може да се изјави жалба или друг вид на правна заштита, освен во случаи определени со овој законик.“

Член 45

По членот 147 се додава нов наслов и нов член 147-а, кои гласат:

„Одлучување на Државната изборна комисија

Член 147-а

(1) Државната изборна комисија по поднесени приговори одлучува со решение со кое приговорот може да го отфрли, одбие или усвои.

(2) Решението со кое се одлучува мора да биде образложено по однос на сите наводи од приговорот.

(3) Приговорот се отфрла доколку е ненавремен, недозволен, неуредно поднесен, поднесен од неовластен подносител.

(4) Решението со кое приговорот се отфрла се носи во рок од 24 часа.“

Член 46

Во член 148 ставовите (2) и (3) се менуваат и гласат:

„(2) Приговорот на постапката за гласање се поднесува во рок од 48 часа по завршувањето на гласањето, а приговорот на постапката за сумирање и утврдување на резултатите се поднесува во рок од 48 часа од објавување на првичните резултати.

(3) Државната изборна комисија е должна да ги утврди фактите и околностите што се од значење за одлучување по приговорот доколку тоа може да го направи по потреба и преку изведување докази како што се: исправи, сведочења на сведоци, изјави на странките, вештачење, увид во гласачкиот материјал и други докази. Државната изборна комисија е должна во рок од 72 часа по приемот на приговорот да донесе одлука.“

Член 47

Во член 149 ставот (1) се менува и гласи:

„(1) Секој избирач на кого му е повредено личното избирачко право во постапката на спроведување на гласањето може да поднесе приговор до општинската изборна комисија во рок од 24 часа.“

По ставот (5) се додава нов став (6), кој гласи:

„(6) Управниот суд е должен да постапи по тужба во рок од 48 часа по нејзиниот прием.“

Член 48

Во член 149-а став (1) по зборовите: „Државната изборна комисија“ се додаваат зборовите: „непосредно или преку општинската изборна комисија“.

Член 49

Во член 150 став (1) по зборовите: „на овој законик“ се додаваат зборовите: „расправа и“.

Ставот (2) се менува и гласи:

„(2) Управниот суд е должен да донесе одлука во рок од 60 часа по приемот на тужбата. по завршувањето на јавната расправа управниот суд е должен во рок од два часа јавно да ја соопшти изреката на одлуката. Судот е должен да ја објави одлуката на својата веб страница во рок од 24 часа од моментот на објавувањето на изреката. Објавените одлуки ќе го содржат и начинот на гласање на секој судија поединечно.“

Член 50

Во член 151 по ставот (4) се додаваат два нови става (5) и (6), кои гласат:

„(5) Одлуката на Државната изборна комисија со која е поништено гласање на гласачко место се објавува на интернет страната на Државната изборна комисија и веднаш се доставува до секој подносител на листа на изборите.

(6) Против одлуката на Државната изборна комисија со која е поништено гласање на гласачко место, тужба до Управниот суд може да поднесе секој подносител на листа кој има правен интерес во рок од 24 од приемот на решението.“

Ставовите (5) и (6) стануваат ставови (7) и (8).

Член 51

Во членот 175 став (1) во делот „ИЗБОРНА ЕДИНИЦА 5“ по зборовите: „ИЗБОРНА ЕДИНИЦА 5“ се додаваат зборовите: „општина Дебар избирачки места од 0477 до 0477; Општина Дебар избирачки места од 0477/1 до 0477/1; Општина Дебар избирачки места од 0543 до 0548; Општина Дебар избирачки места од 0544/1 до 0544/1; Општина Дебар избирачки места од 0547/1 до 0547/1; Општина Дебар избирачки места од 0555 до 0556“, по зборовите: „општина Крушево избирачки места од 1187/1 до 1187/1“ се додаваат зборовите: „општина Маврово и Ростуша избирачки места од 0463 до 0476; општина Маврово и Ростуша избирачки места од 0464/1 до 0465/1; општина Маврово и Ростуша избирачки места од 0470/1 до 0470/1; општина Маврово и Ростуша избирачки места од 0473/1 до 0474/1; општина Маврово и Ростуша избирачки места од 0478 до 0479; општина Маврово и Ростуша избирачки места од 0481 до 0498“.

Во делот „ИЗБОРНА ЕДИНИЦА 6“ зборовите: „општина Дебар избирачки места од 0477 до 0477; Општина Дебар избирачки места од 0477/1 до 0477/1; Општина Дебар избирачки места од 0543 до 0548; Општина Дебар избирачки места од 0544/1 до 0544/1; Општина Дебар избирачки места од 0547/1 до 0547/1; Општина Дебар избирачки места од 0555 до 0556“ се бришат и зборовите: „општина Маврово и Ростуша избирачки места од 0463 до 0476; општина Маврово и Ростуша избирачки места од 0464/1 до 0465/1; општина Маврово и Ростуша избирачки места од 0470/1 до 0470/1; општина Маврово и Ростуша избирачки места од 0473/1 до 0474/1; општина Маврово и Ростуша избирачки места од 0478 до 0479; општина Маврово и Ростуша избирачки места од 0481 до 0498“ се бришат.

Член 52

По членот 177-а се додава нов член 177-б, кој гласи:

„Член 177-б

(1) Членовите и нивните заменици во Избирачките одбори или Општинските изборни комисии кои не го спровеле гласањето на начин утврден со овој закон и заради што е поништено гласањето на одредено избирачко место ќе се казнат со највисоката глоба според Законот за прекршоците.

(2) Државната изборна комисија за неправилностите од ставот (1) на овој член:

- задолжително покренува прекршочна постапка пред надлежен суд и

- поднесува иницијатива до надлежен обвинител доколку има сознанија или сомнежи за сторено кривично дело.“

Член 53

Членот 179-б се менува и гласи:

„(1) Глоба во износ од 8.000 евра во денарска противвредност за прекршок ќе му се изрече на правното лице ако не го почитува рокот за започнување и завршување на изборната кампања (член 69-а став (2)).

(2) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на претседателот и членовите на Државната изборна комисија за непостапување во соодветните рокови од членовите 67 став (4), 69-а став (4), 148 став (3), 149 став (3) и 149-а став (3) од овој законик.

(3) Глоба во износ од 600 до 2.000 евра во денарска противвредност за прекршок ќе му се изрече на физичко лице кое ја попречува и оневозможува изборната кампања (член 73).

(4) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на претседателот и членовите на Државната комисија за спречување на корупција за непостапување во рокот од членот 74 став (1) од овој законик.

(5) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра за одговорното лице на надлежната институција од членот 67 став (2) ќе се изрече за непостапување во соодветните рокови од член 67 став (2).“

Член 54

По членот 183-а се додава нов член 183-б, кој гласи:

„Член 183-б

Глоба во износ од 1.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за прекршок ќе му се изрече на радиодифузерот ако договорите од членот 76-в не ги достават до Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги и Државната изборна комисија во рокот предвиден со ставот 10 од истиот член.“

Член 55

Во член 184 ставот (3) се менува и гласи:

„(3) Глоба во износ од 10.000 евра во денарска противвредност, ќе им се изрече на правните лица кои стопанисуваат со рекламните паноа и билборди доколку извештајот од член 78-а став 12 не го достават до надлежните институции и во рокови определени во ставовите 13 и 14 од членот 78-а.“

Член 56

Во член 189 по ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

„(4) Глоба во износ од 9.000 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на политичка партија, коалиција односно независен кандидат ако не поднесат извештај за финансирање на изборната кампања во предвидениот рок од членот 84-б од овој законик.“

Член 57

Одредбата од членот 33 став 2 алинеја 1 од овој законик нема да се применува за предвремените избори за пратеници во Собранието на Република Македонија кои ќе се одржат во 2020 година.

Член 58

Одредбите од членот 8 став 3, членот 37 и членот 40 од овој законик за предвремените избори за пратеници во Собранието на Република Македонија кои ќе се одржат во 2020 година ќе се применуваат доколку постојат технички услови и можност за спроведување од страна на Државната изборна комисија, а ќе почне целосно да се применуваат за првите наредни избори по предвремените избори за пратеници кои ќе се одржат во 2020 година.

Член 59

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Северна Македонија да утврди пречистен текст на Изборниот законик.

Член 60

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E KODIT ZGJEDHOR

Neni 1

Në Kodin Zgjedhor (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 40/2006, 136/2008, 148/2008, 155/2008, 163/2008, 44/11, 51/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16, 136/16, 142/16, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19 dhe “Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut” numër 98/19), në nenin 2 pas pikës 28 shtohet pikë e re 29, si vijon:

“29. “Raste të punëve urgjente dhe të pashmangshme” janë punësimet në kohë të caktuar për shkak të: zëvendësimit të punëtorit që mungon për shkak të pushimit mjekësor ose mungesës, vdekjes së të punësuarit, realizimit të punëve sezonale për të cilat paraprakisht është përcaktuar numri i nevojshëm i personave dhe janë siguruar mjete me programe vjetore, si dhe punësim në kohë të caktuar të kuadrit mësimor për zhvillim të papenguar të procesit arsimor.”.

Neni 2

Në nenin 25 paragrafi (1) pas fjalëve: “Ministria e Punëve të Brendshme” shtohen fjalët: “Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës, Ministria e Punës dhe Politikës Sociale”.

Neni 3

Në nenin 31 paragrafi (2) pas pikës 4) shtohet pikë e re 4-a) si vijon:

“4-a) Kërkon të dhëna nga institucionet kompetente për shkak të kontrollit nëse kandidatët i plotësojnë kushtet e përcaktuara me Kushtetutën dhe me këtë kod;”.

Në pikën 6) pas fjalës “detyrueshme” shtohet fjala “vazhdueshme”.

Pas pikës 19) shtohet pikë e re 19-a) si vijon:

“19-a) Jep të dhëna për pjesëmarrjen e votuesve gjatë votimit, në interval kohor jo më të gjatë se 2 orë.”.

Pas pikës 34-z) shtohet pika e re 34-x) si vijon:

“34-x) Anëtari i Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve që ka votuar kundër vendimit nga pika 34-a) ose që konsideron se ai duhet të bazohet në baza tjera juridike dhe faktike, mund ta veçojë mendimin e tij dhe ta arsyetojë me shkrim. Mendimi i veçuar është shtojcë e vendimit të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve.”.

Neni 4

Në nenin 37 paragrafi (2) pas pikës 3) shtohet pikë e re 3-a), si vijon:

“3-a) Kërkon të dhëna nga institucionet kompetente për shkak të kontrollit nëse kandidatët në listat e kandidatëve për zgjedhje lokale i plotësojnë kushtet e përcaktuara me Kushtetutën dhe me këtë kod.”.

Neni 5

Në nenin 41 paragrafi (2) pas fjalëve: “ Regjistri i shtetasve” shtohen fjalët: “ dhe Regjistri qendror i popullsisë”.

Paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

“(4) Në Listën zgjedhore regjistrohen të gjithë qytetarët me mbushjen e moshës 18 vjeçare përfundimisht me ditën e votimit (për rrethin e parë dhe të dytë) të cilët kanë vendbanim në territorin e Republikës së Maqedonisë, ndërsa të cilët kanë letërnjoftim ose dokument udhëtimi të vlefshëm.”.

Pas paragrafit (4) shtohet paragrafi i ri (5), si vijon:

“(5) Në listën zgjedhore regjistrohen të gjithë qytetarët me mbushjen e moshës 18 vjeçare afati i vlefshmërisë së letërnjoftimit ose dokumentit të udhëtimit të të cilit i kalon në periudhën nga shpallja e zgjedhjeve deri në ditën e mbajtjes së tyre.”.

Paragrafët (5), (6), (7), (8), (9), (10) dhe (11) bëhen paragrafë (6), (7), (8), (9), (10), (11) dhe (12).

Neni 6

Neni 43 ndryshohet si vijon:

(1) Ministria e Punëve të Brendshme në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve dorëzon të dhëna dhe fotografi për qytetarët:

- me mbushjen e moshës 18 vjeçare përfundimisht me ditën e zgjedhjeve (për rrethin e parë dhe të dytë) të cilët kanë letërnjoftim ose dokument udhëtimi të vlefshëm,
- me mbushjen e moshës 18 vjeçare afati i vlefshmërisë së letërnjoftimit ose dokumentit të udhëtimit të të cilit i kalon në periudhën nga shpallja e zgjedhjeve deri në ditën e mbajtjes së tyre,

- me mbushjen e moshës 18 vjeçare të cilët janë vendosur ose shpërngulur nga komuna e caktuar, ose e kanë ndryshuar adresën e vendbanimit në komunën,

- me mbushjen e moshës 18 vjeçare të cilët e kanë ndryshuar emrin ose mbiemrin,

- me mbushjen e moshës 18 vjeçare të cilët kanë fituar ose e kanë humbur shtetësinë e Republikës së Maqedonisë dhe

- me mbushjen e moshës 18 vjeçare të cilët janë në kohë të përkohshme ose qëndrim në vend të huaj.

(2) Gjykatat themelore në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve dorëzojnë të dhëna për personat të cilëve me vendbanim të plotfuqishëm gjyqësor u është hequr aftësia afariste dhe të dhëna për personat të cilëve u është shqiptuar masa paraburgim.

(3) Drejtoria për Mbajtjen e Librave të Amzës në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve dorëzon të dhëna për qytetarët me 18 vjet të mbushura jetë të cilët kanë vdekur.

(4) Të dhënat nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni dorëzohen katër herë në vit prej 1 deri 10 shkurt, prej 1 deri 10 maj, prej 1 deri 10 shtator dhe prej 1 deri 10 dhjetor. Në rastet kur janë shpallur zgjedhje, përkatësisht referendum të dhënat dorëzohen ditën e ardhshme nga dita e shpalljes së zgjedhjeve, përkatësisht referendum në medium magnetik dhe detyrimisht e përmbajnë numrin unik të amzës të qytetarit (NUAQ).

(5) Në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni, Ministria e Punëve të Brendshme, gjithashtu, dorëzon në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve katër herë në vit raport për letërnjoftimet dhe dokumentet e udhëtimit biometrike të sapolësuara, bazën për letërnjoftimet dhe dokumentet e udhëtimit personale të lëshuara, të sistematizuara sipas emrit dhe mbiemrit dhe komunave.

(6) Ministria e Punëve të Brendshme në afat prej një ditë nga përfundimi i këqyrjes publike dorëzon, listë të shtetasve të cilët kanë parashtruar kërkesë për lëshimin e letërnjoftimit dhe dokumentit të udhëtimit të ri sipas cilës do qoftë baze dhe të njëjtat i kanë tërhequr nga dita e shpalljes së zgjedhjeve deri në ditën e përfundimit të këqyrjes publike dhe listë të personave të cilët do të mbushin 18 vjet deri në ditën e zgjedhjeve. KSHZ-ja të dhënat për këta persona i regjistron në listën zgjedhore me detyrë zyrtare.“

Neni 7

Neni 44 ndryshohet si vijon:

“Neni 44

(1) Organi kompetent për ekzekutimin e sanksioneve, më së voni 30 ditë para ditës së caktuar për zgjedhje, përkatësisht referendum në nivel shtetëror dorëzon të dhëna për personat të cilët janë në paraburgim ose gjenden në vuajtjen e dënimit me burg në bazë të evidencës që e mban ky organ në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve.

(2) Ministria e Punës dhe Politikës Sociale, më së voni 30 ditë para ditës së caktuar për zgjedhje, përkatësisht referendum në nivel shtetëror, në bazë të evidencës personale dhe në bazë të të dhënave të dorëzuara nga personat përgjegjës në institucionet për përkujdesje jashtëfamiljare, në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve dorëzojnë të dhëna për personat të cilët janë paraqitur për votim në institucionet për përkujdesje jashtëfamiljare.

(3) Të dhënat nga paragrafët (1) dhe (2) dorëzohen në formë elektronike dhe detyrimisht e përmbajnë numrin unik të amzës të qytetarit (NUAQ).

(4) Organi kompetent për ekzekutimin e sanksioneve pas shpalljes së zgjedhjeve i fton dhe u mundëson personave të cilët janë në paraburgim ose gjenden në vuajtjen e dënimit me burg t'i përtërijnë dokumentet e tyre personale.“

Neni 8

Neni 45 ndryshohet si vijon:

“Neni 45

(1) Lista zgjedhore i përmban të dhënat si vijojnë: numrin unik të amzës të qytetarit (NUAQ), mbiemrin, emrin e njërit prind dhe emrin, gjininë, fotografinë personale (në format si në letërnjoftim ose dokument udhëtimit), adresën e vendbanimit (komuna, vendbanimi, rruga, numri i shtëpisë, hyrjes dhe banesës), datën e regjistrimit dhe shlyerjes dhe datën dhe llojin e plotësimit të të dhënave.

(2) Ekstraktet e shtypura nga Lista zgjedhore dhe ekstraktet e veçanta nga Lista zgjedhore, udhëhiqen sipas rendit alfabetik të mbiemrit të qytetarit dhe i përmbajnë rubrikat, përkatësisht të dhënat si në vijim: numrin rendor, mbiemrin, emrin, gjininë, datën e lindjes, fotografinë personale (në format si në letërnjoftim ose dokument të udhëtimit) dhe adresën e jetesës (vendbanimi, rruga, numri i shtëpisë, hyrja dhe banesa), nënshkrimin ose shenjat e gishtit për zgjedhësin.

(3) Listat elektronike janë në formë dhe mënyrë në të cilën mund të ndërmerren paraprakisht në pajisjen teknike e cila kryen përcaktimin e identitetit të votuesit nëpërmjet shenjës së gishtit (në tekstin e mëtuqjeshëm si pajisje teknike) dhe përmban:

- mbiemrin, emrin, dokumentin për identifikimin e votuesit,
- numrin rendor të votuesit në listën zgjedhore,
- numrin rendor të votuesit në ekstraktin elektronik nga lista zgjedhore nga vendvotimi ku voton,
- datën e lindjes së zgjedhësit,
- adresën e jetesës,
- numrin e letërnjoftimit dhe dokumentit të udhëtimit nëse votuesi ka vetëm njërin nga këto dokumente qëndron vetëm numri i atij dokumenti,
- fotografinë e arritshme në bazën digjitale të të dhënave.

(4) Qytetarët të cilët gjatë zgjedhjeve gjenden në punë të përkohshme ose qëndrim në vend të huaj, ndërsa kanë dorëzuar paraqitje për votim në PDK përkatësisht zyrat konsullore nuk regjistrohen në ekstraktet nga Lista zgjedhore në të cilat votohet në Republikën e Maqedonisë.

(5) Qytetarët të cilët gjatë zgjedhjeve gjenden në punë të përkohshme ose qëndrim në vend të huaj, ndërsa të cilët nuk kanë dorëzuar paraqitje për votim në PDK përkatësisht zyrat konsullore regjistrohen në ekstraktet e veçanta nga Lista zgjedhore për votim në Republikën e Maqedonisë.“

Neni 9

Neni 46 ndryshohet si vijon:

“Neni 46

Për zbatimin e votimit në PDK përkatësisht zyrat konsullore, në institucionet ndëshkuese-përmirësuese, institucionet për përkujdesje jashtëfamiljare dhe në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve përgatiten ekstrakte të veçanta nga Lista zgjedhore, si vijon:

- për votim të qytetarëve të cilët gjatë kohës së zgjedhjeve ndodhen për punë të përkohshme ose qëndrim në vend të huaj, e në bazë të fletëparaqitjes për votim,

- për votim të qytetarëve të cilët gjatë kohës së zgjedhjeve ndodhen në paraburgim ose vuajtje të dënimit me burg,

- për votim të qytetarëve të cilët gjatë kohës së zgjedhjeve janë përkujdesur në institucione për përkujdesje jashtëfamiljare, e në bazë të fletëparaqitjes për votim,

- për votim të anëtarëve të këshillave zgjedhorë për votim në PDK përkatësisht zyrat konsullore.“.

Neni 10

Në nenin 47 paragrafi 1 pas alinesë 3 shtohet alineja e re 4 si vijon:

“- për zgjedhësit të cilët në ditën e zgjedhjeve janë të përkujdesur në institucione të veçanta për përkujdesje jashtëfamiljare njëri ekzemplar është i sistematizuar sipas vendit zgjedhor ose komunës dhe në vërejtje qëndron komuna në cilën gjendet institucioni, ndërsa ekzemplari i dytë është i sistematizuar sipas institucionit dhe komunës ku gjendet edhe në vërejtje qëndron numri i vendit zgjedhor dhe komuna të cilës i takon ai vend zgjedhor.“.

Neni 11

Në nenin 49 pas paragrafit (2) shtohet paragraf i ri (3) si vijon:

“(3) Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve i dorëzon në organin kompetent për ekzekutimin e sanksioneve ekstraktet e veçanta nga Lista zgjedhore për personat të cilët janë në paraburgim ose gjenden në vuajtje të dënimit me burg, për vendosje në këqyrje publike.“.

Paragrafët (3), (4) dhe (5) bëhen paragraf (4), (5) dhe (6).

Neni 12

Në nenin 50 paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

“(2) Kërkesa për regjistrim, plotësim ose shlyerje të të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni dorëzohet me shkrim në seksionin rajonal të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve ose zyrën lokale në rajonin e vendbanimit, ose me postë elektronike në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve.“.

Neni 13

Në nenin 50-a paragrafi (6) ndryshohet si vijon:

“(6) Kërkesa për regjistrim, plotësim dhe shlyerje të të dhënave në ekstraktet e veçanta të Listës zgjedhore gjatë kohës së këqyrjes publike, shtetasit e Republikës së Maqedonisë që janë me punë të përkohëshme ose qëndrim në vend të huaj e dorëzojnë përmes aplikacionit me postë personale elektronike në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve.“.

Paragrafi (8) ndryshohet si vijon:

“(8) Nga dita e shpalljes së zgjedhjeve deri në përfundim të këqyrjes publike shtetasit e Republikës së Maqedonisë nga paragrafi (7) i këtij neni mund të dorëzojnë kërkesë të shkruar dora vetë ose të dorëzuar përmes aplikacionit me postë personale elektronike me të cilën paraqiten për votim në zgjedhjet e ardhshme.“.

Neni 14

Pas nenet 50-a shtohet titulli i ri dhe neni i ri 50-b, si vijojnë:

“Këqyrje në institucionet korrigjuese përmirësuese

Neni 50-b

(1) Drejtoritë e Institucioneve korrigjuese përmirësuese gjatë kohës së kontrollit publik u mundësojnë personave të cilët janë në paraburgim ose gjenden në vuajtje të dënimit me burg të kryejnë kontroll të listën zgjedhore.

(2) Kërkesa për regjistrim, plotësim ose shlyerje të të dhënave në certifikatat e veçanta të Listës zgjedhore gjatë këqyrjes publike, shtetasit e Republikës së Maqedonisë që janë në paraburgim ose gjenden në vuajtjen e dënimit me burg e dorëzojnë përmes Organit kompetent për ekzekutimin e sanksioneve të Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve.“.

Neni 15

Neni 60 ndryshohet si vijon:

“Neni 60

(1) Të drejtë që të parashtrojnë listë të kandidatëve për deputetë, listë të kandidatëve për anëtarë të këshillit, përkatësisht listë të kandidatëve për kryetar komune kanë parti politike të regjistruara në mënyrë të pavarur, koalicione, si dhe grup zgjedhësisht (në tekstin e mëtejme: parashtues i listës).

(2) Në koalicionin në të cilin marrin pjesë në zgjedhje mund të marrin pjesë vetëm parti të regjistruara politike.

(3) Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve e përcakton subjektivitetin e parashtuesit të listës së kandidatëve për zgjedhjen e deputetëve në bazë të marrëveshjes së partive politike që paraqiten si koalicion në zgjedhje.

(4) Komisioni Zgjedhor Komunal dhe Komisioni Zgjedhor i Qytetit të Shkupit e përcakton subjektivitetin e parashtuesit të listës së kandidatit për zgjedhjen e anëtarëve të këshillit dhe kryetarëve të komunës në bazë të marrëveshjes së partive politike të cilët paraqiten si koalicion në zgjedhje për zgjedhjen e anëtarëve të këshillit dhe kryetarë komune.

(5) Marrëveshjen për koalicion nga paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni nuk mund ta lidhin organizata qytetare dhe fondacione dhe koalicioni nuk mund të shfrytëzojë emër dhe simbol të organizatës qytetare ose fondacionit.

(6) Marrëveshjen për koalicionim nga paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni, e lidhin përfaqësues të partive politike të cilët paraqiten bashkërisht dhe ai e mban emrin e koalicionit, simbolin, komunën/at përkatësisht njësinë/të zgjedhore në të cilën paraqiten bashkërisht.

(7) Listën e kandidatëve e nënshkruan personalisht përfaqësuesi i autorizuar i parashtuesit të listës.

(8) Emërtimi i listës shënohet sipas emrit të parashtuesit të listës.

(9) Nëse parashtuesi i listës së kandidatëve është grup i zgjedhësve, emërtimi i listës shënohet me “grupi i zgjedhësve” dhe emri dhe mbiemri i kandidatit.“.

Neni 16

Neni 63 ndryshohet si vijon:

“Neni 63

(1) Nënshkrimet e zgjedhësve në procedurën e kandidimit mblidhen para personave zyrtarë të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve dhe para noterit kompetent në formular të përcaktar nga Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, që përmban emrin dhe mbiemrin, vendbanimin e përhershëm, numrin unik të amzës të kandidatëve të propozuar, si dhe emrin dhe mbiemrin dhe numrin unik të amzës të zgjedhësit që e nënshkruan propozimin. Parashtruesi i listës përcakton se para cilëve noterë do të grumbullohen nënshkrimet dhe për këtë e informon Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve. Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve në ueb faqen e vet publikon listë të noterëve para të cilëve parashtruesit e listës grumbullojnë nënshkrime.

(2) Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve me rregullore do ta rregullojë procedurën për grumbullimin e nënshkrimeve dhe mënyrën e përcaktimit të noterëve.

(3) Grubullimi i nënshkrimeve në pajtim me dispozitat e paragrafit 1 të këtij neni fillon ditën e dhjetë nga dita e shpalljes së zgjedhjeve dhe zgjatë 15 ditë. Shpenzimet për grumbullimin e nënshkrimeve para noterit i bart parashtruesi i listës.

(4) Çdo zgjedhës nënshkrimin e vet mund ta japë për më shumë lista të kandidatëve për president të Republikës, kandidatë për deputetë, për anëtarë të këshillit dhe kandidat për kryetar komune.

(5) Zgjedhësit të cilët e parashtrojnë listën duhet të kenë të drejtë zgjedhore dhe vendbanim të përhershëm në rajonin e njësisë zgjedhore, komunës, përkatësisht qytetit të Shkupit.“

Neni 17

Në nenin 66 paragrafi (4) numri “30” zëvendësohet me numrin “35”.

Neni 18

Në nenin 67 paagrafi (2) fjala “listat” zëvendësohet me fjalët: “njoftimi i komisionit për parregullsitë“.

Pas paragrafit (2) shtohen dy paragrafë të rinj (3) dhe (4), si vijojnë:

“(3) Komisioni shtetëror i Zgjedhjeve, përkatësisht komisioni komunal i zgjedhjeve përkatësisht Komisionit zgjedhor i Qytetit të Shkupit kontrollon nëse kandidatët për president të Republikës, deputet, anëtar i këshillit dhe kryetar komune i plotësojnë kushtet e parapara me Kushtetutë dhe në nenin 7 paragrafët 2, 3 dhe 4 të këtij kodi përmes kontrollit të të dhënave në regjistrat përkatës dhe evidencat e institucioneve kompetente. Institucionet të cilat posedojnë të dhëna për plotësimin e kushteve janë të obliguar që të njëjtat t’i dorëzojnë në formë elektronike në komision në afat prej 24 orëve nga pranimi i kërkesës pa kurrfarë kompensimi.

(4) Në rast të parregullsive nga paragrafi (2) të këtij neni parashtruesi i listës, mund ta zëvendësojë kandidatin e propozuar që nuk i plotëson kushtet me kandidat të ri në afatin e njëjtë prej 48 orëve dhe për të njëjtin është i

obliguar vetë t’i sigurojë provat për plotësimin e kushteve të parapara në nenin 7 paragrafët (2), (3) dhe (4) të këtij ligji.“

Paragrafët (3), (4), (5), (6), (7), (8) dhe (9) bëhen paragrafë (5), (6), (7), (8), (9), (10) dhe (11).

Neni 19

Neni 69-a ndryshohet si vijon:

“Neni 69-a

(1) Si fushatë zgjedhore llogaritet tubimi publik dhe ngjarje tjera publike të organizuara nga ana e pjesëmarrësit në fushatën zgjedhore, vendosja publike e pllakateve, video prezantime në vende publike, prezantim zgjedhor mediatik dhe në internet, shpërndarje të materialeve të shtypura dhe prezantim publik të kandidatëve të konfirmuar nga organe kompetente zgjedhore dhe programeve të tyre.

(2) Fushata zgjedhore fillon 20 ditë para ditës së zgjedhjeve dhe në rrethin e parë dhe të dytë të votimit nuk guxon të zgjasë 24 orë para ditës së zgjedhjeve dhe në ditën e zgjedhjeve.

(3) Parashtruesi i listës përkatësisht kandidati mund të paraqesin kundërshtim për mosrespektimin e dispozitave të paragrafëve (1) dhe (2) të këtij neni.

(4) Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve është i obliguar t’i hulumtojë konstatimet, të veprojnë për kundërshtimin e paraqitur dhe ta arsyetojnë vendimin e vet në afat prej 72 orëve nga dita e parqitjes së kundërshtimit.

(5) Kundër vendimit të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve nga paragrafi 1 të këtij neni parashtruesi i kundërshtimit ka të drejtë në padi në Gjykatën Administrative në afat prej 48 orëve nga pranimi i vendimit.

(6) Gjykata administrative është e obliguar të miratojë vendim në afat prej 72 orëve pas pranimit të padisë.”

Neni 20

Në nenin 71 fjala "transaksionale" zëvendësohet me fjalën: "transaksionit", ndërsa fjala "transaksionalja" me fjalën "transaksionit".

Paragrafi (6) ndryshohet si vijon:

“(6) Në llogarinë e transaksionit nga paragrafi (1) i këtij neni, do të deponohen mjetet e marra nga personat juridikë dhe fizikë për financim të fushatës zgjedhore. Donacionet në para dhe mjetet në para nga paragrafi 7 të këtij neni për financim të fushatës zgjedhore paguhet në llogarinë e transaksionit nga paragrafi (1) të këtij neni, më së voni deri në ditën e mbylljes së saj.“

Paragrafi (7) ndryshohet si vijon:

“(7) Në llogarinë e transaksionit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të transferohen edhe mjete në para nga llogaria themelore e transaksionit të partisë politike, si dhe nga llogaria e transaksionit për mjetet në para të siguruara përmes kredisë për fushatën zgjedhore. Partia politike mund të kryejë bartje nga llogaria e transaksionit nga paragrafi 1 i këtij neni në llogarinë themelore të transaksionit të partisë politike.“

Në paragrafin (11) fjalët: "tre muaj" zëvendësohen me fjalët: "60 ditë" dhe pas fjalëve: “Kuvendi i Republikës së Maqedonisë” shtohen fjalët: “edhe për zgjedhjen për

anëtarë të këshillave komunal dhe Këshillit të Qytetit të Shkupit, zgjedhjen për kryetar të komunës dhe kryetar të Qytetit të Shkupit”.

Paragrafi (12) ndryshohet si vijon:

"Me mbylljen e llogarisë së transaksionit nga paragrafi (1) të këtij neni, shlyhet NUT i subjektit të regjistruar në organin kompetent."

Pas paragrafit (12) shtohet paragraf i ri (13) si vijon:

"(13) Në afat prej dy ditëve nga dita e hapjes së llogarisë së transaksionit e deri në mbylljen e saj, bartësit e qarkullimit pagesor ku llogaria e transaksionit është hapur, janë të detyruar Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit dhe Entit Shtetëror për Revizion t'i sigurojnë qasje elektronike falas në të gjitha ndryshimet e llogarisë."

Neni 21

Neni 74-a ndryshohet si vijon:

"(1) Në rast të kundërshtimit të parashtruar për mosrespektimin e dispozitave për financim të fushatës zgjedhore të këtij Kodi, Komisioni Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit është i detyruar t'i hulumtojë konstatimet dhe të vendosë për kundërshtimin e parashtruar në afat prej 5 ditësh pas parashtrimit të kundërshtimit.

(2) Komisioni Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit kundërshtimin nga paragrafi (1) i këtij neni e dorëzon te personi kundër të cilit është parashtruar, në afat prej 24 orëve nga pranimi i kundërshtimit.

(3) Kundër vendimit të Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit nga paragrafi (1) i këtij neni, lejohet padi në Gjykatën Administrative në afat prej 24 orëve nga pranimi i vendimit.

(4) Gjykata Administrative detyrohet të miratojë vendim në afat prej 48 orëve nga pranimi i padisë."

Neni 22

Në nenin 75 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"(1) Radiodifuzorët, përkatësisht Servisi publik radiodifuziv, shoqëritë radiodifuzive tregtare dhe mediumet elektronike (portalet e internetit) të cilët kanë vendosur ta mbulojnë procesin zgjedhor, janë të detyruar ta bëjnë këtë në mënyrë të drejtë, të ekuilibruar dhe të paanshëm në programin e tyre të përgjithshëm. Servisi publik radiodifuziv dhe radiodifuzorët nacionalë janë të detyruar ta bëjnë këtë në format dhe gjuhë të arritshme dhe të kapshme, si dhe në gjuhën e shenjave."

Në paragrafin (5) pas fjalëve: "partitë politike" shtohen fjalët: "dhe për kandidatët e pavarur."

Neni 23

Në nenin 75-a në paragrafin (1) fjalia hyrëse ndryshohet si vijon: „ "Radiodifuzorët do të sigurojnë mbulim të balancuar të procesit zgjedhor në të gjitha format e prezantimit mediatik zgjedhor, ndërsa radiodifuzorët nacionalë do të sigurojnë mbulim të balancuar të zgjedhjeve në të gjitha format e prezantimit mediatik zgjedhor në gjuhë dhe format të arritshëm dhe të kapshëm, si dhe në gjuhën e shenjave si në vijim:"

Në paragrafin (2) fjala "zgjedhjet" zëvendësohet me fjalët: "procesi zgjedhor."

Neni 24

Në nenin 75-v paragrafi (1) pas fjalëve: "fushata zgjedhore" shtohen fjalët: "gjatë procesit zgjedhor."

Neni 25

Në nenin 75-g paragrafi (2) pas fjalëve: "mbulimi i zgjedhjeve" zëvendësohen me fjalët: "njoftimi për procesin zgjedhor."

Neni 26

Në nenin 75-d paragrafi (4) pas fjalëve: "autorizime publike" shtohen fjalët: "përveç reklamave që financohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë në pajtim me këtë ligj."

Pas paragrafit (4) shtohet paragraf i ri (5) si vijon:

"(5) Nga dita e shpalljes së zgjedhjeve deri në ditën e përfundimit të votimit, radiodifuzorët, mediet e shtypit dhe mediet elektronike (internet portalet), mjetet financiare e të cilave për reklamimin e paguar politik janë siguruar nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë, detyrimisht transmetojnë përkatësisht publikojnë pa kompensim fushata informuese dhe edukative të KSHZ për qytetarët në lidhje me procesin zgjedhor duke përdorur format dhe gjuhë të arritshme dhe të kapshme, si dhe gjuhën e shenjave në kohëzgjatje prej 30 sekonda në çdo tri orë."

Neni 27

Në nenin 75-gj paragrafi (1), ndryshohet si vijon:

"Gjatë fushatës zgjedhore edhe në rrethin e parë edhe në rrethin e dytë të votimit, radiodifuzorët që i mbulojnë zgjedhjet mund të transmetojnë gjithsej nëntë minuta kohë shtesë për reklamim të programit të transmetuar në orë reale ekskluzivisht të dedikuara për reklamim politik të paguar, nga të cilat për të dyja partitë më të mëdha politike që në zgjedhjet e fundit për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë morrën më shumë vota në zgjedhjet e fundit për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë kanë marrë më shumë vota mund të ndajnë më së shumti katër minuta, për të dyja partitë politike më të mëdha në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë opozitë që në zgjedhjet e fundit për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë kanë fituar më së shumti vota mund të ndajnë maksimum katër minuta, për partitë politike në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë që në zgjedhjet e fundit për deputetë nuk kanë fituar deputetë të mjaftueshëm që të formojnë grup deputetësh dhe për partitë politike që nuk janë të përfaqësuara në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë ose kandidatët mund të ndajnë një minutë."

Paragrafi (6) ndryshohet si vijon:

"(6) Radiodifuzorët, mediat e shtypit dhe mediat elektronike (internet portalet), nëse sigurojnë reklama me pagesë politike për pjesëmarrësit në fushatë zgjedhore, janë të detyruar të regjistrohen në afat prej tri ditëve nga dita e shpalljes së zgjedhjeve, të regjistrohen në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve. Radiodifuzorët, mediat e shtypit dhe mediat elektronike (internet portalet) që nuk do të regjistrohen në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve nuk do të kenë të drejtë të shfrytëzojnë mjete financiare për reklamim politik të paguar, të siguruar nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë."

Paragrafi (7) ndryshohet si vijon:

"(7) Regjistri i radiodifuzerëve, mediave të shtypit dhe mediave elektronike (internet portaleve) udhëhiqet në bazë të kërkesës së parashtruar për regjistrim në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve, me shtojcë të lëshuar të gjendjes rrjedhëse nga Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë, jo më të vjetër se 30 ditë."

Paragrafi (8) ndryshohet si vijon:

"(8) Listat e çmimeve nuk guxojnë të ndryshohen deri në përfundimin përfundimtar të procesit zgjedhor."

Paragrafi (9) ndryshohet si vijon:

"(9) Radiodifuzerët dhe mediat e shtypit janë të detyruara listat e çmimeve për reklamim të paguara politike t'i zbatojnë edhe gjatë kohës së fushatës zgjedhore dhe me këtë rast çmimi për sekondë për reklamim të paguar politik dhe çmimi për qira të hapësirës reklamuese në mediat e shtypit të mos e tejkalon çmimin mesatar të reklamimit të llogaritur pesë ciklet e fundit të kaluara zgjedhore, ndërsa për mediet elektronike, (internetportalet) çmimi për qira të hapësirës reklamuese të internet portalit për reklamim të paguar politik të mos e tejkaloj çmimin mesatar të llogaritur për pesë ciklet e fundit të kaluara zgjedhore."

Pas paragrafit (9) shtohen tre paragrafë të rinj (10), (11) dhe (12), si vijojnë:

"(10) Për radiodifuzerët, mediet e shtypit dhe mediet elektronike (internet portalet) të cilët nuk kanë marrë pjesë në të gjitha pesë ciklet e kaluara zgjedhore, çmimi për reklamim të paguar politik nuk mund ta tejkalojë çmimin mesatar të reklamimit të llogaritur në pesë ciklet e fundit të kaluara zgjedhore.

(11) Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve është i detyruar ta publikojë në ueb faqen e tij të internetit çmimin e arritur mesatar dhe çmimin më të ulët për reklamimin e paguar politik nga ana e radiodifuzerëve, medieve të shtypit dhe mediave elektronike (internet portaleve) në pesë ciklet e fundit zgjedhore, më së voni deri në ditën e shpalljes së zgjedhjeve.

(12) Hapësira reklamuese e mediave elektronike (internet portaleve) dhe medieve të shtypura e dedikuar për reklamim të paguar politik, ndahet sipas këtyre kriterëve:

- më së shumti 45% të hapësirës reklamuese mund t'u jepet dy partive më të mëdha politike në pozitë të cilat në zgjedhjet e fundit për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë kanë fituar më së shumti vota,

- më së shumti 45% të hapësirës reklamuese mund t'u jepet dy partive më të mëdha politike të opozitë të cilat në zgjedhjet e fundit për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë kanë fituar më së shumti vota,

- më së shumti 10% të hapësirës reklamuese mund t'u jepet partive politike në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë të cilat në zgjedhjet e fundit për deputetë nuk kanë marrë deputetë të mjaftueshëm të formojnë grup të deputetëve dhe për partitë politike të cilët nuk janë të përfaqësuara në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë ose kandidatë."

Paragrafi (10) bëhet paragrafi (13).

Pas paragrafit (11) i cili bëhet paragraf (14) shtohet paragraf i ri (15), si vijon:

"(15) Pjesëmarrësi në fushatën zgjedhore nuk mund të porositë reklamim të paguar politik nga radiodifuzerët, mediet e shtypit dhe mediet elektronike (internet portalet)

të cilat nuk janë të regjistruar në Regjistrin e radiodifuzerëve, medieve të shtypit dhe mediave elektronike (internet portaleve) dhe t'i paguaj nga mjetet e llogarisë së transakcionit për fushatë zgjedhore."

Neni 28

Në nenin 76 paragrafi (7) ndryshohet si vijon:

"(7) Fushatat e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve për edukimin e votuesve për realizimin e të drejtës zgjedhore dhe për zgjedhje fer dhe demokratike nuk konsiderohen si reklamim i paguar politik. Nga dita e shpalljes së zgjedhjeve e deri në ditën e mbarimit të votimit, radiodifuzerët, mediet e shtypit dhe mediet elektronike (internet portalet) mjetet financiare të së cilave për reklamim të paguar politik sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë, detyrimisht emetojnë përkatësisht shpallin pa kompensim kampanja informative dhe edukative të KSHZ-së për qytetarët lidhur me procesin zgjedhor duke shfrytëzuar formatin dhe gjuhën qasëse dhe të arritshme si dhe të gjuhës së shenjave në kohëzgjatje prej 30 sekondave në çdo 3 orë. Ato duhet të jetë të ndara nga pjesa tjetër e programit si dhe emetimin pa pagesë dhe porositësi i tyre të tregohet qartë."

Neni 29

Në nenin 76-a paragrafi (1) pas fjalëve: "procesi zgjedhor" shtohen fjalët: "si dhe të sigurojë informim të paanshëm."

Në paragrafin (2) pas fjalës "Maqedoni" shtohen fjalët: "dhe për kandidatët e pavarur."

Paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

"(4) Servisi publik radiodifuziv është i detyruar të sigurojë informim të rregullt, edukim për procesin zgjedhor në gjuhë dhe format të arritshëm dhe të kapshëm si dhe në gjuhën e shenjave."

Neni 30

Në nenin 76-v paragrafi (8) ndryshohet si vijon:

"(8) Pjesëmarrësit në fushatën zgjedhore dhe radiodifuzerët, mediet elektronike (internet portalet) dhe mediet e shtypit lidhin marrëveshje për reklamim të paguar politik."

Pas paragrafit (8) shtohen dy paragrafë të rinj (9) dhe (10), si vijojnë:

"(9) Marrëveshja përmban të dhëna të qarta për periudhën e reklamimit, çmimin e reklamimit dhe vlerën e marrëveshjes.

(10) Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale është e detyruar të vendosë monitorim të plotë mbi radiodifuzerët pjesëmarrës në fushatën zgjedhore."

Neni 31

Në nenin 76-d paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

"(3) Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve i paguan shpenzimet për reklamimin e paguar politik të shpallur në bazë të faturës së dorëzuar nga radiodifuzerët, mediet e shtypit dhe mediet elektronike (internet portalet) në afat prej 30 ditësh nga dita e fillimit të heshtjes parazgjedhore për raundin e parë të zgjedhjeve dhe 30 ditë nga dita e fillimit të heshtjes parazgjedhore për raundin e dytë të

zgjedhjeve nëse mbahet. Shtojcë e faturës së dorëzuar është Marrëveshja, media plani nga Pjesëmarrësi në kampanjën zgjedhore dhe Raporti për shërbimet e realizuara i përgatitur nga radiodifuzerët, mediet e shtypit dhe mediet elektronike (internet portale)."

Paragrafët (4), (5) dhe (6) ndryshohen si vijojnë:

"(4) Mjetet financiare për reklamim të paguar politik të siguruara nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë gjatë procesit zgjedhor, nuk guxojnë ta tejkalojnë shumën prej 2 (dy) eurove në kundërvlerë me denarë pa llogaritur TVSH-në, për votues të regjistruar nga numri i përgjithshëm i votuesve të regjistruar në territorin e Republikës së Maqedonisë. Këto mjete shpërndahen në këtë mënyrë:

- më së shumti 45% të mjeteve mund të shfrytëzohen dy partitë më të mëdha politike nga pozita të cilët në zgjedhjet e fundit për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë kanë marrë më shumë vota,

- më së shumti 45% të mjeteve mund të shfrytëzohen dy partitë më të mëdha politike në opozitë të cilat në zgjedhjet e fundit për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë kanë marrë më shumë vota,

- më së shumti 10% të mjeteve mund të shfrytëzohen partitë politike në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë të cilët në zgjedhjet e fundit për deputetë nuk kanë marrë deputetë të mjaftueshëm të formojnë grup të deputetëve dhe për partitë politike të cilat nuk janë të përfaqësuara në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë ose kandidatë.

(5) Shuma që mund t'i paguhet një medieje elektronike (Portal Interneti) dhe medieje të shtypur nga një pjesëmarrës në procesin zgjedhor nuk mund të jetë më e madhe se 15,000 (pesëmbëdhjetë) mijë euro në kundërvlerë me denarë, pa përfshirje të TVSH-në.

(6) Shuma e përgjithshme të cilën një pjesëmarrës mund ta shpenzojë për paraqitje mediatike në të gjitha mediet elektronike (internet portale) dhe mediet e shtypura, nuk mund të përfshijë më shumë se 25% të mjeteve të shpërndara financiare për reklamim të paguar politik në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni."

Paragrafi (4) i cili bëhet paragraf (7), ndryshohet si vijon:

"(7) Para pagesës së shpenzimeve për reklamim të paguar politik të shpallur, në pajtim me paragrafin 3 të këtij neni, Agjencia për shërbime mediatike audio dhe audiovizuale është e detyruar të dorëzojë Raport për reklamim të paguar politik të radiodifuzerëve te Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve në ditën e 20-të të fillimit të heshtjes parazgjedhore për rrethin e parë dhe për rrethin e dytë nëse mbahet."

Pas paragrafit (7) shtohen dy paragrafë të rinj (8) dhe (9) si vijojnë:

"(8) Radiodifuzerët janë të detyruar Raportin për shërbimet e realizuara ta dorëzojnë te Agjencia për Shërbime Audio dhe Audiovizuale në afat prej pesë ditësh nga fillimi i heshtjes zgjedhore për rrethin e parë dhe për rrethin e dytë nëse mbahet. Raporti për shërbimet e realizuara të radiodifuzerëve duhet të vërtetohet nga Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale në afat prej pesë ditësh nga dita e dorëzimit të raportit nga radiodifuzerët. Radiodifuzerët, janë të detyruar ta dorëzojnë raportin e konfirmuar te Pjesëmarrësi në fushatë

zgjedhore dhe më pas dokumentacionin e plotë te Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve në afat prej pesë ditësh nga dita e konfirmimit të Raportit.

(9) Mediet e shtypura dhe mediet elektronike (portale e internetit), Raportin për shërbimet e realizuara në shtojcë të faturës e cila duhet të përmbajë edhe ekzemplar nga shpalljet në mediet e shtypura dhe mediet elektronike (portalin e internetit), janë të detyruar ta dorëzojnë te pjesëmarrësi në fushatën zgjedhore, dhe pastaj dokumentacionin e plotë te Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve në afat prej 5 ditësh nga fillimi i heshtjes zgjedhore për rrethin e parë të zgjedhjeve dhe për rrethin e dytë të zgjedhjeve nëse mbahet."

Neni 32

Neni 78-a ndryshohet si vijon:

"(1) Lejohet reklamimi politik i panove dhe bilbordeve reklamuese.

(2) Numri maksimal i panove dhe bilbordeve reklamuese nga paragrafi (1) i këtij neni të cilat nuk mund të shfrytëzohen për reklamim politik arrin 50% nga numri i përgjithshëm i territorit të komunës së caktuar, qyteti i Shkupit, përkatësisht në territorin në të cilin personi i caktuar juridik ekonomizon me to.

(3) Komunat në Republikën e Maqedonisë, qyteti i Shkupit dhe personat juridikë të cilët ekonomizojnë me panot dhe bilbordet reklamuese janë të detyruar në afat prej 5 ditësh nga dita e shpalljes së zgjedhjeve publikisht t'i publikojnë lokacionet dhe çmimet për qira të panove dhe bilbordeve reklamuese. Çmimi nuk guxon të ndryshohet gjatë kohës së procesit zgjedhor dhe ai nuk guxon të jetë më i madh se çmimi mesatar i qirasë i llogaritur në pesë ciklet e fundit të kaluara të zgjedhjeve.

(4) Partitë politike kanë të drejtë të qirasë për reklamim politik të panove dhe bilbordeve reklamuese në mënyrë transparente dhe jodiskriminuese në pajtim me kriteret në vijim:

- 40% e numrit të përgjithshëm janë të arritshme për dy partitë më të mëdha politike nga pozita të cilat në zgjedhjet e fundit për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë kanë marrë më shumë vota;

- 40% nga numri i përgjithshëm janë të arritshme për dy partitë më të mëdha politike në opozitë të cilat në zgjedhjet e fundit për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë kanë marrë më shumë vota;

- 10 % nga numri i përgjithshëm janë të arritshme për partitë parlamentare të cilat nuk kanë grup të deputetëve në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë dhe

- 10 % nga numri i përgjithshëm janë të arritshme për partitë jashtëparlamentare dhe kandidatët e pavarur në Republikën e Maqedonisë.

(5) Komunat në Republikën e Maqedonisë, qyteti i Shkupit dhe personat juridikë të cilët ekonomizojnë me panot dhe bilbordet reklamuese janë të detyruar lokacionet të cilat ofrohen për reklamim politik t'i radhisin në pajtim me kriteret e paragrafit (4) të këtij neni me anë të gërvishtjes.

(6) Gërvishtjen nga paragrafi (5) i këtij neni e zbaton Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve i Republikës së Maqedonisë.

(7) Nëse ndonjë parti politike, koalicion ose kandidat i pavarur nuk e shfrytëzon përqindjen e përgjithshme për qira të panove dhe bilbordeve reklamuese ose lokacioneve të tërhequra, partitë e tjera politike dhe kandidatët e pavarur kanë të drejtë të qirasë së tyre.

(8) Personat juridikë të cilët ekonomizojnë me panot dhe bilbordet reklamuese janë të detyruar të parashtrojnë raport për lokacionet e ndara për çdo pjesëmarrës në fushatën zgjedhore, mjetet të cilat kërkohen nga çdo pjesëmarrës si dhe mjetet që janë paguar.

(9) Raporti nga paragrafi (8) i këtij neni parashtrohet më së voni 15 ditë pas ditës së përfundimit të fushatës zgjedhore.

(10) Raporti nga paragrafi (8) i këtij neni parashtrohet te Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, Enti Shtetëror për Revizion dhe te Komisioni Shtetëror për Parandalim të Korrupsionit, të cilët janë të detyruar ta publikojnë në internet faqen e vet.

(11) Raporti nga paragrafi (8) i këtij neni parashtrohet në formular të përcaktuar nga ministri i Financave."

Neni 33

Në nenin 83 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"(1) Fushata zgjedhore nuk guxon të financohet nga:

- mjete të buxheteve të komunave dhe qytetit Shkup, përveç nëse këtejme këtë ligj nuk është përcaktuar ndryshe,
- mjete nga ndërmarrjet publike dhe institucionet publike,

- mjete nga shoqata të qytetarëve, bashkësi fetare, grupe religjioze dhe fondacione

- mjete nga qeveritë e huaja, institucionet ndërkombëtare, organet dhe organizatat e vendeve të huaja dhe persona të tjerë të huaj,

- mjete nga ndërmarrjet me kapital të përzier ku mbizotëron kapitali i huaj,

- mjete nga burime të paignifikuar."

Paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

"(2) Fushata zgjedhore mund të financohet nga:

- mjete nga llogaria e rregullt e partive politike,
- anëtarësia e partisë politike
- donacione të partisë politike
- persona fizikë në lartësi prej 3.000 eurosh në kundërvlerë me denarë,
- persona juridikë në lartësi prej 30.000 eurosh në kundërvlerë me denarë,
- kredi të partive politike të dedikuara për fushatë zgjedhore."

Neni 34

Në nenin 84-6 paragrafi (1) ndryshohet dhe vijon:

"(1) Pjesëmarrësi në fushatë zgjedhore është i detyruar në afat prej 20 ditëve nga dita e heshtjes zgjedhore për raundin e parë dhe për raundin e dytë të votimit, nëse mbahet, të paraqesë raport me specifikim të shpenzimeve për të hyrat dhe shpenzimet të llogarisë së transaksionit për fushatë zgjedhore nga dita e hapjes së saj deri në fund të raundit të parë zgjedhor."

Paragrafët (2) dhe (3) ndryshohen si vijojnë:

"(2) Pjesëmarrësi në fushatë zgjedhore është i detyruar në ditën e 11-të nga dita e fushatës zgjedhore, të paraqesë Raport me formular për donacione të pranuar në llogarinë e transaksionit nga neni 71 paragrafi (1) për financim të fushatës zgjedhore.

(3) Pjesëmarrësi në fushatë zgjedhore është i detyruar një ditë pas mbarimit të fushatës zgjedhore, të paraqesë Raport me formular për donacione të pranuar në llogarinë e transaksionit nga neni 71 paragrafi (1) për financim të fushatës zgjedhore."

Paragrafi (3) shtohet paragraf i ri (4), si vijon:

"(4) Pjesëmarrësi në fushatë zgjedhore është i detyruar një ditë para mbajtjes së rrethit të dytë të votimit, të paraqesë Raport me formular për donacione të pranuar në llogarinë e transaksionit nga neni 71 paragrafi (1) për financim të fushatës zgjedhore."

Paragrafët (4), (5) dhe (6) bëhen paragrafë (5) (6) dhe (7)

Pas paragrafit (7) shtohet paragraf i ri (8) si vijon:

"(8) Raportet financiare të pjesëmarrësit në fushatë zgjedhore është i detyruar t'i përgatitë në përputhje me dispozitat e Ligjit për kontabilitet të organizatave jofitimprurëse."

Neni 35

Në nenin 85 paragrafin (1) fjalët: "Raporti financiar i fushatës zgjedhore" zëvendësohen me fjalët: "raport financiar me specifikim të shpenzimeve për të hyrat dhe shpenzimet në fushatë zgjedhore (në tekstin e mëtejme: raport financiar për fushatë zgjedhore)".

Në paragrafin (2) fjalët: "84-b paragrafi (3)" zëvendësohen me fjalët: "84-b paragrafi (4)".

Neni 36

Neni 85-b ndryshohet si vijon:

"(1) Enti Shtetëror i Revizionit sipas detyrës zyrtare kryen revizion të raportit të përgjithshëm financiar të fushatës zgjedhore nga neni 85 paragrafi (1) të këtij Kodi, në përputhje me standardet e revizionit të Organizatës Ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Revizionit (INTOSAI) dhe rregullave të përcaktuara me Kodin etik të INTOSAI, të cilat i publikon ministri i Financave në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

(2) Pjesëmarrësit në fushatë zgjedhore me kërkesë të ESHR-së janë të detyruar të paraqesin dhe të dorëzojnë të dhëna shtesë për financimin e fushatës zgjedhore.

(3) Bartësit e qarkullimit pagesor të cilët është hapur llogaria e transaksionit për financimin e fushatës zgjedhore, janë të detyruar, me kërkesë me shkrim nga ESHR-ja t'i paraqesin të gjitha të dhënat e kërkuara për atë llogari dhe transaksionet e saj.

(4) Subjektet që sigurojnë shërbime të shpalljeve mediatike me kërkesë të ESHR-së janë të detyruara t'i dorëzojnë të gjitha kontratat, faturat dhe dokumentet e tjera për financim të fushatës zgjedhore.

(5) ESHR-ja ka të drejtë të kërkojë të dhëna për informim të paguar politik të pjesëmarrësve në fushatë zgjedhore nga Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale.

(6) ESHR-ja ka të drejtë të kërkojë nga palët e treta të dhëna dhe dokumente financiare në lidhje me financimin e fushatës zgjedhore të pjesëmarrësve.

(7) Raportet e Revizorit nga revizioni i kryer i raporteve financiare të pjesëmarrësve, Enti Shtetëror i Revizionit menjëherë i dorëzon te KSHZ-ja dhe KSHPK-ja.

(8) Raportet e revizorit nga revizioni i kryer i raporteve financiare të pjesëmarrësve në fushatë zgjedhore Enti Shtetëror i Revizionit, KSHZ-ja, KSHPK-ja, i publikojnë në ueb faqen e tyre në afatin e përcaktuar me ligj.

(9) Enti Shtetëror i Revizionit nëse konstaton parregullsi në raportet financiare të pjesëmarrësit në fushatë zgjedhore nga neni 84 b, të cilat janë në kundërshtim me dispozitat e këtij Kodi, paraqet kërkesë për fillimin e procedurës kundërvajtëse ose kallëzim te prokurori publik kompetent në afat prej tri ditëve nga dita e konstatimit të parregullsive.“.

Neni 37

Në nenin 89 paragrafin 1 pas alinesë 5 shtohet aline e re 6 si vijon:

“-pajisje teknike.”.

Neni 38

Në nenin 107 pas paragrafit (2) shtohet paragraf i ri (3) si vijon:

"(3) Nëse për ndonjë arsye votuesit nuk i lejohet të realizojë të drejtën e tij të votës, këshilli zgjedhor, me kërkesë të votuesit, do të plotësojë formular në dy kopje, të miratuar më parë nga Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, në të cilin do t'i theksojë dhe arsyetojë shkaqet dhe një ekzemplar do t'ia japë votuesit.“.

Neni 39

Në nenin 108 paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

"(4) Identitetin personal zgjedhësi e dëshmon me letërnjoftim të vlefshëm ose dokument udhëtimi të vlefshëm . Nëse zgjedhësi nuk ka letërnjoftim të vlefshëm ose dokument udhëtimi të vlefshëm nuk do të mund të votojë, edhe pse ai është në Listën zgjedhore.“.

Neni 40

Pas nenit 108 shtohet titull i ri dhe nen i ri 108-a si vijon:

“Votimi me zbatimin e pajisjes teknik për identifikim të votuesve

Neni 108-a

1) Zgjedhësit qasen të votojnë një nga një.

2) Kur votuesi qaset të votojë, këshilli zgjedhor e kontrollon identitetin e tij personal;

3) Identitetin personal zgjedhësi e dëshmon me letërnjoftim të vlefshëm ose me dokument udhëtimi të vlefshëm. Nëse zgjedhësi nuk ka letërnjoftim të vlefshëm ose dokument udhëtimi të vlefshëm nuk do të mund të votojë, edhe pse ai është në Listën e votuesve;

4) Këshilli Zgjedhor e verifikon identitetin e votuesit nëpërmjet fotografisë në dokumentin e paraqitur dhe e fut dokumentin e paraqitur në pajisjen teknike;

Nëse pajisja teknike nuk mund të lexojë dokumentin e identifikimit personal, kurse zgjedhësi është në listën e zgjedhësve, këshilli zgjedhor do të futë, përmes tastierës, në pajisjen teknike numrin e dokumentit të identifikimit të zgjedhësit;

5) Kur zgjedhësi është futur në listën e zgjedhësve dhe paraqet dokument për identifikim, dhe nuk ka votuar më parë me ndonjë dokument identifikimi, në ekranin e monitorit do të shfaqet imazhi i atij votuesi, numri rendor në listën zgjedhore i atij votuesi në ekran;

6) Kur zgjedhësi nuk është regjistruar në ekstraktin e listës zgjedhore për vendvotimin konkret, kurse gjendet në listën zgjedhore, por voton në vendvotim tjetër, në pajisjen teknike do të paraqitet numri i vendvotimit në ekstraktin e të cilit në listën zgjedhore është zgjedhësi;

7) Nëse zgjedhësi ka votuar më parë, pajisja teknike raporton këtë;

8) Në rast se pajisja teknike do të konfirmojë që votuesi mund të votojë, votuesi vendos gjurmën e gishtit. Nga votuesi merret gjurma e treguesit nga dora e djathtë. Nëse nuk ka gisht tregues të djathtë, merret gjurmë gishti nga dora e majtë. Nëse këto dy gishta i mungojnë, merret gjurmë e gishtit tjetër dhe evidentohet në regjistrin për evidencë. Nëse personi nuk ka dy duar, Këshilli Zgjedhor e konstaton gjendjen me evidentim në regjistrin për evidencë të ngjarjeve. Në rast të pamundësisë së futjes së gjurmës së gishtit, hapi për të futur gjurmë të gishtit largohet;

9) Këshilli Zgjedhor, pas verifikimit të identitetit të votuesit, e rrethon numrin e tij rendor në ekstraktin e listës së zgjedhësve dhe e vendos nënshkrimin e tij dhe, nëse është analfabet, vendos gjurmë gishti nga gishti i djathtë tregues. Nëse zgjedhësi nuk ka gisht tregues të djathtë, merret gjurmë nga gishti i dorës së majtë, dhe nëse nuk ka gisht tregues të majtë, nuk vihet gjurmë gishti;

10) Përcaktimi i identitetit të votuesit kryhet pa pajisje teknike në rastet si vijojnë:

- për votimin e zgjedhësve që votojnë në shtëpi, në përputhje me nenin 111 të këtij ligji,

- për votimin e qytetarëve që gjatë kohës së zgjedhjeve janë në institucione për kujdes jashtëfamiljar në pajtim me nenin 111-a,

- për votimin e qytetarëve që gjatë kohës së zgjedhjeve janë në vuajtje të dënimit me burg ose paraburgim respektivisht arrest shtëpiak, në përputhje me nenin 113,

- për votimin e qytetarëve që gjatë kohës së zgjedhjeve gjenden në punë të përkohshme ose qëndrojnë jashtë vendit, në bazë të fletëparaqitjes për votim,

- për votimin e anëtarëve të këshillave zgjedhorë për votim në PKD, respektivisht zyrat konsullore,

11) Pas identifikimit dhe nënshkrimit në ekstrakt të Listës zgjedhore, zgjedhësi merr fletëvotim;

12) KSHZ miraton udhëzim të hollësishëm për mënyrën dhe procedurën e identifikimit të votuesve, ku sqaron ky nen, në varësi të karakteristikave të pajisjes teknike.

Neni 41

Pas nenit 111 shtohet titull i ri dhe nen i ri 111-a, si vijojnë:

“Votimi në institucione për përkujdesje jashtëfamiljare

Neni 111-a

(1) Zgjedhësit të cilët në ditën e votimit janë marrë në përkujdesje në institucione të veçanta për përkujdesje jashtëfamiljare, kanë të drejtë të votojnë në institucionin ku janë në përkujdesje, pas paraqitjes paraprake te personi përgjegjës i institucionit ku janë nën përkujdesje.

(2) Personat përgjegjës në institucionet për përkujdesje jashtëfamiljare, më së voni deri në përfundimin e kontrollit publik, do të dorëzojnë njoftim në Ministrinë e Punës dhe Politikës Sociale me të dhëna për zgjedhësit të cilët dëshirojnë të votojnë në institucion.

(3) Njoftimi i dhënë nga paragrafi 2 i këtij neni ka të bëjë edhe me rrethin e parë edhe me rrethin e dytë të votimit.

(4) Për zgjedhësit nga paragrafi (1) i këtij neni zgjedhjet i realizon këshilli zgjedhor nga vendotimi më i afërt ose këshilli i posaçëm zgjedhor në pajtim me këtë kod dhe udhëzimin e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, një ditë para ditës së caktuar për votim, ndërsa për votimin njoftohen edhe përfaqësuesit e parashtruesve të listave për prezencë të tyre në votim.

(5) Këshilli i Zgjedhësve për zgjedhës nga paragrafi 1 i këtij neni do t'u mundësojë të votojnë në institucionin në të cilin janë nën përkujdesje një ditë para mbajtjes së zgjedhjeve në mënyrë në të cilën sigurohet sekreti i votimit.

(6) Këshilli Zgjedhor për votim nga paragrafi 4 i këtij neni siguron kuti të veçantë për votim e cila dërgohet bosh në institucionin ku është në përkujdesje zgjedhësi.

(7) Për votimin nga paragrafi 4 i këtij neni këshilli zgjedhor përpilon procesverbale të veçanta.

(8) Procesverbalet dhe materiali zgjedhor pas përfundimit të votimit dorëzohen në komisionet zgjedhore komunale.”.

Neni 42

Në nenin 116, paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

“(3) Në procesverbal shënohen edhe vërejtjet e dhëna nga anëtarët e këshillit zgjedhor ose përfaqësuesit e autorizuar të parashtruesve të listave në lidhje me parregullsitë konkrete eventuale gjatë votimit dhe konstatimit të rezultateve, që duhet të përshkruhen konkretisht.”.

Neni 43

Në nenin 117 paragrafin (6) fjalët: “ato vërejtje” zëvendësohen me fjalët: “vërejtjet në pajtim me dispozitat nga neni 116 paragrafi 3”.

Neni 44

Neni 147 ndryshohet si vijon:

“(1) Procedura për mbrojtjen e të drejtës zgjedhore është urgjente.

(2) Parashtruesat (kundërshtimet dhe ankesat) për mbrojtjen e të drejtës zgjedhore dorëzohen në organet kompetente nëpërmjet organeve të cilat kanë vendosur paraprakisht.

(3) Kundërshtimet parashtrohen në formë me shkrim dhe përmbajnë:

- vendin, kohën, përshkrimin e shkeljes së bërë, kryerësin dhe dëshmitë në të cilat thirret parashtruesi,
- emrin, mbiemrin dhe nënshkrimin e parashtruesit të kundërshtimit, përkatësisht përfaqësuesit të autorizuar dhe
- kutinë elektronike për praninë të shkresës.

(4) Dorëzimi i kundërshtimit dhe padisë nëpërmjet postës nuk lejohet.

(5) Dorëzimi i vendimeve të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve të miratuara pas kundërshtimeve për mbrojtjen e të drejtave zgjedhore bëhet me shpallje publike nëpërmjet faqes së internetit të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve. Shpallja përmban: Kohën e shpalljes, titullin e organit publik, emrin/titullin e palës, adresën e vendbanimit/selisë së parashtruesit të listës, numrin e lëndës, pasqyrën e shkurtër të bazës së lëndës dhe këshillën për mjetin juridik. Nëse nuk është rregulluar më ndryshe me këtë kod, vendimi konsiderohet i dorëzuar në afat prej 5 orësh pas shpalljes në faqen e internetit të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve. Publikimi përmban këshillë për palën dhe të gjithë personat tjerë që kanë interes juridik, se mënyra e tillë e dorëzimit konsiderohet dorëzim i rregullt dhe se pasojat negative i bartin vetë.

(6) Kundërshtimet mund të parashtrohen edhe në formularë të veçantë, të përcaktuara nga Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, të botuara në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë” dhe në faqen e internetit të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve.

(7) Dorëzimi i kundërshtimeve dhe padive për votim jashtë vendit nuk lejohet të bëhet nëpërmjet postës së rregullt, ndërsa bëhet nëpërmjet postës elektronike, personalisht ose nëpërmjet përfaqësuesit të autorizuar.

(8) Nëse në procedurën për vendimmarrje për kundërshtim konstatohet ose kuptohet për shkelje tjetër të të drejtës zgjedhore të zgjedhësit ose shkelje të të drejtës zgjedhore të parashtruesit të listës, Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve mund të ngrejë procedurë për mbrojtjen e të drejtës zgjedhore sipas detyrës zyrtare.

(9) Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve miraton vendim për ngritje të procedurës për mbrojtje të të drejtës zgjedhore sipas detyrës zyrtare me propozim të anëtarit të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, në të cilin jep arsyetimi në bazën dhe konstatimet për udhëheqje të procedurës.

(10) Vendimet e Gjykatës Administrative janë të plotfuqishme dhe kundër tyre nuk mund të parashtrohen ankesë ose lloj tjetër i mbrojtjes juridike, përveç në raste të përcaktuara me këtë Kod.”.

Neni 45

Pas nenit 147 shtohet titull i ri dhe nen i ri 147-a si vijojnë:

“Vendosja e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve

Neni 147-a

(1) Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve për kundërshtimet e parashtruara vendos me aktvendim me të cilin kundërshtimin mund ta hedhë poshtë, refuzojë ose miratojë.

(2) Aktvendimi me të cilin vendoset doemos duhet të arsyetohet në lidhje me të gjitha konstatimet nga kundërshtimi.

(3) Kundërshtimi hidhet poshtë nëse nuk është parashtruar në kohë, është i palejuar, i parregullt, i parashtruar nga parashtrues të paautorizuar.

(4) Aktvendimi me të cilin hidhet poshtë kundërshtimi miratohet në afat prej 24 orësh.”.

Neni 46

Në nenin 148 në paragrafët (2) dhe (3) ndryshohen si vijojnë:

“(2) Kundërshtimi i procedurës për votim parashtrohet në afat prej 48 orësh pas përfundimit të votimit, ndërsa kundërshtimi i procedurës për përmbledhje dhe konstatim të rezultateve parashtrohet në afat prej 48 orësh nga shpallja e rezultateve fillestare.

(3) Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve është i detyruar që t’i konstatojë faktet dhe rrethanat që janë me rëndësi për vendimmarrje për kundërshtimin nëse atë mund ta bëjë sipas nevojës edhe nëpërmjet nxjerrjes së dëshmimeve siç janë: dokumente, dëshmi të dëshmitarëve, deklarata të palëve, ekspertizë, kontroll të materialit të votuesve dhe dëshmi tjera. Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve është i detyruar që në afat prej 72 orësh pas pranimit të kundërshtimit të miratojë vendim.”.

Neni 47

Në nenin 149, paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

“(1) Çdo zgjedhës të cilit i është shkëlur e drejta personale zgjedhësit në procedurën e realizimit të votimit mund të parashtrojë kundërshtim në Komisionin Zgjedhor Komunal në afat prej 24 orësh.”.

Pas paragrafit (5) shtohet paragraf i ri (6) si vijon:

“(6) Gjykata administrative është e detyruar që të veprojë për padinë në afat prej 48 orësh pas pranimit të saj.”.

Neni 48

Në nenin 149-a, paragrafin (1) pas fjalëve: “Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve” shtohen fjalët: “Drejtperdrejt ose nëpërmjet Komisionit Zgjedhor Komunal”.

Neni 49

Në nenin 150 paragrafin (1) pas fjalëve: “të këtij kodi” shtohen fjalët: “debatit dhe”.

Paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

“(2) Gjykata administrative është e detyruar që të miratojë vendim në afat prej 60 orësh pas pranimit të padisë, pas përfundimit të debatit publik gjykata administrative është e detyruar që në afat prej dy orësh ta kumtojë publikisht shqiptimin e vendimit. Gjykata është e detyruar që ta publikojë vendimin në ueb faqen e saj në afat prej 24 orësh nga momenti i publikimit të shqiptimit. Vendimet e publikuara do ta përmbajnë edhe mënyrën e votimit të çdo gjykatësi në veçanti.”.

Neni 50

Në nenin 151 pas paragrafit (4) shtohen dy paragrafë të rinj (5) dhe (6) si vijojnë:

“(5) Vendimi i Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve me të cilin është anuluar votimi në vendvotim publikohet në faqen e internetit të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve dhe menjëherë dorëzohet te secili parashtrues i listës së zgjedhjeve.

(6) V Kundër vendimit të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve me të cilin anulohet votimi në vendvotim, padi në Gjykatën Administrative mund të parashtrojë secili parashtrues i listës i cili ka interes juridik në afat prej 24 nga pranimi i aktvendimit.”.

Paragrafët (5) dhe (6) bëhen paragrafë (7) dhe (8).

Neni 51

Në nenin 175 paragrafin (1) në pjesën “NJËSIA ZGJEDHORE 5” pas fjalëve: ”NJËSIA ZGJEDHORE 5” shtohen fjalët: “Komuna e Dibrës vendvotimet nga 0477 deri në 0477; Komuna e Dibrës vendvotimet nga 0477/1 deri në 0477/1; Komuna e Dibrës vendvotimet nga 0543 deri në 0548; Komuna e Dibrës vendvotimet nga 0544/1 deri në 0544/1; Komuna e Dibrës vendvotimet nga 0547/1 deri në 0547/1; Komuna e Dibrës vendvotimet nga 0555 deri në 0556”, pas fjalëve: “Komuna e Krushevës vendvotimet nga 1187/1 deri në 1187/1”, shtohen fjalët: “Komuna e Mavrovës dhe Rostushës vendvotimet nga 0463 deri në 0476; Komuna e Mavrovës dhe Rostushës vendvotimet nga 0464/1 deri në 0465/1; Komuna e Mavrovës dhe Rostushës vendvotimet nga 0470/1 deri në 0470/1; Komuna e Mavrovës dhe Rostushës vendvotimet nga 0473/1 deri në 0474/1; Komuna e Mavrovës dhe Rostushës vendvotimet nga 0478 deri në 0479; Komuna e Mavrovës dhe Rostushës vendvotimet nga 0481 deri në 0498”.

Në pjesën “NJËSIA ZGJEDHORE 6” fjalët: “Komuna e Dibrës vendvotimet nga 0477 deri në 0477; Komuna e Dibrës vendvotimet nga 0477/1 deri në 0477/1; Komuna e Dibrës vendvotimet nga 0543 deri në 0548; Komuna e Dibrës vendvotimet nga 0544/1 deri në 0544/1; Komuna e Dibrës vendvotimet nga 0547/1 deri në 0547/1; Komuna e Dibrës vendvotimet nga 0555 deri në 0556” shlyhen dhe fjalët: “Komuna e Mavrovës dhe Rostushës vendvotimet nga 0463 deri në 0476; Komuna e Mavrovës dhe Rostushës vendvotimet nga 0464/1 deri në 0465/1; Komuna e Mavrovës dhe Rostushës nga 0470/1 deri në 0470/1; Komuna e Mavrovës dhe Rostushës vendvotimet nga 0473/1 deri në 0474/1; Komuna e Mavrovës dhe Rostushës vendvotimet nga 0478 deri në 0479; Komuna e Mavrovës dhe Rostushës vendvotimet nga 0481 deri në 0498” shlyhen.

Neni 52

Pas nenit 177-a shtohet nen i ri 177-b, si vijon:

Neni 177-b

(1) Anëtarët dhe zëvendësit e tyre në Këshillat Zgjedhore ose Komisionet Komunale të Zgjedhjeve, të cilët nuk e kanë zbatuar votimin në mënyrë të përcaktuar me këtë ligj dhe për të cilin shkak është anuluar votimi në vendvotim të caktuar, do të dënohen me gjobën më të lartë, sipas Ligjit për kundërvajtje.

(2) V Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve për parregullsitë nga paragrafi (1) i këtij neni:

- detyrimisht ngrit procedurë të kundërvajtjes në gjykatën kompetente dhe

- ngrit iniciativë te prokurori publik nëse ka njohuri ose dyshime për vepër të kryer penale.”.

Neni 53

Neni 179-b ndryshohet si vijon:

“(1) Gjobë në shumë prej 8,000 eurosh në kundërvlerë me denarë për kundërvajtje do t’i shqiptohet personit juridik nëse nuk e respekton afatin për fillimin dhe mbarimin e fushatës zgjedhore (neni 69-a paragrafi (2)).

(2) Gjобë në shumë prej 1.000 deri në 2,000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet kryetarit dhe anëtarëve të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve për mosveprim në afatet përkatëse nga nenet 67 paragrafi (4), 69-a paragrafi (4), 148 paragrafi (3), 149 paragrafi (3) dhe 149-a paragrafi (3) të këtij Kodi.

(3) Gjобë në shumë prej 600 deri në 2,000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit fizik që e pengon dhe pamundëson fushatën zgjedhore (neni 73).

(4) Gjобë në shumë prej 1.000 deri në 2,000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet kryetarit dhe anëtarëve të Komisionit Shtetëror për Parandalim të Korrupsionit për mosveprimin në afatin nga neni 74 paragrafi (1) të këtij Kodi.

(5) Gjобë në shumë prej 1000 deri në 2000 euro për personin përgjegjës të institucionit kompetent nga neni 67 paragrafi (2) do t'i shqiptohet për mosveprimin në afatet përkatëse nga neni 67 paragrafi (2).“.

Neni 54

Pas nenit 183-a shtohet nen i ri 183-b, si vijon:

Neni 183-b

Gjобë në shumë prej 1.000 deri në 10,000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet radiodifuzerit nëse marrëveshjet nga neni 76-v nuk i dorëzojnë në Agjencinë për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale dhe Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve, në afat të paraparë me paragrafin 10 të nenit të njëjtë.“.

Neni 55

Në nenin 184 paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

“(3) Gjобë në shumë prej 10,000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'u shqiptohet personave juridikë që ekonomizojnë me panot dhe billboardet nëse raportin nga neni 78-a paragrafi 12 nuk e dorëzojnë tek institucionet kompetente dhe në afatet e përcaktuara në paragrafët 13 dhe 14 të neni 78-a.”.

Neni 56

Në nenin 189 pas paragrafit (3) shtohet paragraf i ri (4), si vijon:

“(4) Gjобë në shumë prej 9,000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'u shqiptohet për kundërvajtje partisë politike, koalicionit përkatësisht kandidatit të pavarur nëse nuk parashetrojnë raport për financimin e fushatës zgjedhore në afatin e paraparë nga neni 84b të këtij Kodi.“.

Neni 57

Dispozita nga neni 33 paragrafi 2 alineja 1 të këtij Kodi nuk do të zbatohet për zgjedhjet e parakohshme për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë që do të mbahen në vitin 2020.

Neni 58

Dispozitat nga neni 8 paragrafi 3, neni 37 dhe neni 40 të këtij Kodi për zgjedhjet e parakohshme për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë që do të mbahen në vitin 2020 do të zbatohen nëse ekzistojnë kushte teknike dhe mundësi për zbatim nga Komisioni Shtetëror i

Zgjedhjeve, ndërsa do të fillojnë të zbatohen plotësisht për zgjedhjet e para të ardhshme pas zgjedhjeve të parakohshme parlamentare që do të mbahen në vitin 2020.

Neni 59

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut të përcaktojë tekst të spastruar të Kodit zgjedhor.

Neni 60

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut”.

809.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издааат

У К А З

**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
ЈАВНОТО ОБВИНИТЕЛСТВО**

Се прогласува Законот за јавното обвинителство, што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 16 февруари 2020 година.

Бр. 08-1411/1
16 февруари 2020 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

ЗА К О Н

ЗА ЈАВНОТО ОБВИНИТЕЛСТВО

1. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат основањето, надлежноста, организацијата, функционирањето и укинувањето на јавното обвинителство, основите и постапката за именување и разрешување на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, основите за престанок на функцијата Јавен обвинител на Република Северна Македонија, основите за избор, разрешување и дисциплинска постапка на јавните обвинители, основите за престанок на функцијата јавен обвинител, како и други прашања во врска со работата на јавното обвинителство.

Член 2

Јавното обвинителство е единствен и самостоен државен орган кој ги гони сторителите на кривични дела и на други со закон утврдени казниви дела и врши и други работи утврдени со закон.

Член 3

(1) Јавното обвинителство се организира според принципите на хиерархија и субординација.

(2) Јавното обвинителство е самостоен државен орган.

(3) Почитувањето на принципите од ставот (1) на овој член не смее да ја загрози самостојноста и одговорноста на секој јавен обвинител во вршењето на функцијата.

Член 4

(1) Јавното обвинителство ги врши своите функции врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

(2) Јавното обвинителство во вршењето на своите функции соодветно ги применува и одредбите од Законот за употреба на јазиците.

(3) Јавното обвинителство во постапувањето непосредно ги применува конечните и извршни одлуки на Европскиот суд за човекови права, на Меѓународниот кривичен суд или на друг суд, чијашто надлежност ја признава Република Северна Македонија.

(4) Јавното обвинителство во постапувањето ги применува ставовите изразени во конечните пресуди на Европскиот суд за човекови права.

Член 5

Функцијата на јавното обвинителство ја вршат Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и јавните обвинители.

Член 6

Функцијата јавен обвинител е неспојлива со вршење на друга јавна функција или професија, освен во случаи определени со закон или со членување во политичка партија или учество во активности на политичка партија.

Член 7

(1) Јавниот обвинител функцијата ја врши законито, непристрасно и објективно, ги почитува и заштитува слободите и правата на човекот и граѓанинот и правата на другите правни субјекти и во рамките на своите надлежности, се грижи за ефикасноста на кривичното гонење.

(2) Јавниот обвинител во вршењето на функцијата обезбедува еднаквост на граѓаните пред законот независно на раса, боја на кожа, потекло национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа.

(3) Никој не може да влијае врз законитото, непристрасното и објективното вршење на функцијата на јавното обвинителство.

Член 8

(1) Јавното обвинителство почитувајќи го принципот на презумпција на невиност, правото на приватен живот и достоинство, правото на информирање и слобода на медиумите, правото на правично судење, правото на одбрана, интегритетот, ефикасноста и доверливоста на истрагите, како и принципот на отвореност, ја информира јавноста, за одделни случаи по кои постапува, а кои предизвикуваат поширок интерес во јавноста или се од значење за остварување на неговата функција.

(2) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, вишиот јавен обвинител, основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и основниот јавен обвинител или од нив овластени лица, на јавноста и на средствата за јавно информирање, им обезбедуваат пристап до информациите за состојбата на криминалитетот и други прашања од општо значење од работењето на јавното обвинителство, под услови утврдени со закон.

(3) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија или лице овластено од него може да дозволи увид во уписници и списи на јавното обвинителство кои се архивирани. Увидот во архивирани уписници и списи кои содржат класифицирани информации се врши во согласност со закон.

Член 9

(1) Јавното обвинителство има печат во кој е содржан грбот и името Република Северна Македонија, називот на јавното обвинителство и неговото седиште.

(2) На објектот во кој е сместено јавното обвинителство се истакнуваат знамето на Република Северна Македонија, грбот и името Република Северна Македонија, називот на јавното обвинителство и седиштето на јавното обвинителство.

2. ОРГАНИЗАЦИЈА НА ЈАВНОТО ОБВИНИТЕЛСТВО

Член 10

Јавното обвинителство е организирано како Јавно обвинителство на Република Северна Македонија, виши јавни обвинителства, Основно јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и основни јавни обвинителства.

Член 11

(1) Јавно обвинителство се основа за подрачје на суд од соодветен степен, пред кој е надлежно да постапува.

(2) Јавното обвинителство на Република Северна Македонија се основа за целата територија на Република Северна Македонија со седиште во Скопје.

(3) Вишо јавно обвинителство се основа за подрачје на апелационен суд.

(4) Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција се основа за целата територија на Република Северна Македонија.

(5) Основно јавно обвинителство се основа за подрачје на еден или повеќе основни судови.

Член 12

Во Република Северна Македонија се основаат следниве основни јавни обвинителства:

1. Основно јавно обвинителство во Берово за подрачјето на Основниот суд во Берово;
2. Основно јавно обвинителство во Битола за подрачјето на Основниот суд во Битола;
3. Основно јавно обвинителство во Велес за подрачјето на Основниот суд во Велес;
4. Основно јавно обвинителство во Гевгелија за подрачјето на Основниот суд во Гевгелија;
5. Основно јавно обвинителство во Гостивар за подрачјето на Основниот суд во Гостивар;
6. Основно јавно обвинителство во Дебар за подрачјето на Основниот суд во Дебар;
7. Основно јавно обвинителство во Делчево за подрачјето на Основниот суд во Делчево;
8. Основно јавно обвинителство во Кавадарци за подрачјата на основните судови во Кавадарци и Неготино;
9. Основно јавно обвинителство во Кичево за подрачјето на Основниот суд во Кичево;
10. Основно јавно обвинителство во Крива Паланка за подрачјето на Основниот суд во Крива Паланка;
11. Основно јавно обвинителство во Кочани за подрачјата на основните судови во Кочани и Винаца;
12. Основно јавно обвинителство во Куманово за подрачјата на основните судови во Куманово и Кратово;
13. Основно јавно обвинителство во Охрид за подрачјето на Основниот суд во Охрид;
14. Основно јавно обвинителство во Прилеп за подрачјата на основните судови во Прилеп и Крушево;
15. Основно јавно обвинителство во Радовиш за подрачјето на Основниот суд во Радовиш;
16. Основно јавно обвинителство во Ресен за подрачјето на Основниот суд во Ресен;
17. Основно јавно обвинителство во Свети Николе за подрачјето на Основниот суд во Свети Николе;
18. Основно јавно обвинителство во Скопје за подрачјето на Основниот кривичен суд Скопје;
19. Основно јавно обвинителство во Струга за подрачјето на Основниот суд во Струга;
20. Основно јавно обвинителство во Струмица за подрачјето на Основниот суд во Струмица;
21. Основно јавно обвинителство во Тетово за подрачјето на Основниот суд во Тетово и
22. Основно јавно обвинителство во Штип за подрачјето на Основниот суд во Штип.

Член 13

Во Република Северна Македонија се основаат следниве виши јавни обвинителства:

1. Вишо јавно обвинителство во Битола за подрачјето на Апелациониот суд во Битола;
2. Вишо јавно обвинителство во Гостивар за подрачјето на Апелациониот суд во Гостивар;

3. Вишо јавно обвинителство во Скопје за подрачјето на Апелациониот суд во Скопје и

4. Вишо јавно обвинителство во Штип за подрачјето на Апелациониот суд во Штип.

Член 14

(1) Во Република Северна Македонија се основа Основно јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

(2) Во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција се формира специјализирано одделение за гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција. Специјализираното одделение има стручна служба и јавнообвинителски истражители од истражниот центар согласно со овој закон. Јавните обвинители и раководителот на специјализираното одделение ги распоредува јавниот обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, од редот на јавните обвинители од тоа обвинителство, по претходно добиена согласност од Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

Член 15

(1) Во јавно обвинителство со поголем обем на истородни предмети, заради подобра ефикасност и специјализација во работењето на јавното обвинителство, може да се формираат одделенија како внатрешни организациони единици. Со работата на одделението раководи јавен обвинител определен според годишниот распоред за работа на јавното обвинителство врз основа на потесна специјализација и стручност на јавниот обвинител кој се поставува за раководител на одделението.

(2) За подрачјата на судовите кои имаат одделенија за правда на децата во основните јавни обвинителства се формираат и одделенија за правда на децата.

Член 16

(1) Под услови определени со закон во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција се формира истражен центар.

(2) Под услови определени со закон во основните јавни обвинителства, што постапуваат пред судови со проширена надлежност се формира истражен центар или одделение за истраги.

3. СТРУЧЕН КОЛЕГИУМ

Член 17

(1) Стручниот колегиум (во натамошниот текст: колегиум) е постојано стручно и советодавно тело во остварување на функцијата на јавниот обвинител во јавните обвинителства со најмалку три јавни обвинители.

(2) Колегиумот го сочинуваат јавниот обвинител на јавното обвинителство и јавните обвинители во јавното обвинителство.

(3) Колегиумот работи на седници.

Член 18

Колегиумот може полноважно да расправа и да дава предлози, мислења, забелешки и сугестии по одредени прашања ако бидат присутни повеќе од половина од вкупниот број на јавни обвинители.

Член 19

(1) Колегиумот расправа и дава предлози, мислења, забелешки и сугестии на јавниот обвинител за:

- Програмата за работа, Годишниот план за работа и распоредот на работата на јавните обвинители,
- конкретни правни прашања што се наметнале во текот на работењето, мислења по нацрт или предлог на закон или друг пропис,
- планот и методот за прегледот на работата на јавните обвинителства,
- начелни ставови по прашања за единствена примена на законите и другите прописи,
- политиката на гонење и казнување,
- прашањата од проучувањето на општествените појави од интерес за остварување на функцијата на јавниот обвинител,
- предмети по кои јавното обвинителство поведува постапка пред Уставниот суд на Република Северна Македонија,
- организациски и други прашања во остварување на јавнообвинителската функција,
- давање мислење за кандидатите за јавни обвинители, по барање на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и
- други работи утврдени со закон.

(2) Колегиумот избира член на комисија за утврдување на одговорност на јавниот обвинител во вршење на јавнообвинителската функција.

Член 20

(1) Јавното обвинителство на Република Северна Македонија по потреба одржува колегиум во проширен состав со виши јавни обвинители, основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и основен јавен обвинител на основно јавно обвинителство, за прашања поврзани со остварување на јавнообвинителската функција и други прашања од надлежност на јавното обвинителство.

(2) Вишите јавни обвинителства по потреба одржуваат колегиум во проширен состав со одделни јавни обвинители од основните јавни обвинителства, доколку се расправа за прашања поврзани со остварување на нивната јавнообвинителска функција.

Член 21

На седницата на колегиумот на која се расправа за стручни прашања може да присуствуваат јавнообвинителски советници и соработници.

Член 22

Предлозите, мислењата, забелешките и сугестиите на колегиумот ќе се сметаат за усвоени ако се прифатени од мнозинството од јавните обвинители во тоа јавно обвинителство и од јавниот обвинител на тоа јавно обвинителство.

4. ВРШЕЊЕ НА ФУНКЦИЈАТА НА ЈАВНОТО ОБВИНИТЕЛСТВО

Член 23

(1) Функцијата на јавното обвинителство во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија ја врши Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и јавните обвинители во тоа обвинителство.

(2) Функцијата на јавното обвинителство во вишото јавно обвинителство ја врши виш јавен обвинител на вишото јавно обвинителство и јавни обвинители во тоа обвинителство.

(3) Функцијата на јавното обвинителство во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција ја врши основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и јавни обвинители во тоа обвинителство.

(4) Функцијата на јавното обвинителство во основното јавно обвинителство ја врши основен јавен обвинител на основното јавно обвинителство и јавни обвинители во тоа обвинителство.

(5) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија на барање на јавен обвинител на јавно обвинителство, може да овласти јавен обвинител во друго јавно обвинителство да презема определени дејствија заради побрзо и поефикасно извршување на дејствијата.

Член 24

(1) Јавно обвинителство се основа и укинува со закон.

(2) Во случај на укинување или реорганизирање на јавно обвинителство, Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија ќе го распореди јавниот обвинител од тоа јавно обвинителство во друго јавно обвинителство од ист или понизок степен.

(3) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија ќе ги распореди вработените од јавното обвинителство кое се укинува во другите јавни обвинителства на соодветни работни места, со истиот статус на работниот однос.

(4) Во случај на укинување на јавно обвинителство, наредбите за ангажирање на истражители во тоа обвинителство, престануваат да важат и истражителите се враќаат во институцијата од која се упатени во јавното обвинителство.

(5) Финансиските средства, преземените обврски, договорите и побарувањата и целокупниот недвижен и подвижен имот од јавното обвинителство кое се укинува преминуваат на Јавното обвинителство на Република Северна Македонија.

Член 25

(1) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, вишиот јавен обвинител на вишо јавно обвинителство, основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и основниот јавен обвинител на основно јавно обвинителство ги претставуваат јавните обвинителства, раководат со нивната работа, ги вршат правата

и обврските определени со закон и донесуваат годишен распоред за работа на почетокот на секоја календарска година.

(2) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, вишиот јавен обвинител на вишо јавно обвинителство, основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и основниот јавен обвинител на основно јавно обвинителство за време на нивно отсуство ги заменува јавен обвинител од тоа обвинителство, што тие ќе го определат со годишниот распоред за работа.

(3) Ако на јавниот обвинител на јавното обвинителство му е истечен мандатот, му престанала функцијата или е разрешен, Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија со одлука донесена од мнозинство гласови од вкупниот број членови на Советот, определува јавен обвинител од редот на јавните обвинители во тоа јавно обвинителство, кој ќе ја врши должноста до изборот на јавен обвинител во тоа јавно обвинителство, а ги исполнува условите за јавен обвинител на тоа обвинителство, но не подолго од шест месеци.

(4) Ако на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија му престане функцијата или е разрешен од функција, Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија од редот на јавните обвинители во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија определува јавен обвинител што ќе ја врши функцијата до именувањето на Јавен обвинител на Република Северна Македонија, но не подолго од шест месеци.

Член 26

(1) Поради зголемен обем на работа или поради намалување на заостаток од нерешени предмети, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија може времено да упати јавен обвинител во друго јавно обвинителство најмногу за период до една година.

(2) Јавниот обвинител кој е упатен во друго јавно обвинителство има право на жалба на решението за упатување до Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија. Одлуката на Советот на јавни обвинители е конечна.

(3) Јавниот обвинител не може да биде упатен во друго јавно обвинителство без негова согласност повеќе од еднаш во пет години.

(4) При времено упатување на јавниот обвинител во друго јавно обвинителство, висината на платата не може да му биде намалена.

(5) Основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и јавните обвинители во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција не можат да бидат упатени во друго јавно обвинителство.

Член 27

(1) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија е одговорен за општите состојби во врска со организирањето и извршувањето на функциите на јавно-

то обвинителство и за својата работа и за работата на јавното обвинителство одговара пред Собранието на Република Северна Македонија.

(2) Јавните обвинители во јавното обвинителство на Република Северна Македонија за својата работа одговараат пред Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и пред Советот на јавни обвинители.

(3) Вишиот јавен обвинител за својата работа одговара пред Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и пред Советот на јавни обвинители, а јавните обвинители во вишо јавно обвинителство за својата работа одговараат пред Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, вишиот јавен обвинител и пред Советот на јавни обвинители.

(4) Основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција за својата работа одговара пред Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и пред Советот на јавни обвинители, а јавните обвинители во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција за својата работа одговараат пред Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, јавниот обвинител на тоа јавно обвинителство и пред Советот на јавни обвинители.

(5) Основниот јавен обвинител за својата работа одговара пред Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, вишиот јавен обвинител и пред Советот на јавни обвинители, а јавните обвинители во основно јавно обвинителство за својата работа одговараат пред Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, вишиот јавен обвинител, основниот јавен обвинител и пред Советот на јавни обвинители.

Член 28

(1) Надзор над законитото и навремено извршување на јавнообвинителската функција на пониските јавни обвинителства врши повисокото јавно обвинителство.

(2) Надзор над законитото и навременото извршување на јавнообвинителската функција на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција врши Јавното обвинителство на Република Северна Македонија.

(3) Надзорот над управното работење над јавното обвинителство го врши Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

(4) Начинот на вршење на надзорот се утврдува со правилници кои ги донесува Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија.

(5) Прописите за внатрешното работење на јавните обвинителства ги донесува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

5. ПРЕЗЕМАЊЕ НА КРИВИЧНО ГОНЕЊЕ

Член 29

(1) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија може да го преземе кривичното гонење и вршењето на одделни работи за кои е надлежен виш јавен обвинител или основен јавен обвинител или да ги овласти да водат постапка по одделни предмети или да вршат определени работи од надлежност на друг јавен обвинител.

(2) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија без согласност на основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција не може да преземе кривично гонење или вршење на одделни работи за кои е надлежно Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција или да овласти друго јавно обвинителство да води постапка по одделни предмети или да врши определени работи од надлежност на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, освен ако при надзорот од членот 28 став (3) од овој закон се утврди дека јавнообвинителската функција не се врши согласно со роквите утврдени во Законот за кривична постапка.

(3) Виш јавен обвинител може да го преземе кривичното гонење и вршењето на одделни работи за кои е надлежен јавен обвинител во основно јавно обвинителство од подрачјето на тоа вишо јавно обвинителство или да овласти јавен обвинител во основно јавно обвинителство од подрачјето на тоа вишо јавно обвинителство да води постапка по одделни предмети или да врши определени работи од надлежност на друг основен јавен обвинител од подрачјето на тоа вишо јавно обвинителство.

(4) Дејствијата од ставовите (1) и (3) на овој член може да се преземат само во случај кога јавниот обвинител непрофесионално и нестручно постапува, не ги презема потребните дејствија за покренување и водење на кривична постапка, поради незаконско, ненавремено или немарно вршење на функцијата јавен обвинител, како и поради закани по животот и здравјето на јавниот обвинител и неговото семејство.

(5) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, односно вишиот јавен обвинител за дејствијата од ставовите (1), (2) и (3) на овој член донесуваат писмена одлука која содржи образложение за преземените дејствија.

6. НАДЛЕЖНОСТ НА ЈАВНОТО ОБВИНИТЕЛСТВО

Член 30

(1) Јавното обвинителство постапува во границите на својата стварна и месна надлежност, ако со закон поинаку не е определено.

(2) Основното јавно обвинителство постапува пред основен суд.

(3) Вишото јавно обвинителство постапува пред апелационен суд.

(4) Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција постапува пред Основниот кривичен суд Скопје.

(5) Јавното обвинителство на Република Северна Македонија постапува пред Врховниот суд на Република Северна Македонија.

(6) Јавното обвинителство постапува и пред други органи и други правни лица на своето подрачје кога за тоа е овластено со закон.

Член 31

(1) Во остварувањето на функцијата на гонење на сторителите на кривични дела и прекршоци, јавниот обвинител:

- ја раководи предистражната постапка и на располагање ги има службените лица од правосудната полиција,

- дава предлог до судијата на претходна постапка за примена на посебни истражни мерки согласно со Законот за кривичната постапка,

- издава наредби за примена на посебни истражни мерки согласно со Законот за кривичната постапка,

- може сам да го преземе секое дејствие потребно за откривање на кривичното дело и откривање и гонење на неговиот сторител за кое со закон е овластено Министерството за внатрешни работи, Финансиската полиција и Царинската управа,

- врши увид во банкарски сметки,

- донесува наредба и спроведува истражна постапка,

- предлага привремени мерки заради обезбедување на имот или предмети прибавени со кривично дело или заради извршување на мерката конфискација,

- дава наредба за спроведување на вештачење,

- одлучува за одлагање на кривично гонење под услови и во постапка определени со закон,

- предлага издавање на казнен налог под услови определени со закон,

- преговара и се спогодува со обвинетиот под услови и во постапка определени со закон,

- поднесува и застапува обвиненија пред судовите,

- поднесува жалби против неправосилни судски одлуки и вонредни правни лекови против правосилни судски одлуки,

- одлучува по жалби на оштетениот под услови и во постапка утврдени со закон,

- постапува во постапка за меѓународна правна соработка во кривични предмети согласно со овластувања утврдени со закон,

- врши и други дејствија определени со закон за ефикасно функционирање на кривично-правниот систем и спречување на криминалот,

- врши работи согласно со Законот за прекршоците.

(2) Јавниот обвинител поведува посебни постапки и учествува со нив согласно со членот 60 од овој закон, кога тоа е утврдено со закон.

Член 32

Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција е надлежно да постапува во прв степен:

- за кривични дела извршени од организирана група од три или повеќе лица, која постои одреден временски период и дејствува со цел да изврши едно или повеќе кривични дела за кои е предвидена казна затвор од најмалку четири години,

- за кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција согласно со членот 33 став (1) од овој закон,

- за кривични дела „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од членот 215 став (3) кога се работи за меѓународна организирана група, „Измама на средства на Европската заедница“ од членот 249-а, „Перење пари и други приноси од казниво дело“

од членот 273, „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од членот 353 став (5), „Примање поткуп“ од членот 357 став (5), „Давање награда за противзаконито влијание“ од членот 358-а, „Примање награда за противзаконито влијание“ од членот 359, „Противправно стекнување и прикривање имот“ од членот 359-а, „Злоупотреба на постапката за јавен повик, доделување на договор за јавна набавка или јавно-приватно партнерство“ од членот 275-в, „Злосторничко здружување“ од членот 394 од Кривичниот законик,

- за кривични дела, „Давање на лажен исказ“ од членот 367 ставовите (3) и (4), „Спречување на докажување“ од членот 368, „Попречување на правдата“ од членот 368-а, „Откривање на идентитет на загрозен или заштитен сведок, соработник на правда или жртва која се јавува во својство на сведок“ од членот 369-а, „Спречување на службено лице во вршење службено дејствие“ од членот 382 од Кривичниот законик, ако овие дела се сторени во врска со постапки кои ги води Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција,

- за кривични дела „Терористичко загрозување на уставниот поредок и безбедноста“ од членот 313, „Учество во странска војска, полиција, паравоени или параполициски формации“ од членот 322-а, „Здружување заради непријателска дејност“ од членот 324, „Терористичка организација“ од членот 394-а, „Тероризам“ од членот 394-б, „Финансирање на тероризам“ од членот 394-в, сите кривични дела против државата, „Трговија со луѓе“ од членот 418-а, „Трговија со дете“ од членот 418-г, за другите кривични дела против човечноста и меѓународното право, од глава триесет и четврта, од Кривичниот законик, освен за кривичното дело „Криумчарење на мигранти“ од членот 418-б,

- за кривични дела од членот 218 „Загадување на животната средина и природата“, член 218-а „Производство, трговија или употреба на супстанции кои ја осиромашуваат озонската обвивка“, член 219 „Загадување вода за пиење“, член 230 „Загрозување на животната средина и природата со отпад“, член 231 „Неовластено прибавување и располагање со нуклеарни материји“ и член 234 „Тешки дела против животната средина и природата“ од Главата дваесет и втора „КРИВИЧНИ ДЕЛА ПРОТИВ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И ПРИРОДАТА“ од Кривичниот законик, доколку се сторени од организирана група и

- за кривични дела од Главата дваесет и четврта „КРИВИЧНИ ДЕЛА ПРОТИВ КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО И ПРИРОДНИТЕ РЕТКОСТИ“ од Кривичниот законик, доколку се сторени од организирана група.

Член 33

(1) Специјализираното одделение за гонење на кривични дела извршени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција е надлежно да постапува:

- за кривични дела извршени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција при вршење на службени должности и овластувања,

- кривични дела извршени надвор од службата со употреба на сериозна закана, сила или средства за присилба што за последица има смрт, тешка телесна повреда, телесна повреда, противправно лишување од слобода, мачење и друго сурово, нечовечно или понижувачко постапување и казнување доколку со закон е предвидено кривично гонење по службена должност.

(2) Под лице со полициски овластувања во смисла на ставот (1) на овој член се подразбира полициски службеник, овластено службено лице за безбедност и контраразузнавање со полициски овластувања, припадници на финансиска полиција и шумска полиција, со закон овластени лица на Царинската управа кои работат на откривање на кривични дела и овластени службени лица на Министерство за одбрана кои работат на откривање и истражување на кривични дела.

(3) Јавниот обвинител во Специјализираното одделение за гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција, надвор од случаите предвидени во ставот (1) на овој член, по службена должност покренува постапка за оценување на основаноста за употреба на огнено оружје, како и употреба на сила или средства за присилба што има за последица смрт или тешка телесна повреда од лицата од ставот (2) на овој член.

(4) За случаите од ставот (3) на овој член, јавниот обвинител го известува раководителот на Специјализираното одделение.

(5) Организационата единица во Министерството за внатрешни работи надлежна за вршење внатрешна контрола и професионални стандарди и другите надлежни органи преземаат дејствија заради иницирање на дисциплинска постапка во врска со делата од ставот (1) на овој член, по одобрение на надлежниот јавен обвинител од Специјализираното одделение за гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција, согласно со ставот (2) на овој член.

(6) Јавниот обвинител во Специјализираното одделение за гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција раководи со претходната постапка и дејствијата ги презема самостојно или преку јавнообвинителските истражители.

Член 34

Јавното обвинителство се грижи за законитоста на мерките и дејствијата преземени во предистражната постапка и врши надзор над почитувањето на човековите права од страна на овластените службени лица од членот 33 став (2) од овој закон.

7. ОЦЕНУВАЊЕ НА РАБОТАТА НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ

Член 35

Следењето на работата на јавен обвинител се врши преку редовно и вонредно оценување.

Член 36

(1) Редовното оценување на работата на јавните обвинители се врши за период од четири извештајни години, заклучно со крајот на јуни во тековната година, за работата на јавниот обвинител во претходните четири години.

(2) Доколку јавниот обвинител бил отсутен повеќе од 2/3 од времето за кое треба да биде оценет, нема да се оценува за тој период. Периодот на оценување започнува да тече од почеток по враќањето на работа на јавниот обвинител.

(3) Вонредното оценување на работењето на јавен обвинител се врши во случај кога јавниот обвинител конкурира за избор во повисоко јавно обвинителство, за јавен обвинител на јавно обвинителство, за јавен обвинител во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција или за член на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија.

(4) Ако јавниот обвинител конкурира за избор во повисоко јавно обвинителство или за јавен обвинител на јавно обвинителство, во тековната година за претходната година за која е веќе оценет преку редовното оценување, во тој случај не се врши негово вонредно оценување.

(5) Оценка на работата на јавните обвинители во Јавното обвинителство во Република Северна Македонија, вишите јавни обвинители на вишите јавни обвинителства и основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција дава Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

(6) Оценка на работата на јавните обвинители во вишите јавни обвинителства и на основните јавни обвинители на основните јавни обвинителства дава вишиот јавен обвинител на тоа обвинителство.

(7) Оценка на работата на јавните обвинители во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција дава основниот јавен обвинител на тоа обвинителство.

(8) Оценка за работата на јавните обвинители во основните јавни обвинителства дава вишиот јавен обвинител по претходно добиено мислење на основниот јавен обвинител на тоа обвинителство.

(9) Оцената за работата на јавниот обвинител може да биде позитивна или негативна.

8. КРИТЕРИУМИ ЗА ОЦЕНА

Член 37

Критериуми за оцена на работа на јавните обвинители се:

- стручност и квалитет во одлуките, правните лекови и други писмена,
- ажурност и ефикасност,
- непристрасност и совесност,
- углед и етичност достојни за функцијата,
- соработка и однос спрема странките и другите вработени во обвинителството,
- способност и спремност за стручно усовршување и стекнување со нови знаења,
- организаторски способности.

Член 38

Стручност и квалитет во одлуките, правните лекови и друга писмена значи правилна примена на Уставот и законите на Република Северна Македонија, меѓународни договори ратификувани согласно со Уставот, практиката на Европскиот суд за човекови права и други прописи, правилен однос кон донесувањето и изготвувањето на јавнообвинителските одлуки, нивното застапување, говорничка умешност и вештина и способност за правно аргументирање и резонирање во постапката пред надлежните судови, некоментирање предметите во јавност и чување како тајна она што јавниот обвинител го дознава во вршењето на функцијата.

Член 39

Ажурност и ефикасност во работењето значи во законски утврдени рокови постапување и одлучување по кривични пријави, ефикасно спроведување на претходната постапка, застапување на обвинение, присуство на седници пред судот и почитување на законските рокови за поднесување на редовни правни лекови.

Член 40

(1) Совесно работење значи работење согласно со законите и почитување на задолжителните општи писмени упатства, како и почитувањето на роковите.

(2) Непристрасност значи неселективен пристап во примена на прописите за забрана на дискриминација, објективност и личен интегритет неподлежен на каков било вид влијание и притисоци кои би можеле да влијаат на решавање на предметот и одбивање подароци и донации од оние кои би можеле да влијаат на решавање на предметот или одржување односи на соработка со такви лица.

Член 41

Углед и етичност достојни за функцијата, значи достоинственост и авторитет во средината каде јавниот обвинител работи и живее и придржување кон Етичкиот кодекс на јавните обвинители во Република Северна Македонија.

Член 42

Соработка и однос спрема странките и другите вработени во обвинителството значи професионален, прецизен и достоинствен однос кон учесниците во постапката, во односите во јавното обвинителство и односите со сите останати органи и организации со кои, согласно со законите, јавниот обвинител е овластен да комуницира и соработува и да го поддржуваат стручното усовршување и професионалното напредување на колегите.

Член 43

Способност и подготвеност за стручно усовршување и стекнување со нови знаења значи учество на стручни семинари и работилници во организација на Академијата за судии и јавни обвинители и други организации и асоцијации, учество како едукатор, ментор, предавач, во активностите на Здружението на јавните

обвинители и лично ангажирање за надградба на сопствениот стручен и интелектуален капацитет, објавување на научни трудови и слично.

Член 44

Организаторски способности значи поседување способности за раководење со јавното обвинителство или одделенијата во јавното обвинителство и креирање на односи за успешно и ефикасно извршување и усовршување на целокупната работа во јавното обвинителство.

9. ПОСТАПКА ЗА ОЦЕНУВАЊЕ

Член 45

Оценувањето на работата на јавните обвинители се врши со непосреден увид во предметното постапување, месечни извештаи, преку непосреден разговор со јавниот обвинител кој се оценува, разгледување на претставки, поплаки или пофалби за неговата работа што се регистрираат во професионалното досие за секој обвинител.

Член 46

(1) Оценката за работата на јавните обвинители се формира врз основа на податоците за следењето на работата и податоците од професионалното досие на јавниот обвинител, кои како критериуми утврдени со овој закон се изразени низ бодови определени со правилник.

(2) Составен дел на одлуката за оценка е и образец во кој се содржани критериумите утврдени со овој закон по кои е постапувано, кој го пропишува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

(3) Цел на оценувањето е да се согледаат проблемите што ги има јавниот обвинител во вршењето на функцијата, да се разгледаат можностите за нивно надминување, како и за исполнување на критериумите за негово напредување.

Член 47

Со непосреден увид во предметното работење на јавните обвинители се утврдува:

- бројот на примени кривични пријави, предмети и поднесоци,
- бројот на решени кривични пријави и предмети во со закон предвиден рок,
- бројот на нерешени кривични пријави и предмети и причините за нивно нерешавање,
- квалитетот на постапувањето на јавниот обвинител, јавнообвинителските одлуки, придржување кон законските формулации, способност за писмено изразување и јасно и прецизно образложение на одлуките.

Член 48

Организаторската способност на јавните обвинители на јавните обвинителства, односно на раководители на одделенијата во јавните обвинителства, како и нивната способност за градење углед и авторитет на јавното обвинителство и способност за воспоставување и одржување на коректни и здрави односи во истото, се

утврдува со увид во уписниците од административно управен карактер, со непосредно извршен разговор со јавниот обвинител односно раководителот на одделението, увид во извештаите од извршените контроли и надзори над работењето на јавното обвинителство со кое раководи, како и годишните извештаи за ефикасноста во извршувањето на јавнообвинителската функција.

Член 49

Оценувањето на јавните обвинители се врши врз основа на шестмесечни и годишни извештаи, чија форма и содржина се утврдува со правилник што го донесува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

Член 50

Начинот на бодување и износот на бодовите по одделни критериуми согласно со членот 46 став (1) од овој закон ќе бидат пропишани со Правилник донесен од Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

10. ПОСТАПКА ЗА ПОВТОРНО ОЦЕНУВАЊЕ

Член 51

Примерок од одлуката за оценка на работата на јавниот обвинител се доставува до Советот на јавните обвинители, до јавниот обвинител на кого се однесува оценката и до Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

Член 52

Доколку јавниот обвинител е незадоволен од оценката што ја добил, може да поднесе писмен приговор до Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија, во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката.

Член 53

(1) Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија во рок од 30 дена од денот на приемот на приговорот е должен да донесе одлука по истиот.

(2) Пред да одлучи Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија може да изврши увид во работата на јавниот обвинител кој го поднел приговорот, да изврши разговор со него или со јавниот обвинител кој ја дал оценката.

(3) Доколку Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија оцени дека приговорот е основан, со одлуката ќе го задолжи јавниот обвинител што ја спровел постапката за оценување, да спроведе повторно оценување при што ќе му даде конкретни упатства по кои мора да постапи.

(4) На повторно дадената оценка, незадоволниот јавен обвинител има право на приговор во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката за повторно дадената оценка.

(5) По вториот приговор Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија донесува одлука со која го оценува јавниот обвинител.

(6) Одлуката на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија е конечна.

(7) Одлуката по изјавениот приговор не може да биде понеповолна од првично дадената оценка.

11. ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТА

Член 54

(1) Секое јавно обвинителство изготвува годишен извештај за својата работа.

(2) Пониското јавно обвинителство извештајот од ставот (1) на овој член го доставува до непосредно повисокото јавно обвинителство.

(3) Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција извештајот од ставот (1) на овој член го доставува до Јавното обвинителство на Република Северна Македонија.

(4) Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, изготвува единствен годишен извештај за работата на сите јавни обвинителства.

Член 55

(1) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија годишниот извештај за работата на сите јавни обвинителства од членот 54 став (4) од овој закон и за состојбата со криминалитетот во Република Северна Македонија го поднесува до Собранието на Република Северна Македонија.

(2) Извештајот од ставот (1) на овој член Јавниот обвинител на Република Северна Македонија го доставува на разгледување до Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија, а за запознавање го доставува и до Владата на Република Северна Македонија, Врховниот суд на Република Северна Македонија и Министерството за правда.

(3) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија еднаш годишно поднесува извештај за посебни истражни мерки до Собранието на Република Северна Македонија со содржина утврдена со закон.

12. ЗАДОЛЖИТЕЛНИ ОПШТИ ПИСМЕНИ УПАТСТВА

Член 56

(1) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија има право да дава образложени задолжителни општи писмени упатства на вишиот јавен обвинител на вишо јавно обвинителство, на основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и на основниот јавен обвинител на основно јавно обвинителство.

(2) Виш јавен обвинител има право да дава образложени задолжителни општи писмени упатства на основните јавни обвинители од своето подрачје.

(3) Упатствата од ставовите (1) и (2) на овој член се однесуваат на преземање на одредени мерки и активности заради заштита на основните права и слободи на човекот и граѓанинот, заштита на јавниот интерес, за

поефикасно откривање и гонење на кривични дела и нивните сторители, вложување на правни средства и примена на законите.

(4) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и јавните обвинители на јавните обвинителства не може да донесуваат упатства и насоки кои се однесуваат на работата на конкретни предмети на јавните обвинители.

(5) За давањето на образложени задолжителни општи писмени упатства од ставот (2) на овој член, вишиот јавен обвинител е должен писмено да го извести Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

13. ДЕЖУРСТВА

Член 57

(1) Заради непрекинато извршување на функцијата, во јавното обвинителство се организираат дежурства на јавните обвинители.

(2) Распоредот и времетраењето на дежурствата го определува јавниот обвинител на соодветното јавно обвинителство.

(3) Распоредот и времетраењето на дежурствата во Специјализираното одделение за гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција ги определува раководителот на Специјализираното одделение за секој започнат месец.

(4) Правилник за висината на надоместокот за дежурства донесува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

14. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Член 58

(1) Јавното обвинителство на Република Северна Македонија во рамките на меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот и согласно со Законот за меѓународна соработка во кривичната материја, остварува непосредна соработка со јавни обвинителства и други надлежни органи од другите држави, особено на планот на спречување и гонење на организираниот криминал и други тешки форми на криминал преку непосредна размена на податоци, непосредна соработка, едукација, специјализација на кадри и други форми на соработка.

(2) Основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција ќе бара меѓународна правна помош и соработка по прашања кои се во негова надлежност самостојно, согласно со закон и меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот.

(3) Начинот за предлагање, размена и упатување на јавен обвинител во институции, агенции, тела или канцеларии на Европската Унија или други меѓународни организации, институции, тела, мисии и проекти со правилник го пропишува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

15. ИНИЦИЈАТИВА ЗА ОЦЕНА НА УСТАВНОСТА И ЗАКОНИТОСТА

Член 59

(1) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија пред Уставниот суд на Република Северна Македонија поднесува иницијатива за поведување постапка за оценување на согласноста на закон со Уставот и за согласноста на други прописи со Уставот и законите, ако прашањето за уставноста и законитоста се постави во работата на јавното обвинителство.

(2) Основните јавни обвинителства, вишите јавни обвинителства и Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција го известуваат јавното обвинителство на Република Северна Македонија за прашања на уставноста и законитоста во нивната работа.

16. НАДЛЕЖНОСТИ ВО ДРУГИ ПОСТАПКИ

Член 60

Во граѓанската и други судски постапки, како и во управната постапка, јавниот обвинител презема правни дејствија за кои е овластен со закон.

17. ИМЕНУВАЊЕ И ИЗБОР НА ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ

Член 61

(1) За јавен обвинител може да биде именувано, односно избрано лице кое ги исполнува следниве општи услови:

- да е државјанин на Република Северна Македонија,
- активно да го владее македонскиот јазик,
- да има деловна способност,
- да има завршени правни студии со стекнати 300 ЕКТС или VII/I степен на образование од областа на правните науки или нострифицирана диплома од правни студии во странство за стекнати 300 кредити и
- да има положено правосуден испит во Република Северна Македонија.

(2) При изборот на јавни обвинители се применува принципот на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници.

Член 62

(1) Посебни услови за избор на Јавен обвинител на Република Северна Македонија, за јавен обвинител во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, за виш јавен обвинител на вишо јавно обвинителство, за јавен обвинител во вишо јавно обвинителство, јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, основен јавен обвинител во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, основен јавен обвинител на основно јавно обвинителство и јавен обвинител во основно јавно обвинителство покрај условите од членот 61 од овој закон се:

- за Јавен обвинител на Република Северна Македонија може да биде именувано лице кое има непрекинат работен стаж од најмалку десет години како јавен обвинител или како судија од областа на кривичното право,

- за јавен обвинител во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија може да биде избрано лице кој има непрекинат работен стаж од најмалку осум години во Вишо јавно обвинителство или во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и кој е оценет со позитивна оценка во последните четири години,

- за виш јавен обвинител на вишо јавно обвинителство може да биде избрано лице кое има непрекинат работен стаж како јавен обвинител од најмалку осум години до моментот на пријавување за именување и кој е оценет со позитивна оценка во последните четири години,

- за јавен обвинител во вишо јавно обвинителство може да биде избрано лице кое има непрекинат работен стаж како јавен обвинител од најмалку шест години до моментот на пријавување за именување и кој е оценет со позитивна оценка во последните четири години,

- за основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција може да биде избрано лице кое има непрекинат работен стаж од најмалку шест години како јавен обвинител до моментот на пријавување за именување и кој е оценет со позитивна оценка во последните три години,

- за јавен обвинител во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција може да биде избрано лице кое има непрекинат работен стаж од најмалку четири години како јавен обвинител до моментот на пријавување за именување и кој е оценет со позитивна оценка во последните две години,

- за основен јавен обвинител на основно јавно обвинителство може да биде избрано лице кое има непрекинат работен стаж од најмалку шест години стаж како јавен обвинител до моментот на пријавување за именување и кој е оценет со позитивна оценка во последните две години,

- за јавен обвинител во основно јавно обвинителство може да биде избрано лице кое има завршено обука утврдена со Законот за Академијата за судии и јавни обвинители.

(2) Јавен обвинител во основно јавно обвинителство со јавнообвинителски стаж до три години, може да постапува во основното јавно обвинителство во кое е избран само по предмети за кои е пропишана надлежност за постапување на основните судови со основна надлежност.

Член 63

(1) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, по предлог на Владата на Република Северна Македонија, го именува Собранието на Република Северна Македонија за време од шест години со право на повторно именување.

(2) Јавните обвинители ги избира Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија без ограничување на траење на мандатот под услови и во постапка утврдени со закон.

(3) Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија дава мислење по предлогот на Владата на Република Северна Македонија за именување и разрешување на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

Член 64

(1) Собранието на Република Северна Македонија на предлог на Владата на Република Северна Македонија го огласува именувањето на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и во најмалку два дневни весника од кои зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, најдоцна два месеца пред истекот на мандатот или веднаш по упразнувањето на местото. Јавниот обвинител на Република Северна Македонија е должен да ја извести Владата на Република Северна Македонија за истекот на мандатот најдоцна во рок од три месеци пред истекот на истиот.

(2) Рокот за поднесување на пријавите е 15 дена од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

(3) Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија, на барање на Владата на Република Северна Македонија во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето до Владата на Република Северна Македонија доставува образложено позитивно или негативно мислење во писмена форма за сите пријавени кандидати на огласот што ги исполнуваат условите согласно со закон.

(4) Владата на Република Северна Македонија до Собранието на Република Северна Македонија доставува предлог за именување на Јавен обвинител на Република Северна Македонија од пријавените кандидати за кои Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија дал позитивно мислење. За кандидатот што ќе го предложи Владата за Јавен обвинител на Република Северна Македонија, кон предлогот се доставува и мислењето од Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија.

(5) Ако Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија од оправдани причини во рокот од ставот (3) на овој член не достави мислење до Владата на Република Северна Македонија, рокот од ставот (3) на овој член се продолжува уште за 15 дена. Ако и во овој рок Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија не достави мислење, се смета дека мислењето е позитивно.

(6) Ако Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија не даде позитивно мислење за ниту еден од пријавените кандидати Владата на Република Северна Македонија не може да утврди предлог за именување на Јавен обвинител на Република Северна Македонија и ќе му предложи на Собранието да го повтори огласот од ставот (1) на овој член.

Член 65

(1) Вишите јавни обвинители на вишите јавни обвинителства и основните јавни обвинителства на основните јавни обвинителства ги избира Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија за време од четири години, од редот на избраните јавни обвинители со право на повторен избор.

(2) Јавните обвинители во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција ги избира Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија од редот на избраните јавни обвинители за време од четири години со право на повторен избор.

(3) Постапката за избор на виш јавен обвинител на вишо јавно обвинителство, основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и основен јавен обвинител на основно јавно обвинителство започнува три месеци пред истекот на мандатот за кој се избрани.

(4) Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија со одлука го определува бројот на јавните обвинители во јавните обвинителства и ја спроведува постапката за избор и разрешување на јавните обвинители.

(5) Бројот на јавните обвинители во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција го определува Советот на јавни обвинители по предлог на јавниот обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, во зависност од потребите, сложеноста и обемот на работа.

(6) При изборот на јавен обвинител не смее да се врши дискриминација во однос раса, боја на кожа, националност, етничко потекло, религија или уверување, телесна попреченост, пол, родов идентитет, сексуална ориентација и политичко уверување.

(7) При изборот на јавен обвинител, без да се нарушат критериумите утврдени со закон, ќе се применува начелото на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во Република Северна Македонија.

(8) За јавен обвинител не може да биде избрано лице кое со јавен обвинител од тоа обвинителство е во сродство во права линија или во странична линија до четврти степен или е негов брачен другар, како и до втор степен по сватовска линија.

Член 66

(1) Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за организиран криминал и корупција се избира од страна на Советот на јавни обвинители по спроведено гласање од страна на сите јавни обвинители во Република Северна Македонија. Советот на јавни обвинители го именува за основен јавен обвинител на основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, кандидатот кој освоил најмногу гласови од листата на пријавени кандидати кои ги исполнуваат условите согласно со овој закон.

(2) Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција се избира за време од четири години, од редот на избраните јавни обвинители со право на повторен избор.

(3) За избор на основен јавен обвинител на основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, Советот на јавни обвинители распишува оглас кој се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и во најмалку две јавни гласила од кои едно е на службен јазик различен од македонскиот кој го зборуваат најмалку 20% од граѓаните на Република Северна Македонија.

(4) По завршување на огласот Советот на јавни обвинители изготвува листа од пријавените кандидати кои ги исполнуваат условите предвидени со овој закон.

(5) Советот на јавни обвинители формира Комисија за спроведување на гласањето за избор на основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

(6) Постапката за гласање за избор на основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција се спроведува согласно со одредбите од законот со кој се уредува работата на Советот на јавните обвинители.

Член 67

За јавен обвинител во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, во вишите јавни обвинителства и во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија ќе избере лице со потврдени резултати во работата, способност за работење во сложени предмети, организациони способности за вршење на работата и способност за координација во работата, кое има стручни и професионални квалитети и кое ужива углед во вршењето на функцијата, врз основа на следниве критериуми:

1) стручното знаење, при што се земаат предвид специјалистичките, постдипломските студии и учеството во континуираната обука;

2) односот кон работата и навременост во извршувањето на работата како јавен обвинител;

3) способноста за стручно разрешување на правните прашања;

4) преземањето дополнителна работа при вршење на функцијата на јавен обвинител преку учество во изготвување на прописи, менторство, едукација и слично;

5) уживањето и чувањето на угледот на јавниот обвинител и јавното обвинителство, што се утврдува од начинот на комуникација со странките и другите органи, самостојноста, непристрасноста и доверливоста во извршувањето на функцијата на јавен обвинител и надвор од неа.

Член 68

(1) Виш јавен обвинител на вишо јавно обвинителство, виш јавен обвинител во вишо јавно обвинителство, јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, јавните обвинители во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и основен јавен обвинител на основно јавно обвинителство се избираат од редот на јавните обвинители во Република Северна Македонија, во постапка и на начин како што се врши избор на јавен обвинител во соодветното јавно обвинителство.

(2) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија кој нема да биде повторно именуван продолжува да ја врши функцијата на јавен обвинител во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија.

(3) Вишиот јавен обвинител на вишо јавно обвинителство кој нема да биде повторно избран продолжува да ја врши функцијата на јавен обвинител во Вишото јавно обвинителство.

(4) Јавниот обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција кој нема да биде повторно избран, Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија го распоредува за јавен обвинител во јавното обвинителство од кое бил избран.

(5) Јавниот обвинител во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал кој нема да биде повторно избран, Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија го распоредува за јавен обвинител во јавното обвинителство од кое бил избран.

(6) Основниот јавен обвинител на основно јавно обвинителство кој нема да биде повторно избран, Советот на јавни обвинители го распоредува за јавен обвинител во јавното обвинителство од кое е избран.

Член 69

(1) Јавниот обвинител пред стапувањето на функцијата јавен обвинител дава свечена изјава, која гласи:

„Изјавувам и се колнам дека во вршењето на функцијата јавен обвинител ќе го почитувам Уставот на Република Северна Македонија, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот, дека функцијата ќе ја вршам совесно, непристрасно и одговорно и дека ќе ги заштити слободите и правата на човекот и граѓанинот и интересите на другите правни субјекти“.

(2) Кога дава свечена изјава јавниот обвинител носи тога.

(3) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија свечената изјава ја дава пред претседателот на Собранието на Република Северна Македонија, а јавните обвинители свечената изјава ја даваат поединечно пред Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија.

(4) Свечената изјава се дава на македонски јазик и се потпишува на македонски јазик и на неговото кирилско писмо.

(5) При давање и потпишување свечена изјава од страна на јавен обвинител припадник на заедницата кој зборува на службен јазик кој го зборуваат најмалку 20% од граѓаните, се применуваат одредбите од Законот за употребата на јазиците.

(6) Примерок од свечената изјава му се предава на именуваниот, односно избраниот јавен обвинител.

18. ПРАВА И ОБВРСКИ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ

Член 70

(1) Јавен обвинител не може да биде притворен ниту повикан на одговорност за преземено дејствие, исказано мислење и донесување на одлука, освен ако во вршењето на функцијата јавен обвинител стори кривично дело.

(2) Против јавен обвинител не може да се води постапка за надоместок на штета или друга постапка од страна на учесник во постапката кој е незадоволен од одлуката на јавниот обвинител.

(3) За штетата што јавниот обвинител во вршењето на функцијата ќе им ја причини на граѓаните или на правни лица со незаконита работа е одговорна Република Северна Македонија.

(4) Кога штетата од ставот (3) на овој член е сторена со умисла или свесна небрежност, поради која јавниот обвинител е разрешен, Република Северна Македонија по пат на тужба може да бара од јавниот обвинител враќање на износот на исплатената штета од ставот (3) на овој член во висина што ќе ја утврди судот.

Член 71

(1) Јавниот обвинител може да биде едукатор или да држи предавања на Академијата за судии и јавни обвинители, да изведува настава на високо образовните институции од јавно обвинителската област и да учествува во научни и стручни проекти од таа област.

(2) Јавен обвинител може да изведува настава на високо образовните институции од јавно обвинителската област и да учествува во научни и стручни проекти од таа област по претходно дадена согласност од Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, а Јавниот обвинител на Република Северна Македонија по претходно дадена согласност од Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија.

Член 72

(1) На јавен обвинител именуван или избран за член на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија или за судија или обвинител во меѓународна правосудна институција, судија на Уставниот суд на Република Северна Македонија или директор или заменик - директор на Академијата за судии и јавни обвинители, функцијата јавен обвинител му мирува за време на вршење на функцијата за која е именуван или избран.

(2) Решение за мирување на функцијата јавен обвинител од ставот (1) на овој член донесува Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија.

(3) По истекот на мандатот од ставот (1) на овој член за кој е именуван или избран, јавниот обвинител има право во рок од пет дена да се врати во јавното обвинителство од кое бил избран на вршење на другата должност.

Член 73

Јавниот обвинител ги ужива сите права од работен однос што му припаѓаат според закон.

Член 74

(1) Висината на платата и другите надоместоци на јавниот обвинител се уредуваат со закон.

(2) Платата на јавниот обвинител во време на траење на функцијата јавен обвинител не смее да се намали, освен во случаи определени со закон.

Член 75

(1) Кога јавниот обвинител по потреба на службата времено е упатен функцијата јавен обвинител да ја врши надвор од местото на живеење има право на надоместок за зголемени трошоци за неговото домување или надоместок на трошоци за превоз.

(2) Јавниот обвинител има право на надоместок за селидбени трошоци во случај од ставот (1) на овој член за него или за неговото семејство во случаите кога е избран или распореден во друго обвинителство.

(3) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија ја утврдува висината и начинот на исплатата на надоместоците од ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 76

(1) Јавниот обвинител кој нема сопствен стан во седиштето на јавното обвинителство има право на користење на соодветен службен стан.

(2) До остварувањето на правото од ставот (1) на овој член, јавниот обвинител има право на надоместок за зголемени трошоци за неговото домување или на надоместок на реални патни трошоци.

Член 77

(1) Јавниот обвинител има право и обврска на постојано стручно усовршување, за времетраење на функцијата во согласност со закон.

(2) Од средствата за работа на јавните обвинителства задолжително се издвојуваат средства за стручно усовршување на јавните обвинители.

(3) На јавен обвинител кој посетува постдипломски студии на право и на специјалистички студии на право во државата и во странство, може да му се додели стипендија.

(4) Средствата за стипендија се обезбедуваат од буџетот на Јавното обвинителство на Република Северна Македонија.

(5) Начинот на доделување стипендија го пропишува јавниот обвинител на Република Северна Македонија со правилник.

Член 78

(1) Јавниот обвинител има легитимација која ја издава и одзема Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија.

(2) Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија со акт ги пропишува формата и содржината на образецот на легитимацијата, начинот на нејзиното издавање и одземање.

Член 79

(1) Посебни права на јавниот обвинител во вршењето на функцијата се:

- пристап до класифицирани информации по претходно добиен безбедносен сертификат за пристап и користење на класифицирани информации,

- да има право на дозвола за носење на оружје и на бавка на соодветна муниција,

- да има посебна заштита за неговата личност, за семејството и имотот, по барање на претпоставениот јавен обвинител до полицијата во местото на живеење секогаш кога постојат сериозни причини за неговата безбедност и

- да има службена патна исправа.

(2) Кога јавен обвинител или неговото семејство се подложени на насилство или закана за насилство или се вознемирувани, прогонувани, заплашувани или принудувани на кој било начин или подложени на каков било вид на несоодветен надзор, им се гарантира и обезбедува:

- се преземаат чекори за спречување на повторување на инцидентите и каде што е соодветно, да поднесат кривични пријави,

- надоместок за смрт или повреда на јавниот обвинител или неговото семејство што произлегуваат од напад од страна на лице чиј мотив за нападот е поврзан со постапувањето на јавниот обвинител.

(3) За посебните права од ставот (1) алинеи 2 и 4 на овој член поблиски прописи донесува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

(4) Посебните права од ставот (1) алинеја 3 на овој член се однесуваат и за јавен обвинител во пензија.

Член 80

Јавните обвинители можат да основаат здружение, заради остварување и заштита на своите интереси и унапредување на професионалниот статус.

Член 81

(1) Јавниот обвинител се оддалечува од вршењето на јавнообвинителската функција за време додека се наоѓа во притвор.

(2) Јавниот обвинител може да биде оддалечен од вршењето на јавнообвинителската функција за време додека трае кривична постапка против него или кога е поведена дисциплинска постапка.

(3) Одлука за оддалечување од вршењето на јавнообвинителската функција во случаите од ставовите (1) и (2) на овој член донесува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија. Одлуката мора да содржи образложение на причините за оддалечување од вршењето на јавнообвинителската функција.

(4) Против одлуката од ставот (3) на овој член јавниот обвинител има право на жалба до Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија, во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката.

(5) Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија е должен во рок од осум дена од приемот на жалбата од ставот (4) на овој член да донесе конечна одлука.

Член 82

(1) Јавниот обвинител е должен да го чува угледот на функцијата што ја врши.

(2) Јавните обвинители и вработените во јавно обвинителската стручна служба се должни да го чуваат како тајна тоа што го дознале од странките за нивните правни и фактички односи во рамките на вршењето на службата и гарантираат за тајноста на податоците до кои јавноста нема пристап, а се однесува за податоци од личен карактер кои немаат влијание за вршењето на функцијата.

(3) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, вишиот јавен обвинител на вишо јавно обвинителство, основниот јавен обвинител на Основното јав-

но обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и основниот јавен обвинител на основното јавно обвинителство може јавен обвинител или вработените во јавно обвинителска стручна служба да ги ослободи од обврската за чување на класифицирана информација со соодветен степен на тајност утврдена согласно со закон.

(4) За ослободување од обврската од ставот (3) на овој член одлука донесува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, а за Јавниот обвинител на Република Северна Македонија одлука донесува Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија.

(5) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија донесува Правилник за класифицирани информации.

Член 83

(1) Функцијата јавен обвинител е неспојлива со функцијата пратеник, член на советот на општина, односно на градот Скопје, со функции во државните органи, општината и градот Скопје и со други функции утврдени со закон.

(2) Јавниот обвинител не може да биде член на управен или надзорен одбор на трговско друштво или друго правно лице кое е основано заради стекнување на добивка.

Член 84

(1) Јавниот обвинител во врска со вршењето на функцијата јавен обвинител не смее да прима подароци, ветување за подарок или да користи други погодности и олеснувања.

(2) Во врска со работата на јавниот обвинител, не смеат да примаат подароци, ветување за подарок или друга корист и неговиот брачен другар и другите членови на семејството, роднините и другите лица кои живеат во заедница со јавниот обвинител, освен протоколните подароци согласно со закон.

Член 85

Јавниот обвинител пред судовите настапува во тога, чијшто изглед и начин на носење го пропишува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

19. ПРЕСТАНОК НА ФУНКЦИЈАТА И РАЗРЕШУВАЊЕ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ

Член 86

(1) На Јавниот обвинител на Република Северна Македонија функцијата му престанува:

- по сопствено барање,
- ако го изгуби државјанството на Република Северна Македонија,
- ако трајно ја загуби способноста за вршење на функцијата јавен обвинител,
- ако е избран или именуван на друга јавна функција или
- ако е осуден со правосилна судска одлука на казна затвор во траење од најмалку шест месеци.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член престанокот на функцијата Јавен обвинител на Република Северна Македонија го утврдува Собранието на Република Северна Македонија.

Член 87

(1) На јавниот обвинител функцијата му престанува:

- по сопствено барање,
- ако го изгуби државјанството на Република Северна Македонија,
- ако трајно ја загуби способноста за вршење на функцијата јавен обвинител,
- ако ги исполни условите за старосна пензија со право на продолжување согласно со Законот за работните односи,
- ако на негово барање и со негова согласност е избран или именуван на друга јавна функција, освен кога функцијата јавен обвинител мирува под услови утврдени со овој закон или
- ако е осуден со правосилна судска одлука на казна затвор во траење од најмалку шест месеци.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член престанокот на функцијата јавен обвинител го утврдува Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија.

Член 88

(1) Владата на Република Северна Македонија, по претходно мислење од Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија, до Собранието на Република Северна Македонија поднесува предлог за разрешување на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

(2) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија се разрешува од функцијата јавен обвинител пред истекот на мандатот:

- поради тешка дисциплинска повреда од членот 91 алинеи од 1 до 6 од овој закон ако повредата е сторена со намера или очигледна небрежност по вина на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, без оправдани причини и ако повредата предизвикала тешки последици или
- ако е член во политичка партија.

(3) Иницијатива за разрешување на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија може да поднесе Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија, во која ќе ги наведе причините, околностите и фактите од кои се раководел за поднесување на иницијативата.

(4) Владата на Република Северна Македонија предлогот за разрешување на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија го доставува до Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија, кој е должен во рок од 15 дена од денот на приемот на предлогот, до Владата на Република Северна Македонија да достави образложено позитивно или негативно мислење во писмена форма.

(5) На седницата на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија на која се расправа по предлогот на Владата на Република Северна Македо-

нија за разрешување на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија не учествува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

(6) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија има право писмено да се произнесе по предлогот од ставот (1) на овој член.

(7) Владата на Република Северна Македонија со предлогот за разрешување задолжително го доставува до Собранието на Република Северна Македонија и мислењето од ставот (4) на овој член.

(8) Ако Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија од оправдани причини во определен рок не достави мислење до Владата на Република Северна Македонија, рокот од ставот (4) на овој член се продолжува за уште 15 дена. Ако и во овој рок Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија не достави мислење, се смета дека не го поддржува предлогот на Владата на Република Северна Македонија.

(9) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија има право да присуствува на седницата на Собранието на Република Северна Македонија и да се произнесе по предлог на Владата на Република Северна Македонија за негово разрешување.

Член 89

(1) Јавниот обвинител во вршење на својата функција се разрешува:

- поради тешка дисциплинска повреда согласно со членот 91 од овој закон или
- ако е член во политичка партија.

(2) Јавниот обвинител се разрешува од својата функција согласно со основите предвидени во членот 91 од овој закон, ако:

- повредата е сторена со намера или очигледна небрежност по вина на јавниот обвинител, без оправдани причини и
- повредата предизвикала тешки последици.

(3) Предлогот за поведување на постапка за утврдување на одговорноста од ставот (1) на овој член се поднесува во рок од три месеци од денот на дознавањето, но не подолго од две години од денот кога повредата е сторена.

(4) Во случај на полесен облик на повреда на основите од ставот (1) алинеја 1 на овој член, на јавниот обвинител може да му биде изречена дисциплинска мерка.

(5) Со денот на правосилност на одлуката за разрешување на јавниот обвинител од страна на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија, според основите од ставот (1) на овој член, на јавниот обвинител му престанува правото на плата.

(6) Јавните обвинители се разрешуваат со мнозинство гласови од вкупниот број членови на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија, на седница на која присуствуваат најмалку две третини од вкупниот број членови.

(7) Основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и јавните обвинители во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и

корупција се разрешуваат со двотретинско мнозинство од вкупниот број членови на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија.

20. ДИСЦИПЛИНСКИ ПОВРЕДИ

Член 90

Дисциплински повреди сторени од јавен обвинител се:

- тешка дисциплинска повреда и
- лесна дисциплинска повреда.

Член 91

Тешка дисциплинска повреда се смета:

- потешка повреда на јавниот ред и мир и други посериозни форми на недолично однесување со која се нарушува угледот на јавното обвинителство и неговиот углед,

- ако одбие да поднесе изјава за имотна состојба и интереси согласно со закон или ако податоците содржани во изјавата во голема мера се невистинити,

- очигледно прекршување на правилата за изземање во ситуации во кои јавниот обвинител знаел или требало да знае за постоење на некоја од основите за изземање предвидени со закон,

- ако со правосилна судска пресуда е осуден на кратка казна од шест месеци затвор или друга кривична санкција за кривично дело кое е директен резултат на постапување во вршење на јавнообвинителската функција, намерно или со свесна небрежност или

- ако неовластено издава класифицирани информации, односно изнесува информации и податоци за судски предмети со што се повредува обврската за заштита на тајноста на постапката утврдена со закон и кога јавноста е исклучена согласно со закон,

- ако намерно и неоправдано направи крупна професионална грешка, при што различното толкување на правото и фактите не може да претставува основ за утврдување на одговорност на јавниот обвинител,

- оневозможува вршење на надзор во неговото работење од страна на повисокиот јавен обвинител,

- без оправдани причини не постапува во предметите во пропишаните законски рокови и поради што значително се одолговлекува постапката или настапила застареност на кривичното гонење,

- ако без оправдани причини не ги зема во работа предметите по редоследот како што се примени преку информатичкиот систем за управување со предмети во јавното обвинителство,

- двапати последователно е оценет со негативна оценка, согласно со постапка утврдена со закон или

- не постапува по задолжителните општи писмени упатства на повисокиот јавен обвинител, кога тие се издадени согласно со овој закон.

Член 92

Лесна дисциплинска повреда се смета:

- полесни повреди на јавниот ред или други полесни форми на недолично однесување со кое се нарушува угледот на јавното обвинителство и неговиот углед,

- неисполнување на менторски задолженија,

- повреда на правилата за отсуство од работа,
- пропушта да се јави или неоправдано доцни на кажаните расправи или седници пред судот,
- непочитување на членот 71 став (2) од овој закон,
- непосетување на задолжителните обуки или
- не носење судска тога за време на судењата.

21. ДИСЦИПЛИНСКА ПОСТАПКА

Член 93

(1) Постапка за утврдување на одговорност на јавните обвинители за сторена дисциплинска повреда се спроведува по образложен предлог на јавниот обвинител на Република Северна Македонија за сите јавни обвинители и по образложен предлог на виш јавен обвинител на вишо јавно обвинителство за јавните обвинители во вишото јавно обвинителство, за основен јавен обвинител на основно јавно обвинителство и за јавни обвинители во основно јавно обвинителство, по службена должност или по добиено сознание за сторена повреда. Кон предлогот за поведување на дисциплинска постапка, подносителот е должен да достави докази за сторената дисциплинска повреда. Постапка за утврдување на одговорност на јавните обвинители за сторена дисциплинска повреда се поведува во рок од шест месеци од денот на осознавање на сторената повреда, но не подоцна од три години од денот на сторувањето на повредата.

(2) Постапката за утврдување на одговорност на јавниот обвинител во вршење на јавнообвинителската функција ја спроведува комисија од пет члена или нивни заменици од кои по еден од вишите јавни обвинителства и еден член од јавното обвинителство на Република Северна Македонија избрани од колегиумите од тие обвинителства. Член или заменик член на комисијата е должен да се из земе ако истиот се јавува како подносител на предлогот.

(3) Пред поведување на постапката комисијата по приемот на предметот, без одлагање, ќе побара од јавниот обвинител против кого е поднесен предлогот за поведување на постапката, писмено да се изјасни за наводите во предлогот во рок од пет дена по известувањето.

(4) Ако комисијата оцени дека не постои основано сомневање за сторена дисциплинска повреда од страна на јавниот обвинител ќе донесе заклучок со кој ќе се констатира дека нема да поведе постапка.

(5) Ако комисијата оцени дека предлогот е основан, ќе донесе решение за поведување на дисциплинска постапка.

(6) Јавниот обвинител против кого се води дисциплинска постапка има право да биде сослушан пред Комисијата за утврдување на дисциплинска одговорност во присуство на бранител, како и да предлага докази во своја корист.

(7) Ако комисијата со мнозинство гласови од вкупниот број на членови утврди дека е сторена дисциплинска повреда ќе донесе решение и ќе изрече една од пропишаните санкции од членот 95 став (1) алинеи 1 и 2 и ставот (2) алинеја 1 од овој закон.

(8) При спроведување на гласањето за видот на дисциплинска мерка, членовите на комисијата гласаат почнувајќи од потешките кон полесните.

(9) Со донесување на одлука за изрекување на дисциплинска мерка гласањето се прекинува.

(10) Доколку по гласањето за секоја од дисциплинските мерки, за ниедна не е донесена одлука со мнозинство од вкупниот број членови на комисијата, гласањето не се повторува, освен ако на истата седница не е поднесен предлог од вкупниот број членови за повторување на гласањето за една од мерките.

(11) Доколку мнозинството членови на комисијата сметаат дека во текот на постапката се утврдени докази за постојење на некоја од законските основи за разрешување на јавен обвинител, можат да предложат разрешување до Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија, а предлогот се доставува и до јавниот обвинител против кој се води постапката. По предлогот за разрешување јавниот обвинител има право на жалба до Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија, во рок од седум дена од доставувањето на предлогот.

Член 94

(1) Комисијата изрекува дисциплинска мерка од членот 95 став (1) алинеи 1 и 2 и ставот (2) алинеја 1 од овој закон. По жалба на одлуката на комисијата и по поднесена жалба против предлогот за разрешување или по истекот на рокот кога жалба не е поднесена, одлучува Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија, кој може да ја укине, преиначи или потврди одлуката на комисијата или да го прифати или одбие предлогот за разрешување.

(2) Одлука за разрешување на јавен обвинител донесува Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија во постапка утврдена со закон.

(3) Одлука за разрешување на јавен обвинител од ставот (2) на овој член Советот ја донесува со мнозинство гласови од вкупниот број членови.

(4) Одлука за разрешување на основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција донесува Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија со двотретинско мнозинство од вкупниот број на членови.

(5) Против одлуката на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија со која е изречена мерка разрешување на функцијата, јавниот обвинител има право да поведе спор пред надлежен суд.

(6) Правилникот за начинот на спроведување на постапката за утврдување на одговорност на јавниот обвинител, по предлог на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, го донесува Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија.

22. ДИСЦИПЛИНСКИ МЕРКИ

Член 95

(1) За утврдена лесна дисциплинска повреда на јавен обвинител, може да се изрече една од наведените дисциплински мерки:

- писмена опомена,
- намалување на платата до 15% од месечната плата на јавниот обвинител во траење од еден до шест месеци.

(2) За утврдена тешка дисциплинска повреда на јавен обвинител може да се изрече една од наведените дисциплински мерки:

- намалување на платата во висина од 15% до 30% од месечната плата на јавниот обвинител во траење од еден до шест месеци и
- разрешување.

23. ЈАВНООБВИНИТЕЛСКИ СОВЕТНИЦИ И СОРАБОТНИЦИ

Член 96

(1) Во Јавното обвинителство за вршење на стручни работи поврзани со вршење на јавнообвинителската функција има самостојни јавнообвинителски советници, виши јавнообвинителски советници, јавнообвинителски советници, виши стручни јавнообвинителски соработници, стручни јавнообвинителски соработници и помлади јавнообвинителски соработници со стекнати најмалку 300 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 правни науки и ги исполнуваат општите услови определени со закон за засновање на работен однос.

(2) Оценка за нивната работа дава јавниот обвинител на јавното обвинителство во кое имаат засновано работен однос.

(3) Во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија има самостојни јавнообвинителски советници кои покрај општите услови од ставот (1) на овој член, потребно е да имаат најмалку осум години работно искуство на правни работи по положен правосуден испит, виши јавнообвинителски советници, кои покрај општите услови од ставот (1) на овој член, потребно е да имаат најмалку шест години работно искуство на правни работи по положен правосуден испит, јавнообвинителски советници, кои покрај општите услови од ставот (1) на овој член, потребно е да имаат најмалку четири години работно искуство на правни работи по положен правосуден испит и виши стручни јавнообвинителски соработници, кои покрај општите услови од ставот (1) на овој член, потребно е да имаат најмалку две години работно искуство на правни работи по положен правосуден испит.

(4) Во вишите јавни обвинителства, основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција има самостојни јавнообвинителски советници кои покрај општите услови од ставот (1) на овој член, потребно е да имаат најмалку осум години работно искуство на правни работи по положен правосуден испит, виши јавнообвинителски советници, кои покрај општите услови од ставот (1) на овој член, потребно е да имаат најмалку шест години работно искуство на правни работи по положен правосуден испит, јавнообвинителски советници, кои покрај општите услови од ставот (1) на овој член, потребно е да имаат најмалку четири години работно искуство на правни работи по положен правосуден испит, виши стручни јавнообвинителски соработници, кои покрај општите услови од

ставот (1) на овој член, потребно е да имаат најмалку две години работно искуство на правни работи по положен правосуден испит и стручни јавнообвинителски соработници кои покрај општите услови од ставот (1) на овој член, потребно е да имаат положен правосуден испит.

(5) Во основните јавни обвинителства има виши јавнообвинителски советници, кои покрај општите услови од ставот (1) на овој член, потребно е да имаат најмалку пет години работно искуство на правни работи по положен правосуден испит, јавнообвинителски советници, кои покрај општите услови од ставот (1) на овој член, потребно е да имаат најмалку четири години работно искуство на правни работи по положен правосуден испит, виши стручни јавнообвинителски соработници, кои покрај општите услови од ставот (1) на овој член, потребно е да имаат најмалку две години работно искуство на правни работи по положен правосуден испит, стручни јавнообвинителски соработници кои покрај општите услови од ставот (1) на овој член, потребно е да имаат положен правосуден испит и помлади јавнообвинителски соработници.

Член 97

(1) Правилник за систематизација на работните места на јавнообвинителски советници и соработници, како и одлука за нивниот број, донесува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, освен во случаите во ставот (2) на овој член.

(2) Правилник за систематизација на работните места на јавнообвинителските советници и соработници, како и одлука за нивниот број во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, донесува основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

24. ЈАВНООБВИНИТЕЛСКИ СЛУЖБЕНИЦИ

Член 98

Правата, должностите и одговорностите, како и системот на плати и надоместоци на плати на јавнообвинителските службеници се уредуваат со закон.

Член 99

(1) Правилник за систематизација на работните места на јавнообвинителски службеници, како и одлука за нивниот број, донесува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

(2) Правилник за систематизација на работните места на јавнообвинителските службеници, како и одлука за нивниот број за Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција донесува јавниот обвинител на Република Северна Македонија по предлог на основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

25. СРЕДСТВА ЗА РАБОТА

Член 100

(1) Средствата за работа на јавното обвинителство се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

(2) Средствата за работа на јавните обвинителства се обезбедуваат во Буџетот на Република Северна Македонија преку буџетскиот корисник - Јавно обвинителство на Република Северна Македонија.

(3) Средства за работење на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија преку буџетскиот корисник - Јавно обвинителство на Република Северна Македонија.

Член 101

(1) Врз основа на фискалната политика и главните категории за проценетите приходи и расходи, висината на средствата за работа на јавното обвинителство изнесува најмалку 0,4% од Буџетот на Република Северна Македонија за тековната година, доколку со тоа не се нарушува праведната распределба на буџетските средства и не се влијае врз средствата планирани за сите буџетски расходни ставки.

(2) Висината на средствата за работа на јавното обвинителство од членот 100 од овој закон се утврдува врз основа на предлог на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија кој го доставува до Министерството за финансии. Средствата од овој став се утврдуваат врз основа на фискалната политика и главните категории за проценетите приходи и расходи и буџетскиот циркулар утврден од Владата на Република Северна Македонија за наредната буџетска година и внатрешните критериуми и методологија утврдени од Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

(3) Предлогот за обезбедување на средства за работа од членот 100 од овој закон содржи процена за редовните и вонредните работи кои ги врши јавното обвинителство, потребниот број на јавни обвинители и јавнообвинителски службеници, како и други показатели кои се битни за утврдување на предлогот за утврдување на износот на средства потребни за работа на јавното обвинителство.

(4) Пред доставувањето на предлогот на Буџетот на Република Северна Македонија до Владата на Република Северна Македонија, министерот за финансии задолжително го усогласува делот на средствата за финансирање на јавното обвинителство со Јавниот обвинител на Република Северна Македонија. Доколку не се постигне согласност, Министерството за финансии доставува извештај кој го доставува до Владата на Република Северна Македонија и до Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, а Јавното обвинителство на Република Северна Македонија до Владата на Република Северна Македонија доставува мислење по извештајот на Министерството за финансии.

(5) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија го застапува и презентира делот на средствата од Буџетот на Република Северна Македонија за финансирање на јавното обвинителство, на седницата на Владата на Република Северна Македонија кога се усвојува предлогот на Буџетот на Република Северна Македонија и пред работните тела и на седницата на Собранието на Република Северна Македонија кога се донесува Буџетот на Република Северна Македонија.

Член 102

(1) Висината на средствата за работа на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција се утврдува врз основа на предлог на јавниот обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција кој го доставува до Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

(2) Јавниот обвинител на Република Македонија по предлог на основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција може да поднесе дополнителни барања за финансирање на зголемени активности во работата.

(3) Платата на основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција е 5% помала од платата на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

(4) Платата на јавните обвинители во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција се определува во висина на плата на јавен обвинител на вишо јавно обвинителство.

Член 103

(1) Платите и додатоците на плата на јавните обвинители се уредуваат со закон.

(2) Право на додаток на плата од ставот (1) на овој член има и истражител во истражен центар.

Член 104

Јавното обвинителство на Република Северна Македонија врши распределба на средствата одобрени на буџетскиот корисник - Јавно обвинителство на Република Северна Македонија по обвинителства, годишно и месечно, врз основа на мерила и критериуми.

Член 105

Платите и другите надоместоци на јавнообвинителските службеници и другите вработени во јавното обвинителство, се определуваат со закон и колективен договор.

Член 106

(1) Просторните услови, материјалните средства, опремата и другите услови за работа на јавните обвинителства ги обезбедува Владата на Република Северна Македонија.

(2) Владата на Република Северна Македонија на предлог на Јавното обвинителство на Република Северна Македонија донесува Програма со определена висина на средства за изградба, реконструкција, одржување на објектите и опремувањето на јавните обвинителства и ја утврдува нивната поблиска намена.

(3) За реализацијата на Програмата од ставот (2) на овој член се грижи Јавното обвинителство на Република Северна Македонија.

Член 107

(1) Во Јавните обвинителства се формира информатички систем како дел од единствениот информатички центар со база на податоци за правосудните органи во Република Северна Македонија.

(2) Јавното обвинителство на Република Северна Македонија се грижи за одржувањето на единствената методолошка и технолошка основа на информатичкиот систем на јавните обвинителства.

(3) Распределбата на предметите во јавното обвинителство се врши преку систем за електронска распределба на предметите.

(4) Начинот на распределбата на предметите се уредува со подзаконски акт кој го донесува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

26. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 108

(1) Јавните обвинители на јавните обвинителства и јавните обвинители во јавните обвинителства продолжуваат да ја вршат својата функција до завршување на мандатот за кој се избрани.

(2) Постапките кои се започнати до влегувањето на сила на овој закон ќе продолжат согласно со одредбите од овој закон.

(3) Предметите од надлежност на Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите преземени од Јавниот обвинител на Република Северна Македонија се распоредуваат на јавните обвинителства на натамошно кривично гонење согласно со нивните надлежности утврдени со овој закон.

Член 109

(1) Во рок од 30 дена од започнување на примената на овој закон, Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија по предлог на основниот јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција ќе донесе одлука за зголемување на бројот на јавните обвинители во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

(2) Во рок од 15 дена од донесувањето на одлуката од ставот (1) на овој член, Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија ќе распише оглас за избор на јавни обвинители во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

Член 110

(1) Јавно обвинителство не може да го заснова обвинението врз основа на незаконски прислушувани материјали.

(2) Исклучок од ставот (1) на овој член се предметите на Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите поднесени до надлежен суд до 30 јуни 2017 година согласно со Законот за јавно обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите.

(3) Материјалите и транскриптите од материјалите од незаконски прислушувани материјали за предметите покренати по 30 јуни 2017 година можат да се ко-

ристан само како индиции и на нив не може да се заснова обвинителен акт или обвинителен предлог и исти не можат да бидат предложени и употребени како доказ во постапката по поднесениот обвинителен акт или обвинителен предлог.

(4) Материјалите од ставот (3) на овој член ќе се уништат во рок од три месеци по завршување на постапките по вонредни правни лекови на предметите од ставот (3) на овој член согласно со одредбите за уништување на материјалите од посебните истражни мерки утврдени со закон. Записниците за уништување се доставуваат до Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

(5) Сите останати материјали и транскриптите од незаконско прислушваните материјали кои не се предадени како докази во судовите и кои не се дел од предметите кои се во фаза на истрага согласно со ставот (3) на овој член, не можат повторно да се преслушаат и да се употребат во која било постапка и се уништуваат во рок од три месеци по завршување на постапките по вонредни правни лекови на предметите од ставот (2) на овој член, согласно со одредбите за уништување на материјалите од посебните истражни мерки утврдени со закон. Записниците за уништување се доставуваат до Јавниот обвинител на Република Северна Македонија.

Член 111

(1) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе ги донесе подзаконските акти предвидени со овој закон.

(2) Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе ги донесе подзаконските акти предвидени со овој закон.

(3) До влегувањето во сила на подзаконските акти од ставовите (1) и (2) на овој член ќе се применуваат подзаконските акти донесени пред денот на влегувањето во сила на овој закон.

(4) Собранието на Република Северна Македонија до започнување на примена на овој закон ќе го усогласи кривичното законодавство со европските стандарди, при што во преодните одредби ќе ги наведе броевите на членовите од новиот закон кои кореспондираат на членовите од Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/11, 135/11, 185/11, 142/12, 166/12, 55/13, 82/13, 14/14, 27/14, 28/14, 115/14, 132/14, 160/14, 199/14, 196/15, 226/15, 97/17 и 248/18), наведени во членот 32 од овој закон.

Член 112

Со денот на започнување на примена на овој закон престануваат да важат Законот за Јавното обвинителство („Службен весник на Република Македонија“ број 150/2007, 111/2008 и 198/18) и Законот за јавно обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите („Службен весник на Република Македонија“ број 159/15).

Член 113

Овој закон се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а влегува во сила и ќе започне да се применува од 30 јуни 2020 година.

L I G J PËR PROKURORI PUBLIKE

1. DISPOZITA THEMELORE

Neni 1

Me këtë ligj rregullohen themelimi, kompetenca, organizimi, funksionimi dhe abrogimi i prokurorisë publike, bazat dhe procedura për emërim dhe shkarkim të Prokurorit Publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, bazat për ndërprerje të funksionit Prokuror Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, bazat për zgjedhje, shkarkim dhe procedurë disiplinore të prokurorëve publikë, bazat për ndërprerje të funksionit prokuror publik, si dhe çështje tjera në lidhje me punën e Prokurorisë Publike.

Neni 2

Prokuroria Publike është organ unik dhe i pavarur shtetëror i cili i ndjek kryerësit e veprave penale dhe të veprave tjera të ndëshkueshme të përcaktuara me ligj dhe kryen edhe punë tjera të përcaktuara me ligj.

Neni 3

(1) Prokuroria Publike organizohet sipas parimeve të hierarkisë dhe subordinimit.

(2) Prokuroria Publike është organ i pavarur shtetëror.

(3) Respektimi i parimeve nga paragrafi (1) i këtij neni, nuk guxon ta rrezikojë pavarësinë dhe përgjegjësinë e çdo prokurori publik në kryerjen e funksionit.

Neni 4

(1) Prokuroria Publike i kryen funksionet e veta në bazë të Kushtetutës dhe ligjeve dhe marrëveshjeve ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën.

(2) Prokuroria Publike në kryerjen e funksioneve të veta në mënyrë përkatëse i zbaton edhe dispozitat e Ligjit për përdorimin e gjuhëve.

(3) Prokuroria Publike gjatë veprimit në mënyrë të drejtpërdrejtë i zbaton vendimet përfundimtare dhe ekzekutive të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, të Gjykatës Ndërkombëtare Penale ose gjykatës tjetër, kompetencën e të cilës e pranon Republika e Maqedonisë së Veriut.

(4) Prokuroria Publike gjatë veprimit i zbaton qëndrimet e shprehura në aktgjykime përfundimtare të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Neni 5

Funksionin e Prokurorisë Publike e ushtrojnë Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe prokurorët publikë.

Neni 6

Funksioni i Prokurorit Publik është jokoherent me kryerjen e ndonjë funksioni apo profesioni tjetër publik përveç në raste të përcaktuara me ligj, ose me anëtarësim në parti politike ose pjesëmarrje në aktivitete të partisë politike.

Neni 7

(1) Prokurori Publik funksionin e kryen në mënyrë ligjore, të paanshme dhe objektive, i respekton dhe i mbron liritë dhe të drejtat e njeriut dhe të qytetarit dhe të drejtat e subjekteve tjera juridike dhe në suazat e kompetencave të veta, kujdeset për efikasitetin e ndjekjes penale.

(2) Prokurori Publik në kryerjen e funksionit siguron barazi për qytetarët para ligjit pa dallim nga raca, ngjyra e lëkurës, prejardhja, nacionaliteti, përkatësia etnike, gjinia, orientimi seksual, përkatësia e grupit të marginalizuar, gjuha, shtetësia, prejardhja sociale, arsimimi, religjioni ose bindja fetare, bindja politike, bindje tjetër, pengesa, moshë, gjendja familjare ose martesore, statusi pronësor, gjendja shëndetësore, cilësia personale dhe statusi shoqëror ose çdo lloj baze tjetër.

(3) Askush nuk mund të ndikojë mbi kryerjen e ligjshme, të paanshme dhe objektive të funksionit të prokurorisë publike.

Neni 8

(1) Prokuroria Publike duke e respektuar parimin e presumpcionit të pafajësisë, të drejtën e informimit dhe lirinë e medieve, të drejtën e gjykimit të drejtë, të drejtën e mbrojtjes, integritetin, efikasitetin dhe besueshmërinë e hetimit, si dhe parimin e transparencës, e informon publikun për raste të veçanta për të cilat procedon, e të cilat shkaktojnë interes më të gjerë në publik ose janë të rëndësishme për realizimin e funksionit të saj.

(2) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, prokurori i lartë publik, prokurori publik themelor i Prokurorisë Publike Themelore për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit dhe prokurori publik i Prokurorisë Speciale Publike dhe prokurori themelor publik ose personat e autorizuar prej tyre, publikut dhe mjeteve për informim publik, u sigurojnë qasje të informatat për gjendjen e kriminalitetit dhe çështje tjera me rëndësi të përgjithshme nga puna e prokurorisë publike, në kushte të përcaktuara me ligj.

(3) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut ose personi i autorizuar prej tij mund të lejojë kontroll në regjistrimet dhe shkrësat e prokurorisë Publike të cilat janë arkivuar. Kontrolli në regjistrime ose shkresa të arkivuara të cilat përmbajnë informata të klasifikuara, kryhet në pajtim me ligjin.

Neni 9

(1) Prokuroria Publike ka vulë që e përmban stemën dhe emrin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, titullin e prokurorisë publike dhe selinë e saj.

(2) Në objektin ku është vendosur prokuroria publike vendosen flamuri i Republikës së Maqedonisë së Veriut, stema dhe emri i Republikës së Maqedonisë së Veriut, titulli i prokurorisë publike dhe selia e prokurorisë publike.

2. ORGANIZIM I PROKURORISË PUBLIKE

Neni 10

Prokuroria Publike është e organizuar si Prokurori Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut, prokurori të larta publike, Prokurori Themelore Publike për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit dhe prokurori publike themelore.

Neni 11

(1) Prokuroria Publike themelohet për rajonin e gjykatës së shkallës përkatëse, pranë së cilës është kompetente të procedojë.

(2) Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut themelohet për gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut me seli në Shkup.

(3) Prokuroria e Lartë Publike themelohet për rajonin e gjykatës së apelit.

(4) Prokuroria Themelore Publike për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit themelohet për gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(5) Prokuroria Themelore Publike themelohet për rajonin e një ose më shumë gjykatave themelore.

Neni 12

Në Republikën e Maqedonisë së Veriut themelohen këto prokurori themelore publike:

1. Prokuroria Themelore Publike në Berovë për rajonin e Gjykatës Themelore në Berovë;

2. Prokuroria Themelore Publike në Manastir për rajonin e Gjykatës Themelore në Manastir;

3. Prokuroria Themelore Publike në Veles për rajonin e Gjykatës Themelore në Veles;

4. Prokuroria Themelore Publike në Gjevgjeli për rajonin e Gjykatës Themelore në Gjevgjeli;

5. Prokuroria Themelore Publike në Gostivar për rajonin e Gjykatës Themelore në Gostivar;

6. Prokuroria Themelore Publike në Dibër për rajonin e Gjykatës Themelore në Dibër;

7. Prokuroria Themelore Publike në Dellçevë për rajonin e Gjykatës Themelore në Dellçevë;

8. Prokuroria Themelore Publike në Kavadarë për rajonet e gjykatave themelore në Kavadarë dhe Negotinë;

9. Prokuroria Themelore Publike në Kërçovë për rajonin e Gjykatës Themelore në Kërçovë;

10. Prokuroria Themelore Publike në Kriva Pallankë për rajonin e Gjykatës Themelore në Kriva Pallankë;

11. Prokuroria Themelore Publike në Koçan për rajonet e gjykatave themelore në Koçan dhe Vinicë;

12. Prokuroria Themelore Publike në Kumanovë për rajonet e gjykatave themelore në Kumanovë dhe Kratovë;

13. Prokuroria Themelore Publike në Ohër për rajonin e Gjykatës Themelore në Ohër;

14. Prokuroria Themelore Publike në Prilep për rajonet e gjykatave themelore në Prilep dhe Krushevë;

15. Prokuroria Themelore Publike në Radovish për rajonin e Gjykatës Themelore në Radovish;

16. Prokuroria Themelore Publike në Resnjë për rajonin e Gjykatës Themelore në Resnjë;

17. Prokuroria Themelore Publike në Sveti Nikollë për rajonin e Gjykatës Themelore në Sveti Nikollë;

18. Prokuroria Themelore Publike në Shkup për rajonin e Gjykatës Themelore Penale Shkup;

19. Prokuroria Themelore Publike në Strugë për rajonin e Gjykatës Themelore në Strugë;

20. Prokuroria Themelore Publike në Strumicë për rajonin e Gjykatës Themelore në Strumicë;

21. Prokuroria Themelore Publike në Tetovë për rajonin e Gjykatës Themelore në Tetovë dhe

22. Prokuroria Themelore Publike në Shtip për rajonin e Gjykatës Themelore në Shtip.

Neni 13

Në Republikën e Maqedonisë së Veriut themelohen këto prokurori të larta publike:

1. Prokuroria e Lartë Publike në Manastir për rajonin e Gjykatës së Apelit në Manastir;
2. Prokuroria e Lartë Publike në Gostivar për rajonin e Gjykatës së Apelit në Gostivar;
3. Prokuroria e Lartë Publike në Shkup për rajonin e Gjykatës së Apelit në Shkup dhe
4. Prokuroria e Lartë Publike në Shtip për rajonin e Gjykatës së Apelit në Shtip.

Neni 14

(1) Në Republikën e Maqedonisë së Veriut themelohen Prokurori Publike për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit.

(2) Në Prokurorinë Publike për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit formohet seksion i specializuar për ndjekje të veprave penale të kryera nga persona me autorizime policore dhe pjesëtarë të policisë së burgut. Seksioni i specializuar ka shërbim profesional dhe hetues të prokurorisë publike nga qendra hetuese në pajtim me këtë ligj. Prokurorët publikë dhe udhëheqësin e seksionit të specializuar i sistemon prokurori publik i Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit, nga radhët e prokurorëve publikë të asaj prokurorie, pas pëlqimit të marrë paraprakisht nga Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 15

(1) Në prokurori publike me vëllim më të madh të lëndëve të natyrës së njëjtë, për shkak të efikasitetit dhe specializimit më të mirë në punën e prokurorisë publike, mund të formohen seksione si njësi të brendshme organizative. Me punën e seksionit udhëheq prokuror publik i përcaktuar sipas orarit vjetor për punë të prokurorisë publike në bazë të specializimit dhe profesionalizimit më të ngushtë të prokurorit publik që caktohet si udhëheqës i seksionit.

(2) Për rajonet e gjykatave të cilat kanë seksione për drejtësi të fëmijëve në prokuroritë themelore publike formohen edhe seksione për drejtësi të fëmijëve.

Neni 16

(1) Në kushte të përcaktuara me ligj në Prokurorinë Themelore Publike për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit formohet qendër hetuese.

(2) Në kushte të përcaktuara me ligj në prokuroritë themelore publike, që procedojnë para gjykatave me kompetencë të zgjeruar formohet qendër hetuese ose seksion për hetime.

3. KOLEGJIUMI PROFESIONAL

Neni 17

(1) Kolegjiumi profesional (në tekstin e mëtejshëm: "kolegjiumi") është trup i përhershëm profesional dhe këshillëdhënës në realizimin e funksionit të prokurorit publik në prokuroritë publike me së paku tre prokurorë publikë.

(2) Kolegjiumin e përbëjnë prokurori publik i prokurorisë publike dhe prokurorët publikë në prokurorinë publike.

(3) Kolegjiumi punon në mbledhje.

Neni 18

Kolegjiumi mundet në mënyrë të plotfuqishme të diskutojë dhe të japë propozime, mendime, vërejtje dhe sugjerime për çështje të caktuara nëse janë të pranishëm më tepër se gjysma e numrit të përgjithshëm të prokurorëve publikë.

Neni 19

(1) Kolegjiumi diskuton dhe i jep propozime, mendime, vërejtje dhe sugjerime prokurorit publik për:

- programin e punës, planin vjetor të punës dhe orarin e punës së prokurorëve publikë,

- çështje juridike konkrete që janë imponuar gjatë punës, mendime për draftin ose propozim-ligjin ose rregull tjetër,

- planin dhe metodën për pasqyrën e punës së prokurorive publike,

- qëndrimet parimore për çështje për zbatimin unik të ligjeve dhe rregullave tjera,

- politikën e ndjekjes dhe dënimit,

- çështjet e studimit të dukurive shoqërore me interes për realizimin e funksionit të prokurorit publik,

- lëndët për të cilat prokuroria publike ngrit procedurë para Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- çështjet organizative dhe të tjera në realizimin e funksionit të prokurorit publik,

- dhënien e mendimit për kandidatët për prokurorë publikë, me kërkesë të Prokurorit Publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe

- çështjet tjera të përcaktuara me ligj.

(2) Kolegjiumi zgjedh anëtar të komisionit për përcaktimin e përgjegjesisë së prokurorit publik në kryerjen e funksionit të prokurorit publik.

Neni 20

(1) Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut sipas nevojës mban kolegjium në përbërjen e zgjeruar me prokurorët e lartë publikë, prokurorin themelor publik të Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekjen e Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit dhe prokurorin publik të prokurorisë publike themelore, për çështjet lidhur me realizimin e funksionit të prokurorit publik dhe çështjet tjera me kompetencë të prokurorisë publike.

(2) Prokuroritë e larta publike sipas nevojës mbajnë kolegjium në përbërjen e zgjeruar me prokurorë të veçantë publikë nga prokuroritë themelore publike, nëse diskutohet për çështjet lidhur me realizimin e funksionit të tyre të prokurorit publik.

Neni 21

Në mbledhjen e Kolegjiumit në të cilën debatohet për çështje profesionale mund të marrin pjesë këshilltarë dhe bashkëpunëtorë të Prokurorisë Publike.

Neni 22

Propozimet, mendimet, vërejtjet dhe sugjerimet e kolegjiut do të konsiderohen të miratuara nëse pranohen nga shumica e prokurorëve publikë në atë prokurori publike dhe nga prokurori publik i asaj prokurorie publike.

4. KRYERJA E FUNKSIONIT TË PROKURORISË PUBLIKE

Neni 23

(1) Funkcionin e prokurorisë publike në Prokurorinë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut e kryejnë Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe prokurorët publikë në atë prokurori.

(2) Funkcionin e prokurorisë publike në prokurorinë e lartë publike e kryejnë prokurori i lartë publik i prokurorisë së lartë publike dhe prokurorët publikë në atë prokurori.

(3) Funkcionin e prokurorisë publike në Prokurorinë Themelore Publike për Ndjekjen e Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit e kryejnë prokurori themelor publik i Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekjen e Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit dhe prokurorët publikë në atë prokurori.

(4) Funkcionin e prokurorisë publike në prokurorinë themelore publike e kryen prokurori themelor publik i prokurorisë themelore publike dhe prokurorët publikë në atë prokurori.

(5) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut me kërkesë të prokurorit publik të Prokurorisë Publike, mund të autorizojë prokuror publik në prokurorinë tjetër publike të marrë veprime të caktuara për kryerje më të shpejtë dhe më efektive të veprimeve.

Neni 24

(1) Prokuroria Publike themelohet dhe shuhet me ligj.

(2) Në rast të shuarjes ose riorganizimit të prokurorisë publike, Këshilli i Prokurorëve Publikë i Republikës së Maqedonisë së Veriut do ta sistemojë prokurorin publik nga ajo prokurori publike në prokurorinë tjetër publike nga shkalla e njëjtë ose më e ulët.

(3) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut do t'i sistemojë të punësuarit nga Prokuroria Publike që shuhet në Prokuroritë tjera Publike në vende përkatëse të punës, me statusin e njëjtë të marrëdhënies së punës.

(4) Në rast të shuarjes së Prokurorisë Publike urdhrat për angazhim të hetuesve në atë prokurori pushojnë të vlejshme dhe hetuesit kthehen në institucionin nga i cili janë dërguar në Prokurorinë Publike.

(5) Mjetet financiare, obligimet e ndërmarra, marrëveshjet dhe kërkesat dhe prona e përgjithshme e tundshme dhe e patundshme e Prokurorisë Publike e cila shuhet kalojnë në Prokurorinë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 25

(1) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, prokurori i lartë publik i prokurorisë së lartë publike, prokurori themelor publik i Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekjen e Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit dhe prokurori themelor publik i

prokurorisë themelore publike i përfaqësojnë prokuroritë publike, udhëheqin me punën e tyre, i kryejnë të drejtat dhe obligimet e përcaktuara me ligj dhe miratojnë orar vjetor për punë në fillim të çdo viti kalendarik.

(2) Prokurori Publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, prokurorin e lartë publik të prokurorisë së lartë publike, prokurorin themelor publik të Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekjen e Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit dhe prokurorin themelor publik të prokurorisë themelore publike gjatë kohës së mungesës së tyre, i zëvendëson prokurori publik i asaj prokurorie, që ata do ta caktojnë me orarin vjetor për punë.

(3) Nëse prokurorit publik të prokurorisë publike i ka skaduar mandati, i ka pushuar funksioni ose është shkarkuar, Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut me vendim të miratuar nga shumica e votave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve të Këshillit, cakton prokuror publik nga radhët e prokurorëve publikë në atë Prokurori Publike, i cili do ta kryejë detyrën deri në zgjedhjen e prokurorit publik në atë prokurori publike, e i përmbush kushtet për prokuror publik të asaj prokurorie, por jo më gjatë se gjashtë muaj.

(4) Nëse Prokurori Publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut i pushon funksioni ose është shkarkuar nga funksioni, Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut nga radhët e prokurorëve publikë në Prokurorinë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut cakton prokuror publik që do ta ushtrojë funksionin deri në emërimin e prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, por jo më gjatë se gjashtë muaj.

Neni 26

(1) Për shkak të vëllimit të rritur të punës ose për shkak të zvogëlimit të pjesës së mbetur të lëndëve të pazgjadhura, Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut mundet përkohësisht të dërgojë prokuror publik në prokurori tjetër publike më së shumti për periudhën deri në një vit.

(2) Prokurori Publik që është dërguar në prokurori tjetër publike ka të drejtë ankese ndaj aktvendimit për dërgim në Këshillin e Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut. Vendimi i Këshillit të Prokurorëve Publikë është përfundimtar.

(3) Prokurori Publik nuk mund të dërgohet në prokurori tjetër publike pa pëlqimin e tij më tepër se një herë në pesë vjet.

(4) Gjatë dërgimit të përkohshëm të prokurorit publik në prokurori tjetër publike, lartësia e rrogës nuk mund t'i zvogëlohet.

(5) Prokurori themelor publik i Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekjen e Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit dhe prokurorët publikë në Prokurorinë Themelore Publike për Ndjekjen e Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit nuk mund të dërgohen në prokurori tjetër publike

Neni 27

(1) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut është përgjegjës për gjendjen e përgjithshme lidhur me organizimin dhe kryerjen e funksioneve të prokurorisë

publike dhe për punën e vet dhe për punën e prokurorisë publike përgjigjet para Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Prokurorët publikë në Prokurorinë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut për punën e tyre përgjigjen para Prokurorit Publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe para Këshillit të Prokurorëve Publikë.

(3) Prokurori i lartë publik për punën e vet përgjigjet para Prokurorit Publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe para Këshillit të Prokurorëve Publikë, ndërsa prokurorët publikë në prokurorinë e lartë publike për punën e tyre përgjigjen para prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, prokurorit të lartë publik dhe para Këshillit të Prokurorëve Publikë.

(4) Prokurori themelor publik i Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekjen e Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit për punën e vet përgjigjet para Prokurorit Publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe para Këshillit të Prokurorëve Publikë, ndërsa prokurorët themelorë publikë në Prokurorinë Publike Themelore për Ndjekjen e Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit për punën e vet përgjigjen para prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Prokurorit publik të asaj prokurorie publike dhe para Këshillit të Prokurorëve Publikë.

(5) Prokurori publik themelor për punën e vet përgjigjet para prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Prokurorit të Lartë Publik dhe para Këshillit të Prokurorëve Publikë, ndërsa prokurorët publikë në prokurorinë publike themelore për punën e vet përgjigjen para prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, prokurorit të lartë publik, prokurorit themelor publik dhe para Këshillit të Prokurorëve Publikë.

Neni 28

(1) Mbikëqyrje mbi kryerjen me kohë dhe të ligjshme të funksionit të prokurorit publik të prokurorive më të ulëta publike kryen prokuroria më e lartë publike.

(2) Mbikëqyrje mbi kryerjen me kohë dhe të ligjshme të funksionit të prokurorit publik të Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekjen e Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit kryen Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Mbikëqyrje mbi punën administrative të prokurorisë publike kryen Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(4) Mënyra e kryerjes së mbikëqyrjes përcaktohet me rregullore që i miraton Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(5) Rregullat për punën e brendshme të prokurorive publike i miraton Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

5. NDËRMARRJA E NDJEKJES PENALE

Neni 29

(1) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut mund ta ndër marrë ndjekjen penale dhe kryerjen e punëve të caktuara për të cilat është kompetent prokurori i lartë publik, ose prokurori themelor publik ose t'i

autorizojë të mbajnë procedurë për lëndë të caktuara ose të kryejnë punë të caktuara me kompetencë të prokurorit tjetër publik.

(2) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut pa pëlqimin e prokurorit publik themelor të Prokurorisë Publike themelore për ndjekje të krimin të organizuar dhe korrupsionit nuk mund të ndërmarrë ndjekje penale ose kryerje të punëve të caktuara për të cilat është kompetente Prokuroria Publike themelore për ndjekjen e krimin të organizuar dhe korrupsionit ose të autorizojë Prokurori tjetër publike të mbajë procedurë për lëndë të caktuara ose të kryejnë punë të caktuara me kompetencë të Prokurorisë Publike themelore për ndjekje të krimin të organizuar dhe korrupsionit, përveç nëse gjatë mbikëqyrjes nga neni 28 paragrafi (3) të këtij ligji përcaktohet se funksioni i prokurorit publik nuk kryhet në pajtim me afatet e përcaktuara në Ligjin për procedurë penale.

(3) Prokurori i lartë publik mund të ndërmarrë ndjekje penale ose kryerjen e punëve të caktuara për të cilat është kompetent prokurori publik në prokurorinë themelore publike nga territori i asaj prokurorie të lartë publike dhe të autorizojë prokuror publik në Prokurorinë Publike themelore nga territori i asaj Prokurorie të Lartë Publike të mbajë procedurë për lëndë të caktuara ose të kryejnë punë të caktuara me kompetencë të prokurorit tjetër publik themelor nga territori i asaj Prokurorie të Lartë Publike.

(4) Veprimet nga paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni mund të ndërmerren vetëm në rast kur Prokurori publik vepron në mënyrë joprofesionale, nuk i ndërmerr veprimet e nevojshme për ngritje dhe mbajtje të procedurës penale, për shkak të kryerjes së paligjshme, jo në kohë dhe të shkurtesur të funksionit prokuror publik, si dhe për shkak të kërcënimeve për jetën dhe shëndetin e prokurorit publik dhe familjes së tij.

(5) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, përkatësisht prokurori i lartë publik për veprimet nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni miratojnë vendim me shkrim që përmban arsyetim për veprimet e ndërmarra.

6. KOMPETENCA E PROKURORISË PUBLIKE

Neni 30

(1) Prokuroria Publike vepron në kufijtë e kompetencës së vet reale dhe vendore, nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.

(2) Prokuroria Publike Themelore vepron para gjykatës themelore.

(3) Prokuroria e Lartë Publike vepron para gjykatës së apelit.

(4) Prokuroria Publike për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit vepron para Gjykatës Themelore Penale.

(5) Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut vepron para Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(6) Prokuroria Publike vepron edhe para organeve tjera dhe personave tjerë juridike në rajonin e vet kur për këtë është e autorizuar me ligj.

Neni 31

(1) Në realizimin e funksionit të ndjekjes së autorëve të veprave penale dhe kundërvajtjeve, prokurori publik:

- e udhëheq procedurën parahetuese dhe në disponim i ka personat zyrtarë nga policia e jurisprudencës,

- i jep propozim gjykatësit në procedurën paraprake për zbatim të masave të veçanta hetuese në pajtim me Ligjin për procedurë penale,

- lëshon urdhra për zbatimin e masave të veçanta hetuese në pajtim me Ligjin për procedurë penale,

- mundet vetë ta ndër marrë çdo veprim të nevojshëm për zbulimin e veprës penale dhe zbulimin dhe ndjekjen e kryerësit të saj për të cilën me ligj është autorizuar Ministria e Punëve të Brendshme, Policia Financiare dhe Drejtoria Doganore,

- kryen kontroll në llogaritë bankare,

- miraton urdhër dhe zbaton procedurë hetuese;

- propozon masa të përkohshme për sigurimin e pronës ose sendeve të marra me veprën penale ose për zbatimin e masës së konfiskimit,

- jep urdhër për realizimin e ekspertizës,

- vendos për prolongim të ndjekjes penale në kushte dhe në procedurë të përcaktuara me ligj,

- propozon lëshim të urdhërndëshkimit në kushte të përcaktuara me ligj,

- negocion dhe merret vesh me të paditurin në kushte dhe në procedurë të përcaktuara me ligj,

- parashtron dhe përfaqëson akuza para gjykatave,

- parashtron ankesa kundër vendimeve gjyqësore të paplotfuqishme dhe mjete të jashtëzakonshme juridike kundër vendimeve të plotfuqishme gjyqësore,

- vendos për ankesa të të dëmtuarit në kushte dhe në procedurë të përcaktuara me ligj,

- vepron në procedurë për bashkëpunim juridik ndërkombëtar në lëndë penale në pajtim me autorizimet e përcaktuara me ligj,

- kryen edhe veprime tjera të përcaktuara me ligj për funksionimin efikas të sistemit juridik penal dhe parandalimin e krimit,

- kryen punë në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

(2) Prokurori Publik ngre procedura të veçanta dhe merr pjesë në to në pajtim me nenin 60 të këtij ligji, kur kjo është përcaktuar me ligj.

Neni 32

Prokuroria Themelore Publike për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit është kompetente të veprojë në shkallë të parë:

- për vepra penale të kryera nga grupi i organizuar prej tre ose më shumë personave, që ekziston një periudhë të caktuar kohore dhe vepron me qëllim të kryerjes së një ose më shumë veprave penale për të cilat është paraparë dënim me burg prej së paku katër vitesh,

- për veprat penale të kryera nga personat me autorizime policore dhe pjesëtarë të policisë së burgut në pajtim me nenin 33 paragrafi (1) i këtij ligji,

- për vepra penale prodhim i paautorizuar dhe lëshim në qarkullim i drogave narkotike, substancave psikotrope dhe prekursorëve nga neni 215, paragrafi (3) kur bëhet fjalë për grup të organizuar ndërkombëtar, mashtrim në dëm të mjeteve të Bashkimit Evropian nga neni 249-a, larje

parash dhe të ardhurave tjera nga vepra ndëshkuese nga neni 273, keqpërdorim i pozitës dhe autorizimit zyrtar nga neni 353 paragrafi (5), pranim i mitos nga neni 357 paragrafi (5) i këtij neni, dhënia e shpërblimit për ndikim kundërligjor nga neni 358-a, pranimi i shpërblimit për ndikim kundërligjor nga neni 359, fitim i kundërligjor i pronës nga neni 359-a, keqpërdorim i procedurës për thirrje publike, ndarje e marrëveshjes për prokurim publik ose partneritet publik privat nga neni 275-v, bashkim kriminal nga neni 394 nga Kodi penal,

- për veprat penale, dhënie të dëshmisë së rrejshme nga neni 367 paragrafët (3) dhe (4), pengim i dëshmitit nga neni 368, pengim i drejtësisë nga neni 368-a, zbulim të identitetit të dëshmitarit të mbrojtur apo të rrezikuar, bashkëpunëtorit të drejtësisë apo viktimës që paraqitet në cilësi të dëshmitarit nga neni 369-a, pengim i personit zyrtar në kryerjen e veprimit zyrtar nga paragrafi 382 të Kodit penal, nëse këto vepra janë kryer lidhur me procedurat që i udhëheq Prokuroria Publike Themelore për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit,

-për vepra penale rrezikim terrorist i rendit kushtetues dhe sigurisë nga neni 313, pjesëmarrje në ushtri, polici, formacione paraushtarake dhe parapolicore të huaj nga neni 322-a, bashkim për veprimtari armiqësore nga neni 324, organizim terrorist nga neni 394-a, terrorizëm nga neni 394-b, financim i terrorizmit nga neni 394-v, të gjitha veprat penale kundër shtetit, trafikim me njerëz nga neni 418-a, trafikim me fëmijë nga neni 418-g, për veprat tjera penale kundër njerëzimit dhe të drejtës ndërkombëtare, nga kreu i tridhjetekatërt i Kodit penal, përveç për veprën penale trafikim të migrantëve nga neni 418-b,

- për vepra penale nga neni 218 – “ndotje e mjedisit jetësor dhe natyrës”, neni 218-a- “prodhim, tregti ose përdorim i substancave të cilat e varfërojnë shtresën e ozonit”, neni 219 “ndotja e ujit të pijshëm”, neni 230-“ kërcënimi i mjedisit jetësor dhe natyrës me hedhurina”, neni 231- “grumbullim dhe disponim me materie nukleare” dhe neni 234 “vepra të rënda kundër mjedisit jetësor dhe natyrës” nga kapitulli i njëzetedytë-“VEPRA PENALE KUNDËR MJEDISIT JETËSOR DHE NATYRËS nga Kodi penal”, nëse janë kryer nga grup i organizuar dhe

- për vepra penale nga kapitulli i njëzetekatërt “VEPRA PENALE KUNDËR TRASHËGIMISË KULTURORE DHE RRALLËSIVE NATYRORE” NGA Kodi penal nëse janë kryer nga grup i organizuar.

Neni 33

(1) Seksioni i specializuar për ndjekje të veprave penale të kryera nga persona me autorizime policore dhe pjesëtarë të policisë së burgut është kompetent të veprojë:

- për vepra penale të kryera nga persona me autorizime policore dhe pjesëtarë të policisë së burgut gjatë kryerjes së detyrave dhe autorizimeve zyrtare,

- vepra penale të kryera jashtë shërbimit me përdorim të kërcënimit serioz, forcës ose mjeteve për detyrim që si pasojë ka vdekje, lëndim të rëndë trupor, lëndim trupor, privim kundërligjor nga liria, torturë dhe sjellje dhe ndëshkim e veprim tjetër të ashpër, jonjerëzor ose poshtëruës nëse me ligj është paraparë ndjekje penale me detyrë zyrtare.

(2) Si person me autorizime policore në kuptim të paragrafit (1) të këtij neni nënkuptohen nëpunës policor, person i autorizuar zyrtar për siguri dhe kundërzbulim me autorizime policore, pjesëtarë të policisë financiare dhe policisë pyjore, persona të autorizuar me ligj të Drejtorisë Doganore që punojnë në zbulimin e veprave penale dhe persona të autorizuar zyrtarë të Ministrisë së Mbrojtjes që punojnë në zbulimin dhe hetimin e veprave penale.

(3) Prokurori publik në Seksionin e specializuar për ndjekje të veprave penale të kryera nga persona me autorizime policore dhe pjesëtarë të policisë së burgut, jashtë rasteve të parapara në paragrafin (1) të këtij neni, me detyrë zyrtare ngre procedurë për vlerësimin e bazës për përdorim të armës së zjarrit, si dhe përdorim të forcës ose mjeteve për detyrim që ka për pasojë vdekje ose lëndim të rëndë trupor nga personat nga paragrafi (2) i këtij neni.

(4) Për rastet nga paragrafi (3) i këtij neni, prokurori publik e njofton udhëheqësin e Seksionit të specializuar.

(5) Njësia organizative në Ministrinë e Punëve të Brendshme kompetente për kryerje të kontrollit të brendshëm dhe standardeve profesionale dhe organet tjera kompetente, ndërmarrin veprime për iniciimin e procedurës disiplinore lidhur me veprat nga paragrafi (1) i këtij neni, pas aprovimit të prokurorit publik kompetent nga Seksioni i specializuar për ndjekje të veprave penale të kryera nga personat me autorizime policore dhe pjesëtarë të burgut, në pajtim me paragrafin (2) i këtij neni.

(6) Prokurori publik në Seksionin e specializuar për ndjekje të veprave penale nga persona me autorizime policore dhe pjesëtarë të policisë së burgut udhëheq me procedurën paraprake dhe veprimet i ndërmerr në mënyrë të pavarur ose përmes hetuesve të prokurorisë publike.

Neni 34

Prokuroria Publike kujdeset për ligjshmërinë e masave dhe veprimeve të ndërmarra në procedurë parahetuese dhe kryen mbikëqyrje të respektimit të të drejtave të njeriut nga ana e personave të autorizuar zyrtarë nga neni 33 paragrafi (2) i këtij ligji.

7. VLERËSIMI I PUNËS SË PROKURORËVE PUBLIKË

Neni 35

Përcjellja e punës së prokurorit publik bëhet nëpërmjet vlerësimit të rregullt dhe të jashtëzakonshëm.

Neni 36

(1) Vlerësimi i rregullt i punës së prokurorëve publikë bëhet për periudhë prej katër vitesh raportuese, përfundimisht me fundin e qershorit të vitit rrjedhës, për punën e prokurorit publik në katër vitet paraprake.

(2) Nëse prokurori publik ka munguar më shumë se 2/3 e kohës për të cilën duhet të jetë i vlerësuar, nuk do të vlerësohet për atë periudhë. Periudha e vlerësimit fillon të rrjedhë nga fillimi i kthimit në punë të prokurorit publik.

(3) Vlerësimi i jashtëzakonshëm i punës së prokurorit publik bëhet në rast kur prokurori publik konkurron për zgjedhje në prokurori më të lartë publike, për prokuror publik të prokurorisë publike, për prokuror publik të Prokurorisë Publike për Ndjekje të Krimin të Organizuar

dhe Korrupsionit të Lartë ose për anëtar të Këshillit të Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(4) Nëse prokurori publik konkurron për zgjedhje në prokurori më të lartë publike ose për prokuror publik të prokurorisë publike, në vitin rrjedhës për vitin paraprak për të cilin tashmë është vlerësuar nëpërmjet vlerësimit të rregullt, në atë rast nuk bëhet vlerësimi i tij i jashtëzakonshëm.

(5) Vlerësim të punës së prokurorëve publikë në Prokurorinë Publike në Republikën e Maqedonisë së Veriut, prokurorëve të lartë publikë të prokurorive të larta publike dhe prokurorit publik të Prokurorisë Publike për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit të Lartë jep Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(6) Vlerësim të punës së prokurorëve publikë në prokuroritë e larta publike dhe të prokurorëve themelorë publikë të prokurorive themelore publike jep prokurori i lartë publik i asaj prokurorie.

(7) Vlerësim të punës së prokurorëve publikë në Prokurorinë Themelore Publike për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit jep prokurori themelor publik i asaj prokurorie.

(8) Vlerësim të punës së prokurorëve publikë në prokuroritë themelore publike jep prokurori i lartë publik me mendim të marrë paraprakisht të prokurorit themelor publik të asaj prokurorie.

(9) Vlerësimi i punës së prokurorit publik mund të jetë pozitiv ose negativ.

8. KRITERE PËR VLERËSIM

Neni 37

Kritere për vlerësim të punës së prokurorëve publikë janë:

- profesionalizmi dhe kualiteti në vendimet, mjetet juridike dhe shkresa tjera,
- azhurmimi dhe efikasiteti,
- paanshmëria dhe përgjegjshmëria,
- autoriteti dhe sjellja dinjitoze për funksionin,
- bashkëpunimi dhe raporti ndaj palëve dhe të punësuarve tjerë në prokurori,
- aftësia dhe gatishmëria për përsosje profesionale dhe arritje të dijenive të reja,
- aftësitë organizative.

Neni 38

Profesionizëm dhe kualitet në vendime, mjete juridike dhe dokumente tjera do të thotë zbatim i rregullt i Kushtetutës dhe ligjeve të Republikës së Maqedonisë së Veriut, marrëveshjeve ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën, praktikës së Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe rregullave tjera, qasje e rregullt ndaj miratimit dhe përpilimit të vendimeve të prokurorisë publike, përfaqësimi i tyre, shkathtësia dhe aftësia oratorike dhe aftësia për argumentim dhe rezonim juridik në procedurë para gjykatave kompetente, moskommentim i lëndëve në publik dhe ruajtja si sekret atë që prokurori publik e kupton në ushtrimin e funksionit.

Neni 39

Azhurnitet dhe efikasitet në punë do të thotë në afate të përcaktuara ligjore veprim dhe vendimmarrje për kallëzime penale, zbatim efikas i procedurës paraprake, përfaqësimi i akuzës, pjesëmarrje në seanca para gjykatës dhe respektimi i afateve ligjore për parashtrimin e mjeteve të rregullta juridike.

Neni 40

(1) Punë e përgjegjshme do të thotë puna në pajtim me ligjet dhe respektim të udhëzimeve të obligueshme të përgjithshme, si dhe respektimi i afateve.

(2) Paanshmëri do të thotë qasje joselektive në zbatimin e rregullave për ndalim të diskriminimit, objektivitet dhe integritet personal i panënshtuar në çfarëdo qoftë ndikimi dhe presione të cilat do të mund të ndikojnë në zgjidhjen e lëndës dhe refuzim i dhuratave dhe donacioneve nga ata që mund të ndikojnë në zgjidhjen e lëndës ose mbajtje të marrëdhënieve bashkëpunimi me persona të tillë.

Neni 41

Autoritet dhe sjellje etike të denja për funksionin, do të thotë dinjitet dhe autoritet në mjedisin ku prokurori publik punon dhe jeton dhe përmbajtje të Kodit etik të prokurorëve publikë në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Neni 42

Bashkëpunim dhe marrëdhënie ndaj palëve dhe të punësuarve tjerë në prokurori do të thotë sjellje profesionale, precize dhe dinjitoze ndaj pjesëmarrësve në procedurë, në marrëdhëniet në prokurorinë publike dhe marrëdhëniet me të gjitha organet dhe organizatat tjera me të cilat në pajtim me ligjet, prokurori publik është i autorizuar të komunikojë dhe bashkëpunojë dhe ta përkrahin përsosjen profesionale dhe përparimin profesional të kolegëve.

Neni 43

Aftësi dhe përgatitje për përsosje profesionale dhe marrje të diturive të reja do të thotë pjesëmarrje në seminare dhe punëtori profesionale në organizim të Akademisë për Gjykatës dhe Prokurorë Publikë dhe organizata dhe asociacione tjera, pjesëmarrje si edukator, mentor, ligjërues, në aktivitete të Shoqatës së Prokurorëve Publikë dhe angazhim personal për avancim të kapacitetit personal profesional dhe intelektual, botim të punimeve shkencore dhe ngjashëm.

Neni 44

Aftësi organizuese do të thotë posedim të aftësive për udhëheqje me prokurorinë publike ose seksione në prokurorinë publike dhe krijim të marrëdhënieve për kryerje dhe përsosje të suksesshme dhe efikase të punës së përgjithshme në prokurorinë publike.

9. PROCEDURA PËR VLERËSIM

Neni 45

Vlerësimi i punës së prokurorëve publikë kryhet me kontroll të drejtpërdrejtë në pocedrimin e lëndëve, raporte mujore, nëpërmjet bisedës së drejtpërdrejtë me prokurorin

publik i cili vlerësohet, shqyrtim të parashtesave, ankesave ose lëndave për punën e tij që regjistrohet në dosjen profesionale për çdo prokuror.

Neni 46

(1) Vlerësimi i punës së prokurorëve publikë formohet në bazë të të dhënave për ndjekje të punës dhe të dhënave nga dosja profesionale të prokurorit publik, të cilat si kritere të përcaktuara me këtë ligj janë shprehur në pikë të përcaktuara me rregullore.

(2) Pjesë përbërëse e vendimit për vlerësim është edhe formulari në të cilin janë përmbajtur kriteret e përcaktuara me këtë ligj sipas të cilave është vepruar, të cilin e përcakton Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Qëllimi i vlerësimit është të shikohen problemet të cilat i ka prokurori publik në ushtrimin e funksionit, të shqyrtohen mundësitë për tejkalimin e tyre, si dhe për plotësimin e kriterëve për përparimin e tij.

Neni 47

Me kontroll të drejtpërdrejtë në punën e lëndëve të prokurorëve publikë përcaktohen:

- numri i kallëzimeve penale, lëndëve dhe parashtesave të pranuar,
- numri i kallëzimeve penale dhe lëndëve të zgjidhura në afatin e paraparë ligjor,
- numri i kallëzimeve penale dhe lëndëve të pazgjidhura dhe shkaqet për moszgjidhjen e tyre,
- kualiteti i veprimit të prokurorit publik, vendimeve të prokurorisë publike, përmbajtjes në formulimet ligjore, aftësisë për shprehje me shkrim dhe arsyetimit të qartë dhe preciz të vendimeve.

Neni 48

Aftësia organizuese e prokurorëve publikë të prokurorive publike, përkatësisht të udhëheqësve të seksioneve në prokuroritë publike, si dhe aftësia e tyre për krijim të prestigjit dhe autoritetit të prokurorisë publike dhe aftësia për vendosje dhe mbajtje të marrëdhënieve korrekte dhe të shëndosha në të njëjtën, përcaktohet me kontroll në regjistra të karakterit menaxhues administrativ, me bisedë të kryer të drejtpërdrejtë me prokurorin publik përkatësisht udhëheqësin e seksionit, shikim në raportet nga kontrollet e kryera dhe mbikëqyrje në punën e prokurorisë publike me të cilën udhëheq, si dhe raportet vjetore për efikasitet në realizimin e funksionit të prokurorit publik.

Neni 49

Vlerësimi i prokurorëve publikë kryhet në bazë të raporteve gjashtëmujore dhe vjetore, forma dhe përmbajtja e të cilëve përcaktohet me rregullore të cilën e miraton Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 50

Mënyra e dhënies së pikave dhe shuma e pikave për kritere të veçanta në pajtim me nenin 46 paragrafi (1) të këtij ligji, do të përcaktohen me Rregullore të miratuar nga Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

10. PROCEDURA PËR VLERËSIM TË SËRISHËM

Neni 51

Ekzemplari nga vendimi për vlerësim të punës së prokurorit publik dorëzohet te Këshilli i Prokurorëve Publikë, te prokurori publik për të cilin ka të bëjë vlerësimi dhe te Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 52

Nëse prokurori publik është i pakënaqur nga nota të cilën e ka marrë, mund të parashtrijë kundërshtim me shkrim te Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, në afat prej 8 ditësh nga dita e pranimi të vendimit.

Neni 53

(1) Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimi të kundërshtimit është i obliguar të miratojë vendim për të njëjtin.

(2) Para se të vendosë Këshilli i Prokurorëve Publikë i Republikës së Maqedonisë së Veriut mund të kryejë shikim në punën e prokurorit publik i cili e ka parashtruar kundërshtimin, të kryejë bisedë me të ose me prokurorin publik i cili e ka dhënë notën.

(3) Nëse Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut vlerëson se kundërshtimi ka bazë, me vendim do ta angazhojë prokurorin publik i cili e ka zbatuar procedurën për vlerësim, të realizojë vlerësim të sërishëm me ç'rast do t'i japë udhëzime konkrete sipas të cilave doemos duhet të veprojë.

(4) Në notën e sërishme të dhënë, prokurori i pakënaqur publik ka të drejtë kundërshtimi në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimi të vendimit për notën e sërishme të dhënë.

(5) Pas kundërshtimit të dytë Këshilli i Prokurorëve Publikë i Republikës së Maqedonisë së Veriut miraton vendim me të cilin e vlerëson prokurorin publik.

(6) Vendimi i Këshillit të Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut është përfundimtar.

(7) Vendimi për kundërshtimin e deklaruar nuk mund të jetë më i pavolitshëm nga nota e dhënë fillimisht.

11. RAPORT I PUNËS

Neni 54

(1) Çdo prokurori publike përpilon raport vjetor për punën e vet.

(2) Prokuroria më e ulët publike raportin nga paragrafi (1) të këtij neni e dorëzon te prokuroria publike e drejtpërdrejtë më e lartë.

(3) Prokuroria Publike për Krim të Organizuar dhe Korrupsion të Lartë raportin nga paragrafi (1) të këtij neni e dorëzon te Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(4) Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut, përpilon raport unik vjetor për punën e të gjitha prokurorive publike.

Neni 55

(1) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut raportin vjetor për punën e të gjitha prokurorive publike nga neni 54 paragrafi (4) të këtij ligji dhe për gjendjen me krimin në Republikën e Maqedonisë së Veriut e parashtron te Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Raportin nga paragrafi (1) të këtij neni Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut e dorëzon në shqyrtim te Këshilli i Prokurorëve Publikë i Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndërsa për njoftim e dorëzon edhe te Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Gjykata Supreme e Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Ministria e Drejtësisë.

(3) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut një herë në vit parashtron raport për masa të veçanta hetuese te Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut me përmbajtje të përcaktuar me ligj.

12. UDHËZIME TË DETYRUESHME TË PËRGJITHSHME ME SHKRIM

Neni 56

(1) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut ka të drejtë t'u japë udhëzime të detyrueshme të përgjithshme me shkrim me arsyetim prokurorit të lartë publik të prokurorisë së lartë publike, prokurorit publik të prokurorisë publike për ndjekje të krimit të organizuar dhe korrupsionit të lartë dhe prokurorit themelor publik të prokurorisë themelore publike.

(2) Prokurori i lartë publik ka të drejtë t'u japë udhëzime të përgjithshme me shkrim me arsyetim edhe prokurorëve themelore publikë nga rajoni i vet.

(3) Udhëzimet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni kanë të bëjnë me ndërmarrjen e masave dhe aktiviteteve të caktuara për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut dhe qytetarit, mbrojtje të interesit publik, për zbardhje dhe ndjekje më efikase të veprave penale dhe kryerësve të tyre, deponim të mjeteve juridike dhe zbatim të ligjeve.

(4) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe prokurorët publikë të prokurorive publike nuk mund të miratojnë udhëzime dhe drejtime të cilat kanë të bëjnë me punën e lëndëve konkrete të prokurorive publike.

(5) Për dhënien e udhëzimeve të përgjithshme me shkrim nga paragrafi (2) i këtij neni, prokurori i lartë publik është i obliguar ta njoftojë Prokurorin Publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

13. KUJDESTARITË

Neni 57

(1) Për shkak të kryerjes së pandërprerë të funksionit, në prokurorinë publike organizohen kujdestari të prokurorëve publikë.

(2) Orarin dhe kohëzgjatjen e kujdestarive e përcakton prokurori publik i prokurorisë përkatëse publike.

(3) Orarin dhe kohëzgjatjen e kujdestarive në Seksionin e specializuar për ndjekje të veprave penale të kryera nga persona me autorizime policore dhe pjesëtarë të policisë së burgjeve, i përcakton udhëheqësi i Seksionit të specializuar në fillim të çdo muaji.

(4) Rregullore për lartësinë e kompensimit për kujdestari miraton Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

14. BASHKËPUNIMI NDËRKOMBËTAR

Neni 58

(1) Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut në suaza të marrëveshjeve ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën dhe në pajtim me ligjin për bashkëpunim ndërkombëtar në materie penale, realizon bashkëpunim të drejtpërdrejtë me prokurori publike dhe organe tjera kompetente të shteteve tjera, veçanërisht në plan të parandalimit dhe ndjekjes së krimit të organizuar dhe formave tjera të rënda të krimit nëpërmjet shkëmbimit të drejtpërdrejtë të të dhënave, bashkëpunimit të drejtpërdrejtë, edukimit, specializimit të kuadrove dhe formave tjera të bashkëpunimit.

(2) Prokurori Publik i Prokurorisë Publike për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit të Lartë do të kërkojë ndihmë juridike ndërkombëtare dhe bashkëpunim për çështje që janë në kompetencë të tij në mënyrë të pavarur, në pajtim me ligjin dhe marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën.

(3) Mënyrën e propozimit, shkëmbimit dhe dërgimit të prokurorit publik në institucione, agjenci, trupa apo zyra të Bashkimit Evropian ose organizata, institucione, trupa, misione dhe projekte tjera ndërkombëtare, me rregullore e përcaktan Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

15. INICIATIVA PËR VLERËSIM TË KUSHTETUTSHMËRISË DHE LIGJSHMËRISË

Neni 59

(1) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut para Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Maqedonisë së Veriut parashtron iniciativë për ngritje të procedurës për vlerësim të përputhshmërisë së ligjit me Kushtetutën dhe për përputhshmërinë e dispozitave tjera me Kushtetutën dhe ligjet, nëse çështja për kushtetutshmërinë dhe ligjshmërinë vendoset në punën e prokurorisë publike.

(2) Prokuroritë themelore publike, prokuroritë e larta publike dhe Prokuroria Publike për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit të Lartë e informojnë Prokurorinë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut për çështje të kushtetutshmërisë dhe ligjshmërisë në punën e tyre.

16. KOMPETENCA NË PROCEDURA TJERA

Neni 60

Në procedurë civile dhe procedurat tjera gjyqësore, si dhe në procedurë administrative, prokurori publik ndërmerr veprime juridike për të cilat është i autorizuar me ligj.

17. EMËRIMI DHE ZGJEDHJA E PROKURORËVE PUBLIKË

Neni 61

(1) Si prokuror publik mund të emërohet, përkatësisht të zgjidhet personi i cili i plotëson kushtet si në vijim:

- të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut,
- në mënyrë aktive ta zotërojë gjuhën maqedonase,
- të jetë i aftë për punë,
- të ketë mbaruar studime juridike me 300 SETK të fituara ose shkallën VII/1 të arsimit në fushën e shkencave juridike ose diplomë të nostrifikuar të studimeve juridike jashtë shtetit për 300 kredi të fituara dhe
- të ketë dhënë provimin e jurisprudencës në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(2) Gjatë zgjedhjes së prokurorëve publikë zbatohet parimi përfaqësimit përkatës dhe të drejtë të qytetarëve që u takojnë të gjitha bashkësive.

Neni 62

(1) Kushte të veçanta për zgjedhje të prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, për prokuror publik në Prokurorinë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut, për prokuror të lartë publik të prokurorisë së lartë publike, për prokuror publik në prokurorinë e lartë publike, prokuror publik të Prokurorisë publike themelore për ndjekje të krimit të organizuar dhe korrupsionit, prokurorit publik themelor në Prokurorinë publike themelore për ndjekje të krimit të organizuar dhe korrupsionit, prokurorit publik themelor të prokurorisë publike themelore dhe prokurorit publik në prokurorinë publike themelore krahas kushteve nga neni 61 i këtij ligji janë:

- si Prokuror publik i Republikën e Maqedonisë së Veriut mund të emërohet personi i cili ka stazh pune të pandërprerë së paku dhjetë vjet si prokuror publik ose si gjykatës nga sfera e të drejtës penale,

- si prokuror publik në prokurorinë publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut mund të zgjidhet personi i zgjedhur i cili ka stazh pune të pandërprerë prej së paku tetë vitesh në Prokurorinë e Lartë Publike ose në Prokurorinë Publike për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit të Lartë dhe i cili është vlerësuar me notë pozitive në katër vitet e fundit,

- si prokuror i lartë publik i Prokurorisë së lartë publike mund të zgjidhet personi i cili ka stazh pune të pandërprerë si prokuror publik prej së paku tetë vitesh deri në momentin e paraqitjes për emërim dhe i cili është vlerësuar me notë pozitive në katër vitet e fundit,

- si prokuror publik në prokurorinë e lartë publike mund të zgjidhet personi i cili ka stazh pune të pandërprerë si prokuror publik prej së paku gjashtë vitesh deri në momentin e paraqitjes për emërim dhe i cili është vlerësuar me notë pozitive në katër vitet e fundit,

- si prokuror publik themelor i Prokurorisë Publike Themelore për ndjekje të krimit të organizuar dhe korrupsionit mund të zgjidhet personi i cili ka stazh pune të pandërprerë prej së paku gjashtë vitesh si prokuror publik deri në momentin e paraqitjes për emërim dhe i cili është vlerësuar me notë pozitive në tre vitet e fundit,

- si prokuror publik në Prokurorinë publike për ndjekje të krimit të organizuar dhe korrupsionit mund të zgjidhet personi i cili ka stazh pune të pandërprerë prej së paku katër vitesh si prokuror publik deri në momentin e paraqitjes për emërim dhe i cili është vlerësuar me notë pozitive në dy vitet e fundit,

- si prokuror publik themelor i prokurorisë publike themelore mund të zgjidhet personi i cili ka stazh pune të pandërprerë prej së paku gjashtë vitesh stazh si prokuror publik deri në momentin e paraqitjes për emërim dhe i cili është vlerësuar me notë pozitive në dy vitet e fundit,

- si prokuror publik në prokurorinë publike themelore mund të zgjidhet personi i cili ka kryer trajnim të përcaktuar me ligj në Akademinë për Gjykatës dhe Prokurorë Publikë.

(2) Prokuror publik në Prokurorinë Publike Themelore me stazh të prokurorit publik deri në tre vjet mund të veprojë në Prokurorinë Publike Themelore në të cilën është zgjedhur vetëm për lëndë për të cilat është përcaktuar kompetencë për veprim të gjykatave themelore me kompetencë themelore.

Neni 63

(1) Prokurorin publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, me propozim të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, e emëron Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut për periudhë prej gjashtë vitesh me të drejtë të riemërimit.

(2) Prokurorët publikë i zgjedh Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut pa kufizim të kohëzgjatjes së mandatit në kushte dhe procedurë të përcaktuara me ligj.

(3) Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut jep mendim për propozimin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut për emërim dhe shkarkim të prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 64

(1) Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut me propozim të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut e shpall emërimin e prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut" dhe së paku në dy gazeta ditore nga të cilat njëra prej gazetave që botohet në gjuhën që e flasin së paku 20% e qytetarëve që flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase, më së voni dy muaj para kalimit të mandatit ose menjëherë pas zbrazjes së vendit. Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut është i detyruar që ta njoftojë Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut për mbarimin e mandatit më së voni në afat prej tre muajsh para mbarimit të tij.

(2) Afati për parashtrim të fletëparaqitjeve është 15 ditë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

(3) Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, me kërkesë të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut dorëzon mendim të arsyetuar pozitiv ose negativ në formë me shkrim për të gjithë kandidatët e paraqitur në konkurs që i plotësojnë kushtet në pajtim me ligj.

(4) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut dorëzon propozim për emërimin e prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut nga kandidatët e paraqitur për të cilët Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së

Maqedonisë së Veriut ka dhënë mendim pozitiv. Për kandidatit që do ta propozojë Qeveria për prokuror publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, me propozimin dorëzohet edhe mendimi i Këshillit të Prokurorëve Publikë i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(5) Nëse Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut për shkaqe të arsyeshme në afatin nga paragrafi (3) i këtij neni nuk dorëzon mendim në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut, afati nga paragrafi (3) i këtij neni vazhdohet edhe për 15 ditë. Nëse edhe në këtë afat Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut nuk dorëzon mendim, konsiderohet se mendimi është pozitiv.

(6) Nëse Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut nuk jep mendim pozitiv për asnjërin prej kandidatëve të paraqitur Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut nuk mund të përcaktojë propozim për emërimin e prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe do t'i propozojë Kuvendit që ta përsërisë konkursin nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 65

(1) Prokurorët e lartë publik të prokurorisë së lartë publike dhe prokuroritë publike themelore të Prokurorisë publike themelore i zgjedh Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut për periudhë katërvjeçare, nga radhët e prokurorëve të zgjedhur publikë me të drejtë të rizgjedhjes.

(2) Prokurorët publikë në prokurorinë publike themelore për ndjekje të krimit të organizuar dhe korrupsionit, i zgjedh Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut nga radhët e prokurorëve të zgjedhur publikë për periudhë katërvjeçare me të drejtë të rizgjedhjes.

(3) Procedura për zgjedhje të prokurorit të lartë publik të prokurorisë së lartë publike, prokurorit publik themelor të prokurorisë publike themelore për ndjekje të krimit të organizuar dhe korrupsionit, dhe prokurorit publik themelor të prokurorisë publike themelore fillon tre muaj para mbarimit të mandatit për të cilin janë zgjedhur.

(4) Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut me vendim e cakton numrin e prokurorëve publikë në prokuroritë publike dhe e zbaton procedurën për zgjedhje dhe shkarkim të prokurorëve publikë.

(5) Numrin e prokurorëve publikë në Prokurorinë publike themelore për ndjekje të krimit të organizuar dhe korrupsionit e cakton Këshilli i Prokurorëve Publikë me propozim të prokurorit publik të Prokurorisë publike themelore për ndjekje të krimit të organizuar dhe korrupsionit varësisht nga nevojat, ndërlikimi dhe vëllimi i punës.

(6) Gjatë zgjedhjes së prokurorit publik nuk guxon të kryhet diskriminim në lidhje me racën, ngjyrën e lëkurës, nacionalitetit, prejardhjes etnike, religjionit ose bindjes, pengesës trupore, identitetit gjinor, orientimit seksual dhe bindjes politike.

(7) Gjatë zgjedhjes së prokurorit publik pa u prishur kriteret e përcaktuara me ligj do të zbatohet parimi i përfaqësimit përkatës dhe të drejtë të qytetarëve të cilët u takojnë të gjitha bashkësive në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(8) Prokuror publik nuk mund të zgjidhet personi i cili me prokurorin publik të asaj prokurorie publike është lidhje farefisnore në linjë të parë ose në linjë anësore deri në shkallë të katërt ose është bashkëshort-e i/e tij/saj, si dhe deri në shkallë të dytë në linjë krushqie.

Neni 66

(1) Prokurori publik themelor i Prokurorisë Publike Themelore për Krimin e Organizuar dhe Korrupsionin zgjidhet nga Këshilli i Prokurorëve Publikë sipas votave të përcaktuara nga të gjithë prokurorët publikë në Republikën e Maqedonisë së Veriut. Këshilli i Prokurorëve Publikë e emëron prokuror publik themelor në Prokurorinë Publike Themelore për Krimin e Organizuar dhe Korrupsionin, kandidatin i cili ka fituar më shumë vota nga lista e kandidatëve të paraqitur të cilët i plotësojnë kushtet në pajtim me këtë ligj.

(2) Prokurori publik themelor i Prokurorisë Publike Themelore për Krimin e Organizuar dhe Korrupsionin zgjidhet në kohëzgjatje prej katër vitesh, nga radha e prokurorëve publikë të zgjedhur me të drejtë të rizgjedhjes.

(3) Për zgjedhje të prokurorit publik themelor në Prokurorinë Publike Themelore për Krimin e Organizuar dhe Korrupsionin, Këshilli i prokurorëve publikë shpall konkurs i cili publikohet në Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe së paku në dy gazeta publike nga të cilat njëra është në gjuhën zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase që e flasin së paku 20% e qytetarëve të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(4) Pas përfundimit të konkursit Këshilli i Prokurorëve Publikë përgatit listë nga kandidatët e paraqitur të cilët i plotësojnë kushtet e parapara me këtë ligj.

(5) Këshilli i Prokurorëve Publikë formon Komision për zbatimin e votimit për zgjedhje të prokurorit publik themelor në Prokurorinë Publike Themelore për Krimin e Organizuar dhe Korrupsionin.

(6) Procedura për votim për zgjedhje të prokurorit publik themelor në Prokurorinë Publike Themelore për Krimin e Organizuar dhe Korrupsionin zbatohet në pajtim me dispozitat ligjit me të cilat rregullohet puna e prokurorëve publikë.

Neni 67

Për prokuror publik në Prokurorinë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut, në prokuroritë e larta publike dhe në Prokurorinë publike themelore për ndjekje të krimit të organizuar dhe korrupsionit, Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut do të zgjedhë person me rezultate të vërtetuara në punë, aftësi për punë në lëndë të ndërlikuar, aftësi organizative për kryerje të punës dhe aftësi për koordinim në punë, i cili ka cilësi profesionale dhe i cili gëzon autoritet në kryerje të funksionit, në bazë të kriterëve vijuese:

1) njohurive profesionale, me ç'rast merren parasysh studimet e specializimit, pasuniversitare dhe pjesëmarrja në trajnimin e vazhdueshëm;

2) raportit ndaj punës dhe kryerja në kohë e punës si prokuror publik;

3) aftësisë për zgjedhjen profesionale të çështjeve juridike;

4) marrjes së punës plotësuese ose kryerja e funksionit të prokurorit publik nëpërmjet pjesëmarrjes në përgatitjen e rregullave, mentorimit, edukimit dhe ngjashëm;

5) gëzimit dhe ruajtjes së autoritetit të prokurorit publik dhe prokurorisë publike, që përcaktohet nga mënyra e komunikimit me palët dhe organet tjera, pavarësia, paanshmëria dhe besueshmëria në kryerjen e funksionit të prokurorit publik dhe jashtë tij.

Neni 68

(1) Prokurori i lartë publik i prokurorisë së lartë publike, prokurori i lartë publik në prokurorinë e lartë publike, prokurori publik i Prokurorisë Publike për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit, prokurorët publikë themelorë në Prokurorinë Publike Themelore për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit, dhe prokurori publik themelor i prokurorisë publike themelore zgjidhen nga radhët e prokurorëve publikë në Republikën e Maqedonisë së Veriut, në procedurë dhe në mënyrë siç bëhet zgjedhja e prokurorit publik në prokurorinë publike adekuate.

(2) Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut i cili nuk do të riemërohet vazhdon ta kryejë funksionin e prokurorit publik në Prokurorinë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Prokurori i lartë publik i prokurorisë së lartë publike i cili nuk do të rizgjidhet vazhdon ta kryejë funksionin e prokurorit publik në Prokurorinë e Lartë Publike.

(4) Prokurorin publik të Prokurorisë Publike Themelore për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit i cili nuk do të rizgjidhet, Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut e sistemon si prokuror publik në Prokurorinë Publike në të cilën është zgjedhur.

(5) Prokurorin publik në Prokurorinë Publike Themelore për Ndjekje të Krimit të Organizuar i cili nuk do të rizgjidhet Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut e sistemon si prokuror publik në prokurorinë publike nga e cila është zgjedhur.

(6) Prokurorin themelor publik të prokurorisë publike themelore i cili nuk do të rizgjidhet, Këshilli i Prokurorëve Publikë e sistemon si prokuror publik në prokurorinë publike nga e cila është zgjedhur.

Neni 69

(1) Prokurori publik para hyrjes në funksionin e prokurorit publik jep deklaratë solemne, si vijon:

"Deklaroj dhe betohem se në kryerjen e funksionit prokuror publik do ta respektoj Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut, ligjet dhe marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën, se funksionin do ta kryej në mënyrë të ndërgjegjshme, të paanshme dhe të përgjegjshme dhe se do t'i mbroj liritë dhe të drejtat e njeriut dhe qytetarit dhe interesat e subjekteve tjera juridike".

(2) Kur jep deklaratë solemne prokurori publik mban togë.

(3) Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut deklaratën solemne e jep para Kryetarit të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndërsa prokurorët publikë deklaratën solemne e japin në mënyrë të veçantë para Këshillit të Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(4) Deklarata solemne jepet në gjuhën maqedonase dhe nënshkruhet në gjuhën maqedonase dhe në shkrimin e saj cirilik.

(5) Gjatë dhënies dhe nënshkrimit të deklaratës solemne nga prokurori publik pjesëtar i komunitetit i cili flet në gjuhën zyrtare që e flasin së paku 20% e qytetarëve, zbatohen dispozitat e Ligjit për përdorim të gjuhëve.

(6) Ekzemplar nga deklaratata solemne i jepet, prokurorit publik të emëruar përkatësisht, të zgjedhur.

18. TË DREJTAT DHE OBLIGIMET E PROKURORËVE PUBLIKË

Neni 70

(1) Prokurori publik nuk mund të arrestohet as të thirret në përgjegjësi për veprimin e ndërmarrë, mendimin e shprehur dhe miratimin e vendimit, përveç nëse në kryerjen e funksionit prokuror publik kryen vepër penale.

(2) Kundër prokurorit publik nuk mund të udhëhiqet procedurë për kompensim të dëmit ose procedurë tjetër nga ana e pjesëmarrësit në procedurë i cili është i pakënaqur nga vendimi i prokurorit publik.

(3) Për dëmin të cilin prokurori publik në kryerjen e funksionit do t'ua shkaktojë qytetarëve ose personave juridikë me punën e paligjshme përgjigjet Republika e Maqedonisë së Veriut.

(4) Kur dëmi nga paragrafi (3) i këtij neni është kryer me paramendim ose nga pakujdesia e vetëdijshme, për çka prokurori publik shkarkohet Republika e Maqedonisë së Veriut me anë të padisë mund të kërkojë nga prokurori publik ta kthejë shumën dëmit të paguar nga paragrafi (3) në lartësi të cilën do ta përcaktojë gjykata.

Neni 71

(1) Prokurori publik mund të jetë edukator ose të mbajë ligjërata në Akademinë e Gjykatësve dhe Prokurorëve Publikë, të japë mësim në institucionet e arsimit të lartë nga sfera e prokurorisë publike dhe të marrë pjesë në projekte shkencore dhe profesionale nga ajo sferë.

(2) Prokurori publik mund të japë mësim në institucionet e arsimit të lartë nga sfera e prokurorisë publike dhe të marrë pjesë në projekte shkencore dhe profesionale nga ajo sferë pas pëlqimit të dhënë paraprak nga Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndërsa Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut pas pëlqimit të dhënë paraprak nga Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 72

(1) Prokurorit publik të emëruar ose të zgjedhur si anëtar i Këshillit të Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut ose si gjykatës ose prokuror në institucionin ndërkombëtar të jurisprudencës, gjykatës në Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Maqedonisë së Veriut ose drejtor ose zëvendësdrejtor i Akademisë së Gjykatësve dhe Prokurorëve Publikë, funksioni prokuror publik i pezullohet gjatë kohës së kryerjes së funksionit për të cilin është zgjedhur ose emëruar.

(2) Aktvendim për pezullimin e funksionit prokuror publik nga paragrafi (1) i këtij neni miraton Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Pas skadimit të mandatit nga paragrafi (1) i këtij neni për të cilin është emëruar ose zgjedhur, prokurori publik ka të drejtë që në afat prej pesë ditësh të kthehet në prokurorinë publike nga e cila është zgjedhur për kryerje të detyrës tjetër.

Neni 73

Prokurori publik i gëzon të gjitha të drejtat nga marrëdhënia e punës që i takojnë sipas ligjit.

Neni 74

(1) Lartësia e rrogës dhe kompensimeve tjera të prokurorit publik rregullohen me ligj.

(2) Rroga e prokurorit publik gjatë kohëzgjatjes së funksionit prokuror publik nuk guxon të zvogëlohet, përveç në raste të përcaktuara me ligj.

Neni 75

(1) Kur prokurori publik sipas nevojës së shërbimit është dërguar përkohësisht që ta kryejë funksionin e prokurorit publik jashtë vendbanimit ka të drejtë të kompensimit për shpenzime të rritura për banimin e tij ose kompensim për shpenzime të transportit.

(2) Prokurori publik ka të drejtë të kompensimit për shpenzime të shpërnguljes në rast nga paragrafi (1) i këtij neni për të ose për familjen e tij në rastet kur është zgjedhur ose sistemuar në prokurori tjetër.

(3) Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut e përcakton lartësinë dhe mënyrën e pagesës së kompensimeve nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni.

Neni 76

(1) Prokurori publik i cili nuk ka banesë personale në shtet dhe prokurorisë publike ka të drejtë të shfrytëzimit të banesës zyrtare përkatëse.

(2) Deri në realizimin e të drejtës nga paragrafi (1) i këtij neni, prokurori publik ka të drejtë të kompensimit për shpenzime të zmadhuara për banimin e tij ose për kompensimin e shpenzimeve reale rrugore.

Neni 77

(1) Prokurori publik ka të drejtë dhe obligim të përsosjes së vazhdueshme profesionale, gjatë kohëzgjatjes së funksionit në pajtim me ligjin.

(2) Nga mjetet për punë të prokurorive publike detyrimisht ndahen mjete për përsosje profesionale të prokurorëve publikë.

(3) Prokurorit publik i cili ndjek studime pasuniversitare në drejtësi dhe studime specialistike në drejtësi në shtet dhe jashtë shtetit, mund t'i ndahet bursë.

(4) Mjetet për bursë sigurohen nga buxheti i Prokurorisë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(5) Mënyrën e ndarjes së bursës e përcakton prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut me rregullore.

Neni 78

(1) Prokurori publik ka legjitimacion të cilin e lëshon dhe e heq Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut me akt i përcakton formën dhe përmbajtjen e formularit të legjitimacionit, mënyrën e lëshimit dhe heqjes së tij.

Neni 79

(1) Të drejtat e veçanta të prokurorit publik në kryerjen e funksionit janë:

- qasja në informatat e klasifikuara pas certifikatës së sigurisë të marrë paraprakisht për qasje dhe shfrytëzim të informatave të klasifikuara,
- të ketë të drejtë të lejes për mbajtje të armës dhe blerje të municionit përkatës,
- të ketë mbrojtje të veçantë për personalitetin e tij, për familjen dhe pronën, pas kërkesës së prokurorit publik epror në polici në vendbanimin gjithmonë kur ekzistojnë shkaqe serioze për sigurinë e tij dhe
- të ketë dokument zyrtar të udhëtimit.

(2) Kur prokurori publik ose familja e tij i nënshtrohen dhunës ose kërcënimit për dhunë ose shqetësohen, përndiqen, frikësohen ose detyrohen në cilëndo mënyrë ose i nënshtrohen cilitdo lloji të mbikëqyrjes jopërkatëse, u garantohet dhe sigurohet:

- ndërmerren hapa për pengim të përsëritjes së incidentit dhe, aty ku është përkatëse, të parashatrojnë kallëzime penale,
- kompensim për vdekje ose lëndim të prokurorit publik ose familjes së tij që dalin nga sulmi nga personi motivi i të cilit për sulmin lidhet me veprimin e prokurorit publik.

(3) Për të drejtat e veçanta nga paragrafi (1) alinetë 2 dhe 4 të këtij neni rregulla më të përafërta miraton prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(4) Të drejtat e veçanta nga paragrafi (1) alineja 3 të këtij neni i referohen edhe prokurorit publik në pension.

Neni 80

Prokurorët publikë mund të themelojnë shoqatë, për realizimin dhe mbrojtjen e interesave të tyre dhe avancimin e statusit profesional.

Neni 81

(1) Prokurori publik suspendohet nga kryerja e funksionit derisa gjendet në paraburgim.

(2) Prokurori publik mund të suspendohet nga kryerja e funksionit derisa zgjat procedura penale kundër tij ose kur është ngritur procedurë disiplinore.

(3) Vendim për suspendimin e prokurorit publik nga funksioni në rastet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni miraton prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut. Vendimi doemos duhet të përmbajë arsyetim të shkaqeve për suspendim të prokurorit publik nga kryerja e funksionit.

(4) Kundër vendimit nga paragrafi (3) i këtij neni prokurori publik ka të drejtë të ankesës në Këshillin e Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të vendimit.

(5) Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut është i obliguar që në afat prej tetë ditësh nga pranimi i ankesës nga paragrafi (4) i këtij neni të miratojë vendim përfundimtar.

Neni 82

(1) Prokurori publik është i detyruar ta ruajë reputacionin e funksionit që e kryen.

(2) Prokurorët publikë dhe të punësuarit në shërbimin profesional të prokurorisë publike janë të detyruar që ta ruajnë si sekret atë që e kanë kuptuar nga palët për marrëdhëniet e tyre juridike dhe faktike në kuadër të kryerjes së shërbimit dhe garantojnë për fshehtësinë e të dhënave në të cilat publiku nuk ka qasje, ndërsa ka të bëjë me të dhënat për karakter personal të cilat nuk kanë ndikim për kryerje të funksionit.

(3) Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, prokurori i lartë publik i prokurorisë së lartë publike, prokurori publik themelore i Prokurorisë Publike Themelore për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit dhe prokurori publik themelor i prokurorisë publike themelore munden që prokurorin publik ose të punësuarit në shërbimin profesional të prokurorisë publike t'i lirojë nga obligimi për ruajtje të informatës së klasifikuar me shkallë adekuate të fshehtësisë të përcaktuar në pajtim me ligjin.

(4) Për lirim nga obligimi nga paragrafi (3) i këtij neni vendim miraton prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndërsa për prokuror publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut vendim miraton Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(5) Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut miraton Rregullore për informata të klasifikuara.

Neni 83

(1) Funksioni prokuror publik është i papërputhshëm me funksionin deputet, anëtar të këshillit të komunës, përkatësisht Qytetit të Shkupit, me funksionet në organet shtetërore, komunën dhe Qytetin e Shkupit dhe me funksione tjera të përcaktuara me ligj.

(2) Prokurori publik nuk mund të jetë anëtar i këshillit drejtues ose mbikëqyrës të shoqërisë tregtare ose person tjetër juridik i cili është themeluar për shkak të arritjes së fitimit.

Neni 84

(1) Prokurori publik në lidhje me kryerjen e funksionit prokuror publik nuk guxon të pranojë dhurata, premtim për dhuratë ose të shfrytëzojë volitshmëri dhe lehtësime tjera.

(2) Në lidhje me punën e prokurorit publik, nuk guxojnë të pranojnë dhurata, premtim për dhuratë ose dobi tjetër edhe bashkëshorti i tij dhe anëtarët tjerë të familjes, të afërmit dhe personat tjerë që jetojnë në bashkësi me prokurorin publik, përveç dhuratave protokollare në pajtim me ligjin.

Neni 85

Prokurori publik para gjykatave shfaqet në togë, dukjen dhe mënyrën e mbajtjes së të cilës e përcakton prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

19. PUSHIMI I FUNKSIONIT DHE SHKARKIMI I PROKURORËVE PUBLIKË

Neni 86

(1) Prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut funksioni i pushon:

- me kërkesë personale,
- nëse e humb shtetësinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut,
- nëse përherë e humb aftësinë për ushtrim të funksionit prokuror publik,
- nëse është zgjedhur ose emëruar në funksion tjetër publik ose
- nëse është i gjykuar me vendim të plotfuqishëm gjyqësor me dënim me burg në kohëzgjatje prej së paku gjashtë muajsh.

(2) Në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni pushimin e funksionit prokuror publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut e përcakton Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 87

(1) Prokurorit publik funksioni i pushon:

- me kërkesë personale,
- nëse e humb shtetësinë të Republikës së Maqedonisë së Veriut,
- nëse përherë e humb aftësinë për ushtrim të funksionit prokuror publik,
- nëse i plotëson kushtet për pension të pleqërisë me të drejtë të vazhdimet në pajtim me Ligjin për marrëdhënie të punës,

-nëse në kërkesë të tij dhe me pajtim të tij është zgjedhur ose emëruar në funksion tjetër publik, përveç kur funksioni prokuror publik pushon me kushte të përcaktuara me këtë ligj ose

- nëse është i dënuar me vendim të plotfuqishëm gjyqësor me dënim me burg prej së paku gjashtë muaj.

(2) Në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni pushimin e funksionit prokuror publik e përcakton Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 88

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, pas mendimit paraprak nga Këshilli i Prokurorëve publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, te Kuvendi i Maqedonisë së Veriut parashtron propozim për shkarkim të prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut shkarkohet nga funksioni prokuror publik para përfundimit të mandatit:

- për shkak të cenimit të rëndë disiplinor nga neni 91 alinetë 1 deri në 6 të këtij ligji nëse cenimi është kryer me qëllim ose pakujdesi evidente me faj të prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, pa shkaqe të arsyeshme dhe nëse cenimi ka shkaktuar pasoja të rënda ose

- nëse është anëtar në parti politike.

(3) Iniciativë për shkarkim të prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut mund të parashtrorë Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, në të cilën do t'i theksojë shkaqet, rrethanat dhe faktet nga të cilat është udhëhequr për parashtrimin e iniciativës.

(4) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut propozimin për shkarkim të prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut e dorëzon te Këshilli i

Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, i cili është i obliguar në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të propozimit, te Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut të dorëzojë mendim pozitiv ose negativ të arsyetuar në formë të shkruar.

(5) Në mbledhjen e Këshillit të Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut në të cilën debatohet për propozimin e Qeverisë së Maqedonisë së Veriut për shkarkim të prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut nuk merr pjesë prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(6) Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut ka të drejtë me shkrim të prononcohet për propozimin nga paragrafi (1) i këtij neni.

(7) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut me propozimin për shkarkim në mënyrë të obligueshme e dorëzon te Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut edhe mendimin nga paragrafi (4) i këtij neni.

(8) Nëse Këshilli i Prokurorëve publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut nga shkaqe të arsyeshme në afatin e caktuar nuk dorëzon mendim te Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, afati nga paragrafi (4) i këtij neni vazhdohet edhe për 15 ditë. Nëse edhe në këtë afat Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut nuk dorëzon mendim, konsiderohet se nuk e përkrah propozimin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(9) Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut ka të drejtë të jetë i pranishëm në seancën e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe të prononcohet për propozimin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut për shkarkimin e tij.

Neni 89

(1) Prokurori publik në ushtrimin e funksionit të tij shkarkohet:

- për shkak të cenimit të rëndë disiplinor në pajtim me nenin 91 të këtij ligji ose

- nëse është anëtar në parti politike.

(2) Prokurori publik shkarkohet nga funksioni i vet në pajtim me bazat e parapara në nenin 91 të këtij ligji nëse:

- cenimi është kryer me qëllim ose pakujdesi evidente me faj të prokurorit publik, pa shkaqe të arsyeshme dhe

- cenimi ka shkaktuar pasoja të rënda.

(3) Propozimi për ngritje të procedurës për përcaktim të përgjegjësisë nga paragrafi (1) i këtij neni parashtrorë në afat prej tre muajsh nga dita e kuptimit, por jo më gjatë se dy vjet nga dita kur është kryer cenimi.

(4) Në rast të formës më të lehtë të cenimit të bazave nga paragrafi (1) alineja 1 të këtij neni, prokurorit publik mund t'i shqiptohet masë disiplinore.

(5) Me ditën e plotfuqishmërisë së vendimit për shkarkim të prokurorit publik nga Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, sipas bazave nga paragrafi (1) i këtij neni, prokurorit publik i pushon e drejta e rrogës.

(6) Prokurorët publikë shkarkohen me shumicë të votave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve të Këshillit të Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, në mbledhje në të cilën marrin pjesë së paku dy të tretat e numrit të përgjithshëm të anëtarëve.

(7) Prokurori publik themelor i Prokurorisë Publike Themelore për Ndjekje të Krimet të Organizuar dhe Korrupsionit dhe prokurorët publikë në Prokurorinë Publike Themelore për Ndjekje të Krimet të Organizuar dhe Korrupsionit shkarkohet me shumicë të dy të tretave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve të Këshillit të Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

20. CENIME DISIPLINORE

Neni 90

Cenime disiplinore të kryera nga prokurori publik janë:

- Cenim i rëndë disiplinor dhe
- Cenim i lehtë disiplinor.

Neni 91

Cenim i rëndë disiplinor konsiderohet:

- cenim më i rëndë i rendit publik dhe paqes dhe forma tjera më serioze të sjelljes të pahijshme me të cilën priset autoriteti i prokurorisë publike dhe autoriteti i tij,

- nëse refuzon të parashtojë deklaratë për gjendjen pronësore dhe interesave në pajtim me ligj ose nëse të dhënat e përmbajtura në deklaratë në masë të madhe janë të pavërteta,

- shkelja e dukshme e rregullave për përjashtim në situata në të cilat prokurori publik ka qenë në dijeni ose është dashur të dijë për ekzistim të ndonjëres nga bazat për përjashtim të parapara me ligj,

- nëse me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor është i dënuar me dënim më të shkurtë se 6 muaj burg ose sanksion tjetër penal për vepër penale që është rezultat i drejtpërdrejtë në veprimin në ushtrimin e funksionit të prokurorisë publike, me qëllim ose me pakujdesi të vetëdijshme ose

- nëse në mënyrë të paautorizuar jep informata të klasifikuara, përkatësisht nxjerr informata dhe të dhëna për lëndë gjyqësore me çka cenohet detyrimi për mbrojtje të fshehtësisë së procedurës së përcaktuar me ligj dhe kur publiku është i përjashtuar në pajtim me ligj,

- nëse me qëllim dhe në mënyrë të paarsyeshme bën gabim të madh profesional, me ç'rast interpretimi i ndryshëm i të drejtës dhe fakteve nuk mund të paraqesë bazë për përcaktim të përgjegjesisë së prokurorit publik,

- pa mundëson ushtrim të mbikëqyrjes në punën e tij nga prokurori më i lartë publik,

- pa shkaqe të arsyeshme nuk vepron në lëndët në afatet e përcaktuara ligjore dhe për shkak të të cilës dukshëm zgjatet procedura ose ka ndodhur parashkrimi i ndjekjes penale,

- nëse pa shkaqe të arsyeshme nuk i merr në punë lëndët sipas renditjes siç janë pranuar nëpërmjet sistemit informatik për menaxhim me lëndët në prokurorinë publike,

- dy herë të njëpasnjëshme është i vlerësuar negativisht, në pajtim me procedurën e përcaktuar me ligj ose

- nuk vepron sipas udhëzimeve të përgjithshme të obligueshme të prokurorit më të lartë publik, kur ato janë dhënë në pajtim me ligj.

Neni 92

Cenim i lehtë disiplinor konsiderohet:

- cenime më të lehta të rendit publik ose forma tjera më të lehta të sjelljes së pahijshme me të cilën priset autoriteti i prokurorisë publike dhe autoriteti i saj,

- mosplotësim i obligimeve të mentorimit,

- cenim i rregullave për mungesë nga puna,

- lëshon të paraqitet ose vonohet në mënyrë të paarsyeshme në debatet e caktuara ose seanca para gjykatës,

- mosrespektim i nenit 71 paragrafit (2) të këtij ligji,

- mosndjekje e trajnimeve të obligueshme ose

- mosmbajtje e togës gjyqësore gjatë gjykimeve.

21. PROCEDURA DISIPLINORE

Neni 93

(1) Procedura për përcaktim të përgjegjesisë së prokurorit publik për cenim të kryer disiplinor zbatohet pas propozimit të arsyetuar të prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut për të gjithë prokurorët publikë dhe pas propozimit të arsyetuar të prokurorit të lartë publik të Prokurorisë së Lartë Publike për prokuror publik të Prokurorisë së lartë publike, për prokurorë themelor publik në Prokurorinë themelore publike, dhe për prokurorë publik në Prokurorinë Themelore Publike, me detyrë zyrtare ose pas kuptimit të marrë për cenim të kryer. Ndaj propozimit për ngritje të procedurës disiplinore, parashtruesi është i obliguar të dorëzojë dëshmi për cenim të kryer disiplinor. Procedurë për përcaktimin e përgjegjesisë së prokurorëve publikë për cenimin e kryer disiplinor ngrihet në afat prej gjashtë muajsh nga dita e mësimi për cenimin e kryer, por jo më vonë se tre vjet nga dita e kryerjes së cenimit.

(2) Procedurën për përcaktim të përgjegjesisë së prokurorit publik në ushtrimin e funksionit të prokurorisë publike e zbaton komisioni prej pesë anëtarësh ose zëvendës të tyre prej të cilëve nga një nga prokuroritë e larta publike dhe një anëtar nga Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut të zgjedhur nga kolegijumet nga ato prokurori. Anëtar i ose zëvendësanëtar i komisionit është i obliguar të përjashtohet nëse i njëjti paraqitet si parashtrues i propozimit.

(3) Para ngritjes së procedurës komisioni pas pranimit të lëndës, pa prolongim, do të kërkojë nga prokurori publik kundër të cilit është propozuar propozimi për ngritje të procedurës, me shkrim të prononcohet për konstatimet në propozimin në afat prej pesë ditësh pas njoftimit.

(4) Nëse komisioni vlerëson se nuk ekziston dyshim i bazuar për cenim të kryer disiplinor të ngritur nga prokurori publik do të miratojë konkluzion me të cilin do të konstatohet se nuk do të ngrëjë procedurë.

(5) Nëse komisioni vlerëson se propozimi është i bazuar, do të miratojë aktvendim për ngritje të procedurës disiplinore.

(6) Prokurori publik kundër të cilit mbahet procedurë disiplinore ka të drejtë të dëgjohet para komisionit për përcaktim të përgjegjesisë disiplinore në prani të mbrojtësit, si dhe të propozojë dëshmi në dobi të vet.

(7) Nëse komisioni me shumicë të votave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve përcakton se është kryer cenim disiplinor do të miratojë aktvendim dhe do të shqiptojë një nga sanksionet e përcaktuara nga neni 95, paragrafi (1) alinetë 1 dhe 2 dhe paragrafi (2) alineja 1 të këtij ligji.

(8) Gjatë zbatimit të votimit për llojin e masës disiplinore, anëtarët e Komisionit votojnë duke filluar nga më të rëndat kah më të lehtat.

(9) Me miratim të vendimit për shqiptim të masës disiplinore votimi ndërpritet.

(10) Nëse pas votimit për secilën nga masat disiplinore, për asnjë nuk është miratuar vendim me shumicë nga numri i përgjithshëm i anëtarëve të Komisionit, votimi nuk përsëritet, përveç nëse në seancën e njëjtë nuk është parashtruar propozim nga numri i përgjithshëm i anëtarëve për përsëritje të votimit për një nga masat.

(11) Nëse shumica e anëtarëve të Komisionit konsiderojnë se gjatë procedurës janë përcaktuar dëshmi për ekzistim të ndonjëres nga bazat ligjore për shkarkim të prokurorit publik, mund të propozojnë shkarkim të Këshilli i Prokurorëve Publikë i Republikës së Maqedonisë së Veriut ndërsa propozimi dorëzohet te prokurori publik kundër të cilit mbahet procedura. Pas propozimit për shkarkim prokurori publik ka të drejtë ankese te Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut në afat prej 7 ditësh nga dorëzimi i propozimit.

Neni 94

(1) Komisioni shqipton masë disiplinore nga neni 95 paragrafi (1) alinetë 1 dhe 2 dhe paragrafi (2) alineja 1 të këtij ligji. Pas ankesës së vendimit të Komisionit dhe pas ankesës së parashtruar kundër propozimit për shkarkimin ose pas kalimit të afatit kur ankesa nuk është parashtruar vendos Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, i cili mund ta anulojë, ndryshojë ose vërtetojë vendimin e komisionit dhe ta pranojë ose refuzojë propozimin për shkarkim.

(2) Vendim për shkarkim të prokurorit publik miraton Këshilli i Prokurorëve publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut në procedurë të përcaktuar me ligj.

(3) Vendim për shkarkim të prokurorit publik nga paragrafi (2) i këtij neni Këshilli miraton me shumicë të votave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve.

(4) Vendim për shkarkim të prokurorit publik themelor të Prokurorisë Publike Themelore për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit miraton Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut me shumicë të dy të tretave të numrit të përgjithshëm të anëtarëve.

(5) Kundër vendimit të Këshillit të Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut me të cilin është shqiptuar masë shkarkim i funksionit, prokurori publik ka të drejtë të ngrejë kontest në gjykatën kompetente.

(6) Rregulloren për mënyrën e zbatimit të procedurës për përcaktim të përgjegjesisë së prokurorit publik, pas propozimit të prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, e miraton Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

22. MASA DISIPLINORE

Neni 95

(1) Për cenim të përcaktuar të lehtë disiplinor të prokurorit publik, mund të shqiptohet një nga masat e theksuara disiplinore:

- vërejtje me shkrim,

- zvogëlim i rrogës prej 15% nga rroga mujore e prokurorit publik në kohëzgjatje prej një deri në gjashtë muaj.

(2) Për cenim të përcaktuar të rëndë disiplinor të prokurorit publik mund të shqiptohet një nga masat e theksuara disiplinore:

- zvogëlim i rrogës prej 15% deri në 30% nga rroga mujore e prokurorit publik në kohëzgjatje prej një deri në gjashtë muaj dhe

- shkarkim.

23. KËSHILLTARËT DHE BASHKËPUNËTORËT E PROKURORISË PUBLIKE

Neni 96

(1) Në Prokurorinë Publike për kryerjen profesionale të lidhura me kryerjen të funksionit të prokurorit publik ka këshilltarë të pavarur të prokurorisë publike, këshilltarë të lartë të Prokurorisë publike, bashkëpunëtorë profesionistë të Prokurorisë Publike dhe bashkëpunëtorë të ri të Prokurorisë publike më së paku 300 kredi të arritura sipas SETK-së ose të kryer VII/1 shkenca juridike, dhe i plotësojnë kushtet themelore të përcaktuara me ligj për themelim të marrëdhënies së punës.

(2) Notë për punën e tyre jep prokurori publik i Prokurorisë Publike në të cilën kanë themeluar marrëdhënie pune.

(3) Në Prokurorinë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut ka këshilltarë të pavarur të Prokurorisë Publike të cilët krahas kushteve të përgjithshme nga paragrafi (1) i këtij neni, është e nevojshme të kenë së paku 8 vjet përvojë pune në punë juridike pas provimit të dhënë të jurisprudencës, këshilltarë të lartë të Prokurorisë Publike, të cilët krahas kushteve të përgjithshme paragrafi (1) i neni, është e nevojshme të kenë së paku gjashtë vjet përvojë pune në punë juridike pas provimit të dhënë të jurisprudencës, këshilltarë të Prokurorisë Publike të cilët krahas kushteve të përgjithshme të paragrafit (1) i këtij neni, është e nevojshme të kenë së paku katër vjet përvojë pune në punë juridike pas provimit të dhënë të jurisprudencës dhe bashkëpunëtorë të lartë profesionalë të Prokurorisë Publike, të cilët krahas kushteve të përgjithshme nga paragrafi (1) i këtij neni është e nevojshme të kenë së paku dy vjet përvojë pune në punë juridike pas provimit të dhënë të jurisprudencës.

(4) Në prokuroritë e larta publike, prokuroria themelore publike për ndjekje të krimit të organizuar dhe korrupsionit ka këshilltarë të pavarur të Prokurorisë Publike të cilët krahas kushteve të përgjithshme nga paragrafi (1) i këtij neni, është e nevojshme të kenë së paku tetë vjet përvojë pune në punë juridike pas provimit të dhënë të jurisprudencës, këshilltarë të lartë të Prokurorisë Publike të cilët krahas kushteve të përgjithshme nga paragrafi (1) i

këtij neni, është e nevojshme të kenë së paku gjashtë vjet përvojë pune në punë juridike pas provimit të dhënë të jurisprudence, këshilltarë të Prokurorisë Publike të cilët krahas kushteve të përgjithshme nga paragrafi (1) i këtij neni është e nevojshme të kenë së paku katër vjet përvojë pune në punë juridike pas provimit të dhënë të jurisprudence, bashkëpunëtorë të lartë të Prokurorisë Publike të cilët krahas kushteve të përgjithshme nga paragrafi (1) i këtij neni, është e nevojshme të kenë së paku dy vjet përvojë pune në punë juridike pas provimit të dhënë të jurisprudence dhe bashkëpunëtorë profesionalë të Prokurorisë Publike të cilët krahas kushteve të përgjithshme nga paragrafi (1) i këtij neni, është e nevojshme të kenë të dhënë provimin e jurisprudence.

(5) Në prokuroritë themelore publike ka këshilltarë të lartë të Prokurorisë Publike, të cilët krahas kushteve të përgjithshme nga paragrafi (1) i këtij neni, është e nevojshme të kenë së paku pesë vjet përvojë pune në punë juridike pas provimit të dhënë të jurisprudence, këshilltarë të Prokurorisë Publike të cilët krahas kushteve të përgjithshme nga paragrafi (1) i këtij neni, është e nevojshme të kenë së paku katër vjet përvojë pune në punë juridike pas provimit të dhënë të jurisprudence, bashkëpunëtorë të lartë profesionalë të Prokurorisë Publike të cilët krahas kushteve të përgjithshme nga paragrafi (1) i këtij neni, është e nevojshme të kenë së paku dy vjet përvojë pune në punë juridike pas provimit të dhënë të jurisprudence, bashkëpunëtorë profesionalë të Prokurorisë Publike të cilët krahas kushteve të përgjithshme nga paragrafi (1) i këtij neni, është e nevojshme të kenë të dhënë provimin e jurisprudence dhe bashkëpunëtorë të rinj të Prokurorisë Publike.

Neni 97

(1) Rregullore për sistematizim të vendeve të punës të këshilltarëve dhe bashkëpunëtorëve të Prokurorisë Publike, si dhe vendim për numrin e tyre, miraton prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, përveç në rastet nga paragrafi (2) i këtij neni.

(2) Rregullore për sistematizim të vendeve të punës të këshilltarëve dhe bashkëpunëtorëve të prokurorisë publike, si dhe vendim për numrin e tyre për Prokurorinë Publike Themelore për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit miraton prokurori publik themelor i Prokurorisë Publike Themelore për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit .

24. NËPUNËSIT E PROKURORISË PUBLIKE

Neni 98

Të drejtat, obligimet dhe përgjegjësitë, si dhe sistemi i rrogave dhe kompensimeve të rrogave të nëpunësve të prokurorisë publike rregullohen me ligj.

Neni 99

(1) Rregullore për sistematizimin e vendeve të punës së nëpunësve të prokurorisë publike, si dhe vendim për numrin e tyre, miraton prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Rregullore për sistematizimin e vendeve të punës së nëpunësve të prokurorisë publike, si dhe vendim për numrin e tyre për Prokurorinë Publike Themelore për

Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit, miraton prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut me propozim të prokurorit publik themelor të Prokurorisë Publike Themelore për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit.

25. MJETET PËR PUNË

Neni 100

(1) Mjetet për punë të prokurorisë publike sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Mjetet për punë të prokurorive publike sigurohen në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut nëpërmjet shfrytëzuesit buxhetor - Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Mjetet për punë të Prokurorisë Publike Themelore për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut nëpërmjet shfrytëzuesit buxhetor-Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 101

(1) Në bazë të politikës fiskale dhe kategorisë kryesore për të hyrat dhe shpenzimet e vlerësuara, lartësia e mjeteve për punë në Prokurorinë Publike arrin së paku 0,4% nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut për vitin rrjedhës, nëse me këtë nuk priset shpërndarja e drejtë e mjeteve buxhetore dhe nuk dikohet mbi mjetet e planifikuara për të gjitha shpenzimet dhe zërat buxhetorë.

(2) Lartësia e mjeteve për punë të prokurorisë publike nga neni 100 i këtij ligji, përcaktohet në bazë të propozimit të prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut të cilin e dorëzon te Ministria e Financave. Mjetet nga ky paragraf përcaktohen në bazë të politikës fiskale dhe kategorive kryesore për të hyrat dhe shpenzimet e vlerësuara dhe cirkularit buxhetor të përcaktuar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut për vitin e ardhshëm buxhetor dhe kriterete të brendshme dhe metodologjisë të përcaktuara nga prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Propozimi për sigurimin e mjeteve për punë nga neni 100 i këtij ligji përmban vlerësim për punët e rregullta dhe të jashtëzakonshme të cilat i kryen prokuroria publike, numrin e nevojshëm të prokurorëve publikë dhe nëpunësve të prokurorisë publike, si dhe tregues të tjerë të cilët janë të rëndësishëm për përcaktimin e propozimit për përcaktim të shumës së mjeteve të nevojshme për punë të prokurorisë publike.

(4) Para dorëzimit të propozimit të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut te Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, ministri i Financave në mënyrë të obligueshme e harmonizon pjesën e mjeteve për financim të prokurorisë publike me prokurorin publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut. Nëse nuk arrihet pajtim, Ministria e Financave dorëzon raport të cilin e dorëzon te Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe te Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndërsa Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut te Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut dorëzon mendim për raportin e Ministrisë së Financave.

(5) Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut e përfaqëson dhe prezanton pjesën e mjeteve nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut për financim të prokurorisë publike, në mbledhjen e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut kur miratohet Propozim-buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe para trupave punues dhe në seancën e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut kur miratohet Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 102

(1) Lartësia e mjeteve për punë të Prokurorisë Publike Themelore për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit përcaktohet në bazë të propozimit të prokurorit publik të Prokurorisë Publike Themelore për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit të cilin e dorëzon te prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë me propozim të prokurorit publik themelor të Prokurorisë Publike Themelore për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit mund të parashtrojë kërkesa plotësuese për financim të aktiviteteve të zmadhuara në punë.

(3) Rroga e Prokurorit Publik themelor të Prokurorisë Publike Themelore për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit është 5% më e ulët se rroga e Prokurorit Publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(4) Rroga e prokurorëve publikë në Prokurorinë Publike Themelore për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit caktohet në lartësi të rrogës së prokurorit publik të prokurorisë së lartë publike.

Neni 103

(1) Rrogat dhe kompensimet e rrogës së prokurorëve publikë rregullohen me ligj.

(2) Të drejtë të shtesës së rrogës nga paragrafi (1) i këtij neni ka edhe hetuesi në qendrën hetimore.

Neni 104

Prokuroria publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut kryen shpërndarje të mjeteve të lejuara shfrytëzuesit buxhetor - Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut sipas prokurorive, në nivel vjetor dhe mujor, në bazë të matësve dhe kritereve.

Neni 105

Rrogat dhe kompensimet tjera të nëpunësve të prokurorisë publike dhe të punësuarve tjerë në prokurorinë publike, përcaktohen me ligj dhe marrëveshje kolektive.

Neni 106

(1) Kushtet hapësinore, mjetet materiale, pajisja dhe kushtet të tjera për punë të prokurorive publike i siguron Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut në propozim të Prokurorisë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut miraton Program me lartësi të caktuar të mjeteve për ndërtim, rikonstruktiv, mirëmbajtje të objekteve dhe pajisjeve të prokurorive publike dhe e përcakton dedikimin e tyre më të afërt.

(3) Për realizimin e Programit nga paragrafi (2) i këtij neni kujdeset Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 107

(1) Në Prokuroritë publike formohet sistem informatik si pjesë nga qendra e vetme informatike me bazë të të dhënave për organet e jurisprudencës në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(2) Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut kujdeset për mirëmbajtjen e bazës së vetme metodologjike dhe teknologjike të sistemit informatik të prokurorive publike.

(3) Shpërndarja e mjeteve në Prokurorinë Publike kryhet nëpërmjet sistemit për shpërndarje elektronike të lëndëve.

(4) Mënyra e shpërndarjes së lëndëve rregullohet me akt nënligjor që e miraton prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

26. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 108

(1) Prokurorët publikë në Prokuroritë Publike dhe Prokurorët publikë në Prokuroritë Publike vazhdojnë ta kryejnë funksionin e tyre deri në përfundim të mandatit për të cilin janë zgjedhur.

(2) Procedurat e filluara deri në hyrjen në fuqi të këtij ligji, do të vazhdojnë në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(3) Lëndët nga kompetencat e Prokurorisë publike për ndjekjen e veprave penale të lidhura dhe që dalin nga përmbajtja e ndjekjes së paligjshme të komunikimeve të ndërmarra nga Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut sistemohen në Prokuroritë Publike për ndjekje të mëtejme penale në pajtim me kompetencat e tyre të përcaktuara me këtë ligj.

Neni 109

(1) Në afat prej 30 ditësh nga fillimi i zbatimit të këtij ligji, Këshilli i Prokurorëve Publikë i Republikës së Maqedonisë me propozim të prokurorit publik themelor të Prokurorisë Themelore për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit do të miratojë vendim për rritjen e numrit të Prokurorëve Publikë në Prokurorinë Themelore Publike për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit.

(2) Në afat prej 15 ditësh nga miratimi i vendimit nga paragrafi (1) i këtij neni, Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut do të shpallë konkurs për zgjedhje të prokurorëve publikë në Prokurorinë Publike Themelore për Ndjekje të Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit.

Neni 110

(1) Prokuroria Publike nuk mund ta themelojë akuzën në bazë të materialeve të përgjuara në mënyrë të paligjshme.

(2) Përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni janë lëndët e Prokurorisë Publike për ndjekje të veprave penale të lidhura dhe të cilat dalin nga përmbajtja e ndjekjes së paligjshme të komunikimeve të parashtruara te gjykata kompetente deri më 30 qershor 2017 në pajtim me ligjin

për prokurori publike për ndjekje të veprave penale të lidhura dhe të cilat dalin nga përmbajtja e ndjekja e paligjshme e komunikimeve.

(3) Materialet dhe transkriptat e materialeve nga materialet e përgjuara në mënyrë të paligjshme për lëndët e ngritura pas 30 qershorit 2017 mund të shfrytëzohen vetëm si indikacione dhe në to nuk mund të bazohet akti akuzues ose propozimi akuzues dhe ato nuk mund të propozohen dhe përdoren si dëshmi në procedurën për aktin e parashtruar akuzues ose propozimit akuzues.

(4) Materialet nga paragrafi (3) i këtij neni do të asgjësohen në afat prej tre muajsh pas përfundimit të procedurave për mjete të jashtëzakonshme juridike të lëndëve nga paragrafi (3) i këtij neni në pajtim me dispozitat për asgjësim të materialeve nga masat e veçanta hetuese të përcaktuara me ligj. Procesverbalet për asgjësim dorëzohen te Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(5) Të gjitha materialet e mbetura dhe traskriptet nga materialet e përgjuara në mënyrë të paligjshme të cilat nuk janë të dorëzuara në gjykata dhe të cilat nuk janë pjesë e lëndëve të cilat janë në fazë të hetimit në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni, nuk mundet përsëri të përgjohen dhe të përdoren në cilëndo procedurë dhe asgjësohen në afat prej tre muajsh pas përfundimit të procedurave për mjete juridike të jashtëzakonshme të lëndëve nga paragrafi (2) i këtij neni, në pajtim me dispozitat për asgjësimin e materialeve nga masat hulumtuese të veçanta të përcaktuara me ligj. Procesverbalet për asgjësim dorëzohen te Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 111

(1) Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut në afat prej 60 ditëve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji do t'i miratojë aktet nënligjore të parapara me këtë ligj.

(2) Këshilli i Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut në afat prej 60 ditëve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji do t'i miratojë aktet nënligjore të parapara me këtë ligj.

(3) Deri në hyrjen në fuqi të akteve nënligjore nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni do të zbatohen aktet nënligjore të miratuara para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(4) Kuvendi i Republikës së Maqedonisë deri në fillimin e zbatimit të këtij ligji do ta harmonizojë Legjislacionin penal me Standardet Evropiane, gjatë të cilës në dispozitat kalimtare do t'i theksojë numrat e neneve të ligjit të ri të cilat korrespondojnë me nenet e Kodit Penal ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/11, 135/11, 185/11, 142/12, 166/12, 55/13, 82/13, 14/14, 27/14, 28/14, 115/14, 132/14, 160/14, 199/14, 196/15, 226/15, 97/17 dhe 248/2018), të theksuara në nenin 32 të këtij ligji.

Neni 112

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji shfuqizohen Ligji për Prokurori Publike ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 150/2007, 111/2008 dhe 198/18) dhe

Ligji për Prokurori Publike për ndjekje të veprave penale të lidhura dhe të cilat dalin nga ndjekja e paligjshme e komunikimeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 159/2015).

Neni 113

Ky ligj botohet në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", ndërsa hyn në fuqi dhe do të fillojë të zbatohet nga 30 qershori 2020.

810.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СОВЕТОТ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за Советот на јавните обвинители на Република Македонија,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 16 февруари 2020 година.

Бр. 08-1413/1
16 февруари 2020 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

ЗА К О Н

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СОВЕТОТ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Во Законот за Советот на јавните обвинители на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ број 150/2007 и 100/11) во членот 2 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Советот на јавните обвинители во вршењето на своите функции соодветно ги применува одредбите од Законот за употреба на јазиците.“.

Член 2

Во член 6 во алинејата 5 во првиот ред од текстот по зборот „Македонија“ се додаваат зборовите: „(во натамошниот текст: Собранието)“, а по зборот „адвокати“ зборовите: „и други истакнати правници“ се заменуваат со зборовите: „поранешни судии на Уставниот суд, меѓународни судии и други истакнати правници.“.

Член 3

Во член 7 ставот (1) се менува и гласи:

„(1) Мандатот на членовите на Советот избрани од страна на јавните обвинители трае четири години со право на уште еден избор по истекот на најмалку четири години од престанокот на претходниот мандат во Советот.“

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Мандатот на членовите на Советот избрани од Собранието трае четири години со право на уште еден избор.“

Ставовите (2), (3) и (4) стануваат ставови (3), (4) и (5).

Член 4

Во член 9 став (1) по алинејата 7 се додаваат три нови алинеи, кои гласат:

„- одлучува по поднесено барање за дисциплинска одговорност на член на Советот,

- донесува одлука за член на Советот да може да врши непосреден увид во работењето на јавните обвинители,

- донесува Етички кодекс за јавни обвинители по предлог на Здружението на јавните обвинители.“

Член 5

Во член 10 став (5) точката на крајот од реченицата се заменува со запирка и се додаваат зборовите: „освен ако со Законот за јавното обвинителство не е поинаку определено.“

По ставот (5) се додава нов став (6), кој гласи:

„(6) Одлуките на Советот мора да бидат образложени и истите се објавуваат на веб-страницата на Советот.“

Член 6

По членот 10 се додаваат два нови наслова и два нови члена 10-а и 10-б, кои гласат:

„Јавност во работата

Член 10-а

(1) Седниците на Советот се јавни.

(2) Јавноста може да биде исклучена само со одлука на Советот заради заштита на угледот и интегритетот на јавниот обвинител. За исклучување на јавноста од седниците, Советот одлучува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број членови.

(3) Во случај кога Советот одлучил за исклучување на јавноста од седницата, претседателот на Советот е должен да ја извести јавноста за причините за исклучување на јавноста и во случај ако на истата седница донесува одлука со гласање, гласањето за одлуката е јавно.

(4) Кога Советот одлучува за избор на јавен обвинител на јавно обвинителство или за избор на јавен обвинител во јавно обвинителство, јавноста не може да биде исклучена во ниеден случај.

(5) Советот составува записник од гласањето за одлуката од ставот (4) на овој член и истиот јавно го објавува на веб-страницата на Советот.

(6) За работата на седницата на Советот се води записник и седницата се снима тонски или се прави аудио-визуелен запис. Усвоениот записник се објавува на веб-страницата на Советот.

Изземање на член на Советот

Член 10-б

(1) Член на Советот не учествува во работа на Советот во постапки во кои се одлучува за јавен обвинител или кандидат за јавен обвинител со кој е во:

1) брачна или вонбрачна заедница;

2) роднинска врска по права линија до кој било степен, а во странична до четврт степен;

3) роднинска врска по сватовство до втор степен;

4) однос на посвоеник или посвоител или лице со кое живее во иста семејна заедница.

(2) Член на Совет избран од редот на јавните обвинители не учествува во работата на Советот кога е поведена постапка за утврдување на негова одговорност како јавен обвинител или како член на Советот.

(3) Член на Советот е должен веднаш да престане со својата работа во постапките од надлежност на Советот во моментот на осознавање за постоење на причините од ставот (1) на овој член и за тоа да го извести Советот.

(4) Член на Советот, освен во случаите предвидени во ставот (1) на овој член, доколку во вршењето на својата функција дознае за постоење на околности кои може да предизвикаат сомневање во неговата непристрасност, е должен веднаш за тоа да го извести Советот, кој ќе донесе соодветна одлука.

(5) Ако членот на Советот не постапи согласно со ставот (3) на овој член, тогаш за него може да биде поведена дисциплинска постапка.“

Член 7

Во член 13 став (4) точката на крајот од реченицата се брише и се додаваат зборовите: „и се објавува на веб-страницата на Советот“.

Член 8

Во член 16 алинеја 1 зборот „осум“ се заменува со зборот „десет“, а сврзникот „и“ се заменува со запирка.

Во алинејата 2 точката се заменува со сврзникот „и“.

По алинејата 2 се додава нова алинеја 3, која гласи: „- да има позитивна оценка во вршењето на јавно обвинителската функција согласно со закон,“.

Член 9

Во член 20 ставови (1), (2) и (7) зборовите: „Министерство за правда“ се заменуваат со зборот „Советот“.

Во ставот (4) зборовите: „Министерот за правда“ се заменуваат со зборовите: „Претседателот на Советот“.

Член 10

Во член 23 став (1) во алинејата 2 по зборот „број“ се додаваат зборовите: „кој се наоѓа на делот кој останува на кочанот“.

Член 11

Во член 25 став (4) по зборот „легитимација“ се додаваат зборовите: „или јавна исправа за утврдување на идентитетот“.

По ставот (5) се додаваат два нови става (6) и (7), кои гласат:

„(6) Гласачката кутија не смее да биде отворена пред 16:00 часот.

(7) Комисијата за избори е должна преку веб-страницата на Советот да обезбеди јавноста директно да го следи сумирањето на изборниот резултат, а во случај да не може да се обезбеди директен пренос од технички причини, е должна да обезбеди снимање на истиот и најдоцна следниот ден да ја постави снимката на веб-страницата на Советот.“.

Член 12

Во член 30 став (1) по зборовите: „по завршувањето на гласањето“ се става запирка и се додаваат зборовите: „односно по објавувањето на резултатите“.

Член 13

Во член 32 ставот (1) се менува и гласи:

„(1) За член на Совет што го избира Собранието може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови:

- да е државјанин на Република Северна Македонија,

- дипломиран правник со најмалку 15 години работно искуство во правната професија со положен правосуден испит и кое во вршењето на правната професија се истакнало со научна или професионална работа или со свое јавно делување и

- да не е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело злоупотреба на службена должност и овластување во вршење на функцијата или друго кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеци што го прави недостоен за да ја врши функцијата член на Советот.“.

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Членовите на Советот што ги избира Собранието се од редот на универзитетски професори по право, адвокати, поранешни судии на Уставниот суд, меѓународни судии и други истакнати правници, од кои двајца се припадници на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.“.

Ставот (2) станува став (3).

Член 14

Во член 33 ставот (5) се менува и гласи:

„(5) Избраните членови на Советот припадници на заедниците кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните, свечената изјава ја даваат согласно со одредбите од Законот за употребата на јазиците.“.

Член 15

Во член 35 став (1) точката 3) се менува и гласи:

„3) со исполнување на услови за старосна пензија согласно со закон, при што членот на Советот може да продолжи со вршењето на функцијата согласно со прописите за работните односи со доставување изјава до Советот на јавните обвинители.“.

По ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Во случајот од ставот (1) точка 3) на овој член, престанокот, односно продолжувањето на функцијата член на Советот, со решение Советот го констатира на првата наредна седница.“.

Ставовите (3), (4) и (5) стануваат ставови (4), (5) и (6).

Член 16

По членот 35 се додава нова Глава IV-а, шест нови наслови и шест нови членови 35-а, 35-б, 35-в, 35-г, 35-д и 35-ѓ, кои гласат:

„IV-а ПОСТАПКА ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ ОД ФУНКЦИЈА НА ЧЛЕН НА СОВЕТОТ

Разрешување на член на Советот

Член 35-а

(1) Член на Советот ќе се разреши од функцијата, ако:

1) Јавниот обвинител - член на Советот е разрешен од јавнообвинителската функција согласно со закон;

2) Советот оцени дека се исполнети основите за негово разрешување поради дисциплинска повреда во постапка утврдена со закон.

(2) Во случајот од ставот (1) точка 1) на овој член, мандатот престанува со правосилноста на одлуката за разрешување на јавниот обвинител од јавнообвинителската функција.

(3) Во случај од ставот (1) точка 2) на овој член, мандатот престанува со денот кога Советот донел одлука за разрешување на членот.

Основи за поднесување на барање за дисциплинска постапка за член на Совет

Член 35-б

(1) Образложено барање за поведување на постапка за дисциплинска одговорност на член на Совет, заедно со доказите на кои се заснова барањето, до Советот може да поднесат најмалку 20 јавни обвинители или најмалку една третина од вкупниот број членови на Советот, ако членот на Советот:

- влијае врз самостојноста на јавните обвинители во одлучувањето по конкретни предмети,

- ја занемарува и не ја извршува својата функција во работата на Советот,

- ако одбие да поднесе изјава за имотна состојба и интереси согласно со закон или ако податоците содржани во изјавата во голема мера се неистинити или

- ги прекрши правилата за изземање во ситуации во кои членот на Советот знаел или требало да знае за постоење на некоја од основите за изземање предвидени со овој закон.

(2) Членот на Советот се разрешува од функцијата согласно со основите предвидени во ставот (1) на овој член ако повредата е сторена:

- со намера или очигледна небрежност по вина на јавниот обвинител без оправдани причини и

- повредата предизвикала тешки последици.

Постапка за утврдување на одговорност на член**Член 35-в**

(1) Постапката за утврдување на одговорност на член на Советот е итна и од доверлив карактер, се води без присуство на јавноста и со почитување на угледот и достоинството на членот на Советот при што се води сметка за заштита на личните податоци согласно со прописите за заштита на личните податоци.

(2) По барање на членот на Советот, Советот ќе одлучи постапката да биде јавна.

(3) Барањето од членот 35-б од овој закон се доставува до Советот кој во рок од три дена од денот на поднесувањето на јавна седница утврдува дали барањето е уредно и поднесено од овластен подносител.

(4) Ако барањето е неуредно или поднесено од неовластен подносител, Советот на истата седница го отфрла.

(5) Ако барањето е уредно и поднесено од овластен подносител, Советот во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето одржува седница.

(6) Членот на Советот може писмено да одговори на наводите во барањето или да даде усна изјава на јавната седница на Советот на која се расправа по барањето.

(7) Членот на Советот против кој е поднесено барање има право на бранител што самиот го известува и го обезбедува за расправата.

Прибавување податоци и докази**Член 35-г**

(1) Советот прибавува податоци и докази кои се од интерес за утврдување на состојбата во врска со барањето.

(2) Доколку податоците и доказите од ставот (1) на овој член се наоѓаат кај државен орган, орган на единицата на локалната самоуправа или кај физичко или правно лице на кое му е доверено вршење на јавни овластувања, истите се должни без надоместок да ги достават до Советот во рокот определен во барањето од ставот (1) на овој член.

(3) Заедно со одговорот на барањето членот на Советот ги доставува сите докази врз основа на кои го заснова својот одговор на барањето.

Достава**Член 35-д**

(1) Доколку барањето е уредно и поднесено од овластен подносител, Советот го доставува барањето и доказите лично до членот на Советот против кој е поднесено, преку архивата на Советот или со препорачана пратка на домашната адреса.

(2) Ако членот на Советот не се затече на местото на достава од ставот (1) на овој член му се остава писмено известување за местото и времето за подигање на барањето и истото се смета за уредна достава.

(3) Членот на Советот во одговорот на барањето е должен да ја наведе адресата на која ќе му се доставуваат писмената во текот на постапката по писмен пат

со препорачана пратка, како и електронската адреса на која писмената ќе му се доставуваат по електронски пат.

(4) Доколку членот на Советот не се затече на адресата наведена во одговорот на барањето каде што треба да се изврши доставување на писменото, доставувачот ќе остави писмено известување заради примање на писменото со кое се известува да дојде во определен ден и час во определена просторија на Советот за прием на писменото. Ако членот на Советот не постапи по известувањето се смета дека доставувањето е извршено на денот и часот наведени во известувањето.

(5) Доставувањето по електронски пат се врши согласно со одредбите од Законот за парничната постапка.

Одлука за разрешување**Член 35-ѓ**

(1) Одлуката за разрешување на член на Советот ја донесува Советот со најмалку шест гласови, при што за разрешувањето мора да гласале најмалку три члена избрани од јавните обвинители и три члена избрани од Собранието.

(2) Мандатот на членот на Совет престанува со денот кога е донесена одлуката за разрешување.“

Член 17

Во член 37 став (1) точката на крајот на реченицата се заменува со запирка и се додаваат зборовите: „по година на завршување на обуката.“

Член 18

По членот 38 се додава нов член 38-а, кој гласи:

„Член 38-а

Член на Советот за време на траењето на мандатот не може да биде избран за јавен обвинител во јавно обвинителство или за јавен обвинител на јавно обвинителство.“

Член 19

Во членот 40 став (1) зборовите: „основен јавен обвинител за гонење на организиран криминал и корупција на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција“ се бришат.

Во ставот (2) зборовите: „основен јавен обвинител за гонење на организиран криминал и корупција“ се бришат.

Ставот (3) се менува и гласи:

„(3) На постапката за избор на основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција се применуваат одредбите од овој закон за избор на член на Советот на јавни обвинители од редот на јавните обвинители, освен ако со Законот за јавно обвинителство не е поинаку определено.“

Ставот (4) се менува и гласи:

„(4) Советот на јавни обвинители во рок од седум дена од денот на гласање за избор на основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, го именува за

основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција кандидатот кој освоил најмногу гласови на гласањето од страна на сите јавни обвинители во Република Северна Македонија.“.

Член 20

Во членот 41 по зборот „избира“ се додаваат зборовите: „јавни обвинители во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.“.

Член 21

Членот 47 менува и гласи:

„(1) Советот донесува решение за престанок на функција јавен обвинител кога се исполнети условите за старосна пензија согласно со закон, при што јавниот обвинител може да продолжи со вршењето на функцијата согласно со прописите за работните односи со доставување изјава до Советот на јавните обвинители.

(2) Во случајот од ставот (1) на овој член, престанокот, односно продолжувањето на функцијата јавен обвинител, со решение Советот го констатира на првата наредна седница.“.

Член 22

Во член 48 став (1) по зборовите: „шест месеца“ се става точка, а зборовите до крајот на реченицата се бришат.

Член 23

По членот 49 се додава нов член 49-а, кој гласи:

„Член 49-а

(1) Член на Советот може да поднесе иницијатива за утврдување дисциплинска одговорност на јавен обвинител, до овластените подносител на предлог за утврдување дисциплинска одговорност.

(2) Член на Советот кој поднел иницијатива за утврдување дисциплинска одговорност на јавен обвинител не може да учествува во постапката за утврдување на дисциплинска одговорност на јавните обвинители во втор степен и за разрешување на јавен обвинител.“.

Член 24

Членот 50 се менува и гласи:

„Советот врз основа на спроведена постапка за утврдување одговорност со решение ќе разреши јавен обвинител согласно со основите од Законот за јавното обвинителство.“.

Член 25

Во членот 55 по зборот „Македонија“ се додаваат зборовите: „преку буџетскиот корисник - Совет на јавни обвинители.“.

Член 26

Започнатите постапки за избор на јавни обвинители, како и започнатите дисциплински постапки за јавни обвинители до денот на започнување на примена на овој закон, продолжуваат да се водат согласно со

одредбите од Законот за Советот на јавните обвинители на Република Македонија и Законот за јавното обвинителство („Службен весник на Република Македонија“ број 150/2007 и 100/11).

Член 27

Во насловот и во сите членови на Законот за Советот на јавните обвинители на Република Македонија и Законот за јавното обвинителство („Службен весник на Република Македонија“ број 150/2007 и 100/11) зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Член 28

Овој закон се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а влегува во сила и ќе започне да се применува од 30 јуни 2020 година.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR KËSHILLIN E PROKURORËVE PUBLIKË TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË

Neni 1

Në Ligjin për Këshillin e Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë“ numër 150/2007 dhe 100/11) në nenin 2 pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

“(2) Këshilli i Prokurorëve Publikë në kryerjen e funksioneve të veta në mënyrë përkatëse i zbaton dispozitat e Ligjit për përdorimin e gjuhëve.”.

Neni 2

Në nenin 6 në alinenë 5 në rreshtin e parë të tekstit pas fjalës "Maqedonia" shtohen fjalët: “(në tekstin e mëtejme: Kuvendi)", e pas fjalës "avokatë" fjalët: "dhe juristë tjerë të dalluar", zëvendësohen me fjalët: "gjykatës të mëparshëm të Gjykatës Kushtetuese, gjykatës ndërkombëtarë dhe juristë tjerë të dalluar.”.

Neni 3

Në nenin 7 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

“(1) Mandati i anëtarëve të Këshillit të zgjedhur nga ana e prokurorëve publikë zgjat katër vjet me të drejtë edhe të një zgjedhjeje pas kalimit të së paku katër viteve nga pushimi i mandatit paraprak në Këshill.”.

Pas paragrafit (1) shtohen paragraf i ri (2), si vijon:

“(2) Mandati i anëtarëve të Këshillit të zgjedhur nga Këshilli zgjat katër vjet me të drejtë edhe të një zgjedhjeje.”.

Paragrafët (2), (3) dhe (4) bëhen paragrafë (3), (4) dhe (5).

Neni 4

Në nenin 9 në paragrafin (1) pas alinesë 7 shtohen tri aline të reja, si vijojnë:

“- vendos për kërkesën e parashtruar për përgjegjësi disiplinore të anëtarit të Këshillit,

- miraton vendim që anëtari i Këshillit të mund të kryejë kontroll të drejtpërdrejtë në punën e prokurorëve publikë,

- miraton Kod etik për prokurorë publikë me propozim të Shoqatës së Prokurorëve Publikë."

Neni 5

Në nenin 10 në paragrafin (5) pika në fund të fjalisë zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: "përveç nëse me Ligjin për Prokurori Publike nuk është përcaktuar ndryshe."

Pas paragrafit (5) shtohen paragraf i ri (6), si vijon:

"(6) Vendimet e Këshillit doemos duhet të jenë të arsyetuara dhe të njëjtat shpallen në ueb faqen e Këshillit."

Neni 6

Pas nenit 10 shtohen dy tituj të rinj dhe dy nene të reja 10-a dhe 10-b, si vijojnë:

“Transparenca në punë

Neni 10-a

(1) Mbledhjet e Këshillit janë publike.

(2) Publiku mund të jetë i përjashtuar vetëm me vendim të Këshillit për shkak të mbrojtjes së autoritetit dhe integritetit të prokurorit publik. Për përjashtim të publikut nga mbledhjet, Këshilli vendos me shumicë të dy të tretave të votave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve.

(3) Në rast kur Këshilli ka vendosur për përjashtim të publikut nga mbledhja, kryetari i Këshillit është i obliguar ta njoftojë publikun për shkaqet për përjashtim të publikut dhe në rast se në mbledhjen e njëjtë miraton vendim për votim, votimi për vendimin është publik.

(4) Kur Këshilli vendos për zgjedhje të prokurorit publik të prokurorisë publike ose për zgjedhje të prokurorit publik në prokurori publike, publiku nuk mund të jetë i përjashtuar në asnjë rast.

(5) Këshilli përpilon procesverbal nga votimi për vendimin nga paragrafi (4) i këtij neni dhe të njëjtin publikisht e shpall në ueb faqen e Këshillit.

(6) Për punën e seancës së Këshillit mbahet procesverbal dhe mbledhja incizohet me zë ose bëhet regjistrim audio-vizuel. Procesverbali i miratuar shpallet në ueb faqen e Këshillit.

Përjashtimi i anëtarit të Këshillit

Neni 10-b

(1) Anëtari i këshillit nuk merr pjesë në punën e Këshillit në procedura në të cilat vendoset për prokuror publik ose kandidat për prokuror publik me të cilin është në:

1) bashkësi martesore ose jashtëmartesore;

2) lidhje familjare në vijë të drejtë deri në cilëndo shkallë, ndërsa në anësore deri në shkallë të katërt;

3) lidhje familjare sipas krushqisë deri në shkallë të dytë;

4) marrëdhënie të të birësuarit ose birësuesit ose personit me të cilin jeton në bashkësi të njëjtë familjare.

(2) Anëtari i Këshillit i zgjedhur nga radhët e prokurorëve publikë nuk merr pjesë në punën e Këshillit kur është ngritur procedurë për përcaktim të përgjegjësisë së tij si prokuror publik ose si anëtar i Këshillit.

(3) Anëtari i Këshillit është i obliguar që menjëherë të pushojë me punën e tij në procedurat me kompetencë të Këshillit në momentin e njoftimit të ekzistimit të shkaqeve nga paragrafi (1) të këtij neni edhe për këtë ta njoftojë Këshillin.

(4) Anëtari i Këshillit, përveç në rastet e parapara në paragrafin (1) të këtij neni, nëse në ushtrimin e funksionit të tij njoftohet për ekzistim të rrethanave të cilat mund të shkaktojnë dyshime në paanshmërinë e tij, është i obliguar që menjëherë për këtë ta njoftojë Këshillin, i cili do të miratojë vendim adekuat.

(5) Nëse anëtari i Këshillit nuk vepron në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni, atëherë për të mund të ngrihet procedurë disiplinore."

Neni 7

Në nenin 13 në paragrafin (4) pika në fund të fjalisë shlyhet dhe shtohen fjalët: "dhe shpallet në ueb faqen e Këshillit".

Neni 8

Në nenin 16 në alinenë 1 fjala "tetë" zëvendësohet me fjalën "dhjetë", ndërsa lidhëza "dhe" zëvendësohet me presje.

Në alinenë 2 pika zëvendësohet me lidhëzën "dhe".

Pas alinesë 2 shtohet aline e re 3, si vijon:

„- të ketë vlerësim pozitiv në ushtrimin e funksionit të prokurorit publik në pajtim me ligjin,“.

Neni 9

Në nenin 20 në paragrafët (1), (2) dhe (7) fjalët: "Ministria e Drejtësisë" zëvendësohen me fjalën "Këshilli".

Në paragrafin (4) fjalët: "Ministri i Drejtësisë" zëvendësohen me fjalët "Kryetari i Këshillit".

Neni 10

Në nenin 23 në paragrafin (1) në alinenë 2 pas fjalës "numri" shtohen fjalët: "i cili gjendet në pjesën i cili mbetet në bllokun amë".

Neni 11

Në nenin 25 në paragrafin (4) pas fjalës "legjitimacion" shtohen fjalët: "ose dokument publik për përcaktim të identitetit".

Pas paragrafit (5) shtohen dy paragrafë të rinj (6) dhe (7), si vijojnë:

"(6) Kutia e votimit nuk guxon të hapet para orës 16:00.

(7) Komisioni për zgjedhje është i obliguar që nëpërmjet ueb faqes së Këshillit të sigurojë që publiku drejtpërdrejt ta përcjellë llogaritjen e rezultatit zgjedhor, e në rast që të mos mund të sigurohet transmetim i drejtpërdrejtë për shkaqe teknike, është i obliguar të sigurojë incizim të të njëjtit dhe më së voni ditën e ardhshme ta vendosë incizimin në ueb faqen e Këshillit."

Neni 12

Në nenin 30 në paragrafin (1) pas fjalëve: "pas përfundimit të votimit" vihet presje dhe shtohen fjalët: "përkatesisht pas shpalljes së rezultateve".

Neni 13

Në nenin 32 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"(1) Për anëtar të Këshillit të cili e zgjedh Kuvendi mund të zgjidhet personi i cili i plotëson këto kushte:

- të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut,
- jurist i diplomuar me së paku 15 vjet përvojë pune në profesion juridik me provim të dhënë të jurisprudencës dhe i cili në ushtrimin e profesionit juridik është dalluar me punë shkencore ose profesionale ose me veprimin e tij publik dhe

- të mos jetë i gjykuar me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor për vepër penale keqpërdorim të detyrës dhe autorizimit zyrtar në ushtrimin e funksionit ose vepër tjetër penale të dënimit me burgim pa kusht prej së paku gjashtë muajsh që e bën të padenjë që ta ushtrojë funksionin anëtar i Këshillit."

Pas paragrafit (1) shtohen paragrafi i ri (2), si vijon:

"(2) Anëtarët e Këshillit që i zgjedh Kuvendi janë nga radhët e profesorëve universitarë të drejtësisë, avokatë, gjykatës të mëparshëm të Gjykatës Kushtetuese, gjykatës ndërkombëtarë dhe juristë tjerë të dalluar, nga të cilët dy juristë janë pjesëtarë të komuniteteve që nuk janë shumicë në Republikën e Maqedonisë."

Paragrafi (2) bëhet paragraf (3).

Neni 14

Në nenin 33 paragrafi (5) ndryshohet si vijon:

"(5) Anëtarët e zgjedhur të Këshillit pjesëtarë të bashkësive që flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase që e flasin së paku 20% të qytetarëve, deklaratën solemne e japin në pajtim me dispozitat e Ligjit për përdorim të gjuhëve."

Neni 15

Në nenin 35 në paragrafin (1) pika 3) ndryshohet si vijon:

"3) me plotësimin e kushteve për pension të pleqërisë në pajtim me ligjin, me ç'rast anëtar i Këshillit mund të vazhdojë me ushtrimin e funksionit në pajtim me rregullat për marrëdhëniet e punës me dorëzimin e deklaratës të Këshilli i Prokurorëve Publikë."

Pas paragrafit (2) shtohen paragrafi i ri (3), si vijon:

"(3) Në rastin nga paragrafi (1) pika 3) të këtij neni, pushimin, përkatësisht vazhdimin e funksionit anëtar i Këshillit, me aktvendim Këshilli e konstaton në mbledhjen e parë të ardhshme."

Paragrafët (3), (4) dhe (5) bëhen paragrafë (4), (5) dhe (6).

Neni 16

Pas nenit 35 shtohet Kapitulli i ri IV-a, gjashtë tituj të rinj dhe gjashtë nene të reja 35-a, 35-b, 35-v, 35-g, 35-d dhe 35-gj, si vijojnë:

"IV-a PROCEDURA PËR SHKARKIM NGA FUNKSIONI I ANËTARIT TË KËSHILLIT

Shkarkimi i anëtarit të Këshillit

Neni 35-a

(1) Anëtar i Këshillit do të shkarkohet nga funksioni, nëse:

1) prokurori publik - anëtar i Këshillit është shkarkuar nga funksioni i prokurorit publik në pajtim me ligjin;

2) Këshilli vlerëson se janë plotësuar bazat për shkarkimin e tij për shkak të cenimit disiplinor në procedurë të përcaktuar me ligj.

(2) Në rastin nga paragrafi (1) pika 1) të këtij neni, mandati pushon me plotfuqishmëri të vendimit për shkarkim të prokurorit publik nga funksioni i prokurorit publik.

(3) Në rastin nga paragrafi (1) pika 2) të këtij neni, mandati pushon në ditën kur Këshilli ka miratuar vendim për shkarkim të anëtarit.

Baza për parashtrim të kërkesës për procedurë disiplinore për anëtar të Këshillit

Neni 35-b

(1) Kërkesë të arsyetuar për ngritje të procedurës për përgjegjësi disiplinore të anëtarit të Këshillit, së bashku me dëshmitë në të cilat bazohet kërkesa, te Këshilli mund të parashtrorë në së paku 20 prokurorë publikë ose së paku një e treta e numrit të përgjithshëm të anëtarëve të Këshillit, nëse anëtar i Këshillit:

- ndikon në pavarësinë e prokurorëve publikë në vendimmarrje për lëndë konkrete,

- e anashkalon dhe nuk e ushtron funksionin e vet në punën e Këshillit,

- nëse refuzon të parashtrorë deklaratë për gjendje dhe interesa pronësore në pajtim me ligjin ose nëse të dhënat e përbajtura në masë të madhe janë të pavërteta ose

- i shkel rregullat për përjashtim në situata në të cilat anëtar i Këshillit ka ditur ose është dashur të dijë për ekzistim të ndonjë nga bazat për përjashtim të parapara me këtë ligj.

(2) Anëtar i Këshillit shkarkohet nga funksioni në pajtim me bazat e parapara në paragrafin (1) të këtij neni nëse cenimi është bërë:

- me qëllim ose pakujdesi të dukshme me faj të prokurorit publik pa shkaqe të arsyeshme dhe

- cenimi ka shkaktuar pasoja të rënda.

Procedura për përcaktim të përgjegjësisë së anëtarit

Neni 35-v

(1) Procedura për përcaktim të përgjegjësisë së anëtarit të Këshillit është urgjente dhe me karakter sekret, mbahet pa prani të publikut dhe me respektimin e autoritetit dhe dinjitetit të anëtarit të Këshillit me ç'rast mbahet llogari për mbrojtjen e të dhënave personale në pajtim me rregullat për mbrojtje të të dhënave personale.

(2) Me kërkesë të anëtarit të Këshillit, Këshilli do të vendosë që procedura të jetë publike.

(3) Kërkesa nga neni 35-b të këtij ligji dorëzohet te Këshilli i cili në afat prej tri ditësh nga dita e parashtrimit, në seancë publike konstaton nëse kërkesa është e rregullt dhe e parashtruar nga parashtrues i autorizuar.

(4) Nëse kërkesa është e parregullt ose është parashtruar nga parashtrues i paautorizuar, Këshilli në mbledhjen e njëjtë e hedh poshtë.

(5) Nëse kërkesa është e rregullt dhe është parashtruar nga parashtrues i autorizuar, Këshilli në afat prej 30 ditësh nga dita e parashtrimit të kërkesës mban mbledhje.

(6) Anëtari i Këshillit mundet me shkrim t'u përgjigjet konstatimeve në kërkesë ose të japë deklaratë me shkrim në mbledhje publike të Këshillit në të cilën debatohet për kërkesën.

(7) Anëtari i Këshillit kundër të cilit është parashtruar kërkesë ka të drejtë në mbrojtës të cilin vetë e njofton dhe e siguron për debat.

Grumbullimi i të dhënave dhe dëshmime

Neni 35-g

(1) Këshilli grumbullon të dhëna dhe dëshmi të cilat janë me interes për përcaktim të gjendjes në lidhje me kërkesën.

(2) Nëse të dhënat dhe dëshmitë nga paragrafi (1) i këtij neni gjenden te organ shtetëror, organ i njësisë së vetëqeverisjes lokale ose te personi fizik ose juridik të cilit i është besuar ushtrimi i autorizimeve publike, të njëjtit janë të obliguar që pa kompensim t'i dorëzojnë te Këshilli në afatin e përcaktuar në kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Së bashku me përgjigjen e kërkesës anëtari i Këshillit i dorëzon të gjitha dëshmitë në të cilat e bazon përgjigjen e vet në kërkesë.

Dorëzimi

Neni 35-d

(1) Nëse kërkesa është e rregullt dhe e parashtruar nga parashtrues i autorizuar, Këshilli i dorëzon kërkesën dhe dëshmitë personalisht te anëtari i Këshillit kundër të cilit është parashtruar nëpërmjet arkivit të Këshillit ose me dërgesë të rekomanduar në adresën e shtëpisë.

(2) Nëse anëtari i Këshillit nuk gjendet në vendin e dorëzimit nga paragrafi (1) i këtij neni, i lihet njoftim me shkrim për vendin dhe kohën e marrjes së kërkesës, dhe e njëjta konsiderohet e dorëzuar me rregull.

(3) Anëtari i Këshillit në përgjigjen e kërkesës është i obliguar ta shënojë adresën në të cilën do t'i dorëzohen letrat gjatë kohës së procedurës me letër me dërgesë të rekomanduar, si dhe adresë elektronike në të cilën shkresat do t'i dorëzohen në formë elektronike.

(4) Nëse anëtari i Këshillit nuk gjendet në adresën e shënuar në përgjigjen e kërkesës ku duhet të bëhet dorëzimi i shkresës, dorëzuesi do të lë njoftim me shkrim për pranimin e shkresës me të cilin njoftohet të vijë në ditë dhe orë të caktuar në lokal të caktuar të Këshillit për marrjen e shkresës. Nëse anëtari i Këshillit nuk vepron pas njoftimit konsiderohet se dorëzimi është kryer në ditën dhe orën e shënuar në njoftim.

(5) Dorëzimi në formë elektronike bëhet në pajtim me dispozitat e Ligjit për procedurë kontestimore.

Vendimi për shkarkim

Neni 35-gj

(1) Vendimin për shkarkim të anëtarit të Këshillit e miraton Këshilli me së paku gjashtë vota, me ç'rast për shkarkim doemos duhet të kenë votuar së paku tre anëtarë të zgjedhur nga prokurorët publikë dhe tre anëtarë të zgjedhur nga Kuvendi.

(2) Mandati i anëtarit të Këshillit pushon në ditën kur është miratuar vendimi për shkarkim."

Neni 17

Në nenin 37 paragrafi (1) pika në fund të fjalisë zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: "pas vitit të përfundimit të trajnimit."

Neni 18

Pas nenit 38 shtohet nen i ri 38-a, si vijon:

"Neni 38-a

Anëtari i Këshillit gjatë kohëzgjatjes së mandatit nuk mund të zgjidhet për prokuror publik në prokurori publike ose për prokuror publik të prokurorisë publike."

Neni 19

Në nenin 40 paragrafi (1) fjalët: "prokuror themelor publik për ndjekje të krimit të organizuar dhe korrupsionit i Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit" shlyhen.

Në paragrafin (2) fjalët: "prokuror themelor publik për ndjekje të krimit të organizuar dhe korrupsionit" shlyhen.

Paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

"(3) Për procedurën për zgjedhje të prokurorit themelor publik të Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit zbatohen dispozitat e këtij ligji për zgjedhje të anëtarit të Këshillit të Prokurorëve Publikë nga radhët e prokurorëve publikë, përveç nëse me Ligjin për prokurori publike nuk është përcaktuar ndryshe."

Paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

"(4) Këshilli i Prokurorëve Publikë në afat prej shtatë ditësh nga dita e votimit për zgjedhje të prokurorit themelor publik të Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit, e emëron prokuror themelor publik të Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit, kandidatin i cili ka fituar më së shumti vota nga të gjithë prokurorët publikë në Republikën e Maqedonisë së Veriut."

Neni 20

Në nenin 41 pas fjalës "zgjedh" shtohen fjalët: "prokurorë publikë në Prokurorinë Themelore Publike për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit,".

Neni 21

Neni 47 ndryshohet si vijon:

"(1) Këshilli miraton aktvendim për pushim të funksionit prokuror publik kur janë plotësuar kushtet për pension të pleqërisë në pajtim me ligjin, me ç'rast prokurori publik mund të vazhdojë me ushtrimin e funksionit në pajtim me rregullat për marrëdhëniet e punës me dorëzimin e deklaratës te Këshilli i Prokurorëve Publikë.

(2) Në rastin nga paragrafi (1) i këtij neni, pushimin, përkatësisht vazhdimin e funksionit prokuror publik, me aktvendim Këshilli e konstaton në mbledhjen e parë të ardhshme."

Neni 22

Në nenin 48 në paragrafin (1) pas fjalëve: "gjashtë muaj" vihet pikë, ndërsa fjalët deri në fund të fjalisë shlyhen.

Neni 23

Pas nenit 49 shtohet nen i ri 49-a, si vijon:

"Neni 49-a

(1) Anëtari i Këshillit mund të parashtrojë iniciativë për përcaktim të përgjegjesisë disiplinore të prokurorit publik, te parashtuesit e autorizuar të propozimit për përcaktim të përgjegjesisë disiplinore.

(2) Anëtari i Këshillit i cili ka parashtuar iniciativë për përcaktim të përgjegjesisë disiplinore të prokurorit publik nuk mund të marrë pjesë në procedurën për përcaktim të përgjegjesisë disiplinore të prokurorëve publikë në shkallë të dytë dhe për shkarkim të prokurorit publik."

Neni 24

Neni 50 ndryshohet si vijon:

"Këshilli në bazë të procedurës së zbatuar për përcaktim të përgjegjesisë me aktvendim do ta shkarkojë prokurorin publik në pajtim me bazat nga Ligji për prokurori publike."

Neni 25

Në nenin 55 pas fjalës "Maqedonisë" shtohen fjalët: "nëpërmjet shfrytëzuesit buxhetor - Këshilli i Prokurorëve Publikë."

Neni 26

Procedurat e filluara për zgjedhje të prokurorëve publikë, si dhe procedurat e filluara disiplinore për prokurorë publikë deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, vazhdojnë të udhëhiqen në pajtim me dispozitat e Ligjit për Këshillin e Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë dhe Ligjit për Prokurori Publike ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 150/2007 dhe 100/11).

Neni 27

Në titullin dhe në të gjitha nenet e Ligjit për Këshillin e Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë dhe Ligjit për Prokurori Publike ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 150/2007 dhe 100/11) fjalët: "Republika e Maqedonisë" zëvendësohen me fjalët: "Republika e Maqedonisë së Veriut".

Neni 28

Ky ligj botohet në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", ndërsa hyn në fuqi dhe do të fillojë të zbatohet nga 30 qershori 2020.

811.

Vrz основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОДБРАНА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана, што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 16 февруари 2020 година.

Бр. 08-1414/1
16 февруари 2020 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОДБРАНА

Член 1

Во Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија“ број 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11, 151/11 и 215/15), членот 1 се менува и гласи:

„Одбраната на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Републиката) се организира како систем за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Републиката.

Одбраната на Републиката ја остваруваат граѓаните, органите на државната власт и вооружените сили.

Вооружени сили се: Армијата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Армијата), а во воена состојба и дел од единиците на Министерството за внатрешни работи, кога се наредува нивна употреба, како поддршка на Армијата согласно со овој закон.

Трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите можат да извршуваат определени задачи во областа на одбраната.

Единиците на локалната самоуправа извршуваат определени задачи од областа на одбраната.

Одбраната на Републиката може да се остварува самостојно или во рамките на Организацијата на Северноатлантскиот договор (North Atlantic Treaty Organization, во натамошниот текст: НАТО). Одбраната на Републиката се остварува и преку учество во изградба и одржување на меѓународниот мир, безбедност, како и исполнување на обврските преземени во рамките на НАТО.

Одбраната на Републиката се остварува во согласност со Уставот на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Уставот), законите, други документи и меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот, како и во согласност со стратегиските документи во одбраната: Национална стратегија за безбедност, Стратегија за одбрана, Стратегиски одбранбен преглед, Долгорочен план за развој на одбранбените способности и План за одбрана.“.

Член 2

Во член 3 зборовите: „може да“ се бришат, а бројот „60“ се заменува со бројот „64“.

Член 3

Во член 4 ставот 3 се менува и гласи:

„Службата во резервните сили на Армијата се извршува во мир, кризна, вонредна и воена состојба, согласно со овој закон.“

Член 4

Во член 4-б во став 1 точката 2) се менува и гласи:

„служба во активната резерва.“

Во став 2 по зборот „области“ се додаваат зборовите: „или критични специјалности“.

Член 5

Во член 14 во ставот 1 зборовите: „воена и вонредна состојба“ се заменуваат со зборовите: „кризна, вонредна и воена состојба“.

Член 6

Во член 17 во став 1 точката 7) се менува и гласи:

„ратификува меѓународни договори кои се однесуваат на влегување, поминување или престој на странски вооружени сили на територијата на Републиката заради вежби, обука, учество во меѓународни операции, во НАТО мисии и операции и во примената на правото на индивидуална или колективна самоодбрана и операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност, како и учество во тие активности и операции на припадниците на Армијата и вработените во Министерството за одбрана во странство;“

По точката 7) се додаваат три нови точки 7-а), 7-б) и 7-в), кои гласат:

„7-а) ратификува меѓународни договори кои се однесуваат на воспоставување и престој на команди, штабови и воени единици на меѓународни организации на територијата на Републиката;

7-б) донесува одлука за упатување на барање до НАТО за помош за одбрана на Републиката;

7-в) одлучува за испраќање на припадници на Армијата и вработени во Министерството за одбрана надвор од територијата на Републиката за учество во меѓународни операции;“

Точката 8) се менува и гласи:

„донесува Национална стратегија за безбедност;“

По точката 8) се додаваат две нови точки 8-а) и 8-б), кои гласат:

„8-а) донесува Долгорочен план за развој на одбранбените способности;

8-б) донесува документи за функционирање на Собранието во воена состојба;“

Член 7

Во член 18 став 1 по точката 2) се додаваат две нови точки 2-а) и 2-б), кои гласат:

„2-а) донесува Процена на можните воени и други опасности со кои се загрозува суверенитетот, самостојноста и територијалниот интегритет на Републиката;

2-б) изработува документи за функционирање на претседателот во воена состојба;“

Точката 12) се менува и гласи:

„поставува и отповикува одбранбени аташеа и воени претставници на предлог на министерот за одбрана.“

Член 8

Во член 19 став 1 по точката 3) се додаваат шест нови точки 3-а), 3-б), 3-в), 3-г), 3-д) и 3-ѓ), кои гласат:

„3-а) предлага на Собранието Национална стратегија за безбедност;

3-б) предлага на Собранието Долгорочен план за развој на одбранбените способности;

3-в) предлага на Собранието одлука за упатување на барање до НАТО за помош во одбрана на Републиката;

3-г) донесува одлука за упатување на барање до НАТО за помош за одбрана на Републиката доколку Собранието не е во можност да се состане и ја доставува на Собранието на потврдување штом тоа ќе биде во можност да се состане;

3-д) донесува Стратегиски одбранбен преглед;

3-ѓ) донесува документи за функционирање на Владата во воена состојба;“

Точката 5) се менува и гласи:

„одлучува за влегување и излегување на вооружени сили на странски држави внатре и надвор од територијата на Републиката, поминување или престој во врска со нивното учество на вежби, обука, хуманитарни операции, меѓународни операции, НАТО мисии и операции и во примената на правото на индивидуална или колективна самоодбрана, операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност, како и во команди, штабови и воени единици на меѓународни организации на територијата на Републиката, во согласност со меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот;“

По точката 5) се додаваат две нови точки 5-а) и 5-б), кои гласат:

„5-а) одлучува за воспоставување и престој на команди, штабови и воени единици на меѓународни организации на територијата на Републиката;

5-б) одлучува за испраќање на припадници на Армијата и вработените во Министерството за одбрана надвор од територијата на Републиката за учество на вежби, обука, во НАТО мисии и операции и во примената на правото на индивидуална или колективната самоодбрана, како и операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност;“

Во точката 8) зборот „полицијата“ се заменуваат со зборовите: „дел од единиците на Министерството за внатрешни работи“.

Во точка 10) по алинејата 9 се додаваат две нови алинеи 10 и 11, кои гласат:

„- координација на работата, односите и организацијата во дипломатските претставништва, команди, штабови и воени единици на меѓународни организации во странство и на територијата на Републиката,

- опфат и заштита на критичната инфраструктура во Републиката;“

Во точка 11) во алинејата 1 сврзникот „и“ се заменува со записка, а во алинејата 2 точката се заменува со сврзникот „и“ и се додава нова алинеја 3, која гласи:
„- определување на органите на државната управа кои се подготвуваат за остварување на својата функција во воена состојба.“

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:
„Во остварување на надлежностите во одбраната, Владата донесува и други подзаконски акти.“

Член 9

Во член 20 став 1 во точка 2 зборот „врши“ се заменува со зборовите: „учествува во изработката на“.

По точката 2) се додаваат две нови точки 2-а) и 2-б), кои гласат:

„2-а) изработува Стратегиски одбранбен преглед;
2-б) изработува Долгорочен план за развој на одбранбените способности;“

Во точката 21) зборовите: „врши опремување“ се заменуваат со зборовите: „го усогласува и координира опремувањето“.

Во точката 23) зборовите: „воена и вонредна состојба“ се заменуваат со зборовите: „кризна, вонредна и воена состојба“.

Во точката 28) по зборот „разузнавање“ сврзникот „и“ се заменува со записка, а по зборот „контраразузнавање“ се додаваат зборовите: „и безбедност“.

Во точката 41) зборовите: „дава стручна помош“ се заменуваат со зборовите: „дава стручно мислење“.

По точката 44) се додаваат две нови точки 44-а) и 44-б), кои гласат:

„44-а) обезбедува поддршка на команди, штабови и воени единици на меѓународните организации, при престој или поминување низ територијата на Републиката;

44-б) обезбедува и координира цивилна и воена поддршка на воени единици на сојузничките сили при престој или поминување низ територијата на Републиката согласно со меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот;“

Член 10

По членот 20 се додава нов член 20-а, кој гласи:

„Член 20-а

Министерството за одбрана, има свој симбол и ознаки.

Симболот и ознаките од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот за одбрана.“

Член 11

По членот 21 се додава нов член 21-а, кој гласи:

„Член 21-а

Сите државни органи, при извршување на надлежностите во одбраната, се должни да водат сметка за соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците.

Државните органи од ставот 1 на овој член водат грижа за родовата перспектива.“

Член 12

Во член 22 ставот 2 се менува и гласи:
„Армијата има постојан состав и резервни сили.“

Член 13

Во член 24 во став 4 зборовите: „и противвоздушна одбрана“ се бришат.

Член 14

Во член 25 став 2 во точките 4), 6) и 7) зборот „годишен“ се брише.

Во точката 5) зборот „годишна“ се брише.

По точката 8) се додава нова точка 8-а), која гласи:

„8-а) лица на служба во Армијата за упатување на должности во командните структури на НАТО, дипломатските претставништва, одбранбени аташеа, воени аташеа и воени претставници и на должности во команди, штабови и воени единици на меѓународни организации во странство и на територијата на Републиката;“

Член 15

Во член 26 став 1 во точката 1 зборот „годишниот“ се брише.

По точката 8) се додава нова точка 8-а), која гласи:

„8-а) води сметка за соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците и води грижа и за родовата перспектива;“

Во точката 13) по зборот „разузнавање“ сврзникот „и“ се заменува со записка, а по зборот „контраразузнавање“ се додаваат зборовите: „и безбедност“.

Член 16

Во член 28 во став 1 зборот „Армијата“ се заменува со зборовите: „вооружените сили“.

Член 17

Во член 29 став 3 во точката а), зборовите: „активниот резервен персонал;“ се заменуваат со зборовите: „активната резерва;“

Во точката в) по зборот „области“ се додаваат зборовите: „или критични специјалности“, а по зборот „Армијата“ точката се брише и се додаваат зборовите: „утврдени со решение на министерот за одбрана.“

Член 18

Во член 40 во ставовите 1, 2 и 3 зборовите: „вонредна и кризна состојба“ се заменуваат со зборовите: „кризна, вонредна и воена состојба“.

Член 19

По членот 40 насловот на точката 9 се менува и гласи:

„Учество на Армијата и вработените во Министерството за одбрана надвор од територијата на Републиката и во извршување на должности во команди, штабови и воени единици на меѓународни организации надвор од територијата на Републиката и на територијата на Републиката.“

Член 20

Членот 41 се менува и гласи:

„Активниот воен и цивилен персонал, припадниците на резервните сили на Армијата и вработените во Министерството за одбрана, можат да учествуваат на вежби, обука, во хуманитарни операции, меѓународни операции, во НАТО мисии и операции и операции во примената на правото на индивидуална или колективната самоодбрана, како и во операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност, надвор од територијата на Републиката.

Активниот воен и цивилен персонал, припадниците на резервните сили на Армијата и вработените во Министерството за одбрана, можат да бидат упатени на должности во командните структури на НАТО, дипломатски претставништва на Републиката, команди, штабови и воени единици на меѓународни организации надвор од територијата на Републиката и на територијата на Републиката.“

Член 21

Членот 41-а се менува и гласи:

„Одлука за испраќање на лицата од членот 41 став 1 од овој закон, надвор од територијата на Републиката за учество во меѓународни операции, донесува Собранието.

Одлука за испраќање на лицата од членот 41 став 1 од овој закон, надвор од територијата на Републиката за учество во хуманитарни операции, НАТО мисии и операции и во примената на правото на индивидуална или колективната самоодбрана, како и операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност, донесува Владата.

Одлука за испраќање на лицата од членот 41 став 1 од овој закон, за учество на вежби и обука, донесува Владата.“

Член 22

По членот 41-а се додаваат три нови членови 41-б, 41-в и 41-г, кои гласат:

„Член 41-б

За припадникот на Армијата, упатувањето во активностите од членот 41 од овој закон, е задолжително.

Член 41-в

Распоредувањето на припадниците на Армијата и вработените во Министерството за одбрана, надвор од територијата на Републиката, за учество во хуманитарни операции, меѓународни операции, НАТО мисии и операции и во примената на правото на индивидуална или колективна самоодбрана, како и во операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност, го пропишува министерот за одбрана.

Начинот на избор и подготовка на воен и цивилен персонал на Армијата и вработените во Министерството за одбрана, за упатување на должности во командни структури на НАТО, дипломатски претставништва на Републиката, команди, штабови и воени единици на меѓународни организации надвор од територијата на Републиката и на територијата на Републиката го пропишува министерот за одбрана.

Член 41-г

Владата еднаш годишно до Собранието, поднесува извештај за учеството на припадници на Армијата и вработените во Министерството за одбрана во активностите од членот 41 од овој закон.“

Член 23

Членот 43 се менува и гласи:

„Припадниците на резервните сили на Армијата, можат да бидат ангажирани во активностите од членот 41 од овој закон, доколку се согласуваат со тоа.“

Член 24

Членот 44 се менува и гласи:

„Правата и обврските на припадниците на резервните сили на Армијата и вработените во Министерството за одбрана ангажирани во случаите од членот 41 од овој закон, се уредуваат со договор кој се склучува со Министерството за одбрана.“

Член 25

По член 44 насловот на точката 10 се менува и гласи:

„Униформи, ознаки и знамиња“.

Член 26

Во член 45 ставот 1 се менува и гласи:

„Сите лица кои се упатени во активностите од членот 41 од овој закон, носат униформа на Армијата.“

По ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

„Вработените во Министерството за одбрана од ставот 1 на овој член, на униформата го носат знамето на Републиката како државен симбол.“

Ставовите 3 и 4 стануваат ставови 4 и 5.

Член 27

Во член 48 ставот 1 зборовите: „воена и вонредна состојба“ се заменуваат со зборовите: „кризна, вонредна и воена состојба“.

Член 28

Членот 81 се менува и гласи:

„Службата во резервните сили се извршува во општа и активна резерва.

Служба во општата резерва, извршуваат лица кои не се постари од 64 години живот.

Служба во активната резерва, извршуваат лица кои не се постари од 50 години живот.

Служба во активната резерва можат да извршуваат и лица кои се експерти во области или критични специјалности од особено значење за Армијата и кои склучиле договор со Министерството за одбрана.“

Член 29

Членот 82 се менува и гласи:

„За време на воена состојба, претседателот на Републиката, може да ја продолжи обврската за служење во активната резерва до пополнувањето на 64 години.“

Член 30

Членот 83 се менува и гласи:

„Припадниците на резервните сили на Армијата, службата во резервните сили ја извршуваат со учество во активностите од членот 41 од овој закон, а во воена состојба со извршување на определени воени должности.“.

Член 31

Членот 87 се менува и гласи:

„Начинот на извршувањето на служба во резервни сили на Армијата го пропишува министерот за одбрана.“.

Член 32

По член 95 насловот на точката б) „Обврски на јавните установи и служби“ се брише.

Член 33

Во членот 97 по зборот „предучилишното“ сврзникот „и“ се заменува со запирка, а по зборот „основното“ се додаваат зборовите: „и средното“.

Член 34

Членот 100 се менува и гласи:

„Единиците на локалната самоуправа во воена состојба продолжуваат со работа и извршуваат определени задачи од областа на одбраната.

Единиците на локалната самоуправа имаат обврска да се подготвуваат за извршување на задачите од ставот 1 на овој член, на начин утврден со статут на единицата на локалната самоуправа и со овој закон.“.

Член 35

Во член 132 ставот 1 се менува и гласи:

„Во остварувањето на обуката за одбрана и во подготовките за упатување на припадниците на резервните сили на Армијата во извршувањето на активностите од членот 41 од овој закон, Министерството за одбрана може да соработува со организации на резервните офицери на Армијата.“.

Член 36

Во член 133 во ставот 1 и во член 134 во ставот 1 зборот „Армијата“ се заменува со зборот „одбраната“.

Член 37

Во член 135 во ставот 2 по зборовите: „Министерството за одбрана“ се додаваат зборовите: „и Армијата“.

Член 38

Членот 136 се менува и гласи:

„Овластените службени лица од членовите 133, 134 и 135 од овој закон, имаат службени легитимации и значки.

Образецот на службената легитимација и значка и начинот на нејзиното издавање ги пропишува министерот за одбрана.

Поблиски прописи за остварување на работите од членовите 133, 134 и 135 од овој закон донесува министерот за одбрана.“.

Член 39

Во член 136-а зборот „државните“ се заменува со зборот „административните“.

Член 40

Во член 137 во ставот 1 воведната реченица се менува и гласи:

„Заштитата на силите во воените единици, на просторите на кои логоруваат воени единици или се изведуваат активности од членот 41 од овој закон, на територијата на Републиката, како и во објекти и зони што ќе ги определи Владата, опфаќа мерки, активности и постапки што се преземаат заради.“.

Член 41

По членот 137 се додава нов член 137-а, кој гласи:

„Член 137-а

По прием на кривична пријава или добиено сознание дека лице со статус на овластено службено лице за разузнавање, контраразузнавање и спречување и откривање на кривични дела сторени од лица вработени во Министерството за одбрана и Армијата, извршило кривично дело при вршење на службено дејствие или извршило кривично дело вон службата, со употреба на сериозна закана, сила или средства за присилба што за последица има смрт, тешка телесна повреда, телесна повреда, противправно лишување од слобода, мачење и друго сурово, нечовечно или понижувачко постапување и казнување, доколку со закон е предвидено кривично гонење по службена должност, Министерството за одбрана без одлагање го известува Одделението за истражување и гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

Министерството за одбрана заедно со известувањето ги доставува до Одделението од ставот 1 на овој член, сите извори на сознанија за стореното кривично дело, сторителот и жртвата и други извори на информации со кои располага.

Во случаите од ставот 1 на овој член, дисциплинска постапка против овластеното службено лице за разузнавање, контраразузнавање и спречување и откривање на кривични дела сторени од лица вработени во Министерството за одбрана, се води согласно со одредбите од Законот за административни службеници.“.

Член 42

Членот 151 се менува и гласи:

„Граѓаните кои склучиле договор за ангажирање во активната резерва на Армијата, за периодот кога не се ангажирани во извршувањето на правата и обврските од членот 41 од овој закон, остваруваат право на месечен паричен надоместок согласно со закон.

За периодот кога граѓаните распоредени во активната резерва на Армијата се ангажирани во извршувањето на правата и обврските од членот 41 од овој за-

кон, остваруваат право на плата и надоместоци на плата, под услови утврдени за воениот и цивилен персонал на служба во Армијата упатен во активности од членот 41 од овој закон.

Месечниот паричен надоместок и платата и надоместоците на платата од ставовите 1 и 2 на овој член, ги исплатува Министерството за одбрана.“

Член 43

Во Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија број 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11, 151/11 и 215/15), во целиот текст на зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 44

Одредбите од член 1 став 6, член 6 став 2 точка 7-б), член 8 став 1 точки 3-в) и 3-г), член 14 став 3, член 21 став 2, член 22, член 23 и член 24 од овој закон ќе отпочнат да се применуваат од денот на приемот на Република Северна Македонија во НАТО.

Член 45

Подзаконските акти чие донесување е предвидено со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Подзаконските акти донесени врз основа на Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија“ број 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11, 151/11 и 215/15), продолжуваат да се применуваат до донесувањето на прописите од ставот 1 на овој член.

Член 46

Постапките за испраќање на припадниците на Армијата и вработените во Министерството за одбрана надвор од територијата на Републиката за учество во активностите од членот 41 од Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија“ број 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11, 151/11 и 215/15) кои се започнати до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се спроведат согласно со Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија“ број 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11, 151/11 и 215/15).

Член 47

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Северна Македонија да утврди пречистен текст на Законот за одбрана.

Член 48

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR MBROJTJE

Neni 1

Në Ligjin për mbrojtje (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11, 151/11 dhe 215/15) neni 1 ndryshohet si në vijim:

“Mbrojtja e Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejme: Republika) organizohet si sistem për mbrojtje të pavarësisë dhe integritetit territorial të Republikës.

Mbrojtjen e Republikës e realizojnë qytetarët, organet e pushtetit shtetëror dhe forcat e armatosura.

Forcat e armatosura janë: Armata e Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejme: Armata), kurse në gjendje lufte edhe pjesë e njësisë të Ministrisë së Punëve të Brendshme, kur urdhërohet përdorimi i tyre, si mbështetje e Armatës në pajtim me këtë ligj.

Shoqëritë tregtare, ndërmarrjet publike, institucionet dhe shërbimet mund të realizojnë detyra të caktuara në sferën e mbrojtjes.

Njësitë e vetëqeverisjes lokale realizojnë detyra të caktuara nga sfera e mbrojtjes.

Mbrojtja e Republikës mund të realizohet në mënyrë të pavarur ose në kuadër të Organizatës së Marrëveshjes Veri-Atlantike (North Atlantic Treaty Organization, në tekstin e mëtejme: NATO). Mbrojtja e Republikës realizohet edhe përmes pjesëmarrjes në ndërtimin dhe ruajtjen e paqes ndërkombëtare, sigurisë, si dhe përbushjen e obligimeve të ndërmarra në kuadër të NATO-s.

Mbrojtja e Republikës realizohet në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejme: Kushtetuta), ligjet, dokumentet dhe marrëveshjet tjera ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën, si dhe në pajtim me dokumentet strategjike në mbrojtje: Strategjia nacionale për siguri, Strategjia për mbrojtje, Pasqyra strategjike e mbrojtjes, Plani afatgjatë për zhvillim të aftësive mbrojtëse dhe Plani për mbrojtje.“

Neni 2

Në nenin 3 fjalët: “mund të” shlyhen, kurse numri “60” zëvendësohet me numrin “64”.

Neni 3

Në nenin 4 paragrafi 3 ndryshohet si në vijim:

“Shërbimi në forcat rezerve të Armatës realizohet në paqe, gjendje krize, lufte dhe gjendje të jashtëzakonshme, në pajtim me këtë ligj.”

Neni 4

Në nenin 4-b paragrafi 1 pika 2), ndryshohet si në vijim:

“shërbim në rezervën aktive.“

Në paragrafin 2 pas fjalës “sfera” shtohen fjalët: “ose specialitete kritike”.

Neni 5

Në nenin 14 paragrafi 1 fjalët: “gjendje lufte dhe të jashtëzakonshme” zëvendësohen me fjalët: “gjendje krize, lufte dhe gjendje të jashtëzakonshme”.

Neni 6

Në nenin 17 paragrafi 1 pika 7), ndryshohet si në vijim:
"ratifikon marrëveshje ndërkombëtare të cilat kanë të bëjnë me hyrjen, kalimin ose qëndrimin e forcave të huaja të armatosura në territorin e Republikës për shkak të stërvitjeve, trajnimit, pjesëmarrjes në operacionet ndërkombëtare, misionet dhe operacionet e NATO-s dhe në zbatimin e së drejtës së vetëmbrojtjes individuale ose kolektive dhe operacionet për menaxhim me kriza dhe siguri kooperative, si dhe pjesëmarrje në ato aktivitete dhe operacione të pjesëtarëve të Armatës dhe të punësuarve në Ministrinë e Mbrojtjes jashtë vendit;".

Pas pikës 7 shtohen tri pika të reja 7-a), 7-b) dhe 7-v), si vijojnë:

“7-a) ratifikon marrëveshje ndërkombëtare të cilat kanë të bëjnë me vendosjen dhe qëndrimin e komandave, shtabeve dhe njërive ushtarake të organizatave ndërkombëtare në territorin e Republikës;

7-b) miraton vendim për dërgimin e kërkesës drejtuar NATO-s për ndihmë për mbrojtje të Republikës;

7-v) vendos për dërgimin e pjesëtarëve të Armatës dhe të punësuarve në Ministrinë e Mbrojtjes jashtë territorit të Republikës për pjesëmarrje në operacione ndërkombëtare;".

Pika 8), ndryshohet si në vijim:

“ miraton Strategji nacionale për siguri;".

Pas pikës 8) shtohen dy pika të reja 8-a), dhe 8-b), si vijojnë:

“8-a) miraton Plan afatgjatë për zhvillim të aftësive mbrojtëse;

8-b) miraton dokumente për funksionimin e Kuvendit në gjendje lufte;".

Neni 7

Në nenin 18 paragrafi 1 pas pikës 2) shtohen dy pika të reja 2-a) dhe 2-b), si vijojnë:

“2-a) miraton Vlerësim të rreziqeve të mundshme për luftë dhe rreziqeve të tjera me të cilat rrezikohet sovraniteti, mëvetësia dhe integriteti territorial i Republikës;

2-b) përpunon dokumente për funksionimin e Presidentit në gjendje lufte;".

Pika 12), ndryshohet si në vijim:

“vendos dhe revokon atashë mbrojtës dhe përfaqësues ushtarakë me propozim të ministrit të Mbrojtjes.“.

Neni 8

Në nenin 19 paragrafi 1 pas pikës 3) shtohen gjashtë pika të reja 3-a), 3-b), 3-v), 3-g), 3-d) dhe 3-gj), si vijojnë:

“3-a) i propozon Kuvendit Strategji nacionale për siguri;

3-b) i propozon Kuvendit Plan afatgjatë për zhvillim të aftësive mbrojtëse;

3-v) i propozon Kuvendit vendim për dërgimin e kërkesës drejtuar NATO-s për ndihmë në mbrojtje të Republikës;

3-g) miraton vendim për dërgimin e kërkesës drejtuar NATO-s për ndihmë për mbrojtje të Republikës nëse Kuvendi nuk ka mundësi të mblidhet dhe ia dorëzon Kuvendit në konfirmim sapo të ketë mundësi që ai të mblidhet;

3-d) miraton Pasqyrë mbrojtëse strategjike;

3-gj) miraton dokumente për financimin e Qeverisë në gjendje lufte;".

Pika 5) ndryshohet si në vijim:

" vendos për hyrje dhe dalje të forcave të armatosura të shteteve të huaja brenda dhe jashtë territorit të Republikës, kalim ose qëndrim në lidhje me pjesëmarrjen e tyre në stërvitje, trajnime, operacione humanitare, operacione ndërkombëtare, misione dhe operacione të NATO-s dhe në zbatimin e të drejtës së vetëmbrojtjes individuale ose kolektive, operacione për menaxhim të krizave dhe siguri kooperative, si dhe në komanda, shtabe dhe njësi ushtarake të organizatave ndërkombëtare në territorin e Republikës, në pajtim me marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën;".

Pas pikës 5) shtohen dy pika të reja 5-a), dhe 5-b), si vijojnë:

“5-a) vendos për vendosjen dhe qëndrimin e komandave, shtabeve dhe njërive ushtarake të organizatave ndërkombëtare në territorin e Republikës;

5-b) vendos për dërgimin e pjesëtarëve të Armatës dhe të punësuarve në Ministrinë e Mbrojtjes jashtë territorit të Republikës për pjesëmarrje në stërvitje, trajnime, misione dhe operacione të NATO-s dhe në zbatimin e së drejtës për vetëmbrojtje individuale ose kolektive, si dhe operacione të menaxhimit të krizave dhe siguri kooperative;".

Në pikën 8) fjalët: “policia” zëvendësohen me fjalët: “pjesë të njërive të Ministrisë së Punëve të Brendshme”.

Në pikën 10) pas alinesë 9 shtohen dy aline të reja 10 dhe 11, si vijojnë:

“- koordinim i punës, marrëdhëniet dhe organizimit në përfaqësitë diplomatike, komanda, shtabe dhe njësi ushtarake të organizatave ndërkombëtare jashtë vendit dhe në territorin e Republikës,

- përfshirje dhe mbrojtje të infrastrukturës kritike në Republikë;".

Në pikën 11) në alinenë 1 lidhëza "dhe" zëvendësohet me presje, kurse në alinenë 2 pika zëvendësohet me lidhëzën "dhe" dhe shtohet alineja e re 3, si vijon:

“- përcaktimi i organeve të administratës shtetërore të cilat përgatiten për realizimin e funksionit të vet në gjendje lufte;".

Pas paragrafit 1 shtohet paragraf i ri 2, si vijon:

“Në realizimin e kompetencave në mbrojtje, Qeveria miraton edhe akte tjera nënligjore.“.

Neni 9

Në nenin 20 paragrafi 1 në pikën 2 fjala “kryen” zëvendësohet me fjalët: “merr pjesë në përpunimin e”.

Pas pikës 2) shtohen dy pika të reja 2-a) dhe 2-b), si vijojnë:

“2-a) përpilon Pasqyrë strategjike mbrojtëse;

2-b) përpilon Plan afatgjatë për zhvillim të aftësive mbrojtëse;".

Në pikën 21) fjalët: “kryen pajisje” zëvendësohen me fjalët: “e harmonizon dhe koordinon pajisjen”.

Në pikën 23) fjalët: “gjendje lufte dhe të jashtëzakonshme” zëvendësohet me fjalët: “gjendje krize, lufte dhe të jashtëzakonshme”.

Në pikën 28) pas fjalës “zbulim” lidhëza “dhe” zëvendësohet me presje, kurse pas fjalës “kundërzbulim” shtohen fjalët: “dhe siguri”.

Në pikën 41) fjalët: “jep ndihmë profesionale” zëvendësohen me fjalët: “jep mendim profesional”.

Pas pikës 44) shtohen dy pika të reja 44-a) dhe 44-b), si vijojnë:

“44-a) siguron mbështetje të komandave, shtabeve dhe njësisive ushtarake të organizatave ndërkombëtare, gjatë qëndrimit ose kalimit nëpër territorin e Republikës;

44-b) siguron dhe koordinon mbështetje civile dhe ushtarake të njësisive ushtarake të forcave aleate gjatë qëndrimit ose kalimit nëpër territorin e Republikës, në pajtim me marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën;”.

Neni 10

Pas nenit 20 shtohet nen i ri 20-a, si vijon:

“Neni 20-a

Ministria e Mbrojtjes, ka simbolin dhe shenjat e veta.

Simboli dhe shenjat nga paragrafi 1 i këtij neni i përcakton ministri i Mbrojtjes.“

Neni 11

Pas nenit 21 shtohet nen i ri 21-a, si vijon:

“Neni 21-a

Të gjitha organet shtetërore, gjatë realizimit të kompetencave në mbrojtje, janë të detyruara të mbajnë llogari për përfaqësim adekuat dhe të drejtë të pjesëtarëve të bashkësive.

Organet shtetërore nga paragrafi 1 i këtij neni mbajnë llogari për perspektivën gjinore.”.

Neni 12

Në nenin 22 paragrafi 2, ndryshohet si në vijim:

“Armata ka përbërje të përhershme dhe forca rezerve.”.

Neni 13

Në nenin 24 paragrafi 4 fjalët: “dhe mbrojtje kundërajrore” shlyhen.

Neni 14

Në nenin 25 paragrafi 2 në pikat 4), 6) dhe 7) fjala “vjetor” shlyhet.

Në pikat 5) fjala “vjetor” shlyhet.

Pas pikës 8) shtohet pikë e re 8-a), si vijon:

“8-a) persona në shërbim në Armatë për dërgim në detyra në strukturat komanduese të NATO-s, përfaqësitë diplomatike, atashetë mbrojtëse, atashetë ushtarake dhe përfaqësuesit ushtarakë dhe në detyra në komanda, shtabe dhe njësi ushtarake të organizatave ndërkombëtare jashtë vendit dhe në territorin e Republikës;”.

Neni 15

Në nenin 26 paragrafi 1 në pikën 1 fjala “vjetor” shlyhet.

Pas pikës 8) shtohet pikë e re 8-a), si vijon:

“8-a) mban llogari për përfaqësim të drejtë dhe adekuat të pjesëtarëve të bashkësive dhe kujdeset edhe për perspektivën gjinore;”.

Në pikën 13) pas fjalës “zbulim” lidhëza “dhe” zëvendësohet me presje, kurse pas fjalës “kundërzbulim” shtohen fjalët: “dhe siguri”.

Neni 16

Në nenin 28 paragrafi 1 fjala “Armata” zëvendësohet me fjalët: “forcat e armatosura”.

Neni 17

Në nenin 29 paragrafi 3 në pikën a), fjalët: “personeli rezervë aktiv;” zëvendësohen me fjalët: “rezerva aktive;”.

Në pikën v) pas fjalës “sfera” shtohen fjalët: “ose specialitete kritike”, kurse pas fjalës “Armatën” pika shlyhet dhe shtohen fjalët: “të përcaktuara me aktvendim të ministrit të Mbrojtjes.”.

Neni 18

Në nenin 40 paragrafët 1, 2 dhe 3, fjalët: “gjendje lufte dhe të jashtëzakonshme” zëvendësohet me fjalët: “gjendje krize, lufte dhe të jashtëzakonshme”.

Neni 19

Pas nenit 40 titulli në pikën 9, ndryshohet si në vijim:

“Pjesëmarrja e Armatës dhe të punësuarve në Ministrinë e Mbrojtjes jashtë territorit të Republikës dhe në realizimin e detyrave në komanda, shtabe dhe njësi ushtarake të organizatave ndërkombëtare jashtë territorit të Republikës dhe në territorin e Republikës.“

Neni 20

Neni 41 ndryshohet si në vijim:

“Personeli aktiv ushtarak dhe civil, pjesëtarët e forcave rezerve të Armatës dhe të punësuarit në Ministrinë e Mbrojtjes, mund të marrin pjesë në stërvitje, trajnim, në operacione humanitare, operacione ndërkombëtare, në misionet dhe operacionet e NATO-s në zbatimin e të drejtës për vetëmbrojtje individuale ose kolektive, si dhe në operacione për menaxhim të krizave dhe siguri kooperative, jashtë territorit të Republikës.

Personeli aktiv ushtarak dhe civil, pjesëtarët e forcave rezerve të Armatës dhe të punësuarit në Ministrinë e Mbrojtjes, mund të dërgohen në detyra në strukturat komanduese të NATO-s, përfaqësitë diplomatike të Republikës, komandat, shtabet dhe njësitë ushtarake të organizatave ndërkombëtare jashtë territorit të Republikës dhe në territorin e Republikës.“.

Neni 21

Neni 41-a ndryshohet si në vijim:

“Vendim për dërgimin e personave nga neni 41 paragrafi 1 të këtij ligji, jashtë territorit të Republikës për pjesëmarrje në operacionet ndërkombëtare, miraton Kuvendi.

Vendim për dërgimin e personave nga neni 41 paragrafi 1 të këtij ligji, jashtë territorit të Republikës për pjesëmarrje në operacione humanitare, misione dhe operacione të NATO-s, dhe në zbatimin e të drejtës për

vetëmbrojtje individuale ose kolektive, si dhe operacione për menaxhim krize dhe siguri kooperative, miraton Qeveria.

Vendim për dërgimin e personave nga neni 41 paragrafi 1 të këtij ligji, për pjesëmarrje në stërvitje dhe trajnim, miraton Qeveria.“

Neni 22

Pas nenit 41-a, shtohen tri nene të reja 41-b, 41-v dhe 41-g, si në vijim:

“Neni 41-b

Për pjesëtarin e Armatës, dërgimi në aktivitete nga neni 41 të këtij ligji është i detyrueshëm.

Neni 41-v

Sisteminin e pjestarëve të Armatës dhe të punësuarve në Ministrinë e Mbrojtjes, jashtë territorit të Republikës, për pjesëmarrje në operacione humanitare, operacione ndërkombëtare, misione dhe operacione të NATO-s, dhe në zbatimin e të drejtës për vetëmbrojtje individuale ose kolektive, si dhe në operacione për menaxhim të krizave dhe siguri korporative, e përcakton ministri i Mbrojtjes.

Mënyrën e zgjedhjes dhe përgatitjen e personelit ushtarak dhe civil të personelit të Armatës dhe të punësuarve në Ministrinë e Mbrojtjes, për dërgim në detyrë në strukturat komanduese të NATO-s, përfaqësitë diplomatike të Republikës, komandat, shtabet dhe njësitë ushtarake të organizatave ndërkombëtare jashtë territorit të Republikës dhe të Republikës, e përcakton ministri i Mbrojtjes.

Neni 41-g

Qeveria, një herë në vit në Kuvend paraqet raport për pjesëmarrjen e pjesëtarëve të Armatës dhe të punësuarve në Ministrinë e Mbrojtjes në aktivitetet nga neni 41 të këtij ligji.“

Neni 23

Neni 43 ndryshohet si vijon:

“Pjesëtarët e forcave rezerve të Armatës mund të angazhohen në aktivitetet nga neni 41 të këtij ligji, nëse me këtë pajtohen.“

Neni 24

Neni 44 ndryshohet si vijon:

“Të drejtat dhe detyrimet e pjesëtarëve të forcave rezerve të Armatës dhe të punësuarve në Ministrinë e Mbrojtjes të angazhuar në rastet nga neni 41 të këtij ligji, rregullohen me marrëveshje e cila lidhet me Ministrinë e Mbrojtjes.“

Neni 25

Pas nenit 44, titulli i pikës 10, ndryshohet si vijon:

“Uniforma, shenja dhe flamuj”

Neni 26

Në nenin 45 paragrafi 1 ndryshohet si vijon:

“Të gjithë personat të cilët dërgohen në aktivitete nga neni 41 të këtij ligji, mbajnë uniformë të Armatës.“

Pas paragrafit 2 shtohet paragrafi 3, si vijon:

“Të punësuarit në Ministrinë e Mbrojtjes nga paragrafi 1 të këtij neni, në uniformë e mbajnë flamurin e Republikës si simbol shtetëror.“

Paragrafët 3 dhe 4 bëhen paragrafë 4 dhe 5.

Neni 27

Në nenin 48 paragrafi 1 fjalët: “gjendje lufte dhe të jashtëzakonshme” zëvendësohen me fjalët: “gjendje krize, të jashtëzakonshme dhe lufte”.

Neni 28

Neni 81 ndryshohet si vijon:

“Shërbimi në forcat rezerve kryhet në rezervë të përgjithshme dhe aktive.

Shërbimin në rezervën e përgjithshme, e kryejnë persona të cilët nuk janë më të vjetër se 64 vjet.

Shërbimin në rezervën aktive, e kryejnë persona të cilët nuk janë më të vjetër se 50 vjet.

Shërbimin në rezervën aktive mund ta kryejnë persona që janë ekspertë në fusha ose specialitete kritike të rëndësishme së veçantë për Armatën dhe që kanë lidhur marrëveshje me Ministrinë e Mbrojtjes.“

Neni 29

Neni 82 ndryshohet si vijon:

“Gjatë kohës së gjendjes së luftës, Presidenti i Republikës mund ta zgjasë detyrimin për shërbim në rezervën aktive deri në mbushjen e moshës 64 vjeçare.“

Neni 30

Neni 83 ndryshohet si vijon:

“Pjesëtarët e forcave rezerve të Armatës, shërbimin në forcat rezerve e kryejnë duke marrë pjesë në aktivitetet nga neni 41 të këtij ligji, kurse në gjendje lufte me kryerjen e detyrave të caktuara ushtarake.“

Neni 31

Neni 87 ndryshohet si vijon:

“Mënyrën e kryerjes së shërbimit në forcën rezerve të Armatës e përcakton ministri i Mbrojtjes.“

Neni 32

Pas nenit 95, titulli i pikës b) “Obligime të institucioneve dhe shërbimeve publike” shlyhet.

Neni 33

Në nenin 97 pas fjalës “parashkollor” lidhëza “dhe” zëvendësohet me presje kurse pas fjalës “fillor” shtohen fjalët: “dhe të mesëm”.

Neni 34

Neni 100 ndryshohet si vijon:

“Njësitë e vetëqeverisjes lokale në gjendje lufte vazhdojnë me punë dhe kryejnë detyra të caktuara në fushën e mbrojtjes.

Njësitë e vetëqeverisjes lokale kanë obligim të përgatiten për kryerjen e detyrave nga paragrafi 1 i këtij neni, në mënyrë të përcaktuar me statutin e njësisë së vetëqeverisjes lokale dhe me këtë ligj.“

Neni 35

Në nenin 132 paragrafi 1 ndryshohet si vijon:

"Në realizimin e trajnimit për mbrojtje dhe përgatitjeve për dërgim të pjesëtarëve të forcave rezerve të Armatës në kryerjen e aktiviteteve nga neni 41 i këtij ligji, Ministria e Mbrojtjes mund të bashkëpunojë me organizatat e oficerëve rezervë të Armatës.“.

Neni 36

Në nenin 133 paragrafi 1 dhe në nenin 134 paragrafi 1, fjalët: "Armatë" zëvendësohet me fjalët: " mbrojtje".

Neni 37

Në nenin 135 paragrafi 2, pas fjalëve: "Ministrisë së Mbrojtjes" shtohen fjalët: "dhe Armatës".

Neni 38

Neni 136 ndryshohet si vijon:

"Personat e autorizuar zyrtarë nga nenet 133, 134 dhe 135 të këtij ligji, kanë legjitimacione zyrtare dhe distinktivë.

Formularin e legjitimacionit zyrtar dhe distinktivit dhe mënyrën e lëshimit të tij, i përcakton ministri i Mbrojtjes.

Dispozita më të përafërta për realizimin e punëve nga nenet 133, 134 dhe 135 të këtij ligji, miraton ministri i Mbrojtjes.“.

Neni 39

Në nenin 136-a fjala "shtetërore" zëvendësohet me fjalën "administrative".

Neni 40

Në nenin 137 paragrafi 1 fjalia hyrëse ndryshohet si vijon:

"Mbrojtja e forcave në njësitë ushtarake, në hapësirat në të cilat fushojnë njësitë ushtarake ose realizohen aktivitetet nga neni 41 të këtij ligji në territorin e Republikës, si dhe në objekte dhe zona që do t'i përcaktojë Qeveria, përfshin masa, aktivitete dhe procedura që ndërmerren për shkak të:“.

Neni 41

Pas nenit 137 shtohet nen i ri 137-a , si vijon:

"Neni 137-a

Pas pranimit të kallëzimit penal ose pas njohurisë së marrë se personi me status të personit të autorizuar zyrtar për zbulim, kundërzbulim dhe parandalim dhe zbulim të veprave penale të kryera nga persona të punësuar në Ministrinë e Mbrojtjes dhe Armatës, ka kryer vepër penale gjatë kryerjes së veprimit zyrtar ose ka kryer vepër penale jashtë shërbimit, me përdorim të kërcënimit serioz, forcës ose mjeteve për detyrim që si pasojë ka vdekje, dëmtim të rëndë trupor, lëndime trupore, privim të paligjshëm nga liria, tortura dhe trajtime të tjera mizore, çnjerëzore ose veprim dhe ndëshkim poshtërues, nëse me ligj është paraparë ndjekje penale sipas detyrës zyrtare, Ministria e Mbrojtjes pa prolongim e njofton Seksionin për Hetim dhe Ndjekje të Veprave Penale të kryera nga persona me autorizime policore dhe pjesëtarë të policisë së burgjeve në Prokurorinë Themelore Publike për Ndjekjen e Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit.

Ministria e Mbrojtjes së bashku me njoftimin i dorëzon në Seksionin nga paragrafi 1 i këtij neni, të gjitha burimet e njoftimeve për vepër penale të kryer, kryerësin dhe viktimën dhe burimet tjera të informacioneve me të cilat disponon.

Në rastet nga paragrafi 1 i këtij neni, procedura disiplinore kundër personit të autorizuar zyrtar për zbulim, kundërzbulim dhe parandalim dhe zbulim të veprave penale të kryera nga persona të punësuar në Ministrinë e Mbrojtjes, mbahet në pajtim me dispozitat e ligjit për nëpunës administrativë.“.

Neni 42

Neni 151 ndryshohet si vijon:

"Qytetarët që kanë lidhur marrëveshje për angazhim në rezervën aktive të Armatës, për periudhën kur nuk janë angazhuar në realizimin e të drejtave dhe detyrimeve nga neni 41 të këtij ligji, e realizojnë të drejtën e kompensimit mujor me para në pajtim me këtë ligj.

Për periudhën kur qytetarët e sistemuar në rezervë aktive në Armatë janë angazhuar në realizimin e të drejtave dhe detyrimeve nga neni 41 të këtij ligji, e realizojnë të drejtën e rrogës dhe kompensimeve të rrogës, me kushte të përcaktuara për personelin ushtarak dhe civil të shërbimit në Armatë të dërguar në aktivitete nga neni 41 të këtij ligji.

Kompensimin mujor me para dhe rrogën dhe kompensimet e rrogës nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, i paguan Ministria e Mbrojtjes.“

Neni 43

Në Ligjin për mbrojtje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11, 151/11 dhe 215/15), në tërë tekstin fjalët: "Republika e Maqedonisë" zëvendësohen me fjalët: "Republika e Maqedonisë së Veriut".

DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 44

Dispozitat e nenit 1 paragrafi 6, nenit 6 paragrafi 2 pika 7-b), nenit 8 paragrafi 1 pikat 3-v) dhe 3-g), nenit 14 paragrafi 3, nenit 21 paragrafi 2, nenit 22, nenit 23 dhe nenit 24 të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen nga dita e pranimit të Republikës së Maqedonisë së Veriut në NATO.

Neni 45

Aktet nënligjore miratimi i të cilave është paraparë me këtë ligj do të miratohen në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Aktet nënligjore të miratuara në bazë të Ligjit për mbrojtje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11, 151/11 dhe 215/15), vazhdojnë të zbatohen deri në miratimin e dispozitave nga paragrafi 1 i këtij neni.

Neni 46

Procedurat për dërgimin e pjesëtarëve të Armatës dhe të punësuarve në Ministrinë e Mbrojtjes jashtë territorit të Republikës për pjesëmarrje në aktivitetet nga neni 41 të Ligjit për mbrojtje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së

Maqedonisë" numër 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11, 151/11 dhe 215/15) që kanë filluar deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të zbatohen në përputhje me Ligjin për mbrojtje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11, 151/11 dhe 215/15).

Neni 47

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për mbrojtje.

Neni 48

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

812.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ДВИЖЕЊЕТО НА ПРЕДМЕТИТЕ ВО СУДОВИТЕ

Се прогласува Законот за управување со движењето на предметите во судовите,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 16 февруари 2020 година.

Бр. 08-1416/1
16 февруари 2020 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi**, с.р.

ЗАКОН

ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ДВИЖЕЊЕТО НА ПРЕДМЕТИТЕ ВО СУДОВИТЕ

Предмет на уредување

Член 1

Со овој закон се уредуваат прашања во врска со управувањето со движењето на предметите во судовите во Република Северна Македонија.

Цели на Законот

Член 2

Цели на законот се:

- обезбедување на правото на непристрасно избран судија при распределба на предметите во судовите,

- управување со движењето на предметите во судовите во Република Северна Македонија преку користење на автоматизиран компјутерски систем за управување со судски предмети (во натамошниот текст: автоматизираниот систем),

- спречување на застој во движењето на судските предмети,

- спречување на создавање на заостаток на нерешени судски предмети и

- почитување на законските рокови за преземање на процесните дејствија, законските рокови за донесување, изготвување и објавување на судските одлуки и роковите определени со овој закон.

Автоматизирано управување со судските предмети

Член 3

(1) Автоматизираното управување со судските предмети претставува преземање на дејствија од страна на претседателот на судот, судскиот администратор, судите и судските службеници, од денот на приемот на писмената во судот до денот на правосилно завршување и архивирање на предметите.

(2) Автоматизираниот систем задолжително се користи при управувањето со движењето на предметите во судовите и не дозволува натамошно придвижување на предметот без целосно внесени податоци согласно со упатствата и заклучоците на Работното тело за стандардизација на постапките при користење на автоматизираниот систем во судовите.

(3) Работното тело за стандардизација на постапките при користење на автоматизираниот систем во судовите со акт ги унифицира:

- терминологијата употребена во автоматизираниот систем,

- поставените шифрарници на централно ниво,

- електронските обрасци, потврди, дописи, одлуки и други документи,

- методологијата на внесување на податоците,

- протоколи за движење на предметите,

- типовите податоци,

- извештаите за различни корисници и

- други работи потребни за унифицирање на постапките при користење на автоматизираниот систем.

(4) Судовите се должни да постапат по заклучоците на Работното тело за стандардизација на постапките при користење на автоматизираниот систем во судовите во рокот определен во заклучоците.

Акти за управување со движењето на предметите во судовите

Член 4

(1) Акти за управување со движењето на предметите во судовите се:

- внатрешни процедури за управување со движењето на предметите во судот,

- годишен план за управување со движењето на предметите во судот и спречување на создавање и намалување на заостатокот на нерешени предмети и спречување на застојот на движењето на предметите во судот и

- утврден список на кориснички групи со степен на достапност до автоматизираниот систем за секој судија и судски службеник.

(2) Претседателот на судот на предлог на Работното тело за управување со движењето на предметите во судот ги донесува внатрешните процедури и годишниот план за управувањето со движењето на предметите во судот.

(3) Судскиот администратор, односно лице овластено од претседателот на судот каде нема судски администратор, врз основа на распоредот за работа на судите и судската служба, на предлог на Работното тело за управување со движењето на предметите во судот, утврдува список на кориснички групи со степен на достапност до автоматизираниот систем за секој судија и судски службеник.

(4) Актите од ставот (1) на овој член се донесуваат истовремено со годишниот распоред за работа на судите и судската служба во судот.

Постапување на претседателот на судот во врска со следењето на состојбата со управување со движењето на предметите во судот

Член 5

(1) Претседателот на судот е должен да ја следи состојбата со управувањето со движењето на предметите во судот, а особено:

- прием, отворање и прегледување на писмена, поднесоци, документи и податоци во електронска форма,
- образување на предметите,
- автоматска распределба на предметите,
- предавање и прифаќање на предметите во работа,
- прераспределба на предметите,
- закажување и одржување на расправи/рочишта,
- работата на судската писарница во однос на водење на уписниците,
- донесување, изготвување и објавување на одлуките,
- доставување на писмена,
- доставување на предмети по правен лек,
- доставување на предмети по барање на друг суд или државен орган,
- преземањето на судски дејствија надвор од судската зграда,
- повикување на судии поротници, вештаци, толкувачи, преведувачи и проценители,
- работа со нотари и извршители и објава на нивните огласи,
- состојба со предметите дадени на вештачење,
- постапување по предметите од меѓународна правна помош,
- состојбите со функционирањето на автоматизираниот систем,
- обновување на предмети и списи,
- спроведување на одлуките за други постапувања,
- архивирање на предметите,
- состојбите со наплатувањето на судски такси,
- извршувањето на кривични и прекршочни одлуки

и

- ажурно водење на казнената евиденција, евиденцијата на прекршочни санкции и други евиденции од надлежност на судот.

(2) Обврските од ставот (1) на овој член, претседателот на судот ги извршува секојдневно и непосредно преку следење на евиденцијата и прегледите на задолженија на претседателите на судските оддели, судите, судскиот администратор, одговорните судски службеници и на секој судски службеник во врска со навремено исполнување на нивните задолженија за управување со движењето на предметите во судот.

Работно тело за управување со движењето на предметите во судот

Член 6

(1) Претседателот на судот формира Работно тело за управување со движењето на предметите во судот.

(2) Со Работното тело од ставот (1) на овој член раководи судскиот администратор или лице определено од претседателот на судот во суд каде што нема судски администратор, а членуваат претседателите на судските оддели и судските службеници од редот на раководни судски службеници, стручни судски службеници и судскиот службеник задолжен за автоматизираниот систем.

(3) Работното тело од ставот (1) на овој член дава предлози и препораки до Работното тело за стандардизација на постапките при користење на автоматизираниот систем во судовите согласно со одредбите од Законот за судовите и врши други работи согласно со закон и Судскиот деловник.

Надлежност на Работното тело за управување со движењето на предметите во судот

Член 7

(1) Работното тело за управување со движењето на предметите во судот е надлежно да:

- изготвува предлог - годишен план за управување со движењето на предметите во судот и спречување на создавање и намалување на заостатокот на нерешени предмети и спречување на застојот на движењето на предметите во судот, кој особено содржи: анализа на движењето на предметите во судот, уврдените состојби со застојот и нерешените предмети и предлог-мерки за надминување на констатираните недостатоци,
- изготвува предлог - внатрешни процедури за управувањето со движењето на предметите во судот, врз основа на процесните дејствија и роковите утврдени со закон и Судскиот деловник,
- изготвува список на кориснички групи со степен на достапност до автоматизираниот систем за секој судија и судски службеник и
- до претседателот на судот доставува месечен извештај за спроведувањето на годишниот план за управување со движењето на предметите во судот и спречување на создавањето и намалување на заостатокот на нерешени предмети и застојот на движењето на предметите во судот.

(2) Задолжителните елементи на содржината на годишниот план од ставот (1) алинеја 1 на овој член ги уредува Судскиот совет на Република Северна Македонија.

Рокови за преземање на дејствија

Член 8

(1) Судијата и судскиот службеник се должни дејствијата во врска со движењето на предметите во судот да ги преземаат истиот ден, а најдоцна до крајот на наредниот работен ден, доколку поинаку не е определено со закон.

(2) Ако заради зголемен обем на работа дејствијата во врска со движењето на предметите во судот не можат да бидат преземени во рокот од ставот (1) на овој член, дејствијата се преземаат најдоцна во рок од три работни дена од денот кога треба да бидат преземени, освен ако поинаку не е определено со закон.

(3) Преземањето на дејствијата во врска со движењето на предметите во судот во рокот од ставот (2) на овој член се врши по претходно писмено одобрение од страна на судскиот администратор, односно лице овластено од претседателот на судот во судот каде нема судски администратор за определен временски период но не подолго од три месеци.

(4) По исклучок од ставовите (1) и (2) на овој член, заведувањето на новопримени предмети во судовите по 25 декември во тековната година се врши најдоцна во рок од пет работни дена од следната календарска година, освен итните предмети кои се заведуваат веднаш.

(5) Судиите се должни преземањето на предметите да го вршат единствено преку автоматизираниот систем и тековно да ги внесуваат бараните дејствија и податоци во автоматизираниот систем согласно со закон.

Објавување на правосилни судски одлуки на веб-страницата на судот

Член 9

(1) Овластениот судски службеник на првостепениот суд е должен во рок од седум дена од денот на правосилноста на судската одлука, односно од денот на доставување на одлуката од страна на повисокиот суд, да ја објави на веб-страницата на судот со име и презиме на странките, односно називот на правното лице, при што се анонимизира адресата на живеалиште, односно престојувалиште или седиштето на странките, единствениот матичен број на граѓанинот или единствениот матичен број на субјектот на упис и личните податоци на сведоците и оштетените во постапката.

(2) Овластениот судски службеник на повисокиот суд е должен во рок од седум дена од денот на верификацијата на правосилната судска одлука да ја објави на веб-страницата на судот.

(3) Автоматизираниот систем генерира податоци за правосилни судски одлуки кои се објавуваат на веб-страницата на судот.

(4) Во случаите кога јавноста е исклучена согласно со Уставот на Република Северна Македонија, законот и ратификуваните меѓународни договори во согласност

со Уставот на Република Северна Македонија, судските одлуки без образложение се објавуваат на веб-страницата на судот.

(5) Објавените кривични судски одлуки на веб-страницата на судот се бришат врз основа на донесено решение за бришење на правните последици од осудата, а другите судски одлуки се бришат по истекот на пет години од денот на нивното објавување.

(6) Софтверското решение за објавување на судските одлуки на веб-страницата на судот содржи можност за нивно печатење, без да може да се врши менување, копирање и обработка на текстот на објавениот документ.

(7) Начинот на објавување и пребарување на судските одлуки на веб-страницата на судот се уредува со упатство на Работното тело за стандардизација на постапките при користење на автоматизираниот систем во судовите.

База на судски одлуки

Член 10

(1) Информатичкиот центар во Врховниот суд на Република Северна Македонија води база на правосилни и неправосилни судски одлуки со интегрални текстови без анонимизирање на податоците на странките и другите учесници во постапката.

(2) Пристап до базата на судски одлуки од ставот (1) на овој член во рамките на автоматизираниот систем со единствено корисничко име и лозинка може да имаат судиите и Судскиот совет на Република Северна Македонија, со поднесување на барање до претседателот на Врховниот суд на Република Северна Македонија.

(3) Пристап до базата на правосилни судски одлуки од ставот (2) на овој член имаат и други лица заради научно-истражувачки цели кои ќе ја докажат својата легитимна цел за пристап до базата на судски одлуки, со поднесување на барање до претседателот на Врховниот суд на Република Северна Македонија.

(4) Претседателот на Врховниот суд на Република Северна Македонија по барањето од ставовите (2) и (3) на овој член одлучува во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето, по претходно прибавено мислење од Работното тело за стандардизација на постапките при користење на автоматизираниот систем во судовите.

(5) Начинот на определување на нивоата и пристапот до судските одлуки од овој член се уредува со акт на претседателот на Врховниот суд на Република Северна Македонија на предлог на Работното тело за стандардизација на постапките при користење на автоматизираниот систем во судовите.

(6) Субјектите од ставовите (2) и (3) на овој член на кои ќе им биде одобрено барањето за пристап до базата на судски одлуки, се должни да постапуваат согласно со прописите од областа на заштитата на личните податоци.

Член 11

Судски одлуки во смисла на членовите 9 и 10 од овој закон претставуваат судските пресуди и решенијата со кои се одлучува за судскиот предмет согласно со закон.

Огласна табла на веб-страницата на судот**Член 12**

(1) Судските огласи и огласите на нотарите и извршителите се објавуваат на огласната табла на веб-страницата на судот, за што нотарите и извршителите плаќаат годишен надоместок во висина утврдена со одлука на Судскиот буџетски совет.

(2) Софтверското решение за објавување на одлуки и објавите од ставот (1) на овој член на веб-страницата на судот содржи можност за нивно печатење, без да може да се врши менување, копирање и обработка на текстот на објавениот документ.

(3) Средствата од ставот (1) на овој член се уплаќаат на сопствената приходна сметка на судот.

Обврска за обука за автоматизираниот систем**Член 13**

(1) Судските службеници-информатичари се должни да следат континуирана обука за автоматизираниот систем организирана од Академијата за судии и јавни обвинители.

(2) Судските службеници - уписничари од судската архива се должни да следат обука организирана од страна на судските службеници - информатичари за автоматизираниот систем.

Надзор**Член 14**

(1) Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон врши Комисија за надзор формирана од министрот за правда, согласно со одредбите од Законот за судовите.

(2) Членовите на Комисијата од ставот (1) на овој член имаат право на надоместок за секој извршен надзор на суд и изготвен записник со соодветни заклучоци и препораки, во висина утврдена со одлука на Владата на Република Северна Македонија на предлог на министрот за правда.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**Член 15**

Подзаконскиот акт предвиден во членот 12 став (1) од овој закон ќе се донесе во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 16

Судскиот деловник и софтверското решение од членот 12 став (2) од овој закон ќе се усогласат со одредбите на овој закон во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 17

Со денот на започнувањето со примената на овој закон престанува да важи Законот за управување со движењето на предметите во судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 171/10).

Член 18

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе започне да се применува три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I G J**PËR UDHËHEQJE ME QARKULLIMIN E LËNDËVE NË GJYKATA****Lënda e rregullimit****Neni 1**

Me këtë ligj rregullohen çështje në lidhje me udhëheqjen me qarkullimin e lëndëve në gjykata në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Qëllime të Ligjit**Neni 2**

Qëllime të ligjit janë:

- sigurimi i të drejtës së gjykatësit të zgjedhur më mënyrë të paanshme gjatë shpërndarjes së lëndëve në gjykata,

- udhëheqja me qarkullimin e lëndëve në gjykata në Republikën e Maqedonisë së Veriut nëpërmjet shfrytëzimit të sistemit kompjuterik të automatizuar për udhëheqje me lëndë gjyqësore (në tekstin e mëtutjeshëm: sistemi i automatizuar),

- parandalimi i ngecjes në qarkullimin e lëndëve gjyqësore,

- parandalimi i krijimit të prapambetjeve të lëndëve gjyqësore të pazgjidhura dhe

- respektimi i afateve ligjore për marrjen e veprimeve procesuale, afateve ligjore për miratim, përpilim dhe shpallje të vendimeve gjyqësore dhe afateve të përcaktuara me këtë ligj.

Udhëheqja e automatizuar me lëndë gjyqësore**Neni 3**

(1) Udhëheqja e automatizuar me lëndë gjyqësore paraqet marrjen e veprimeve nga kryetari i gjykatës, administratori gjyqësor, gjykatësit dhe nëpunësit gjyqësorë, nga dita e pranimit të shkresave në gjykatën deri në ditën e përfundimit të plotfuqishëm dhe arkivimit të lëndëve.

(2) Sistemi i automatizuar detyrimisht shfrytëzohet gjatë udhëheqjen me qarkullimin e lëndëve në gjykata dhe nuk lejon lëvizje të mëtutjeshme të lëndës pa të dhëna të futura plotësisht në pajtim me udhëzimet dhe konkluzionet e Trupit Punues për standardizimin e procedurave gjatë shfrytëzimit të sistemit të automatizuar në gjykata.

(3) Trupi punues për standardizim të procedurave gjatë shfrytëzimit të sistemit të automatizuar në gjykata me akt i unifikon:

- terminologjinë e përdorur në sistemin e automatizuar,
- listat e shifrave të vendosura në nivel qendror,
- formularët, vërtetimet, shkresat, vendimet elektronike dhe dokumentet tjera,
- metodologjinë e futjes së të dhënave,

- protokollet për qarkullimin e lëndëve,
- llojet e të dhënave,
- raportet për shfrytëzues të ndryshëm dhe
- punët tjera të nevojshme për unifikimin e procedurave gjatë shfrytëzimit të sistemit të automatizuar.

(4) Gjykatat detyrohen të vepronë sipas konkluzioneve të Trupit Punues për standardizim të procedurave gjatë shfrytëzimit të sistemit të automatizuar në gjykata në afatin e përcaktuar në konkluzione.

Akte për udhëheqjen me qarkullimin e lëndëve në gjykata

Neni 4

(1) Akte për udhëheqjen me qarkullimin e lëndëve në gjykata janë:

- procedura të brendshme për udhëheqje me qarkullimin e lëndëve në gjykatë,
- plani vjetor për udhëheqje me qarkullimin e lëndëve në gjykatë dhe parandalim të krijimit dhe zvogëlim të prapambetjeve të lëndëve të pazgjadhura dhe parandalim të ngecjes në qarkullimin e lëndëve në gjykatë dhe
- lista e përcaktuar e grupeve shfrytëzuese me shkallë të qasjes në sistemin e automatizuar për çdo gjykatës dhe nëpunës gjyqësorë.

(2) Kryetari i gjykatës me propozim të Trupit Punues për udhëheqje me qarkullimin e lëndëve në gjykatë, i miraton procedurat e brendshme dhe planin vjetor për udhëheqjen me qarkullimin e lëndëve në gjykatë.

(3) Administratori gjyqësor, përkatësisht personi i autorizuar nga kryetari i gjykatës ku nuk ka administrator gjyqësor, në bazë të orarit për punë të gjykatësve dhe shërbimit gjyqësorë, me propozim të Trupit Punues për udhëheqje me qarkullimin e lëndëve në gjykatë, përcakton listë të grupeve shfrytëzuese me shkallë të qasjes në sistemin e automatizuar për çdo gjykatës dhe nëpunës gjyqësorë.

(4) Aktet nga paragrafi (1) i këtij neni miratohen njëkohësisht me orarin vjetor për punë të gjykatësve dhe shërbimit gjyqësor në gjykatë.

Veprimi i kryetarit të gjykatës në lidhje me ndjekjen e gjendjes me udhëheqjen me qarkullimin e lëndëve në gjykatë

Neni 5

(1) Kryetari i gjykatës detyrohet ta ndjekë gjendjen me udhëheqjen me qarkullimin e lëndëve në gjykatë, e veçanërisht:

- pranimin, hapjen dhe kontrollin e shkresave, parashtrësive, dokumenteve dhe të dhënave në formë elektronike,
- formimin e lëndëve,
- shpërndarjen automatike të lëndëve,
- dorëzimin dhe pranimin e lëndëve në punë,
- rishpërndarjen e lëndëve,
- caktimin dhe mbajtjen e shqyrtimeve/seancave,
- punën e sekretarisë gjyqësore në lidhje me mbajtjen e fletëregjistrimeve,
- miratimin, përpilimin dhe shpalljen e vendimeve,
- dorëzimin e shkresave,

- dorëzimin e lëndëve pas mjetit juridik,
- dorëzimin e lëndëve me kërkesë të gjykatës tjetër ose organit shtetëror,
- marrjen e veprimeve gjyqësore jashtë ndërtesës gjyqësore,
- thirrjen i gjykatësve porotët, ekspertët, interpretuesit, përkthyesit dhe vlerësuesit,
- punët me noterë dhe përmbarues dhe shpalljen e konkurseve të tyre,
- gjendjen me lëndët e dhëna në ekspertizë,
- veprimin për lëndët nga ndihma juridike ndërkombëtare,

- gjendjet me funksionimin e sistemit të automatizuar,
- përtëritjen e lëndëve dhe shkresave,
- zbatimin e vendimeve për veprime tjera,
- arkivimin e lëndëve,
- gjendjet me arkëtimin e taksave gjyqësore,
- zbatimin e vendimeve penale dhe kundërvajtëse dhe mbajtjen e azhurnuar e evidencës ndëshkuese, evidencës së sanksioneve kundërvajtëse dhe evidencave tjera nga kompetenca e gjykatës.

(2) Obligimet nga paragrafi (1) i këtij neni, kryetari i gjykatës i realizon çdo ditë dhe në mënyrë të drejtpërdrejtë nëpërmjet ndjekjes së evidencës dhe pasqyrave të detyrave të kryetarëve të seksioneve gjyqësore, gjykatësve, administratorit gjyqësor, nëpunësve gjyqësorë përgjegjës dhe të secilit nëpunës gjyqësor në lidhje me plotësimin në kohë të detyrave të tyre për udhëheqje me qarkullimin e lëndëve në gjykatë.

Trupi Punues për udhëheqje me qarkullimin e lëndëve në gjykatë

Neni 6

(1) Kryetari i gjykatës formon Trup Punues për udhëheqje me qarkullimin e lëndëve në gjykatë.

(2) Me Trupin Punues nga paragrafi (1) i këtij neni udhëheq administratori gjyqësor ose person i caktuar nga kryetari i gjykatës në gjykatë ku nuk ka administrator gjyqësor, ndërsa anëtarë janë kryetarët e seksioneve gjyqësore dhe nëpunësit gjyqësorë nga radhët e nëpunësve gjyqësorë udhëheqës, nëpunësve gjyqësorë profesionalë dhe nëpunësi gjyqësor i ngarkuar për sistemin e automatizuar.

(3) Trupi Punues nga paragrafi (1) i këtij i jep propozime dhe rekomandime Trupit Punues për standardizim të procedurave gjatë shfrytëzimit të sistemit të automatizuar në gjykata, në pajtim me dispozitat e Ligjit për gjykata dhe kryen punë tjera në pajtim me ligjin dhe Rregulloren gjyqësore.

Kompetenca e Trupit Punues për udhëheqje me qarkullimin e lëndëve në gjykata

Neni 7

(1) Trupi Punues për udhëheqje me qarkullimin e lëndëve në gjykata është kompeten të:

përgatitë propozim-plan vjetor për udhëheqje me qarkullimin e lëndëve në gjykatë dhe parandalimin e krijimit dhe zvogëlimin e lëndëve të prapambetura të pazgjadhura dhe parandalimin e ngecjes së qarkullimit të

lëndëve në gjykatë, i cili posaçërisht përmбан: - analizë të qarkullimit të lëndëve në gjykatë, gjendjet e përcaktuara me ngecjen dhe lëndëve të pazgjidhura dhe propozim-masave për tejkalimin e mangësive të konstatuara;

- përgatitë propozim-procedura të brendshme për udhëheqje me qarkullimin e lëndëve në gjykatë, në bazë të veprimeve të procesuale dhe afateve të përcaktuara me ligj dhe Rregulloren e gjykatës,

- përgatitë listë të grupeve shfrytëzuese me shkallën e qasjes të sistemi i automatizuar për secilin gjykatës dhe nëpunës gjyqësor, dhe

- të kryetari i gjykatës dorëzon raport mujor për zbatimin e planit vjetor për udhëheqje me qarkullimin e lëndëve në gjykatë dhe parandalimin e krijimit dhe zvogëlimin e lëndëve të prapambetura të dhe ngecjes në qarkullimin e lëndëve në gjykatë.

(2) Elementet e detyrueshme të përmbajtjes së planit vjetor nga paragrafi (1) alineja 1 të këtij neni, i rregullon Këshilli Gjyqësor i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Afatet e marrjes së veprimeve

Neni 8

(1) Gjykatësi dhe nëpunësi gjyqësor janë të detyruar që veprimet në lidhje me qarkullimin e lëndëve në gjykatë t'i ndërmarrin të njëjtën ditë, e më së voni deri në fund të ditës vijuese të punës, nëse nuk parashikohet ndryshe me ligj.

(2) Nëse për shkak të vëllimit së shtuar të punës veprimet në lidhje me qarkullimin e lëndëve në gjykatë nuk mund të ndërmerren në afatin nga paragrafi (1) të këtij neni, veprimet do të ndërmerren më së vonin në afat prej tri ditësh të punës nga dita kur duhet të ndërmerren, përveç nëse nuk parashikohet ndryshe me ligj.

(3) Marrja e veprimeve në lidhje me qarkullimin e lëndëve në gjykatë në afatin afatin nga paragrafi (2) i këtij neni, kryhet me miratimin paraprak me shkrim nga ana e administratorit të gjykatës, përkatësisht personit të autorizuar nga kryetari i gjykatës, në gjykatën ku nuk ka administrator të gjykatës për periudhë të caktuar kohore por jo më shumë se tre muaj.

(4) Me përjashtim nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, regjistrimi i lëndëve të reja të pranuar në gjykata pas 25 dhjetorit të vitit rrjedhës, kryhet më së voni në afat prej pesë ditësh të punës nga viti vijues kalendarik, përveç lëndëve urgjente që regjistrohen menjëherë.

(5) Gjykatësit janë të detyruar marrjen e lëndëve ta kryejnë vetëm përmes sistemit të automatizuar dhe në mënyrë rrjedhëse t'i fusin veprimet dhe të dhënat e kërkuara në sistemin e automatizuar në pajtim me ligjin.

Shpallja e vendimeve të plotfuqishme gjyqësore në ueb faqen e gjykatës

Neni 9

(1) Nëpunësi gjyqësor i autorizuar i gjykatës së shkallës së parë deyrohet që në afat prej shtatë ditësh nga dita e plotfuqishmërisë së vendimit gjyqësor, përkatësisht nga dita e dorëzimit të vendimit nga gjykata më e lartë, ta shpallë në ueb faqen e gjykatës me emrin dhe mbiemrin e palëve, përkatësisht emërtimin e personit juridik, me ç'rast

anonimizohet adresa e vendbanimit, përkatësisht vendqëndrimin ose selisë së palëve, numri unik amë i qytetarit ose numrin amë i subjektit të regjistrimit dhe të dhënat personale të dëshmitarëve dhe të dëmtuarve në procedurë.

(2) Nëpunës gjyqësor i autorizuar i gjykatës më të lartë është i detyruar që në afat prej shtatë ditësh nga dita e verifikimit të vendimit gjyqësor të plotfuqishëm ta shpallë në ueb faqen e gjykatës.

(3) Sistemi i automatizuar gjeneron të dhëna për vendimet të plotfuqishme gjyqësore që shpallen në ueb faqen e gjykatës.

(4) Në rastet kur publiku është i përjashtuar në pajtime me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut, ligjin dhe marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut, vendimet gjyqësore pa arsyetim shpallen në ueb faqen e gjykatës.

(5) Vendimet penale të shpallura të gjykatës në ueb faqen e gjykatës shlyhen në bazë të aktvendimit të miratuar për shlyerjen e pasojave juridike nga dënimi, ndërsa vendimet etjera gjyqësore shlyhen pas kalimit të pesë viteve nga dita e shpallje së tyre.

(6) Zgjidhja softuerike për shpalljen e vendimeve gjyqësore në ueb faqen e gjykatës, përmбан mundësinë e shtypjes së tyre, pa qenë e mundur të bëhet ndërimi, kopjimi dhe përpunimi i tekstit të dokumentit të shpallur.

(7) Mënyra e shpalljes dhe kërkit të vendimeve të gjykatës në ueb faqen e gjykatës, rregullohet me udhëzim të Trupit Punues për standardizimin e procedurave gjatë përdorimit të sistemit të automatizuar në gjykata.

Baza e vendimeve gjyqësore

Neni 10

(1) Qendra Informatke e Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut mban bazë të vendimeve gjyqësore të plotfuqishme dhe jo të plotfuqishme me tekste integrale pa anonimizimin e të dhënave të palëve dhe pjesëmarrësve të tjerë në procedurë.

(2) Qasja në bazën e vendimeve gjyqësore nga paragrafi (1) i këtij neni në suazat e sistemit të automatizuar me emër shfrytëzues dhe fjalëkalim unik mund të kenë vetëm gjykatësit dhe Këshilli Gjyqësor i Republikës së Maqedonisë së Veriut, me parashtrimin e kërkesës të kryetarit të Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Qasje në bazën e të dhënave të vendimeve gjyqësore të plotfuqishme nga paragrafi (2) i këtij neni kanë edhe persona të tjerë për qëllime shkencore - hulumtuese të cilët do të dëshmojnë qëllimin e tyre legjitim për qasje në bazën e vendimeve gjyqësore, me parashtrimin e kërkesës të kryetarit të Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(4) Kryetari i Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut për kërkesën nga paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni, vendos brenda 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës, pas mendim të marrë paraprak nga Trupi Punues për standardizim të procedurave gjatë shfrytëzimit të sistemit të automatizuar në gjykata.

(5) Mënyra e përcaktimit të niveleve dhe qasjes në vendimet gjyqësore nga ky nen, rregullohet me akt të kryetarit të Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut me propozim të Trupit Punues për standardizimin e procedurave në shfrytëzim të sistemit të automatizuar në gjykata.

(6) Subjektet nga paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni, të cilave do t'u miratohet kërkesa për qasje në bazën e vendimeve gjyqësore, janë të detyruar të veprojnë në pajtim me rregullat në sferën e mbrojtjes së të dhënave personale.

Neni 11

Vendimet gjyqësore në kuptim të neneve 9 dhe 10 të këtij ligji paraqesin aktgjykime gjyqësore dhe aktvendime me të cilat të vendoset për lëndën gjyqësore në pajtim me ligjin.

Tabela e shpalljeve në ueb faqen e gjykatës

Neni 12

(1) Shpalljet gjyqësore dhe shpalljet e noterëve dhe përmbauesve publikohen në tabelën e shpalljeve në ueb faqen e gjykatës, për të cilën noterët dhe përmbauesit paguajnë kompensim vjetor në lartësi të përcaktuar me vendim të Këshillit Buxhetor Gjykatës.

(2) Zgjidhja softuerike për shpalljen e vendimeve dhe shpalljet nga paragrafi (1) i këtij neni në ueb faqen e gjykatës, përmban mundësinë e shtypjes së tyre, pa qenë e mundur të bëhet ndërrimi, kopjimi dhe përpunimi i tekstit të dokumentit të publikuar.

(3) Mjetet nga paragrafi (1) i këtij neni paguhen në llogarinë personale të të ardhurave të gjykatës.

Detyrimi për trajnim për sistemin e automatizuar

Neni 13

(1) Nëpunësit gjyqësorë-informaticientë janë të detyruar të ndjekin trajnime të vazhdueshme për sistemin e automatizuar të organizuar nga Akademia për Gjykatësit dhe Prokurorë Publikë.

(2) Nëpunësit gjyqësore -regjistruar të arkivit gjyqësor janë të detyruar të ndjekin trajnim të organizuar nga ana e nëpunësve gjyqësore -informaticientë për sistemin e automatizuar.

Mbikëqyrja

Neni 14

(1) Mbikëqyrje mbi zbatimin e dispozitave të këtij ligji kryhen Komisioni i Mbikëqyrjes i formuar nga ministri i Drejtësisë, në pajtim me dispozitat e Ligjit për gjykata.

(2) Anëtarët e Komisionit nga paragrafi (1) i këtij neni kanë të drejtë kompensimi për çdo mbikëqyrje të kryer të gjykatës dhe procesverbal të përgatitur me konkluzione dhe rekomandime përkatëse, në lartësi të përcaktuar me vendim të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut me propozimin e ministrit të Drejtësisë.

DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 15

Aktit nënligjor i paraparë në nenin 12 paragrafi (1) të këtij ligji, do të miratohet në afat prej 30 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 16

Rregullorja gjyqësore dhe zgjidhja e softuerit nga neni 12 paragrafi (2) i këtij ligji do harmonizohen me dispozitat e këtij ligji në afat prej 90 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji.

Neni 17

Me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji shfuqizohet Ligji për udhëheqje me qarkullimin e lëndëve në gjykata ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 171/10).

Neni 18

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", ndërsa do të fillojë të zbatohet tre muaj nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

813.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ (*)

Се прогласува Законот за заштита на личните податоци (*),

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 16 февруари 2020 година.

Бр. 08-1417/1
16 февруари 2020 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

ЗАКОН ЗА ЗАШТИТА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ (*)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Содржина на законот

Член 1

Со овој закон се уредува заштитата на личните податоци и правото на приватност во врска со обработката на личните податоци, а особено начелата поврзани со обработката на личните податоци, правата на субјектот на личните податоци, положбата на контролорот и обработувачот, преносот на личните податоци во други држави, основањето, статусот и надлежностите на Агенцијата за заштита на личните податоци, посебните операции на обработка на личните податоци, правните средства и одговорноста при обработката на личните податоците, супервизијата над заштита на личните податоци, како и прекршоците и прекршочната постапка во оваа област.

Материјална примена

Член 2

(1) Овој закон се применува на целосно или делумно автоматизирана обработка на личните податоци и на друга обработка на личните податоци коишто се дел од постојна збирка на лични податоци или се наменети да бидат дел од збирка на лични податоци.

(2) Одредбите од овој закон нема да се применуваат врз обработката на личните податоци што се врши од страна на физички лица, исклучиво заради лични активности или активности во домот.

Територијална примена

Член 3

(1) Одредбите од овој закон се применуваат врз обработката на личните податоци ако контролорот или обработувачот е основан на територијата на Република Северна Македонија, без разлика дали обработката на личните податоци се врши на територијата на Република Северна Македонија или надвор од нејзините граници.

(2) Одредбите од овој закон се применуваат врз обработката на личните податоци на субјектите на лични податоци од Република Северна Македонија, од страна на контролор или обработувач кој не е основан во Република Северна Македонија, при што активностите за обработка на личните податоци се поврзани со:

- понуда на стоки или услуги, без разлика дали од субјектот на лични податоци од Република Северна Македонија се бара да изврши плаќање или

- набљудување на однесувањето на субјектите на лични податоци, доколку тоа однесување се одвива во Република Северна Македонија.

* Со овој закон се врши усогласување со европската регулатива во областа на заштитата на личните податоци, и тоа: Регулотива (ЕУ) 2016/679 на Европскиот парламент и на Советот од 27 април 2016 година за заштита на физички лица во поглед на обработката на лични податоци, за слободно движење на таквите податоци и за укинување на Директива 95/46/EЗ (Општа регулатива за заштита на податоци) CELEX број 32016R0679.

(3) Одредбите од овој закон се применуваат врз обработката на личните податоци од страна на контролор кој не е основан на територијата на Република Северна Македонија, но е основан на територија каде се применува правото на Република Северна Македонија според меѓународни договори ратификувани согласно Уставот на Република Северна Македонија.

Дефиниции

Член 4

(1) Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. „**Личен податок**“ е секоја информација која се однесува на идентификувано физичко лице или физичко лице кое може да се идентификува (субјект на лични податоци), а физичко лице кое може да се идентификува е лице чиј идентитет може да се утврди директно или индиректно, посебно врз основа на идентификатор како што се име и презиме, матичен број на граѓанинот, податоци за локација, идентификатор преку интернет, или врз основа на едно или повеќе обележја специфични за неговиот физички, физиолошки, генетски, ментален, економски, културен или социјален идентитет на тоа физичко лице;

2. „**Обработка на личните податоци**“ е секоја операција или збир на операции кои се извршуваат врз личните податоци, или група на лични податоци, автоматски или на друг начин, како што се: собирање, евидентирање, организирање, структурирање, чување, приспособување или промена, повлекување, консултирање, увид, употреба, откривање преку пренесување, објавување или на друг начин правење достапни, усогласување или комбинирање, ограничување, бришење или уништување;

3. „**Ограничување на обработката на личните податоци**“ е означување на личните податоци кои се чуваат, а со цел ограничување на нивната обработка во иднина;

4. „**Профилирање**“ е секоја форма на автоматска обработка на лични податоци, која се состои од користење на лични податоци за оценување на одредени лични аспекти поврзани со физичкото лице, а особено за анализа или предвидување на аспекти кои се однесуваат на извршување на професионалните обврски на тоа физичко лице, неговата економска состојба, здравје, лични преференции, интереси, доверливост, однесување, локација или движење;

5. „**Псевдонимизација**“ е обработка на личните податоци на таков начин што личните податоци не можат повеќе да се поврзат со одреден субјект на лични податоци без да се користат дополнителни информации, под услов таквите дополнителни информации да се чуваат одделно и да подлежат на технички и организациони мерки со кои ќе се обезбеди дека личните податоци не се поврзани со идентификувано физичко лице или физичко лице кое може да се идентификува;

6. „**Збирка на лични податоци**“ е структурирана група лични податоци која е достапна согласно со специфични критериуми, без оглед дали е централизирана, децентрализирана или распространета на функционална или географска основа;

7. **„Контролор“** е физичко или правно лице, орган на државната власт, државен орган или правно лице основано од државата за вршење на јавни овластувања, агенција или друго тело, кое самостојно или заедно со други ги утврдува целите и начинот на обработка на личните податоци, а кога целите и начинот на обработка на личните податоци се утврдени со закон, со истиот закон се определуваат контролорот или посебните критериуми за негово определување;

8. **„Обработувач на збирка на лични податоци“** е физичко или правно лице, орган на државната власт, државен орган или правно лице основано од државата за вршење на јавни овластувања, агенција или друго тело кое ги обработува личните податоци во име на контролорот;

9. **„Корисник“** е физичко или правно лице, орган на државната власт, државен орган или правно лице основано од државата за вршење на јавни овластувања, агенција или друго тело на кое му се откриваат личните податоци без разлика дали е тоа трето лице или не. Меѓутоа, органите на државната власт и државните органи на кои им се откриваат личните податоци во рамките на посебна истрага во согласност со закон, не се сметаат за корисници, при што обработката на овие податоци од овие органи мора да биде во согласност со важечките правила за заштита на личните податоци според целите на таа обработка;

10. **„Трето лице“** е секое физичко или правно лице, орган на државната власт, државен орган или правно лице основано од државата за вршење на јавни овластувања, агенција или друго тело, кое не е субјект на лични податоци, контролор, обработувач или лице, кое под директно овластување на контролорот или обработувачот е овластено да ги обработува податоците;

11. **„Согласност“** на субјектот на лични податоци е секоја слободно дадена, конкретна, информирана и недвосмислена изјава волја на субјектот на личните податоци, преку изјава или јасно потврдено дејствие, а со кои се изразува согласност за обработка на неговите лични податоци;

12. **„Нарушување на безбедност на личните податоци“** е секое нарушување на безбедноста, што доведува до случајно или незаконско уништување, губење, менување, неовластено откривање или пристап до личните податоци кои се пренесуваат, чуваат или на друг начин се обработуваат;

13. **„Посебни категории на лични податоци“** се лични податоци кои откриваат расно или етничко потекло, политички ставови, верски или филозофски убедувања или членство во синдикални организации, како и генетски податоци, биометриски податоци, податоци што се однесуваат на здравјето или податоци за сексуалниот живот или сексуалната ориентација на физичкото лице;

14. **„Генетски податоци“** се лични податоци поврзани со генетските карактеристики на физичкото лице кои се наследени или стекнати, а кои откриваат единствена информација за неговата физиологија или здравје, која особено се добива со анализа на биолошки примерок од тоа физичко лице;

15. **„Биометриски податоци“** се лични податоци кои се добиваат преку специфична техничка обработка на физичките и физиолошките карактеристики на фи-

зичкото лице или карактеристики на неговото однесување, а преку кои се овозможува или потврдува единствената идентификација на физичкото лице;

16. **„Податоци што се однесуваат на здравјето“** се лични податоци поврзани со физичкото или менталното здравје на физичкото лице, вклучувајќи и податоци за добиената здравствена заштита кои откриваат информации за неговото здравје;

17. **„Претставник“** е физичко или правно лице основано во Република Северна Македонија, кое е определено од страна на контролорот или обработувачот кој не е основан во Република Северна Македонија со цел да го претставува контролорот, односно обработувачот во врска со неговите обврски кои произлегуваат од овој закон, при што претставникот се определува во писмена форма во согласност со членот 31 од овој закон;

18. **„Задолжителни корпоративни правила“** се политики за заштита на личните податоци кои се почитуваат од страна на контролорот или обработувачот основан на територијата на Република Северна Македонија, при пренос или серија на преноси на лични податоци од Република Македонија до контролор или обработувач во една или повеќе трети земји во рамките на група на друштва (поврзани друштва) или група на правни лица кои вршат заедничка економска дејност;

19. **„Услуги на информатичко општество“** се услуги што се дефинирани во прописите за електронска трговија;

20. **„Меѓународна организација“** е организација и нејзините органи регулирани со меѓународното јавно право или кој било друг орган формиран од страна на или врз основа на договор помеѓу две или повеќе држави;

21. **„Директен маркетинг“** е секој вид на комуникација остварена на било кој начин според најновите технолошки достигнувања, а со цел испраќање на рекламна, маркетиншка или пропагандна содржина која е насочена директно до одреден субјект на личните податоци, како и обработка на лични податоци која вклучува и профилирање до оној степен до кој истото е поврзано со овој вид на комуникација;

22. **„Надзорно тело“** е Агенцијата за заштита на личните податоци која има статус на самостоен и независен државен орган основан согласно со овој закон (во натамошниот текст: Агенција);

23. **„Истражување“** во смисла на овој закон е постапка на испитување и проверување на определен контролор или обработувач во однос на законитоста на преземените активности од негова страна при обработката на личните податоци и нивната заштита при спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;

24. **„Орган на државна власт“** во смисла на овој закон се други државни органи и институции основани согласно со Уставот на Република Северна Македонија или согласно со друг закон;

25. **„Икона“** во смисла на овој закон е визуелен приказ на веќе инсталирана апликација или софтверска програма во информациско - комуникациски систем кој го користи субјектот на личните податоци и е разбирлива за корисникот на системот.

(2) Изразите што се употребуваат во овој закон, чие значење не е дефинирано во ставот (1) на овој член, имаат значење утврдено со друг закон.

Забрана на дискриминација

Член 5

Заштитата на личните податоци се гарантира на секое физичко лице без дискриминација заснована врз неговата националност, раса, боја на кожата, верски уверувања, етничка припадност, пол, јазик, политички или други верувања, материјална положба, потекло по раѓање, образование, социјално потекло, државјанство, место или вид на престој или кои било други лични карактеристики.

Примена на Законот за општата управна постапка

Член 6

(1) Постапките предвидени со овој закон ќе се водат согласно со одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

(2) Комуникацијата во врска со постапките од ставот (1) на овој член, помеѓу Агенцијата и странките се одвива во писмена форма, усно или по електронски пат, согласно со овој закон и Законот за општата управна постапка.

Доставување на податоци

Член 7

(1) Секој орган на државната власт, јавна институција, установа и друго правно лице што води службени регистри, јавно достапни збирки на податоци или други збирки на податоци е должен без надоместок по барање на Агенцијата, да и доставува податоци од регистрите и збирките на податоци за потребите на постапките што се водат согласно со овој закон.

(2) Комуникацијата помеѓу Агенцијата и органите на државната власт, јавните институции, установи и други правни лица од ставот (1) на овој член се одвива во писмена форма, усно или по електронски пат согласно со закон.

Давање на помош

Член 8

(1) Агенцијата може да побара да ѝ се укаже помош од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на внатрешните работи при спроведување на решение кое е извршно согласно со Законот за општата управна постапка и овој закон, ако се најде на физички отпор или таков отпор оправдано може да се очекува, како и во други случаи утврдени со закон.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на внатрешните работи е должен да укаже помош согласно со закон.

II. НАЧЕЛА

Начела поврзани со обработката на лични податоци

Член 9

(1) Личните податоци се:

- обработуваат согласно со закон, во доволна мера и на транспарентен начин во однос на субјектот на личните податоци („законитост, правичност и транспарентност“),

- собираат за конкретни, јасни и легитимни цели и нема да се обработуваат на начин што не е во согласност со тие цели. Натамошната обработка за цели на архивирање од јавен интерес, за научни или историски истражувања или за статистички цели, во согласност со членот 86 став (1) од овој закон, нема да се смета дека не е во согласност со првичните цели за кои се собрани личните податоци („ограничување на целите“),

- соодветни, релевантни и ограничени на она што е неопходно во однос на целите заради кои се обработуваат („минимален обем на податоци“),

- точни и каде што е потребно ажурирани, при што ќе се преземат сите соодветни мерки за навремено бришење или коригирање на податоците што се неточни или нецелосни, имајќи ги предвид целите заради кои биле обработени („точност“),

- чувани во форма која овозможува идентификација на субјектите на личните податоци, не подолго од она што е потребно за целите поради кои се обработуваат личните податоци. Личните податоци може да се чуваат подолго од нивниот рок на чување ако се обработуваат само за целите на архивирање од јавен интерес, за научни или историски истражувања или за статистички цели во согласност со членот 86 став (1) од овој закон, а со применување на соодветни технички и организационски мерки согласно со овој закон, заради заштита на правата и слободите на субјектот на личните податоци („ограничување на рокот на чување“),

- обработени на начин кој обезбедува соодветно ниво на безбедност на личните податоци, вклучувајќи заштита од неовластена или незаконска обработка, како и нивно случајно губење, уништување или оштетување, со примена на соодветни технички или организационски мерки („интегритет и доверливост“).

(2) Контролорот е одговорен за усогласеноста со ставот (1) на овој член, при што е должен да ја демонстрира усогласеноста (отчетноста).

Законитост на обработката на личните податоци

Член 10

(1) Обработката на личните податоци е законита, само ако и до оној степен доколку е исполнет најмалку еден од следните услови:

- субјектот на лични податоци дал согласност за обработка на неговите лични податоци за една или повеќе конкретни цели,

- обработката е потребна за исполнување на договор каде субјектот на лични податоци е договорна страна, или за да се преземат активности на барање на субјектот на лични податоци пред неговото пристапување кон договорот,

- обработката е потребна за исполнување на законска обврска на контролорот,

- обработката е потребна за заштита на суштинските интереси на субјектот на лични податоци или на друго физичко лице,

- обработката е потребна за извршување на работи од јавен интерес или при вршење на јавно овластување на контролорот утврдено со закон,

- обработката е потребна за целите на легитимните интереси на контролорот или на трето лице, освен кога таквите интереси не преовладуваат над интересите или основните права и слободи на субјектот на лични податоци коишто бараат заштита на личните податоци, особено кога субјектот на личните податоци е дете.

(2) Одредбите од ставот (1) алинеја 6 на овој член нема да се применува за обработка на личните податоци од страна на органите на државната власт при спроведување на нивните надлежности.

(3) Правниот основ за обработка на личните податоци наведен во ставот (1) алинеи 3 и 5 на овој член се утврдува со закон. Во законот задолжително се предвидуваат одредби за: условите кои ја одредуваат законитоста на обработката од страна на контролорот, целите на обработката, категориите на лични податоци кои се предмет на обработката, категориите на субјекти на личните податоци; субјекти на кои може да бидат откриени личните податоци, како и целите за кои се откриваат личните податоци, ограничувањата во однос на целите на обработка, периодот на чување, операциите и постапките за обработка, вклучувајќи и мерки за обезбедување на законска и правична обработка, а со цел да се исполни целта од јавниот интерес и да биде пропорционално на извршување на легитимната цел. Законот мора да содржи и процена на влијанието на заштитата на личните податоци за случаите предвидени во членот 39 од овој закон.

(4) Ако личните податоци се обработуваат за друга цел различна од целта за која првично биле собрани, при што обработката не се врши врз основа на согласност на субјектот на личните податоци или врз основа на закон, кој е неопходна и пропорционална мерка за заштита на целите утврдени во членот 27 став (1) од овој закон тогаш контролорот за да утврди дали обработката за други цели е во согласност со првичната цел за која биле собрани личните податоци, е должен меѓу другото да ги земе предвид:

- секоја поврзаност помеѓу целите заради кои се собираат личните податоци и целите за предвидената понатамошна обработка,

- контекстот во кој биле собрани личните податоци, особено во поглед на односите помеѓу субјектите на лични податоци и контролорот,

- природата на личните податоци, а особено дали се обработуваат посебни категории на лични податоци согласно со членот 13 од овој закон или се обработуваат лични податоци кои се однесуваат на казнени осуди и казнени дела согласно со членот 14 од овој закон,

- можните последици од предвидената понатамошна обработка за субјектите на лични податоци,

- постоењето на соодветни заштитни мерки кои може да вклучуваат криптирање или псевдонимизација.

Услови за согласност

Член 11

(1) Кога обработката се врши врз основа на согласност, контролорот е должен да демонстрира дека субјектот на личните податоци дал согласност за обработка на неговите лични податоци во смисла на членот 4 став (1) точка 11 од овој закон.

(2) Ако согласноста на субјектот на лични податоци е дадена во форма на писмена изјава која се однесува и на други прашања, барањето за согласност мора да се презентира на начин кој јасно може да се разликува од другите прашања, во разбирлива и лесно достапна форма, користејќи јасни и едноставни средства. Секој дел од таквата изјава кој претставува повреда на одредбите од овој закон, не е обврзувачки.

(3) Субјектот на лични податоци има право да ја повлече согласноста во секое време. Повлекувањето на согласноста не влијае на законитоста на обработката, заснована на дадена согласност пред нејзиното повлекување. Пред да даде согласност, субјектот на лични податоци се информира за тоа, а повлекувањето на согласноста мора да биде еднакво едноставно, како и нејзиното давање.

(4) Кога се проценува дали согласноста е доброволно дадена, во најголема можна мера се зема предвид, меѓу другото, дали извршувањето на договорот во кој е вклучена одредена услуга е условено од давањето согласност за обработка на личните податоци, а која не е потребна за исполнување на договорот.

Услови коишто се применуваат за согласноста на дете во однос на услугите на информатичкото општество

Член 12

(1) Во случај кога субјектот на лични податоци има дадено согласност за обработка на неговите лични податоци за една или повеќе конкретни цели, во врска со директното нудење на услуги на информатичкото општество на деца, обработката на личните податоци на дете е законска, ако детето има најмалку 14 години. Ако детето е на возраст под 14 години, таквата обработка е законска само ако и доколку таквата согласност е дадена или дозволена од законскиот застапник на детето.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член, контролорот е должен да вложи разумен напор за верификација дека согласноста е дадена од законскиот застапник на детето, земајќи ја предвид расположливата технологија.

Обработка на посебни категории на лични податоци

Член 13

(1) Забранета е обработка на посебните категории на лични податоци определени во членот 4 став (1) точка 13 од овој закон.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, обработка на посебните категории на лични податоци може да се врши ако:

1) субјектот на лични податоци дал изречна согласност за обработка на тие лични податоци за една или повеќе конкретни цели, освен кога со закон е предвидено дека забраната од ставот (1) на овој член за обработка на такви податоци не може да се отповика од субјектот на личните податоци;

2) обработката е неопходна за целите на извршување на обврските и остварувањето на посебните права на контролорот или на субјектот на личните податоци во областа на вработувањето и социјалната сигурност и во прописите за социјална заштита, доколку тоа е дозволено со закон или колективен договор, во кои се предвидуваат соодветни мерки за заштита на фундаменталните права и интереси на субјектот на лични податоци;

3) обработката е неопходна за заштита на суштинските интереси на субјектот на личните податоци или на друго физичко лице, кога субјектот на личните податоци физички или правно не е во можност да ја даде својата согласност;

4) обработката се извршува во рамките на легитимните активности со соодветни заштитни мерки од одредена фондација, здружение или некоја друга непрофитна организација со политичка, филозофска, религиозна или синдикална цел и под услов обработката да се однесува само на членови на овие организации или на нивни поранешни членови или на лица кои имаат редовни контакти со нив во врска со нивните цели и под услов личните податоци да не се откриваат надвор од таа организација без согласност на субјектите на личните податоци;

5) обработката се однесува на лични податоци, кои очигледно се објавени јавно од субјектот на личните податоци;

6) обработката е неопходна за воспоставување, практикување или одбрана на правни барања или секогаш кога судовите дејствуваат во рамките на нивните надлежности;

7) обработката е неопходна поради причини од јавен интерес врз основа на закон пропорционално на целта и почитување на суштината на правото на заштита на личните податоци, како и обезбедување соодветни и конкретни мерки за заштита на фундаменталните права и интереси на субјектот на личните податоци;

8) обработката е неопходна за целите на превентивна или трудова медицина, за проценка на работоспособноста на вработениот, медицинска дијагноза, обезбедување на здравствена или социјална нега или третман или за целите на управување со услугите и системите за здравствена или социјална заштита, врз основа на закон или во согласност со договор со здравствениот работник во кој предмет се условите и заштитните мерки наведени во ставот (3) на овој член;

9) обработката е неопходна за целите од јавен интерес во областа на јавното здравство, како што се заштита против сериозни прекугранични закани за здравјето или обезбедување на високи стандарди за квалитет и безбедност на здравствената заштита и лековите или медицинските помагала, врз основа на закон, во кој се предвидени соодветни и конкретни мерки за заштита на правата и слободите на субјектот на личните податоци, особено заштита на деловна тајна;

10) обработката е неопходна за целите на архивирање од јавен интерес, за целите на научни и историски истражувања или статистички цели во согласност со членот 86 став (1) од овој закон, врз основа на закон, што е пропорционално на целта во согласност со почитување на суштината на правото на заштита на личните податоци и обезбедување соодветни и конкретни мерки за заштита на основните права и интереси на субјектот на личните податоци.

(3) Личните податоци наведени во ставот (1) на овој член, можат да бидат обработени за целите наведени во ставот (2) точка 8) на овој член, кога овие податоци се обработуваат од страна на, или под одговорност на стручно лице кое подлежи на обврска за чување на деловна тајна во согласност со закон или со правилата утврдени од надлежни тела во Република Северна Македонија или од друго лице кое исто така подлежи на обврска за чување на деловна тајна во согласност со закон или правилата утврдени од надлежни тела во Република Северна Македонија.

Обработка на лични податоци поврзани со осудите за кривични дела

Член 14

Обработката на личните податоци во врска со осуди за кривични дела или која е поврзана со заштитни мерки засновани на членот 10 став (1) од овој закон, се врши само под контрола на надлежен орган на државната власт или кога обработката е дозволена со закон во кој се утврдени соодветни мерки за заштита во согласност со правата и слободите на субјектите на личните податоци. Секој сеопфатен регистар на осуди за кривични дела се води под контрола на надлежен орган на државната власт, согласно со закон.

Обработка за којашто не се бара идентификација

Член 15

(1) Ако целите за кои контролорот обработува лични податоци, не бараат или престанала потребата за натамошна идентификација на субјектот на личните податоци од страна на контролорот, контролорот не е обврзан да одржува, стекнува или да обработува дополнителни информации за идентификација на субјектот на личните податоци само заради усогласување со овој закон.

(2) Во случаите наведени во ставот (1) на овој член, кога контролорот не е во состојба да го идентификува субјектот на личните податоци, соодветно го информира субјектот, ако тоа е можно. Во такви случаи, членовите од 19 до 24 од овој закон не се применуваат, освен кога субјектот на личните податоци, со цел да го оствари своето право од овие членови, обезбедува дополнителни информации, овозможувајќи негова идентификација.

III. ПРАВА НА СУБЈЕКТОТ НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

1. Транспарентност

Транспарентни информации, комуникација и начини на остварување на правата на субјектот на личните податоци

Член 16

(1) Контролорот е должен да преземе соодветни мерки за обезбедување на сите информации наведени во членовите 17 и 18 од овој закон и на секоја комуникација врз основа на членовите од 19 до 26, како и членот 38 од овој закон, поврзани со обработката која се однесува на субјектот на личните податоци на концизен, транспарентен, разбирлив начин и во лесно достапна форма, со користење на јасен едноставен јазик, особено за информации кои посебно се наменети за дете. Информациите треба да бидат дадени во писмена форма или со други средства, вклучувајќи каде што е применливо по електронски пат. По барање на субјектот на личните податоци, информациите може да се дадат усно, под услов идентитетот на субјектот на личните податоци да е докажан со други средства.

(2) Контролорот е должен да го олесни остварувањето на правата на субјектот на личните податоци врз основа на членовите од 19 до 26 од овој закон. Во случаи кои се однесуваат на членот 15 став (2) од овој закон, контролорот нема да одбие да дејствува на барање на субјектот на личните податоци за остварување на неговите права врз основа на членовите од 19 до 26 од овој закон, освен ако контролорот докаже дека не е во состојба да го идентификува субјектот на личните податоци.

(3) Контролорот за барањето на субјектот на личните податоци е должен да достави информација за преземените активности врз основа на членовите од 19 до 26 од овој закон до субјектот на личните податоци без непотребно одложување и во секој случај во период од еден месец од денот на приемот на барањето. Доколку е потребно овој рок може да биде продолжен за уште два месеци земајќи ги предвид сложеноста и бројот на барањата. Контролорот го информира субјектот на личните податоци за секое продолжување во рок од еден месец од денот на приемот на барањето, заедно со причината за одложувањето. Кога субјектот на лични податоци поднесува барање во електронска форма, информациите се даваат со користење на електронски средства каде што е можно, освен ако субјектот на личните податоци побара поинаку.

(4) Ако контролорот не презема активности по барањето на субјектот на личните податоци, контролорот го информира субјектот на личните податоци без одложување и најдоцна во рок од еден месец од денот на приемот на барањето, за причините за непреземените активности и за можноста за поднесување на барање до Агенцијата, како и за можноста за користење на судска заштита согласно со закон.

(5) Обезбедената информација врз основа на членовите 17 и 18 од овој закон и секоја комуникација и сите активности преземени врз основа на членовите од 19 до 26, како и членот 38 од овој закон се овозможуваат

без надоместок. Во случај кога барањата од субјектот на личните податоци се очигледно неосновани или прекумерни, особено во однос на нивниот повторувачки карактер, контролорот може да:

- наплати надоместок имајќи ги предвид обемот, сложеноста и времето потребно за обезбедување на информацијата или комуникацијата или постапувањето по барањето или

- одбие да постапи по барањето.

Докажувањето на неоснованоста или прекумерниот карактер на барањето паѓа на товар на контролорот.

(6) По исклучок од членот 15 од овој закон, каде што контролорот има основано сомневање во врска со идентитетот на физичкото лице што го поднесува барањето според членовите од 19 до 25 од овој закон, контролорот може да побара доставување на дополнителни информации потребни за утврдување на идентитетот на субјектот на личните податоци.

(7) Информацијата која се доставува до субјектите на личните податоци во согласност со членовите 17 и 18 од овој закон може да се обезбеди во комбинација со стандардизирани икони, со цел да им даде лесно видлив, разбирлив и јасно читлив начин за да се обезбеди јасен преглед на целта на обработката. Ако стандардизирани икони се претставени во електронска форма тие треба да бидат машинско читливи.

(8) Начинот на одредување на информациите кои што треба да бидат претставени во форма на стандардизирани икони, како и процедурите за обезбедување на стандардизирани икони ги пропишува директорот на Агенцијата.

2. Информации и пристап до лични податоци

Информации коишто се доставуваат при собирање на лични податоци од субјектот на личните податоци

Член 17

(1) Кога личните податоци се собираат од субјектот на личните податоци, контролорот во моментот на собирањето на личните податоци, на субјектот на личните податоци му ги обезбедува следните информации:

1) идентитетот и контакт податоците на контролорот и податоци за неговиот овластен претставник во Република Северна Македонија;

2) контакт податоци за офицерот за заштита на личните податоци;

3) целите на обработката за коишто личните податоци се наменети, како и правната основа за обработката;

4) легитимните интереси што ги спроведува контролорот или трето лице, кога обработката се врши врз основа на членот 10 став (1) алинеја 6 од овој закон;

5) корисниците или категориите на корисници на личните податоци, доколку ги има;

6) каде што е применливо, фактот дека контролорот има намера да пренесе лични податоци во трета земја или меѓународна организација, како и во случај на пренос на лични податоци согласно со членот 50 или членот 51 или членот 53 став (1) втор потстав од овој закон, повикување на соодветните или прифатените заштитни мерки и начинот за добивање на копија од нив или информации каде истите се достапни.

(2) Покрај информациите од ставот (1) на овој член, контролорот во моментот на собирањето на личните податоци, на субјектот на личните податоци му ги дава следните дополнителни информации кои се неопходни за обезбедување на правична и транспарентна обработка:

1) временскиот период за кој ќе се чуваат личните податоци, а ако тоа е невозможно, критериумите што се користат за одредување на тој период;

2) постоењето на право да се бара од страна на контролорот пристап, исправка или бришење на личните податоци или ограничување на обработката на личните податоци кои се однесуваат на субјектот на личните податоци, или право на приговор за обработката, како и право на преносливост на податоците;

3) постоењето на правото за повлекување на согласноста во секое време, без да се влијае на законитоста на обработката која била заснована на согласноста пред истата да биде повлечена, кога обработката се врши врз основа на членот 10 став (1) алинеја 1 од овој закон или врз основа на членот 13 став (2) точка 1) од овој закон;

4) правото на поднесување барање до Агенцијата согласно со овој закон;

5) информација дали давањето на личните податоци е законска или договорна обврска или услов кој е потребен за склучување на договор, како и дали субјектот на личните податоци има обврска да ги даде личните податоци и можните последици ако овие податоци не бидат дадени;

6) постоењето на автоматизиран процес на одлучување, вклучувајќи го и профилирањето како што е наведено во членот 26 ставови (1) и (4) од овој закон и најмалку во оние случаи, кога е вклучена значајна информација за логички поврзаните процеси на обработка, како и значењето и предвидените последици од таквата обработка за субјектот на личните податоци.

(3) Кога контролорот има намера и понатаму да обработува лични податоци за цел различна од онаа за која се собрани личните податоци, контролорот пред понатамошната обработка, на субјектот на личните податоци му обезбедува информации за другата цел и сите други потребни информации, како што е наведено во ставот (2) на овој член.

(4) Ставовите (1), (2) и (3) на овој член не се применуваат само ако и до оној степен кога субјектот на лични податоци веќе располага со информациите.

Информации кои што се доставуваат кога личните податоци не се добиени од субјектот на личните податоци

Член 18

(1) Кога личните податоци не се добиени од субјектот на личните податоци, контролорот на субјектот на личните податоци му ги обезбедува следните информации:

1) идентитетот и контакт податоците на контролорот и податоци за неговиот овластен претставник во Република Северна Македонија;

2) контакт податоци за офицерот за заштита на личните податоци;

3) целите на обработката за коишто личните податоци се наменети, како и правната основа за обработката;

4) категориите на лични податоци кои се обработуваат;

5) корисниците или категориите на корисници на личните податоци, доколку ги има;

6) кога е применливо, намерата на контролорот да пренесе лични податоци во трета земја или меѓународна организација, како и во случај на пренос на лични податоци согласно со членот 50 или членот 51 или членот 53 став (1) втор потстав од овој закон, повикување на соодветните или прифатените заштитни мерки и начинот за добивање на копија од нив или информации каде истите се достапни.

(2) Покрај информациите од ставот (1) на овој член, контролорот на субјектот на личните податоци му ги дава следните дополнителни информации кои се неопходни за обезбедување на правична и транспарентна обработка на неговите лични податоци и тоа:

1) временскиот период за кој ќе се чуваат личните податоци, а ако тоа не е возможно, критериумите што се користат за одредување на тој период;

2) легитимните интереси што ги спроведува контролорот или трето лице, кога обработката се врши врз основа на членот 10 став (1) алинеја 6 од овој закон;

3) постоењето на право да се бара од страна на контролорот пристап, исправка или бришење на личните податоци или ограничување на обработката на личните податоци кои се однесуваат на субјектот на личните податоци, или право на приговор за обработката, како и право на преносливост на податоците;

4) постоењето на правото за повлекување на согласноста во секое време, без да се влијае на законитоста на обработката која била заснована на согласноста пред истата да биде повлечена, кога обработката се врши врз основа на членот 10 став (1) алинеја 1 од овој закон или врз основа на членот 13 став (2) точка 1) од овој закон;

5) правото на поднесување барање до Агенцијата согласно со овој закон;

6) изворот на личните податоци и доколку е применливо, дали податоците се од јавно достапни извори;

7) постоењето на автоматизиран процес на одлучување, вклучувајќи го и профилирањето како што е наведено во членот 26 ставови (1) и (4) од овој закон и најмалку во оние случаи, кога е вклучена значајна информација за логиката на обработката, како и за значењето и предвидените последици од таквата обработка за субјектот на личните податоци.

(3) Контролорот ги обезбедува информациите наведени во ставовите (1) и (2) на овој член:

1) во разумен рок по добивањето на личните податоци, но најдоцна во рок од еден месец, имајќи ги предвид посебните околности под кои личните податоци се обработуваат;

2) ако личните податоци се користат за комуникација со субјектот на личните податоци, најдоцна при остварување на првиот контакт со субјектот на личните податоци или

3) ако е предвидено откривање на друг примач, најдоцна до моментот кога личните податоци се откриени за прв пат.

(4) Кога контролорот има намера и понатаму да обработува лични податоци за цел различна од онаа за која се собрани личните податоци, контролорот пред понатамошната обработка, на субјектот на личните податоци му обезбедува информации за другата цел и сите други потребни информации како што е наведено во ставот (2) на овој член.

(5) Ставовите од (1) до (4) на овој член не се применуваат ако и до оној степен кога:

1) субјектот на личните податоци веќе располага со информациите;

2) обезбедувањето на таквите информации е невозможно или бара несоразмерно големи напори, особено за обработка на податоци за целите на архивирањето од јавен интерес, за научни или историски истражувања или за статистички цели, кои се предмет на услови и заштитни мерки согласно со членот 86 став (1) од овој закон или доколку постои веројатност дека обврската наведена во ставот (1) на овој член, ќе го направи невозможно или сериозно ќе го отежне постигнувањето на целите на таа обработка. Во овие случаи, контролорот презема соодветни мерки за заштита на правата, слободите и легитимните интереси на субјектот на личните податоци, вклучувајќи и обезбедување на јавен пристап до информациите;

3) добивањето или откривањето е јасно дозволено со закон во кој се предвидуваат соодветни мерки за заштита на легитимните интереси на субјектот на личните податоци или

4) личните податоци мора да останат доверливи во согласност со обврската за деловна тајна, што се регулира со закон, вклучувајќи и законска обврска за доверливост.

Право на пристап на субјектот на личните податоци

Член 19

(1) Субјектот на личните податоци има право да добие потврда од контролорот дали се обработуваат негови лични податоци или лични податоци за него и доколку се обработуваат, да добие пристап до личните податоци и до следните информации:

1) целите на обработката;

2) категориите на лични податоци кои се обработуваат;

3) корисниците или категориите на корисници на кои се откриени или ќе бидат откриени личните податоци, особено корисниците во трети земји или меѓународни организации;

4) предвидениот рок за кој ќе се чуваат личните податоци, а ако тоа не е возможно, критериумите што се користат за одредување на тој период;

5) постоењето на право да се бара од страна на контролорот исправка или бришење на личните податоци или ограничување на обработката на личните податоци поврзани со субјектот на личните податоци, или право на приговор против таквата обработка;

6) правото на поднесување на барање до Агенцијата согласно со членот 97 од овој закон;

7) кога личните податоци не се собираат од субјектот на личните податоци, сите достапни информации за нивниот извор;

8) постоењето на автоматизиран процес на одлучување, вклучувајќи го и профилирањето како што е наведено согласно со членот 26 ставови (1) и (4) од овој закон и најмалку во оние случаи, кога е вклучена значајна информација за логиката на обработката, како и значењето и предвидените последици од таквата обработка за субјектот на личните податоци.

(2) Кога личните податоци се пренесуваат во трета земја или меѓународна организација, субјектот на личните податоци има право да биде информиран за соодветните заштитни мерки кои се однесуваат на преносот согласно со членот 50 од овој закон.

(3) Контролорот е должен да обезбеди копија од личните податоци што се обработуваат. За сите дополнителни копии побарани од субјектот на личните податоци, контролорот донесува одлука дали ќе наплати надоместок. Доколку контролорот наплати надоместок, висината на истиот зависи од обемот, сложеноста и времето потребно за обезбедување на копиите. Ако субјектот на личните податоци поднесе барање по електронски пат, на субјектот на личните податоци информациите ќе му бидат обезбедени на вообичаен начин кој се користи во случај на електронска форма, освен ако субјектот на личните податоци не побарал поинаку.

(4) Правото да се добие копија од ставот (3) на овој член не смее да влијае негативно врз правата и слободите на другите физички лица.

3. Исправка и бришење

Право на исправка

Член 20

Субјектот на личните податоци има право да побара и да добие од контролорот во рок од 15 дена од денот на поднесување на барањето, исправка на неговите неточни лични податоци. Земајќи ги предвид целите на обработката, субјектот на личните податоци има право да ги дополни нецелосните лични податоци, со давање на дополнителна изјава.

Право на бришење („право да се биде заборавен“)

Член 21

(1) Субјектот на личните податоци има право да побара од контролорот да ги избрише неговите лични податоци при што контролорот има обврска да ги избрише личните податоци во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето за бришење, ако е исполнет еден од следните услови:

1) личните податоци повеќе не се потребни за цели за кои биле собрани или обработени на друг начин;

2) субјектот на личните податоци ја повлекува својата согласност врз која се заснова обработката на податоците согласно со членовите 10 став (1) точка 1) и 13 став (2) од овој закон и ако не постои друга законска основа за обработка;

3) субјектот на личните податоци поднесе приговор на обработката согласно со членот 25 став (1) од овој закон, при што не постојат преовладувачки легитимни цели за обработката, или субјектот на личните податоци поднесе приговор на обработката согласно со членот 25 став (2) од овој закон;

4) личните податоци биле незаконски обработени;

5) личните податоци треба да бидат избришани со цел почитување на обврска утврдена со закон која се однесува на контролорот;

6) личните податоци биле собрани во врска со понудата на услуги на информатичко општество, согласно со членот 12 став (1) од овој закон.

(2) Кога контролорот ги објавил јавно личните податоци и е должен во согласност со ставот (1) на овој член да ги избрише личните податоци, тогаш контролорот презема дејствија, вклучувајќи технички мерки за да ги извести другите контролори кои ги обработуваат личните податоци дека субјектот на личните податоци побарал бришење на сите линкови или копии или репродукции на личните податоци од страна на тие контролори, земајќи ги предвид достапната технологија и трошоците на спроведувањето.

(3) Ставовите (1) и (2) на овој член не се применуваат до оној степен до кој обработката е неопходна:

а) за остварувањето на правото на слобода на изразување и информирање;

б) за усогласување со законска обврска која бара обработка според закон што се применува во однос на контролорот, или за извршување на работи од јавен интерес или при вршење на јавно овластување утврдено со закон доделено на контролорот;

в) од причини од јавен интерес во областа на јавното здравство согласно со членот 13 став (2) точки 8) и 9) и став (3) од овој закон;

г) за целите на архивирање од јавен интерес, за цели на научни или историски истражувања или за статистички цели, согласно со членот 86 став (1) од овој закон, доколку постои веројатност правото утврдено во ставот (1) на овој член да се направи невозможно или сериозно да го отежне постигнувањето на целите на таа обработка или

д) за воспоставување, остварување или одбрана на барања засновани на закон.

Право на ограничување на обработката

Член 22

(1) Субјектот на личните податоци има право да побара ограничување на обработката од контролорот, ако е исполнет еден од следните услови:

а) точноста на личните податоци се оспорува од субјектот на личните податоци, за период кој му овозможува на контролорот да ја провери точноста на личните податоци;

б) обработката е незаконска и субјектот на личните податоци се спротивставува на бришењето на личните податоци, при што наместо тоа бара ограничување на нивната употреба;

в) за целите на обработка, контролорот нема повеќе потреба од личните податоци, но субјектот на личните податоци ги бара за воспоставување, остварување или одбрана на неговите правни барања;

г) субјектот на личните податоци се спротивставува на обработката согласно со членот 25 став (1) од овој закон во очекување на верификација дали легитимните интереси на контролорот преовладуваат над интересите на субјектот на личните податоци.

(2) Кога обработката е ограничена според ставот (1) на овој член, таквите лични податоци може да се обработуваат, само со согласност на субјектот на личните податоци со исклучок на нивното чување, или за воспоставување, остварување или одбрана на неговите правни барања или за заштита на правата на друго физичко или правно лице или поради важни причини од јавен интерес.

(3) Кога субјектот на личните податоци го остварил правото на ограничување на обработката согласно со ставот (1) на овој член, тогаш контролорот го информира пред да престане ограничувањето на обработката.

Обврска за известување при исправка или бришење на личните податоци или ограничување на обработката

Член 23

Контролорот е должен да ги пријавува сите исправки или бришења на личните податоци или ограничувања на обработката извршени согласно членовите 20, 21 став (1) и 22 од овој закон, за секој корисник на кого личните податоци биле откриени, освен ако тоа е невозможно или бара несразмерно големи напори. Ако субјектот на личните податоци побара, тогаш контролорот го информира субјектот на личните податоци за тие корисници.

Право на преносливост на податоците

Член 24

(1) Субјектот на личните податоци има право да ги добие неговите лични податоци, а кои тој ги има дадено на контролорот во структуриран, вообичаено користен, машински читлив формат при што има право да ги пренесе тие податоци на друг контролор без попречување од страна на контролорот на кого личните податоци се дадени, ако:

а) обработката е заснована врз основа на согласност според член 10 став (1) алинеја 1 или член 13 став (2) точка 1) од овој закон, или врз основа на договорна обврска според член 10 став (1) алинеја 2 од овој закон и

б) обработката се врши на автоматизиран начин.

(2) При остварувањето на правото на преносливост на податоците од ставот (1) на овој член, субјектот на личните податоци има право да добие директен пренос на личните податоци од еден контролор на друг, ако тоа е технички возможно.

(3) Остварувањето на правото од ставот (1) на овој член не го исклучува остварувањето на правото утврдено во членот 21 од овој закон. Правото од ставот (1) на овој член не се однесува на обработката потребна за извршување на работи од јавен интерес или при вршење на службеното овластување доделено на контролорот.

(4) Правото на преносливост на податоците наведено во ставот (1) на овој член, не смее да влијае негативно врз правата и слободите на другите физички лица.

4. Право на приговор и автоматизирано донесување на поединечни одлуки

Право на приговор

Член 25

(1) Субјектот на личните податоци врз основа на конкретна ситуација поврзана со него има право да поднесе приговор до контролорот во секое време, против обработката на неговите лични податоци, врз основа на членот 10 став (1) алинеи 5 или 6 од овој закон, вклучувајќи и профилирање засновано на овие одредби. Контролорот не може повеќе да врши обработка на личните податоци, освен ако докаже дека постојат релевантни легитимни интереси за обработка, кои преовладуваат над интересите, правата и слободите на субјектот на личните податоци, или за воспоставување, остварување или одбрана на неговите правни барања.

(2) Доколку личните податоци се обработуваат за цели на директен маркетинг, субјектот на личните податоци има право во секое време да поднесе приговор на обработката на неговите лични податоци поврзани со овој вид на маркетинг, кој вклучува и профилирање до оној степен до кој истото е поврзано со директниот маркетинг.

(3) Кога субјектот на личните податоци приговара на обработката на неговите лични податоци за цели на директен маркетинг, контролорот ја запира натамошната обработка на личните податоци за тие цели.

(4) Најдоцна до моментот на првата комуникација со субјектот на личните податоци, субјектот на личните податоци мора изречно да биде известен за неговото право утврдено во ставовите (1) и (2) на овој член, при што известувањето мора да се направи на јасен начин и одвоено од било која друга информација.

(5) Во контекст на користењето на услугите на информатичкото општество и независно од прописите за електронските комуникации, субјектот на личните податоци може да го користи правото на приговор преку автоматски средства со користење на технички спецификации.

(6) Кога личните податоци се обработуваат за цели на научни или историски истражувања или за статистички цели во согласност со членот 86 став (1) од овој закон, субјектот на личните податоци има право, врз основа на конкретната ситуација поврзана со него да поднесе приговор против обработката на неговите лични податоци, освен ако обработката е неопходна за реализирање на работи од јавен интерес.

Автоматско донесување на поединечни одлуки, вклучувајќи и профилирање

Член 26

(1) Субјектот на личните податоци има право да не биде предмет на одлука заснована единствено на автоматизирана обработка, вклучувајќи го и профилирањето што предизвикува правни последици за него или на сличен начин значително влијае на него.

(2) Ставот (1) на овој член не се применува ако одлуката:

а) е потребна за склучување или извршување на договор меѓу субјектот на личните податоци и контролорот;

б) е дозволена со закон што се применува во однос на контролорот, и во кој исто така се предвидени соодветни мерки за заштита на правата и слободите и легитимните интереси на субјектот на личните податоци или

в) се заснова на изречна согласност на субјектот на личните податоци.

(3) Во случаите наведени во ставот (2) точките (а) и (в) на овој член, контролорот е должен да примени соодветни мерки за заштита на правата и слободите, како и на легитимните интереси на субјектот на личните податоци, а најмалку право на обезбедување на човечка интервенција од страна на контролорот, право на изразување на личен став и право на оспорување на таквата одлука.

(4) Одлуките од ставот (2) на овој член не смеат да се засноваат на посебни категории на лични податоци, освен ако се применува членот 13 став (2) точка 1) или 7) од овој закон, при што се воспоставени и соодветни мерки за заштита на правата и слободите и легитимните интереси на субјектот на личните податоци.

5. Ограничувања

Ограничувања

Член 27

(1) Со законот кој што се применува за контролорот или обработувачот може да се ограничат обемот на обврските и правата утврдени во членовите од 16 до 26 од овој закон и членот 38 од овој закон, како и во членот 9 од овој закон, доколку тие одредби се во согласност со правата и обврските утврдени во членовите од 16 до 26 од овој закон и кога таквото ограничување е во согласност со суштината на основните права и слободи и претставува неопходна и пропорционална мерка со цел да се обезбеди:

1) националната безбедност;

2) одбраната;

3) јавната безбедност;

4) превенција, истрага, откривање или гонење на сторителите на кривични дела или извршување на изречените казни санкции, вклучувајќи превенција и спречување на закани за јавната безбедност;

5) други важни цели од општ јавен интерес за Република Северна Македонија, а особено важен економски или финансиски интерес на Република Северна Македонија, вклучувајќи монетарни, буџетски и даночни прашања, јавно здравје и социјална заштита;

б) заштита на независноста на судовите и судските постапки;

7) превенција, истрага, откривање и гонење на прекршувањето на етичките правила за регулираните професии;

8) следење, инспекциски надзор или регулаторни функции кои се барем повремено поврзани со исполнување на надлежностите на органите на државната власт во случаите наведени во точките од 1) до 5) и точка 7) од овој став;

9) заштита на субјектот на личните податоци или на правата и слободите на други физички лица;

10) спроведување на барањата во граѓански постапки.

(2) Секоја законска мерка од ставот (1) на овој член, особено содржи посебни одредби, по потреба најмалку за:

1) целите на обработката или категориите на обработка;

2) категориите на личните податоци;

3) обемот на воведените ограничувања;

4) заштитните мерки за спречување на злоупотреба или незаконски пристап или пренос;

5) спецификацијата на контролорот или категориите на контролори;

6) роковите на чување и применливите заштитни мерки, земајќи ги предвид природата, обемот и целите на обработката или категориите на обработка;

7) ризиците за правата и слободите на субјектите на личните податоци и

8) правото на субјектите на личните податоци да бидат информирани за ограничувањето, освен по исклучок ако истото би било во спротивност со целта на ограничувањето.

IV. КОНТРОЛОРО И ОБРАБОТУВАЧ

1. Општи обврски

Одговорност на контролорот

Член 28

(1) Земајќи ги предвид природата, обемот, контекстот и целите на обработката, како и ризиците со различна веројатност и сериозноста за правата и слободите на физичките лица, контролорот е должен да примени соодветни технички и организациски мерки за да обезбеди и да може да докаже дека обработката се врши во согласност со овој закон. Техничките и организациските мерки по потреба се преиспитуваат и се ажурираат.

(2) Ако е пропорционално на активностите за обработка, тогаш мерките од ставот (1) на овој член вклучуваат и примена на соодветни политики за заштита на личните податоци од страна на контролорот.

(3) Почитувањето на одобрените кодекси на однесување, наведени во членот 44 од овој закон или на одобрените механизми за сертификација наведени во членот 46 од овој закон, може да се искористи како елемент за да се докаже усогласеноста со обврските од страна на контролорот.

Техничка и интегрирана заштита на личните податоци

(Data protection by design and by default)

Член 29

(1) Според најновите технолошки достигнувања, трошоците за спроведување, природата, обемот, контекстот и целите на обработката, како и ризиците со различна веројатност и сериозноста за правата и слободите на физичките лица кои произлегуваат од обработ-

ката, контролорот во моментот на дефинирање на средствата за обработка, како и во моментот на самата обработка, е должен да примени соодветни технички и организациски мерки како што е псевдонимизацијата, а кои се развиени со цел ефикасно спроведување на начелата за заштита на личните податоци, како што е сведувањето на минимален обем на податоците и вклучување на потребните заштитни мерки во процесот на обработка, со цел да се исполнат барањата од овој закон и да се обезбеди заштита на правата на субјектите на личните податоци.

(2) Контролорот е должен да примени соодветни технички и организациски мерки за да обезбеди дека интегрирано се обработуваат само оние лични податоци кои се неопходни за секоја посебна цел на обработката. Оваа обврска се однесува на количеството на собрани лични податоци, опсегот на нивната обработка, рокот на чување и нивната достапност. Таквите мерки особено треба да обезбедат дека личните податоци без согласност на субјектот на личните податоци не се автоматски достапни за неограничен број на физички лица.

(3) Одобрениот механизам за сертификација согласно со членот 46 од овој закон може да се искористи како елемент за да се докаже усогласеноста со барањата утврдени во ставовите (1) и (2) на овој член.

Заеднички контролори

Член 30

(1) Ако два или повеќе контролори заедно ги утврдат целите и начините на обработка, тогаш тие се заеднички контролори. Заедничките контролори на транспарентен начин се должни да ја определат нивната соодветна одговорност за исполнување на обврските од овој закон, особено во однос на остварувањето на правата на субјектот на личните податоци и нивните обврски за обезбедување на информациите наведени во членовите 17 и 18 од овој закон, со нивен меѓусебен договор, освен во случај кога одговорностите на контролорите се утврдени со закон којшто се применува на тие контролори. Во договорот може да се утврди и лице кое ќе биде контакт точка со субјектите на личните податоци.

(2) Договорот од ставот (1) на овој член, треба доследно да ги одразува одделните улоги и релации на заедничките контролори во однос на субјектите на личните податоци. Основните карактеристики на договорот треба да бидат достапни за субјектот на личните податоци.

(3) Без оглед на условите од договорот од ставот (1) на овој член, субјектот на личните податоци може да ги остварува своите права согласно со овој закон во однос на секој од контролорите и против секој од нив.

Претставници на контролори или обработувачи кои не се основани во Република Северна Македонија

Член 31

(1) При примена на членот 3 став (2) од овој закон, контролорот или обработувачот е должен да определи овластен претставник во Република Северна Македонија во писмена форма.

(2) Обврската утврдена во ставот (1) на овој член, не се однесува на:

(а) обработката која е повремени и не вклучува во голема мера обработка на посебни категории на лични податоци, или обработка на лични податоци поврзани со казни осуди и казни дела од членот 14 од овој закон за која не постои веројатност дека ќе предизвика ризик за правата и слободите на физичките лица, земајќи ги предвид природата, контекстот, опсегот и целите на обработката или

(б) органите на државната власт или друго тело.

(3) Субјектите на личните податоци и Агенцијата можат покрај или наместо на контролорот или обработувачот, да се обратат и на овластениот претставник за сите прашања поврзани со обработката на личните податоци, а за целите на усогласување со овој закон.

(4) Определувањето на овластениот претставник од страна на контролорот или обработувачот не треба да влијае на правните дејствија кои би можеле да бидат иницирани против самиот контролор или обработувач.

Обработувач

Член 32

(1) Ако обработката се врши во име на контролорот, тогаш контролорот користи само обработувачи кои обезбедуваат доволна гаранција за примена на соодветни технички и организациски мерки на таков начин на кој обработката ќе се одвива во согласност со барањата од овој закон и ќе обезбедува заштита на правата на субјектот на личните податоци.

(2) Обработувачот не може да ангажира друг обработувач без претходно посебно или генерално писмено овластување од страна на контролорот. Во случај на генерално писмено овластување од страна на контролорот, обработувачот го информира контролорот за сите планирани промени за ангажирање или замена на други обработувачи, давајќи му можност на контролорот да се спротивстави на тие промени.

(3) Обработката од страна на обработувачот се регулира со договор или со друг правен акт во согласност со закон, кој што е обврзувачки за обработувачот во однос на контролорот, и со кој се регулира предметот и времетраењето на обработката, природата и целта на обработката, видот на личните податоци и категориите на субјекти на личните податоци, како и обврските и правата на контролорот. Во овој договор или друг правен акт се регулира особено дека обработувачот:

(а) ги обработува личните податоци само според документирани упатства од контролорот, вклучувајќи и пренос на лични податоци во трета земја или меѓународна организација, освен кога е должен да го стори тоа според барањата на закон што се применува во однос на обработувачот, во таков случај, обработувачот го информира контролорот за тоа правно барање пред обработката, освен ако тој закон забранува такво информирање заради важни причини од јавен интерес;

(б) обезбедува дека овластените лица за обработка на личните податоци се обврзани да ја почитуваат доверливоста или подлежат на законска обврска за почитување на доверливоста;

(в) ги презема сите неопходни мерки согласно со членот 36 од овој закон;

(г) ги почитува условите наведени во ставовите (2) и (4) на овој член за ангажирање на друг обработувач;

(д) земајќи ја предвид природата на обработката, му помага на контролорот, преку примена на соодветни технички и организациски мерки, колку што е можно, да ги исполни обврските на контролорот да одговори на барањата за остварување на правата на субјектот на личните податоци утврдени во Глава III од овој закон;

(е) му помага на контролорот да обезбеди усогласување на обврските согласно со членовите од 36 до 40 од овој закон, земајќи ги предвид природата на обработката и информациите кои му се достапни на обработувачот;

(е) по избор на контролорот, ги брише или ги враќа сите лични податоци на контролорот по завршувањето на услугите поврзани со обработката на личните податоци и ги брише постојните копии, освен ако со закон не постои обврска за чување на личните податоци;

(ж) му обезбедува пристап на контролорот до сите информации потребни за докажување на исполнувањето на обврските утврдени во овој член, како и овозможува и придонесува за извршување на ревизии, вклучувајќи инспекции од страна на контролорот или друг ре-визор овластен од страна на контролорот.

Во однос на точка (ж) од овој став, обработувачот веднаш го известува контролорот, ако според негово мислење одредени упатства дадени од страна на контролорот го прекршуваат овој закон или други прописи кои се однесуваат на заштитата на личните податоци.

(4) Ако обработувачот ангажира друг обработувач за извршување на специфични активности за обработка во име на контролорот, тогаш истите обврски за заштита на личните податоци како што се обврските предвидени во договорот или друг правен акт меѓу контролорот и обработувачот од ставот (3) на овој член, му се наложуваат и на другиот обработувач преку договор или друг правен акт во согласност со закон, а особено обврска за обезбедување на доволна гаранција за примена на соодветни технички и организациски мерки, со цел обработката да ги исполнува барањата од овој закон. Ако ангажираниот обработувач не ја исполнува својата обврска за заштита на личните податоци, првичниот обработувач останува целосно одговорен пред контролорот за исполнување на обврските на ангажираниот обработувач.

(5) Почитувањето од страна на обработувачот кон одобрените кодекси на однесување, наведени во членот 44 од овој закон или одобрените механизми за сертификација наведени во членот 46 од овој закон, може да се искористи како елемент за докажување на исполнувањето на обврските од ставовите (1) и (4) на овој член.

(6) Договорот или другиот правен акт наведен во ставовите (3) и (4) на овој член, може да се заснова целосно или делумно на стандардни договорни клаузули од ставот (7) на овој член, вклучително и кога се дел од сертификација доделена на контролорот или обработувачот во согласност со членовите 46 и 47 од овој закон, притоа не доведувајќи го во прашање поединечниот договор меѓу контролорот и обработувачот.

(7) Агенцијата може да утврди стандардни договорни клаузули за прашањата наведени во ставовите (3) и (4) на овој член.

(8) Договорот или другиот правен акт од ставовите (3) и (4) на овој член треба да биде во писмена форма, односно во електронска форма, согласно со закон.

(9) Ако обработувачот со утврдување на целите и начинот на обработка го прекршува овој закон, тогаш обработувачот се смета за контролор во однос на таа обработка, притоа не доведувајќи ги во прашање членот 101 и одредбите од глава IX од овој закон.

Обработка со овластување од страна на контролорот или обработувачот

Член 33

Обработувачот и секоје лице кое дејствува со овластување од страна на контролорот или обработувачот, а кое што има пристап до личните податоци, не треба да ги обработува тие податоци ако не се дадени упатства од контролорот, освен ако обработката не се бара со овој или друг закон.

Евиденција на активностите за обработка

Член 34

(1) Секој контролор и неговиот овластен претставник, води евиденција на операциите за обработка, а за кои е одговорен. Оваа евиденција, особено ги содржи следните информации:

(а) називот, односно името и презимето и контакт податоци на контролорот и на сите заеднички контролори, на овластениот претставник на контролорот и на офицерот за заштита на личните податоци;

(б) целите на обработката;

(в) опис на категориите на субјектите на личните податоци и на категориите на личните податоци;

(г) категориите на корисници на кои се откриени или ќе бидат откриени личните податоци, вклучувајќи корисници во трети земји или меѓународни организации;

(д) преносот на лични податоци во трета земја или меѓународна организација, вклучувајќи идентификација на таа трета земја или меѓународна организација, а во случај на пренос на лични податоци, од членот 53 став (1) втор потстав од овој закон, документација за соодветни заштитни мерки;

(е) предвидените рокови за бришење на различните категории на лични податоци;

(ж) општ опис на техничките и организациските мерки за безбедност од членот 36 став (1) од овој закон.

(2) Секој обработувач и неговиот овластен претставник, води евиденција на сите категории на операции на обработка, извршени во име на контролорот, во која се содржани:

(а) називот, односно името и презимето и контакт податоци на обработувачот или обработувачите и на секој контролор во чие име дејствува обработувачот, на овластените претставници на контролорот или обработувачот и на офицерот за заштита на личните податоци;

(б) категориите на обработка кои што се вршат во име на секој контролор;

(в) преносот на лични податоци во трета земја или меѓународна организација, вклучувајќи идентификација на таа трета земја или меѓународна организација, а во случај на пренос на лични податоци, од членот 53 став (1) втор потстав од овој закон, документација за соодветни заштитни мерки;

(г) општ опис на техничките и организациските мерки за безбедност од членот 36 став (1) од овој закон.

(3) Евиденциите од ставовите (1) и (2) на овој член, се водат во писмена форма, односно и во електронска форма, согласно со закон.

(4) Контролорот или обработувачот и каде што е применливо, нивните овластени претставници, на барање на Агенцијата и обезбедуваат пристап до евиденциите од ставовите (1) и (2) на овој член.

(5) Обврските од ставовите (1) и (2) на овој член не се применуваат на трговско друштво или организација со помалку од 50 вработени, освен ако постои веројатност обработката која што ја вршат да претставува ризик за правата и слободите на субјектите на личните податоци, ако обработката не е повремени или обработката вклучува посебни категории на лични податоци или лични податоци поврзани со казни осуди и казни дела од членот 14 од овој закон.

Соработка со Агенцијата

Член 35

Контролорот и обработувачот и нивните овластени претставници, се должни на барање на Агенцијата да соработуваат со неа, при исполнување на нејзините задани.

2. Безбедност на личните податоци

Безбедност на обработката

Член 36

(1) Според најновите технолошки достигнувања, трошоците за спроведување и природата, обемот, контекстот и целите на обработката, како и ризиците со различен степен на веројатност и сериозноста за правата и слободите на физичките лица, контролорот и обработувачот се должни да применат соодветни технички и организациски мерки за да обезбедат ниво на безбедност соодветно на ризикот, вклучувајќи, според потребата:

(а) псевдонимизација и криптирање на личните податоци;

(б) способност за обезбедување на континуирана доверливост, интегритет, достапност и отпорност на системите и услугите за обработка;

(в) способност за навремено, повторно воспоставување на достапноста до личните податоци и пристапот до нив во случај на физички или технички инцидент;

(г) процес на редовно тестирање, оценување и евалуација на ефективноста на техничките и организациските мерки со цел да се гарантира безбедноста на обработката.

(2) При процена на соодветно ниво на безбедност се земаат во предвид особено ризиците кои се поврзани со обработката, особено од случајно или незаконско уништување, губење, менување, неовластено откривање на личните податоци или неовластен пристап до пренесените, зачуваните или на друг начин обработени лични податоци.

(3) Почитувањето на одобрените кодекси на однесување, наведени во членот 44 од овој закон или на одобрените механизми за сертификација наведени во членот 46 од овој закон, може да се искористи како елемент за докажување на усогласеноста со барањата утврдени во ставот (1) на овој член.

(4) Контролорот и обработувачот преземаат мерки за да обезбедат дека секое физичко лице кое дејствува по овластување на контролорот или на обработувачот, а кое што има пристап до личните податоци, нема да ги обработува овие податоци, ако не му се дадени упатства од контролорот, освен ако е обврзан да ги обработува според закон.

(5) Контролорот и обработувачот се должни да ја демонстрираат примената на мерките според барањата утврдени во ставот (1) на овој член.

Известување на Агенцијата за нарушување на безбедноста на личните податоци

Член 37

(1) Во случај на нарушување на безбедноста на личните податоци, контролорот веднаш и не подоцна од 72 часа откако дознал за истото е должен да ја извести Агенцијата за нарушувањето на безбедноста на личните податоци, освен ако не постои веројатност на нарушувањето на безбедноста на личните податоци да создаде ризик за правата и слободите на физичките лица. Кога известувањето до Агенцијата не е поднесено во рок од 72 часа, заедно со известувањето треба да биде доставено и образложение за причините за доцнењето.

(2) Обработувачот е должен да го извести контролорот веднаш, откако дознал за нарушување на безбедноста на личните податоци.

(3) Известувањето од ставот (1) на овој член, мора да го содржи најмалку следното:

(а) опис на природата на нарушувањето на безбедноста на личните податоци, вклучувајќи, категориите и приближниот број на засегнати субјекти на личните податоци, како и категориите и приближниот број на засегнати евидентирани лични податоци;

(б) наведување на името, презимето и контакт податоци на офицерот за заштита на личните податоци или на друго лице за контакт, од кое може да се добијат повеќе информации;

(в) опис на можните последици од нарушувањето на безбедноста на личните податоци;

(г) опис на преземените или предложените мерки од страна на контролорот за справување со нарушувањето на безбедноста на личните податоци, вклучувајќи соодветни мерки за намалување на можните негативни ефекти.

(4) Информациите може постепено да се обезбедат без понатамошно непотребно одлагање, само доколку не било можно целосно или дел од информациите да се поднесат истовремено.

(5) Контролорот ги документира сите нарушувања на безбедноста на личните податоци, вклучувајќи ги фактите поврзани со нарушувањето на безбедноста на личните податоци, нивните последици и преземените активности за справување со нарушувањето, а со цел да и овозможи на Агенцијата да ја провери усогласеноста со овој член.

Известување на субјектот на личните податоци за нарушување на безбедноста на личните податоци

Член 38

(1) Во случај на нарушување на безбедноста на личните податоци, за кое постои веројатност за предизвика висок ризик за правата и слободите на физичките лица, контролорот, веднаш го известува субјектот на личните податоци за нарушувањето на безбедноста на личните податоци.

(2) Во известувањето до субјектот на личните податоци од ставот (1) на овој член, на јасен и едноставен јазик се опишува природата на нарушувањето на безбедноста на личните податоци и се наведуваат најмалку информациите и мерките наведени во членот 37 став (3) точки (б), (в) и (г) од овој закон.

(3) Известувањето до субјектот на личните податоци од ставот (1) на овој член, не е задолжително, доколку е исполнет еден од следните услови:

(а) контролорот применил соодветни технички и организациски мерки за заштита и тие мерки биле применети во однос на личните податоци засегнати од нарушувањето на безбедноста на личните податоци, особено мерки кои што ги прават личните податоци неразбирливи за секое лице кое нема овластување за пристап до нив, како што е криптирањето;

(б) контролорот применил дополнителни мерки кои гарантираат дека веќе не постои веројатност за појавување на висок ризик за правата и слободите на субјектите на личните податоци од ставот (1) на овој член;

(в) ако известувањето бара несразмерен напор. Во таков случај, се врши јавно известување или се применува друга слична мерка со која субјектите на личните податоци ќе бидат подеднакво информирани на ефикасен начин.

(4) Ако контролорот не го известил субјектот на личните податоци за нарушувањето на безбедноста на личните податоци, Агенцијата по констатирање на веројатноста дека нарушувањето на безбедноста на личните податоци предизвикува висок ризик, може да побара од контролорот да извести за нарушувањето или да одлучи дека е исполнет некој од условите од ставот (3) на овој член.

3. Проценка на влијанието на заштитата на личните податоци и претходна консултација

Проценка на влијанието на заштитата на личните податоци

Член 39

(1) Кога при користење на нови технологии за некој вид на обработка, според природата, обемот, контекстот и целите на обработката, постои веројатност истата да предизвика висок ризик за правата и слободите на

физичките лица пред да биде извршена обработката, контролорот е должен да изврши проценка на влијанието на предвидените операции на обработката во однос на заштитата на личните податоци. Една проценка може да се однесува на серија слични операции на обработка, кои претставуваат слични високи ризици.

(2) При вршењето на проценка на влијанието врз заштитата на личните податоци, контролорот е должен да побара совет од овластеното лице за заштита на личните податоци, ако тој е определен.

(3) Проценката на влијанието врз заштитата на личните податоци од ставот (1) на овој член, се бара особено во случај на:

(а) систематска и сеопфатна оценка на личните аспекти кои се поврзани со физички лица, која се заснова на автоматска обработка, вклучувајќи и профилирање, а врз основа на која се донесуваат одлуки кои произведуваат правно дејство во врска со физичкото лице или значително влијаат на физичкото лице;

(б) обемна обработка на посебните категории на лични податоци или на лични податоци поврзани со казни осуди и казни дела од членот 14 од овој закон; или

(в) систематско набљудување на јавно достапни простори во големи размери.

(4) Агенцијата воспоставува и јавно објавува листа на видовите операции на обработка, за кои се бара проценка на влијанието врз заштитата на личните податоци согласно со ставот (1) на овој член.

(5) Агенцијата може да воспостави и јавно да објави листа на видовите операции на обработка, за кои не се бара проценка на влијанието врз заштитата на личните податоци.

(6) Проценката од ставот (1) на овој член треба да содржи најмалку:

а) систематски опис на операциите за предвидената обработка и целите на обработката, вклучувајќи ги, каде што е применливо и легитимните интереси на контролорот;

б) проценка на неопходноста и пропорционалноста на операциите на обработка во однос на целите;

в) проценка на ризиците за правата и слободите на субјектите на личните податоци од ставот (1) на овој член; и

г) мерките предвидени за решавање на ризици, вклучувајќи заштитни мерки, мерки на безбедност и механизми за да се обезбеди заштита на личните податоци и за да се демонстрира усогласеност со овој закон, земајќи ги предвид правата и легитимните интереси на субјектите на личните податоци и други засегнати лица.

(7) Почитувањето на одобрените кодекси на однесување наведени во членот 44 од овој закон од страна на контролорите или обработувачите ќе биде земено предвид при процената на влијанието на операциите при обработката од страна на тие контролори или обработувачи, особено за целите на проценка на влијанието на заштитата на личните податоци.

(8) Контролорот бара мислење од субјектите на личните податоци или нивните претставници за планираната обработка, без да се влијае на заштитата на комерцијалните или јавните интереси или безбедноста на операциите на обработката.

(9) Контролорот изврши преиспитување за да процени дали обработката се врши во согласност со процената на влијанието на заштитата на личните податоци најмалку во случаите кога има промена на ризикот предизвикана од операциите на таа обработка.

Претходна консултација

Член 40

(1) Контролорот е должен да се консултира со Агенцијата пред обработката, ако процената на влијанието на заштитата на личните податоци од членот 39 од овој закон покаже дека, доколку контролорот не преземе мерки за ублажување на ризикот, тогаш обработката ќе предизвика висок ризик.

(2) Кога Агенцијата смета дека планираната обработка наведена во ставот (1) на овој член го прекршува овој закон, особено кога контролорот не го идентификувал или намалил ризикот во доволна мера, тогаш Агенцијата во рок не подолг од 60 дена од денот на приемот на барањето за консултација, му дава мислење во писмена форма на контролорот или кога е применливо на обработувачот, при што може да користи и кое било од своите овластувања од членот 66 од овој закон. Овој рок може да биде продолжен за дополнителни 40 дена, имајќи ја предвид комплексноста на планираната обработка. Агенцијата во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето за консултација, го информира контролорот и обработувачот за продолжувањето на рокот, вклучувајќи ги причините за одложувањето на рокот. Овие рокови може да се суспендираат додека Агенцијата не ги добие сите побарани информации за целите на консултацијата.

(3) За време на консултирањето со Агенцијата согласно со ставот (1) на овој член, контролорот на Агенцијата и ги доставува следните информации:

(а) податоци за конкретните одговорности на контролорот, заедничките контролори и обработувачите вклучени во обработката, особено при обработка во рамките на група на правни лица;

(б) целите и средствата на планираната обработка;

(в) предвидените заштитни мерки и другите мерки за заштита на правата и слободите на субјектите на лични податоци во согласност со овој закон;

(г) контакт податоци на офицерот за заштита на личните податоци;

(д) процената на влијанието на заштитата на личните податоци, според членот 39 од овој закон и

(е) сите други податоци побарани од Агенцијата.

(4) Органите на државната власт и државните органи се консултираат со Агенцијата за време на изработување на предлог закони или на подзаконски акти кои се донесуваат врз основа на тие закони, а кои се однесуваат на обработката на личните податоци.

(5) По исклучок од ставот (1) на овој член, при процесот на консултирање на контролорите со Агенцијата, контролорот е должен да побара претходно одобрение од Агенцијата за обработка која ќе се врши од страна на контролорот за цели на јавниот интерес, вклучувајќи и обработка за цели на социјална заштита и јавно здравство.

(б) Одобрението од ставот (5) на овој член се бара особено во случај кога:

(а) основните активности на контролорот се состојат од операции за обработка, кои поради својата природа, опсег и/или цели, бараат во голема мера редовно и систематско следење на субјектите на лични податоци;

(б) основните активности на контролорот се состојат од обемна обработка на посебни категории на лични податоци или лични податоци поврзани со казни осуди и казни дела од членот 14 од овој закон; или

(в) ќе се врши систематско набљудување на простори или простории во големи размери.

4. Овластено лице за заштита на личните податоци

Определување на овластено лице за заштита на личните податоци

Член 41

(1) Контролорот и обработувачот се должни да определат овластено лице за заштита на личните податоци (во натамошниот текст: офицер за заштита на личните податоци) во секој случај кога:

(а) обработката се врши од страна на орган на државна власт, освен за судовите кога постапуваат во рамките на нивните надлежности, а кои ќе определат офицер за друга обработка на личните податоци која се врши согласно со закон;

(б) основните активности на контролорот или обработувачот се состојат од операции за обработка, кои поради својата природа, опсег и/или цели, бараат во голема мера редовно и систематско следење на субјектите на лични податоци или

(в) основните активности на контролорот или обработувачот се состојат од обемна обработка на посебни категории на лични податоци или лични податоци поврзани со казни осуди и казни дела од членот 14 од овој закон.

(2) Група на правни лица може да определат еден офицер за заштита на личните податоци, под услов офицерот за заштита на лични податоци да биде лесно достапен за секое правно лице во рамки на групата, Агенцијата и субјектите на лични податоци.

(3) Кога контролорот или обработувачот е орган на државна управа, еден офицер за заштита на личните податоци може да биде определен за неколку органи во состав, земајќи ја предвид нивната организациска структура и големина.

(4) Покрај случаите наведени во ставот (1) на овој член, контролорот или обработувачот или здруженија и други тела што ги претставуваат категориите на контролори или обработувачи, може да определат офицер за заштита на личните податоци. Офицерот за заштита на личните податоци може да ги извршува задачите за тоа здружение или друго тело кое ги претставува контролорите и обработувачите.

(5) Офицерот за заштита на личните податоци се определува врз основа на неговите стручни квалификации, а особено врз основа на стручни знаења за легис-

лативата и практиките во областа на заштитата на личните податоци, како и неговата способност да ги извршува работите наведени во членот 43 од овој закон.

За офицер за заштита на личните податоци се определува лице, кое:

- ги исполнува условите за вработување определени со овој и со друг закон,

- активно го користи македонскиот јазик,

- во моментот на определувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност,

- има завршено високо образование и

- има стекнати знаења и вештини по однос на практиките и прописите за заштита на личните податоци, согласно со одредбите од овој закон.

(6) Офицерот за заштита на личните податоци може да биде вработен кај контролорот или обработувачот или да ги извршува работите врз основа на договор за услуги.

(7) Контролорот или обработувачот јавно ги објавува контакт податоците за офицерот за заштита на личните податоци и ја известува Агенцијата.

Положба на офицерот за заштита на личните податоци

Член 42

(1) Контролорот и обработувачот се должни да обезбедат дека офицерот за заштита на личните податоци на соодветен начин и навремено е вклучен во сите прашања поврзани со заштитата на личните податоци.

(2) Контролорот и обработувачот се должни да му обезбедат поддршка на офицерот за заштита на личните податоци при извршувањето на работите наведени во членот 43 од овој закон, обезбедувајќи му ресурси неопходни за извршување на тие работи и пристап до личните податоци и операциите на обработка, како и одржување на неговото стручно знаење.

(3) Контролорот и обработувачот се должни да гарантираат дека офицерот за заштита на личните податоци нема да добива никакви упатства од највисокото раководно ниво на контролорот или обработувачот во однос на извршувањето на неговите работи. Офицерот за заштита на личните податоци не може да биде сменет или казнет од контролорот или обработувачот за извршувањето на своите работи. Офицерот за заштита на личните податоци директно одговара пред највисокото раководно ниво на контролорот или обработувачот.

(4) Субјектите на личните податоци може да го контактираат офицерот за заштита на личните податоци за сите прашања поврзани со обработката на нивните лични податоци и за остварувањето на нивните права според овој закон.

(5) Офицерот за заштита на личните податоци е должен да ја почитува тајноста или доверливоста во однос на извршувањето на своите работи, во согласност со закон.

(6) Офицерот за заштита на личните податоци може да врши и други задачи и должности. Контролорот или обработувачот е должен да обезбеди дека таквите задачи и должности не доведуваат до судир на интереси.

Работи што ги врши офицерот за заштита на личните податоци**Член 43**

(1) Офицерот за заштита на личните податоци ги врши најмалку следните работи:

(а) ги информира и советува контролорот или обработувачот и вработените кои вршат обработка соодветно на нивните обврски според одредбите од овој закон;

(б) ја следи усогласеноста со овој закон, со други засегнати закони кои се однесуваат на заштитата на личните податоци во Република Северна Македонија, како и со политиките на контролорот или обработувачот во однос на заштитата на личните податоци, вклучувајќи распределување на одговорности, подигнување на свеста и обучување на вработените кои што учествуваат во операциите на обработка, како и вршење на ревизии за заштита на личните податоци;

(в) каде што е потребно, дава совети во однос на процената на влијанието на заштитата на личните податоци и го следи извршувањето на процената во согласност со членот 39 од овој закон;

(г) соработува со Агенцијата;

(д) дејствува како контакт точка за Агенцијата во однос на прашањата поврзани со обработката, вклучувајќи ја претходната консултација од членот 40 од овој закон, како и советување според потребите за сите други прашања.

(2) При извршувањето на своите работи, офицерот за заштита на личните податоци ги зема предвид ризиците поврзани со операциите на обработката, како и природата, обемот, контекстот и целите на обработката.

5. Кодекси на однесување и сертификација**Кодекси на однесување****Член 44**

(1) Согласно специфичните карактеристики на различните сектори на обработка на личните податоци и специфичните потреби на микро, малите и средните трговски друштва, а со цел да се придонесе за правилна примена од овој закон, здруженијата и другите тела што ги претставуваат категориите на контролори или обработувачи можат да изработат кодекси на однесување или измени или дополнување на таквите кодекси со цел да биде прецизирана примената од овој закон, во однос на:

(а) правичната и транспарентна обработка;

(б) легитимните интереси на контролорите во специфични контексти;

(в) собирањето на личните податоци;

(г) псевдонимизацијата на личните податоци;

(д) информирањето на јавноста и на субјектите на лични податоци;

(е) остварувањето на правата на субјектите на лични податоци;

(е) информирањето и заштитата на децата и начинот на добивањето на согласност од законските застапници на детето;

(ж) мерките и постапките наведени во членовите 28 и 29 од овој закон, како и мерките за гарантирање на безбедноста при обработката на личните податоци утврдена во членот 36 од овој закон;

(з) известувањето на Агенцијата за нарушувањата на безбедноста на личните податоци и информирањето на субјектите на личните податоци за таквите нарушувања на безбедноста на личните податоци;

(с) преносот на личните податоци во трети земји или меѓународни организации; или

(и) вонсудските постапки и други постапки за решавање на спорови меѓу контролорите и субјектите на лични податоци во однос на обработката, не доведувајќи ги во прашање правата на субјектите на лични податоци врз основа на членовите 97 и 99 од овој закон.

(2) Кодексот на однесување од ставот (1) на овој член содржи механизми кои ќе му овозможат на телото за мониторирање од член 45 од овој закон задолжително да спроведува мониторинг на усогласеноста со неговите одредби од страна на контролорите или обработувачите кои се обврзале на неговата примена, без да се исклучат надлежностите и задачите на Агенцијата според членовите 64 или 65 од овој закон.

(3) Здруженијата и другите тела од ставот (1) на овој член, кои изработуваат кодекс на однесување или го изменуваат и дополнуваат постојниот кодекс, го доставуваат предлог кодексот, неговата измена или дополнување до Агенцијата. Агенцијата дава мислење за тоа дали предлог кодексот, неговата измена или дополнување се усогласени со овој закон и воедно го одобрува предлог кодексот, неговата измена или дополнување, ако смета дека обезбедува доволно соодветни заштитни мерки.

(4) Кога предлог кодексот на однесување, неговата измена или дополнување се одобрени во согласност со ставот (3) на овој член, Агенцијата го регистрира и објавува кодексот.

(5) Агенцијата води регистар на сите одобрени кодекси на однесување, измени и дополнувања и обезбедува јавен пристап до нив на соодветен начин.

(6) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот од став (5) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

Мониторинг на одобрени кодекси на однесување**Член 45**

(1) Без да се исклучат задачите и овластувањата на Агенцијата од членовите 65 и 66 од овој закон, мониторингот на усогласеноста на кодексот на однесување во согласност со членот 44 од овој закон, може да се спроведе од страна на тело кое има соодветно ниво на стручност во врска со предметот на кодексот и е акредитирано за таа цел од Агенцијата.

(2) Телото од ставот (1) на овој член, може да биде акредитирано за мониторинг на усогласеноста на кодексот на однесување, ако:

(а) пред Агенцијата ја докажало својата независност и стручност во врска со предметот на кодексот;

(б) воспоставило процедури, кои му овозможиле да направи проценка на квалификуваноста на контролорите и обработувачите да го применуваат кодексот, да

мониторира дали тие се усогласени со одредбите од кодексот, како и да прави периодичен преглед на нивното функционирање;

(в) воспоставило процедури и структура за постапување по приговори за прекршување на кодексот или за начинот на кој кодексот бил спроведен или се применува од контролорот или обработувачот и истите се транспарентни во однос на субјектите на лични податоци и јавноста; и

(г) на Агенцијата во доволна мера и докажало дека неговите задачи и должности не доведуваат до судир на интереси.

(3) Поблиските стандарди и нормативи за акредитација на телото од став (1) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

(4) Без да се исклучат задачите и овластувањата на Агенцијата и одредбите од Глава VIII и Глава IX од овој закон, при постоење на соодветни заштитни мерки, телото од ставот (1) на овој член, презема соодветни дејствија во случај на прекршување на кодексот на однесување од страна на контролор или обработувач, вклучувајќи суспендирање или исклучување на засегнатиот контролор или обработувач од кодексот. Телото од ставот (1) на овој член ја информира Агенцијата за овие активности и за причините за преземање на истите.

(5) Агенцијата ја повлекува акредитацијата на телото од ставот (1) на овој член во рок од 15 дена од денот на создавање на условите, односно условите за акредитација не се почитуваат или веќе не се исполнуваат или ако активностите кои се спроведуваат од страна на телото го прекршуваат овој закон.

(6) Одредбите на овој член не се применуваат во однос на обработката извршена од страна на органите на државна власт и други државни органи.

Сертификација

Член 46

(1) Согласно специфичните карактеристики на личните сектори на обработка на лични податоци и специфичните потреби на микро, малите и средните трговски друштва, за да се придонесе за правилна примена од овој закон, Агенцијата поттикнува воспоставување на сертификација за заштита на личните податоци, како и печати и ознаки за заштита на личните податоци со цел да се демонстрира усогласеност со овој закон при операциите на обработка од страна на контролорите и обработувачите.

(2) Сертификацијата е доброволна и е јавно достапна.

(3) Сертификацијата според овој член не ја намалува одговорноста на контролорот или на обработувачот за усогласување со овој закон, како и не ги исклучува надлежностите и задачите на Агенцијата според членовите 64 или 65 од овој закон.

(4) Сертификацијата на овој член се врши од Агенцијата или од сертификациони тела согласно со членот 47 од овој закон, а врз основа на стандардите и нормативите пропишани од директорот на Агенцијата.

(5) За обработката која што е предмет на механизмот за сертификација, контролорот или обработувачот на сертификационото тело од членот 47 од овој закон

или на Агенцијата му ги обезбедува сите информации и пристап до своите операции на обработка, кои се неопходни за водење на постапката за сертификација.

(6) Сертификатот се издава на контролорот или обработувачот за период не подолг од три години и може да биде обновен под истите услови, доколку стандардите и нормативите од ставот (4) на овој член и понатаму се исполнуваат. Сертификатот се повлекува од страна на сертификационите тела од членот 47 од овој закон или од Агенцијата, кога барањата за сертификација не се исполнети или веќе не се исполнуваат.

(7) Агенцијата води регистар за сите механизми за сертификација, како и за сите печати и ознаки за заштита на личните податоци и обезбедува јавен пристап до нив на соодветен начин.

(8) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот од ставот (7) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

Сертификациони тела

Член 47

(1) Без да се исклучат задачите и овластувањата на Агенцијата во согласност со членовите 65 и 66 од овој закон, сертификационите тела кои имаат соодветно ниво на стручност во областа на заштитата на личните податоци, ја известуваат Агенцијата со цел да им дозволи да ги применуваат своите овластувања, при што ако е потребно Агенцијата им издава и обновува сертификати во согласност со членот 66 став (2) точка (ж) од овој закон.

(2) Сертификационите тела од ставот (1) на овој член кои ќе вршат сертификација согласно со одредбите од овој закон, се акредитираат од страна на Институтот за акредитација на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Институтот), согласно со прописите за акредитација. Сертификационите тела од овој став, се акредитираат само ако:

(а) ја докажале пред Институтот својата независност и стручност во врска со предметот на сертификација;

(б) се обврзале да ги почитуваат стандардите и нормативите за сертификација од член 46 став (4) од овој закон;

(в) имаат воспоставено процедури за издавање, периодични прегледи и повлекување на сертификати, печати и ознаки за заштита на личните податоци;

(г) имаат воспоставено процедури и структура за постапување по приговори за прекршување на сертификацијата или за начинот на кој сертификацијата била спроведена или се применува од страна на контролорот или обработувачот и истите се транспарентни во однос на субјектите на лични податоци и јавноста;

(д) на Институтот во доволна мера му докажале дека нивните задачи и должности не доведуваат до судир на интереси.

(3) Акредитацијата на сертификационите тела од ставот (1) на овој член, се врши врз основа на стандардите и нормативи пропишани од директорот на Агенцијата.

(4) Сертификационите тела од ставот (1) на овој член се одговорни за соодветна проценка, која води до сертификација или до повлекување на издаден сертификат, без да се исклучи одговорноста на контролорот или обработувачот за усогласеност со овој закон. Акредитацијата се издава за период не подолг од пет години и може да биде обновена под исти услови, доколку сертификационото тело и понатаму ги исполнува барањата утврдени во овој член.

(5) Сертификационите тела од ставот (1) на овој член на Агенцијата и ги доставуваат бараните податоци и/или документи заедно со причините за издавање или повлекување на бараниот сертификат.

(6) Институтот ја повлекува акредитацијата на сертификационото тело од ставот (1) на овој член, ако не се почитуваат или веќе не се исполнуваат условите за акредитација, или ако активностите кои се спроведуваат од страна на телото го прекршуваат овој закон.

(7) Техничките стандарди за механизмите за сертификација и за печатите и ознаките за заштита на личните податоци, како и механизмите за промовирање и препознавање на тие сертификациски механизми, печата и ознаки ги пропишува директорот на Агенцијата.

(8) Одредбите од овој член се применуваат и при сертификација на тела за спроведување на обуки од областа на заштитата на личните податоци согласно со одредбите од овој закон.

V. ПРЕНОС НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ

Општо начело за пренос

Член 48

(1) Секој пренос на лични податоци кои се подложени на обработка или се наменети за обработка по преносот во трета земја или во меѓународна организација може да се изврши само доколку условите утврдени во овој закон се исполнети и се применуваат од страна на контролорот и обработувачот, вклучувајќи го и понатамошниот пренос на личните податоци од третата земја или меѓународна организација во друга трета земја или меѓународна организација. Одредбите од оваа глава се применуваат за да се обезбеди дека нема да биде загрозувано нивото на заштита на физичките лица гарантирано со овој закон.

(2) Одредбите од оваа глава нема да се применуваат за пренос на личните податоци од ставот (1) на овој член од Република Северна Македонија во земја членка на Европската Унија или во Европскиот економски простор.

(3) Во случај на пренос на лични податоци во земја членка на Европската унија, односно земја членка на Европскиот економски простор, контролорот или обработувачот е должен да ја извести Агенцијата.

Пренос на лични податоци врз основа на одлука за соодветност

Член 49

(1) Пренос на личните податоци во трета земја или меѓународна организација може да се изврши кога Агенцијата ќе процени дека третата земја или меѓународната организација обезбедува соодветно ниво на заштита.

(2) При оценување на соодветноста на степенот на заштита, Агенцијата ги зема предвид особено следните елементи:

(а) владеешето на правото, почитувањето на човековите права и основните слободи, релевантното законодавство, како општото така и секторското, вклучувајќи ги јавната безбедност, одбраната, националната безбедност и кривичното право и пристапот на јавните органи до лични податоци, а исто така и спроведувањето на таквото законодавство, правилата за заштита на личните податоци, професионалните правила и мерките за безбедност, вклучувајќи ги и правилата за понатамошен пренос на лични податоци во друга трета земја или меѓународна организација, кои се почитуваат во таа земја или меѓународна организација, судската практика, како и правосилни и извршни одлуки кои се применуваат на субјектите на лични податоци и ефикасна административна и судска заштита за субјектите на лични податоци, а чии лични податоци се пренесуваат;

(б) постоењето и ефикасно функционирање на еден или повеќе независни надзорни органи за заштита на личните податоци во засегнатата трета земја или на тела на кои подлежи една меѓународна организација, а кои се одговорни за обезбедување и примена на правилата за заштита на личните податоци, вклучувајќи ги соодветните овластувања за спроведување, за помагање и советување на субјектите на личните податоци при остварувањето на нивните права, како и за соработка со Агенцијата, и

(в) меѓународните обврски, кои се преземени од трета земја или меѓународна организација, или други обврски кои произлегуваат од правно обврзувачки конвенции или инструменти, како и нејзино учество во мултилатерални или регионални системи, особено во однос на заштитата на личните податоци.

(3) Доколку третата земја или меѓународната организација во која треба да се пренесат личните податоци обезбедува соодветен степен на заштита на личните податоци според ставот (2) на овој член, тогаш контролорот или обработувачот може да изврши пренос на лични податоци врз основа на одлука за соодветност од страна на Агенцијата.

(4) Доколку третата земја или меѓународната организација во која треба да се пренесат податоците не обезбедува соодветен степен на заштита на личните податоци, контролорот или обработувачот нема да го изврши преносот на личните податоци.

Пренос на лични податоци кој подлежи на соодветни заштитни мерки

Член 50

(1) Во случаите кога не е донесена одлука од членот 49 став (3) од овој закон, контролорот или обработувачот може да пренесе лични податоци во трета земја или меѓународна организација само ако контролорот или обработувачот има обезбедено соодветни заштитни мерки, како и под услов субјектите на лични податоци да имаат применлива и достапна судска заштита.

(2) Кога не е донесена одлука од членот 49 став (3) од овој закон, соодветни заштитни мерки од ставот (1) на овој член, без да се бара претходно одобрување од Агенцијата можат да бидат предвидени, преку:

(а) правно обврзувачки и извршни инструменти меѓу јавните органи или тела;

(б) задолжителни корпоративни правила согласно член 51 од овој закон;

(в) стандардни клаузули за заштита на личните податоци кои ги утврдува Агенцијата или кои се одобрени од страна на Европската комисија;

(г) одобрен кодекс на однесување согласно со членот 44 од овој закон заедно со обврзувачки и извршни обврски на контролорот или обработувачот во третата земја за применување на соодветни заштитни мерки, вклучувајќи и во однос на правата на субјектите на лични податоци; или

(д) одобрен механизам за сертификација согласно со членот 46 од овој закон заедно со обврзувачки и извршни обврски на контролорот или обработувачот во третата земја за применување на соодветни заштитни мерки, вклучувајќи и во однос на правата на субјектите на лични податоци.

(3) Под услов да се бара одобрение од страна на Агенцијата, соодветни заштитни мерки од ставот (1) на овој член, исто така, можат да бидат предвидени, особено преку:

(а) договорни клаузули меѓу контролорот или обработувачот, како и контролорот, обработувачот или корисникот на личните податоци во третата земја или во меѓународната организација; или

(б) одредби кои треба да се предвидени во управни (административни) договори меѓу јавните органи или тела, а кои содржат применливи и ефикасни права на субјектите на лични податоци.

Пренос на лични податоци врз основа на задолжителни корпоративни правила

Член 51

(1) Агенцијата одобрува задолжителни корпоративни правила, под услов ако тие:

(а) се правно обврзувачки и се применуваат на секој заинтересиран член на одредена група на правни лица или на група на правни лица кои вршат заедничка економска дејност, вклучувајќи ги и нивните вработени, а кои тие ги спроведуваат;

(б) јасно обезбедуваат применливи права за субјектите на лични податоци во однос на обработката на нивните лични податоци и

(в) ги исполнуваат условите утврдени во ставот (2) на овој член.

(2) Задолжителните корпоративни правила од ставот (1) на овој член ја одредуваат најмалку:

(а) структурата и контакт податоците на групата на правни лица или на групата на правни лица кои вршат заедничка економска дејност, како и на секој нивен член;

(б) преносот на лични податоци или серијата на преноси, вклучувајќи ги категориите на лични податоци, видот на обработката и нејзините цели, видот на засегнатите субјекти на лични податоци, како и идентификација на третата земја или на земјите во кои ќе се врши пренос;

(в) нивниот правно обврзувачки карактер, како на внатрешно, така и на надворешно ниво;

(г) примената на општите начела за заштита на личните податоци, особено ограничување на целите, минималниот обем на податоци, ограничување на рокот на чување, квалитетот на податоците, техничката и интегрираната заштита на личните податоци, правната основа за обработка, обработката на посебните категории на лични податоци, мерките за обезбедување на безбедност на личните податоци, како и барањата во однос на понатамошните преноси на личните податоци на други субјекти кои не се обврзани со задолжителните корпоративни правила;

(д) правата на субјектите на лични податоци во однос на обработката и средствата за остварување на овие права, вклучувајќи го и правото на субјектот на лични податоци да не биде предмет само на автоматско донесување на поединечни одлуки, вклучувајќи го и профилирањето согласно со членот 26 од овој закон, правото на поднесување на барање до Агенцијата и до надлежните судови согласно со закон, како и правото на судска заштита и каде што е применливо, правото на надоместок за прекршување на задолжителните корпоративни правила;

(ѓ) прифаќањето на одговорност на контролорот или обработувачот основан на територијата на Република Северна Македонија за секое прекршување на задолжителните корпоративни правила од кој и да е член на засегнатата група, кој не е основан во Република Северна Македонија. Контролорот или обработувачот е целосно или делумно исклучен од оваа обврска само ако докаже дека членот на засегнатата група нема одговорност за настанот кој довел до предизвикување на штетата;

(е) начинот на кој информациите за задолжителните корпоративни правила се даваат на субјектите на лични податоци, особено во однос на одредбите од точките (г), (д) и (ѓ) на овој став, а покрај информациите од членовите 17 и 18 од овој закон;

(ж) работите на секој офицер за заштита на личните податоци определен согласно со членот 41 од овој закон, или секое друго лице или тело одговорно за следење на усогласеноста на задолжителните корпоративни правила во рамките на групата на правни лица или групата на правни лица кои вршат заедничка економска дејност, како и следење на обуката и решавањето на приговорите;

(з) постапките во однос на решавањето на приговорите;

(с) механизмите во рамките на групата на правни лица или групата на правни лица кои вршат заедничка економска дејност за обезбедување на проверка на усогласеноста со задолжителните корпоративни правила. Овие механизми вклучуваат ревизии на заштитата на личните податоци и методи за обезбедување на корективни активности за заштита на правата на субјектот на лични податоци. Резултатите од оваа проверка треба да се достават на лицето или телото од точката (ж) на овој став и на највисоките раководни структури на правното лице со доминантна позиција во рамките на групата на правни лица или групата на правни лица кои вршат заедничка економска дејност, како и да бидат достапни по барање на Агенцијата;

(и) механизмите за известување и водење евиденција за промените во правилата, како и за известување на Агенцијата за овие промени;

(ј) механизмите за соработка со Агенцијата за обезбедување усогласеност на секој член на групата на правни лица или на групата на правни лица кои вршат заедничка економска дејност, особено преку обезбедување на Агенцијата со резултатите од проверките на мерките од точката (с) на овој став;

(к) механизмите за известување на Агенцијата за сите правни барања кои се однесуваат на членот на групата на правни лица или на групата на правни лица кои вршат заедничка економска дејност, кои се применуваат во трета земја, а кои веројатно ќе доведат до значителни штетни ефекти за гарантираните мерки обезбедени со задолжителните корпоративни правила и

(л) соодветна обука за заштита на личните податоци за персоналот кој постојано или редовно има пристап до личните податоци.

Пренос или откривање на лични податоци заснован на меѓународен договор

Член 52

Секоја судска одлука или секоја одлука донесена од административен орган на трета земја со која од контролорот или обработувачот се бара да пренесат или да откријат лични податоци може да биде призната или да подлежи на извршување на каков и да било начин, само ако е заснована на меѓународен договор, како што е договор за взаемна меѓународна правна помош, што е во сила меѓу третата земја која го поднела барањето и Република Северна Македонија без оглед на одредбите за пренос на лични податоци утврдени во оваа глава.

Отстапувања за специфични ситуации

Член 53

(1) Доколку не постои одлука за соодветност согласно со членот 49 став (3) од овој закон или соодветни заштитни мерки согласно со членот 50 од овој закон, а кои вклучуваат задолжителни корпоративни правила, преносот или серијата на преноси на лични податоци во трета земја или во меѓународна организација може да се изврши само доколку е исполнет еден од следниве услови:

(а) субјектот на лични податоци има дадено изречна согласност на контролорот за предложениот пренос, откако бил информиран за можните ризици на таквиот пренос за субјектот на лични податоци, а поради непостоење на одлука за соодветност и на соодветни заштитни мерки;

(б) преносот е неопходен заради извршување на договор меѓу субјектот на лични податоци и контролорот или за спроведување на преддоговорни мерки кои се преземени на барање на субјектот на лични податоци;

(в) преносот е неопходен за склучување или извршување на договор склучен меѓу контролорот или друго физичко или правно лице, а во интерес на субјектот на лични податоци;

(г) преносот е неопходен поради важни причини од јавен интерес;

(д) преносот е неопходен за воспоставување, остварување или одбрана на правни барања;

(ѓ) преносот е неопходен со цел да се заштитат суштинските интереси на субјектот на лични податоци или на други лица, каде што субјектот на лични податоци е физички или деловно неспособен да даде согласност;

(е) преносот се врши од регистар кој според закон има за цел да обезбеди информации за јавноста и кој е отворен за консултации со јавноста или на било кое лице кое може да докаже легитимен интерес, но само до оној степен до кој условите утврдени со закон се исполнети за консултации во посебен случај.

Кога преносот не може да се заснова врз одредбите од членовите 49 или 50 од овој закон, вклучувајќи ги и одредбите за задолжителни корпоративни правила и ниту едно од отстапувањата за специфична ситуација од првиот потстав на овој став не е применливо, преносот во трета земја или меѓународна организација, може да се изврши само доколку преносот не е повторувачки, и се однесува само на ограничен број на субјекти на лични податоци, а истиот е потребен за исполнување на легитимните интереси на контролорот над кои не преовладуваат интересите или правата и слободите на субјектот на лични податоци, при што контролорот ги оценил сите околности поврзани со преносот на личните податоци и врз основа на таа проценка обезбедил соодветни заштитни мерки во однос на заштитата на личните податоци. Контролорот е должен да ја информира Агенцијата за преносот на лични податоци. Покрај информациите од членовите 17 и 18 од овој закон, контролорот го информира и субјектот на лични податоци за преносот на личните податоци и за исполнувањето на неговите легитимни интереси.

(2) Преносот според точка (е) од првиот потстав на ставот (1) на овој член, не треба да ги вклучува сите лични податоци или сите категории на лични податоци содржани во регистарот. Во случај кога регистарот служи за консултации од страна на лица кои имаат легитимен интерес, преносот може да се изврши само по барање на тие лица или ако тие би биле корисници.

(3) Точките (а), (б) и (в) од првиот потстав на ставот (1) на овој член и вториот потстав на ставот (1) на овој член не се применуваат на активности спроведени од страна на органите на државната власт и други државни органи при вршењето на нивните јавни овластувања утврдени со закон.

(4) Јавниот интерес наведен во точка (г) од првиот потстав на ставот (1) на овој член, мора да биде препознаен со закон, а што се применува во однос на засегнатиот контролор.

(5) Во случај кога не постои одлука за соодветност, за причини од јавен интерес, со закон може да се определи ограничување за пренос на посебни категории на лични податоци во трета земја или во меѓународна организација.

(6) Контролорот или обработувачот се должни да ја документираат процената, како и соодветните заштитни мерки од вториот потстав на ставот (1) на овој член во евиденцијата утврдена во членот 34 од овој закон.

Меѓународна соработка за заштита на личните податоци

Член 54

Во однос на трети земји и меѓународни организации, Агенцијата презема соодветни мерки за:

(а) развивање на механизми за меѓународна соработка за олеснување на ефикасното спроведување на законодавството за заштита на личните податоци;

(б) обезбедување на меѓународна правна помош при спроведувањето на законодавството за заштита на личните податоци, која вклучува известување, поднесување на претставки, помош при истраги и размена на информации, а во согласност со соодветните заштитни мерки за заштитата на личните податоци и другите фундаментални права и слободи;

(в) вклучување на релевантните засегнати страни во дискусии и активности насочени кон продлабочување на меѓународната соработка за спроведување на законодавството за заштита на личните податоци;

(г) промовирање на размената и документирање на законодавството и практиките за заштита на личните податоци, вклучувајќи и судир на надлежности со трети земји.

Одлучување на Агенцијата

Член 55

(1) За случаите од членот 49 став (3), членот 50 став (3) и членот 51 од овој закон, Агенцијата одлучува со решение во рок од 90 дена од денот на приемот на барањето.

(2) Против решението на Агенцијата од став (1) на овој член може да се поднесе тужба за поведување на управен спор до надлежниот суд, во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

Подзаконски акти на Агенцијата

Член 56

Начинот на известувањето за пренос на лични податоци во земјите членки на Европската унија и за земјите членки на Европскиот економски простор, формата и содржината на образецот на барањето за добивање на одобрение за пренос за случаите од членот 49 став (3), членот 50 став (3) и членот 51 од овој закон, како и формата и содржината на образецот за евиденцијата на извршениот пренос на лични податоци во трети земји и меѓународни организации, Европската унија и Европскиот економски простор, како и начинот на водење на евиденцијата го пропишува директорот на Агенцијата.

VI. АГЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

1. Независен статус

Надзорно тело

Член 57

(1) Агенцијата е самостоен и независен државен орган, надлежен да врши надзор над законитоста на преземените активности при обработката на личните податоци на територијата на Република Северна Македонија,

како и заштита на темелните права и слободи на физичките лица во однос на обработката на нивните лични податоци.

(2) Агенцијата за својата работа одговара пред Собранието на Република Северна Македонија.

(3) Агенцијата има својство на правно лице.

(4) Седиштето на Агенцијата е во Скопје.

(5) Агенцијата има стручна служба која ги врши стручните, нормативно-правните, управните, управно – надзорните, супервизорските, материјално - финансиските, сметководствените, информатичките и други работи од надлежност на Агенцијата (во натамошниот текст: стручна служба).

(6) Со стручната служба раководи генерален секретар.

Независност

Член 58

(1) Агенцијата е целосно политички, финансиски и функционално независна при извршувањето на своите надлежности, задачи и овластувања во согласност со овој закон.

(2) Директорот, заменик директорот и вработените во Агенцијата не смеат да примаат и да бараат инструкции од органите на државната власт, органите на општините, органите на градот Скопје и од кои било други правни и/или физички лица.

(3) Директорот, заменик директорот и вработените во Агенцијата во вршењето на својата функција и работни задачи се должни да внимаваат на евентуален судир на интереси и при извршувањето на јавните овластувања и должности не смеат да се раководат од лични, семејни, верски, партиски и етнички интереси, ниту од притисоци и ветувања од претпоставениот или од друго лице.

(4) Независноста на Агенцијата мора да се почитува во секое време и ниту еден од органите и/или лицата од ставот (2) на овој член не смее да влијае на директорот, заменик директорот и вработените во Агенцијата при извршувањето на нивните функции, односно работи, ниту на овластувањата на Агенцијата.

(5) Директорот, заменик директорот и вработените во Агенцијата при извршувањето на своите работни обврски и/или при одлучувањето се должни да:

1) дејствуваат професионално, непристрасно и објективно и без влијанија од контролорите и обработувачите, како и било која друга заинтересирана страна;

2) не се раководат од лични, деловни и финансиски интереси;

3) не ги злоупотребуваат овластувањата и статусот што го имаат во Агенцијата или како вработени во Агенцијата и

4) го штитат угледот на Агенцијата.

Директор и заменик директор

Член 59

(1) Со Агенцијата раководи директор, кој го избира и разрешува Собранието на Република Северна Македонија на предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Комисијата).

(2) За избор на директор се објавува јавен оглас во најмалку два дневни весници, кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија од кои еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(3) Директорот на Агенцијата се избира за време од пет години, со право на уште еден мандат.

(4) Директорот на Агенцијата има заменик кој го избира и разрешува Собранието на Република Северна Македонија на предлог на Комисијата за време од пет години, со право на уште еден мандат.

(5) За избор на заменик-директор се објавува јавен оглас во најмалку два дневни весници, кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија, од кои еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(6) Комисијата е должна да провери дали кандидатите кои се пријавиле на јавниот оглас за директор, односно заменик-директор ги исполнуваат условите за пријавување на јавниот оглас утврдени во овој закон.

(7) Комисијата е должна во рок од еден месец по завршувањето на јавниот оглас да организира јавна расправа за кандидатите за директор односно заменик директор кои ги исполнуваат условите утврдени во овој закон.

(8) По завршувањето на јавната расправа, Комисијата ја составува предлог-листата на кандидати за директор односно заменик-директор. За конечната предлог-листа на кандидати за директор односно заменик директор, Комисијата одлучува согласно со Деловникот на Собранието на Република Северна Македонија.

(9) Заменик директорот го заменува директорот на Агенцијата во случај кога тој е отсутен или кога поради болест и други причини не е во можност да ја врши својата функција, со сите негови овластувања и одговорности во раководењето.

(10) Заменик директорот во соработка со директорот на Агенцијата врши работи од делокругот на работа на директорот на Агенцијата што тој ќе му ги довери.

(11) За својата работа и за работата на Агенцијата, директорот и заменик-директорот одговараат пред Собранието на Република Северна Македонија.

Услови за избор и разрешување

Член 60

(1) За директор може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови:

1) е државјанин на Република Северна Македонија;
2) во моментот на изборот со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;

3) да има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен правни науки;

4) не е член на орган на политичка партија;

5) да има најмалку 10 години работно искуство по завршување на високото образование;

6) да има најмалку пет години работно искуство, како и стручни квалификации и вештини во областа на заштитата на личните податоци;

7) поседува сертификат за познавање на компјутерски програми за канцелариско работење и

8) поседува еден од следните меѓународно призна-ти сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години:

- ТОЕФЕЛ ИБТ најмалку 74 бода,

- ИЕЛТС (IELTS) најмалку 6 бода,

- ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) најмалку B2 (B2) ниво, – ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) – положен,

- БУЛАТС (BULATS) најмалку 60 бода или

- АПТИС (APTIS) најмалку B2 (B2) ниво.

(2) За заменик-директор на Агенцијата може да биде избрано лице кое ги исполнува условите наведени во ставот (1) на овој член.

(3) На директорот, односно на заменик директорот, му престанува функцијата пред истекот на мандатот, во следниве случаи:

- ако поднесе оставка,

- ако трајно ја изгуби способноста за вршење на функцијата, што го констатира Собранието на Република Македонија,

- ако ги исполнува условите за старосна пензија,

- ако настапи негова смрт,

- ако е избран или именуван на друга јавна функција или

- ако биде разрешен од функцијата пред истекот на мандатот.

(4) Директорот, односно заменик директорот може да биде разрешен пред истекот на мандатот само во следниве случаи:

- на негово барање,

- ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на безусловна казна затвор во траење од најмалку шест месеца,

- заради злоупотреба на лични податоци што го констатира Собранието на Република Северна Македонија и

- кога ќе престане да исполнува кој било од условите наведени во ставот (1) алинеи 1, 2 и 4 на овој член што го констатира Собранието на Република Северна Македонија.

(5) Собранието на Република Северна Македонија во случаите од ставовите (3) и (4) на овој член констатира престанок на функцијата.

(6) Собранието на Република Северна Македонија го разрешува директорот, односно заменик директорот на Агенцијата по предлог на Комисијата, ако е исполнет еден од следните услови:

- се утврди дека не ги исполнува условите од ставот (1) на овој член,

- неоправдано отсуствува од работа на Агенцијата подолго од шест месеци,

- заради злоупотреба на лични податоци или

- очигледно ги прекрши правилата за судир на интереси, односно изземање во ситуации во кои директорот, односно заменик директорот знаел или требало да знае за постоење на некоја од основите за судир на интереси, односно изземање предвидени со закон.

(7) Во случај на престанок на функцијата или разрешување на директорот на Агенцијата, до изборот на нов директор на Агенцијата, функцијата на директор на Агенцијата ја врши заменик директорот на Агенцијата, со сите права, должности и овластувања кои ги имал директорот.

(8) Во случај на разрешување, односно престанок на функцијата на директорот, односно заменик директорот на Агенцијата пред истекот на мандатот, Собранието на Република Северна Македонија најдоцна во рок од десет дена започнува постапка за избор на нов директор, односно заменик-директор на Агенцијата.

Свечена изјава

Член 61

Пред стапување на функцијата, директорот, односно заменик директорот, пред претседателот на Собранието на Република Северна Македонија дава и потпишува свечена изјава, која гласи:

„Изјавувам дека функцијата директор, односно заменик-директор ќе ја извршувам совесно, непристрасно и одговорно, ќе го штитам правото на заштита на личните податоци и ќе се придржам на Уставот и законите на Република Северна Македонија“.

Нespoјливост на функцијата и доверливост

Член 62

(1) Функцијата директор, односно функцијата заменик-директор, е неспојлива со вршење други јавни функции или професии, како и со вршење на функција во политичка партија или работно место.

(2) Директорот и заменик директорот се должни да ги чуваат како тајна податоците до кои дошле во својата работа, како за време на мандатот, така и по неговото завршување, а кои претставуваат лични податоци или класифицирани информации во согласност со закон. Директорот и заменик директорот се должни да ги чуваат како тајна особено известувањата од страна на физичките лица кои се однесуваат на прекршување на одредбите од овој закон.

Делокруг на работа на директорот на Агенцијата

Член 63

(1) Директорот на Агенцијата:

- ја претставува и застапува Агенцијата пред надлежните органи, освен за имотните права и интереси за кои пред судовите и другите органи ја застапува Државното правобранителство на Република Северна Македонија,

- ги презема сите правни дејствија во име и за сметка на Агенцијата,

- организира и обезбедува законито, ефективно и ефикасно вршење на работите и задачите во Агенцијата,

- одлучува по правата и обврските на вработените во Агенцијата согласно со закон,

- ги донесува актите за внатрешна организација и систематизација на работните места на Агенцијата,

- донесува финансиски, односно стратешки документи и годишна програма за работа на Агенцијата, како и го организира нивното спроведување,

- донесува решенија во согласност со закон,

- донесува прописи и други акти за кои е овластен согласно со закон,

- се грижи за јавноста на работата на Агенцијата и

- врши други работи од надлежност на Агенцијата во согласност со закон.

(2) Подзаконските акти, кои ги донесува директорот на Агенцијата се објавуваат во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

2. Надлежности, задачи и овластувања на Агенцијата

Надлежност

Член 64

(1) Агенцијата е надлежна за извршување на задачите и на овластувањата доделени согласно со овој закон.

(2) Агенцијата не е надлежна да врши надзор над судовите кога постапуваат во рамки на нивните судски функции, освен за надзор над законитоста на преземените активности при другата обработка на лични податоци која се врши од страна на судовите согласно со закон.

Задачи

Член 65

(1) Без да се доведат во прашање другите задачи утврдени со овој закон, на територијата на Република Северна Македонија, Агенцијата:

(а) ја следи и спроведува примената од овој закон;

(б) ја промовира јавната свест и согледувањето на ризиците, правилата, заштитните мерки и правата во однос на обработката на личните податоци, а особено на активностите кои се насочени кон децата;

(в) во согласност со закон, дава мислења на Собранието на Република Северна Македонија, Владата на Република Северна Македонија и на другите институции и тела за законодавните и административните мерки за заштитата на правата и слободите на физичките лица во однос на обработката на личните податоци;

(г) ја промовира свесноста на контролорите и обработувачите за нивните обврски според овој закон;

(д) на барање, обезбедува информации на секој субјект на личните податоци во врска со остварувањето на неговите права според овој закон и доколку е потребно, за таа цел соработува со други надзорни органи за заштита на личните податоци;

(ѓ) ги разгледува поднесените барања од субјектот на личните податоци или од здружение согласно со овој закон и го истражува во соодветна мера предметот на барањето, како и во разумен рок го информира подносителот на барањето за исходот на постапката, особено ако е потребна дополнително истражување или координација со друг надзорен орган за заштита на личните податоци;

(е) соработува со други надзорни органи за заштита на личните податоци, вклучително и преку размена на информации и взаемна помош, со цел да се обезбеди заштита на правата и слободите на физичките лица во однос на обработката на личните податоци;

(ж) спроведува истражување во врска со примената од овој закон, вклучувајќи и врз основа на информации добиени од друг надзорен орган за заштита на личните податоци или друг јавен орган;

(з) го следи соодветниот развој, особено во областа на информатичката и комуникациската технологија и трговските практики, доколку тоа влијае на заштитата на личните податоци;

(с) донесува стандардни договорни клаузули наведени во членот 32 став (7) и членот 50 став (2) точка (в) од овој закон;

(и) воспоставува и одржува листа во врска со барањето за проценка на влијанието на заштитата на личните податоци согласно членот 39 став (4) од овој закон;

(ј) дава мислење за операциите за обработка на личните податоци наведени во членот 40 став (2) од овој закон;

(к) го поттикнува изработувањето на кодекси на однесување согласно со членот 44 од овој закон, како и дава мислење и одобрува кодекси на однесување кои обезбедуваат соодветни заштитни мерки во согласност со членот 44 став (3) од овој закон;

(л) го поттикнува создавањето на механизми за сертификација за заштита на личните податоци и на печати и ознаки за заштита на личните податоци согласно со членот 46 од овој закон;

(љ) кога е применливо, врши периодично преиспитување на издадените сертификати во согласност со членот 46 став (6) од овој закон;

(м) ги објавува стандардите и нормативите за акредитација на телото за мониторинг на одобрените кодекси на однесување во согласност со членот 45 од овој закон и на сертификационото тело во согласност со членот 47 од овој закон;

(н) врши акредитација на телото за мониторинг на одобрените кодекси на однесување во согласност со членот 45 од овој закон;

(њ) издава одобрение за договорните клаузули и одредби наведени во членот 50 став (3) од овој закон;

(о) ги одобрува задолжителните корпоративни правила во согласност со членот 51 од овој закон;

(п) воспоставува и одржува евиденција на нарушувањата од овој закон, како и на преземените мерки во согласност со член 66 став (2) од овој закон;

(р) врши обука за заштита на лични податоци и

(с) врши и други задачи поврзани со заштитата на личните податоци, согласно со закон.

(2) Агенцијата го олеснува поднесувањето на барањата од точката (f) став (1) на овој член, преку мерки како што се: образец за поднесување на барање, кој може да биде пополнет и по електронски пат согласно со закон, а без да се исклучат и другите средства за комуникација.

(3) Извршувањето на задачите од ставот (1) на овој член е бесплатно за субјектот на личните податоци и кога тоа е применливо, за офицерот за заштита на личните податоци.

(4) Кога барањата се очигледно неосновани или прекумерни, особено поради својата повторливост, Агенцијата може да наплати надоместок врз основа на реални административни трошоци, или да одбие да постои по барањето. Товарот на докажување за очигледно неоснованиот или прекумерниот карактер на барањето паѓа на Агенцијата. Агенцијата надоместокот го определува со одлука врз основа на обемот, времето и сложеноста за обезбедување на информацијата.

(5) Покрај задачите од ставот (1) на овој член, Агенцијата може да:

- иницира измени и дополнувања на закони и други подзаконски акти заради нивно усогласување со одредбите од овој закон, како и со меѓународни договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Северна Македонија,

- поднесува предлози до Уставниот суд на Република Северна Македонија за оценување на уставноста на законите и уставноста и законитоста на другите прописи или општи акти во врска со заштитата на личните податоци.

Овластувања

Член 66

(1) Агенцијата ги има следните овластувања за истражување:

(а) да нареди на контролорот и на обработувачот и кога е применливо, на овластениот претставник на контролорот или на обработувачот, да ги обезбеди сите информации потребни за извршување на своите задачи;

(б) да спроведува супервизија согласно од овој закон;

(в) да спроведува преиспитување на издадените сертификати во согласност со членот 46 став (6) од овој закон;

(г) да го извести контролорот или обработувачот во случаите кога се сомнева дека се прекршени одредбите од овој закон;

(д) да добие од контролорот и од обработувачот пристап до сите лични податоци и до сите информации што му се потребни за извршување на своите задачи;

(е) да добие пристап до сите простории на контролорот и обработувачот, вклучувајќи до секоја опрема и средства за обработка на лични податоци во согласност со закон.

(2) Агенцијата ги има следните корективни овластувања:

(а) да издава предупредувања до контролорот или обработувачот кога постои веројатност дека планираните операции на обработка на личните податоци ќе ги прекршат одредбите од овој закон;

(б) да издава укажувања до контролорот или до обработувачот, кога операциите на обработка на личните податоци ги прекршиле одредбите од овој закон;

(в) да нареди на контролорот или на обработувачот да ги исполни барањата на субјектот на личните податоци за остварување на правата на субјектот во согласност со овој закон;

(г) да нареди на контролорот или на обработувачот да ги усогласи операциите на обработка на личните податоци со одредбите од овој закон, како и според потребите на точно определен начин и во точно одреден временски период;

(д) да нареди на контролорот да го извести субјектот на личните податоци за нарушувањето на безбедноста на личните податоци;

(ѓ) да изрече времено или трајно ограничување, вклучувајќи забрана на обработката на личните податоци;

(е) да нареди исправка или бришење на личните податоци или ограничување на обработката во согласност со членовите 20, 21 и 22 од овој закон, како и известување за таквите активности на корисниците на коишто им биле откриени личните податоци во согласност со членот 21 став (2) и членот 23 од овој закон;

(ж) да го повлече сертификатот или да му нареди на сертификационото тело да го повлече сертификатот издаден во согласност со членовите 46 и 47 од овој закон, или да му нареди на сертификационото тело да не издава сертификат ако барањата за сертификација не се исполнети или веќе не се почитуваат;

(з) да изрече прекршочна санкција согласно со овој закон, заедно со мерките или наместо мерките кои се наведени во овој став, а во зависност од околностите на секој поединечен случај;

(с) да нареди прекин на преносот на личните податоци на корисникот во друга земја или во меѓународна организација.

(3) Агенцијата ги има следните овластувања во врска со давање одобренија и мислења:

(а) да дава мислења на контролорот во согласност со постапката за претходна консултација според членот 40 од овој закон;

(б) по сопствена иницијатива или по барање, да издава мислења до Собранието на Република Северна Македонија, Владата на Република Северна Македонија или согласно со закон до други институции и тела, како и до јавноста во однос на сите прашања поврзани со заштитата на личните податоци;

(в) да дава одобренија за обработка според членот 40 став (5) од овој закон;

(г) да дава мислења и да одобрува предлог кодекси на однесување во согласност со членот 40 став (3) од овој закон;

(д) да издава сертификати за сертификација во согласност со членот 46 став (4) од овој закон;

(ѓ) да дава позитивно или негативно мислење за исполнување на стандардите и нормативите за издавање на акредитација во согласност со членот 47 од овој закон;

(е) да донесува стандардни договорни клаузули наведени во членот 32 став (7) и членот 50 став (2) точка (в) од овој закон;

(ж) да дава одобрение за договорните клаузули наведени во членот 50 став (3) точка (а) од овој закон;

(з) да дава одобрение за управните (административните) договори наведени во членот 50 став (3) точка (б) од овој закон;

(с) да ги одобрува задолжителните корпоративни правила во согласност со членот 51 од овој закон.

(4) Извршувањето на овластувањата од страна на Агенцијата во согласност со овој член подлежат на соодветни заштитни мерки, вклучувајќи ефикавна правна заштита и соодветна постапка, согласно со закон.

(5) Агенцијата има овластување да ги известува судовите за повредите на одредбите од овој закон, како и според потребите да започне или на друг начин да учествува во судски постапки, со цел спроведување на одредбите од овој закон.

(6) Директорот на Агенцијата пропишува упатства за постапување на контролорите и обработувачите при обработката на личните податоци согласно со овој закон.

(7) Кога при користење на технологии за некој вид на обработка, земајќи ги предвид природата, обемот, контекстот и целите на обработката на лични податоци, постои веројатност истата да предизвика висок ризик за правата и слободите на физичките лица, Агенцијата може да објави издадени одлуки, мислења и укажувања на својата веб-страница.

(8) Одлуките, мислењата и укажувањата од ставот (7) на овој член, се анонимизираат или се псевдонимизираат.

Односи на Агенцијата со органите на државната власт

Член 67

(1) Органите на државната власт се должни да ја известат Агенцијата за преземените мерки за спроведување на нејзините барања, предлози, мислења, препораки или укажувања во рокот што Агенцијата ќе го определи, а најдоцна во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето доставено од Агенцијата.

(2) Ако органот на државната власт не ја извести Агенцијата согласно со ставот (1) на овој член или пак нејзините барања, предлози, мислења, препораки или укажувања само делумно ги прифати или не постапи по истите, Агенцијата со посебен извештај за тоа го информира непосредно повисокиот орган, функционерот кој раководи со органот или Собранието на Република Северна Македонија, односно Владата на Република Северна Македонија.

(3) Собранието на Република Северна Македонија, односно Владата на Република Северна Македонија по приемот на посебниот извештај за непочитување и неспроведување на барањата, предлозите, мислењата, препораките или укажувањата на Агенцијата, на седница на која задолжително присуствува функционерот или службеното лице што раководи со органот на државната власт на кој се однесува посебниот извештај, расправа и зазема став со предлог - мерки, а за преземените мерки ја известува Агенцијата во рокот утврден во посебниот извештај.

Евиденција на офицери за заштита на личните податоци

Член 68

(1) Агенцијата води евиденција на офицери за заштита на личните податоци од членот 41 став (7) од овој закон и истиот го објавува на својата веб-страница.

(2) Евиденцијата од ставот (1) на овој член содржи:

- назив и седиште на контролорот, односно обработувачот,
- име и презиме на офицерот за заштита на личните податоци,
- контакт податоци за офицерот за заштита на личните податоци (електронска пошта и телефонски број).

Обука за заштита на личните податоци

Член 69

(1) Агенцијата подготвува и спроведува обука за вработените во контролорите, односно обработувачите, како и за офицери за заштита на личните податоци при што издава сертификати, за што води евиденција.

(2) Обуките се организираат со цел вработените во контролорите, односно обработувачите да се стекнат со знаења од областа на заштитата на личните податоци, како и со цел офицерите за заштита на личните податоци да се стекнат со знаења и вештини по однос на практиките и прописите за заштита на личните податоци и со способност да ги извршуваат работите од членот 43 од овој закон.

(3) Распоредот на спроведување на обуките од ставот (1) на овој член се објавува на веб страницата на Агенцијата.

(4) Трошоците за обука од ставот (1) на овој член паѓаат на товар на контролорот, обработувачот, односно физичкото лице, а се однесуваат на покривање на реалните трошоци потребни за организирање и спроведување на обуката.

(5) На вработениот во контролорот, обработувачот, односно физичкото лице, како и за офицерот за заштита на личните податоци кои учествувале на обука, Агенцијата им издава сертификат со важност од три години од денот на неговото издавање.

(6) Начинот на спроведување на обуката на овој член, програмата за обука за заштита на личните податоци, формата и содржината на образецот за сертификатот, како и начинот на водењето на евиденција за издадените сертификати го пропишува директорот на Агенцијата.

(7) Обуката од овој член ја спроведуваат вработени во Агенцијата определени од страна на директорот на Агенцијата.

Годишен извештај за работата на Агенцијата

Член 70

(1) Агенција изготвува годишен извештај за својата работа, кој може да вклучува листа на повреди за кои била известена, како и за видовите на преземени мерки согласно со членот 66 став (2) од овој закон.

(2) Агенцијата го доставува до Собранието на Република Северна Македонија заради запознавање, годишниот извештај од ставот (1) на овој член за претходната календарска година, најдоцна до крајот на месец март во тековната година.

(3) Годишниот извештај од ставот (1) на овој член, Агенцијата го објавува на својата веб-страница.

(4) По потреба и по барање на Собранието на Република Северна Македонија, Агенцијата доставува и дополнителни извештаи.

Известување за обработка (на лични податоци) со висок ризик

Член 71

(1) Кога при користење на технологии за некој вид на обработка, земајќи ги предвид природата, обемот, контекстот и целите на обработката на лични податоци, постои веројатност истата да предизвика висок ризик за правата и слободите на физичките лица, а во функција на член 9 став (2) од овој закон, контролорот ја известува Агенцијата.

(2) Известувањето од ставот (1) на овој член го содржи следново:

1) назив на збирката на лични податоци;

2) називот, односно името и презимето и контакт податоци на контролорот, доколку е применливо и на сите заеднички контролори, на овластениот претставник на контролорот, доколку го има, како и на офицерот за заштита на личните податоци;

3) цел или цели на обработката;

4) правна основа за воспоставување збирка на лични податоци;

5) опис на категориите на субјектите на личните податоци и на категориите на личните податоци кои се однесуваат на нив;

6) категориите на корисници на кои се, или ќе бидат откриени личните податоци, вклучувајќи корисници во трети земји или меѓународни организации;

7) рок на чување на личните податоци, односно предвидените рокови за бришење на различните категории на лични податоци;

8) пренос на личните податоци во трета земја или меѓународна организација и

9) општ опис на преземените технички и организациски мерки според членот 36 од овој закон.

(3) Агенцијата води електронска евиденција на збирки на лични податоци чијашто обработка е со висок ризик во која се содржани податоците од известувањата примени во согласност со одредбите на овој член.

(4) Формата и содржината на образецот на известувањето, начинот на известувањето од ставот (1) на овој член, како и формата и содржината на евиденцијата од ставот (3) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

3. Соработка и меѓународна правна помош

Соработка

Член 72

(1) Агенцијата може да соработува со други надзорни органи за заштита на личните податоци во согласност со овој закон со цел да се обезбеди заштита на правата и слободите на физичките лица во однос на обработката на личните податоци. Агенцијата и засегнатите надзорни органи за заштита на личните податоци може да ги разменуваат меѓусебно сите релевантни информации по електронски пат, не исклучувајќи и други средства за кореспонденција, а со примена на соодветни технички и организациски мерки за обезбедување тајност и заштита на обработката на личните податоци.

(2) Агенцијата може да побара во секое време од други надзорни органи за заштита на личните податоци да обезбедат взаемна помош во согласност со членот 73 од овој закон, како и може да спроведува заеднички операции во согласност со членот 74 од овој закон, особено за вршење истражувања или следење на спроведувањето на мерките во врска со контролор или работодавач, основан надвор од границите на Република Северна Македонија.

Заемна помош

Член 73

(1) Агенцијата и другите надзорни органи за заштита на личните податоци може меѓусебно да си обезбедуваат релевантни информации и взаемна помош, со цел доследна примена и спроведување од овој закон, како и за воспоставување на мерки за ефективна меѓусебна соработка. Взаемната помош, особено опфаќа барања за информации и мерки за надзор, како што се барања за спроведување на претходни одобрувања и консултации, супервизии и истражувања.

(2) Агенцијата ги презема сите соодветни мерки кои се потребни за да се одговори на барањата на друг надзорен орган за заштита на личните податоци, без непотребно одлагање и не подолго од еден месец од денот на приемот на барањето. Таквите мерки, особено може да вклучуваат пренос на релевантни информации за спроведување на истражување.

(3) Барањата за взаемна помош ги содржат сите потребни информации, вклучувајќи ги целта и причините за барањето. Разменетите информации се користат единствено за целите за кои се побарани.

(4) Агенцијата ако прими барање за взаемна помош, не може да одбие да постапи по барањето, освен во случај кога:

(а) не е надлежна за предметот на барањето или за мерките коишто се бараат да ги преземе или

(б) исполнувањето на барањето би било спротивно на закон.

(5) Агенцијата го информира засегнатиот надзорен орган за заштита на личните податоци кој поднел барање за взаемна помош за резултатите или, во зависност од случајот, за текот на преземените мерки за исполнување на барањето. Агенцијата ги наведува причините во случај на одбивање на барањето според ставот (4) на овој член.

(6) Агенцијата, по правило ги обезбедува информациите побарани од другите надзорни органи за заштита на личните податоци, по електронски пат, не исклучувајќи и други средства за кореспонденција, а со примена на соодветни технички и организациски мерки за обезбедување тајност и заштита на обработката на личните податоци.

(7) Агенцијата нема да наплатува за активностите кои ги презела како одговор на барањето за взаемна помош. Агенцијата со другите надзорни органи за заштита на личните податоци може да постигне договор во врска со правилата за обезбедување на взаемен надоместок за конкретни трошоци поврзани со обезбедување на взаемна помош во вонредни околности.

Заеднички операции

Член 74

(1) Агенцијата може да спроведува заеднички операции со други надзорни органи за заштита на личните податоци, вклучувајќи заеднички истраги и заеднички мерки за постапување, во кои учествуваат членови или вработени на надзорните органи кои спроведуваат заедничка операција.

(2) Агенцијата може да обезбеди овластувања, вклучувајќи овластувања за истражување, на членови или вработени на засегнатиот надзорен орган за заштита на личните податоци вклучен во заедничките операции согласно со закон. Овие овластувања за истражување можат да се вршат само под раководство и во присуство на вработени во Агенцијата. Членовите или вработените на засегнатиот надзорен орган за заштита на личните податоци кои учествуваат во заедничките операции подлежат на правото на Република Северна Македонија.

(3) За спроведување на заедничките операции со другите надзорни органи за заштита на личните податоци Агенцијата може да склучи меморандуми за соработка заради спроведување на одредбите од овој закон.

Итна постапка

Член 75

Во исклучителни околности, кога Агенцијата смета дека постои итна потреба да се дејствува за заштита на правата и слободите на субјектите на личните податоци може веднаш да донесе привремени мерки кои водат до правни последици на територијата на Република Северна Македонија, со одреден рок на важење кој не надминува три месеци, сметајќи од денот на донесувањето на привремените мерки. Агенцијата веднаш ги известува другите засегнати надзорни органи за заштита на личните податоци за преземените мерки и причините за нивното донесување.

4. Стручна служба

Член 76

(1) За вршење на стручните, нормативно-правните, управните, управно-надзорните, супервизорските, материјално-финансиските, сметководствените, информатичките и другите работи, се формира стручна служба на Агенцијата.

(2) Директорот на Агенцијата донесува општи акти за внатрешна организација и систематизација на работните места на Стручната служба согласно прописите за вработените во јавниот сектор, во кои се утврдуваат работните места, описот на работите и работните задачи, вкупниот број на вработени и условите за секое работно место.

(3) Генералниот секретар и вработените во Стручната служба, освен помошно - техничките лица, имаат статус на административни службеници.

(4) Со Стручната служба раководи генерален секретар на Агенцијата кој се избира согласно со прописите за административни службеници.

(5) За прашањата кои се однесуваат на работниот однос на вработените во Агенцијата се применуваат одредбите од Законот за административните службеници, општите прописи за работни односи и овој закон.

(6) Стручната служба ги извршува работите од својот делокруг на работа самостојно и непристрасно, придржувајќи се кон одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(7) Постапките за пополнување на работните места (вработување, унапредување и мобилност преку распределување или преземање), се спроведуваат во согласност со прописите за административните службеници, прописите за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работните односи, во рамките на обезбедените финансиски средства во разделот на Буџетот на Република Северна Македонија наменет за Агенцијата.

Плата и додатоци на плата на вработените во Стручната служба на Агенцијата

Член 77

Вработените во Стручната служба на Агенцијата имаат право на плата, надоместоци на плата и додатоци на плата во согласност со прописите за административни службеници и одредбите од овој закон.

Доверливост

Член 78

Вработените во Агенцијата се должни да ги чуваат како тајна податоците до кои дошле во својата работа, како за време на вработувањето во Агенцијата, така и по неговото завршување, а кои претставуваат лични податоци или класифицирани информации во согласност со закон. Вработените во Агенцијата се должни да ги чуваат како тајна особено известувањата од страна на физичките лица кои се однесуваат на прекршување на одредбите од овој закон.

5. Финансирање на Агенцијата

Средства за работа

Член 79

(1) Средствата за работа на Агенцијата се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, сопствени приходи од надоместоци, донации и други извори, согласно со закон.

(2) Надоместоците што ги наплатува Агенцијата се за:

- акредитација на телото за мониторинг на усогласеноста на кодексот на однесување според членот 45 од овој закон,

- издавање на сертификати според членот 46 од овој закон,

- давање на мислење за исполнување на стандардите и нормативите за издавање на акредитација според членот 47 од овој закон,

- организирање и спроведување на обука според членот 69 од овој закон и

- други надоместоци што Агенцијата ги наплаќа од своето работење согласно со закон.

(3) Агенцијата надоместоците од ставот (2) на овој член ги определува со одлука врз основа на обемот и сложеноста за извршување на овластувањата утврдени со овој закон.

(4) Сопствениите приходи од ставовите (1) и (2) на овој член се користат за покривање на трошоците за инвестиционо и тековно работење, професионален развој, за обука и усовршување на вработените, како и за вршење на други активности согласно со одредбите од овој закон. Распределбата на сопствените приходи се врши преку финансиски план кој го донесува директорот на Агенцијата.

(5) Ревизија на материјалното и финансиското работење на Агенцијата ја врши Државниот завод за ревизија согласно закон.

Буџет

Член 80

(1) Средствата за извршување на функцијата на Агенцијата се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

(2) За обезбедување на средствата за работа на Агенцијата од Буџетот на Република Северна Македонија од членот 79 од овој закон, Агенцијата изготвува предлог кој го доставува до Министерството за финансии согласно со Законот за буџетите.

(3) Директорот на Агенцијата, а во негово отсуство заменик директорот на Агенцијата, учествува на седниците на работните тела на Собранието на Република Северна Македонија на кои се разгледува предлогот за Буџетот на Република Северна Македонија, за да ги презентира и образложи потребите за средствата од ставот (1) на овој член.

VII. ПОСЕБНИ ОПЕРАЦИИ НА ОБРАБОТКА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Обработка и слобода на изразување и информирање

Член 81

(1) Во однос на обработката извршена за новинарски цели или за целите на академско, уметничко или литературно изразување, одредбите од глава II (Начела), глава III (Права на субјектот на личните податоци), глава IV (Контролор и обработувач), глава V (Пренос на лични податоци) и глава VI (Агенција за заштита на личните податоци), како и одредбите од оваа глава од овој закон, може да се исклучат или да се отстапи од нив, доколку тоа е потребно заради балансирање на правото на заштита на личните податоци со слободата на изразување и информирање.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член, особено се применува во однос на обработката на личните податоци во аудиовизуелната област и во новинските архиви (news archives), како и во библиотеките со печатени изданија (press libraries).

(3) Одредбите од овој закон кои се однесуваат на правата на субјектите на личните податоци нема да се применуваат врз обработката на личните податоци што се врши за новинарски цели, само во случај ако јавниот интерес преовладува над приватниот интерес на субјектот на лични податоци.

(4) При процесот на балансирање на правото на заштита на личните податоци со слободата на изразување и информирање се земаат во предвид следните критериуми:

- природата на личните податоци,
- околности под кои се добиени личните податоци,
- влијанието на објавената информација кон дискусијата за јавниот интерес,
- колку е познато засегнатото физичко лице и кој е предметот на информацијата,
- претходно поведење на засегнатото физичко лице,
- претходна согласност на засегнатото физичко лице,
- содржината, формата и последиците од објавувањето на информацијата.

Обработка и јавен пристап до службени документи

Член 82

Орган на државната власт, државни органи или правно лице кое врши јавни овластувања утврдени со закон може да открие лични податоци од службените документи кои ги поседува, со цел спроведување на работи од јавен интерес согласно со посебен закон, при што се балансира јавниот пристап до службени документи со правото на заштита на личните податоци во согласност со овој закон.

Обработка на матичен број на граѓанинот

Член 83

(1) Матичниот број на граѓанинот може да се обработува само:

- по претходна изречна согласност на субјектот на лични податоци согласно со членот 11 од овој закон,
- за остварување на со закон утврдени права или обврски на субјектот на лични податоци или контролорот и
- во други случаи утврдени со закон.

(2) Само по претходно добиено одобрение од страна на Агенцијата може да се врши системска и обемна обработка на матичниот број на граѓанинот според алинеја 1 став (1) на овој член.

(3) За случаите од алинеите 2 и 3 од ставот (1) на овој член, во законот мора да бидат содржани заштитни мерки и други мерки за заштита на правата и слободите на субјектите на лични податоци во согласност со одредбите од овој закон.

(4) За случаите од ставот (2) на овој член, Агенцијата одлучува со решение во рок од 90 дена од денот на приемот на барањето за добивање на одобрение.

(5) Против решението на Агенцијата од ставот (4) на овој член може да се поднесе тужба за поведување на управен спор до надлежниот суд, во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

(6) Контролорот или обработувачот е должен да води сметка матичниот број на граѓанинот да не биде непотребно видлив, печатен или преземен од збирка на лични податоци.

Претходно одобрение

Член 84

(1) Само по претходно добиено одобрение од страна на Агенцијата се врши обработка на следниве лични податоци:

- податоци што се однесуваат на здравјето на луѓето,
- генетски податоци, освен ако обработката на податоците не се врши од страна на стручни лица за потребите на превентивна медицина, медицинска дијагноза или нега и терапија на субјектот на лични податоци и
- биометриски податоци.

(2) Одобрението од ставот (1) на овој член е потребно и во случај кога обработката на личните податоци се врши по претходна изречна согласност на субјектот на личните податоци дадена во согласност со членот 13 став (2) точка 1 од овој закон.

(3) Одобрението од ставот (1) на овој член не е потребно во случај кога обработката на личните податоци е утврдена со закон во кој се содржани заштитни мерки и други мерки за заштита на правата и слободите на субјектите на личните податоци во согласност со одредбите од овој закон.

(4) За случаите од ставот (1) на овој член, Агенцијата одлучува со решение во рок од 90 дена од денот на приемот на барањето за добивање на одобрение.

(5) Против решението на Агенцијата од ставот (4) на овој член може да се поднесе тужба за поведување на управен спор до надлежниот суд, во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

Обработка во контекст на вработувањето

Член 85

(1) Со закон или со колективни договори може да се предвидат повеќе специфични правила за да се обезбеди заштита на правата и слободите во однос на обработката на личните податоци во контекст на вработувањето, особено за целите на вработување, исполнување на договорот за вработување, вклучувајќи извршување на обврските утврдени со закон или со колективни договори, управувањето, планирањето и организацијата на работата, еднаквоста и различноста на работното место, здравјето и безбедноста при работа, заштита на имотот на работодавачот или на потрошувачите за целите на остварување и користење на индивидуална или колективна основа на правата и бенефициите од вработувањето, а исто така и за целите на престанокот на работниот однос.

(2) Правилата од ставот (1) на овој член вклучуваат соодветни и конкретни мерки за заштита на човековото достоинство, легитимните интереси и фундаменталните права на субјектот на личните податоци, особено во однос на транспарентноста на обработката, преносот на личните податоци во рамките на група на правни лица или група на правни лица кои вршат заедничка економска дејност.

(3) Агенцијата дава мислење за тоа дали специфичните правила предвидени во законот или колективните договори од ставот (1) на овој член се усогласени со овој закон.

Заштитни мерки и отстапувања поврзани со обработката за целите на архивирање од јавен интерес, за научни или историски истражувања или за статистички цели

Член 86

(1) При обработката за цели на архивирање од јавен интерес, за научни или историски истражувања или за статистички цели, контролорот е должен да примени соодветни заштитни мерки за правата и слободите на субјектот на личните податоци во согласност со овој закон. Овие заштитни мерки обезбедуваат применување на технички и организациски мерки, особено во однос на почитувањето на начелото на обработката на минимален обем на податоци. Овие мерки може да вклучуваат псевдонимизација под услов, наведените цели да може да се постигнат на овој начин. Кога наведените цели може да се постигнат преку понатамошна обработка, која што не дозволува или повеќе не дозволува идентификација на субјектите на лични податоци, тие цели се постигнати на овој начин.

(2) Кога личните податоци се обработуваат за научни или историски истражувања или за статистички цели, со закон можат да се предвидат отстапувања од правата наведени во членовите 19, 20, 22 и 25 од овој закон, во согласност со условите и заштитните мерки наведени во ставот (1) на овој член, до степен до кој постои веројатност овие права да го направат невозможно или сериозно да го попречат остварувањето на конкретните цели, а наведените отстапувања се потребни за постигнување на овие цели.

(3) Кога личните податоци се обработуваат за цели на архивирање од јавен интерес, со закон можат да се предвидат отстапувања од правата наведени во членовите 19, 20, 22, 23, 24 и 25 од овој закон во согласност со условите и заштитните мерки наведени во ставот (1) на овој член, до степен до кој постои веројатност овие права да го направат невозможно или сериозно да го попречат остварувањето на конкретните цели, а наведените отстапувања се потребни за постигнување на овие цели.

(4) Кога обработката наведена во ставовите (2) и (3) на овој член се користи истовремено и за друга цел, отстапувањата се применуваат единствено за обработката извршена за целите наведени во ставовите (2) и (3) на овој член.

Обработка на лични податоци од страна на цркви, верски заедници или религиозни групи

Член 87

Црквите, верските заедници или религиозните групи ги применуваат правила за заштита на личните податоци при обработката на личните податоци на физичките лица, согласно одредбите од овој закон.

Обработка на податоци за починати лица

Член 88

(1) Контролорот може да дава лични податоци за починатите лица само на оние корисници кои согласно закон се овластени да ги обработуваат овие лични податоци.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, контролорот е должен да ги даде податоците за починатото лице на лице кое е законски наследник на починатиот, а заради исполнување на легитимните интереси согласно закон и доколку починатиот писмено не го забранил давањето на таквите лични податоци.

(3) Контролорот може да ги даде податоците од ставот (2) на овој член на било кое друго лице кое ќе ги обработува овие податоци за научни или историски истражувања или за статистички цели доколку починатиот писмено не го забранил давањето на личните податоци, освен доколку поинаку не е утврдено со закон.

(4) Доколку починатиот не дал забрана во согласност со ставот (3) на овој член, лицата кои според закон се негови законски наследници, можат писмено да го забранат давањето на неговите податоци, освен доколку поинаку не е утврдено со закон.

Видео надзор

Член 89

(1) Одредбите од овој закон се применуваат и на обработката на личните податоци преку вршење на видео надзор, освен ако со друг закон поинаку не е предвидено.

(2) Одредбите од овој закон не се применуваат на обработката на личните податоци преку вршење на видео надзор од страна на физички лица исклучиво заради активности во домот.

(3) Контролорот кој врши видео надзор е должен да истакне известување. Известувањето мора да биде јасно, видно и истакнато на начин што им овозможува на субјектите на лични податоци да се запознаат со вршењето на видео надзорот.

(4) Известувањето од ставот (3) на овој член содржи информација:

- дека се врши видео надзор,
- за името/називот на контролорот кој го врши видео надзорот и
- за начинот на кој може да се добијат информации за тоа каде и колку време се чуваат снимките од системот за видео надзор.

(5) Субјектот на лични податоци е информиран за обработката на личните податоци согласно со членовите 17 и 18 од овој закон, ако е истакнато известување согласно со ставовите (3) и (4) на овој член.

(6) Контролорот може да врши видео надзор само на просторот кој е доволен за исполнување на целите за кои е поставен.

(7) Контролорот задолжително ги известува вработените за вршење на видео надзор во службени или деловни простории.

(8) Снимките направени при вршење на видео надзор се чуваат до исполнување на целите за кои се врши, но не подолго од 30 дена, освен ако со друг закон не е предвиден подолг рок во кој се содржани заштитни мерки и други мерки за заштита на правата и слободите на субјектите на личните податоци во согласност со одредбите од овој закон.

(9) Во случај на поставување камери спротивно на одредбите од овој закон, сопственикот на системот за вршење на видео надзор презема мерки за нивно отстранување на сопствен трошок.

Обработка на лични податоци преку систем за вршење на видео надзор

Член 90

(1) Контролорот може да врши видео надзор во службени или деловни простории ако тоа е потребно за:

- заштита на животот или здравјето на луѓето,
- заштита на сопственоста,
- заштита на животот и здравјето на вработените поради природата на работата или
- обезбедување на контрола над влегувањето и излегувањето од службените или деловните простории само за безбедносни цели.

(2) Контролорот е должен да го уреди начинот на вршењето на видео надзор со посебен акт.

(3) Забрането е вршење на видео надзор во гарде-роби, соблекувални, санитарни јазли и други слични простории.

(4) Содржината и формата на актот од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

Вршење на видео надзор во едностанбени и повеќе-станбени објекти

Член 91

(1) За вршење на видео надзор во едностанбени и повеќестанбени објекти задолжително е потребна писмена изјава за согласност од најмалку 70% од вкупниот број на сопственици, станари, односно закупци на становите.

(2) По обезбедување на согласноста од ставот (1) на овој член, потребно е сопствениците, станарите, односно закупците на становите задолжително да се информираат за отпочнување на функционирањето на системот за вршење на видео надзор.

(3) Забрането е пренесување на снимките од видео надзорот во едностанбените и повеќестанбените објекти преку кабелска телевизија (јавна или интерна мрежа), преку интернет или други електронски средства за пренос на податоци.

(4) Забрането е снимање на влезови на индивидуални станови на други сопственици, станари, односно закупци.

Анализа и периодична оценка

Член 92

(1) Контролорот е должен да врши анализа на целта, односно целите за која се поставува видео надзорот пред започнување на процесот за воспоставување на систем за вршење на видео надзор, освен ако со овој закон поинаку не е предвидено.

(2) Анализата од ставот (1) на овој член ги содржи причините за поставување на видео надзорот со образложение на потребата за исполнување на целта, односно целите во согласност со одредбите од член 90 став (1) од овој закон, како и опис на недвижните и движните ствари, односно простор кои ќе се заштити-ваат со поставувањето на видео надзорот.

(3) Контролорот е должен да врши периодична оценка на постигнатите резултати од системот за вршење видео надзор на секои две години, а особено за:

- понатамошната потреба од користење на системот за вршење на видео надзор,
- целта, односно целите за вршење на видео надзор и

- можните технички решенија за замена на системот за вршење на видео надзор.

(4) Од извршената оценка од ставот (3) на овој член, контролорот е должен да изработи извештај како составен дел на документацијата за воспоставување на системот на вршење на видео надзор.

(5) Во извештајот од ставот (4) на овој член, контролорот задолжително ги внесува и статистичките показатели за пристапот до снимките направени при вршење на видео надзорот, како и начинот на искористување на снимките.

(6) Содржината на анализата од ставот (1) на овој член и извештајот од извршена периодична оценка на постигнатите резултати од системот за вршење видео надзор ги пропишува директорот на Агенцијата.

Барање за утврдување на повреда на правото на заштита на личните податоци кое се однесува на обработка на лични податоци преку вршење на видео надзор

Член 93

(1) Во случај кога физичко лице ќе поднесе барање за утврдување на повреда на правото на заштита на личните податоци кое се однесува на обработка на лични податоци преку вршење на видео надзор во едно-станбени или повеќестанбени објекти, подносителот на барањето е должен да ги наведе податоците за физичкото, односно правното лице против кое се поднесува барањето и тоа особено: име и презиме, адреса на живеење, односно назив и седиште на правното лице.

(2) Во случај кога барањето не ги содржи податоците наведени во ставот (1) на овој член, подносителот е должен на барање на супервизорот истите да ги достави во рок од осум дена од денот на приемот на барањето.

(3) Доколку подносителот не ги достави податоците од ставот (1) на овој член, односно не го дополни барањето во определениот рок, па поради тоа по истото не може да се постапува ќе се смета дека барањето не е ни поднесено, за што супервизорот ќе донесе решение за отфрлање на барањето кое не содржи правна поука.

(4) Во случај кога е поднесено барање согласно со ставот (1) на овој член, физичкото, односно правното лице против кое што е поднесено барањето е должно на барање на супервизорот да достави докази во врска со барањето, а особено:

- слика од мониторот на којшто се гледаат камерите од видео надзорот (print screen), како и фотографија за поставеноста на камерите преку кои се врши видео надзорот односно,

- нотарски заверена изјава дека не врши видео надзор на простор кој е во сопственост, односно владение на подносителот на барањето, а во врска со кој е поднесено барањето или

- изјава дека не врши видео надзор на простор кој е во сопственост, односно владение на подносителот на барањето, а во врска со кој е поднесено барањето, дадена усно на записник составен од страна на супервизорот.

(5) По доставување на доказите од ставот (4) на овој член, супервизорот врши супервизија согласно со овој закон.

Давање на лични податоци на корисници

Член 94

(1) Контролорот ќе ги даде личните податоци на користење на корисник за конкретен случај, кога е применливо, а врз основа на писмено барање од корисникот, доколку тој корисник согласно со закон е овластен да ги обработува тие лични податоци.

(2) Доколку обврската за давање на лични податоци на корисник е утврдена со закон и истата се врши со предвидена динамика, корисникот не поднесува писмено барање до контролорот согласно со одредбите на овој член.

(3) Писменото барање од ставот (1) на овој член мора да содржи причини, законска основа за користење на личните податоци, категорија на субјекти на лични податоци и категорија на личните податоци кои се бараат.

(4) Барањето од ставот (1) на овој член може да се поднесе и по електронски пат согласно со закон.

(5) Забрането е давање на лични податоци на користење на корисник чија обработка, односно користење не може да се врши согласно со одредбите од членовите 10 и 13 од овој закон и доколку целта заради која се бараат личните податоци е во спротивност со членот 9 став (1) алинеја 2 од овој закон.

(6) Личните податоци кои се обработени за целите на архивирање од јавен интерес, за научни или историски истражувања или за статистички цели не можат да се даваат на користење на корисник во форма која овозможува идентификација на физичкото лице на кое се однесуваат личните податоци.

(7) Во случаите од ставовите (1) и (2) на овој член, контролорот е должен да води посебна евиденција за категориите на личните податоци кои се дадени на користење, корисникот на личните податоци, категоријата на субјекти на лични податоци, законскиот основ и причината за која овие лични податоци се дадени на корисникот.

(8) Личните податоци на овој член можат да се користат само во време кое е неопходно за остварување на конкретната цел предвидена со закон.

(9) По истекот на времето од ставот (8) на овој член, личните податоци мораат да се бришат, освен ако со закон поинаку не е предвидено.

Размена на лични податоци

Член 95

Одредбите од членот 94 од овој закон за давање на лични податоци на користење се однесуваат и на размената на лични податоци меѓу органите на државна власт и државните органи, освен доколку со закон поинаку не е уредено.

Директен маркетинг

Член 96

Обработката на лични податоци за цели на директен маркетинг кој вклучува и профилирање до оној степен до кој истото е поврзано со директниот маркетинг

е дозволена само доколку личните податоци се обработуваат по претходна изречна согласност на субјектот на личните податоци согласно со членот 11 од овој закон.

VIII. ПРАВНИ СРЕДСТВА И ОДГОВОРНОСТ

Право на поднесување барање до Агенцијата

Член 97

(1) Секој субјект на лични податоци има право да поднесе барање до Агенцијата, доколку смета дека обработката на неговите лични податоци, ги прекршува одредбите од овој закон, притоа не доведувајќи ги во прашање кои било други управни или судски средства за правна заштита.

(2) Агенцијата го информира подносителот на барањето за текот и исходот од постапката, вклучувајќи ја можноста за судска заштита во согласност со членот 98 од овој закон.

(3) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (1) на овој член го пропишува директорот на Агенцијата.

(4) Агенцијата ќе одлучи дали во текот на постапката на спротивната страна ќе и ги открие личните податоци на подносителот на барањето, како и на сведокот.

(5) За поднесеното барање од ставот (1) на овој член, Агенцијата спроведува супервизија согласно со овој закон.

Право на ефективна судска заштита против одлуките на Агенцијата

Член 98

(1) Секое физичко или правно лице има право на ефективна судска заштита против правно обврзувачката одлука на Агенцијата која се однесува на него, притоа не доведувајќи ги во прашање кои било други управни или вон судски средства за правна заштита.

(2) Не доведувајќи ги во прашање кои било други управни или вон судски средства за правна заштита, секој субјект на лични податоци има право на ефективна судска заштита, кога Агенцијата согласно со надлежностите утврдени во членовите 65 и 66 од овој закон не постапила по барањето или не го информирала субјектот на лични податоци во рок од три месеци за исходот на постапката по поднесеното барање според членот 97 од овој закон.

Право на ефективна судска заштита против контролор или обработувач

Член 99

(1) Не доведувајќи ги во прашање кои било достапни управни или вон судски средства за правна заштита, вклучувајќи го и правото на поднесување на барање до Агенцијата во согласност со членот 97 од овој закон, секој субјект на лични податоци има право на ефективна судска заштита кога смета дека се повредени неговите права утврдени со овој закон, како резултат на обработката на неговите лични податоци спротивно од овој закон.

(2) Субјектот на лични податоци правото од ставот (1) на овој член, го остварува со поднесување на тужба до надлежниот суд согласно со закон.

Застапување на субјектите на лични податоци

Член 100

(1) Субјектот на лични податоци има право да овласти здружение, да поднесе барање во негово име во однос на заштитата на неговите лични податоци и да ги остварува правата од членовите 97, 98 и 99 од овој закон, како и кога тоа е предвидено во закон да го остварува и правото на надоместок од членот 101 од овој закон.

(2) Во статутот на здружението од ставот (1) на овој член основано согласно со закон, задолжително треба да бидат наведени целите кои се од јавен интерес, неговиот непрофитен карактер, како и истото треба активно да дејствува во областа на заштитата на личните податоци и во заштитата на правата и слободите на субјектите на лични податоци.

Право на надоместок на штета и одговорност

Член 101

(1) Секое лице кое претрпело материјална или нематеријална штета како резултат на прекршување од овој закон, има право да добие надоместок од контролорот или обработувачот за претрпената штета.

(2) Секој контролор кој е вклучен во обработката на лични податоци е одговорен за штетата предизвикана од таа обработка којашто ги прекршува одредбите од овој закон. Обработувачот е одговорен за штетата која е предизвикана од обработката, само доколку не ги почитувал обврските од овој закон кои се посебно наменети за обработувачите или кога дејствувал надвор од законските упатства на контролорот или во спротивност со нив.

(3) Контролорот или обработувачот се иззема од одговорност врз основа на ставот (2) на овој член, ако докаже дека на ниту еден начин не е одговорен за настанот кој ја предизвикал штетата.

(4) Кога во истата обработка се вклучени повеќе од еден контролор или обработувач или во иста обработка учествуваат и контролор и обработувач, и кога согласно со ставовите (2) и (3) на овој член, тие се одговорни за било каква штета предизвикана со обработката, тогаш секој контролор или обработувач се смета за одговорен за целата штета, со цел да се обезбеди ефективен надоместок на штетата за субјектот на лични податоци (солидарна одговорност).

(5) Кога контролорот или обработувачот согласно став (4) на овој член исплатил целосен надоместок за предизвиканата штета, контролорот или обработувачот имаат право да побараат од другите контролори или обработувачи кои се вклучени во истата обработка на лични податоци, надоместок којшто одговара на нивниот дел од одговорноста за предизвиканата штета, во согласност со условите утврдени во ставот (2) на овој член.

(6) Постапката за остварување на правото на надоместок на штета на овој член се води пред надлежен суд согласно со закон.

IX. СУПЕРВИЗИЈА НАД ЗАШТИТА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Опфат и овластување за спроведување на супервизија

Член 102

(1) Супервизијата над заштитата на личните податоци во смисла од овој закон е системска и независна контрола над законитоста на преземените активности при обработката на личните податоци и нивната заштита во спроведувањето од овој закон и прописите донесени врз основа од овој закон, кое особено опфаќа истражување, проверка, давање насоки и превенција на контролорите и обработувачите (во натамошниот текст: супервизија).

(2) Супервизија врши Агенцијата преку супервизори за заштита на личните податоци (во натамошниот текст: супервизори).

(3) Супервизорите кои вршат супервизија, покрај општите услови утврдени за вработување согласно прописите за административни службеници, потребно е да имаат и високо образование од областа на правото или информатичките науки.

(4) Супервизорите се административни службеници.

Службена легитимација

Член 103

(1) Агенцијата на супервизорот му издава службена легитимација која му служи за докажување на неговото службено својство и која е должен да ја покаже при вршењето на супервизијата.

(2) Формата и содржината на службената легитимација од ставот (2) на овој член и начинот на издавање и одземање се пропишуваат од директорот на Агенцијата.

Видови на супервизија

Член 104

(1) Супервизија, супервизорот врши преку:

- редовна супервизија,
- вонредна супервизија и
- контролна супервизија.

(2) Редовната супервизија е најавена супервизија која се врши според годишна програма за супервизија што директорот на Агенцијата ја донесува до крајот на тековната за наредната година.

(3) Вонредната супервизија по правило е ненајавена супервизија и се врши во случај на поднесено барање согласно со одредбите од членовите 93, 97 и 100 од овој закон, по иницијатива поднесена од орган на државна власт, правно или физичко лице, по службена должност или во случај на сомневање на супервизорот за повреди на одредбите од овој закон.

(4) Контролна супервизија, супервизорот може да изврши во рок од шест месеци по истекот на последниот рок утврден за отстранување на констатираните повреди со решението од членот 107 став (4) од овој закон.

(5) Супервизијата од ставот (1) на овој член според методот и средствата кои се користат може да се врши и по електронски пат.

(6) Супервизијата од ставот (1) на овој член се врши во просториите на контролорот, односно обработувачот каде што се обработуваат личните податоци и/или во просториите на Агенцијата.

(7) Начинот на вршење на супервизијата од ставот (1) на овој член, како и формата, содржината и начинот на водење на евиденцијата за извршените супервизии ги пропишува директорот на Агенцијата.

Права на супервизорот

Член 105

При вршење на супервизијата, супервизорот може да:

- проверува општи и поединечни акти, датотеки, документи, компјутерски досиеја, информации и други докази во обем според предметот на супервизијата, како и да побара и задржи копии од истите во хартиена или електронска форма без надоместок,

- врши контрола во деловните или службените простории и други објекти каде што се врши обработка на личните податоци и бара увид во нивната обработка,

- врши увид во документи за лична идентификација на лица поради потврдување на нивниот идентитет во согласност со закон,

- бара од контролорот, односно обработувачот писмено или усно објаснување во врска со прашања од делокругот на супервизијата,

- бара експертска анализа и мислење кога е тоа потребно за супервизијата,

- употребува технички средства за фотографирање како и обезбедува видео записи кои можат да бидат користени во супервизијата,

- ја испитува опремата со која се врши обработка на личните податоци и опремата каде што се чуваат личните податоци, како и испитување на информацискиот систем и информатичката инфраструктура во рамки на кои се врши обработка на личните податоци, со овластен претставник на контролорот, односно обработувачот,

- ги користи комуникациските уреди на контролорот, односно обработувачот заради исполнување на целите на супервизијата и

- обезбедува други потребни докази според предметот на супервизијата.

Обврски на контролорот и обработувачот при супервизија

Член 106

Контролорот, односно обработувачот е должен да му овозможи на супервизорот непречено вршење на супервизијата, а особено да:

- ги стави на увид сите исправи, податоци и информации (во хартиена или електронска форма) кои се потребни за вршење на супервизијата, како и да обезбеди копија на истите доколку е потребно,

- обезбеди присуство на сите одговорни, односно овластени лица кои се потребни за вршење на супервизијата,

- му обезбеди услови неопходни за непречена работа и утврдување на фактичката состојба и

- му овозможи пристап до просториите и опремата каде се врши обработка на личните податоци, односно се поврзани со обработката на личните податоци и се предмет на супервизијата.

Записник и мерки во случај на повреда на прописите

Член 107

(1) За извршената редовна или вонредна супервизија, супервизорот во рок од 30 дена од денот на завршувањето на супервизијата составува записник со наод на состојбата и утврдени повреди, при што истиот му се доставува на контролорот, односно обработувачот.

(2) Ако при супервизијата не се утврдени повреди на прописите за заштита на личните податоци или утврдените повреди се отстранети во текот на спроведувањето на супервизијата, односно до донесување на решението за отстранување на утврдените повреди при спроведувањето на супервизијата, супервизорот донесува решение за запирање на постапката, против кој незадоволната странка има право да поднесе тужба за поведување на управен спор до надлежниот суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, ако при спроведувањето на супервизијата која се врши врз основа на барање согласно членовите 97 и 100 од овој закон, се утврдени повреди на прописите за заштита на личните податоци кои се отстранети во текот на спроведувањето на супервизијата, односно до донесување на решението за отстранување на утврдените повреди, супервизорот наместо решение за запирање на постапката од ставот (2) на овој член, донесува решение со кое го уважува барањето од членовите 97 и 100 од овој закон и утврдува повреда на заштитата на личните податоци, против кое незадоволната странка има право да поднесе тужба за поведување на управен спор до надлежниот суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

(4) За отстранувањето на утврдените повреди супервизорот донесува решение, со кое особено ги утврдува следните корективни мерки:

- комплетирање, ажурирање, исправање, откривање или обезбедување тајност на личните податоци,

- спроведување на дополнителни технички и организациски мерки за обезбедување тајност и заштита на обработката на личните податоци,

- забрана на натамошна обработка на личните податоци,

- запирање на преносот на личните податоци во друга земја или меѓународна организација,

- обезбедување податоци или нивниот пренос до други субјекти,

- блокирање, бришење или уништување на личните податоци,

- демонтирање, преместување или отстранување на опрема, уреди, инсталации и системи со кои се обработуваат личните податоци,

- рок за донесување на документација, односно прописи согласно со одредбите од овој закон,
- рок за отстранување на повредите или
- други мерки согласно со членот 66 став 2 од овој закон.

(5) Ако со решението од ставот (4) на овој член на контролорот, односно обработувачот му е утврден рок за постапување согласно со овој закон, должен е по истекот на овој рок да ја извести Агенцијата дали постапил по истото, како и да достави соодветни докази.

(6) Против решението од ставот (4) на овој член може да се поднесе тужба за поведување на управен спор до надлежниот суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

(7) Одредбите на овој член се применуваат и за поднесено барање во согласност со членот 93 од овој закон.

Записник за контролна супервизија

Член 108

(1) За извршената контролна супервизија се составува записник во кој супервизорот ќе констатира дека контролорот, односно обработувачот целосно постапил, делумно постапил или не постапил по решението од извршената редовна или вонредна супервизија.

(2) Во случај на непостапување, односно делумно постапување по решението, супервизорот поведува прекршочна постапка согласно со овој закон и Законот за прекршоците.

Поведување на прекршочна постапка

Член 109

(1) Ако при спроведувањето на супервизијата, супервизорот утврди повреда од овој закон, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка до Прекршочната комисија согласно одредбите од овој закон и Законот за прекршоците.

(2) Во случај на вршење редовна супервизија, доколку супервизорот утврди повреда на овој или друг закон, со решението од член 107 став (4) од овој закон му определува рокови за отстранување на утврдените повреди. По истекот на утврдените рокови со решението, супервизорот може да спроведе контролна супервизија согласно овој закон.

Х. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Прекршоци од I категорија

Член 110

(1) Глоба во износ до 2% од вкупниот годишен приход на контролорот или обработувачот-правно лице, (изразена во апсолутен износ) остварен во деловната година што и претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот, доколку во таа година правното лице, започнало да работи, ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

1) не обезбедува услови за верификација дека согласноста е дадена од законскиот застапник на детето во однос на услугите на информатичкото општество според одредбите на членот 12 од овој закон;

2) врши обработка за којашто не се бара идентификација на субјектот на личните податоци спротивно на одредбите на членот 15 од овој закон;

3) не применува техничка и интегрирана заштита на личните податоци според одредбите на членот 29 од овој закон;

4) не ги исполнува обврските во однос на постапување на заеднички контролори според одредбите на членот 30 од овој закон;

5) не определува овластен претставник на контролор или обработувач кој не е основан во Република Северна Македонија според одредбите на членот 31 од овој закон;

6) при ангажирање на обработувачи постапува на начин спротивен на одредбите на членот 32 од овој закон;

7) врши обработка без дадени упатства од страна на контролорот спротивно на одредбите на членот 33 од овој закон;

8) не води евиденција на активностите за обработка според одредбите на членот 34 од овој закон;

9) не соработува со Агенцијата на нејзино барање според одредбите на членот 35 од овој закон;

10) не ја исполнува обврската за безбедност на обработката според одредбите на членот 36 од овој закон;

11) не ја исполнува обврската за известување за нарушување на безбедноста на личните податоци според одредбите на членот 37 од овој закон;

12) не ги исполнува обврските за известување на субјектот на личните податоци за нарушување на безбедноста на личните податоци според одредбите на членот 38 од овој закон;

13) не врши проценка на влијанието на заштитата на личните податоци според одредбите на членот 39 од овој закон;

14) не врши претходна консултација според одредбите на членот 40 од овој закон;

15) не ја исполнува обврската за определување офицер за заштита на личните податоци според одредбите на членот 41 од овој закон;

16) не ги исполнува обврските за обезбедување на положбата на офицерот за заштита на личните податоци според одредбите на членот 42 од овој закон;

17) не обезбедува услови за вршење на работите на офицерот за заштита на личните податоци според одредбите на членот 43 од овој закон;

18) не ја исполнува обврската во однос на давање на лични податоци на корисници согласно одредбите на членот 94 од овој закон;

19) врши обработка на лични податоци за цели на директен маркетинг спротивно на одредбите на членот 96 од овој закон и

20) не овозможува вршење на супервизија според одредбите на членот 106 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 300 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за прекршокот од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на службено лице во органите на државната власт за сторен прекршок од ставот (1) на овој член.

(4) Глоба во износ од 100 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице-контролор или обработувач за сторен прекршок од ставот (1) на овој член.

(5) Глоба во износ до 2% од вкупниот годишен приход на тело што спроведува мониторинг на усогласеноста на кодексот на однесување (изразена во апсолутен износ) остварен во деловната година што и претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот, доколку во таа година телото започнало да работи, ќе му се изрече за прекршок ако постапува на начин спротивен на одредбите на членот 45 став (4) од овој закон.

(6) Глоба во износ до 2% од вкупниот годишен приход на сертификационо тело (изразена во апсолутен износ) остварен во деловната година што и претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот, доколку во таа година сертификационото тело започнало да работи, ќе му се изрече за прекршок ако постапува на начин спротивен на одредбите на членовите 46 и 47 од овој закон.

(7) Глоба во износ од 300 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во телото што спроведува мониторинг на усогласеноста на кодексот на однесување, односно на одговорното лице во сертификационото тело за прекршоците од ставовите (5) и (6) на овој член.

Прекршоци од II категорија

Член 111

(1) Глоба во износ до 4% од вкупниот годишен приход на контролорот или обработувачот-правно лице, (изразена во апсолутен износ) остварен во деловната година што и претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот, доколку во таа година правното лице, започнало да работи, ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

1) не постапува според начелата поврзани со обработката на личните податоци предвидени во одредбите на членот 9 од овој закон;

2) не врши законска обработка според одредбите на членот 10 од овој закон;

3) не ги обезбедува условите за согласност според одредбите на членот 11 од овој закон;

4) врши обработка на посебни категории на лични податоци спротивно на одредбите на членот 13 од овој закон;

5) не ги исполнува обврските за извршување на правата на субјектот на личните податоци според одредбите на членот 16 од овој закон;

6) не доставува информации на субјектот на личните податоци при собирање на неговите лични податоци според одредбите на членот 17 од овој закон;

7) не доставува информации на субјектот на личните податоци кога личните податоци не се добиени од него според одредбите на членот 18 од овој закон;

8) не овозможува пристап на субјектот на личните податоци според одредбите на членот 19 од овој закон;

9) не врши исправка на личните податоци според одредбите на членот 20 од овој закон;

10) не ги исполнува обврските за правото на бришење (право да се биде заборавен) според одредбите на членот 21 од овој закон;

11) не овозможува ограничување на обработката на личните податоци според одредбите на членот 22 од овој закон;

12) не ја исполнува обврската за известување при исправка или бришење на личните податоци или ограничување на обработката според одредбите на членот 23 од овој закон;

13) не овозможува преносливост на податоците според одредбите на членот 24 од овој закон;

14) не постапува по поднесен приговор според одредбите на членот 25 од овој закон;

15) не ги исполнува обврските за регулирање на автоматското донесување на поединечни одлуки, вклучувајќи го и профилирањето според одредбите на членот 26 од овој закон;

16) не применува соодветни технички и организациски мерки според одредбите на членот 28 од овој закон;

17) не постапува според општото начело за пренос на лични податоци предвидено во одредбите на членот 48 од овој закон;

18) врши пренос на лични податоци врз основа на одлука за соодветност спротивно на одредбите на членот 49 од овој закон;

19) врши пренос на лични податоци кој подлежи на соодветни заштитни мерки спротивно на одредбите на членот 50 од овој закон;

20) врши пренос на лични податоци врз основа на задолжителните корпоративни правила спротивно на одредбите на членот 51 од овој закон;

21) врши пренос или откривање на лични податоци спротивно на одредбите на членот 52 од овој закон;

22) врши пренос на лични податоци во специфични ситуации спротивно на одредбите на членот 53 од овој закон;

23) не овозможува вршење на истражните овластувања на Агенцијата според одредбите на членот 66 став (1) од овој закон;

24) не постапува по корективните овластувања на Агенцијата според одредбите на членот 66 став (2) од овој закон;

25) врши обработка на матичен број на граѓанинот спротивно на одредбите на членот 83 од овој закон;

26) врши обработка на лични податоци без претходно добиено одобрение од Агенцијата според одредбите на членот 84 став (1) од овој закон;

27) не применува заштитни мерки според одредбите на членот 86 став (1) од овој закон и

28) врши обработка на податоци за починати лица спротивно на одредбите на членот 88 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 300 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за прекршокот од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на службено лице во органите на државната власт за сторен прекршок од ставот (1) на овој член.

(4) Глоба во износ од 100 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице-контролор или обработувач за сторен прекршок од ставот (1) на овој член.

Прекршоци – видео надзор

Член 112

(1) Глоба во износ од 1.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице-контролор, ако:

1) врши видео надзор спротивно на одредбите на членот 89 од овој закон;

2) врши обработка на лични податоци преку систем за вршење на видео надзор спротивно на одредбите на членот 90 од овој закон;

3) врши видео надзор во едностанбени и повеќестанбени објекти спротивно на одредбите на членот 91 од овој закон; и

4) не врши анализа и периодична оценка според одредбите на членот 92 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност, ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за прекршок од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на службено лице во органите на државната власт за сторен прекршок од став (1) на овој член.

(4) Глоба во износ од 100 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице-контролор или обработувач за сторен прекршок од став (1) на овој член.

Одмерување на глоба

Член 113

(1) При одмерување на глобата во секој конкретен случај соодветно се разгледуваат следните елементи:

а) природата, тежината и времетраењето на повредата, земајќи ги предвид природата, обемот или целта на соодветната обработка, како и бројот на засегнати субјекти на лични податоци и степенот на нивната претрпена штета;

б) дали повредата е извршена намерно или од небрежност;

в) секоја преземена активност од контролорот или обработувачот за ублажување на последиците од штетите претрпени од страна на субјектите на личните податоци;

г) степенот на одговорност на контролорот или обработувачот, земајќи ги предвид техничките и организационските мерки кои се применуваат во согласност со членовите 29 и 36 од овој закон;

д) сите релевантни претходни прекршоци сторени од страна на контролорот или обработувачот;

ѓ) степенот на соработка со Агенцијата со цел отстранување на повредата и ублажување на можните негативни ефекти од таа повреда;

е) категориите на лични податоци врз кои влијае повредата;

ж) начинот на кој Агенцијата дознала за повредата, особено дали и до кој степен контролорот или обработувачот извештил за повредата;

з) ако против засегнатиот контролор или обработувач во врска со истиот предмет на обработка претходно му биле изречени мерки од членот 66 став (2) од овој закон, неговото усогласување со тие мерки;

с) почитувањето на одобрените кодекси на однесување во согласност со членот 44 од овој закон или одобрените механизми за сертификација во согласност со членот 46 од овој закон и

и) сите други отежнувачки или олеснувачки фактори кои се применливи на околностите на случајот, како што се директно или индиректно остварени финансиски добивки или избегнати загуби поради повредата.

(2) Ако контролорот или обработувачот за иста или за поврзани операции на обработка намерно или од небрежност повредил неколку одредби од овој закон, вкупниот износ на глобата не може да го надминува износот одреден за најтешкиот прекршок.

Надлежност за прекршок

Член 114

(1) За прекршоците определени во членовите 110, 111 и 112 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува Агенцијата (во натамошниот текст: Прекршочен орган).

(2) Прекршочната постапка од ставот (1) на овој член ја води Комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Прекршочна комисија) формирана од страна на директорот на Агенцијата.

(3) Прекршочната комисија е составена од два члена и претседател на Комисијата со нивни заменици.

(4) Членовите на комисијата и нивните заменици треба да имаат високо образование и работно искуство од најмалку една година на предметната материја, од кои најмалку еден е дипломиран правник со положен правосуден испит.

(5) Мандатот на членовите на Прекршочната комисија и нивните заменици е со времетраење од две години со право на повторен избор.

(6) Покрај членовите на Прекршочната комисија и нивните заменици директорот на Агенцијата може да определи секретар на Прекршочната комисија кој врши административни работи за Комисијата.

(7) Прекршочната комисија донесува деловник за својата работа.

(8) Прекршочната комисија има право да изведува докази и собира податоци кои се неопходни за утврдување на прекршокот, како и да врши други работи и презема дејствија утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.

Судска заштита во прекршочна постапка

Член 115

(1) Против одлуката на Прекршочната комисија е дозволено е користење на правно средство согласно со Законот за прекршоците.

Застареност

Член 116

(1) Прекршочната постапка не може да се поведе ниту да се води ако поминат две години од денот кога е сторена повредата на некое право загарантирано со овој закон.

(2) Застарувањето на прекршочното гонење започнува од денот кога е сторена повредата на некое право загарантирано со овој закон.

(3) Застарувањето не тече за времето за кое според законот гонење не може да започне или да продолжи.

(4) Застарувањето се прекинува со секое процесно дејствие што се презема заради гонење на сторителот на повредата.

(5) Застарувањето се прекинува и кога сторителот во времето додека тече рокот на застареноста стори исто така тежок или потежок прекршок.

(6) По секој прекин застарувањето започнува повторно да тече.

(7) Застареност на прекршочното гонење настанува во секој случај кога ќе измине два пати онолку време колку што според овој закон се бара за застареност на прекршочното гонење.

XI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Започнати постапки

Член 117

(1) Започнатите постапки за инспекциски надзор, односно прекршочните постапки пред денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се довршат согласно одредбите од овој закон, доколку тие се поповолни за контролорот, односно обработувачот.

(2) Започнатите управни постапки пред денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се довршат според одредбите на Законот за општата управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ број 124/15) и Законот за заштита на личните податоци („Службен весник на Република Македонија“ број 7/2005, 103/2008, 124/10, 135/11, 43/14, 153/15, 99/16 и 64/18), доколку тие се поповолни за странките.

(3) Преземените дејствија во врска со инспекциските надзори кои се започнати пред денот на влегувањето во сила од овој закон, ќе се довршат согласно одредбите на Законот за заштита на личните податоци („Службен весник на Република Македонија“ број 7/2005, 103/2008, 124/10, 135/11, 43/14, 153/15, 99/16 и 64/18) и прописите донесени врз основа на тој закон.

Преоден режим за Агенцијата

Член 118

(1) Дирекцијата за заштита на личните податоци со денот на влегувањето во сила од овој закон, продолжува да работи како Агенција за заштита на личните податоци.

(2) Вработените од Дирекцијата за заштита на личните податоци со денот на влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да работат во Агенцијата.

(3) Со денот на влегувањето во сила на овој закон, Агенцијата ги презема предметите, архивата, материјалните, техничките, просторните и другите средства за работа неопходни за спроведување од овој закон од Дирекцијата за заштита на личните податоци.

(4) Агенцијата ќе го усогласи своето работење во согласност со одредбите од овој закон во рок од 18 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(5) Централниот регистар на збирки на лични податоци кој е воспоставен со Законот за заштита на личните податоци („Службен весник на Република Македонија“ број 7/2005, 103/2008, 124/10, 135/11, 43/14, 153/15, 99/16 и 64/18) ќе продолжи да функционира како евиденција на збирки на лични податоци со висок ризик согласно одредбите од овој закон, при што контролорите се должни во рок од 18 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон да достават известување за пријавените збирки на лични податоци, според одредбите од членот 71 од овој закон. По пристапувањето на Република Северна Македонија во Европската унија, одредбите од членот 71 од овој закон кои се однесуваат на водењето на евиденција на збирки на лични податоци со висок ризик ќе престанат да се применуваат, при што податоците содржани во евиденцијата се чуваат трајно согласно прописите за архивски материјал.

(6) Директорот и заменикот директор на Дирекцијата, со денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе ја извршуваат својата функција како директор и заменик директор на Агенцијата за заштита на личните податоци, се до денот на истекување на нивниот мандат според Законот за заштита на личните податоци („Службен весник на Република Македонија“ број 7/2005, 103/2008, 124/10, 135/11, 43/14, 153/15, 99/16 и 64/18).

(7) Агенцијата е правен следбеник на сите права и обврски на Дирекцијата за заштита на личните податоци.

Период на усогласување

Член 119

Контролорите и обработувачите се должни да го усогласат своето работење со одредбите од овој закон во рок од 18 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Усогласување на прописите со кои се уредува собирањето, обработката, чувањето, користењето и доставувањето на лични податоци

Член 120

Законите и другите прописи со кои се уредува собирањето, обработката, чувањето, користењето и доставувањето на лични податоци, ќе се усогласат со одредбите од овој закон во рок од 18 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Период на донесување на подзаконски акти

Член 121

(1) Подзаконските акти предвидени со овој закон, директорот на Агенцијата ќе ги донесе во рок од 18 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До денот на започнувањето на примената на прописите од ставот (1) на овој член ќе се применуваат постојните прописи доколку не се во спротивност со одредбите од овој закон.

Престанување на примена

Член 122

Одредбите од глава II (освен член 12), III, IV (освен членови 46 и 47), V и VIII од овој закон ќе престанат да се применуваат до пристапувањето на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Престанување на важење

Член 123

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за заштита на личните податоци („Службен весник на Република Македонија“ број 7/2005, 103/2008, 124/10, 135/11, 43/14, 153/15, 99/16 и 64/18).

Влегување во сила

Член 124

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J

PËR MBROJTJEN E TË DHËNAVE PERSONALE(*)

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Përmbajtja e ligjit

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet mbrojtja e të dhënave personale dhe e drejta për privatësi në lidhje me përpunimin e të dhënave personale, kurse veçanërisht parimet në lidhje me përpunimin e të dhënave personale, те drejtat e subjektit të të dhënave personale, pozita e kontrollorit dhe përpunuesit, transferimi i të dhënave personale në shtete tjera, темелими, статуси dhe компетентат е Агјенсисѐ пѐр Мбројтјен е тѐ Дхѐнаве Personale, операционе тѐ веçанта тѐ пѐрпунимит тѐ тѐ дхѐнаве personale, мјетет јуридике дхе пѐргјегјѐсиа гјатѐ пѐрпунимит тѐ тѐ дхѐнаве personale, supervizioni мби мбројтјен е тѐ дхѐнаве personale си дхе kundѐrvajtjet дхе procedura пѐр kundѐrvajtje нѐ кѐтѐ fushѐ.

* Me këtë ligj bëhet harmonizim me rregullativën evropiane në fushën e mbrojtjes së të dhënave personale edhe atë: Rregullativën (BE) 2016/679 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit nga 27 prill 2016 për mbrojtje të personave fizikë në aspekt të përpunimit të të dhënave personale, për qarkullim të lire të të dhënave të tilla dhe për shfuqizim të Direktivës 95/46/BE (Rregullorën e përgjithshme për mbrojtje të të dhënave) CELEX numër 32016R0679.

Zbatimi material

Neni 2

(1) Ky ligj zbatohet për përpunim tërësisht ose pjesërisht të automatizuar të të dhënave personale dhe të përpunimit tjetër të të dhënave personale të cilat janë pjesë e përmbledhjes ekzistuese të të dhënave personale ose janë dedikuar të jenë pjesë e përmbledhjes së të dhënave personale.

(2) Dispozitat e këtij ligji nuk do të zbatohen për përpunimin e të dhënave personale që bëhet nga ana e personave juridikë, ekskluzivisht për shkak të aktiviteteve personale ose aktiviteteve në shtëpi.

Zbatimi territorial

Neni 3

(1) Dispozitat e këtij ligji zbatohen mbi përpunimin e të dhënave personale nëse kontrollori ose përpunuesi është i themeluar në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, pavarësisht nëse përpunimi i të dhënave personale bëhet në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut ose jashtë kufijve të saj.

(2) Dispozitat e këtij ligji zbatohen mbi përpunimin e të dhënave personale të subjekteve të të dhënave personale nga Republika e Maqedonisë së Veriut, nga ana e kontrollorit ose përpunuesit që nuk është i themeluar në Republikën e Maqedonisë së Veriut, me ç'rast aktivitetet për përpunim të të dhënave personale ndërliдhen me:

- ofertë të mallrave ose shërbimeve, pavarësisht nëse nga subjekti i të dhënave personale nga Republika e Maqedonisë së Veriut kërkohet të bëjë pagesë ose

- mbikëqyrje të sjelljes së subjekteve të të dhënave personale, nëse ajo sjellje zhvillohet në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(3) Dispozitat e këtij ligji zbatohen mbi përpunimin e të dhënave personale nga ana e kontrollorit i cili nuk është i themeluar në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, por është i themeluar në territor ku aplikohet legjislacioni i Republikës së Maqedonisë së Veriut sipas marrëveshjeve të ratifikuara ndërkombëtare në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Përkufizime

Neni 4

(1) Shprehje të veçanta të përdorura në këtë ligj e kanë këtë kuptim:

1. **“Të dhëna personale”** është secila informatë që ka të bëjë me person fizik të identifikuar ose person fizik i cili mund të identifikohet (subjekt i të dhënave personale), kurse person fizik i cili mund të identifikohet është person identiteti i të cilit mund të përcaktohet drejtpërsëdrejti ose tërthorazi, veçanërisht në bazë të identifikuesit siç janë emri dhe mbiemri, numri i amzës i qytetarit, të dhëna për lokacionin, identifikator nëpërmjet internetit, ose në bazë të një ose më shumë veçorive specifike për identitetin e tij fizik, fiziologjik, gjenetik, mental, ekonomik, kulturor ose social të atij personi fizik;

2. **“Përpunim i të dhënave personale”** është secili operacion ose përmbledhje e operacioneve të cilat kryhen mbi të dhënat personale, ose grup i të dhënave personale,

në mënyrë automatike ose tjetër, siç janë: grumbullim, evidentim, organizim, strukturim, ruajtje, adaptim ose ndryshim, tërheqje, konsultim, këqyrje, përdorim, zbulim nëpërmjet transmetimit, publikim ose bërje të kapshme ndryshe, harmonizim ose kombinim, kufizim, shlyerje ose asgjësim;

3. **“Kufizim i përpunimit të të dhënave personale”** është shënim i të dhënave personale të cilat ruhen, e me qëllim të kufizimit të përpunimit të tyre në të ardhmen;

4. **“Profilim”** është secila formë e përpunimit automatik të të dhënave personale, që përbëhet nga përdorimi i të dhënave personale për vlerësim të aspekteve të caktuara personale në lidhje me personin fizik, kurse veçanërisht për analizë ose parashikim të aspekteve të cilat kanë të bëjnë me kryerjen e obligimeve profesionale të atij personi fizik, gjendjen e tij ekonomike, shëndetin, preferencat personale, interesat, besueshmërinë, sjelljen, lokacionin ose lëvizjen;

5. **“Pseudonimizim”** është përpunim i të dhënave personale në mënyrë që të dhënat personale nuk mund të ndërlihen me subjekt të caktuar të të dhënave personale pa u shfrytëzuar informata shtesë, me kusht që informatat e tilla shtesë të ruhen veçmas dhe t’u nënshtrohen masave teknike dhe organizative me të cilat do të sigurohet që të dhënat personale nuk ndërlihen me person fizik të identifikuar ose person fizik i cili mund të identifikohet;

6. **“Përmbledhje e të dhënave personale”** është grup i strukturuar i të dhënave personale që është e aksesshme në pajtim me kriteret specifike, pa marrë parasysh nëse është e centralizuar, e decentralizuar ose e përhapur në bazë funksionale ose gjeografike;

7. **“Kontrollor”** është person fizik ose juridik, organ i pushtetit shtetëror, organ shtetëror ose person juridik i themeluar nga shteti për kryerje të autorizimeve publike, agjenci ose trup tjetër i cili në mënyrë të pavarur ose së bashku me të tjerë i përcakton qëllimet dhe mënyrën e përpunimit të të dhënave personale, kurse kur qëllimet dhe mënyra e përpunimit të të dhënave personale janë përcaktuar me ligj, me ligjin e njëjtë përcaktohen kontrollori ose kriteret e veçanta për caktimin e tij;

8. **“Përpunues i përmbledhjes së të dhënave personale”** është person fizik ose juridik, organ i pushtetit shtetëror, organ shtetëror ose person juridik i themeluar nga shteti për kryerje të autorizimeve publike, agjenci ose trup tjetër që i përpunon të dhënat personale në emër të kontrollorit;

9. **“Shfrytëzues”** është person fizik ose juridik, organ i pushtetit shtetëror, organ shtetëror ose person juridik i themeluar nga shteti për kryerje të autorizimeve publike, agjenci ose trup tjetër të cilit i zbulohen të dhënat personale pavarësisht nëse është ky është person i tretë ose jo. Megjithatë, organet e pushtetit shtetëror dhe organet shtetërore të cilëve u zbulohen të dhënat personale në kuadër të hetimit të veçantë në pajtim me ligj, nuk konsiderohen si shfrytëzues, me ç’rast përpunimi i këtyre të dhënave nga këto organe duhet të jetë në pajtim me rregullat në fuqi për mbrojtjen e të dhënave personale sipas qëllimeve të atij përpunimi;

10. **“Person i tretë”** është çdo person fizik ose juridik, organ i administratës shtetërore, organ shtetëror ose person juridik i themeluar nga shteti për kryerje të autorizimeve publike, agjenci ose trup tjetër, që nuk është subjekt i të dhënave personale, kontrollues, përpunues ose person, i cili

është nën autorizim të drejtpërdrejtë të kontrollorit ose përpunuesit në mënyrë të autorizuar t’i përpunojë të dhënat;

11. **“Pëlqim”** i subjektit të të dhënave personale është çdo vullnet i paraqitur, i shprehur konkret, i informuar dhe i padyshimtë i subjektit të të dhënave personale nëpërmjet deklaratës ose veprimit qartë të konfirmuar, kurse me të cilat shprehet pëlqimi për përpunimin e të dhënave të tij personale;

12. **“Cenim i sigurisë së të dhënave personale”** është çdo cenim i sigurisë që shpie në shkatërrim të rastësishëm ose të paligjshëm, humbje, ndryshim, zbulim të paautorizuar ose qasje të dhënat personale të cilat transferohen, ruhen ose përpunohen në mënyrë tjetër;

13. **“Kategori të veçanta të të dhënave personale”** janë të dhëna të cilat zbulojnë origjinë racore ose etnike, qëndrime politike, bindje fetare ose filozofike ose anëtarësi në organizata sindikale, si dhe të dhëna gjenetike, të dhëna biometrike, të dhëna që kanë të bëjnë me shëndetin ose të dhëna për jetën seksuale apo orientimin seksual të personit fizik;

14. **“Të dhëna gjenetike”** janë të dhëna personale në lidhje me karakteristikat gjenetike të personit fizik të cilat janë të trashëguara ose të fituara, kurse të cilat zbulojnë informatë të vetme për fiziologjinë ose shëndetin e tij, e cila posaçërisht fitohet me analizës së mostrës biologjike nga ai person fizik;

15. **“Të dhëna biometrike”** janë të dhëna personale të cilat fitohen nëpërmjet përpunimit specifik teknik të karakteristikave fizike ose fiziologjike të personit fizik ose karakteristika të sjelljes së tij, kurse nëpërmjet të cilave mundësohet ose vërtetohet identifikimi unik i personit fizik;

16. **“Të dhëna që kanë të bëjnë me shëndetin”** janë të dhëna personale në lidhje me shëndetin fizik ose mental të personit fizik, duke i përfshirë edhe të dhënat për mbrojtjen e fituar shëndetësore të cilat zbulojnë informata për shëndetin e tij;

17. **“Përfaqësues”** është person fizik ose juridik i themeluar në Republikën e Maqedonisë së Veriut, që është i përcaktuar nga ana e kontrollorit ose përpunuesit i cili nuk është i themeluar në Republikën e Maqedonisë së Veriut me qëllim që ta përfaqësojë kontrollorin, përkatësisht përpunuesin në lidhje me obligimet e tij që rezultojnë nga ky ligj, me ç’rast përfaqësuesi përcaktohet në formë të shkruar në pajtim me nenin 31 të këtij ligji;

18. **“Rregulla obligative korporative”** janë politika për mbrojtjen e të dhënave personale të cilat respektohen nga ana e kontrollorit ose përpunuesit të themeluesit në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, gjatë transferimit ose serisë së transferimeve të të dhënave personale nga Republika e Maqedonisë së Veriut te kontrollues ose përpunues në një ose më tepër vende të treta në suaza të grupit të shoqërive (shoqëri të lidhura) ose grup të personave juridikë të cilët kryejnë veprimtari të përbashkët ekonomike;

19. **“Shërbime të shoqërisë informatike”** janë shërbime të cilat janë të përkufizuara në dispozitat për tregti elektronikë;

20. **“Organizatë ndërkombëtare”** është organizatë dhe organet e saj të rregulluara me të drejtën publike ndërkombëtare ose çfarë do organi tjetër i formuar nga ana e ose në bazë të marrëveshjes ndërmjet dy ose më tepër shteteve;

21. **“Marketing i drejtpërdrejtë”** është çdo lloj komunikimi i realizuar në çfarë do mënyre sipas arritjeve më të reja teknologjike, kurse me qëllim të dërgimit të përmbajtjes reklamuese, marketingu ose propaganduese e cila është e fokusuar drejtpërsëdrejti kah ndonjë subjekt i të dhënave personale, si dhe përpunimi i të dhënave personale që përfshin edhe profilim deri në atë shkallë deri në të cilën i njëjti lidhet me këtë lloj komunikimi.

22. **“Grup mbikëqyrës”** është Agjencia për Mbrojtjen e të Dhënave Personale e cila ka status të organit të pavarur shtetëror dhe të mëvetësishëm e themeluar në pajtim me këtë ligj (në tekstin e mëtejme: Agjencia).

23. **“Hulumtim”** në kuptim të këtij ligji është procedurë e testimi dhe kontrollimit të ndonjë kontrollori ose përpunuesi në lidhje me ligjshmërinë e aktiviteteve që janë ndërmarrë nga ana e tij gjatë përpunimit të të dhënave personale dhe mbrojtja e tyre gjatë zbatimit të këtij ligji dhe dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji,

24. **“Organ i pushtetit shtetëror”** në kuptim të këtij ligji janë organe dhe institucione tjera shtetërore të themeluara në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut ose në pajtim me ligj tjetër,

25. **“Ikonë”** në kuptim të këtij ligji është pasqyrë vizuale e aplikacionit ose programit softuerik tashmë të instaluar në sistemin informatiko-komunikues të cilin e përdor subjekti i të dhënave personale dhe është i kuptueshëm për përdoruesin e sistemit.

(2) Shprehjet që përdoren në këtë ligj, domethënia e të cilave nuk është përkufizuar në paragrafin (1) të këtij neni, kanë domethënie të përcaktuar me ligj tjetër.

Ndalimi për diskriminim

Neni 5

Mbrojtja e të dhënave personale garantohet për çdo person fizik pa diskriminim të bazuar mbi nacionalitetin, racën, ngjyrën e lëkurës, besimet fetare, përkatësinë etnike, gjininë, gjuhën, bindjet politike ose të tjera, pozitën materiale, prejardhjen, arsimimin, prejardhjen sociale, shtetësinë, vendin ose llojin e qëndrimit ose çfarë do karakteristika tjera personale.

Zbatimi i Ligjit për procedurën e përgjithshme administrative

Neni 6

(1) Procedurat e parapara me këtë ligj do të udhëhiqen në pajtim me dispozitat nga Ligji për procedurë të përgjithshme administrative, nëse me këtë ligj nuk është rregulluar ndryshe.

(2) Komunikimi në lidhje me procedurat nga paragrafi (1) i këtij neni, ndërmjet Agjencisë dhe palëve zhvillohet në formë të shkruar, me gojë ose në formë elektronike, në pajtim me këtë ligj dhe Ligjin për procedurë të përgjithshme administrative.

Dërgimi i të dhënave

Neni 7

(1) Secili organ i administratës shtetërore, institucion publik, ent dhe person tjetër juridik që mban regjistra zyrtarë, përmbledhje të arritshme për publikun ose përmbledhje tjera të të dhënave është i obliguar pa

kompensim me kërkesë të Agjencisë, t'i dërgojë të dhënat nga regjistrat dhe përmbledhjet e të dhënave për nevojat e procedurave që zbatohen në pajtim me këtë ligj.

(2) Komunikimi ndërmjet Agjencisë dhe organeve të pushtetit shtetëror, institucioneve publike, enteve dhe personave tjerë juridik nga paragrafi (1) i këtij neni zhvillohet në formë të shkruar, me gojë ose në formë elektronike në pajtim me ligj.

Dhënie e ndihmës

Neni 8

(1) Agjencia mund të kërkojë dhe t'i jepet ndihmë nga organi i administratës shtetërore, kompetent për kryerje të punëve nga fusha e punëve të brendshme gjatë zbatimit të aktvendimit që është ekzekutiv në pajtim me Ligjin për procedurë të përgjithshme administrative dhe me këtë ligj, nëse has në rezistencë fizike ose rezistencë e tillë mund të pritet me arsye, si dhe në raste tjera të përcaktuara me ligj.

(2) Në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e punëve të brendshme është i obliguar të jep ndihmë në pajtim me ligj.

II. PARIME

Parime në lidhje me përpunimin e të dhënave personale

Neni 9

(1) Të dhënat personale:

- përpunohen në pajtim me ligj, në masë të mjaftueshme dhe në mënyrë transparente në lidhje me subjektin e të dhënave personale (“ligjshmëri, drejtësi dhe transparencë”),

- grumbullohen për qëllime konkrete, të qarta dhe legjitime dhe nuk do të përpunohen në mënyrë që nuk është në pajtim me ato qëllime. Përpunimi i mëtejme për qëllime të arkivimit me interes publik, për hulumtime shkencore ose historike ose për qëllime statistikore, në pajtim me nenin 86 paragrafi (1) i këtij ligji, nuk do të konsiderohet që nuk është në pajtim me qëllimet fillestare për të cilat janë grumbulluar të dhënat personale (“kufizim i qëllimeve”),

- përkatëse, relevante dhe të kufizuara me atë që është e domosdoshme në lidhje me qëllimet për të cilat përpunohen (“vëllim minimal i të dhënave”),

- të sakta dhe ku është e nevojshme të azhurnuara, me ç'rast do të ndërmerren të gjitha masat përkatëse për shlyerje me kohë ose korrigjim i të dhënave që janë të pasakta ose nuk janë të plota, duke i pasur parasysh qëllimet për të cilat janë përpunuar (“saktësi”),

- të ruajtura në formë që mundëson identifikimin e subjekteve të të dhënave personale, jo më gjatë se ajo që është e nevojshme për qëllimet për të cilat përpunohen të dhënat personale. Të dhënat personale mund të ruhen më gjatë se afati i ruajtjes së tyre nëse përpunohen vetëm për qëllimet e arkivimit me interes publik, për hulumtime shkencore ose historike ose për qëllime statistikore në pajtim me nenin 86 paragrafi (1) i këtij ligji, kurse me aplikim të teknikave dhe masave përkatëse organizative në pajtim me këtë ligj, për shkak të mbrojtjes së të drejtave dhe lirive të subjektit të të dhënave personale (“kufizim i afatit të ruajtjes”),

- të përpunuara në mënyrë që siguron nivel përkatëse të sigurisë së të dhënave personale, duke përfshirë mbrojtje nga përpunimi i paautorizuar ose i paligjshëm, si dhe humbja, shkatërrimi ose dëmtimi i tyre i rastësishëm, me aplikim të masave përkatëse teknike ose organizative (“integritet dhe besueshmëri”).

(2) Kontrollori është përgjegjës për harmonizimin me paragrafin (1) të këtij neni, me ç’rast është i obliguar ta demonstrojë harmonizimin (Ilogaridhënie).

Ligjshmëria e përpunimit të të dhënave personale

Neni 10

(1) Përpunimi i të dhënave personale është ligjshmëria, vetëm nëse dhe deri në atë shkallë nëse është plotësuar së paku njëri nga këto kushte:

- subjekti i të dhënave personale ka dhënë pajtim për përpunim të të dhënave të tij personale për një ose më tepër qëllime konkrete,

- përpunimi është i nevojshëm për plotësim të marrëveshjes ku subjekti i të dhënave personale është pala kontraktuese, ose për t’u ndërmarrë aktivitete me kërkesë të subjektit të të dhënave personale para inkuadrimin të tij në marrëveshjen,

- përpunimi është i nevojshëm për plotësim të obligimit ligjor të kontrollorit,

- përpunimi nevojitet për mbrojtje të interesave thelbësore të subjektit të të dhënave personale ose të personit tjetër fizik,

- përpunimi nevojitet për kryerje të punëve të interesit publik ose gjatë kryerjes së autorizimit publik të kontrollorit të përcaktuar me ligj,

- përpunimi nevojitet për qëllimet e interesave legjitim të kontrollorit ose të personit të tretë, përveç kur interesat e tilla nuk dominojnë mbi interesat apo të drejtat dhe liritë e subjektit të të dhënave personale të cilët kërkojnë mbrojtje të të dhënave personale, veçanërisht kur subjekti i të dhënave personale është fëmijë.

(2) Dispozitat nga paragrafi (1) alineja 6 i këtij neni nuk do të vlejë për përpunimin e të dhënave personale nga ana e organeve të pushtetit shtetëror gjatë zbatimit të kompetencave të tyre.

(3) Baza juridike për përpunimin e të dhënave personale është përmendura në paragrafin (1) alinetë 3 dhe 5 të këtij neni përcaktohet me ligj. Në ligjin detyrimisht parahihet dispozita për: kushtet të cilat e përcaktojnë ligjshmërinë e përpunimit nga ana e kontrollorit, qëllimet e përpunimit, kategoritë e të dhënave personale të cilat janë lëndë e përpunimit, kategoritë e subjekteve të të dhënave personale; subjekte të cilëve mund t’u zbulohen të dhëna personale si dhe qëllime për të cilat zbulohen të dhënat personale, kufizimet në lidhje me qëllimet e përpunimit, periudha e ruajtjes, operacionet dhe procedurat për përpunim, duke përfshirë edhe masa për sigurim të përpunimit ligjor dhe të drejtë, kurse me qëllim të plotësohet qëllimi i interesit publik dhe të jetë proporcionale me realizimin e qëllimit legjitim. Ligji doemos duhet të përmbajë edhe vlerësim të ndikimit të mbrojtjes së të dhënave personale për rastet e parapara në nenin 39 të këtij ligji.

(4) Nëse të dhënat personale përpunohen për qëllim tjetër ndryshe nga qëllimi për të cilin fillimisht janë grumbulluar, me ç’rast përpunimi nuk bëhet në bazë të

pëlqimit të subjektit të të dhënave personale ose në bazë të ligjit, që është masë e domosdoshme dhe proporcionale për mbrojtjen e qëllimeve të përcaktuara në nenin 27 paragrafi (1) i këtij ligji atëherë kontrollori për të përcaktuar nëse përpunimi për qëllime tjera është në pajtim me qëllimin fillestar për të cilin janë grumbulluar të dhënat personale, është i obliguar mes tjerash t’i marrë parasysh:

- çdo lidhshmëri ndërmjet qëllimeve për shkak të të cilat grumbullohen të dhënat personale dhe qëllimet për përpunimin e paraparë të mëtejme,

- kontekstin në të cilin janë grumbulluar të dhënat personale, veçanërisht në aspekt të raporteve ndërmjet subjekteve të të dhënave personale dhe kontrollorit,

- natyrën e të dhënave personale, ndërsa veçanërisht nëse përpunohen kategori të veçanta të të dhënave personale në pajtim me nenin 13 të këtij ligji ose përpunohen të dhëna personale të cilat kanë të bëjnë me aktgjykime penale dhe vepra penale në pajtim me nenin 14 të këtij ligji,

- pasojat e mundshme nga përpunimi i paraparë i mëtejme për subjektet e të dhënave personale,

- ekzistimi i masave përkatëse mbrojtëse të cilat mund të kyçen në kriptom ose pseudonimizim.

Kushtet për pëlqim

Neni 11

(1) Kur përpunimi bëhet në bazë të pëlqimit, kontrollori është i obliguar të demonstrojë që subjekti i të dhënave personale ka dhënë pajtim për përpunimin e të dhënave të tij personale në kuptim të nenit 4 paragrafi (1) pika 11 e këtij ligji.

(2) Nëse pëlqimi i subjektit të të dhënave personale është dhënë në formë të deklaratës së shkruar që ka të bëjë edhe me çështje tjera, kërkesa për pëlqim doemos duhet të prezantohet në mënyrë që qartë mund të dallojë nga çështjet tjera, në formë të kuptueshme dhe lehtë të arritshme, duke përdorur mjete të qarta dhe të thjeshta. Secila pjesë e deklaratës së tillë që paraqet shkelje të dispozitave të këtij ligji, nuk është obligative.

(3) Subjekti i të dhënave personale ka të drejtë të tërheq pëlqimin në çdo kohë. Tërheqja e pëlqimit nuk ndikon mbi ligjshmërinë e përpunimit, të bazuar në pajtim që është dhënë para tërheqjes së tij. Para se të japë pëlqim, subjekti i të dhënave personale informohet për atë, kurse tërheqja e pëlqimit duhet të jetë po aq e thjeshtë, sikur edhe dhënia e vet.

(4) Kur vlerësohet nëse pëlqimi është dhënë në mënyrë vullnetare, në masën më të madhe të mundshme merret parasysh, ndër të tjerat, nëse zbatimi i marrëveshjes në të cilën është përfshirë ndonjë shërbim i caktuar është kushtëzuar nga dhënia e pëlqimit për përpunimin e të dhënave personale, kurse i cili nuk nevojitet për plotësim të marrëveshjes.

Kushte të cilat zbatohen për pëlqim të fëmijës në lidhje me shërbimet e shoqërisë informatike

Neni 12

(1) Në rast kur subjekti i të dhënave personale ka dhënë pëlqim për përpunimin e të dhënave personale për një ose më tepër qëllime konkrete, në lidhje me ofrimin e drejtpërdrejtë të shërbimeve të shoqërisë informatike të

fëmijëve, përpunimi i të dhënave personale të fëmijës është ligjor, nëse fëmija ka së paku 14 vjet. Nëse fëmija është në moshë nën 14 vite, përpunimi i tillë është ligjor vetëm nëse dhe kur pëlqimi i tillë është dhënë ose është lejuar nga përfaqësuesi ligjor i fëmijës.

(2) Në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, kontrollori është i obliguar të bën përpjekje racionale për verifikim të pëlqimit që është dhënë nga përfaqësuesi ligjor i fëmijës, duke e pasur parasysh teknologjinë në dispozicion.

Përpunimi i kategorive të veçanta të të dhënave personale

Neni 13

(1) Është i ndaluar përpunimi i kategorive të veçanta të të dhënave personale të përcaktuara në nenin 4 paragrafi (1) pika 13 e këtij ligji.

(2) Me përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, përpunimi i kategorive të veçanta të të dhënave personale mund të bëhet, nëse:

1) subjekti i të dhënave personale ka dhënë pëlqim eksplicit për përpunimin e atyre të dhënave për një ose më tepër qëllime konkrete, përveç kur me ligj është paraparë që ndalesa nga paragrafi (1) i këtij neni për përpunim të të dhënave të tilla nuk mund të revokohet nga subjekti i të dhënave personale;

2) përpunimi është i domosdoshëm për qëllimet e zbatimit të obligimeve dhe realizimin e të drejtave të veçanta të kontrollorit ose të subjektit të të dhënave personale në fushën e punësimit dhe sigurisë sociale dhe në dispozitat për mbrojtje sociale, nëse kjo është e lejuar me ligj ose marrëveshje kolektive, në të cilën parashihen masa përkatëse për mbrojtjen e të drejtave fundamentale dhe interesat e subjektit të të dhënave personale;

3) përpunimi është i domosdoshëm për mbrojtjen e interesave thelbësore të subjektit të të dhënave personale ose të personit tjetër fizik, kur subjekti i të dhënave personale fizik ose juridik nuk është në gjendje të japë pëlqimin e vet;

4) përpunimi bëhet në suaza të aktiviteteve legjitime me masa përkatëse mbrojtëse nga fondacioni përkatës, shoqatë ose ndonjë organizatë tjetër joprofitabile me qëllim politik, filozofik, religjioz ose sindikal dhe me kusht përpunimi të vlejë vetëm për anëtarët e atyre organizatave ose të ish-anëtarëve të tyre ose të personave të cilët kanë kontakte të rregullta me ata në lidhje me qëllimet e tyre dhe me kusht të dhënat personale të mos zbulohen jashtë asaj organizate pa pëlqim të subjekteve të të dhënave personale;

5) përpunimi ka të bëjë me të dhëna personale të cilat dukshëm janë shpallur në mënyrë publike nga subjekti i të dhënave personale;

6) përpunimi është i domosdoshëm për vendosje, praktikim ose mbrojtje të kërkesave juridike ose gjithmonë kur gjykatat veprojnë në suaza të kompetencave të tyre;

7) përpunimi është i domosdoshëm për shkaqe të interesit publik në bazë të ligjit në mënyrë proporcionale me qëllimin dhe respektim të thelbit të së drejtës për mbrojtjen e të dhënave personale, si dhe sigurim të masave përkatëse dhe konkrete për mbrojtjen e të drejtave fundamentale dhe interesat e subjektit të të dhënave personale;

8) përpunimi është i domosdoshëm për qëllimet e mjekësisë parandaluese ose të punës, për vlerësim të aftësisë për punë të të punësuarit, diagnozë mjekësore, sigurim të kujdesit ose trajtimit mjekësor apo social ose për qëllimet e menaxhimit me shërbimet dhe sistemet për mbrojtje shëndetësore apo sociale, në bazë të ligjit ose në pajtim me marrëveshjen me punëtorin shëndetësor në cilën lëndë janë kushtet dhe masat mbrojtëse të përmendura në paragrafin (3) të këtij neni;

9) përpunimi është i domosdoshëm për qëllimet e interesit publik në fushën e shëndetësisë publike, siç janë mbrojtje kundër rreziqeve serioze tejkufitare për shëndetin ose sigurim të standardeve të larta për cilësi dhe siguri të mbrojtjes shëndetësore dhe barnat ose ndihmesat mjekësore, në bazë të ligjit, në të cilin janë paraparë masa përkatëse dhe konkrete për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të subjektit të të dhënave personale, veçanërisht mbrojtje të fshehtësisë afariste;

10) përpunimi është i domosdoshëm për qëllimet e arkivimit në interes publik, për qëllimet e hulumtimeve shkencore dhe historike ose qëllime statistikore në pajtim me nenin 86 paragrafi (1) i këtij ligji, në bazë të ligjit, që është proporcionale me qëllimin në pajtim me respektimin e thelbit të së drejtës së mbrojtjes së të dhënave personale dhe sigurim të masave përkatëse dhe konkrete për mbrojtjen e të drejtave themelore dhe interesave të subjektit të të dhënave personale.

(3) Të dhënat personale të përmendura në paragrafin (1) të këtij neni, mund të përpunohen për qëllimet e përmendura në paragrafin (2) pikën 8) të këtij neni, kur këto të dhëna përpunohen nga ana e, ose nën përgjegjësi të personit profesional që i nënshtrohet obligimit për ruajtje të fshehtësisë afariste në pajtim me ligj ose me rregullat tjera të përcaktuara nga trupat kompetentë në Republikën e Maqedonisë së Veriut ose nga person tjetër i cili gjithashtu i nënshtrohet obligimit për ruajtje të fshehtësisë afariste në pajtim me ligj ose rregullat e përcaktuara nga trupat kompetent në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Përpunimi i të dhënave personale lidhur me dënimet për vepra penale

Neni 14

Përpunimi i të dhënave personale në lidhje me dënimet për vepra penale ose që lidhen me masat mbrojtëse bazuar në nenin 10 paragrafi (1) të këtij ligji, kryhet vetëm nën kontrollin e organit kompetent të pushtetit shtetëror ose kur përpunimi lejohet me ligj në të cilin përcaktohen masat adekuat për mbrojtje në përputhje me të drejtat dhe liritë e subjekteve të të dhënave personale. Çdo regjistër gjithëpërfshirës i dënimeve për vepra penale mbahet nën kontroll të organit kompetent të pushtetit qendror, në pajtim me ligjin.

Përpunim për të cilin nuk kërkohet identifikim

Neni 15

(1) Nëse qëllimet për të cilat kontrollori përpunon të dhënat personale nuk kërkojnë ose ka pushuar nevoja për identifikim të mëtutjeshëm të subjektit të të dhënave personale nga kontrollori, kontrollori nuk është i detyruar të ruajë, të marrë ose përpunojë informata shpesh identifikuese të subjektit të të dhënave personale vetëm për shkak të harmonizimit me këtë ligj.

(2) Në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, kur kontrollori nuk është në gjendje të identifikojë subjektin e të dhënave personale, e informon në mënyrë adekuate subjektin, nëse është e mundur. Në raste të tilla, nenet 19 deri 24 të këtij ligji nuk zbatohen, përveç nëse subjekti i të dhënave personale, për të ushtruar të drejtat e tij nga këto nene, siguron informata shtesë, duke bërë të mundur identifikimin e tij.

III. TË DREJTAT E SUBJEKTIT TË TË DHËNAVE PERSONALE

1. Transparenca

Informatat transparente, komunikimi dhe mënyra e realizimit të të drejtave të subjektit të të dhënave personale

Neni 16

(1) Kontrollori është i detyruar të marrë masat e duhura për të siguruar të gjitha informatat e përmendura në nenet 17 dhe 18 të këtij ligji dhe në çdo komunikim të bazuar në nenet 19 deri 26, si dhe nenin 38 të këtij ligji, në lidhje me përpunimin që ka të bëjë me subjektin e të dhënave personale në mënyrë koncize, transparente, të kuptueshme dhe në një formë lehtësisht të arritshme, duke përdorur një gjuhë të thjeshtë e të qartë, veçanërisht për informatat të cilat janë dedikuar posaçërisht për fëmijë. Informatat duhet të jepen me shkrim ose me mjete tjera, duke përfshirë se ku është e zbatueshme në mënyrë elektronike. Me kërkesë të subjektit të të dhënave personale, informatat mund të jepet me gojë, me kusht që identiteti i subjektit të të dhënave personale të dëshmohet me mjete të tjera.

(2) Kontrollori ka për detyrë ta lehtësojë realizimin e të drejtave të subjektit të të dhënave personale në bazë të neneve 19 deri në 26 të këtij ligji. Në rastet që kanë të bëjnë me nenin 15 paragrafi (2) të këtij ligji, kontrollori nuk do të refuzojë të veprojë sipas kërkesës së subjektit të të dhënave personale për realizimin e të drejtave të tij në bazë të neneve prej 19 deri në 26 të këtij ligji, përveç nëse kontrollori dëshmon se nuk është në gjendje ta identifikojë subjektin e të dhënave personale.

(3) Kontrollori për kërkesën e subjektit të të dhënave personale ka për detyrë të dorëzojë informata mbi aktivitetet e ndërmarrja në bazë të neneve prej 19 deri në 26 të këtij ligji deri të subjekti i të dhënave personale pa anulimin e panevojshëm dhe në çdo rast, në periudhë prej një muaji nga dita e pranimit të kërkesës. Nëse është e nevojshme, ky afat mund të vazhdohet edhe për dy muaj duke i marrë parasysh ndërlikueshmërinë dhe numrin e kërkesave. Kontrollori e informon subjektin e të dhënave personale për çdo vazhdim në afat prej një muaji nga dita e pranimit të kërkesës, së bashku me arsyen e anulimit. Kur subjekti i të dhënave personale parashtron kërkesë në formë elektronike, informatat jepen me shfrytëzimin e mjeteve elektronike kur është e mundur, përveç nëse subjekti i të dhënave personale kërkon ndryshe.

(4) Nëse kontrollori nuk ndërmerr aktivitete sipas kërkesës së subjektit të të dhënave personale, kontrollori e informon subjektin e të dhënave personale pa anulim dhe më së voni në afat prej një muaji nga dita e pranimit të kërkesës, për arsyet e aktiviteteve të ndërmarrja dhe për mundësinë e parashtrim të kërkesës në Agjenci, si dhe për mundësinë e shfrytëzimit të mbrojtjes gjyqësore në pajtim me ligjin.

(5) Informata e siguruar në bazë të neneve 17 dhe 18 të këtij ligji dhe çdo komunikim dhe të gjitha aktivitetet e ndërmarrja në bazë të neneve prej 19 deri në 26, si dhe neni 38 të këtij ligji mundësohen pa kompensim. Në rast kur kërkesat e subjektit të të dhënave personale janë dukshëm të pabazuara ose të tepërta, veçanërisht në lidhje me karakterin e tyre përsëritës, kontrollori mund:

- të arkëtojë kompensim duke i marrë parasysh vëllimin, ndërlikueshmërinë dhe kohën e nevojshme për të siguruar informatën ose komunikimin ose për të vepruar sipas kërkesës ose

- refuzon të veprojë sipas kërkesës.

Të dëshmuarit e pabazueshmërisë ose karakterit të tepërt të kërkesës është në ngarkim të kontrollorit.

(6) Me përjashtim nga neni 15 i këtij ligji, ku kontrollori ka dyshime të arsyeshme në lidhje me identitetin e personit fizik që e parashtron kërkesën sipas neneve prej 19 deri në 25 të këtij ligji, kontrollori mund të kërkojë dorëzimin e informatave shtesë, të nevojshme për të përcaktuar identitetin e subjektit të të dhënave personale.

(7) Informata që dorëzohet te subjektet e të dhënave personale, në pajtim me nenin 17 dhe 18 të këtij ligji, mund të sigurohet në kombinim me ikonat e standardizuara, me qëllim që t'u sigurohet një mënyrë lehtësisht e dukshme, e kuptueshme dhe qartë e lexueshme për të siguruar një pasqyrë të qartë të qëllimit të përpunimit. Nëse ikonat e standardizuara paraqiten në formë elektronike, ato duhet të jenë të lexueshme në mënyrë makinerike.

(8) Mënyra e përcaktimit të informatave që do të paraqitet në formën e ikonave të standardizuara, si dhe procedurat për sigurimin e ikonave të standardizuara i përcakton drejtori i Agjencisë.

2. Informata dhe qasje te të dhënat personale

Informata të cilat dorëzohen gjatë grumbullimit të të dhënave personale nga subjekti i të dhënave personale

Neni 17

(1) Kur të dhënat personale grumbullohen nga subjekti i të dhënave personale, kontrollori në momentin e grumbullimit të të dhënave personale, subjektit të të dhënave personale ia siguron këto informata:

1) identiteti dhe kontakt të dhënat e kontrollorit dhe të dhënat për përfaqësuesin e tij të autorizuar në Republikën e Maqedonisë së Veriut;

2) kontakt të dhëna për oficerin për mbrojtje të të dhënave personale;

3) qëllimet e përpunimit për të cilat të dhënat personale janë dedikuar, si dhe baza juridike për përpunim;

4) interesat legjitime që i zbaton kontrollori ose personi i tretë, kur përpunimi kryhet në bazë të nenit 10 paragrafi (1) alineja 6 të këtij ligji;

5) shfrytëzuesit ose kategoritë e shfrytëzuesve të të dhënave personale, nëse i ka;

6) ku është e zbatueshme, fakti se kontrollori ka qëllim të bart të dhëna personale në vendin e tretë ose organizata ndërkombëtare, si dhe në rast të bartjes së të dhënave personale, në pajtim me nenin 50 ose nenin 51 ose nenin 53 paragrafi (1) nënparagrafi i dytë i këtij ligji, thirrje të masave mbrojtëse të pranueshme ose përkatëse dhe mënyra për marrje të kopjes nga ato ose informacione ku të njëjtat janë të kapshme.

(2) Përveç informatave të paragrafit (1) të këtij neni, kontrollori në momentin e grumbullimit të të dhënave personale, subjektit të të dhënave personale ia siguron këto informata plotësuese që janë të domosdoshme për sigurimin e përpunimit të drejtë dhe transparent:

1) periudha kohore për të cilën do të ruhen të dhënat personale, kurse nëse ajo është e pamundshme, kriteret që shfrytëzohen për përcaktimin e asaj periudhe;

2) ekzistimi i së drejtës të kërkohet nga kontrollori qasje, korrigjim ose shlyerje e të dhënave personale ose kufizim i përpunimit të të dhënave personale që kanë të bëjnë me subjektin e të dhënave personale, ose e drejta e kundërshtimit për përpunim, si dhe e drejta e bartjes së të dhënave;

3) ekzistimi i së drejtës për tërheqjen e pëlqimit në çdo kohë, pa mos ndikuar në ligjshmërinë e përpunimit e cila ishte bazuar në pëlqimin para se të tërhiqet i njëjti, kur përpunimi kryhet në bazë të nenit 10 paragrafi (1) pika 1 të këtij ligji ose në bazë të nenit 13 paragrafi (2) pika 1) të këtij ligji;

4) e drejta e parashtrimit të kërkesës për Agjencinë në pajtim me këtë ligj;

5) informatë nëse dhënia e të dhënave personale është ligjore ose detyrim kontraktues ose kusht që është i nevojshëm për lidhje të marrëveshje, si dhe nëse subjekti i të dhënave personale ka detyrim t'i japë të dhënat personale dhe pasojat e mundshme nëse këto të dhëna nuk jepen;

6) ekzistimi i procesit të automatizuar i vendosjes, duke përfshirë edhe profilimin siç është theksuar në nenin 26 paragrafët (1) dhe (4) të këtij ligji dhe së paku në ato raste, kur është përfshirë informatë e rëndësishme për proceset logjike të lidhura të përpunimit, si dhe rëndësia dhe pasojat e parapara nga përpunimi i tillë për subjektin e të dhënave personale.

(3) Kur kontrollori ka për qëllim edhe më tej të përpunojë të dhëna personale për qëllim të ndryshëm nga ai për të cilin janë grumbulluar të dhënat personale, kontrollori para përpunimit të mëtejshëm, subjektit të të dhënave personale i siguron informacione për qëllimin tjetër dhe të gjitha informacionet tjera të nevojshme, siç është theksuar në paragrafin (2) të këtij neni.

(4) Paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni nuk zbatohen vetëm nëse dhe deri në atë shkallë kur subjekti i të dhënave personale tashmë disponon me informatat.

Informata të cilat dorëzohen kur të dhënat personale nuk janë marrë nga subjekti i të dhënave personale

Neni 18

(1) Kur të dhënat personale nuk janë marrë nga subjekti i të dhënave personale, kontrollori subjektit i të dhënave personale ia siguron këto informata:

1) identitetin dhe kontakt të dhënat të kontrollorit dhe të dhënat për përfaqësuesin e tij të autorizuar në Republikën e Maqedonisë së Veriut;

2) kontakt të dhënat për oficerin për mbrojtje të të dhënave personale;

3) qëllimet e përpunimit për të cilat të dhënat personale janë dedikuar, si dhe baza juridike për përpunim;

4) kategoritë e të dhënave personale të cilat përpunohen;

5) shfrytëzuesit ose kategoritë e shfrytëzuesve të të dhënave personale, nëse i ka;

6) kur është e zbatueshme, qëllimin e kontrollorit që të bartë të dhëna personale në vendin e tretë ose organizata ndërkombëtare, si dhe në rast të bartjes së të dhënave personale, në pajtim me nenin 50 ose nenin 51 ose nenin 53 paragrafi (1) nënparagrafi i dytë i këtij ligji, thirrje e masave mbrojtëse të pranueshme ose përkatëse dhe mënyra për marrje të kopjes nga ato ose informata ku të njëjtat janë të kapshme.

(2) Përveç informatave të paragrafit (1) të këtij neni, kontrollori i subjektit i të dhënave personale, ia jep këto informata plotësuese që janë të domosdoshme për sigurimin e përpunimit të drejtë dhe transparentë të të dhënave të tij personale edhe atë:

1) periudha kohore për të cilën do të ruhen të dhënat personale, e nëse kjo është e pamundshme, kriteret që shfrytëzohen për përcaktimin e asaj periudhe;

2) interesat legjitime që i zbaton kontrollori ose personi i tretë, kur përpunimi kryhet në bazë të nenit 10 paragrafi (1) alineja 6 të këtij ligji;

3) ekzistimi i të drejtës të kërkohet nga kontrollori qasje, korrigjim ose shlyerje e të dhënave personale ose kufizim i përpunimit të të dhënave personale që kanë të bëjnë me subjektin e të dhënave personale, ose e drejta e kundërshtimit për përpunim, si dhe e drejta e bartjes së të dhënave;

4) ekzistimi i të drejtës për tërheqjen e pëlqimit në çdo kohë, pa mos ndikuar në ligjshmërinë e përpunimit e cila ishte bazuar në pëlqimin para se të tërhiqet e njëjta, kur përpunimi kryhet në bazë të nenit 10 paragrafi (1) pika 1 të këtij ligji ose në bazë të nenit 13 paragrafi (2) pika 1) të këtij ligji;

5) e drejta e parashtrimit të kërkesës për Agjencinë në pajtim me këtë ligj;

6) burimi i të dhënave personale dhe nëse është i zbatueshëm, nëse të dhënat janë nga burime publikisht të kapshme;

7) ekzistimi i procesit të automatizuar të vendosjes, duke përfshirë edhe profilimin siç është theksuar në nenin 26 paragrafët (1) dhe (4) të këtij ligji dhe së paku në ato raste, kur është përfshirë informatë e rëndësishme për logjikën e përpunimit, si dhe rëndësinë dhe pasojat e parapara nga përpunimi i tillë për subjektin e të dhënave personale.

(3) Kontrollori i siguron informatat të theksuara në paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni:

1) në afat të arsyeshëm pas marrjes së të dhënave personale, por më së voni në afat prej një muaji, duke pasur parasysh rrethanat e posaçme nën të cilat të dhënat personale përpunohen;

2) nëse të dhënat personale shfrytëzohen për komunikim me subjektin e të dhënave personale, më së voni gjatë realizimit të kontaktit të parë me subjektin e të dhënave personale; ose

3) nëse është paraparë zbulim i pranuesit tjetër, më së voni deri në momentin kur të dhënat personale janë zbuluar për herë të parë.

(4) Kur kontrollori ka për qëllim edhe më tej të përpunojë të dhëna personale për qëllim të ndryshëm nga ai për të cilin janë grumbulluar të dhënat personale, kontrollori para përpunimit të mëtejshëm, subjektit të të

dhënave personale i siguron informacione për qëllimin tjetër dhe të gjitha informacionet tjera të nevojshme, siç është theksuar në paragrafin (2) të këtij neni.

(5) Paragrafët (1) deri në (4) të këtij neni nuk zbatohen nëse edhe deri në atë shkallë kur:

1) subjekti i të dhënave personale tashmë disponon me informatat;

2) sigurimi i informatave të tilla është i pamundur ose kërkon përpjekje të mëdha joproportionale, veçanërisht për përpunimin e të dhënave për qëllime të arkivimit me interes publik, për hulumtime shkencore ose historike ose për qëllime statistikore, që janë lëndë e kushteve dhe masave mbrojtëse, në pajtim me nenin 86 paragrafi (1) i këtij ligji, ose nëse ekziston mundësia se detyrimi i theksuar në paragrafin (1) të këtij neni, do ta bëjë të pamundur ose seriozisht do të pengojë arritjen e qëllimeve të atij përpunimi. Në këto raste, kontrollori merr masa përkatëse për mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe interesave legjitime të subjektit të të dhënave personale, duke përfshirë edhe sigurimin e qasjes publike të informatat;

3) marrja ose zbulimi është qartë i lejueshëm me ligj në të cilin parashihen masat përkatëse për mbrojtje të interesave legjitime të subjektit të të dhënave personale ose

4) të dhënat personale doemos duhet të mbesin të besueshme në pajtim me detyrimin për sekret afarist, që rregullohet me ligj, duke përfshirë edhe detyrimin ligjor për besueshmëri.

E drejta për qasje të subjektit të të dhënave personale

Neni 19

(1) Subjekti i të dhënave personale ka të drejtë të marrë vërtetim nga kontrollori nëse përpunohen të dhënat personale të tij ose të dhënat personale për atë dhe nëse përpunohen, të ketë qasje në të dhënat personale dhe në informatat si vijojnë:

1) qëllimet e përpunimit;

2) kategoritë e të dhënave personale të cilat përpunohen;

3) shfrytëzuesit ose kategoritë e shfrytëzuesve të cilëve u janë zbuluar ose do të zbulohen të dhënat personale, posaçërisht shfrytëzuesve në vende të treta ose organizata ndërkombëtare;

4) periudhën e paraparë për të cilën do të ruhen të dhënat personale, ndërsa nëse kjo nuk është e mundur, kriteret e përdorura për ta përcaktuar atë periudhë;

5) ekzistimin e të drejtës që të kërkohet nga kontrollori korigjim ose shlyerje e të dhënave personale ose kufizim i përpunimit të të dhënave personale në lidhje me subjektin e të dhënave personale, ose të drejtën për t'u ankuar kundër përpunimit të tillë;

6) të drejtën e parashtrimit të kërkesës në Agjenci në pajtim me nenin 97 të këtij ligji;

7) kur të dhënat personale nuk janë mbledhur nga subjekti i të dhënave personale, të gjitha informacionet e kapshme për burimin e tyre;

8) ekzistimin e procesit të automatizuar të vendimarrjes, duke përfshirë profilimin e përmendur në nenin 26 paragrafët (1) dhe (4) të këtij ligji dhe së paku në ato raste, kur përfshihet informacion i rëndësishëm për logjikën e përpunimit, si dhe rëndësinë dhe pasojat e parashikuara të përpunimit të tillë për subjektin e të dhënave personale.

(2) Kur të dhënat personale barten në vend të tretë ose organizatë ndërkombëtare, subjekti i të dhënave personale ka të drejtë të informohet për masat mbrojtëse përkatëse që lidhen me bartjen në pajtim me nenin 50 të këtij ligji.

(3) Kontrollori është i detyruar të sigurojë kopje nga të dhënat personale që përpunohen. Për të gjitha kopjet plotësuese të kërkuara nga subjekti i të dhënave personale, kontrollori miraton vendim nëse do të paguajë kompensim. Nëse kontrollori arkëton kompensim, lartësia e të njëjtit varet nga vëllimi, ndërlikueshmëria dhe koha e nevojshme për sigurimin e kopjeve. Nëse subjekti i të dhënave personale parashtron kërkesë në mënyrë elektronike, subjektit të të dhënave personale do t'i sigurohen informacione në mënyrën e zakonshme që shfrytëzohet në rast të formës elektronike, përveç nëse subjekti i të dhënave personale nuk ka kërkuar ndryshe.

(4) E drejta për të marrë kopje nga paragrafi (3) i këtij neni, nuk guxon të ndikojë negativisht mbi të drejtat dhe liritë e personave të tjerë fizikë.

3. Korigjimi dhe shlyerja

E drejta për korigjim

Neni 20

Subjekti i të dhënave personale ka të drejtë të kërkojë dhe të marrë nga kontrollori në afat prej 15 ditëve nga dita e parashtrimit të kërkesës, korigjimin e të dhënave personale të tij të pasakta. Duke marrë parasysh qëllimet e përpunimit, subjekti i të dhënave personale ka të drejtë t'i plotësojë të dhënat personale jo të plota, me dhënien e deklaratës shtesë.

E drejta për shlyerje (“e drejta që të harrohet”)

Neni 21

(1) Subjekti i të dhënave personale ka të drejtë të kërkojë nga kontrollori t'i shlyejë të dhënat personale të tij me ç'rast kontrollori ka për obligim t'i shlyejë të dhënat personale në afat prej 30 ditësh nga dita e parashtrimit të kërkesës për shlyerje, nëse është plotësuar një nga kushtet si vijojnë:

1) të dhënat personale nuk janë të nevojshme për qëllimet për të cilat janë grumbulluar ose përpunuar në mënyrë tjetër;

2) subjekti i të dhënave personale e tërheq pëlqimin e vet mbi të cilin bazohet përpunimi i të dhënave në pajtim me nenin 10 paragrafi (1) pika 1) dhe 13 paragrafi (2) të këtij ligji dhe nëse nuk ekziston bazë tjetër ligjore për përpunim;

3) subjekti i të dhënave personale paraqet kundërshtim të përpunimit në pajtim me nenin 25 paragrafi (1) të këtij ligji, me ç'rast nuk ekzistojnë qëllime dominuese legjitime, ose subjekti i të dhënave personale ka paraqitur kundërshtim të përpunimit, në pajtim me nenin 25 paragrafi (2) të këtij ligji;

4) të dhënat personale kanë qenë të përpunuara në mënyrë të paligjshme;

5) të dhënat personale duhet të shlyhen me qëllim të respektimit të obligimit të përcaktuar me ligjin i cili ka të bëjë me kontrollorin;

6) të dhënat personale janë grumbulluar në lidhje me ofertën e shërbimeve të shoqërisë informatike, në pajtim me nenin 12 paragrafi (1) të këtij ligji.

(2) Kur kontrollori i ka shpallur publikisht të dhënat personale dhe është i detyruar në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni t'i shlyejë të dhënat personale, atëherë kontrollori ndërmerr veprime, duke përfshirë masa teknike që t'i njoftojë kontrollorët tjerë të cilët i përpunojnë të dhënat personale se subjekti i të dhënave personale ka kërkuar shlyerjen e të gjitha linqeve ose kopjeve ose reproduksioneve të të dhënave personale nga ata kontrollorë, duke i marrë parasysh teknologjinë e arritshme dhe shpenzimet e zbatimit.

(3) Paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni nuk zbatohen deri në atë shkallë deri në të cilën përpunimi është i domosdoshëm:

a) për realizimin e të drejtës së lirisë së shprehjes dhe informimit;

b) për harmonizim me detyrim ligjor e cila kërkon përpunim sipas ligjit i cili zbatohet në lidhje me kontrollorin, ose për realizim të punëve nga interesi publik ose gjatë kryerjes së autorizimit publik të përcaktuar me ligj e ndarë kontrollorit

c) për shkaqe të interesit publik në sferën e shëndetit publik në pajtim me nenin 13 paragrafi (2) pikat 8) dhe 9) dhe paragrafi (3) të këtij ligji;

ç) për qëllimet e arkivimit nga interesi publik, për qëllime të hulumtimit shkencor ose historik ose për qëllime statistikore, në pajtim me nenin 86 paragrafi (1) të këtij ligji, nëse ekziston mundësi e drejta e përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni të bëhet e pamundshme ose seriozisht ta vështirësojë arritjen e qëllimeve të atij përpunimi ose

d) për vendosje, realizim ose mbrojtje të kërkesave të bazuara në ligj.

E drejta e kufizimit të përpunimit

Neni 22

(1) Subjekti i të dhënave personale ka të drejtë të kërkojë kufizim të përpunimit nga kontrollori, nëse është plotësuar njëri nga kushtet në vijim:

a) saktësia e të dhënave personale kontestohet nga subjekti i të dhënave personale, për periudhë e cila i mundëson kontrollorit ta kontrollojë saktësinë e të dhënave personale;

b) përpunimi është i paligjshëm dhe subjekti i të dhënave personale kundërshton shlyerjen e të dhënave personale, me ç'rast në vend të kësaj kërkon kufizim të përdorimit të tyre;

c) për qëllimet e përpunimit, kontrollori nuk ka më tej nevojë nga të dhënat personale, por subjekti i të dhënave personale i kërkon për vendosje, realizim ose mbrojtje të kërkesave të tyre juridike;

ç) subjekti i të dhënave personale kundërshton në përpunimin në pajtim me nenin 25 paragrafi (1) i këtij ligji në pritje të verifikimit nëse interesat legjitime të kontrollorit mbizotërojnë mbi interesat e subjektit të të dhënave personale.

(2) Kur përpunimi është i kufizuar sipas paragrafit (1) të këtij neni, të dhënat personale të tilla mund të përpunohen, vetëm me pëlqim të subjektit të të dhënave personale me përjashtim të ruajtjes së tyre, ose për

vendosje, realizim ose mbrojtje të kërkesave të tyre juridike ose për mbrojtje të së drejtës të personit tjetër fizik ose juridik ose për shkak të shkaqeve të rëndësishme nga interesi publik.

(3) Kur subjekti i të dhënave personale e ka realizuar të drejtën e kufizimit të përpunimit në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, atëherë kontrollori e informon para se të pushojë kufizimi i përpunimit.

Detyrimi për njoftim gjatë korigjimit ose shlyerjes së të dhënave personale ose kufizimi i përpunimit

Neni 23

Kontrollori është i detyruar t'i paraqesë të gjitha korigjimet ose shlyerjet e të dhënave personale ose kufizimet në përpunimin e kryer në pajtim me nenet 20, 21 paragrafi (1) dhe 22 të këtij ligji, për çdo shfrytëzues të cilit të dhënat personale i janë zbuluar, përveç nëse kjo është e pamundur ose kërkon përpjekje të mëdha joproporcionale. Nëse subjekti i të dhënave personale kërkon atëherë kontrollori e informon subjektin e të dhënave personale për ato shfrytëzues.

E drejta e bartjes së të dhënave

Neni 24

(1) Subjekti i të dhënave personale ka të drejtë të marrë të dhënat e tij personale, të cilat i ka siguruar kontrollorit në format të strukturuar, të përdorur zakonisht, të lexueshëm nga makina, me ç'rast ka të drejtë t'ia bartë ato të dhëna kontrollorit tjetër pa ndërhyrjen nga ana e kontrollorit të cilit i janë dhënë të dhënat personale, nëse:

a) përpunimi është themeluar në bazë të pëlqimit sipas nenit 10 paragrafi (1) alineja 1 ose nenit 13 paragrafi (2) pika 1) të këtij ligji, ose në bazë të detyrimit kontraktues sipas nenit 10 paragrafi (1) alineja 2 të këtij ligji dhe

b) përpunimi kryhet në mënyrë të automatizuar.

(2) gjatë realizimit të së drejtës për bartjen e të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni, subjekti i të dhënave personale ka të drejtë të marrë bartje të drejtpërdrejtë të të dhënave personale nga një kontrollues në tjetrin, nëse teknikisht është e mundur.

(3) Realizimi i së drejtës nga paragrafi (1) i këtij neni nuk pengon realizimin e së drejtës të parashikuar në nenin 21 të këtij ligji. E drejta nga paragrafi (1) të këtij neni nuk ka të bëjë me përpunimin e kërkuar për kryerjen e punëve me interes publik ose gjatë kryerjes së autorizimit zyrtar që i është dhënë kontrollorit.

(4) E drejta për transferimin e të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mund të ndikojë negativisht në të drejtat dhe liritë e personave të tjerë fizikë.

4. E drejta e ankesës dhe miratimi i automatizuar i vendimeve të veçanta

E drejta e ankesës

Neni 25

(1) Subjekti i të dhënave personale në bazë të situatës konkrete në lidhje me të ka të drejtë të paraqesë ankesë të kontrollori në çdo kohë, kundër përpunimit të të dhënave të tij personale, në bazë të nenit 10 paragrafi (1) alineja 5 ose 6 të këtij ligji, duke përfshirë profilimin e bazuar në këto

dispozita. Kontrollori nuk mund të kryejë përpunim të të dhënave personale, përveç nëse vërteton se ekzistojnë interesa relevante të përpunimit legjitim, që mbizotërojnë mbi interesat, të drejtat dhe liritë e subjektit të të dhënave personale, ose për vendosjen, realizimin ose mbrojtjen e kërkesave të tij ligjore.

(2) Nëse të dhënat personale përpunohen për qëllime të drejtpërdrejta të marketingut, subjekti i të dhënave personale ka të drejtë në çdo kohë të paraqet ankesë për përpunimin e të dhënave personale të tij në lidhje me këtë lloj të marketingut, duke përfshirë profilimin deri në atë shkallë që i njëjti është në lidhje me marketingun e drejtpërdrejtë.

(3) Kur subjekti i të dhënave personale i kundërshton përpunimin e të dhënave të tij personale për qëllime të marketingut të drejtpërdrejtë, kontrollori e ndalon përpunimin e mëtejshëm të të dhënave personale për ato qëllime.

(4) Më së voni deri në momentin e komunikimit të parë me subjektin e të dhënave personale, subjekti i të dhënave personale duhet të njoftohet në mënyrë të qartë për të drejtën e tij e përcaktuar në paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, me ç'rast njoftimi duhet të bëhet në mënyrë të qartë dhe të ndarë nga çdo informacion tjetër.

(5) Në kontekstin e shfrytëzimit të shërbimeve të shoqërisë informatike dhe të pavarur nga rregullat e komunikimeve elektronike, subjekti i të dhënave personale mund ta shfrytëzojë të drejtën e kundërshtimit përmes mjeteve automatike me shfrytëzimin e specifikimeve teknike.

(6) Kur të dhënat personale përpunohen për qëllime të hulumtimeve shkencore ose historike ose për qëllime statistikore, në pajtim me nenin 86 paragrafi (1) të këtij ligji, subjekti i të dhënave ka të drejtë, në bazë të situatës konkrete të lidhur me to të parashtrijë kundërshtim kundër përpunimit të të dhënave të tij personale, përveç nëse përpunimi është i nevojshëm për kryerjen e çështjeve me interes publik.

Miratimi automatik të vendimeve individuale, duke përfshirë dhe profilimin

Neni 26

(1) Subjekti i të dhënave personale ka të drejtë të mos jetë lëndë e vendimit të bazuar në vetëm në përpunimin e automatizuar, duke përfshirë edhe profilimin që shkakton pasojë juridike për të ose në mënyrë të ngjashme dukshëm ndikon në të.

(2) Paragrafi (1) i këtij neni nuk zbatohet nëse vendimi:

a) është i nevojshëm për lidhjen ose zbatimin e marrëveshjes ndërmjet subjektit të të dhënave personale dhe kontrollorit;

b) lejohet me ligj që zbatohet në lidhje me kontrollorin, dhe i cili gjithashtu parashikon masa të përshtatshme për mbrojtjen e të drejtave dhe liritë dhe interesat legjitime të subjektit të të dhënave personale ose

c) bazohet në pëlqimin eksplicit të subjektit të të dhënave personale.

(3) Në rastet e theksuara në paragrafin (2) pikat (a) dhe (c) të këtij neni, kontrollori është i detyruar të zbatojë masa përkatëse për mbrojtjen e të drejtave dhe liritë, si dhe të interesave legjitim të subjektit të të dhënave personale,

ndërsa së paku të drejtë për sigurimin e intervenimit njerëzor nga kontrollori, të drejtë të shprehjes së qëndrimit personal dhe të drejtë të kontestimit të vendimit të atillë.

(4) Vendimet nga paragrafi (2) i këtij neni nuk guxojnë të bazohen në kategori të veçanta të të dhënave personale, përveç nëse zbatohet neni 13 paragrafi (2) pika 1) ose 7) të këtij ligji, gjatë së cilës janë vendosur edhe masa përkatëse për mbrojtjen e të drejtave dhe liritë dhe interesave legjitim të subjektit të të dhënave personale.

5. Kufizime

Kufizime

Neni 27

(1) Me Ligjin që zbatohet për kontrollorin ose përpunuesin mund të kufizohet vëllimi dhe të drejtat e përcaktuara në nenet nga 16 deri në 26 të këtij ligji dhe nenin 38 të këtij ligji, si dhe në nenin 9 të këtij ligji, nëse ato dispozita janë në pajtim me të drejtat dhe detyrimet e përcaktuara në nenet nga 16 deri në 26 të këtij ligji dhe kur kufizimi i tillë është në pajtim me esencën e të drejtave dhe liritë themelore dhe paraqet masë të nevojshme dhe proporcionale me qëllim të që të sigurohen:

1) siguria nacionale;

2) mbrojtja;

3) siguria publike;

4) parandalimi, hetimi, zbulimi ose përndjekja e autorëve të veprave penale ose sanksionet e shqiptuara ndëshkimore, përfshirë parandalimin e kërcënimeve për sigurinë publike;

5) qëllime tjera të rëndësishme me interes të përgjithshëm publik për Republikën e Maqedonisë së Veriut, e veçanërisht interes ekonomik ose financiar të Republikës së Maqedonisë së Veriut, përfshirë çështje monetare, buxhetore dhe tatimore, shëndetin publik dhe mbrojtjen sociale;

6) mbrojtja e pavarësisë së gjykatave dhe procedurave gjyqësore;

7) parandalim, hetim, zbulim dhe përndjekje të kundërvajtjes së rregullave etike për profesione të rregullta;

8) ndjekje, mbikëqyrje inspektuese ose funksione rregullatore që të paktën herë pas here janë të lidhura me përbushjen e kompetencave të autoriteteve shtetërore në rastet e përmendura në pikat 1) deri në 5) dhe pikën 7) të këtij paragrafi;

9) mbrojtje të subjektit të të dhënave personale ose të drejtave dhe liritë të personave të tjerë fizikë;

10) realizim të kërkesave në procedurat civile.

(2) Çdo masë ligjore e përmendur në paragrafin (1) të këtij neni, në veçanti, përmban dispozita të posaçme, sipas nevojës së paku për:

1) qëllimet e përpunimit ose kategoritë e përpunimit;

2) kategoritë e të dhënave personale;

3) vëllimin e kufizimeve të vendosura;

4) masat e mbrojtura për parandalimin e keqpërdorimit ose qasjen ose bartjen joligjore;

5) specifikimin e kontrollorit ose kategoritë e kontrollorit;

6) afatet e ruajtjes dhe masat mbrojtëse të zbatueshme, duke marrë parasysh natyrën, vëllimin dhe qëllimet e përpunimit ose kategoritë e përpunimit;

7) rreziqet për të drejtat dhe liritë e subjekteve të të dhënave personale dhe

8) të drejtën e subjekteve të të dhënave të informohen për kufizimin, përveç kur kjo me përjashtim do të ishte në kundërshtim me qëllimin e kufizimit.

IV. KONTROLLORI DHE PËRPUNUESI

Obligimet e përgjithshme Përgjegjësia e kontrollorit

Neni 28

(1) Duke marrë parasysh natyrën, vëllimin, kontekstin dhe qëllimet e përpunimit, si dhe rreziqet me probabilitet të ndryshëm dhe seriozitetin për të drejtat dhe liritë e personave fizikë, kontrollori është i detyruar që të zbatojë masat e duhura teknike dhe organizative për të siguruar dhe të mund të vërtetojë që përpunimi bëhet në përputhje me këtë ligj. Masat teknike dhe organizative sipas nevojës analizohen dhe azhurnohen.

(2) Nëse është proporcionale me aktivitetet për përpunim, atëherë masat nga paragrafi (1) i këtij neni përfshijnë edhe zbatim të politikave adekuata për mbrojtje të të dhënave personale nga kontrollori.

(3) Respektimi i kodeve të miratuara të sjelljes të përmendura në nenin 44 të këtij ligji ose mekanizmat e aprovuara për certifikim të përmendur në nenin 46 të këtij ligji, mund të përdoren si një element për të dëshmuar harmonizimin me detyrimet nga ana e kontrollorit.

Mbrojtja teknike dhe e integruar e të dhënave personale (Data protection by design and by default)

Neni 29

(1) Sipas arritjeve të fundit teknologjike, shpenzimet për zbatimin, natyra, vëllimi, konteksti dhe qëllimet e përpunimit, si dhe rreziqet me probabilitet të ndryshëm dhe serioziteti për të drejtat dhe liritë e personave fizikë që dalin nga përpunimi, kontrollori në momentin e definimit të mjeteve për përpunim si dhe në momentin e vetë përpunimit, është i detyruar të zbatojë masa përkatëse teknike dhe organizative, siç janë pseudonimizimi, të cilat janë zhvilluar për të zbatuar në mënyrë efektive parimet e mbrojtjes së të dhënave personale, siç është zvogëlimi i sasisë minimale të të dhënave dhe përfshirja e masave të nevojshme mbrojtëse në procesin e përpunimit, me qëllim për të përmbushur kërkesat e këtij ligji dhe për të siguruar mbrojtjen e të drejtave të subjekteve të të dhënave personale.

(2) Kontrollori do t'i zbatojë masat e duhura teknike dhe organizative për të siguruar që përpunohen në mënyrë të integruar vetëm ato të dhëna personale të nevojshme për çdo qëllim të veçantë të përpunimit. Ky obligim ka të bëjë me sasinë e të dhënave të mbledhura personale, shtrirjen e përpunimit të tyre, afatin e ruajtjes dhe arritshmërinë e tyre. Masat e tilla duhet të sigurojnë veçanërisht se të dhënat personale pa pëlqimin e subjektit të të dhënave nuk janë automatikisht të arritshme për numër të pakufizuar të personave fizikë.

(3) Mekanizmi i miratuar i certifikimit, në përputhje me nenin 46 të këtij ligji, mund të përdoret si një element për të provuar pajtueshmërinë me kërkesat e përcaktuara në paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni.

Kontrollorët e përbashkët

Neni 30

(1) Nëse dy ose më shumë kontrollorë bashkërisht i përcaktojnë qëllimet dhe mënyrat e përpunimit, atëherë ato janë kontrollorë të përbashkët. Kontrollorët e përbashkët janë të detyruar të përcaktojnë në mënyrë transparente ta përcaktojnë përgjegjësinë e tyre përkatëse për përmbushjen e detyrimeve të këtij ligji, veçanërisht në lidhje me realizimin e të drejtave të subjektit të të dhënave personale dhe detyrimet e tyre për të siguruar informacionin e përmendur në nenet 17 dhe 18 të këtij ligji, me marrëveshjen e tyre të ndërsjellë, përveç kur përgjegjësitë e kontrolluesve përcaktohen me ligj që zbatohet për ata kontrollorë. Në marrëveshjen mund të përcaktohet edhe personi i cili do të jetë pika kontaktuese me subjektet e të dhënave personale.

(2) Marrëveshja nga paragrafi (1) i këtij neni duhet t'i pasqyrojë në mënyrë konsekuente rolet dhe marrëdhëniet e caktuara të kontrollorëve të përbashkët në lidhje me subjektet e të dhënave personale. Karakteristikat themelore të marrëveshjes duhet të jenë të arritshme për subjektin e të dhënave personale.

(3) Pavarësisht kushteve nga marrëveshja nga paragrafi (1) i këtij neni, subjekti i të dhënave personale mund t'i realizojë të drejtat e tij sipas këtij ligji në lidhje me secilin prej kontrolluesve dhe kundër secilit prej tyre.

Përfaqësuesit e kontrolluesve ose përpunuesit që nuk janë themeluar në Republikën e Maqedonisë së Veriut

Neni 31

(1) Gjatë zbatimit të nenit 3 paragrafi (2) i këtij ligji, kontrollori ose përpunuesi është i detyruar që të caktojë përfaqësues të autorizuar në Republikën e Maqedonisë së Veriut në formë me shkrim.

(2) Detyrimi i përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni, nuk ka të bëjë me:

(a) përpunimin i cili është i përkohshëm dhe nuk përfshin në një masë të madhe përpunimin e kategorive specifike të të dhënave personale, ose përpunimin e të dhënave personale në lidhje me dënimet penale dhe veprat nga neni 14 të këtij ligji, për të cilat nuk ekziston gjasë se do të paraqesë rrezik për të drejtat dhe liritë e personave fizikë, duke marrë parasysh natyrën, kontekstin, shtrirjen dhe qëllimet e përpunimit ose

(b) organet e pushtetit shtetëror ose trupit tjetër.

(3) Subjektet e të dhënave personale dhe Agjencia, përveç ose në vend kontrollorit ose përpunuesit, mund t'i drejtohen edhe përfaqësuesit të autorizuar për të gjitha çështjet që lidhen me përpunimin e të dhënave personale, e për qëllimet e harmonizimit të këtij ligji.

(4) Përcaktimi i përfaqësuesit të autorizuar nga nga ana e kontrollorit ose përpunuesit nuk duhet të ndikojë në veprimet juridike që mund të iniciohen kundër vetë kontrollorit ose përpunuesit.

Përpunuesi

Neni 32

(1) Nëse përpunimi kryhet në emër të kontrollorit, atëherë kontrollori shfrytëzon vetëm përpunues që sigurojnë garanci të mjaftueshme për zbatimin e masave të duhura teknike dhe organizative në atë mënyrë që

përpunimi të zhvillohet në përputhje me kërkesat e këtij ligji dhe siguron mbrojtje të drejtave të subjektit të të dhënave personale.

(2) Përpunimi nuk mund të angazhojë përpunues tjetër pa autorizim paraprak të veçantë ose të përgjithshëm me shkrim nga ana e kontrollorit. Në rast të autorizimit të përgjithshëm me shkrim nga ana e kontrollorit, përpunuesi e informon kontrollorin për të gjitha ndryshimet e planifikuara për angazhim ose zëvendësim të përpunuesve të tjerë, duke i dhënë mundësi kontrollorit që t'i kundërshtojë ndryshimet e tilla.

(3) Përpunimi nga ana e përpunuesit rregullohet me marrëveshje ose akt tjetër juridik në përputhje me ligjin, i cili është i detyrueshëm për përpunuesin në lidhje me kontrollorin, dhe i cili rregullon lëndën dhe kohëzgjatjen e përpunimit, natyrën dhe qëllimin e përpunimit, llojin e të dhënave personale dhe kategoritë e subjekteve të të dhënave personale, si dhe detyrimet dhe të drejtat e kontrollorit. Në këtë marrëveshje ose akt tjetër juridik rregullohet veçanërisht se përpunuesi:

(a) i përpunon të dhënat personale vetëm sipas udhëzimeve të dokumentuara nga kontrollori, përfshirë edhe bartjen e të dhënave personale në vend të tretë ose organizatë ndërkombëtare, përveç kur është i detyruar ta bëjë këtë në përputhje me kërkesat e ligjit që zbatohet në lidhje me përpunuesin; në këtë rast, përpunuesi e informon kontrollorin për atë kërkesë juridike përpara përpunimit, përveç nëse ai ligj ndalon informim të tillë për arsye të rëndësishme të interesit publik.

(b) siguron që personat e autorizuar për përpunim të të dhënave personale janë të detyruar të respektojnë konfidencialitetin ose t'i nënshtrohen detyrimit ligjor për të respektuar konfidencialitetin;

(c) i ndërmerr të gjitha masat e nevojshme në pajtim me nenin 36 të këtij ligji;

(ç) i respekton kushtet e përmendura në paragrafët (2) dhe (4) të këtij neni për anagzhimin e përpunuesit tjetër;

(d) duke e marrë parasysh natyrën e përpunimit, ndihmon kontrollorin, duke zbatuar masat e duhura teknike dhe organizative, aq sa është e mundur, t'i përmbushë detyrimet e kontrollorit për t'u përgjigjur kërkesave për realizimin e të drejtave të subjektit të të dhënave të përcaktuara në Kapitullin III të këtij ligji;

(dh) ndihmon kontrollorin për të siguruar harmonizimin e detyrimeve në pajtim me nenet nga 36 deri 40 të këtij ligji, duke marrë parasysh natyrën e përpunimit dhe informacioneve që janë të arritshme për përpunuesin;

(e) pas zgjedhjes së kontrollorit, i fshin ose ia kthen të gjitha të dhënat personale kontrollorit pas përfundimit të shërbimeve lidhur me përpunimin e të dhënave personale dhe i fshin kopjet ekzistuese, përveç nëse me ligj ekziston detyrim me ligj për ruajtje të të dhënave personale;

(ë) i siguron qasje kontrollorit në të gjitha informacionet e nevojshme për të dëshmuar përmbushjen e detyrimeve të përcaktuara në këtë nen, si dhe mundëson dhe kontribuon në kryerjen e revizioneve, përfshirë inspektimet nga ana e kontrollorit ose revizorit tjetër të autorizuar nga ana e kontrollorit.

Në lidhje me pikën (ë) të këtij paragrafi, përpunuesi duhet ta njoftojë menjëherë kontrollorin nëse, sipas mendimit të tij, udhëzime të caktuara të dhëna nga kontrollori e shkelin këtë ligj ose rregulla të tjera në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale.

(4) Nëse përpunuesi angazhon përpunues tjetër për të kryer aktivitete specifike për përpunim në emër të kontrollorit, atëherë të njëjtat detyrime për mbrojtjen e të dhënave personale siç janë detyrimet të parapara në marrëveshjen ose akt tjetër juridik ndërmjet kontrollorit dhe përpunuesit nga paragrafin (3) i këtij neni i imponohen edhe përpunuesit tjetër përmes marrëveshjes ose aktit tjetër juridik në përputhje me ligjin, dhe veçanërisht detyrimi për të siguruar një garanci të mjaftueshme për zbatimin e masave të duhura teknike dhe organizative, në mënyrë që përpunimi t'i përmbushë kërkesat e këtij ligji. Nëse përpunuesi i angazhuar nuk e përmbush detyrimin e vet për mbrojtje të të dhënave personale, përpunuesi i parë mbetet tërësisht përgjegjës para kontrollorit për përmbushjen e detyrimeve të përpunuesit të angazhuar.

(5) Respektimi nga ana e përpunuesit i kodeve të miratuara të sjelljes të përmendura në nenin 44 të këtij ligji ose mekanizmat e aprovuara për certifikim të përmendur në nenin 46 të këtij ligji, mund të përdoren si një element për të dëshmuar përmbushjen e detyrimeve nga paragrafët (1) dhe (4) të këtij neni.

(6) Marrëveshja ose akti tjetër juridik i përmendur në paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni mund të bazohen tërësisht ose pjesërisht në klauzolat standarde të marrëveshjes, të përmendura në paragrafin (7) të këtij neni, përfshirë këtu edhe kur janë pjesë e një certifikimi që i jepet kontrollorit ose përpunuesit në përputhje me nenet 46 dhe 47 të këtij ligji, njëkohësisht pa e vënë në pyetje marrëveshjen individuale midis kontrollorit dhe përpunuesit.

(7) Agjencia mund të përcaktojë klauzola standarde të marrëveshjes për çështjet të përmendura në paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni.

(8) Marrëveshja ose akti tjetër juridik nga paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni duhet të jetë në formë me shkrim, përkatësisht në formë elektronike, në pajtim me ligjin.

(9) Nëse përpunuesi me përcaktim të qëllimeve dhe mënyrës së përpunimit e shkel këtë ligj, atëherë përpunuesi konsiderohet si kontrollor në lidhje me atë përpunim, njëkohësisht duke mos e vënë në pikëpyetje nenin 101 dhe dispozitat nga kapitulli IX i këtij ligji.

Përpunimi me autorizimin nga ana e kontrollorit ose përpunuesit

Neni 33

Përpunuesi dhe çdo person që vepron me autorizim nga ana e kontrollorit ose përpunuesit, e që ka qasje në të dhënat personale, nuk duhet t'i përpunojë të dhënat e tilla përveç nëse jepen udhëzime nga kontrollori, përveç nëse nuk kërkohet përpunimi me këtë ligj ose ligj tjetër.

Evidenca e aktiviteteve për përpunim

Neni 34

(1) Çdo kontrollues dhe përfaqësuesi i tij i autorizuar, mban evidencë të operacioneve për përpunim, e për të cilat është përgjegjës. Kjo evidencë, veçanërisht i përmban informatat vijuese:

(a) emërtimin, përkatësisht emrin dhe mbiemrin dhe të dhënat kontaktuese të kontrollorit dhe të gjithë kontrollorët e përbashkët, të përfaqësuesit të autorizuar dhe oficerit për mbrojtjen e të dhënave personale;

(b) qëllimet e përpunimit;
(c) përshkrimin e kategorive të subjekteve të të dhënave personale dhe të kategorive të të dhënave personale;

(ç) kategoritë e shfrytëzuesve të të cilëve u janë zbuluar ose do t'u zbulohen të dhënat personale, përfshirë shfrytëzuesit në vendet e treta ose organizatat ndërkombëtare;

(d) bartjen e të dhënave personale në vendin e tretë ose organizatën ndërkombëtare, përfshirë identifikimin e atij vendi të tretë ose organizate ndërkombëtare, e në rast të bartjes së të dhënave personale, nga neni 53 paragrafi (1) nënparagrafi i dytë i këtij ligji, dokumentacion për masa mbrojtëse përkatëse;

(dh) afatet e parapara për fshirje të kategorive të ndryshme të të dhënave personale;

(e) përshkrimin e përgjithshëm të masave teknike dhe organizative për siguri nga neni 36 paragrafi (1) i këtij ligji.

(2) Çdo përpunues dhe përfaqësuesi i tij i autorizuar, mban shënime për të gjitha kategoritë e operacioneve të përpunimit të kryera në emër të kontrollorit, ku janë përfshirë:

(a) emërtimi, përkatësisht emri dhe mbiemri dhe të dhënat kontaktuese të përpunuesit ose përpunuesve dhe të gjitha kontrolluesve në emër të të cilave vepron përpunuesi, të përfaqësuesve të autorizuar të kontrollorit ose përpunuesit dhe oficerit për mbrojtjen e të dhënave personale;

(b) kategoritë e përpunimit që kryhen në emër të çdo kontrollori;

(c) bartja e të dhënave personale në vendin e tretë ose organizatën ndërkombëtare, përfshirë identifikimin e atij vendi të tretë ose organizate ndërkombëtare, e në rast të bartjes së të dhënave personale, nga neni 53 paragrafi (1) nënparagrafi i dytë i këtij ligji, dokumentacion për masa mbrojtëse përkatëse;

(ç) përshkrimin e përgjithshëm të masave teknike dhe organizative për siguri nga neni 36 paragrafi (1) i këtij ligji.

(3) Evidencat nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, mbahen në formë me shkrim, përkatësisht edhe në formë elektronike, në pajtim me ligjin.

(4) Kontrollori ose përpunuesi dhe ku është e zbatueshme, përfaqësuesit e tyre të autorizuar, me kërkesë të Agjencisë, sigurojnë qasje në evidencat nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni.

(5) Detyrimet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni nuk zbatohen për kompani ose organizatë tregtare me më pak se 50 të punësuar, përveç nëse ekziston mundësi që përpunimi që kryejnë ata të përbëjë rrezik për të drejtat dhe liritë e subjekteve të të dhënave personale, nëse përpunimi nuk është i përkohshëm ose përpunimi përfshin kategori të veçanta të të dhënave personale ose të dhënave personale që lidhen me dënime penale dhe veprat ndëshkimore nga neni 14 i këtij ligji.

Bashkëpunimi me Agjencinë

Neni 35

Kontrollori dhe përpunuesi dhe përfaqësuesit e tyre të autorizuar, janë të detyruar që me kërkesë të Agjencisë të bashkëpunojnë me të, gjatë përbushjes së detyrave të saj.

2. Siguria e të dhënave personale

Siguria e përpunimit

Neni 36

(1) Sipas arritjeve më të fundit teknologjike, shpenzimet për zbatimin dhe natyrën, vëllimin, kontekstin dhe qëllimet e përpunimit, si dhe rreziqet me shkaqë të ndryshme të mundësisë dhe serioziteti për të drejtat dhe liritë e personave fizikë, kontrollori dhe përpunuesi janë të detyruar të zbatojnë teknika dhe masa organizative përkatëse për të siguruar nivel të sigurisë adekuat për rrezikun, duke përfshirë, sipas nevojës:

(a) pseudominimizimin dhe kriptimin e të dhënave personale;

(b) aftësinë për sigurim të konfidencialitetit, integritetit, arritshmërisë dhe rezistencës së vazhdueshme të sistemeve dhe shërbimet për përpunim;

(c) aftësinë për vendosje në kohë, të sërishme të arritshmërisë së të dhënave personale dhe qasjes në to në rast të incidentit fizik ose teknik;

(ç) procesin e testimit, vlerësimit dhe evaluimit të rregullt të efikasitetit të masave teknike dhe organizative me qëllim për të garantuar sigurinë e përpunimit.

(2) Gjatë vlerësimit të nivelit përkatës të sigurisë merren parasysh veçanërisht rreziqet që janë të lidhura me përpunimin, veçanërisht nga shkatërrimi i rastësishëm ose joligjor, humbjen, ndryshimin, zbulimin e paautorizuar të të dhënave personale ose qasjen e paautorizuar në të dhënat e përpunuara personale të bartura, të ruajtura ose në mënyrë tjetër të përpunuara.

(3) Respektimi i kodeve të miratuara të sjelljes të përmendura në nenin 44 të këtij ligji ose mekanizmat e aprovuara për certifikim të përmendur në nenin 46 të këtij ligji, mund të shfrytëzohet si element për të dëshmuar harmonizimin me kërkesat e përcaktuara në paragrafin (1) të këtij neni.

(4) Kontrollori dhe përpunuesi duhet të marrin masa për të siguruar që çdo person fizik që vepron sipas autoritetit të kontrollorit ose përpunuesit, e që ka qasje në të dhënat personale nuk do t'i përpunojë këto të dhëna, nëse nuk u jepen udhëzime nga kontrollori, përveç nëse është i detyruar t'i përpunojë sipas ligjit.

(5) Kontrollori dhe përpunuesi janë të detyruar që ta demonstrojnë zbatimin e masave sipas kërkesave të përcaktuara në paragrafin (1) të këtij neni.

Njoftimi i Agjencisë për cenim të sigurisë së të dhënave personale

Neni 37

(1) Në rast të cenimit të sigurisë së të dhënave personale, kontrollori menjëherë dhe jo më vonë se 72 orë pasi të mësojë këtë shkelje, është i detyruar të njoftojë Agjencinë për cenimin e sigurisë së të dhënave personale, përveç nëse nuk ekziston mundësi që cenimi i sigurisë së të dhënave personale të krijojë rrezik për të drejtat dhe liritë e individëve. Kur njoftimi në Agjenci nuk është parashtruar në afat prej 72 orëve, bashkë me njoftimin duhet të dorëzohet edhe arsyetim për shkaqet për vonimin.

(2) Përpunuesi është i detyruar ta njoftojë kontrollorin menjëherë pasi të ketë mësuar për cenimin e sigurisë së të dhënave personale.

(3) Njoftimi nga paragrafi (1) i këtij neni, doemos duhet ta përmbajë së paku:

(a) përshkrimin e natyrës së cenimit të sigurisë së të dhënave personale, përfshirë kategoritë dhe numrin e përafërt të subjekteve të të dhënave personale në fjalë, si dhe kategoritë dhe numrin e përafërt të të dhënave personale të prekura të evidentuara;

(b) shënimin e emrit, mbiemrit dhe të dhënave kontaktuese të zyrtarit për mbrojtjen e të dhënave personale ose të personit tjetër për kontakt, nga i cili mund të merren më shumë informata;

(c) përshkrimin e pasojave të mundshme nga cenimi i sigurisë së të dhënave personale;

(ç) përshkrimin e masave të ndërmarra ose të propozuara nga ana e kontrollorit për ballafaqim me cenimin e sigurisë së të dhënave personale, përfshirë masa përkatëse për zvogëlimin e efekteve të mundshme negative.

(4) Informatat mund gradualisht të sigurohen pa prolongim të mëtutjeshëm të panevojshëm, vetëm nëse nuk ka qenë e mundshme ose një pjesë e informatave të parashtrihen njëkohësisht.

(5) Kontrollori i dokumenton të gjitha cenimet e sigurisë së të dhënave personale, përfshirë faktet që lidhen me cenimin e sigurisë së të dhënave personale, pasojat e tyre dhe aktivitetet e ndërmarra për ballafaqim me cenimin, në mënyrë që t'i mundësojë Agjencisë ta kontrollojë harmonizimin me këtë nen.

Njoftimi i subjektit të të dhënave personale për cenimin e sigurisë së të dhënave personale

Neni 38

(1) Në rast të cenimit të sigurisë së të dhënave personale, për të cilin ekziston mundësi që të shkaktojë rrezik të lartë për të drejtat dhe liritë e personave fizikë, kontrollori, menjëherë e njofton subjektin e të dhënave personale për cenimin e sigurisë së të dhënave personale.

(2) Në njoftimin drejtuar subjektit të të dhënave personale nga paragrafi (1) i këtij neni, në gjuhë të qartë dhe të thjeshtë përshkruhet natyra e cenimit të sigurisë së të dhënave personale dhe përmenden së paku informatat dhe masat e përmendura në nenin 37 paragrafi (3) pikat (b), (c) dhe (ç) të këtij ligji.

(3) Njoftimi drejtuar subjektit të të dhënave personale nga paragrafi (1) i këtij neni, nuk është i detyrueshëm, nëse është përmbushur njëri prej kushteve vijuese:

(a) kontrollori ka zbatuar masa përkatëse teknike dhe organizative për mbrojtje dhe ato masa janë zbatuar në lidhje me të dhënat personale të prekura nga cenimi i sigurisë së të dhënave personale, veçanërisht masa që i bëjnë të dhënat personale të kuptueshme për çdo person që nuk ka autorizim për qasje në to, siç është kriptimi;

(b) kontrollori ka zbatuar masa plotësuese që garantojnë se tashmë nuk ekziston mundësi për paraqitje të rrezikut të lartë për të drejtat dhe liritë e subjekteve të të dhënave personale nga paragrafi (1) i këtij neni;

(c) nëse njoftimi kërkon përpjekje joproporcionale. Në atë rast, bëhet njoftimi publik ose zbatohet masa tjetër e ngjashme me të cilën subjektet e të dhënave personale do të informohen barazisht në mënyrë efikase.

(4) Nëse kontrollori nuk e ka njoftuar subjektin e të dhënave personale për cenimin e sigurisë së të dhënave personale, Agjencia pas konstatimit të mundësisë se cenimi i sigurisë së të dhënave personale shkakton rrezik të lartë, mund të kërkojë nga kontrollori ta njoftojë për cenimin ose të vendosë se është përmbushur ndonjë prej kushteve nga paragrafi (3) i këtij neni.

3. Vlerësimi i ndikimit të mbrojtjes së të dhënave personale dhe konsultimi paraprak

Vlerësimi i ndikimit të mbrojtjes së të dhënave personale

Neni 39

(1) Kur gjatë shfrytëzimit të teknologjive të reja për ndonjë lloj të përpunimit, sipas natyrës, vëllimit, kontekstit dhe qëllimeve të përpunimit, ekzistim gjasa që ajo të shkaktojë rrezik të lartë për të drejtat dhe liritë e personave fizikë para se të bëhet përpunimi, kontrollori ka për detyrë të vlerësojë ndikimin e operacioneve të parapara të përpunimit në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale. Një vlerësim mund të lidhet me një seri operacionesh të ngjashme të përpunimit që paraqesin rreziqe të ngjashme të larta.

(2) Gjatë kryerjes së vlerësimit të ndikimit mbi mbrojtjen e të dhënave personale, kontrollori ka për detyrë të kërkojë këshillë nga personi i autorizuar për mbrojtjen e të dhënave personale, nëse ai është caktuar.

(3) Vlerësimi i ndikimit mbi mbrojtjen e të dhënave personale nga paragrafi (1) i këtij neni, kërkohet në veçanti në rastin e:

a) vlerësimit sistematik dhe gjithëpërfshirës të aspekteve personale në lidhje me personat fizikë, që bazohet në përpunimin automatik, duke e përfshirë edhe profilimin, në bazë të së cilës miratohen vendimet që prodhojnë veprim juridik në lidhje me personin fizik ose ndikojnë dukshëm në personin fizik;

(b) përpunimit të gjerë të kategorive të veçanta të të dhënave personale ose të dhënave personale që lidhen me dënimet penale dhe veprat penale nga neni 14 i këtij ligji ose

(c) mbikëqyrjes sistematike të hapësirave të arritshme publikisht në përmasa të mëdha.

(4) Agjencia vendos dhe boton publikisht listë të llojeve të operacioneve të përpunimit, për të cilat kërkohet vlerësimi i ndikimit mbi mbrojtjen e të dhënave personale, në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni.

(5) Agjencia mund të vendos dhe publikisht të botojë listë të llojeve të operacioneve të përpunimit, për të cilat nuk kërkohet vlerësimi i ndikimit mbi mbrojtjen e të dhënave personale.

(6) Vlerësimi nga paragrafi (1) i këtij neni duhet të përmbajë së paku:

a) përshkrimin sistematik të operacioneve për përpunimin e parashikuar dhe qëllimet e përpunimit, duke e përfshirë, ku është e zbatueshme edhe interesat legjitime të kontrollorit;

b) vlerësimin e domosdoshmërisë dhe proporcionalitetit të operacioneve të përpunimit në lidhje me qëllimet;

c) vlerësimin e rreziqeve për të drejtat dhe liritë e subjekteve të të dhënave personale nga paragrafi (1) i këtij neni dhe

ç) masat e parapara për zgjidhjen e rreziqeve, duke i përfshirë masat e mbrojtjes, masat e sigurisë dhe mekanizmat për të siguruar mbrojtjen e të dhënave personale dhe për të demonstruar harmonizimin me këtë ligj, duke i marrë parasysh të drejtat dhe interesat legjitime të subjekteve të të dhënave personale dhe personave të tjera të prekur.

(7) Respektimi i kodeve të miratuara të sjelljes të theksuara në nenin 44 të këtij ligji nga kontrollorit ose përpunuesit, do të merret parasysh gjatë vlerësimit të ndikimit të operacioneve gjatë përpunimit nga ana e atyre kontrolluesve ose përpunuesve, veçanërisht për qëllimet e vlerësimit të ndikimit të mbrojtjes së të dhënave personale.

(8) Kontrollori kërkon mendim nga subjektet e të dhënave personale ose përfaqësuesve të tyre për përpunimin e planifikuar, pa ndikuar në mbrojtjen e interesave komerciale ose publike ose sigurinë e operacioneve të përpunimit.

(9) Kontrollori e kryen rishqyrtimin për të vlerësuar nëse përpunimi kryhet në pajtim me vlerësimin e ndikimit të mbrojtjes së të dhënave personale të paktën në rastet kur ka ndryshim të rrezikut të shkaktuar nga operacionet e atij përpunimi.

Konsultimi paraprak

Neni 40

(1) Kontrollori ka për detyrë të konsultohet me Agjencinë përpara përpunimit, nëse vlerësimi i ndikimit të mbrojtjes së të dhënave personale nga neni 39 i këtij ligji tregon se, nëse kontrollori nuk ndërmerr masa për zbutjen e rrezikut, atëherë përpunimi do të shkaktojë rrezik të lartë.

(2) Kur Agjencia konsideron se përpunimi i planifikuar i theksuar në paragrafin (1) të këtij neni e shkel këtë ligj, veçanërisht kur kontrollori nuk e ka identifikuar apo zvogëluar rrezikun në masën e mjaftueshme, atëherë Agjencia në afat jo më të gjatë se 60 ditë nga dita e pranimit të kërkesës për konsultim, i jep mendim me shkrim kontrollorit ose kur është e zbatueshme përpunuesit, me ç'rast mund të shfrytëzohë cilëndo qoftë nga autorizimet e tij nga neni 66 i këtij ligji. Ky afat mund të vazhdohet për 40 ditë shtesë, duke e pasur parasysh kompleksitetin e përpunimit të planifikuar. Agjencia në afat prej 30 ditësh nga pranimi i kërkesës për konsultim, e informon kontrollorin dhe përpunuesin për vazhdimin e afatit, duke i përfshirë arsyet për anulimin e afatit. Këto afate mund të pezullohen derisa Agjencia nuk i merr të gjitha informatat e kërkuara për qëllimet e konsultimit.

(3) Gjatë konsultimit me Agjencinë në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, kontrollori i Agjencisë i dorëzon informatat si vijon:

(a) të dhënat për përgjegjësitë konkrete të kontrollorit, kontrollorit e përbashkët dhe përpunuesit e përfshirë në përpunim, veçanërisht gjatë përpunimit në kuadër të grupit të personave juridikë;

(b) qëllimet dhe mjetet e përpunimit të planifikuar;

(c) masat e parapara të mbrojtjes dhe masat e tjera për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të subjekteve të të dhënave personale në pajtim me këtë ligj;

(ç) të dhënat për kontakt të oficerit për mbrojtjen e të dhënave personale;

(d) vlerësimin e ndikimit të mbrojtjes së të dhënave personale, sipas nenit 39 të këtij ligji dhe

(dh) të gjitha të dhënat tjera të kërkuara nga Agjencia.

(4) Organet e pushtetit shtetëror dhe organet shtetërore do të konsultohen me Agjencinë gjatë përgatitjes së propozim-ligjeve ose akteve nënligjore që të miratohen në bazë të këtyre ligjeve, ndërsa të cilat kanë të bëjnë me përpunimin e të dhënave personale.

(5) Me përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, gjatë procesit të konsultimit të kontrollorëve me Agjencinë, kontrollori ka për detyrë të kërkojë lejen paraprak nga Agjencia për përpunimin që do të kryhet nga kontrollori për qëllimet e interesit publik, duke e përfshirë edhe përpunimin për qëllimet e mbrojtjes sociale dhe shëndetësisë publike.

(6) Leja nga paragrafi (5) i këtij neni kërkohet veçanërisht në rast kur:

(a) aktivitetet themelore të kontrollorit përbëhen nga operacionet e përpunimit, të cilat për shkak të natyrës, fushëveprimit dhe / ose qëllimeve të tyre, kërkojnë në masë të madhe ndjekjen e rregullt dhe sistematike të subjekteve të të dhënave personale;

(b) aktivitetet themelore të kontrollorit përbëhen nga përpunimi i gjerë i kategorive të veçanta të të dhënave personale ose të të dhënave personale në lidhje me dënimet penale dhe veprat penale nga neni 14 i këtij ligji ose

(c) do të kryhet mbikëqyrja sistematike e hapësirave në përmasa të mëdha.

4. Personi i autorizuar për mbrojtjen e të dhënave personale

Caktimi i personit të autorizuar për mbrojtjen e të dhënave personale

Neni 41

(1) Kontrollori dhe përpunuesi kanë për detyrë të përcaktojnë person të autorizuar për mbrojtjen e të dhënave personale (në tekstin e mëtejshëm: oficer për mbrojtjen e të dhënave personale) në çdo rast kur:

(a) përpunimi kryhet nga organi i pushtetit shtetëror, përveç në gjykatat kur veprojnë në kuadër të kompetencave të tyre, ndërsa të cilët do të caktojnë oficer për përpunimin tjetër të të dhënave personale që kryhet në pajtim me ligjin;

(b) aktivitetet themelore të kontrollorit ose përpunuesit përbëhen nga operacionet e përpunimit, të cilat për shkak të natyrës, fushëveprimit dhe / ose qëllimeve të tyre, kërkojnë në masë të madhe ndjekjen e rregullt dhe sistematike të subjekteve të të dhënave personale ose

(c) aktivitetet themelore të kontrollorit ose përpunuesit përbëhen nga përpunimi i gjerë i kategorive të veçanta të të dhënave personale ose të të dhënave personale në lidhje me dënimet penale dhe veprat penale nga neni 14 i këtij ligji.

(2) Grupi i personave juridikë mund të caktojnë një oficer për mbrojtjen e të dhënave personale, me kusht që oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale është lehtësisht i arritshëm për çdo person juridik në kuadër të grupit, Agjencisë dhe subjekteve të të dhënave personale.

(3) Kur kontrollori ose përpunuesi është organ i administratës shtetërore, një oficer për mbrojtjen e të dhënave personale mund të caktohet për disa organe në përbërje, duke e marrë parasysh strukturën dhe madhësinë e tyre organizative.

(4) Përveç rasteve të theksuara nga paragrafi (1) i këtij neni, kontrollori ose përpunuesi ose shoqatat dhe trupat tjerë që i përfaqësojnë kategoritë e kontrolluesve ose përpunuesve, mund të caktojnë oficer për mbrojtjen e të dhënave personale. Oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale mund t'i kryejë detyrat për atë shoqatë ose trup tjetër që i përfaqëson kontrollorit dhe përpunuesit.

(5) Oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale caktohet në bazë të kualifikimeve të tij profesionale, dhe veçanërisht në bazë të njohurive profesionale për legjislacionin dhe praktikën në fushën e mbrojtjes së të dhënave personale, si dhe aftësinë e tij për t'i kryer detyrat e theksuara në nenin 43 të këtij ligji.

Oficer për mbrojtjen e të dhënave personale caktohet personi i cili:

- i përmbush kushtet e punësimit të caktuara me këtë ligj dhe me ligj tjetër,
- në mënyrë aktive e njej gjuhën maqedonase,
- në momentin e përcaktimit me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor nuk i është shqiptuar dënim ose sanksion i kundërvajtjes ndalim për ushtrimin e profesionit, veprimtarisë ose detyrës,
- ka të mbaruar arsimin e lartë dhe
- ka fituar njohuri dhe aftësi në lidhje me praktikën dhe rregullat për mbrojtjen e të dhënave personale, në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(6) Oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale mund të jetë i punësuar te kontrollori ose përpunuesi ose mund t'i kryejë punët në bazë të kontratës për shërbime.

(7) Kontrollori ose përpunuesi i publikon publikisht të dhënat e kontaktit për oficerin për mbrojtjen e të dhënave personale dhe e njofton Agjencinë.

Pozita e oficerit për mbrojtjen e të dhënave personale

Neni 42

(1) Kontrollori dhe përpunuesi kanë për detyrë të sigurojnë që oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale është i përfshirë në mënyrë të duhur dhe me kohë në të gjitha çështjet që lidhen me mbrojtjen e të dhënave personale.

(2) Kontrollori dhe përpunuesi kanë për detyrë t'i sigurojnë mbështetje oficerit për mbrojtjen e të dhënave personale gjatë kryerjes së punëve të theksuara në nenin 43 të këtij ligji, duke i siguruar resurse të domosdoshme për kryerjen e atyre punëve dhe qasjen në të dhënat personale dhe operacionet e përpunimit, si dhe mbajtjen e njohurisë së tij personale.

(3) Kontrollori dhe përpunuesi kanë për detyrë të garantojnë që oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale nuk do të marrë kurrfarë udhëzimesh nga niveli më i lartë udhëheqës i kontrollorit ose përpunuesit në lidhje me kryerjen e punëve të tij. Oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale nuk mund të ndërrohet ose ndëshkohet nga kontrollori ose përpunuesi për kryerjen e punëve të tij. Oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale drejtpërdrejt përgjigjet para nivelit më të lartë udhëheqës të kontrollorit ose përpunuesit.

(4) Subjektet e të dhënave personale mund ta kontaktojnë oficerin për mbrojtjen e të dhënave personale për të gjitha çështjet në lidhje me përpunimin e të dhënave të tyre personale dhe për realizimin e të drejtave të tyre sipas këtij ligji.

(5) Oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale ka për detyrë ta respektojë sekretin ose konfidencialitetin në lidhje me kryerjen e punëve të tij, në pajtim me ligjin.

(6) Oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale mund të kryejë edhe punë dhe detyra të tjera. Kontrollori ose përpunuesi ka për detyrë të sigurojë që punët dhe detyrat e tilla nuk shkaktojnë konflikte të interesit.

Punët që i kryen oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale

Neni 43

(1) Oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale i kryen së paku punët si në vijim:

(a) informon dhe i këshillon kontrollorin ose përpunuesin dhe të punësuarit që kryejnë përpunimin në mënyrë përkatëse me obligimet e tyre sipas dispozitave të këtij ligji;

(b) e ndjek harmonizimin me këtë ligj, me ligjet tjera që merren me mbrojtjen e të dhënave personale në Republikën e Maqedonisë së Veriut, si dhe me politikën e kontrollorit ose përpunuesit në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale, duke e përfshirë shpërndarjen e përgjegjësisë, ndërgjegjësimin dhe trajnimin e të punësuarve që do të marrin pjesë në operacionet e përpunimit, si dhe kryerjen e revizioneve për mbrojtjen e të dhënave personale;

(c) kur është e nevojshme, jep këshilla në lidhje me vlerësimin e ndikimit të mbrojtjes së të dhënave personale dhe e ndjek kryerjen e vlerësimit në pajtim me nenin 39 të këtij ligji;

(ç) bashkëpunon me Agjencinë;

(d) vepron si pikë kontakti për Agjencinë në lidhje me çështjet që kanë të bëjnë me përpunimin, duke e përfshirë konsultimin paraprak nga neni 40 i këtij ligji, si dhe këshillimin sipas nevojave për të gjitha çështjet e tjera.

(2) Gjatë kryerjes së punëve të tij, oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale i merr parasysh rreziqet që lidhen me operacionet e përpunimit, si dhe natyrën, vëllimin, kontekstin dhe qëllimet e përpunimit.

5. Kodet e sjelljes dhe certifikimi

Kodet e sjelljes

Neni 44

(1) Në pajtim me karakteristikat specifike të sektorëve të ndryshëm të përpunimit të të dhënave personale dhe nevojave specifike të shoqërive tregtare mikro, të vogla dhe të mesme, dhe me qëllim të kontribuohet për zbatimin e drejtë të këtij ligji, shoqatat dhe trupat tjerë që i përfaqësojnë kategoritë e kontrolluesve ose përpunuesve mund të përpunojnë kode të sjelljes ose ndryshimet ose plotësimet e kodeve të tilla me qëllim të saktësohet zbatimi i këtij ligji, në lidhje me:

(a) përpunimin e drejtë dhe transparent;

(b) interesat legjitime të kontrolluesve në kontekstet specifike;

(c) grumbullimin e të dhënave personale;

(ç) pseudonimizimin e të dhënave personale;

(d) informimin e opinionit dhe subjekteve të të dhënave personale;

(dh) realizimin e të drejtave të subjekteve të të dhënave personale;

(e) informimin dhe mbrojtjen e fëmijëve dhe mënyrën e marrjes së pëlqimit nga përfaqësuesit ligjorë të fëmijës;

(ë) masat dhe procedurat e theksuara në nenet 28 dhe 29 të këtij ligji, si dhe masat për të garantuar sigurinë gjatë përpunimit të të dhënave personale të përcaktuara në nenin 36 të këtij ligji;

(f) njoftimin e Agjencisë për shkeljet e sigurisë së të dhënave personale dhe informimin e subjekteve të të dhënave personale për shkeljet e tilla të sigurisë së të dhënave personale;

(g) bartjen e të dhënave personale në vendet e treta ose organizatat ndërkombëtare; ose

(gj) procedurat jashtëgjyqësore dhe procedurat e tjera për zgjidhjen e kontesteve ndërmjet kontrolluesve dhe subjekteve të të dhënave personale në lidhje me përpunimin, duke mos i cenuar të drejtat e subjekteve të të dhënave personale, në bazë të neneve 97 dhe 99 të këtij ligji.

(2) Kodi i sjelljes nga paragrafi (1) i këtij neni i përmban mekanizmat që i mundësojnë trupit monitorues nga neni 45 të këtij ligji detyrimisht të monitorojë në harmonizimin me dispozitat e tij nga kontrollorit ose përpunuesit që janë obliguar për zbatimin e tij, pa i përjashtuar kompetencat dhe detyrat e Agjencisë sipas neneve 64 ose 65 të këtij ligji.

(3) Shoqatat dhe trupat tjerë nga paragrafi (1) të këtij neni, të cilët hartojnë kod të sjelljes ose e ndryshojnë dhe plotësojnë kodin ekzistues, e dorëzojnë propozim-kodin, ndryshimin ose plotësimin e tij në Agjenci. Agjencia jep mendim për atë nëse propozim-kodi, ndryshimi ose plotësimi i tij janë harmonizuar me këtë ligj, dhe njëherazi e miraton propozim-kodin, ndryshimin ose plotësimin e tij, nëse konsideron se siguron masa të mjaftueshme përkatëse të mbrojtjes.

(4) Kur propozim-kodi i sjelljes, ndryshimi ose plotësimi i tij miratohet në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni, Agjencia e regjistron dhe e boton Kodin.

(5) Agjencia mban regjistër të të gjitha kodeve të miratuara të sjelljes, ndryshimeve dhe plotësimeve dhe siguron qasjen e publikut në to në mënyrë përkatëse.

(6) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit nga paragrafi (5) i këtij neni i përcakton drejtori i Agjencisë.

Monitorimi i kodeve të miratuara të sjelljes

Neni 45

(1) Pa i përjashtuar detyrat dhe autorizimet e Agjencisë nga nenet 65 dhe 66 të këtij ligji, monitorimi i harmonizimit të kodit të sjelljes, në pajtim me nenin 44 të këtij ligji, mund të kryhet nga trupi që ka nivel të duhur të profesionalizmit në lidhje me lëndën e kodit dhe është i akredituar për atë qëllim nga Agjencia.

(2) Trupi nga paragrafi (1) të këtij neni, mund të akreditohet për monitorimin e harmonizimit të kodit të sjelljes, nëse:

(a) para Agjencisë e ka dëshmuar pavarësinë dhe profesionalizmin e vet në lidhje me lëndën e kodit;

(b) ka vendosur procedura që i mundësojnë t'i vlerësojë kualifikimet e kontrolluesve dhe përpunuesve për të zbatuar kodin, për të monitoruar nëse ato janë harmonizuar me dispozitat e kodit, si dhe të bëjë kontroll periodik të funksionimit të tyre;

(c) ka vendosur procedura dhe struktura për të vepruar sipas kundërshtimeve për shkeljen e kodit ose për mënyrën në të cilën kodi ishte zbatuar ose zbatohet nga kontrollori ose përpunuesi dhe ato janë transparente në lidhje me subjektet e të dhënave personale dhe publikun dhe

(ç) Agjencisë në masë të madhe i ka dëshmuar se detyrat dhe punët e saj nuk çojnë në konfliktin e interesave.

(3) Standardet dhe normativat më të afërta për akreditimin e trupit nga paragrafi (1) i këtij neni i përcakton drejtori i Agjencisë.

(4) Pa i përjashtuar detyrat dhe autorizimet e Agjencisë dhe dispozitat e Kapitullit VIII dhe Kapitullit IX të këtij ligji, gjatë ekzistimit të masave përkatëse të mbrojtjes, trupi nga paragrafi (1) të këtij neni, ndërmerr veprime të duhura në rast të shkeljes së kodit të sjelljes nga kontrollori ose përpunuesi, duke e përfshirë pezullimin ose përjashtimin e kontrollorit ose përpunuesit të prekur nga kodi. Trupi nga paragrafi (1) i këtij neni e informon Agjencinë për këto aktivitete dhe për arsyet e ndërmarjes së tyre.

(5) Agjencia e tërheq akreditimin e trupit nga paragrafi (1) të këtij neni në afat prej 15 ditësh nga krijimi i kushteve, përkatësisht kushtet e akreditimit nuk respektohen ose nuk plotësohen më, ose nëse aktivitetet që zbatohen nga trupi e shkelin këtë ligj.

(6) Dispozitat e këtij neni nuk zbatohen në lidhje me përpunimin e kryer nga organet e pushtetit shtetëror dhe organet e tjera shtetërore.

Certifikimi

Neni 46

(1) Në pajtim me karakteristikat specifike të sektorëve të ndryshëm të përpunimit të të dhënave personale dhe nevojave specifike të shoqërive tregtare mikro, të vogla dhe të mesme, për të kontribuar në zbatimin e duhur të këtij ligji, Agjencia inkurajon vendosjen e certifikimit të mbrojtjes së të dhënave personale, si dhe vulat dhe shenjat për mbrojtjen e të dhënave personale me qëllim të demonstrimit të harmonizimit me këtë ligj gjatë përpunimit të operacioneve nga kontrollorit dhe përpunuesit.

(2) Certifikimi është vullnetar dhe është i arritshëm publikisht.

(3) Certifikimi sipas këtij neni nuk e zvogëlon përgjegjësinë e kontrollorit ose përpunuesit për harmonizimin me këtë ligj, si dhe nuk i përjashton kompetencat dhe detyrat e Agjencisë sipas neneve 64 ose 65 të këtij ligji.

(4) Certifikimi i këtij neni kryhet nga Agjencia ose nga trupat certifikues, në pajtim me nenin 47 të këtij ligji, dhe në bazë të standardeve dhe normativave të përcaktuara nga drejtori i Agjencisë.

(5) Për përpunimin që është lëndë e mekanizmit të certifikimit, kontrollori ose përpunuesi i trupit certifikues nga neni 47 të këtij ligji ose Agjencisë ia siguron të gjitha informacionet dhe qasjen në operacionet e tij të përpunimit që janë të domosdoshme për mbajtjen e procedurës së certifikimit.

(6) Certifikata i lëshohet kontrollorit ose përpunuesit për periudhë jo më të gjatë se tre vjet dhe mund të rinovohet me të njëjtat kushte nëse standardet dhe normativat nga paragrafi (4) të këtij neni dhe më tutje përbushen. Certifikata tërhiqet nga trupat e certifikimit nga neni 47 të këtij ligji ose nga Agjencia, kur kërkesat e certifikimit nuk janë përbushur ose më nuk përbushen.

(7) Agjencia mban regjistër për të gjitha mekanizmat e certifikimit, si dhe të gjitha vultat dhe shenjat për mbrojtjen e të dhënave personale dhe siguron qasje publike në to në mënyrë përkatëse.

(8) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit nga paragrafi (7) i këtij neni i përcakton drejtori i Agjencisë.

Trupat e certifikimit

Neni 47

(1) Pa u përjashtuar detyrat dhe autorizimet e Agjencisë, në pajtim me nenet 65 dhe 66 të këtij ligji, trupat e certifikimit që kanë nivel përkatës të profesionalizmit në fushën e mbrojtjes së të dhënave personale, e njoftojnë Agjencinë me qëllim që t'u lejojë t'i zbatojnë autorizimet e tyre, me ç'rast nëse është e nevojshme Agjencia u lëshon dhe rinovon certifikatat në pajtim me nenin 66 paragrafi (2) pika (ë) të këtij ligji.

(2) Trupat e certifikimit nga paragrafi (1) i këtij neni që do të kryejnë certifikimin në pajtim me dispozitat e këtij ligji, do të akreditohen nga Instituti i Akreditimit i Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejshëm: Instituti), në pajtim me rregullat e akreditimit. Trupat e certifikimit nga ky paragraf, akreditohen vetëm nëse:

(a) e kanë dëshmuar para Institutit pavarësinë dhe profesionalizmin e tyre në lidhje me lëndën e certifikimit;

(b) janë obliguar t'i respektojnë standardet dhe normativat e certifikimit nga neni 46 paragrafi (4) të këtij ligji;

(c) kanë vendosur procedura për lëshimin, kontrollin periodik dhe tërheqjen e certifikatave, vulate dhe shenjave për mbrojtjen e të dhënave personale;

(ç) kanë vendosur procedura dhe struktura për veprimin sipas kundërshtimeve për shkelje të certifikimit ose për mënyrën në të cilën certifikimi ishte kryer ose zbatohet nga kontrollori ose përpunuesi dhe ato janë transparente në lidhje me subjektet e të dhënave personale dhe publikun;

(d) Institutit në masë të mjaftueshme i kanë dëshmuar se detyrat dhe punët e tyre nuk çojnë në konflikt të interesave.

(3) Akreditimi i trupave të certifikimit nga paragrafi (1) i këtij neni kryhet në bazë të standardeve dhe normativave të përcaktuara nga drejtori i Agjencisë.

(4) Trupat e certifikimit nga paragrafi (1) i këtij neni janë përgjegjës për vlerësimin përkatës, që çon në certifikimin ose në tërheqjen e certifikatës së lëshuar, pa u përjashtuar përgjegjësia e kontrollorit ose përpunuesit për harmonizimin me këtë ligj. Akreditimi lëshohet për periudhë jo më të gjatë se pesë vjet dhe mund të rinovohet me të njëjtat kushte nëse trupi i certifikimit edhe më tutje i përbushë kërkesat e përcaktuara në këtë nen.

(5) Trupat e certifikimit nga paragrafi (1) i këtij neni Agjencisë i dorëzojnë të dhënat e kërkuara dhe / ose dokumentet së bashku me arsyet e lëshimit ose tërheqjes së certifikatës së kërkuar.

(6) Instituti e tërheq akreditimin e trupit të certifikimit nga paragrafi (1) të këtij neni, nëse nuk respektohen ose më nuk përbushen kushtet e akreditimit, ose nëse aktivitetet të cilat zbatohen nga trupi e shkelin këtë ligj.

(7) Standardet teknike për mekanizmat e certifikimit dhe për vultat dhe shenjat për mbrojtjen e të dhënave personale, si dhe mekanizmat për promovimin dhe njohjen e atyre mekanizmave të certifikimit, vultat dhe shenjat i përcakton drejtori i Agjencisë.

(8) Dispozitat e këtij neni zbatohen edhe gjatë certifikimit të trupave për zbatimin e trajnimeve në fushën e mbrojtjes së të dhënave personale, në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

V. BARTJA E TË DHËNAVE PERSONALE

Parimi i përgjithshëm për bartje

Neni 48

(1) Çdo transferim i të dhënave personale që i nënshtrohen përpunimit ose janë të dedikuara për përpunim në vende të tretë ose në organizatë ndërkombëtare mund të kryhet vetëm nëse kushtet e përcaktuara në këtë ligj janë përbushur dhe zbatohen nga ana e kontrollorit dhe përpunuesi, duke përfshirë transferimin e mëtejshëm të të dhënave personale nga vend i tretë ose organizatë ndërkombëtare nga vend tjetër i tretë ose organizatë ndërkombëtare. Dispozitat e këtij kapitulli do të zbatohen që të sigurohen se nuk do të rrezikohet niveli i mbrojtjes së personave fizik të garantuar me këtë ligj.

(2) Dispozitat e këtij kapitulli nuk do të zbatohen për transferimin e të dhënave personale nga paragrafi (1) të këtij neni nga Republika e Maqedonisë së Veriut në vend anëtar të Bashkimit Evropian ose Zonës Ekonomike Evropiane.

(3) Në rast të transferimit të të dhënave personale në vend anëtar të Bashkimit Evropian, përkatësisht shtetit anëtar i Zonës Ekonomike Evropiane, kontrollori ose përpunuesi është i detyruar të informojë Agjencinë.

Bartja e të dhënave personale në bazë të vendimit për përshtatshmëri

Neni 49

(1) Bartja e të dhënave personale në shtet të tretë ose organizatë ndërkombëtare mund të bëhet kur Agjencia do të përcaktojë se shtete të treta ose organizata ndërkombëtare siguron nivel të duhur të mbrojtjes.

(2) Gjatë vlerësimit të përshtatshmërisë të nivelit të mbrojtjes, Agjencia i merr parasysh veçanërisht elementet si vijojnë:

(a) sundimi i së drejtës, respektimi i të drejtave të njeriut dhe lirive themelore, legjislacioni relativ, si i përgjithshëm ashtu edhe sektorial, duke përfshirë sigurinë publike, mbrojtjen, sigurinë kombëtare dhe të drejtën penale, dhe qasjen e organeve publike në të dhënat personale, kurse gjithashtu edhe zbatimi i legjislacionit i tillë, rregullat e mbrojtjes të të dhënave personale, rregullat profesionale dhe masat e sigurisë, duke përfshirë edhe rregullat për transferim të mëtejshëm të të dhënave personale në vend tjetër të tretë ose organizatë

ndërkombëtare, të cilat respektohen në atë vend ose organizatë ndërkombëtare, praktikë gjyqësore, si dhe vendime të plotfuqishme dhe ekzekutive të cilat zbatohen për subjektet e të dhënave personale dhe mbrojtje efektive administrative dhe gjyqësore për subjektet e të dhënave personale, kurse të dhënat personale barten;

(b) ekzistimi dhe funksionimi efikas i një ose më shumë organeve të pavarura mbikëqyrëse për mbrojtjen e të dhënave personale në vendin e tretë të interesuar ose trupa që i nënshtrohet një organizate ndërkombëtare, kurse janë përgjegjëse për sigurimin dhe zbatimin e rregullave për mbrojtjen e të dhënave personale, duke përfshirë autorizimet e duhura për zbatim, për ndihmë dhe këshilla të subjekteve të të dhënave personale gjatë realizimit të të dhënave personale gjatë realizimit të të drejtave të tyre, si dhe për bashkëpunim me Agjencinë dhe

(c) detyrimet ndërkombëtare të cilat merren nga vende të treta ose organizatë ndërkombëtare, ose detyrime të tjera që rrjedhin nga konventat detyruese juridike ose instrumentet, si dhe pjesëmarrja e saj në sistemet shumëpalëshe ose rajonale, veçanërisht në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale.

(3) Nëse vendi i tretë ose organizatë ndërkombëtare, në të cilën duhet të transferohen të dhënat personale, sigurohet shkallë e përshtatshme e mbrojtjes të të dhënave personale nga paragrafi (2) të këtij neni, atëherë kontrollori ose përpunuesi mund të kryejë bartje të të dhënave personale në bazë të vendimit në pajtueshmërinë nga ana e Agjencisë.

(4) Nëse vendi i tretë ose organizata ndërkombëtare, në të cilën do të transferohen të dhënat, nuk sigurojnë shkallë të duhur të mbrojtjes të të dhënave personale, kontrollori ose përpunuesi nuk e kryen bartjen e të dhënave personale.

Bartja e të dhënave të cilat i nënshtrohen masave mbrojtëse

Neni 50

(1) Në rastet kur nuk është sjellë vendim nga neni 49 paragrafi (3) të këtij ligji, kontrollori ose përpunuesi mund të transferojë të dhëna personale në vend të tretë ose organizatë ndërkombëtare vetëm nëse kontrollori ose përpunuesi ka siguruar masat e duhura mbrojtëse dhe me kusht që subjektet e të dhënave personale të kenë mbrojtje gjyqësore të zbatueshme dhe të arritshme.

(2) Kur nuk është sjellë vendim nga neni 49 paragrafi (3) të këtij ligji, masat mbrojtëse adekuate në paragrafin (1) të këtij neni, pa kërkuar miratimin paraprak të Agjencisë, mund të parashihen, përmes:

(a) instrumenteve juridik obligues dhe ekzekutiv mes organeve publike ose trupa;

(b) rregullat korporative të detyrueshme në pajtim me nenin 51 të këtij ligji;

(c) klauzola standarde për mbrojtjen e të dhënave personale të cilat i përcakton Agjencia ose janë miratuar nga ana e Komisionit Evropian;

(ç) kodeksi i sjelljes të aprovuar, në përputhje me nenin 44 të këtij ligji, së bashku me detyrimet obliguese dhe ekzekutive të kontrollorit ose përpunuesit në shtetin e tretë për të zbatuar masat mbrojtëse të përshtatshme, duke përfshirë edhe në lidhje me të drejtat e subjekteve të të dhënave personale ose

(d) mekanizëm mbrojtës për certifikim, në përputhje me nenin 46 të këtij ligji, së bashku me detyrimet obliguese dhe ekzekutive të kontrollorit ose përpunuesit në shtetin e tretë për të zbatuar masat mbrojtëse të përshtatshme, duke përfshirë edhe në lidhje me të drejtat e subjekteve të të dhënave personale.

(3) Me kusht të kërkohej leje nga ana e Agjencisë, masa mbrojtëse adekuate nga paragrafi (1) të këtij neni, gjithashtu, mund të parashihen, në veçanti përmes:

(a) klauzolës kontraktuese mes kontrollorit ose përpunuesit, si dhe kontrollori, përpunuesi ose shfrytëzuesi i të dhënave personale në shtete të treta ose në organizatat ndërkombëtare; ose

(b) dispozitave që duhen parashikuar në marrëveshjet administrative mes organeve publike ose trupa, kurse përbajnë të drejta të zbatueshme dhe efektive të subjekteve të të dhënave personale.

Bartja e të dhënave personale në bazë të rregullave korporative të detyrueshme

Neni 51

(1) Agjencia miraton rregulla korporative të detyrueshme, me kusht nëse ato:

(a) janë juridikisht të detyrueshme dhe zbatohen për çdo anëtar të interesuar të grupit të caktuar të personave juridikë ose të grupit të personave juridikë që kryejnë veprimtari të përbashkët ekonomike, duke i përfshirë të punësuarit e tyre, kurse të cilat ata i zbatojnë;

(b) qartë sigurojnë të drejta të zbatueshme për subjektet e të dhënave personale në lidhje me përpunimin e të dhënave të tyre personale; dhe

(c) i plotësojnë kushtet e përcaktuara nga paragrafi (2) i këtij neni.

(2) Detyrimisht të drejtat korporative nga paragrafi (1) i këtij neni e përcaktojnë së paku:

(a) strukturën dhe kontaktin e të dhënave të grupit të personave juridikë ose të grupit të personave juridikë të cilët kryejnë veprimtari të përbashkët ekonomike, si dhe të çdo anëtarit;

(b) bartjen e të dhënave personale ose serisë së bartjeve, përfshirë kategoritë e të dhënave personale, llojin e përpunimit dhe qëllimet e tij, llojin e subjekteve të të dhënave personale në fjalë dhe identifikimin e vendit të tretë ose vendeve në të cilat do të kryhet bartja;

(c) karakterin e tyre të detyrueshëm juridik, si në nivel të brendshëm ashtu edhe të jashtëm;

(ç) zbatimin e parimeve të përgjithshme për mbrojtjen e të dhënave personale, në veçanti kufizimin e qëllimeve, vëllimin minimal të të dhënave, kufizimin e kohës së ruajtjes, kualitetin e të dhënave, mbrojtjen teknike dhe të integruar të të dhënave personale, bazën juridike për përpunimin, përpunimin e kategorive të veçanta të të dhënave personale, masat për të siguruar sigurinë e të dhënave personale, si dhe kërkesat në lidhje me transferimin e mëtejshëm të të dhënave personale te subjektet tjera që nuk janë të detyruara nga rregullat e detyrueshme korporative;

(d) të drejtat e subjekteve të të dhënave për përpunimin dhe mjetet e realizimit të këtyre të drejtave, duke përfshirë të drejtën e subjektit të të dhënave personale të mos jetë vetëm lëndë e miratimit automatik i vendimeve individuale, duke përfshirë profilizimin në përputhje me

nenin 26 nga ky ligj, të drejtën e paraqitjes të kërkesës në Agjenci dhe gjykatat kompetente në përputhje me ligjin, si dhe të drejtën për mbrojtje gjyqësore dhe kur është e zbatueshme, të drejtën e kompensimit për shkeljen e rregullave të detyrueshme korporative;

(dh) pranimin e përgjegjësishë së kontrolluesit ose përpunuesit të themeluar në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut për çdo shkelje të rregullave të detyrueshme korporative të ndonjë anëtari të grupit të prekur, që nuk është themeluar në Republikën e Maqedonisë së Veriut. Kontrolluesi ose përpunuesi lirohet tërësisht ose pjesërisht nga ky detyrim vetëm nëse vërteton se anëtari i grupit të prekur nuk ka përgjegjësi për ngjarjen që ka sjell në shkaktimin e dëmit;

(e) mënyrën në të cilën informacionet mbi rregullat e detyrueshme korporative u jepen subjekteve të të dhënave personale, veçanërisht në lidhje me dispozitat e pikave (g), (d) dhe (gj) të këtij paragrafi, kurse përveç informacioneve nga nenet 17 dhe 18 të këtij ligji;

(ë) punët e çdo oficeri për mbrojtjen e të dhënave personale të përcaktuara në përputhje me nenin 41 të këtij ligji, ose çdo personi ose organi tjetër përgjegjës për monitorimin e harmonizimit me rregullat e detyrueshme korporative në suaza të grupit të personave juridikë ose grupit të personave juridikë që kryejnë aktivitetit ekonomik të përbashkët, si dhe ndjekjen e trajnimit dhe zgjidhjen e ankesave;

(f) procedurat në lidhje me vendosjen e ankesave;

(g) mekanizmat në suaza të grupit të personave juridikë ose grupit të personave juridikë që kryejnë veprimtari të përbashkët ekonomike për sigurimin e harmonizimit me rregullat të detyrueshme korporative. Këto mekanizma përfshijnë revizion të mbrojtjes së të dhënave personale dhe metodat e sigurimit të aktiviteteve korrigjuese për të mbrojtur të drejtat e subjektit të të dhënave personale. Rezultatet e këtij kontrolli duhet t'i dorëzohen personit ose trupit nga pika (zh) e këtij paragrafi dhe strukturave më të larta drejtuese të personit juridik me pozitë mbizotëruese në suaza të grupit të personave juridikë ose grupit të personave juridikë që kryejnë veprimtari të përbashkët ekonomike, si dhe të jenë në dispozicion me kërkesë të Agjencisë;

(gj) mekanizmat për raportimin dhe mbajtjen e evidencës për ndryshimet në rregulla dhe për njoftimin e Agjencisë për ndryshime të tilla;

(h) mekanizmat për bashkëpunimin me Agjencinë për të siguruar harmonizim të çdo anëtari të grupit të personave juridikë ose të grupit të personave juridikë që kryejnë veprimtari të përbashkët ekonomike, në veçanti përmes sigurimit të Agjencisë rezultatet e kontrolleve të masave nga pika (x) të këtij paragrafi ;

(i) mekanizmat për njoftim të Agjencisë për të gjithë kërkesat ligjore që lidhen me anëtar të grupit të personave juridikë ose të grupit të personave juridikë që kryejnë një veprimtari të përbashkët ekonomike, të cilat zbatohen në vend të tretë, kurse sigurisht do të shkaktojnë dëme të konsiderueshme për të garantuar masa të siguruar me rregulla të detyrueshme korporative dhe

(j) trajnim adekuat për mbrojtjen e të dhënave personale për personelin që kanë qasje të përhershme ose të rregullt në të dhënat personale.

Bartja ose zbulimi i të dhënave personale të bazuar në marrëveshje ndërkombëtare

Neni 52

Çdo vendim gjyqësor ose çdo vendim i marrë nga organ administrativ i vendit të tretë që kërkon nga kontrollori ose përpunuesi të bartin ose të zbulojnë të dhëna personale mund të njihet ose t'i nënshtrohet zbatimit në çfarëdo mënyre, vetëm nëse bazohet në marrëveshje ndërkombëtare, siç është marrëveshja e ndërsjellë ndërkombëtare për ndihmë juridike, që është në fuqi midis vendeve të treta e cila e ka parashtuar kërkesën edhe Republikës së Maqedonisë së Veriut pa marrë parasysh dispozitat për bartjen e të dhënave personale të përcaktuara në këtë Kapitull.

Shmangia për situata specifike

Neni 53

(1) Nëse nuk ekziston vendim për përshtatshmëri në pajtim me nenin 49 paragrafin (3) të këtij ligji ose masa mbrojtëse përkatëse në pajtim me nenin 50 të këtij ligji, të cilat përfshijnë rregulla të detyrueshme korporative, transferimin ose serinë e transferimeve të të dhënave personale në vend të tretë ose në organizatë ndërkombëtare mund të kryhet vetëm nëse është plotësuar një nga kushtet si vijojnë:

(a) subjekti i të dhënave personale ka dhënë pajtim në mënyrë të qartë për kontrolluesin e transmetimit të propozuar pasi të jetë informuar për rreziqet e mundshme për transferim të tillë për subjektin e të dhënave personale kurse për shkak të mosekzistimit të vendimit për përputhshmëri dhe të masave mbrojtëse të përshtatshme;

(b) transferimi është i nevojshëm për shkak të marrëveshjes ndërmjet subjektit të të dhënave personale dhe kontrolluesit ose për zbatimin e masave parakontraktuese të cilat janë marrë me kërkesën e subjektit të të dhënave personale;

(c) transferimi është i domosdoshëm për lidhje ose kryerjen e marrëveshjes ndërmjet kontrolluesit dhe personit tjetër fizik ose juridik, kurse në interes të subjektit të të dhënave personale;

(ç) bartja është e domosdoshme për shkak të arsyeve të rëndësishme me interes publik;

(d) bartja është e domosdoshme për vendosje, realizim ose mbrojtje të kërkesave juridike;

(dh) transferimi është i domosdoshëm me qëllim që të mbrohen interesat thelbësore të subjektit të të dhënave personale ose të personave të tjerë kur subjekti i të dhënave personale është i paaftë fizikisht ose i është marrë aftësia afariste për të dhënë pëlqimin;

(e) transferimi kryhet nga regjistër i cili sipas ligjit ka për qëllim, të sigurojë informacione për publikun dhe i cili është i hapur për konsultime me publikun ose për cilindo person që mund të provojë interes legjitim, por vetëm deri në atë shkallë në të cilën kushtet e përcaktuara me ligj janë plotësuar me konsultime në rast të veçantë.

Kur transferimi nuk mund të bazohet në dispozitat nga e nenet 49 ose 50 të këtij ligji, përfshirë edhe dispozitat për rregullat e detyrueshme korporative dhe asnjë prej përjashtimeve për situatë specifike nga nënparagrafi i parë të këtij paragrafi është e pa zbatueshme, transferimi në

vend të tretë ose organizatë ndërkombëtare, mund të kryhet vetëm nëse transferimi nuk është përsëritës, dhe ka të bëjë vetëm për numër të kufizuar të subjekteve të të dhënave personale, kurse i njëjti është i nevojshëm për plotësimin e interesit legjitim të kontrolluesit mbi të cilin nuk mbisundojnë interesat e kontrolluesit ose të drejtat dhe liritë e subjektit të të dhënave personale, gjatë së cilës kontrolluesi i ka vlerësuar të gjitha rrethanat në lidhje me transferimin e të dhënave personale dhe në bazë të këtij vlerësimi ka siguruar masa mbrojtëse adekuate në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale. Kontrolluesi është i detyruar të informojë Agjencinë për transferimin e të dhënave personale. Krahas informacioneve nga nenet 17 dhe 18 të këtij ligji, kontrollori e informon gjithashtu subjektin e të dhënave personale për transferimin e të dhënave personale dhe për përbushjen e interesave të tij legjitime.

(2) Transferimi sipas pikës (e) të nënparagrafit të parë të paragrafit (1) të këtij neni, nuk duhet të përfshijë të gjitha të dhënat personale ose të gjitha kategoritë e të dhënave personale të përfshira në regjistër. Në rast kur regjistri shërben për konsultim nga personat që kanë interes legjitim, transferimi mund të bëhet vetëm me kërkesë të personave të tillë ose nëse ata do të ishin përdorues.

(3) Pikat (a), (b) dhe (v) nga nënparagrafi i parë i paragrafit (1) të këtij neni dhe nënparagrafit të dytë të paragrafit (1) të këtij neni nuk zbatohen për aktivitetet e kryera nga organet shtetërore dhe organet tjera shtetërore gjatë kryerjes së autorizimeve të tyre publike të parashikuara me ligj.

(4) Interesi publik i theksuar në pikën (g) të nënparagrafit të parë të paragrafit (1) të këtij neni duhet të njihet me ligj, kurse të zbatohet në lidhje me kontrolluesin e prekur.

(5) Në rast kur nuk ekziston vendim për përshtatshmëri, për arsye të interesit publik, me ligj mund të përcaktohet kufizim për transferimin e kategorive specifike të të dhënave personale në vend të tretë ose në organizatë ndërkombëtare.

(6) Kontrolluesi ose përpunuesi janë të detyruar të dokumentojnë vlerësimin, si dhe masat mbrojtëse përkatëse nga nënparagrafi i dytë i paragrafit (1) të këtij neni, në evidencën e përcaktuar në nenin 34 të këtij ligji.

Bashkëpunimi ndërkombëtar për mbrojtjen e të dhënave personale

Neni 54

Në lidhje me vendet e treta dhe organizatat ndërkombëtare, Agjencia do të marrë masat e duhura për:

(a) zhvillimin e mekanizmave për bashkëpunim ndërkombëtar për të lehtësuar zbatimin efektiv të legjislacionit për mbrojtjen e të dhënave personale;

(b) sigurimin e ndihmës juridike ndërkombëtare në zbatimin e legjislacionit për mbrojtjen e të dhënave personale, që përfshin raportimin, paraqitjen e parashtrësive, ndihmën e hetimit dhe shkëmbimin e informacioneve, në përputhje me masat mbrojtëse të përshtatshme për mbrojtjen e të dhënave personale dhe të drejtave dhe lirive fundamentale;

(c) përfshirjen e palëve të interesuara përkatëse në diskutime dhe aktivitete që synojnë thellimin e bashkëpunimit ndërkombëtar në zbatimin e legjislacionit për mbrojtjen e të dhënave personale;

(ç) promovimin e shkëmbimit dhe dokumentimit të legjislacionit dhe praktikave për mbrojtjen e të dhënave personale, duke përfshirë edhe ndeshjen e kompetencave me vendet e treta.

Vendimmarrja e Agjencisë

Neni 55

(1) Për rastet nga neni 49 paragrafi (3), neni 50 paragrafi (3) dhe neni 51 të këtij ligji, Agjencia vendos në afat prej 90 ditëve nga dita e pranimit të kërkesës.

(2) Kundër vendimit të Agjencisë nga paragrafi (1) të këtij ligji mund të paraqitet padi për ngritjen e kontestit administrativ te gjykata kompetente në afat prej 30 ditëve nga dita e pranimit të aktvendimit.

Aktet nënligjore të Agjencisë

Neni 56

Mënyra e njoftimit për transferim të të dhënave personale në shtetet anëtare të Bashkimit Evropian dhe shtetet anëtare të Zonës Ekonomike Evropiane, formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës për marrjen e autorizimit për transferim në rastet nga neni 49 paragrafi (3), neni 50 paragrafi (3) dhe nenin 51 të këtij ligji, si dhe formën dhe përmbajtjen e formularit për regjistrimet e transferimit të të dhënave personale në vendet e treta dhe organizatat ndërkombëtare, Bashkimin Evropian dhe hapësirën ekonomike evropiane, si dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrave i përcakton drejtori i Agjencisë.

VI. AGJENCIA PËR MBROJTJEN E TË DHËNAVE PERSONALE

1. Statusi i pavarur

Trupi mbikëqyrës

Neni 57

(1) Agjencia është organ shtetëror i pavarur dhe i mëvetësishëm, kompetent për kryerjen e mbikëqyrjes mbi ligjshmërinë e aktiviteteve të ndërmarrja në përpunimin e të dhënave personale në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, si dhe mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të personave fizikë, në lidhje me përpunimin e të dhënave të tyre personale.

(2) Agjencia për punën e saj përgjigjet para Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Agjencia ka cilësinë e personit juridik.

(4) Selia e Agjencinë është në Shkup.

(5) Agjencia ka një shërbim profesional që kryen punë profesionale, normative-juridike, administrative, administrative-mbikëqyrëse, supervizore, materiale-financiare, kontabilitetit, informacionit dhe çështje të tjera në kompetencën e Agjencisë (në tekstin në vijim: Shërbimi profesional).

(6) Me shërbimin profesional udhëheq sekretari i përgjithshëm.

Pavarësia

Neni 58

(1) Agjencia do të jetë plotësisht e pavarur politikisht, financiare dhe funksionale në kryerjen e kompetencave, detyrave dhe autorizimeve të saj në përputhje me këtë ligj.

(2) Drejtori, zëvendës drejtori dhe të punësuarit në Agjenci nuk guxojnë të marrin dhe të kërkojnë udhëzime nga organet e pushtetit qendror, organet komunale, organet e qytetit të Shkupit dhe personat e tjerë juridikë dhe/ose fizikë.

(3) Drejtori, zëvendës drejtori dhe të punësuarit në Agjenci në kryerjen e funksioneve dhe detyrave të tyre janë të detyruar të kenë kujdes të konfliktit eventuale të interesave dhe gjatë kryerjes së autorizimeve publike nuk guxojnë të udhëhiqen nga lidhjet personale, familjare, fetare, partiake dhe etnike, as nga presionet apo premtimet e eprorit ose të personit tjetër.

(4) Pavarësia e Agjencisë duhet të respektohet në çdo kohë dhe askush nga organet dhe/ose personat nga paragrafi (2) i këtij neni nuk mund të ndikojnë te drejtori, zëvendës drejtori dhe të punësuarit në Agjenci gjatë kryerjes së funksioneve përkatësisht punëve të tyre, as të kompetencave të Agjencisë.

(5) Drejtori, zëvendës drejtori dhe të punësuarit në Agjenci gjatë kryerjes së detyrave të tyre të punës dhe/ose gjatë vendimmarrjes janë të detyruar të:

1) të veprojnë në mënyrë profesionale, të paanshme, objektive dhe pa ndikimin e kontrolluesve dhe përpunuesve, si dhe çdo palë tjetër të interesuar;

2) nuk udhëhiqen nga interesa personale, afariste dhe financiare;

3) nuk i keqpërdorin autorizimet dhe statusin që e kanë në Agjenci ose si të punësuar në Agjenci; dhe

4) e mbrojnë reputacionin e Agjencisë.

Drejtori dhe zëvendës drejtori

Neni 59

(1) Me Agjencinë udhëheq drejtori, i cili zgjidhet dhe shkarkohet nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut me propozim të Komisionit për Çështje të Zgjedhjeve dhe Emërimeve të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejshëm: Komisioni).

(2) Për zgjedhjen e drejtorit shpallet konkurs publik në të paktën dy gazeta ditore, të cilat publikohen në të gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, njëra prej të cilave që botohet në gjuhë të cilën e flasin së paku 20% e qytetarëve që flasin gjuhë zyrtare, të ndryshme nga gjuha maqedonase.

(3) Drejtori i Agjencisë zgjidhet për kohë prej pesë vitesh, me të drejtë për edhe një mandat.

(4) Drejtori i Agjencisë ka zëvendës që e zgjedh dhe shkarkon Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut me propozim të Komisionit për kohë prej pesë vitesh, me të drejtë për edhe një mandat.

(5) Për zgjedhjen e zëvendës drejtorit shpallet konkurs publik në të paktën dy gazeta ditore, të cilat publikohen në të gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, njëra prej të cilave që botohet në gjuhë të cilën e flasin së paku 20% e qytetarëve që flasin gjuhë zyrtare, të ndryshme nga gjuha maqedonase.

(6) Komisioni është i detyruar të kontrollojë nëse kandidatët që janë paraqitur në konkursin publik për drejtor respektivisht zëvendës drejtor i plotësojnë kushtet për paraqitjen në konkurs publik të përcaktuar me këtë ligj.

(7) Komisioni është i detyruar në afat prej një muaji pas përfundimit të skonskursit publik të organizojë debat publik për kandidatët për drejtor respektivisht zëvendës drejtor që i plotësojnë kushtet e përcaktuara në këtë ligj.

(8) Pas përfundimit të debatit publik, Komisioni përpilon propozim listë të kandidatëve për drejtor respektivisht zëvendës drejtor. Për propozim listën përfundimtare të kandidatëve për drejtor respektivisht zëvendës drejtor, Komisioni vendos në përputhje me Rregulloren e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(9) Zëvendës drejtori e zëvendëson drejtorin e Agjencisë në rast kur ai mungon ose nuk është në gjendje të kryejë funksionin e tij për shkak të sëmundjes ose për arsye të tjera, me të gjitha kompetencat dhe përgjegjësitë e tij në menaxhim.

(10) Zëvendës drejtori në bashkëpunim me drejtorin e Agjencisë, kryejnë punë në fushëveprimin e punës së drejtorit të Agjencisë që ai do t'ia besojë.

(11) Për punën e tyre dhe punën e Agjencisë drejtori dhe zëvendës drejtori japin llogari para Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Kushtet për zgjedhje dhe shkarkim

Neni 60

(1) Drejtor mund të zgjidhet personi i cili i plotëson këto kushte:

1) është shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut;

2) në momentin e zgjedhjes me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor nuk i është shqiptuar dënim ose sanksion kundërvajtës ndalim për ushtrim të profesionit, veprimtarisë ose detyrës;

3) të ketë fituar më së paku 240 kredi sipas EKTS-së ose shkallën VII/1 të përfunduar të shkencave juridike;

4) nuk është anëtar i organi të partisë politike;

5) të ketë së paku 10 vjet përvojë pune pas përfundimit të arsimit të lartë;

6) të ketë së paku pesë vjet përvojë pune, si dhe kualifikime personale dhe aftësi në sferën e mbrojtjes së të dhënave personale;

7) posedon certifikatë për njohje të programeve kompjuterike për punë në zyrë; dhe

8) posedon një nga certifikatat e pranuar ndërkombëtare dhe vërtetime për njohje aktive të gjuhës angleze jo më të vjetër se pesë vjet, si vijon:

- TOEFEL IBT së paku 74 pikë;

- IELLS (IELTS) së paku 6 pikë;

- ILLEC (ILEC) (Cambridge English: Legal) së paku nivelin B2 (B2), - FCE (FCE) (Cambridge English: First) – të dhënë;

- BULLATS (BULATS) së paku 60 pikë; ose

- APTIS (APTIS) së paku nivelin B2 (B2).

(2) Zëvendës drejtori Agjencisë mund të zgjidhet personi i cili i plotëson kushtet e theksuara në paragrafin (1) të këtij neni.

(3) Drejtorit, përkatësisht zëvendës drejtorit, i pushon funksioni para përfundimit të mandatit, në këto raste:

- nëse parashtron dorëheqje;

- nëse në mënyrë të përhershme e humb aftësinë për ushtrim të funksionit, që e konstaton Kuvendi i Republikës së Maqedonisë;

- nëse i plotëson kushtet për pension të moshës;
- nëse ndodh vdekje;
- nëse është zgjedhur ose emëruar në funksion tjetër publik; ose
- nëse është i shkarkuar nga funksioni para përfundimit të mandatit.

(4) Drejtori, përkatësisht zëvendësdrejtori mund të shkarkohet para përfundimit të mandatit vetëm në këto raste:

- në kërkesë të tij;
- nëse është i gjykuar me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor për veprë penale dënim me burg pa kusht në kohëzgjatje prej së paku gjashtë muajsh;
- për shkak të keqpërdorimit të të dhënave personale gjë që e konstaton Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut; dhe

- kur do të pushojë te plotësojë cilin do nga kushtet e theksuara në paragrafin (1) alinetë 1, 2 dhe 4 të këtij neni gjë që e konstaton Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(5) Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut në rastet nga paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni konstaton pushim të funksionit.

(6) Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut e shkarkon drejtorin, përkatësisht zëvendësdrejtorin e Agjencisë pas propozimi të Komisionit, nëse është plotësuar një nga këto kushte:

- përcaktohet se nuk i plotëson kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni;
- pa arsye ka munguar nga puna e Agjencisë më gjatë se gjashtë muaj;
- për shkak të keqpërdorimit të të dhënave personale; ose

- qartë i ka shkelur rregullat për konflikt interesi, përkatësisht tërheqje në situata në të cilat drejtori, përkatësisht zëvendësdrejtori e ka ditur ose është dashur të dijë për ekzistim të ndonjëres nga bazat për konflikt interesi, përkatësisht përjashtimi të parapara me ligj.

(7) Në rast të pushimit të funksionit ose shkarkimit të drejtorit të Agjencisë, deri në zgjedhje të drejtorit të ri të Agjencisë, funksionin e drejtorit të Agjencisë e ushtron zëvendësdrejtori i Agjencisë, me të gjitha të drejtat, detyrat dhe autorizimet të cilat i ka pasur drejtori.

(8) Në rast të shkarkimit, përkatësisht pushimit të funksionit të drejtorit, përkatësisht zëvendësdrejtorit të Agjencisë para përfundimit të mandatit, Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut më së voni në afat prej dhjetë ditësh fillon procedurë për zgjedhje të drejtorit të ri, përkatësisht zëvendësdrejtorit të Agjencisë.

Deklarata solemne

Neni 61

Para hyrjes në funksion, drejtori, përkatësisht zëvendësdrejtori, para kryetarit të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut jep dhe nënshkruan deklaratë solemne, si vijon:

"Deklarojë se funksionin drejtor, përkatësisht zëvendësdrejtor do ta kryej me ndërgjegje, në mënyrë të paanshme dhe me përgjegjësi, do ta mbroj të drejtën e mbrojtjes së të dhënave personale dhe do të përmbahem në Kushtetutën dhe ligjet e Republikës së Maqedonisë së Veriut".

Mosbashkimi i funksionit dhe besueshmërisë

Neni 62

(1) Funksioni drejtor, përkatësisht funksioni zëvendësdrejtor, është i pabashkueshëm me ushtrimin e funksioneve ose profesioneve të tjera publike, si dhe me ushtrimin e funksionit në parti politike ose vend pune.

(2) Drejtori dhe zëvendësdrejtori janë të obliguar t'i ruajnë si sekret të dhënat të cilat kanë ardhur në punën e tyre, si gjatë mandatit, ashtu edhe pas përfundimit të tij, ndërsa të cilat paraqesin të dhëna personale ose informata të klasifikuara në pajtim me ligj. Drejtori dhe zëvendësdrejtori janë të obliguar t'i ruajnë si sekret veçanërisht njoftimet nga personat fizikë të cilat kanë të bëjnë me shkeljen e dispozitave të këtij ligji.

Fushëveprimi i punës së drejtorit të Agjencisë

Neni 63

(1) Drejtori i Agjencisë:

- e prezanton dhe përfaqëson Agjencinë para organeve kompetente, përveç për të drejtat pronësore dhe interesa për të cilat para gjykatave dhe organeve tjera e përfaqëson Prokuroria shtetërore e Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- i ndërmerr të gjitha veprimet juridike në emër dhe në llogari të Agjencisë,

- organizon dhe siguron ushtrim ligjor, efektiv dhe efikas të punëve dhe detyrave në Agjenci,

- vendos për të drejtat dhe detyrimet e të punësuarve në Agjenci në pajtim me ligj,

- i miraton aktet për organizim dhe sistematizim të brendshëm të vendeve të punës të Agjencisë,

- miraton dokumente financiare, përkatësisht dokumente strategjike dhe program vjetor për punë të Agjencisë, si dhe e organizon zbatimin e tyre,

- miraton aktvendime në pajtim me ligj;

- miraton rregulla dhe akte të tjera për të cilat është e autorizuar në pajtim me ligj,

- kujdeset për transparencën e punës së Agjencisë, dhe

- ushtron punë të tjera me kompetencë të Agjencisë në pajtim me ligj.

(2) Aktet nënligjore, të cilat i miraton drejtori i Agjencisë botohen në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

2. Kompetencat, detyrat dhe autorizimet e Agjencisë

Kompetenca

Neni 64

(1) Agjencia është kompetente për ushtrimin e detyrave dhe të autorizimeve të ndara në pajtim me këtë ligj.

(2) Agjencia nuk është kompetente të ushtrojë mbikëqyrje mbi gjykatat të cilat veprojnë në korniza të funksioneve të tyre gjyqësore, përveç për mbikëqyrje mbi ligjshmërinë e aktiviteteve të ndërmarra gjatë përpunimit tjetër të të dhënave personale e cila bëhet nga gjykatat në pajtim me ligj.

Detyra

Neni 65

(1) Pa u vënë në pikëpyetje detyrat të tjera të përcaktuara me këtë ligj, në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Agjencia:

(a) e ndjek dhe zbaton zbatimin e këtij ligji;
(b) e promovon vetëdijen publike dhe pikëpamjen e rreziqeve, rregullat, masat mbrojtëse dhe të drejtat në lidhje me përpunimin e të dhënave personale, ndërsa veçanërisht të aktiviteteteve të cilat janë drejtuar ndaj fëmijëve;

(c) në pajtim me ligj, i jep mendime Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe institucioneve dhe trupave të tjera për masat ligjvënëse dhe administrative për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të personave fizikë në lidhje me përpunimin e të dhënave personale;

(ç) e promovon vetëdijen e kontrolluesve dhe përpunuesve për detyrimet e tyre sipas këtij ligji;

(d) me kërkesë, i siguron informata çdo subjekti të të dhënave personale në lidhje me realizimin e të drejtave të tij sipas këtij ligji dhe nëse është e nevojshme, për atë qëllim bashkëpunon me organe tjera mbikëqyrëse për mbrojtje të të dhënave personale;

(dh) i shqyrton kërkesat e parashtruara nga subjekti i të dhënave personale ose nga shoqata në pajtim me këtë ligj dhe e hulumton me masë adekuate lëndën e kërkesës, si dhe në afat të arsyeshëm e informon parashtruesin e kërkesës për rezultatin e procedurës, veçanërisht nëse është e nevojshme hulumtim plotësues ose koordinim me organ tjetër mbikëqyrës për mbrojtje të të dhënave personale;

(e) bashkëpunon me organe tjera mbikëqyrëse për mbrojtjen e të dhënave personale, duke përfshirë edhe nëpërmjet këmbimit të informatave dhe ndihmës së ndërsjellë, me qëllim që të sigurohet mbrojtje e të drejtave dhe lirive të personave fizikë në lidhje me përpunimin e të dhënave personale;

(ë) zbaton hulumtim në lidhje me zbatimin e këtij ligji, duke përfshirë edhe në bazë të informatave të mara nga organ tjetër mbikëqyrës për mbrojtjen e të dhënave personale ose organ tjetër publik;

(f) e përcjell zhvillimin adekuat, veçanërisht në sferën e teknologjisë informatike dhe të komunikimit dhe praktikat tregtare, nëse ajo ndikon në mbrojtjen e të dhënave personale;

(g) miraton klauzola kontraktuese standarde të theksuara në nenin 32 paragrafin (7) dhe nenin 50 paragrafin (2) pikën (c) të këtij ligji;

(gj) vendos dhe mban listë në lidhje me kërkesën për vlerësim të ndikimit të mbrojtjes së të dhënave personale në pajtim me nenin 39 paragrafi (4) të këtij ligji;

(j) jep mendim për operacionet për përpunim të të dhënave personale të theksuara në nenin 40 paragrafin (2) të këtij ligji;

(h) e nxit përpilimin e kodekseve të sjelljes në pajtim me nenin 44 të këtij ligji, si dhe jep mendime dhe lejon kodeks të sjelljes të cilat sigurojnë masa adekuate të mbrojtjes në pajtim me nenin 44 paragrafin (3) të këtij ligji.

(i) e nxit krijimin e mekanizmave për certifikim për mbrojtje të të dhënave personale dhe të vulave dhe shenjave për mbrojtje të të dhënave personale në pajtim me nenin 46 të këtij ligji;

(j) kur është e zbatueshme, ushtron rikontrollim periodik të certifikatave të lëshuara në pajtim me nenin 46 paragrafin (6) të këtij ligji;

(k) i shpall standardet dhe normativat për akreditim të trupit për monitoring të kodekseve të lejuara të sjelljes në pajtim me nenin 45 të këtij ligji dhe të trupit certifikues në pajtim me nenin 47 të këtij ligji;

(l) ushtron akreditim të trupit për monitoring të kodekseve të lejuara të sjelljes në pajtim me nenin 45 të këtij ligji;

(ll) jep leje për klauzolat kontraktuese dhe dispozita të theksuara në nenin 50 paragrafin (3) të këtij ligji;

(m) i lejon rregullat e obligueshme korporative në pajtim me nenin 51 të këtij ligji;

(n) vendos dhe mban evidencë të prishjeve të këtij ligji, si dhe të masave të ndërmarra në pajtim me nenin 66 paragrafin (2) të këtij ligji,

(nj) kryen trajnim për mbrojtje të të dhënave personale, dhe

(o) kryen edhe detyra të tjera të lidhura me mbrojtjen e të dhënave personale, në pajtim me ligj.

(2) Agjencia e lehtëson parashtrimin e kërkesës nga pika (dh) paragrafi (1) të këtij neni, nëpërmjet masave siç janë: formular për parashtrim të kërkesës, i cili mund të jetë i plotësuar edhe në formë elektronike në pajtim me ligjin, ndërsa pa u përjashtuar edhe mjetet tjera për komunikim.

(3) Zbatimi i detyrave nga paragrafi (1) i këtij neni është falas për subjektin e të dhënave personale edhe kur ajo është e zbatueshme, për oficerin për mbrojtjen e të dhënave personale.

(4) Kur kërkesat janë dukshëm të pabaza ose jashtë mase, veçanërisht për shkak të përsëritjes së vet, Agjencia mund të paguajë kompensim në bazë të shpenzimeve reale administrative, ose të refuzojë të veprojë për kërkesën. Barra e dëshmimit për karakter dukshëm të pabazë ose tej mase të kërkesës i bie Agjencisë. Agjencia kompensimin e cakton me vendim në bazë të vëllimit, kohës dhe ndërlikimit për sigurim të informatës.

(5) Krahas detyrave nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia mund të:

- iniciojë ndryshime dhe plotësime të ligjeve dhe akteve tjera nënligjore për shkak të harmonizimit të tyre me dispozitat e këtij ligji, si dhe me marrëveshje ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut;

- parashtron propozime të Gjykata Kushtetuese e Republikës së Maqedonisë së Veriut për vlerësim të kushtetutshmërisë të ligjeve dhe kushtetutshmërisë së rregullave të tjera ose akteve të përgjithshme në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale.

Autorizime

Neni 66

(1) Agjencia i ka këto autorizime për hulumtim:

(a) t'i urdhërojë kontrollorit dhe përpunuesit edhe kur është e zbatueshme, përfaqësuesit të autorizuar të kontrollorit ose të përpunuesit, t'i sigurojë të gjitha informatat e nevojshme për zbatimin e detyrave të veta;

(b) të zbatojë supervizion në pajtim me këtë ligji;

(c) të zbatojë rikontrollim të certifikatave të lëshuara në pajtim me nenin 46 paragrafin (6) të këtij ligji;

(ç) ta njoftojë kontrolluesin ose përpunuesin në rastet kur ka dyshim se janë shkelur dispozitat e këtij ligji;

(d) të marrë nga kontrolluesi dhe nga përpunuesi qasje të të gjitha të dhënat personale dhe të të gjitha informatat të cilat janë të nevojshme për zbatimin e detyrave të veta;

(dh) të marrë qasje te të gjitha hapësirat e kontrolluesit dhe përpunuesit, duke përfshirë te çdo pajisje dhe mjete për përpunim të të dhënave personale në pajtim me ligj.

(2) Agjencia i ka këto autorizime korrigjuese:

(a) të lëshojë paralajmërim te kontrolluesi ose përpunuesi kur ekziston gjasë se operacionet e planifikuara të përpunimit të të dhënave personale do t'i shkelin dispozitat e këtij ligji;

(b) të lëshojë sugjerim te kontrolluesi ose te përpunuesi, kur operacionet e përpunimit të të dhënave personale i kanë shkelur dispozitat e këtij ligji;

(c) t'i urdhërojë kontrolluesit ose përpunuesit t'i plotësojnë kërkesat e subjektit të të dhënave personale për realizim të të drejtave të subjektit në pajtim me këtë ligj;

(ç) t'i urdhërojë kontrolluesit ose përpunuesit t'i harmonizojë operacionet e përpunimit të të dhënave personale me dispozitat e këtij ligji, si dhe sipas nevojave në mënyrë të caktuar saktë dhe periudhë kohore të caktuar saktë;

(d) t'i urdhërojë kontrolluesit ta njoftojë subjektin e të dhënave personale për prishje të sigurisë së të dhënave personale;

(dh) të shqiptojë kufizim kohor dhe të përhershëm, duke përfshirë ndalim të përpunimit të të dhënave personale;

(e) të urdhërojë korrigjim ose shlyerje të të dhënave personale ose kufizim të përpunimit në pajtim me nenet 20, 21 dhe 22 të këtij ligji, si dhe njoftim për aktivitete rrjedhëse të shfrytëzuesve në të cilat u janë zbardhur të dhëna personale në pajtim me nenin 21 paragrafin (2) dhe neni 23 të këtij ligji;

(ë) ta tërheq certifikatën ose t'i urdhërojë trupit certifikues ta tërheqë certifikatën e lëshuar në pajtim me nenet 46 dhe 47 të këtij ligji, ose t'i urdhërojë trupit certifikues të mos lëshojë certifikatë nëse kërkesat për certifikim nuk janë plotësuar ose tashmë nuk respektohen;

(f) të shqiptojë sanksion kundërvajtës në pajtim me këtë ligj, së bashku me masat ose në vend të masave të cilat janë theksuar në këtë paragraf, ndërsa në varësi nga rrethanat në çdo rast individual;

(g) të urdhërojë pushim të bartjes së të dhënave personale të shfrytëzuesit në vend tjetër ose në organizatë ndërkombëtare.

(3) Agjencia i ka këto autorizime në lidhje me dhënien e lejeve dhe mendimeve:

(a) t'i japë mendime kontrolluesit në pajtim me procedurën për konstatim paraprak sipas nenit 40 të këtij ligji;

(b) me iniciativë personale ose me kërkesë, të japë mendime te Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut ose në pajtim me ligj te institucione dhe trupa të tjerë, si dhe te publiku në lidhje me të gjitha çështjet të lidhura me mbrojtjen e të dhënave personale;

(c) të japë leje për përpunim sipas nenit 40 paragrafit (5) të këtij ligji;

(ç) të japë mendim dhe të lejojë propozim-kodeks të miratimit në pajtim me nenin 40 paragrafin (3) të këtij ligji;

(d) të japë certifikata për certifikim në pajtim me nenin 46 paragrafin (4) të këtij ligji;

(dh) të japë mendim pozitiv ose negativ për plotësimin e standardeve dhe normativave për dhënie të akreditimit në pajtim me nenin 47 të këtij ligji;

(e) të miratojë klauzola standarde kontraktuese të cekura në nenin 32 paragrafin (7) dhe nenin 50 paragrafin (2) pikën (v) të këtij ligji;

(ë) të japë leje për klauzolat kontraktuese të theksuara në nenin 50 paragrafin (3) pikën (a) të këtij ligji;

(f) të japë leje për kontratat administrative (administrative) të theksuara në nenin 50 paragrafin (3) pika b) të këtij ligji;

(g) t'i lejojë rregullat e obligueshme korporative në pajtim me nenin 51 të këtij ligji.

(4) Zbatim i autorizimeve nga Agjencia në pajtim me këtë nen nënshtrohen në masa adekuate mbrojtëse, duke përfshirë mbrojtje efektive juridike dhe procedurë adekuate, në pajtim me ligj.

(5) Agjencia ka autorizim t'i njoftojë gjykatat për cenimet e dispozitave të këtij ligji, si dhe sipas nevojave të fillojë ose në mënyrë tjetër të marrë pjesë në procedura gjyqësore, me qëllim zbatim të dispozitave të këtij ligji.

(6) Drejtori i Agjencisë përcakton udhëzim për veprim të kontrolluesve dhe përpunuesve gjatë përpunimit të të dhënave personale në pajtim me këtë ligj.

(7) Kur gjatë shfrytëzimit të teknologjive për ndonjë lloj të përpunimit, duke i marrë parasysh natyrën, vëllimin, kontekstin dhe qëllimet e përpunimit të të dhënave personale, ekziston gjasë e njëjta të shkaktojë rrezik të madh për të drejtat dhe liritë të personave fizikë, Agjencia mund të shpall vendime, mendime dhe sugjerime të dhëna në ueb faqen e vet.

(8) Vendimet, mendimet dhe sugjerimet nga paragrafi (7) i këtij neni, anonimizohen ose pseudonimizohen.

Marrëdhëniet e Agjencisë me organet e pushtetit shtetëror

Neni 67

(1) Organet e pushtetit shtetëror janë të obliguara ta njoftojnë Agjencinë për masat e ndërmarra për zbatim të kërkesave të veta, propozimeve, mendimeve, rekomandimeve ose sugjerimeve në afatin të cilin Agjencia do ta caktojë, ndërsa më së voni në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës së dorëzuar te Agjencia.

(2) Nëse organi i pushtetit shtetëror nuk e njofton Agjencinë në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni ose kërkesat, propozimet, mendimet, rekomandimet ose sugjerimet e saj vetëm pjesërisht i pranon ose nuk vepron sipas të njëjtave, Agjencia me raport të posaçëm për atë e informon organin drejtpërdrejtë më të lartë, funksionarion i cili udhëheq me organin ose Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, përkatësisht Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut, përkatësisht Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut pas pranimit të raportit të posaçëm për mosrespektim dhe moszbatim të kërkesës, propozimeve, mendimeve, rekomandimeve ose sugjerimeve të Agjencisë, në mbledhje në të cilën në mënyrë të obligueshme merr pjesë funksionari ose personi zyrtar i cili udhëheq me organin e pushtetit shtetëror me të cilin ka të bëjë raporti i veçantë, debaton dhe merr qëndrim me propozim-masa, ndërsa për masat e ndërmarra e njofton Agjencinë në afatin e përcaktuar me raportin e veçantë.

Evidenca e oficerëve për mbrojtje të të dhënave personale

Neni 68

(1) Agjencia mban evidencë të oficerëve për mbrojtjen e të dhënave personale nga neni 41 paragrafi (7) të këtij ligji dhe të njëjtën e shpall në ueb faqen e vet.

(2) Evidenca nga paragrafi (1) i këtij neni përmban:

- emër dhe seli të kontrolluesit, përkatësisht përpunuesit;
- emër dhe mbiemër të oficerit për mbrojtje të të dhënave personale;
- kontakt të dhëna për oficerin për mbrojtje të të dhënave personale (postë elektronike dhe numër telefonik).

Trajnimi për mbrojtje të të dhënave personale

Neni 69

(1) Agjencia përpilon dhe zbaton trajnim për të punësuarit në kontrolluesit, përkatësisht përpunuesit, si dhe për oficerët për mbrojtje të të dhënave personale me ç'rast jep certifikatë, për çka mban evidencë.

(2) Trajnimi organizohet me qëllim të punësuarit te kontrolluesit, përkatësisht përpunuesit të pajisen me dijeni nga sfera e mbrojtjes së të dhënave personale, si dhe me qëllim oficerët për mbrojtje të të dhënave personale të pajisen me dijeni dhe aftësi në lidhje me dërgesat dhe rregullat për mbrojtje të të dhënave personale dhe me aftësi t'i kryejnë punët nga neni 43 i këtij ligji.

(3) Orari i zbatimit të trajnimeve nga paragrafi (1) i këtij neni shpallet në ueb faqen e Agjencisë.

(4) Shpenzimet për trajnim nga paragrafi (1) i këtij neni bien në barë të kontrolluesit, përpunuesit, përkatësisht personit fizik, ndërsa kanë të bëjnë me mbulimin e shpenzimeve reale të nevojshme për organizim dhe zbatim të trajnimit.

(5) Të punësuarve te kontrolluesi, përpunuesi, përkatësisht personi fizik, si dhe për oficerin për mbrojtje të të dhënave personale të cilët kanë marrë pjesë në trajnim, Agjencia u lëshon certifikatë me afat të skadimi prej tre vjetësh nga dita e lëshimit të saj.

(6) Mënyrën e zbatimit të trajnimit të këtij neni, programin për trajnim për mbrojtje të të dhënave personale, formën dhe përmbajtjen e formularit për certifikatë, si dhe mënyrën e mbajtjes së evidencës për certifikatat e lëshuara e përcakton drejtori i Agjencisë.

(7) Trajnimin nga ky nen e zbatojnë të punësuarit në Agjenci të caktuar nga drejtori i Agjencisë.

Raporti vjetor për punë i Agjencisë

Neni 70

(1) Agjencia përpilon raport vjetor për punën e vet, i cili mund të përfshijë listë të cenimeve për të cilin është njoftuar, si dhe për llojet e masave të ndërmarra në pajtim me nenin 66 paragrafin (2) të këtij ligji.

(2) Agjencia e dorëzon te Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut për shkak të njohjes, raportin vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni për vitin paraprak kalendarik, më së voni deri në fund të muajit mars të viti rrjedhës.

(3) Raportin vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia e shpall në ueb faqen e saj.

(4) Me nevojë dhe kërkesë nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut, Agjencia dorëzon edhe raporte plotësuese.

Njoftimi për përpunim (të të dhënave personale) me rrezik të madh

Neni 71

(1) Kur gjatë shfrytëzimit të teknologjive për ndonjë lloj të përpunimit, duke i marrë parasysh natyrën, vëllimin, kontekstin dhe qëllimet e përpunimit të të dhënave personale, ekziston gjasë e njëjta të shkaktojë rrezik të madh për të drejtat dhe liritë e personave fizikë, ndërsa në funksion të nenit 9 paragrafit (2) të këtij ligji, kontrolluesi e njofton Agjencinë.

(2) Njoftimin nga paragrafi (1) i këtij ligji përmban:

- 1) titullin dhe shumën e të dhënave personale;
  - 2) titullin, përkatësisht emrin dhe mbiemrin dhe kontakt të dhënat e kontrolluesit, nëse është e zbatueshme dhe në të gjitha kontrollat e përbashkëta, të përfaqësuesit të autorizuar të kontrolluesit, nëse i ka, si dhe oficerit për mbrojtje të të dhënave personale;
  - 3) qëllimin ose qëllimin e përpunimit;
  - 4) bazën juridike për vendosje të përmbledhjes së të dhënave personale;
  - 5) përshkrimin e kategorive të subjekteve të të dhënave personale dhe të kategorive të të dhënave personale të cilat kanë të bëjnë me to;
  - 6) kategorinë e shfrytëzuesve të cilëve u janë, ose do t'u jenë zbuluar të dhënat personale, duke përfshirë shfrytëzues në vende të treta ose organizata ndërkombëtare;
  - 7) afatin e ruajtjes së të dhënave personale, përkatësisht afatet e parapara për shlyerje të kategorive të ndryshme të të dhënave personale;
  - 8) bartjen e të dhënave personale në vende të treta ose organizata ndërkombëtare dhe
  - 9) përshkrimin e përgjithshëm të masave të ndërmarra teknike dhe organizative sipas nenit 36 të këtij ligji.
- (3) Agjencia mban evidencë elektronike të shumave të të dhënave personale përpunimi i të cilave është me rrezik të madh në të cilën janë përmbajtur të dhënat nga njoftimet në pajtim me dispozitat e këtij neni.
- (4) Formën dhe përmbajtjen e formularit të njoftimit, mënyrën e njoftimit nga paragrafi (1) i këtij neni, si dhe formën dhe përmbajtjen e evidencës nga paragrafi (3) i këtij neni i përcakton drejtori i Agjencisë.

3. Bashkëpunimi dhe ndihma juridike ndërkombëtare**Bashkëpunimi**

Neni 72

(1) Agjencia mund të bashkëpunojë me organe tjera mbikëqyrëse për mbrojtjen e të dhënave personale në përputhje me këtë ligj në mënyrë që të sigurojë mbrojtjen e të drejtave dhe liritë të personave fizikë në lidhje me përpunimin e të dhënave personale. Agjencia dhe organet mbikëqyrëse të interesuara për mbrojtjen e të dhënave personale mund të shkëmbejnë ndërmjet veti të gjitha informatat përkatëse në mënyrë elektronike, pa përjashtuar edhe mjete tjera për korrespondencë dhe duke zbatuar masa

përkatëse teknike dhe organizative për të siguruar fshehtësinë dhe mbrojtjen e përpunimit të të dhënave personale.

(2) Agjencia në çdo kohë mund të kërkojë nga organet tjera mbikëqyrëse për mbrojtjen e të dhënave personale të sigurojnë ndihmë të ndërsjellë në përputhje me nenin 73 të këtij ligji, si dhe mund të kryejnë operacione të përbashkëta në përputhje me nenin 74 të këtij ligji, në veçanti për kryerjen e hulumtimit ose monitorimit të zbatimit të masave në lidhje me kontrolluesin ose përpunuesin, të themeluar jashtë kufijve të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Ndihma e ndërsjellë

Neni 73

(1) Agjencia dhe organet tjera mbikëqyrëse për mbrojtjen e të dhënave personale mund të sigurojnë ndërmjet veti informacione përkatëse dhe ndihmë të ndërsjellë, me qëllim të zbatimit konsekuent dhe zbatimit të këtij ligji, si dhe për vendosjen e masave për një bashkëpunim efektiv të ndërsjellë. Ndihma e ndërsjellë, në veçanti përfshin kërkesa për informata dhe masa për mbikëqyrje, siç janë kërkesa për zbatimin e miratimeve dhe konsultimeve paraprake, supervizionit dhe hulumtimit.

(2) Agjencia i merr të gjitha masat adekuate të nevojshme për t'iu përgjigjur kërkesave të një organi tjetër mbikëqyrës për mbrojtjen e të dhënave personale, pa vonesë të panevojshme dhe jo më shumë se një muaj nga data e marrjes së kërkesës. Masat e atilla, në veçanti mund të përfshijnë bartjen e informatave relevante për zbatimin e hulumtimit.

(3) Kërkesat për ndihmë të ndërsjellë i përmbajnë të gjitha informatat e nevojshme, duke përfshirë qëllimin dhe shkaqet e kërkesës. Informatat e shkëmbyera shfrytëzohen në veçanti për qëllimet e nevojshme.

(4) Agjencia nëse pranon kërkesë për ndihmë të ndërsjellë, nuk mund të refuzojë të veprojë sipas kërkesës, përveç se në rastet kur:

(a) nuk është kompetente për lëndën e kërkesës ose për masat të cilat kërkohen t'i ndërmarrë; ose

(b) plotësimi i kërkesës do të ishte në kundërshtim me ligjin.

(5) Agjencia e informon organin mbikëqyrës të prekur për mbrojtjen e të dhënave personale i cili ka paraqitur kërkesë për ndihmë të ndërsjellë për rezultatet ose, varësisht nga rasti, për rrjedhën e masave të ndërmarrë për të përmbushur kërkesën. Agjencia i thekson shkaqet në rast të refuzimit të kërkesës sipas paragrafit (4) të këtij neni.

(6) Agjencia, sipas rregullit i siguron informatat e kërkuara nga organet tjera mbikëqyrëse për mbrojtjen e të dhënave personale, në mënyrë elektronike, pa përjashtuar edhe mjete tjera për korrespondencë dhe duke zbatuar teknika adekuate dhe masa organizative për të siguruar fshehtësinë dhe mbrojtjen e përpunimit të të dhënave personale.

(7) Agjencia nuk do të arkëtojë për aktivitetet të cilat i ka ndërmarrë si përgjigje për kërkesën për ndihmë të ndërsjellë. Agjencia me organet tjera mbikëqyrëse për mbrojtjen e të dhënave personale mund të arrijë marrëveshje lidhur me rregullat për sigurimin e kompensimit të ndërsjellë për shpenzimet konkrete lidhur sigurimin e ndihmës së ndërsjellë në rrethana të jashtëzakonshme.

Operacionet e përbashkëta

Neni 74

(1) Agjencia mund të zbatojë operacione të përbashkëta me organe tjera mbikëqyrëse për mbrojtjen e të dhënave personale, përfshirë hetimet e përbashkëta dhe masat e përbashkëta të veprimit, ku marrin pjesë anëtarët ose punonjësit e organeve mbikëqyrëse që zbatojnë operacion të përbashkët.

(2) Agjencia mund të sigurojë autorizime, përfshirë kompetencat e hetimit, për anëtarët ose punonjësit e organit mbikëqyrës të prekur për mbrojtjen e të dhënave personale të përfshirë në operacionet e përbashkëta në pajtim me ligjin. Këto autorizime për hulumtim mund të kryhen vetëm nën udhëheqësi dhe në prani të të punësuarve të Agjencisë. Anëtarët ose të punësuarit e organit mbikëqyrës të prekur për mbrojtjen e të dhënave personale që marrin pjesë në operacione të përbashkëta i nënshtrohen të drejtës së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Për zbatimin e operacioneve të përbashkëta me organet tjera mbikëqyrëse për mbrojtjen e të dhënave personale Agjencia mund të lidhë memorandume bashkëpunimi për zbatimin e dispozitave të këtij ligji.

Procedura urgjente

Neni 75

Në rrethana të jashtëzakonshme, kur Agjencia konsideron se ka nevojë urgjente për të vepruar për të mbrojtur të drejtat dhe liritë e subjekteve të të dhënave personale menjëherë mund të marrë masa të përkohshme që çojnë në pasoja juridike në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, me afat të caktuar vlefshmërie që nuk tejkalon tre vite, duke llogaritur nga dita e miratimit të masave të përkohshme. Agjencia informon menjëherë organet tjera mbikëqyrëse të prekura për mbrojtjen e të dhënave personale për masat e marra dhe shkaqet për miratimin e tyre.

4. Shërbimi profesional

Neni 76

(1) Për kryerjen e punëve profesionale, normative-juridike, administrative, administrative mbikëqyrëse, të supervizionit, materiale-financiare, të kontabilitetit, punët informatike dhe punët tjera formohet shërbim profesional i Agjencisë.

(2) Drejtori i Agjencisë miraton akte të përgjithshme për organizimin e brendshëm dhe sistematizimin e vendeve të punës të Shërbimit profesional në përputhje me rregullat për të punësuarit e sektorit publik, ku përcaktohen vendet e punës, përshkrimi i punëve dhe detyrave, numri i përgjithshëm i të punësuarve dhe kushtet për çdo vend pune.

(3) Sekretari i përgjithshëm dhe të punësuarit në Shërbimin profesional, përveç personave ndihmës teknikë, kanë statusin e nëpunësve administrativë.

(4) Me shërbimin teknik udhëheq sekretari shtetëror i Agjencisë i cili zgjidhet në përputhje me rregullat për nëpunës administrativë.

(5) Për çështjet që kanë të bëjnë me marrëdhënien e punës për të punësuarit në Agjenci zbatohen dispozitat e Ligjit për nëpunës administrativë, rregullat e përgjithshme për marrëdhënie pune dhe ky ligj.

(6) Shërbimi profesional i kryen punët e fushëveprimit të tij të punës në mënyrë të pavarur dhe të paanshme, në përputhje me dispozitat e këtij ligji dhe rregullat e miratuara në bazë të tij.

(7) Procedurat për plotësimin e vendeve të punës (punësim, avancim dhe mobilitet gjatë sistematizimit ose marrjes), zbatohen në përputhje me rregullat për nëpunës administrativë, rregullat për të punësuarit në sektorin publik dhe rregullat e përgjithshme për marrëdhëniet e punës, në suaza të mjeteve të siguruar financiare në ndarjen e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut të dedikuar për Agjencinë.

Rroga dhe shtojcat e rrogës së të punësuarve në Shërbimin Profesional të Agjencisë

Neni 77

Të punësuarit në Shërbimin Profesional të Agjencisë kanë të drejtë për rrogë, kompensime të rrogës dhe shtesa të rrogës, në përputhje me rregullat për nëpunës administrativë dhe dispozitat e këtij ligji.

Besueshmëria

Neni 78

Të punësuarit në Agjenci janë të detyruar t'i ruajnë sekret të dhënat që kanë marrë në punën e tyre, si gjatë punësimit në Agjenci, ashtu edhe pas përfundimit të tij dhe që paraqesin të dhëna personale ose informata të klasifikuara në përputhje me ligjin. Të punësuarit në Agjenci janë të detyruar të mbajnë si sekret në veçanti njoftimet nga personat fizikë që kanë të bëjnë me shkeljen e dispozitave të këtij ligji.

5. Financimi i Agjencisë

Mjetet për punë

Neni 79

(1) Mjetet për punën e Agjencisë sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut, të hyrat personale nga kompensimet, donacionet dhe burimet tjera, në përputhje me ligjin.

(2) Kompensimet që i paguan Agjencia janë për:

- akreditimin e trupit për monitorimin e harmonizimit të kodeksit të sjelljes sipas nenit 45 të këtij ligji;
- dhënien e certifikatave sipas nenit 46 të këtij ligji;
- dhënien e mendimit për plotësimin e standardeve dhe normativave për dhënien e akreditimit sipas nenit 47 të këtij ligji;
- organizimin dhe zbatimin e trajnimit sipas nenit 69 të këtij ligji; dhe
- kompensimet tjera që Agjencia i paguan nga puna e vet në pajtim me ligjin.

(3) Agjencia kompetencat nga paragrafi (2) i këtij neni i përcakton me vendim në bazë të vëllimit dhe ndërlikueshmërisë për kryerjen e autorizimeve të përcaktuara me këtë ligj.

(4) Të hyrat personale nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni përdoren për të mbuluar shpenzimet për punë investuese dhe rrjedhëse, zhvillim profesional, për trajnimin dhe përsosjen e të punësuarve, si dhe për kryerjen e aktiviteteve të tjera në përputhje me dispozitat e këtij ligji. Shpërndarja e të ardhurave personale kryhet përmes planit financiar të cilin e miraton drejtori i Agjencisë.

(5) Revizionin e punës materiale dhe financiare të Agjencisë e kryen Enti Shtetëror për Revizion.

Buxheti

Neni 80

(1) Mjetet për kryerjen e funksionit të Agjencisë sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Për sigurimin e mjeteve për punën e Agjencisë nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut nga neni 79 i këtij ligji, Agjencia përgatit propozim të cilin ia dërgon Ministrisë së Financave në përputhje me Ligjin për buxhetet.

(3) Drejtori i Agjencisë, dhe në mungesë të tij zëvendës-drejtori i Agjencisë, merr pjesë në mbledhjet e trupave punes të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut në të cilat shqyrtohet propozim Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut, që t'i prezantohet dhe arsyetohet nevojat për mjetet nga paragrafi (1) i këtij neni.

VII. OPERACIONE TË VEÇANTA TË PËRPUNIMIT TË TË DHËNAVE PERSONALE

Përpunimi dhe liria e shprehjes dhe informimit

Neni 81

(1) Në lidhje me përpunimin e kryer për qëllime gazetareske ose për qëllime të shprehjes akademike, artistike ose letrare, dispozitat e kapitullit II (Parimet), kapitullit III (Të drejtat e subjektit të të dhënave personale), kapitullit IV (Kontrolluesi dhe përpunuesi), kapitullit V (Transferimi i të Dhënave Personale) dhe kapitullit VI (Agjencia për Mbrojtjen e të Dhënave Personale), si dhe dispozitat e këtij kapitulli të këtij Ligji, mund të përjashtohen ose të shmangen, nëse është e nevojshme për të balancuar të drejtën e mbrojtjes së të dhënave personale me lirinë e shprehjes dhe informimit.

(2) Dispozita nga paragrafi (1) i këtij neni, zbatohet veçanërisht në lidhje me përpunimin e të dhënave personale në fushën audiovizuale dhe në arkivat gazetareske (news archives), si dhe në bibliotekat e shtypit (press libraries).

(3) Dispozitat e këtij ligji që kanë të bëjnë me të drejtat e subjekteve të të dhënave personale nuk do të zbatohen mbi përpunimin e të dhënave personale të bëra për qëllime gazetareske vetëm nëse interesi publik mbizotëron mbi interesin privat të subjektit të të dhënave personale.

(4) Gjatë procesit të balancimit të së drejtës së mbrojtjes së të dhënave personale me lirinë e shprehjes dhe informacionit, merren parasysh kriteret në vijim:

- natyra e të dhënave personale;
- rrethanat në të cilat janë marrë të dhënat personale;
- ndikimi i informatës së publikuar ndaj diskutimit për interes publik;

- sa është i njohur personi i prekur fizik dhe cila është lënda e informacionit;
- sjellja paraprake e personit fizik të prekur;
- pëlqimi paraprak i personit fizik të prekur;
- përbajtja, forma dhe pasojat e publikimit të informatës.

Përpunimi dhe qasja publike te dokumentet zyrtare

Neni 82

Organi i pushtetit shtetëror, organet shtetërore ose personi juridik që kryen autorizime publike të parashikuara me ligj mund të zbulojë të dhëna personale nga dokumentet zyrtare të cilat i posedon, me qëllim të zbatimit të punëve me interes publik në përputhje me ligjin e veçantë, me çka balancohet qasja publike në dokumentet zyrtare me të drejtën e mbrojtjes së të dhënave personale në përputhje me këtë ligj.

Përpunimi i numrit amë të qytetarit

Neni 83

- (1) Numri amë i qytetarit mund të përpunohet vetëm:
  - me pëlqim të shqiptuar paraprakisht të subjektit të të dhënave personale në pajtim me nenin 11 të këtij ligji;
  - për realizimin e të drejtave të përcaktuara me ligj ose obligimeve të subjektit të të dhënave personale ose kontrollorit dhe
  - në raste tjera të përcaktuara me ligj.
- (2) Vetëm pas marrjes së lejes paraprake nga Agjencia mund të kryhet përpunim sistemor dhe i gjerë i numrit amë të qytetarit, sipas alinesë 1 paragrafit (1) të këtij neni.
- (3) Në rastet nga alinetë 2 dhe 3 të paragrafit (1) të këtij neni, në ligj duhet të përfshihen masa mbrojtëse dhe masa të tjera për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të subjekteve të të dhënave personale, në përputhje me dispozitat e këtij ligji.
- (4) Për rastet nga paragrafi (2) i këtij neni, Agjencia vendos me vendim në afat prej 90 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës për marrjen e lejes.
- (5) Kundër vendimit të Agjencisë nga paragrafi (4) i këtij neni, mund të paraqitet padi për ngritjen e kontestit administrativ në gjykatën kompetente, në afat prej 30 ditëve nga dita e marrjes së vendimit.
- (6) Kontrolluesi ose përpunuesi është i detyruar të mbaj llogari që numri amë i qytetarit të mos jetë i dukshëm pa nevojë, i shtypur ose i marrë nga përmbledhja e të dhënave personale.

Leja paraprake

Neni 84

- (1) Vetëm me leje të marrë paraprake nga Agjencia kryhet përpunimi i të dhënave personale në vijim;
  - të dhënat që kanë të bëjnë me shëndetin e njerëzve;
  - të dhëna gjenetike, përveç nëse përpunimi i të dhënave nuk përpunohet nga persona profesionistë për nevojat e mjekësisë parandaluese, diagnozës mjekësore ose kujdesit dhe terapisë së subjektit të të dhënave personale dhe
  - të dhënat biometrike.

(2) Leja nga paragrafi (1) i këtij neni nevojitet edhe në rastet kur përpunimi i të dhënave personale kryhet me pëlqimin paraprak të shqiptuar të subjektit të të dhënave personale të dhënë në pajtim me nenin 13 paragrafin (2) pikën 1) të këtij ligji.

(3) Leja nga paragrafi (1) i këtij neni nuk nevojitet në rastet kur përpunimi i të dhënave personale përcaktohet me ligj në të cilin përfshihen masat mbrojtëse dhe masat tjera për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të subjekteve të të dhënave personale në përputhje me dispozitat e këtij ligji.

(4) Për rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia vendos me vendim në afat prej 90 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës për marrjen e lejes.

(5) Kundër vendimit të Agjencisë nga paragrafi (4) i këtij neni, mund të paraqitet padi për ngritjen e kontestit administrativ në gjykatën kompetente, në afat prej 30 ditëve nga dita e marrjes së vendimit.

Përpunimi në kontest të punësimit

Neni 85

(1) Me ligj ose marrëveshje kolektive mund të parashihen rregulla më specifike që të përcaktohet mbrojtja e të drejtave dhe lirive në lidhje me përpunimin e të dhënave personale në kontekstin e punësimit, veçanërisht për qëllimet e punësimit, përmbushjen e kontratës për punësim, duke përfshirë përmbushjen e detyrimeve të përcaktuara me ligj ose marrëveshje kolektive, menaxhimin, planifikimin dhe organizimin e punës, barazinë dhe diversitetin në vendin e punës, shëndetin dhe sigurinë në punë, mbrojtjen e pronës së punëdhënësit ose të konsumatorëve për qëllimet e realizimit dhe përdorimit në baza individuale ose kolektive të të drejtave dhe përfitimeve nga punësimi, e gjithashtu edhe për qëllimet e pushimit të marrëdhënies së punës.

(2) Rregullat nga paragrafi (1) i këtij neni përfshijnë masa të përshtatshme dhe konkrete për mbrojtjen e dinjitetit njerëzor, interesat legjitime dhe të drejtat fundamentale të subjektit të të dhënave personale, veçanërisht në lidhje me transparencën e përpunimit, transferimit të të dhënave personale në suaza të grupit të personave juridikë ose grupit të personave juridikë që kryejnë veprimtari të përbashkët ekonomike.

(3) Agjencia jep mendim nëse rregullat specifike të parashikuara në ligj ose marrëveshjet kolektive nga paragrafi (1) i këtij neni janë të harmonizuara me këtë ligj.

Masat mbrojtëse dhe shmangiet lidhur me përpunimin për qëllime arkivimi me interes publik, për hulumtime shkencore ose historike ose për qëllime statistikore

Neni 86

(1) Gjatë përpunimit të qëllimeve të arkivimit me interes publik, për hulumtime shkencore ose historike ose për qëllime statistikore, kontrollori është i detyruar të zbatojë masat mbrojtëse përkatëse për të drejtat dhe lirinë e subjektit të të dhënave personale në përputhje me këtë ligj. Këto masa mbrojtëse sigurojnë zbatimin e masave teknike dhe organizative, veçanërisht në lidhje me respektimin e parimit të përpunimit të vëllimit minimal të të dhënave. Këto masa mund të përfshijnë pseudonim me kusht, qëllimet e theksuara të mund të arrihen në këtë mënyrë.

Kur qëllimet e theksuara mund të arrihen nëpërmjet përpunimit të mëtutjeshëm, që nuk lejon ose nuk lejon më identifikimin e subjekteve të të dhënave personale, ato qëllime arrihen në këtë mënyrë.

(2) Kur të dhënat personale përpunohen për hulumtime shkencore ose historike ose për qëllime statistikore, me ligj mund të parashihen shmangie nga të drejtat e parashikuara në nenet 19, 20, 22 dhe 25 të këtij ligji, në përputhje me kushtet dhe masat mbrojtëse të theksuara në paragrafin (1) të këtij neni, deri në atë shkallë ku ekziston mundësia që këto të drejta ta bëjnë të pamundur ose seriozisht të pengojnë realizimin e qëllimeve konkrete, ndërsa shmangiet e theksuara nevojiten për arritjen e këtyre qëllimeve.

(3) Kur të dhënat personale përpunohen për qëllime të arkivimit me interes publik, me ligj mund të parashihen përjashtime nga të drejtat e theksuara në nenet 19, 20, 22, 23, 24 dhe 25 të këtij ligji, në përputhje me kushtet dhe masat mbrojtëse të theksuara në paragrafin (1) të këtij neni, deri në atë shkallë ku ekziston mundësia që këto të drejta ta bëjnë të pamundur ose seriozisht të pengojnë realizimin e qëllimeve konkrete, ndërsa shmangiet e theksuara nevojiten për arritjen e këtyre qëllimeve.

(4) Kur përpunimi i theksuar në paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni përdoret njëkohësisht edhe për një qëllime tjera, përjashtimet zbatohen vetëm për përpunimin e kryer për qëllimet e theksuara në paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni.

Përpunimi i të dhënave personale nga kishat, bashkësitë fetare ose grupet religjioze

Neni 87

Kishat, bashkësitë fetare ose grupet religjioze i zbatojnë rregullat për mbrojtjen e të dhënave personale gjatë përpunimit të të dhënave personale të personave fizikë, në përputhje me dispozitat e këtij ligji.

Përpunimi i të dhënave për personat e vdekur

Neni 88

(1) Kontrolluesi mund të japë të dhëna personale për personat e vdekur vetëm për ata përdorues të cilët në pajtim me ligjin janë të autorizuar t'i përpunojnë këto të dhëna personale.

(2) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, kontrollori është i detyruar të japë të dhëna për personin e vdekur për personin që është pasardhës ligjor i të ndjerit dhe për shkak të përmbushjes së interesave legjitime në përputhje me ligjin dhe nëse i vdekuri nuk e ka ndaluar me shkrim dhënien e të dhënave të tilla personale.

(3) Kontrolluesi mund t'i japë të dhënat nga paragrafi (2) i këtij neni ç'do personi tjetër i cili do t'i përpunojë këto të dhëna për hulumtime shkencore ose historike ose për qëllime statistikore, nëse i vdekuri nuk e ka ndaluar me shkrim dhënien e të dhënave personale, përveç nëse nuk përcaktohet ndryshe me ligj.

(4) Nëse i vdekuri nuk ka dhënë ndalim në përputhje me paragrafin (3) të këtij neni, personat që sipas ligjit janë trashëgimtarë të tij ligjorë, mundën me shkrim ta ndalojnë dhënien e të dhënave të tij, përveç nëse nuk është parashikuar ndryshe me ligj.

Video mbikëqyrje

Neni 89

(1) Dispozitat nga ky ligj zbatohen edhe në përpunimin e të dhënave personale nëpërmjet kryerjes së video mbikëqyrjes, përveç nëse me ligj tjetër nuk është paraparë ndryshe.

(2) Dispozitat nga ky ligj nuk zbatohen në përpunimin e të dhënave personale nëpërmjet kryerjes së video mbikëqyrjes nga ana e personave fizikë ekskluzivisht për shkak të aktiviteteve në shtëpinë.

(3) Kontrollori i cili kryen video mbikëqyrje është i detyruar të theksojë njoftim. Njoftimi doemos duhet jetë i qartë, i dukshëm dhe i theksuar në mënyrë që u mundëson subjekteve të të dhënave personale të njihen me kryerjen e video mbikëqyrjes.

(4) Njoftimi nga paragrafi (3) i këtij neni përmban informatë:

- se kryehet video mbikëqyrja,
- për emrin/emërtimin e kontrollorit i cili e kryen video mbikëqyrjen dhe
- për mënyrën në të cilën mund të merren informata për atë ku dhe sa kohë ruhen incizimet nga sistemi për video mbikëqyrjen.

(5) Subjekti i të dhënave personale është informuar për përpunimin e të dhënave personale në pajtim me nenet 17 dhe 18 të këtij ligji, nëse është theksuar njoftimi në pajtim me paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni.

(6) Kontrollori mund të kryejë video mbikëqyrje vetëm në hapësirën e cila është e mjaftueshme për plotësimin e qëllimeve për të cilat është vendosur.

(7) Kontrollori detyrimisht i njofton të punësuarit për kryerjen e video mbikëqyrjes në hapësira zyrtare ose afariste.

(8) Incizimet e bëra gjatë kryerjes së video mbikëqyrjes ruhen deri në plotësimin e qëllimeve për të cilat kryhet, por jo më gjatë se 30 ditë, përveç nëse me ligj tjetër nuk është paraparë afat më i gjatë në të cilin janë përmbajtur masa mbrojtëse dhe masa tjera për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të subjeteve të të dhënave personale në pajtim me dispozitat nga ky ligj.

(9) Në rast të vendosjes së kamerave në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji, pronari i sistemit për kryerjen e video mbikëqyrjes ndërmerr masa për mënjanimin e tyre në shpenzim personal.

Përpunimi i të dhënave personale nëpërmjet sistemit për kryerjen e video mbikëqyrjes

Neni 90

(1) Kontrollori mund të kryejë video mbikëqyrje në hapësira zyrtare ose afariste nëse ajo nevojitet për:

- mbrojtjen e jetës ose shëndetit të njerëzve,
- mbrojtjen e pronësisë,
- mbrojtjen e jetës dhe shëndetit të të punësuarve për shkak të natyrës së punës ose
- sigurimin e kontrollit mbi hyrjen dhe daljen nga hapësirat zyrtare ose afariste vetëm për qëllime sigurie.

(2) Kontrollori është i detyruar ta rregullojë mënyrën e kryerjes së video mbikëqyrjes me akt të veçantë.

(3) Është e ndaluar kryerja e video mbikëqyrjes në gardëroba, dhomat e zhveshjes, nyje sanitare dhe hapësira tjera të ngjashme.

(4) Përmbajtjen dhe formën e aktit nga paragrafi (2) i këtij neni i përcakton drejtori i Agjencisë.

Kryerja e video mbikëqyrjes në objekte njëbanesore dhe shumëbanesore

Neni 91

(1) Për kryerjen e video mbikëqyrjes në objektet njëbanesore dhe shumëbanesore detyrimisht nevojitet deklarata me shkrim për pëlqim prej së paku 70% nga numri i përgjithshëm i pronarëve, banorëve, përkatësisht qiramarrës të banesave.

(2) Pas sigurimit të pëlqimit nga paragrafi (1) i këtij neni, nevojitet pronarët, banorët, përkatësisht qiramarrësit e banesave detyrimisht të informohen për fillimin e funksionimit të sistemit për kryerjen e video mbikëqyrjes.

(3) Është e ndaluar bartja e incizimeve nga video mbikëqyrjes në objekte njëbanesore dhe shumëbanesore nëpërmjet televizionit kablovik (rrjeti publik ose intern), nëpërmjet internetit ose mjeteve tjera elektronike për bartjen e të dhënave.

(4) Është e ndaluar incizimi i hyrjeve në banesat individuale të pronarëve, banorëve, përkatësisht qiramarrësve tjerë.

Analizë dhe vlerësim periodik

Neni 92

(1) Kontrollori është i detyruar të kryejë analizë të qëllimit, përkatësisht qëllimeve për të cilën vendoset video mbikëqyrja para fillimit të procesit për vendosjen e sistemit për kryerjen e video mbikëqyrjes, përveç nëse me këtë ligj nuk është paraparë ndryshe.

(2) Analiza nga paragrafi (1) i këtij neni i përmban shkaqet për vendosjen e video mbikëqyrjes me arsyetimin e nevojës për plotësimin e qëllimit, përkatësisht qëllimeve në pajtim me dispozitat nga neni 90 paragrafi (1) të këtij ligji, si dhe përshkrim të sendeve të patundshme dhe të tundshme, përkatësisht hapësirë të cilët do të mbrohen me vendosjen e video mbikëqyrjes.

(3) Kontrollori është i detyruar të kryejë vlerësim periodik të rezultateve të arritura nga sistemi për kryerjen e video mbikëqyrjes çdo dy vjet, ndërsa veçanërisht për:

- nevojën e mëtutjeshme nga shfrytëzimi i sistemit për kryerjen e video mbikëqyrjes,

- qëllimin, përkatësisht qëllimet për kryerjen e video mbikëqyrjes dhe

- zgjidhjet e mundshme teknike për zëvendësimin e sistemit për kryerjen e video mbikëqyrjes.

(4) Nga vlerësimi i kryer nga paragrafi (3) i këtij neni, kontrollori është i detyruar të përpunojë raport si pjesë përbërëse e dokumentacionit për vendosjen e sistemit të kryerjes së video mbikëqyrjes.

(5) Në raportin nga paragrafi (4) i këtij neni, kontrollori detyrimisht i fut edhe indikatorët statistikorë për qasjen në incizimet e bëra gjatë kryerjes së video mbikëqyrjes, si dhe mënyrën e shfrytëzimit të incizimeve.

(6) Përmbajtjen e analizës nga paragrafi (1) i këtij neni dhe raportin nga vlerësimi periodik i kryer i rezultateve të arritura nga sistemi për kryerjen e video mbikëqyrjes i përcakton drejtori i Agjencisë.

Kërkesa për përcaktimin e shkeljes së të drejtës për mbrojtjen e të dhënave personale e cila ka të bëjë me përpunimin e të dhënave personale nëpërmjet kryerjes së video mbikëqyrjes

Neni 93

(1) Në rast kur personi fizik do të parashtrijë kërkesë për përcaktimin e shkeljes së të drejtës të mbrojtjes së të dhënave personale e cila ka të bëjë me përpunimin e të

dhënave personale nëpërmjet kryerjes së video mbikëqyrjes në objektet njëbanesore dhe shumëbanesore, parashtruesi i kërkesës është i detyruar t'i theksojë të dhënat për personin fizik, përkatësisht juridik kundër të cilit parashtrohet kërkesa edhe atë veçanërisht: emri dhe mbiemri, adresa e vendbanimit, përkatësisht emri dhe selia e personit juridik.

(2) Në rast kur kërkesa nuk i përmban të dhënat e theksuara në paragrafin (1) të këtij neni, parashtruesi është i detyruar me kërkesë të supervizorit të njëjtat t'i dorëzojë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të kërkesës.

(3) Nëse parashtruesi nuk i dorëzon të dhënat nga paragrafi (1) i këtij neni, përkatësisht nuk e plotëson kërkesën në afatin e përcaktuar, dhe për shkak të kësaj për të njëjtën nuk mund të veprohet do të konsiderohet se kërkesa as nuk është parashtruar, për çka supervizori do të miratojë aktvendim për refuzimin e kërkesës e cila nuk përmban këshillë juridike.

(4) Në rast kur është parashtruar kërkesë në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, personi fizik, përkatësisht juridik kundër të cilit është parashtruar kërkesa është i detyruar me kërkesë të supervizorit të dorëzojë dëshmi në lidhje me kërkesën, ndërsa veçanërisht:

- fotografi nga monitori në të cilin shihen kamerat nga video incizimi (print screen), si dhe fotografi për vendosjen e kamerave nëpërmjet të cilave kryhet video mbikëqyrja, përkatësisht

- deklarata të verifikuara në noter se nuk kryen video mbikëqyrje të hapësirës e cila është në pronësi, përkatësisht zotërim të parashtruesit të kërkesës, ndërsa në lidhje me të cilin është parashtruar kërkesa ose

- deklarata se nuk kryen video mbikëqyrje të hapësirës e cila është në pronësi, përkatësisht zotërim të parashtruesit të kërkesës, ndërsa në lidhje me të cilin është parashtruar kërkesa, të dhënë me gojë në procesverbal të përpiluar nga supervizori.

(5) Pas dorëzimit të dëshmimeve nga paragrafi (4) i këtij neni, supervizori kryen supervizion në pajtim me këtë ligj.

Dhënia e të dhënave personale shfrytëzuesve

Neni 94

(1) Kontrollori do t'ia japë të dhënat personale për shfrytëzim shfrytëzuesit për rast konkret, kur është e zbatueshme, ndërsa në bazë të kërkesës me shkrim nga shfrytëzuesi, nëse ai shfrytëzues në pajtim me ligj është i autorizuar t'i përpunojë ato të dhëna personale.

(2) Nëse obligimi për dhënie e të dhënave personale shfrytëzuesit është përcaktuar me ligj dhe i njëjti bëhet me dinamikë të paraparë, shfrytëzuesi nuk parashtron kërkesë me shkrim te kontrollori në pajtim me dispozitat e këtij neni.

(3) Kërkesa me shkrim nga paragrafi (1) i këtij neni doemos duhet të përmbajë shkaqe, bazë ligjore për shfrytëzimin e të dhënave personale, kategori të subjekteve të të dhënave personale dhe kategori të të dhënave personale të cilat kërkohen.

(4) Kërkesa nga paragrafi (1) i këtij neni mund të parashtrohet edhe në formë elektronike në pajtim me ligj.

(5) Është ndaluar dhënia e të dhënave personale për shfrytëzim shfrytëzuesit përpunimi i të cilave, përkatësisht shfrytëzimi nuk mund të kryhet në pajtim me dispozitat nga nenet 10 dhe 13 të këtij ligji dhe nëse qëllimi për shkak të të cilit kërkohen të dhënat personale është në kundërshtim me nenin 9 paragrafi (1) alineja 2 të këtij ligji.

(6) Të dhënat personale të cilat janë përpunuar për qëllimet e arkivimit me interes publik, për hulumtime shkencore ose historike ose për qëllime statistikore nuk

mund t'i jepen për shfrytëzim shfrytëzuesit në formë e cila mundëson identifikimin e personit fizik për të cilin kanë të bëjnë të dhënat personale.

(7) Në rastet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, kontrollori është i detyruar të mbajë evidencë të veçantë për kategoritë e të dhënave personale të cilat janë dhënë për shfrytëzim, shfrytëzuesin e të dhënave personale, kategorinë e subjekteve të të dhënave personale, bazën ligjore dhe arsyen për të cilën këto të dhëna personale i janë dhënë shfrytëzuesit.

(8) Të dhënat personale të këtij neni mund të shfrytëzohen vetëm në kohën e cila është e domosdoshme për realizimin e qëllimit konkret të paraparë me ligj.

(9) Pas kalimit të kohës nga paragrafi (8) i këtij neni, të dhënat personale doemos duhet të shlyhen, përveç nëse me ligj nuk është paraparë ndryshe.

Shkëmbimi i të dhënave personale

Neni 95

Dispozitat nga neni 94 i këtij ligji për dhënien e të dhënave personale për shfrytëzim kanë të bëjnë edhe me shkëmbimin e të dhënave personale ndërmjet organeve të pushtetit shtetëror dhe organeve shtetërore, përveç nëse me ligj nuk është rregulluar ndryshe.

Marketing i drejtpërdrejtë

Neni 96

Përpunimi i të dhënave personale për qëllime të marketingut të drejtpërdrejtë i cili prfshin edhe profilimin deri në atë shkallë deri në të cilën e njëjta është e lidhur me marketingun e drejtpërdrejtë është e lejuar vetëm nëse të dhënat personale përpunohen me pëlqim të shqiptuar paraprak të subjektit të të dhënave personale në pajtim me nenin 11 të këtij ligji.

VIII. MJETE DHE PËRGJEGJËSI JURIDIKE

E drejtë e parashtrimit të kërkesës në Agjenci

Neni 97

(1) Çdo subjekt i të dhënave personale ka të drejtë të parashtrorë kërkesë në Agjencinë, nëse mendon se përpunimi i të dhënave personale të tij, i shkel dispozitat nga ky ligj, madje duke mos i vënë në pyetje cilat do qoftë mjete tjera administrative ose gjyqësore për mbrojtje juridike.

(2) Agjencia e informon parashtruesin e kërkesës për rrjedhën dhe rezultatin e procedurës, duke e përfshirë mundësinë për mbrojtje gjyqësore në pajtim me nenin 98 të këtij ligji.

(3) Formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni i përcakton drejtori i Agjencisë.

(4) Agjencia do të vendosë nëse gjatë procedurës palës kundërshtuese do t'ia zbulojë të dhënat personale të parashtruesit të kërkesës, si dhe dëshmitarit.

(5) Për kërkesën e parashtruar nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia zbaton supervizion në pajtim me këtë ligj.

Të drejtë për mbrojtje gjyqësore efektive kundër vendimeve të Agjencisë

Neni 98

(1) Çdo person fizik ose person juridik ka të drejtë për mbrojtje gjyqësore efektive kundër vendimit obligues juridik të Agjencisë që ka të bëjë me atë, me këtë rast duke mos i vënë në pikëpyetje të cilat do qoftë mjete tjera administrative ose jashtë gjyqësore për mbrojtje juridike.

(2) Duke mos i vënë në pyetje cilat do qoftë mjete tjera administrative ose jashtë gjyqësore për mbrojtje juridike, çdo subjekt i të dhënave personale ka të drejtë për mbrojtje gjyqësore efektive, kur Agjencia në pajtim me kompetencat e përcaktuara në nenet 65 dhe 66 të këtij ligji nuk ka vepruar sipas kërkesës ose nuk e ka informuar subjektin e të dhënave personale në afat prej tre muaj për rezultatin e procedurës pas kërkesës së parashtruar sipas nenit 97 të këtij ligji.

Të drejtë për mbrojtje gjyqësore efektive kundër kontrollorit ose përpunuesit

Neni 99

(1) Duke mos i vënë në pikëpyetje cilat do qoftë mjete të qasshme administrative ose jashtë gjyqësore për mbrojtje juridike, duke e përfshirë edhe të drejtën e parashtrimit të kërkesës në Agjencinë në pajtim me nenin 97 të këtij ligji, çdo subjekt i të dhënave personale ka të drejtë për mbrojtje gjyqësore efektive kur konsiderohet se janë shkelur të drejtat e tij të përcaktuara me këtë ligj, si rezultat i përpunimit të të dhënave personale të tij në kundërshtim me këtë ligj.

(2) Subjekti i të dhënave personale të drejtën nga paragrafi (1) i këtij neni, e realizon me parashtrimin e padisë në gjykatën kompetente në pajtim me ligj.

Përfaqësimi i subjekteve të të dhënave personale

Neni 100

(1) Subjekti i të dhënave personale ka të drejtë të autorizojë shoqatë, të parashtrorë kërkesë në emër të tij në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale të tij dhe t'i realizon të drejtat nga nenet 97, 98 dhe 99 të këtij ligji, si dhe kur ajo është paraparë në ligj ta realizojë edhe të drejtën e kompensimit nga neni 101 të këtij ligji.

(2) Në statutin e shoqatës nga paragrafi (1) i këtij neni të themeluar në pajtim me ligj, detyrimisht duhet të theksohen qëllimet të cilat janë me interes publik, karakteri i tij joprofitabil, si dhe e njëjta duhet në mënyrë aktive të veprojnë në sferën e mbrojtjes së të dhënave personale dhe në mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të subjekteve të të dhënave personale.

E drejta e kompensimit të dëmit dhe përgjegjësia

Neni 101

(1) Çdo person i cili ka pësuar dëm material ose jomaterial si rezultat i shkeljes së këtij ligji, ka të drejtë të marrë kompensim nga kontrollori ose përpunuesi për dëmin e pësuar.

(2) Çdo kontrollor i cili është i përfshirë në përpunimin e të dhënave personale është përgjegjës për dëmin e shkaktuar nga ai përpunim që i shkel dispozitat e këtij ligji. Përpunuesi është përgjegjës për dëmin që është shkaktuar nga përpunimi, vetëm nëse nuk i respekton detyrimet e këtij ligji të cilët janë posaçërisht të dedikuara për përpiluesit ose kur ka vepruar jashtë udhëzimit ligjor të kontrollorit ose në kundërshtim me të.

(3) Kontrollori ose përpunuesi përjashtohet nga përgjegjësia në bazë të paragrafit (2) të këtij neni, nëse dëshmon se në asnjë mënyrë nuk është përgjegjës për ngjarjen që e ka shkaktuar dëmin.

(4) Kur në përpunimin e njëjtë janë të përfshirë më shumë se një kontrollor ose përpunues ose në të njëjtën përpunim marrin pjesë edhe kontrollor dhe përpunues, dhe kur në pajtim me paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni, ato janë përgjegjës për çfarë do dëmi i shkaktuar me

përpunimin, atëherë çdo kontrollor ose përpunues konsiderohet për përgjegjës për tërë dëmin, me qëllim të sigurimit të kompensimit efektiv të dëmit për subjektin e të dhënave personale (përgjegjësi solidarë).

(5) Kur kontrollori ose përpunuesi në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni ka dërguar kompensim të plotë për dëmin e shkaktuar, kontrolluesi ose përpunuesi kanë të drejtë të kërkojnë nga kontrollorët tjerë ose përpunuesit të cilët janë të përfshirë në të njëjtin përpunim të të dhënave personale, kompensim i cili përgjigjet në pjesën e tyre nga përgjegjësia për dëmin e shkaktuar, në pajtim me kushtet e përcaktuara në paragrafin (2) të këtij neni.

(6) Procedura për realizimin e të drejtës së kompensimit të dëmit të këtij neni udhëhiqet para gjykatës kompetente në pajtim me ligjin.

IX. SUPERVIZIONI MBI MBROJTJEN E TË DHËNAVE PERSONALE

Përfshirja dhe autorizimi për zbatimin e supervizionit

Neni 102

(1) Supervizioni mbi mbrojtjen e të dhënave personale në kuptim të këtij ligji është kontroll sistematik dhe i pavarur mbi ligjshmërinë e aktiviteteve të ndërmarrja gjatë përpunimit të të dhënave personale dhe mbrojtja e tyre në zbatimin e këtij ligji dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji, i cili posaçërisht përfshin hulumtim, kontroll, dhënien e drejtimeve dhe preventivë të kontrollorëve dhe përpunuesve (në tekstin e mëtejshëm: supervizion).

(2) Supervizionin kryen Agjencia përmes supervisorëve për mbrojtjen e të dhënave personale (në tekstin e mëtejshëm: supervisorët).

(3) Supervisorët të cilët kryejnë supervizion, krahas kushteve të përgjithshme të përcaktuara për punësim në pajtim me rregullat për nëpunës administrativë, është e nevojshme të kenë edhe arsimin të lartë nga lëmi i së drejtës ose shkencave informatike.

(4) Supervisorët janë nëpunës administrativë.

Legjitimacioni zyrtar

Neni 103

(1) Agjencia supervisorit i jep legjitimacion zyrtar i cili u shërben për dëshmimin e cilësisë së tij zyrtare dhe i cili është i detyruar ta tregojë gjatë kryerjes së supervizionit.

(2) Forma dhe përmbajtja e legjitimacionit zyrtar nga paragrafi (2) i këtij neni dhe mënyrën e lëshimit dhe heqjes përcaktohen nga drejtori i Agjencisë.

Llojet e supervizionit

Neni 104

(1) Supervizionin, supervisorin e kryen përmes:

- supervizionit të rregullt,
- supervizionit të jashtëzakonshëm dhe
- supervizionit kontrollues.

(2) Supervizioni i rregullt është supervizion i paralajmëruar që kryhet sipas programit vjetor për supervizion që drejtori i Agjencisë e miraton deri në fund të vitit rrjedhës për vitin e ardhshëm.

(3) Supervizioni i jashtëzakonshëm sipas rregullës është supervizion i paparalajmëruar dhe bëhet në rast të kërkesës së paraqitur në pajtim me dispozitat e neneve 93, 97 dhe 100 të këtij ligji, me iniciativë të paraqitur nga organi i pushtetit shtetëror, person juridik ose fizik, sipas detyrës zyrtare ose në rast të dyshimit të supervizionit për shkelje të dispozitave të këtij ligji.

(4) Supervizioni kontrollues, supervisorin mund të kryhet në afat prej gjashtë muajve pas skadimit të afatit të fundit të përcaktuar për eliminimin e shkeljeve të konstatuara me aktvendim nga neni 107 paragrafi (4) të këtij ligji.

(5) Supervizioni nga paragrafi (1) i këtij neni sipas metodës dhe mjeteve të cilët shfrytëzohen mund të bëhet edhe në formë elektronike.

(6) Supervizioni nga paragrafi (1) i këtij neni bëhet në hapësirat e kontrollorit, përkatësisht përpunuesit ku përpunohen të dhënat personale dhe/ose në hapësirat e Agjencisë.

(7) Mënyra e kryerjes së supervizionit nga paragrafi (1) i këtij neni, si dhe formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së evidencës për supervizionet e kryera i përcakton drejtori i Agjencisë.

Të drejtat e supervisorit

Neni 105

Gjatë kryerjes së supervizionit, supervisorin mund të:

- kontrollon akte të përgjithshme dhe individuale, datoteka, dokumente, dosje kompjuterike, informata dhe dëshmi tjera në vëllim sipas lëndës së supervizionit, si dhe të kërkojë dhe të mbajë kopje nga të njëjtat në letër ose formë elektronike pa kompensim,

- kryen kontroll në hapësirat afariste ose zyrtare dhe objekte tjera ku bëhet përpunimi i të dhënave personale dhe kërkon këqyrje në përpunimin e tyre,

- kryen këqyrje në dokumente për identifikim personal të personave për shkak të vërtetimit të identitetit të tyre në pajtim me ligjin,

- kërkon nga kontrollori, përkatësisht përpunuesi shpjegim me shkrim ose me gojë në lidhje me çështjet nga fushëveprimi i supervizionit,

- kërkon analizë eksperte dhe mendim kur është e nevojshme për supervizion;

- përdor mjete teknike për fotografimin si dhe sigurimin e video incizimeve të cilët mund të shfrytëzohen në supervizion,

- e hulumton pajisjen me të cilën bëhet përpunimi i të dhënave personale dhe pajisjen ku ruhen të dhënat personale, si dhe hulumtimin e sistemit të informatikës dhe infrastrukturën e informatikës në kuadër të së cilave bëhet përpunimi i të dhënave personale, me përfaqësues të autorizuar të kontrollorit, përkatësisht përpunuesit,

- i shfrytëzon pajisjet komunikative të kontrollorit, përkatësisht përpunuesit për shkak të përmbushjes së qëllimeve të supervizionit dhe

- siguron dëshmi të tjera të nevojshme sipas lëndës së supervizionit.

Detyrimet e kontrollorit dhe përpunuesit gjatë supervizionit

Neni 106

Kontrollori, përkatësisht përpunuesi është i detyruar t'i mundësojë supervisorit kryerje të papenguar të supervizionit, e posaçërisht:

- t'i vë në këqyrje të gjitha dokumentet, të dhënat dhe informatat (në formë me letër ose elektronike) të cilët janë të nevojshme për kryerjen e supervizionit, si dhe të sigurojë kopje të të njëjtave nëse është e nevojshme,

- të sigurojë prani të të gjithë personave përgjegjës, përkatësisht të autorizuar të cilët janë të nevojshëm për kryerjen e supervizionit,

- t'i sigurojë kushtet e domosdoshme për punë papengesë dhe përcaktimin e gjendjes faktike dhe

- t'i mundësojë qasje në hapësirat dhe pajisjet ku bëhet përpunimi i të dhënave personale, përkatësisht janë të detyruar me përpunimin e të dhënave personale dhe janë lëndë e supervizionit.

Procesverbali dhe masat në rast të shkeljes së rregullave

Neni 107

(1) Për supervizionin e kryer të rregullt ose të jashtëzakonshëm, supervizori në afat prej 30 ditësh nga dita e përfundimit të supervizionit harton procesverbal me konstatim të gjendjes dhe shkeljeve të përcaktuara, me ç'rast i njëjti i dorëzohet kontrollorit, përkatësisht përpunuesit.

(2) Nëse gjatë supervizionit nuk janë konstatuar shkelje të rregullave për mbrojtjen e të dhënave personale ose shkeljet e konstatuara janë eliminuar gjatë zbatimit të supervizionit, mbikëqyrjes, përkatësisht deri në miratimin e aktvendimit për eliminimin e shkeljeve të konstatuara gjatë zbatimit të supervizionit, supervizori miraton aktvendim për ndërprerjen e procedurës, kundër së cilës pala e pakënaqur ka të drejtë të paraqesë padi për ngritjen e kontestit administrativ për gjykatën kompetente në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(3) Me përjashtim të paragrafit (2) të këtij neni, nëse gjatë zbatimit të supervizionit e cila kryhet në bazë të kërkesës në pajtim me nenet 97 dhe 100 të këtij ligji, janë përcaktuar shkelje të rregullave për mbrojtjen e të dhënave personale që janë mënjanuar gjatë zbatimit të supervizionit, përkatësisht deri në miratimin e aktvendimit për eliminimin e shkeljeve të përcaktuara, supervizori në vend të aktvendimit për ndërprerjen e procedurës nga paragrafi (2) i këtij neni, miraton aktvendim me të cilin e pranon kërkesën e neneve 97 dhe 100 të këtij ligji dhe konstaton shkelje të mbrojtjes së të dhënave personale, kundër të cilave pala e pakënaqur ka të drejtë të paraqesë ankesë për ngritjen e kontestit administrativ në gjykatën kompetente në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(4) Për mënjanimin e shkeljeve të përcaktuara supervizori miraton aktvendim, me të cilin posaçërisht i përcakton këto masa korrigjuese:

- kompletim, azhurnim, korrigjim, zbulim ose sigurim të fshehtësisë së të dhënave personale,
- zbatim të masave plotësuese teknike dhe organizuese për sigurimin e fshehtësisë dhe mbrojtjes së përpunimit të të dhënave personale,
- ndalesë të përpunimit të mëtejme të të dhënave personale,
- ndërprerje e bartjes së të dhënave personale në vend tjetër ose organizatë ndërkombëtare,
- sigurim i të dhënave ose bartjen e tyre te subjekte të tjera,
- bllokim, shlyerje ose zhdukje e të dhënave personale,
- demontim, zhvendosje ose heqjen e pajisjeve, sendeve, instalimeve dhe sistemeve me të cilët përpunohen të dhënat personale,
- afat për miratimin e dokumentacionit, përkatësisht rregulla në pajtim me dispozitat e këtij ligji,
- afat për mënjanimin e shkeljeve, ose
- masa të tjera në pajtim me nenin 66 paragrafi 2 i këtij ligji.

(5) Nëse me aktvendimin e paragrafit (4) të këtij neni të kontrollorit, përkatësisht përpunuesit i është përcaktuar afat për veprim në pajtim me këtë ligj, është i detyruar pas skadimit të këtij afati ta njoftojë Agjencinë nëse ka vepruar sipas të njëjtit, si dhe të dorëzoj dëshmi përkatëse.

(6) Kundër aktvendimit të paragrafit (4) të këtij neni mund të parashtrohet padi për ngritjen e kontestit administrativ për gjykatën kompetente në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(7) Dispozitat e këtij neni zbatohen dhe për kërkesën e parashtruar në pajtim me nenin 93 të këtij ligji.

Procesverbali për supervizion kontrollues

Neni 108

(1) Për kontrollin e kryer supervizioni përpilohet procesverbal në të cilin supervizori do të konstatojë se kontrollori, përkatësisht përpunuesi plotësisht ka vepruar, pjesërisht ka vepruar ose nuk ka vepruar sipas aktvendimit nga supervizioni i kryer i rregullt ose jashtëzakonshëm.

(2) Në rast të mosveprimit, përkatësisht veprimit të pjesshëm sipas aktvendimit, supervizori ngrit procedurë kundërvajtëse në pajtim me këtë ligj dhe Ligjin për kundërvajtjet.

Ngritje e procedurës kundërvajtëse

Neni 109

(1) Nëse gjatë zbatimit të supervizionit, supervizori përcakton shkelje të këtij ligji, parashtron kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse për Komisionin Kundërvajtës në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe Ligjit për kundërvajtjet.

(2) Në rast të kryerjes së supervizionit të rregullt, nëse supervizori përcakton shkelje të këtij ose ligji tjetër, me aktvendimin e nenit 170 paragrafi (4) të këtij ligji i përcakton afatet për mënjanimin e shkeljeve të përcaktuara. Pas skadimit të afateve të përcaktuara me aktvendim, supervizori mund të zbatoj kontrollë supervizion në pajtim me këtë ligj.

X. DISPOZITA KUNDËRVAJTËSE

Kundërvajtje të kategorisë I

Neni 110

(1) Gjorbë në shumë prej në 2% nga të ardhurat vjetore të përgjithshme të kontrollorit ose përpunuesit - person juridik, (e shprehur në shumën absolute) të realizuar në vitin afarist që i paraprinë vitit kur është kryer shkelja ose nga të ardhurat e përgjithshme të realizuar për periudhë më të shkurtër të vitit që i paraprinë kundërvajtjes, nëse në atë vit personi juridik, ka filluar të punojë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik, nëse: 1) nuk siguron kushte për verifikim se pajtimi është dhënë nga përfaqësuesi ligjor të fëmijës në lidhje të shërbimeve të shoqërisë informatike sipas dispozitave të nenit 12 të këtij ligji;

2) kryen përpunim për të cilat nuk kërkohet identifikim i subjektit të të dhënave personale në kundërshtim të dispozitave të nenit 15 të këtij ligji;

3) nuk zbaton mbrojtje teknike dhe të integruar të të dhënave personale sipas dispozitave të nenit 29 të këtij ligji;

4) nuk i plotëson detyrimet në lidhje të veprimit të kontrollorëve të përbashkët sipas dispozitave të nenit 30 të këtij ligji;

5) nuk përcakton përfaqësues të autorizuar të kontrollorit ose përpunuesit i cili nuk është i themeluar në Republikën e Maqedonisë së Veriut sipas dispozitave të nenit 31 të këtij ligji;

6) gjatë angazhimit të përpunuesve vepron në mënyrë në kundërshtim të dispozitave të nenit 32 të këtij ligji;

7) kryen përpunim pa udhëzime të dhëna nga kontrollori në kundërshtim të dispozitave të nenit 33 të këtij ligji;

8) nuk mban evidencë të aktiviteteve për përpunim sipas dispozitave të nenit 34 të këtij ligji;

9) nuk bashkëpunon me Agjencinë me kërkesë të saj sipas dispozitave të nenit 35 të këtij ligji;

10) nuk e plotëson detyrimin për siguri të përpunimit sipas dispozitave të nenit 36 të këtij ligji;

11) nuk e plotëson detyrimin për njoftim për prishjen e sigurisë së të dhënave personale sipas dispozitave të nenit 37 të këtij ligji;

12) nuk i plotëson detyrimin për njoftimin e subjektit të të dhënave personale për prishjen e sigurisë së të dhënave personale sipas dispozitave të nenit 38 të këtij ligji;

13) nuk kryen vlerësim të ndikimit të mbrojtjes së të dhënave personale sipas dispozitave të nenit 39 të këtij ligji;

14) nuk kryen konsultim paraprak sipas dispozitave të nenit 40 të këtij ligji;

15) nuk e plotëson detyrimin për përcaktimin e oficerit për mbrojtjen e të dhënave personale sipas dispozitave të nenit 41 të këtij ligji;

16) nuk i plotëson detyrimin për sigurimin e pozitës së oficerit për mbrojtjen e të dhënave personale sipas dispozitave të nenit 42 të këtij ligji;

17) nuk i plotëson detyrimin për kryerjen e punëve të oficerit për mbrojtjen e të dhënave personale sipas dispozitave të nenit 43 të këtij ligji;

18) nuk e plotëson detyrimin në lidhje me dhënien e të dhënave personale të shfrytëzuesve në pajtim me dispozitat e nenit 94 të këtij ligji;

19) kryen përpunim të të dhënave personale për qëllime të marketingut të drejtpërdrejtë në kundërshtim me dispozitat e nenit 96 të këtij ligji dhe

20) nuk mundëson kryerje të supervizionit sipas dispozitave të nenit 106 të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 300 deri në 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës në personin juridik për kundërvajtje të paragrafit (1) të këtij neni.

(3) Gjobë në shumë prej 100 deri në 500 euro në kundërvlerë me denarë do të shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar në organet e pushtetit shtetëror për kundërvajtje të kryer të paragrafit (1) të këtij neni.

(4) Gjobë në shumë prej 100 deri në 250 euro në kundërvlerë me denarë do të shqiptohet për kundërvajtje personit fizik ose përpunues për kundërvajtje të kryer të paragrafit (1) të këtij neni.

(5) Gjobë në shumë deri 2% nga të ardhurat e përgjithshme vjetore të trupit që zbaton monitorim të harmonizimit të kodeksit të sjelljes (e shprehur në shumë absolute) i realizuar në vitin afarist që i paraprinë vitit kur është kryer kundërvajtja ose nga të ardhurat e përgjithshme të realizuara për periudhë më të shkurtër të vitit që i paraprinë kundërvajtjes, nëse në atë vit trupi ka filluar të punojë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje nëse vepron në kundërshtim me dispozitat e nenit 45 paragrafi (4) të këtij ligji.

(6) Gjobë në shumë deri 2% nga të ardhurat e përgjithshme vjetore të trupit certifikues (e shprehur në shumë absolute) i realizuar në vitin afarist që i paraprinë vitit kur është kryer kundërvajtja ose nga të ardhurat e përgjithshme të realizuara për periudhë më të shkurtër të vitit që i paraprinë kundërvajtjes, nëse në atë vit trupi certifikues ka filluar të punojë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje nëse vepron në kundërshtim me dispozitat e neneve 46 dhe 47 të këtij ligji.

(7) Gjobë në shumë prej 300 deri 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës në trupin që zbaton monitorim të harmonizimit të kodeksit të sjelljes, përkatësisht personit përgjegjës në trupin e certifikuar për kundërvajtjet nga paragrafi (5) dhe (6) të këtij neni.

Kundërvajtje të kategorisë II

Neni 111

(1) Gjobë në shumë deri 4% nga të ardhurat e përgjithshme vjetore të kontrollorit ose përpunuesit-person juridik, (e shprehur në shumë absolute) i realizuar në vitin afarist që i paraprinë vitit kur është kryer kundërvajtja ose nga të ardhurat e përgjithshme të realizuara për periudhë më të shkurtër të vitit që i paraprinë kundërvajtjes, nëse në atë vit personi juridik, ka filluar të punojë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

1) nuk vepron sipas parimeve të lidhura me përpunimin e të dhënave personale të parapara në dispozitat e nenit 9 të këtij ligji;

2) nuk kryen përpunim ligjor sipas dispozitave të nenit 10 të këtij ligji;

3) nuk i siguron kushtet për pëlqim sipas dispozitave të nenit 11 të këtij ligji;

4) kryen përpunimin e kategorive të posaçme të të dhënave personale në kundërshtim me dispozitat e nenit 13 të këtij ligji;

5) nuk i përmbush detyrimet për realizimin e të drejtave të subjektit të të dhënave personale sipas dispozitave të nenit 16 të këtij ligji;

6) nuk dorëzon informata të subjektit të të dhënave personale gjatë grumbullimit

7) nuk dorëzon informata të subjektit të të dhënave personale kur të dhënat personale nuk janë marrë nga ai sipas dispozitave të nenit 18 të këtij ligji;

8) nuk i mundëson qasje subjektit në të dhënat personale sipas dispozitave të nenit 19 të këtij ligji;

9) nuk kryen përmirësim të të dhënave personale sipas dispozitave të nenit 20 të këtij ligji;

10) nuk i përmbush detyrimet për të drejtën e shlyerjes (të drejtë që të harrohen) sipas dispozitave të nenit 21 të këtij ligji;

11) nuk mundëson kufizim të përpunimit të të dhënave personale sipas dispozitave të nenit 22 të këtij ligji;

12) nuk e përmbush detyrimin për njoftim gjatë korigjimit ose shlyerjes së të dhënave personale ose kufizimin e përpunimit sipas dispozitave të nenit 23 të këtij ligji;

13) nuk mundëson bartje të të dhënave sipas dispozitave të nenit 24 të këtij ligji;

14) nuk vepron për kundërshtimin e paraqitur sipas dispozitave të nenit 25 të këtij ligji;

15) nuk i përmbush detyrimet për rregullimin e miratimit automatik të vendimeve individuale, duke përfshirë edhe profilimin sipas dispozitave të nenit 26 të këtij ligji;

16) nuk zbaton masa adekuate teknike dhe organizative sipas dispozitave të nenit 28 të këtij ligji;

17) nuk vepron sipas parimit të përgjithshëm për bartjen e të dhënave personale të parapara në dispozitat e nenit 48 të këtij ligji;

18) bën bartjen e të dhënave personale në bazë të vendimit për përshtatshmëri në kundërshtim me dispozitat e nenit 49 të këtij ligji;

19) bën bartjen e të dhënave personale që u nënshtrohet masave adekuate mbrojtëse në kundërshtim me dispozitat e nenit 50 të këtij ligji;

20) бën bartjen e të dhënave personale në bazë të rregullave të detyrueshme korporative në kundërshtim me dispozitat e nenit 51 të këtij ligji;

21) бën bartjen ose zbulimin e të dhënave personale në kundërshtim me dispozitat e nenit 52 të këtij ligji;

22) бën bartjen e të dhënave personale në situata specifike në kundërshtim me dispozitat e nenit 53 të këtij ligji;

23) nuk mundëson kryerjen e autorizimeve hulumtuese të Agjencisë sipas dispozitave të nenit 66 paragrafi (1) të këtij ligji;

24) nuk vepron për autorizime korrektive të Agjencisë sipas dispozitave të nenit 66 paragrafi (2) të këtij ligji;

25) kryen përpunimin e numrit të amzës të qytetarit në kundërshtim me dispozitat e nenit 83 të këtij ligji;

26) kryen përpunimin e të dhënave personale pa miratim të marrë paraprak nga Agjencia sipas dispozitave të nenit 84 paragrafi (1) të këtij ligji;

27) nuk zbaton masa mbrojtëse sipas dispozitave të nenit 86 paragrafi (1) të këtij ligji dhe

28) kryen përpunimin e të dhënave për personat e vdekur në kundërshtim me dispozitat e nenit 88 të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 300 deri 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës në personin juridik për kundërvajtjen nga paragrafi (1) të këtij neni.

(3) Gjobë në shumë prej 100 deri 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar në organet e pushtetit shtetëror për kundërvajtje të kryer nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Gjobë në shumë prej 100 deri 250 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit fizik-kontrollor ose përpunues për kundërvajtje të kryer nga paragrafi (1) i këtij neni.

Kundërvajtje – video mbikëqyrje

Neni 112

(1) Gjobë me shumë prej 1.000 deri 10.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i për kundërvajtje personit juridik – kontrollorit, nëse:

1) kryen video mbikëqyrje në kundërshtim me dispozitat e nenit 89 të këtij ligji;

2) бën përpunimin e të dhënave personale përmes sistemit për kryerjen e video mbikëqyrjes në kundërshtim me dispozitat e nenit 90 të këtij ligji;

3) kryen video mbikëqyrje në objekte njëbanesore dhe shumëbanesore në kundërshtim të dispozitave të nenit 91 të këtij ligji dhe

4) nuk бën analizë dhe vlerësim periodik të dispozitave të nenit 92 të këtij ligji.

(2) Gjobë me shumë prej 100 deri 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës në personin juridik për kundërvajtje nga paragrafi (1) të këtij neni.

(3) Gjobë me shumë prej 100 deri 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar në organet e pushtetit shtetëror për kundërvajtjen e kryer nga paragrafi (1) të këtij neni.

(4) Gjobë në shumë prej 100 deri 250 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit fizik – kontrollorit ose përpunuesit për kundërvajtjen e kryer nga paragrafi (1) të këtij neni.

Përcaktimi i gjobës

Neni 113

(1) Gjatë përcaktimit të gjobës në çdo rast konkret në mënyrë përkatëse shqyrtohen këto elemente:

a) natyra, pesha dhe kohëzgjatja e shkeljes, duke marrë parasysh natyrën, vëllimin ose qëllimin e përpunimit përkatës, si dhe numrin e subjekteve të prekura me të dhënat personale dhe shkallën e dëmit të tyre të pësuar;

b) nëse shkelja është kryer me qëllim ose nga pakujdesia;

c) çdo aktivitet i ndërmarrë nga kontrollori ose përpunuesi për zbutjen e pasojave nga dëmet e shkaktuara nga ana e subjekteve të të dhënave personale;

ç) shkalla e përgjegjësisë së kontrollorit ose përpunuesit, duke marrë parasysh masat teknike dhe organizuese të cilat zbatohen në pajtim me nenet 29 dhe 36 të këtij ligji;

d) të gjitha kundërvajtjes relevante paraprake nga ana e kontrollorit ose përpunuesit;

dh) shkalla e bashkëpunimit me Agjencinë me qëllim të mënjanimin të shkeljes dhe zbutjes së mundësive të efekteve negative nga ajo shkelje;

e) kategoritë e të dhënave personale mbi të cilat ndikon shkelja;

ë) mënyra në të cilën Agjencia ka njohuri për shkeljen, në veçanti nëse deri në cilën shkallë kontrollori ose përpunuesi e ka informuar për shkeljen;

f) nëse kundër kontrollorit ose përpunuesit lidhur me lëndën e njëjtë të përpunimit paraprakisht u janë shqiptuar masa nga neni 66 paragrafi (2) të këtij ligji, harmonizimi i tij me këto masa; g) respektimi i kodeve të miratuara për sjellje në pajtim me nenin 44 të këtij ligji ose mekanizmat e lejuar për certifikim në pajtim me nenin 46 të këtij ligji dhe

gj) të gjithë faktorët tjerë vështirësues ose lehtësues të cilat janë të zbatueshme të rrethanave në rast, siç janë realizuar përfitimet financiare direkt ose indirekt ose shmangia e humbjeve për shkak të shkeljes.

(2) Nëse kontrolluesi ose përpunuesi i të njëjtës ose për operacione të lidhura të përpunimit me qëllim ose nga pakujdesia ka shkelë disa dispozita të këtij ligji, shuma e plotë e gjobës nuk mund të tejkalojë shumën e përcaktuar për kundërvajtjen më të rëndë.

Kompetenca për kundërvajtje

Neni 114

(1) Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenet 110, 111 dhe 112 të këtij ligji, procedurë kundërvajtëse dhe sanksion kundërvajtës shqipton Agjencia (në tekstin e mëtejshëm: Organi kundërvajtës).

(2) Procedurën kundërvajtëse nga paragrafi (1) i këtij neni e mban Komisioni për vendimarrje për kundërvajtje (në tekstin e mëtejshëm: Komisioni kundërvajtës) i formuar nga ana e drejtorit të Agjencisë.

(3) Komisioni kundërvajtës përbëhet nga dy anëtarë dhe kryetari i Komisionit me zëvendësit e tyre.

(4) Anëtarët e Komisionit dhe zëvendësit e tyre duhet të kenë arsim sipëror dhe përvojë pune prej së paku një vit nga materia në fjalë, prej të cilës së paku njëri është jurist i diplomuar me provimin e dhënë të jurisprudencës.

(5) Mandati i anëtarëve të Komisionit kundërvajtës dhe zëvendësve të tyre është me kohëzgjatje prej dy vjetëve me të drejtë të rизгjedhjes.

(6) Krahas anëtarëve të Komisionit kundërvajtës dhe zëvendësve të tyre drjetori i Agjencisë mund të caktojë sekretar të Komisionit kundërvajtës i cili kryen punë administrative për Komisionin.

(7) Komisioni kundërvajtës miraton rregullore për punën e vet.

(8) Komisioni kundërvajtës ka të drejtë të nxjerr prova dhe grumbullojë të dhëna të cilat janë të domosdoshme për përcaktimin e kundërvajtjes, si dhe të kryejë punë të tjera dhe të ndërmerr veprime të përcaktuara me këtë ligj, Ligjin për kundërvajtje ose me ligj tjetër.

Mbrojtja gjyqësore në procedurën kundërvajtëse

Neni 115

(1) Kundër vendimit të Komisionit kundërvajtës lejohet shfrytëzimi i mjeteve juridike në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

Parashkrimi

Neni 116

(1) Procedura kundërvajtëse nuk mundet të ngritet as të mbahet nëse kalojnë dy vjet nga dita kur ka ndodhur shkelja e ndonjë të drejte të garantuar me këtë ligj.

(2) Parashkrimi i ndjekjes kundërvajtëse fillon nga dita kur është kryer shkelja e ndonjë të drejte të garantuar me ligj.

(3) Parashkrimi nuk rrjedh gjatë kohës që sipas ligjit ndjekja nuk mund të fillojë ose të vazhtojë.

(4) Parashkrimi ndërpritet me çdo veprim të procesit që ndërmerret për shkak të ndjekjes së kryerësit të shkeljes.

(5) Parashkrimi ndërpritet edhe kur kryerësi gjatë kohës derisa rrjedh afati i parashkrimit kryen kundërvajtje të njëjtë të rëndë ose më të rëndë.

(6) Pas çdo ndërprerje parashkrimi fillon përsëri të rrjedh.

(7) Parashkrimi i ndjekjes kundërvajtëse shkaktohet në çdo rast kur do të kalojë dy herë më shumë kohë sesa kërkohet sipas ligjit për parashkrimin e ndjekjes kundërvajtëse.

XI. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE**Procedura të filluara**

Neni 117

(1) Procedurat e filluara për mbikëqyrjen inspektuese, përkatësisht procedurat kundërvajtëse para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të përfundojnë në pajtim me dispozitat e këtij ligji, nëse ato janë më të volitshme për kontrollorin, përkatësisht përpunuesin.

(2) Procedurat e filluara administrative para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të përfundojnë sipas dispozitave të Ligjit për procedurë të përgjithshme administrative ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 124/15) dhe Ligjin për mbrojtjen e të dhënave personale ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 7/2005, 103/2008, 124/10, 135/11, 43/14, 153/15, 99/16 dhe 64/18), nëse ato janë më të volitshme për palët.

(3) Veprimet e ndërmarra lidhur me mbikëqyrjen inspektuese të cilat kanë filluar para hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të përfundojnë në pajtim me dispozitat e Ligjit për mbrojtjen e të dhënave personale ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 7/05, 103/08, 124/10, 135/11, 43/14, 153/15, 99/16 dhe 64/18) dhe dispozitat e miratuara në bazë të atij ligji.

Regjimi kalimtar i Agjencisë

Neni 118

(1) Drejtoria për Mbrojtjen e të Dhënave Personale me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, vazhdon të punojë si Agjenci për Mbrojtjen e të Dhënave Personale.

(2) Të punësuarit nga Drejtoria për Mbrojtjen e të Dhënave Personale me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji vazhdojnë të punojnë në Agjenci.

(3) Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, Agjencia i merr lëndët, arkivin, materialet, mjetet teknike dhe mjetet tjera për punë të nevojshme për zbatimin e këtij ligji nga Drejtoria për Mbrojtjen e të Dhënave Personale.

(4) Agjencia do ta harmonizojë punën e vet në pajtim me dispozitat e këtij ligji në afat prej 18 muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(5) Regjistri qendror i përmbledhjeve të të dhënave personale që është i vendosur me Ligjin për mbrojtjen e të dhënave personale ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 7/2005, 103/2008, 124/10, 135/11, 43/14, 153/15, 99/16 dhe 64/18) do të vazhdojë të funksionojë si evidencë e përmbledhjeve të të dhënave personale me rrezik të lartë në pajtim me dispozitat e këtij ligji, me ç'rast kontrollorët janë të obliguar në afat prej 18 muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji të dorëzojnë informim për përmbledhjet e paraqitura të të dhënave personale, sipas dispozitave të nenit 71 të këtij ligji. Pas aderimit të Republikës së Maqedonisë së Veriut në Bashkimin Evropian, dispozitat e nenit 71 të këtij ligji të cilat kanë të bëjnë me menaxhimin e evidences së përmbledhjeve të të dhënave personale me rrezik të lartë do të shfuqizohen, me ç'rast të dhënat e përmbajtura në evidencë ruhen përgjithmonë në pajtim me dispozitat për material arkivor.

(6) Drejtori dhe zëvendës drejtori i Drejtorisë, në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do ta kryejnë funksionin e vet si drejtor dhe zëvendës drejtor të Agjencisë për Mbrojtjen e të Dhënave Personale, deri në ditën e skadimit të mandatit të tyre sipas Ligjit për mbrojtjen e të dhënave personale ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 7/05, 103/08, 124/10, 135/11, 43/14, 153/15, 99/16 и 64/18).7/2005, 103/2008, 124/10, 135/11, 43/14, 153/15, 99/16 dhe 64/18). (7) Agjencia është trashëgimtar juridik i të gjitha të drejtave dhe obligimeve të Drejtorisë për Mbrojtjen e të Dhënave Personale.

Periudha e harmonizimit

Neni 119

Kontrollorët dhe përpunuesit janë të obliguar ta harmonizojnë punën e vet në pajtim me dispozitat e këtij ligji në afat prej 18 muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Harmonizimi i dispozitave me të cilat rregullohet grumbullimi, përpunimi, ruajtja, përdorimi dhe dërzimi i të dhënave personale

Neni 120

Ligjet dhe dispozitat tjera me të cilat rregullohet grumbullimi, përpunimi, ruajtja, përpunimi, ruajtja, shfrytëzimi dhe dorëzimi i të dhënave personale, do të harmonizohen me dispozitat e këtij ligji në afat prej 18 muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Periudha e miratimit të akteve nënligjore

Neni 121

(1) Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj, drejtori i Agjencisë do t'i miratojë në afat prej 18 muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Deri në fillimin e zbatimit të dispozitave nga paragrafi (1) i këtij neni do të zbatohen dispozitat ekzistuese nëse nuk janë në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji.

Shfuqizimi i zbatimit

Neni 122

Dispozitat nga kreu II (përpos nenit 12), III, IV (përpos neneve 46 dhe 47), V dhe VIII të këtij ligji do të shfuqizohen deri në aderimin e Republikës së Maqedonisë së Veriut në Bashkimin Evropian.

Shfuqizimi

Neni 123

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji shfuqizohet Ligji për mbrojtjen e të dhënave personale personale ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 7/2005, 103/2008, 124/10, 135/11, 43/14, 153/15, 99/16 dhe 64/18).

Hyrja në fuqi

Neni 124

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

814.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ**

Се прогласува Законот за изменување на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 16 февруари 2020 година.

Бр. 08-1418/1
16 февруари 2020 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

З А К О Н**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ**

Член 1

Во Законот за изменување и дополнување на законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги („Службен весник на Република Македонија“ број 27/19), членот 2 се менува и гласи:

„Членот 46 се менува и гласи:

Операторите кои реемитуваат програмски сервиси на домашни и странски радиодифузери ги реемитуваат програмските сервиси на домашните и странските радиодифузери на начин и под услови утврдени во членот 143 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги („Службен весник на Република Македонија“ број 184/13, 13/14, 44/14, 101/14, 132/14, 142/16, 132/17, 168/18 и 248/18).“.

Член 2

Овој закон влегува во сила со денот на објавување-то во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J**PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR SHËRBIME MEDIATIKE AUDIO DHE AUDIOVIZUELE**

Neni 1

Нë Ligjin për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për shërbime mediatike audio dhe audiovizuele ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë, numër 27/19) neni 2 ndryshohet si vijon:

"Neni 46 ndryshohet si vijon:

Operatorët që riemitojnë servise programore të radiodifuzerëve vendas dhe të huaj, i riemitojnë serviset programore të radiodifuzerëve vendas dhe të huaj në mënyrë dhe kushte të përcaktuara në nenin 143 të Ligjit për shërbime mediatike audio dhe audiovizuele ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë, numër 184/13, 13/14, 44/14, 101/14, 132/14, 142/16, 132/17, 168/18 dhe 248/18).“.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

815.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИНСПЕКТОРАТ ЗА УПОТРЕБА НА ЈАЗИЦИТЕ**

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за Инспекторат за употреба на јазиците, што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 16 февруари 2020 година.

Бр. 08-1419/1
16 февруари 2020 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

З А К О Н**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИНСПЕКТОРАТ ЗА УПОТРЕБА НА ЈАЗИЦИТЕ**

Член 1

Во Законот за Инспекторат за употреба на јазиците („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 220/19), во членот 10 став (1) точката 8) се менува и гласи:

„8) донесува програмски и извештајни документи во согласност со Законот за инспекциски надзор;“.

По точката 8) се додава нова точка 8-а), која гласи:

„8-а) донесува и други акти за кои е овластен согласно со закон;“.

Член 2

По членот 10 се додава нов член 10-а, кој гласи:

„Член 10-а

Работните места на инспекторите се класифицираат во категориите Б и В и соодветните нивоа во согласност со одредбите од Законот за инспекциски надзор.“.

Член 3

Членот 11 се менува и гласи:

„Кандидатот за инспектор од категорија Б, покрај општите услови за вработување утврдени во Законот за административни службеници, треба да ги исполнува и посебните услови утврдени во членот 40 став (1) од Законот за инспекциски надзор.“.

Член 4

Членот 12 се менува и гласи:

„Кандидатот за инспектор од категорија В, покрај општите услови за вработување утврдени во Законот за административни службеници, треба да ги исполнува и посебните услови утврдени во членот 40 став (2) од Законот за инспекциски надзор.“.

Член 5

По членот 14 се додава нов член 14-а, кој гласи:

„Член 14-а

За прашањата кои се однесуваат на правата и обврските од работен однос на инспекторите, се применуваат одредбите од Законот за инспекциски надзор и Законот за вработените во јавниот сектор.“.

Член 6

Членот 15 се менува и гласи:

„Извештајот за работата на Инспекторатот за употреба на јазиците, директорот го донесува согласно со Законот за инспекциски надзор.“.

Член 7

Членот 16 се менува и гласи:

„Месечниот и годишниот план за работата на Инспекторатот за употреба на јазиците, директорот ги донесува согласно со Законот за инспекциски надзор.“.

Член 8

Во член 23 во ставовите (3), (4) и (5) бројот „19“ се заменува со бројот „22“.

Член 9

Во член 24 бројот „20“ се заменува со бројот „23“.

Член 10

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR INSPEKTORATIN PËR PËRDORIMIN E GJUHËVE

Neni 1

Në Ligjin për Inspektoratin për Përdorimin e Gjuhëve (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut” numër 220/19), në nenin 10 paragrafi (1) pika 8 ndryshohet si vijon:

“8) miraton program dhe dokumente të raportit në pajtim me Ligjin për mbikëqyrje inspektuese;”.

Pas pikës 8) shtohet pika e re 8-a), si vijon:

“8-a) miraton edhe akte tjera për të cilat është i autorizuar në pajtim me ligjin;”.

Neni 2

Pas nenit 10 shtohet nen i ri 10-a, si vijon:

“Neni 10-a

Vendet e punës të inspektorëve klasifikohen në kategoritë B dhe V dhe nivelet përkatëse, në pajtim me dispozitat e Ligjit për mbikëqyrje inspektuese.”.

Neni 3

Neni 11 ndryshohet si vijon:

“Kandidati për inspektor i kategorisë B, përveç kushteve të përgjithshme për punësim të përcaktuara në Ligjin për nëpunës administrativë, duhet t’i plotësojë edhe kushtet e posaçme të përcaktuara në nenin 40 paragrafi (1) të Ligjit për mbikëqyrje inspektuese.”.

Neni 4

Neni 12 ndryshohet si vijon:

“Kandidati për inspektor i kategorisë V, krahas kushteve të përgjithshme për punësim të përcaktuara në Ligjin për nëpunës administrativë, duhet t’i plotësojë edhe kushtet e posaçme të përcaktuara në nenin 40 paragrafi (2) të Ligjit për mbikëqyrje inspektuese.”.

Neni 5

Pas nenit 14 shtohet nen i ri 14-a, si vijon:

“Neni 14-a

Për çështjet që kanë të bëjnë me të drejtat dhe detyrat e marrëdhënies së punës së inspektorëve, zbatohen dispozitat e Ligjit për mbikëqyrje inspektuese dhe Ligjit për të punësuar në sektorin publik.”.

Neni 6

Neni 15 ndryshohet si vijon:

“Raportin për punën e Inspektoratit për Përdorimin e Gjuhëve, drejtori e miraton në pajtim me Ligjin për mbikëqyrje inspektuese.”.

Neni 7

Neni 16 ndryshohet si vijon:

“Planin mujor dhe vjetor për punën e Inspektoratit për Përdorimin e Gjuhëve, drejtori e miraton në pajtim me Ligjin për mbikëqyrje inspektuese.”.

Neni 8

Në nenin 23 në paragrafët (3), (4) dhe (5) numri “19” zëvendësohet me numrin “22”.

Neni 9

Në nenin 24 numri “20” zëvendësohet me numrin “23”.

Neni 10

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

816.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА УРБАНО ЗЕЛЕНИЛО

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за урбано зеленило,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 16 февруари 2020 година.

Бр. 08-1420/1
16 февруари 2020 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi**, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА УРБАНО ЗЕЛЕНИЛО

Член 1

Во Законот за урбано зеленило („Службен весник на Република Македонија“ број 11/18), во членот 21 зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Член 2

Во член 29 став (2) по зборовите: „се должни“ се додаваат зборовите: „во рок од седум дена“.

Член 3

Во член 35 став (1) зборовите: „може да“ се бришат.

Член 4

Во член 36 став (3) точката на крајот на реченицата се заменува со запирка и се додаваат зборовите: „во првата сезона за садење но не подоцна од шест месеци, согласно со Годишната оперативна програма од членот 12 став (3) од овој закон.“.

Член 5

Членот 43 се менува и гласи:

„(1) При вршење на инспекцискиот надзор комуналниот инспектор изрекува инспекциски мерки за отстранување на утврдените неправилности и недостатоци согласно со Законот за инспекциски надзор.

(2) Ако при вршењето на инспекцискиот надзор од членовите 25 и 32 од овој закон комуналниот инспектор утврди недостатоци, со решение изрекува опомена и определува рок во кој субјектот на инспекциски надзор е должен да ги отстрани неправилностите и недостатоците, утврдени со записник.

(3) Против решението на инспекторот од ставот (2) на овој член, може да се изјави правен лек до надлежниот орган согласно со Законот за прекршоците.

(4) Доколку правното или физичкото лице не постапи по решението на комуналниот инспектор, по истото ќе постапи давателот на услугата, на сметка на лицето наведено во решението.

(5) По исклучок од ставот (2) на овој член, во случај кога инспекторот ќе оцени дека утврдените неправилности и недостатоци можат да предизвикаат или предизвикуваат загрозување на животната средина или загрозување на јавниот интерес, инспекторот со решение изрекува инспекциска мерка, како задолжување, наредба, забрана и друга мерка, со која најсоодветно ќе се постигне целта на инспекцискиот надзор.

(6) За изречените опомени од ставот (2) на овој член, инспекторите водат евиденција.

(7) Формата и содржината на евиденцијата за изречените опомени ги пропишува министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на комуналните работи.“.

Член 6

Во член 44 став (1) зборовите: „500 до 1.500 евра“ се заменуваат со зборовите: „400 до 1.000 евра“.

Во точката 2) зборовите: „членот 25“ се заменуваат со зборовите: „членовите 25, 27 и 28“.

Ставот (2) се менува и гласи:

„Глоба во износ од 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице за прекршокот од ставот (1) на овој член.“.

Член 7

Во член 45 став (1) зборовите: „500 до 1.000 евра“ се заменуваат со зборовите: „300 до 800 евра“, а зборовите: „членот 25 став (1)“ се заменуваат со зборовите: „членовите 25, 27 и 28“.

Ставот (2) се менува и гласи:

„Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице за прекршокот од ставот (1) на овој член.“.

Член 8

Во член 46 зборовите: „во мандатна постапка“ се бришат, а зборовите: „членот 25 став (1)“ се заменуваат со зборовите: „членовите 25, 27 и 28“.

Член 9

Во член 47 став (1) зборовите: „600 до 2.000 евра“ се заменуваат со зборовите: „500 до 1.500 евра“, а зборовите: „членовите 38 и 39“ се заменуваат со зборовите: „членовите 33, 34 став (2) и 35“.

Ставот (2) се менува и гласи:

„Глоба во висина од 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот 1 на овој член и на одговорното лице во правното лице за прекршокот од ставот (1) на овој член.“.

Член 10

Во член 48 зборовите: „во мандатна постапка“ се бришат, а зборовите: „членовите 38 и 39“ се заменуваат со зборовите: „членовите 33, 34 став (2) и 35“.

Член 11

Членот 49 се менува и гласи:

„(1) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако:

1) изработи Генерален урбанистички план, спротивно на членот 19 став (2) од овој закон и

2) изработи детален урбанистички план и архитектонско урбанистички проект спротивно на членот 20 став (1) од овој закон.

(2) Глоба во висина од 350 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице за прекршокот од ставот (1) на овој член.“.

Член 12

Членот 50 се менува и гласи:

„(1) За прекршоците предвидени во членовите 44, 45, 47 и 49 од овој закон, комуналните инспектори, пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежен суд ќе спроведат постапка за порамнување со издавање на прекршочен платен налог согласно со Законот за прекршоците.

(2) За прекршоците предвидени во членовите 46 и 48 од овој закон, комуналните инспектори, пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка пред Комисијата за одлучување по прекршоци во Министерството за животна средина и просторно планирање, ќе спроведат постапка за порамнување со издавање на прекршочен платен налог согласно со Законот за прекршоците.

(3) Формата и содржината на прекршочниот платен налог ги пропишува министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на комуналните работи.“.

Член 13

Одмерувањето на висината на глобата пропишана со овој закон, се врши согласно со Законот за прекршоците.

Член 14

Започнатите постапки од извршен инспекциски надзор, како и започнатите прекршочни постапки до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе завршат согласно со Законот за урбано зеленило („Службен весник на Република Македонија“ број 11/18).

Член 15

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 16

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

LI G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR GJELBËRIM URBAN

Neni 1

Në Ligjin për gjelbërim urban (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 11/18), në nenin 21 fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut”.

Neni 2

Në nenin 29 paragrafi (2) pas fjalëve: “detyrohen” shtohen fjalët: “në afat prej shtatë ditësh”.

Neni 3

Në nenin 35 paragrafi (1) fjalët: “mund të” shlyhen.

Neni 4

Në nenin 36 paragrafi (3) pika në fund të fjalisë zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: “në sezonin e parë të mbjelljes, por jo më vonë se gjashtë muaj, në përputhje me Programin Vjetor Operativ nga neni 12 paragrafi (3) të këtij ligji.”.

Neni 5

Neni 43 ndryshon si vijon:

“(1) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese inspektori komunal shqipton masa inspektuese për eliminimin e parregullsive dhe mangësive të përcaktuara në përputhje me Ligjin për mbikëqyrje inspektuese.

(2) Nëse gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese nga neni 25 dhe 32 i këtij ligji inspektori komunal përcakton mangësi, me vendim shqipton vërejtje dhe cakton një afat brenda të cilit subjekti i mbikëqyrjes inspektuese është i detyruar të eliminojë parregullsitë dhe mangësitë e përcaktuara me procesverbal.

(3) Kundër vendimit të inspektorit nga paragrafi (2) i këtij neni, mund të paraqitet mjet juridik në organin kompetent në pajtim me Ligjin për kundërvajtjet.

(4) Nëse personi juridik ose fizik nuk vepron sipas vendimit të inspektorit komunal, sipas të njëjtit do të veprojë dhënësi i shërbimit në llogari të personit të theksuar në vendim.

(5) Me përjashtim të paragrafit (2) të këtij neni, në rast se inspektori vlerëson që parregullsitë dhe mangësitë e përcaktuara mund të shkaktojnë rrezikimin e mjedisit jetësor ose rrezikim të interesin publik, inspektori shqipton me vendim masë inspektuese, si ngarkim, urdhër, ndalim dhe masa tjera, me të cilën arrihet në mënyrë më adekuate qëllimi i mbikëqyrjes inspektuese.

(6) Për vërejtjet e shqiptuara nga paragrafi (2) i këtij neni, inspektorët mbajnë evidencë.

(7) Formën dhe përmbajtjen e evidencës për vërejtjet e theksuara i përcakton ministri që menaxhon me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e punëve komunale.”.

Neni 6

Në nenin 44 paragrafi (1) fjalët: “500 deri 1.500 euro” zëvendësohen me fjalët: “400 deri 1.000 euro”.

Në pikën 2) fjalët: “neni 25” zëvendësohen me fjalët: “nenet 25, 27 deri 28”.

Paragrafi (2) ndryshon si vijon:

“Gjohë në shumë prej 300 euro në kundërvlerë me denarë do t’i shqiptohet për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni personit përgjegjës në person juridik për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni.”.

Neni 7

Në nenin 45 paragrafi (1) fjalët: “500 deri 1.000 euro” zëvendësohen me fjalët: “300 deri 800 euro”, ndërsa fjalët: “neni 25 paragrafi (1)” zëvendësohen me fjalët: “nenet 25, 27 dhe 28”.

Paragrafi (2) ndryshon si vijon:

“Gjohë në shumë prej 250 euro në kundërvlerë me denarë do t’i shqiptohet për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni personit përgjegjës në person juridik për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni.”.

Neni 8

Në nenin 46 fjalët: “në procedurën e mandatit” shlyhen, ndërsa fjalët: “neni 25 paragrafi (1)” zëvendësohen me fjalët: “nenet 25, 27 dhe 28”.

Neni 9

Në nenin 47 paragrafi (1) fjalët: "600 deri 2.000 euro" zëvendësohen me fjalët: "500 deri 1.500 euro", ndërsa fjalët: "nenet 38 dhe 39" zëvendësohen me fjalët: "nenet 33, 34 paragrafi (2) dhe 35".

Paragrafi (2) ndryshon si vijon:

"Gjobë në shumë prej 300 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni edhe personit përgjegjës në person juridik për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni."

Neni 10

Në nenin 48 fjalët: "në procedurën e mandatit" shlyhen, ndërsa fjalët: "nenet 38, 39" zëvendësohen me fjalët: "nenet 33, 34 paragrafi (2) dhe 35".

Neni 11

Neni 49 ndryshon si vijon:

"(1) Gjobë në shumë prej 1.000 deri 2.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik nëse:

1) përpilon Plan të përgjithshëm urbanistik, në kundërshtim me nenin 19 paragrafi (2) të këtij ligji dhe

2) përpilon Plan të përgjithshëm urbanistik dhe projekt urbanistik arkitektonik, në kundërshtim me nenin 20 paragrafi (1) të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 350 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit përgjegjës në person juridik për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni."

Neni 12

Neni 50 ndryshon si vijon:

"(1) Për kundërvajtjet e parashikuara në nenet 44, 45, 47 dhe 49 të këtij ligji, inspektorët komunalë, para paraqitjes së kërkesës për ngritjen e procedurës

kundërvajtëse para gjykatës kompetente do të zbatojnë procedurë për barazim duke lëshuar urdhërpagesë kundërvajtëse në përputhje me Ligjin për kundërvajtjet.

(2) Për kundërvajtjet e parashikuara në nenet, 46 dhe 48 të këtij ligji, inspektorët komunalë, para paraqitjes së kërkesës për ngritjen e procedurës kundërvajtëse para Komisionit për vendimmarrje për kundërvajtje në Ministrinë e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor, do të zbatojnë procedurë për barazim duke lëshuar urdhërpagesë kundërvajtëse në përputhje me Ligjin për kundërvajtjet.

(3) Formën dhe përmbajtjen e urdhërpagesë kundërvajtëse i përcakton ministri i cili menaxhon me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e punëve komunale."

Neni 13

Përcaktimi i lartësisë së gjobës së përcaktuar me këtë ligj, kryhet në pajtim me Ligjin për kundërvajtjet.

Neni 14

Procedurat e filluara nga mbikëqyrja e kryer inspektuese, si dhe procedurat e filluara kundërvajtëse deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji do të përfundojnë në përputhje me Ligjin për gjelbërim urban ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 11/18).

Neni 15

Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji.

Neni 16

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ц.о. – Скопје

бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.

Директор и одговорен уредник – Мартин Костовски

телефон: +389-2-55 12 400

телефакс: +389-2-55 12 401

Претплата за 2020 година изнесува 12.200,00 денари.

„Службен весник на Република Северна Македонија“ излегува по потреба.

Рок за рекламации: 15 дена.

Жиро-сметка: 300000000188798.

Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.

Печат: Печатница ЕВРОПА 92 ДООЕЛ, Кочани.

Цената на овој број е 270 денари.

ISSN 0354-1622

2020042